

T.C.

MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KADINLIK DERGİSİNİN TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRİLMESİ (1914)

Hazırlayan
Cennet HİLOOĞLU

Tez Danışmanı
Doç.Dr. Ahmet GÜNDÜZ

HATAY 2016

T.C.
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KADINLIK DERGİSİNİN TRANSKRİPSİYONU VE
DEĞERLENDİRİLMESİ (1914)

Hazırlayan
Cennet HİLOOĞLU

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

HATAY 2016

ONAY

CENNET HİLOOĞLU tarafından hazırlanan “**KADINLIK DERGİSİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ (1914)**” adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile **TARİH ANABİLİM DALINDA YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

/ /2016

Jüri Üyeleri	İmza
Doç. Dr. Ahmet GÜNDÜZ (Tez Danışmanı)	
Yrd. Doç. Dr. Işıl IŞIK BOSTANCI (Üye)	
Yrd. Doç. Dr. Haydar ÇORUH (Üye)	

CENNET HİLOOĞLU tarafından hazırlanan “**KADINLIK DERGİSİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ (1914)**” adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini **onaylarım**.

Prof. Dr. Ali ACARAVCI
Enstitü Müdürü

T.C.
Mustafa Kemal Üniversitesi
Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi
Tarafından 28/07/2016 Tarihinde 5361 Numaralı
Proje Olarak Desteklenmiştir.

ÖNSÖZ

Kadınlar, geleneksel tarih yazımı içinde uzun dönemler boyunca genellikle erkeklerin tarihinde bir figüran olarak yer almışlardır. Çünkü geleneksel tarih ve yazıcılığı, kadınları görünmez kılmış; erkeklerin yaşam pratiklerini, savaşlarını ve kahramanlıklarını anlatan, öznesi erkek olan bir tarih oluşturmuştur. Tarihin içinde kadın hareketlerinin varlığı, Fransız İhtilalinden sonra geniş bir tabana yayılmıştır ve daha çok görünür olmuştur.

Osmanlı Devleti'nde modernleşmeyle başlayan toplumsal değişim ve dönüşümler, uzun bir sürece yayılmış; kadınlara yönelik ilk ciddi adımlar, Tanzimat döneminde uygulanmaya başlanmıştır. Osmanlı kadınlarının varlığı ve haklarını dile getirmeleri özellikle Tanzimat ve daha sonra Meşrutiyet döneminde gerçekleşmeye başlamış; kamusal alanda görünmeye başlamaları ise bu dönemlerde basın ve cemiyetlerle mümkün olmuştur. İlk kadın gazeteleri, Tanzimat döneminde yayınlanmıştır.

II.Meşrutiyet dönemi, kadınların sosyal hayatta daha çok görünür olduklarını; kadın dernekleriyle, kadın dergi ve gazeteleriyle kendilerini ifade ettikleri bir dönem olmuştur. Bu dönemin getirdiği özgürlük ortamı sayesinde basın yayın faaliyetleri çok artmış; kadınlar çok farklı konu ve içeriklerle dolu dergi ve gazeteler çıkarmışlardır.

Bu çalışmada, kadın faaliyetlerinin ve Osmanlı kadın hareketinin güçlenmesiyle beraber ortaya çıkan kadın dergi ve gazetelerinden birisi olan; 8 Mart 1330/21 Mart 1914 tarihinde yayın hayatına başlayan ve 12 sayı olarak yayınlanan Kadınlık dergisinin transkrip ve değerlendirilmesine yer verilmiştir.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır:

Çalışmanın birinci bölümünde derginin kimlik, şekil ve muhteva özellikleri verilmiş; derginin satışı, adresi, yazar kadrosu, yayın ilkeleri, dil ve anlatım özellikleri değerlendirilmiştir. Ayrıca bu bölümde derginin kadınların ev idaresi, aile, evlilik, çocuk, eğitim, toplumsal yaşam gibi konularına bakışı irdelenmiş; dergide kadına ve kadın sorunlarına bakış açısı yansıtılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümü, Kadınlık dergisinin 12 sayısının transkrip metni yer almıştır.

Ekler bölümünde, derginin içinde yer alan bütün yazılar ve bu yazıların türleri ile yazarlarına derginin içindekiler kısmında yer verilmiştir.

Bu bağlamda derginin incelenmesiyle 20. yüzyıldaki Osmanlı-Türk kadınlarının yaşantı ve düşünüş özellikleri ortaya koyulacaktır. Ayrıca kadınların tarihinin yazılmasında, kadınların her türlü eylem ve mücadelesinin araştırılması, açığa çıkarılması; özellikle de son yıllarda Türk kadını ile ilgili yapılan çalışmaların çeşitliliği ve cumhuriyet döneminde kadınların kazandığı hakların geçmişteki mücadelesi açısından literatüre katkı sağlanması düşünülmüştür.

Bu tez çalışmasında yol gösterici olan, sabır ve güvenini hiç kaybetmeyen Danışman Hocam Doç Dr. Ahmet Gündüz'e teşekkür ederim.

Ayrıca bu çalışmada bana yardımcı olan çok değerli arkadaşlarım oldu. Burada hepsinin adını sıralamam mümkün görünmemekle beraber, metnin tashih kısmında yardımını hiç esirgemeyen değerli arkadaşım, Okutman Mehmet Yusuf Çelik'e teşekkür ederim. Varlığıyla bu tezin bitmesine duyduğu inancı her fırsatta tekrarlayan çok sevdiğim aileme sevgim sonsuzdur.

Hatay 2016

Cennet HİLOOĞLU

KADINLIK DERGISİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ (1914)

Cennet HİLOOĞLU

Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2016

Danışman: Doç. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

ÖZET

19. yüzyılın sonunda kadınların özgürlük ve eşitlik talepleriyle başlayan kadın hareketlerinden, Osmanlı-Türk kadınları da etkilenmiştir.

Tanzimat Fermânı'nın ilanıyla başlayan değişimler, toplumsal ve hukuksal anlamda kadınları da etkilemiştir. II. Meşrutiyet döneminde kadınlar, modernleşmeyle birlikte değişmeye başlayan toplumsal ve kültürel yapının içinde seslerini duyurmaya başlamış; kendilerini kısıtlayan ve eve hapseden birçok kurumla mücadeleye başlamışlardır. Bu mücadelede basın çok önemli bir yer almıştır. Nitekim bu dönemde yayınlanan gazete ve dergilerde kadın sorunları ve kadının bilinçlendirilmesi ile ilgili pek çok haber yapılmış ve köşe yazılarına yer verilmiştir.

Çalışmamızın konusu bu dönemde yayınlanan "Kadınlık" adlı dergidir. Kadınlik dergisi, ilk sayısı 21 Mart 1914 tarihinde olmak üzere 12 sayı olarak yayınlanmıştır. Dergide kadının varlığı ve konumu, kadın hakları, kadınların karşılaştığı sorunlar ve çözüm noktaları anlatılmış ve tartışılmıştır. Kadınların gündelik hayatta ihtiyaç duyabilecekleri bilgilerin yanında, kültürel anlamda da kadınlar bilinçlendirilmeye çalışılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER

Kadınlık Dergisi, Osmanlı Kadını, II. Meşrutiyet, Kadın Tarihi, Kadın Hakları.

**THE TRANSCRIPTS AND EVOLUTION
OF KADINLIK MAGAZINE (1914)**

Master's Thesis, Cennet HİLOOĞLU

Department of History, 2016

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

ABSTRACT

Ottoman-Turkish women were also effected by the women activities which started with women's desire of freedom and equality at the end of 19th century.

In the second constitutional regime, women started to make themselves heard in the cultural and social constitution which started to change by modernisation and struggle with many institutions that restrain and confine them within their houses. During this struggle the press had a very important place. In the newspapers and magazines which were published in that period there were many news and articles about the problems of women and making them conscious.

The subject of our study is the magazine that was published in that period and called Kadınlik (Womanhood). This magazine was published as 12 issues and the first one was published on 21th March 1914. Women rights,the problems which women face and their solutions were described and discussed in the magazine.As well as some information women may need in their daily lives women are tried to be made culturally conscious.

KEY WORDS

Kadınlik Magazine , Ottoman Women, In the Second Constitutional Regime,
Women Rights

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR	VII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TRANSKSİPSİYON METNİ	7
----------------------------	---

İKİNCİ BÖLÜM

KADINLIK DERGİSİNİN BİÇİM VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

1.KADINLIK DERGİSİNİN KİMLİK VE BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ	308
1.1. Fiyatı ve Satış Politikası	309
1.2.Sahibi ve Başyazarı.....	310
1.3.Adresi.....	310
1.4.Yazar Kadrosu	311
1.5.Dil ve Anlatım Özellikleri	311
1.6.Yayın İlkeleri	312
1.7. İçerik Özellikleri	314
2.KADINLIK DERGİSİNİN KADIN KONULARINA BAKIŞ AÇISI.....	316

2.1.Kadının Varlığı ve Konumu	317
2.2 Feminizm ve Kadınlık Dergisinin Feminizme Bakış Açısı	319
2.3. Kadın Giyimi, Tesettür ve Moda.....	324
2.4.Kadın Evlilik ve Ailenin Oluşumu.....	326
2.5.Kadın ve Erkek ilişkileri.....	331
SONUÇ.....	333
KAYNAKÇA.....	339
EKLER.....	341

KISALTMALAR

Akt:	Aktaran
BDK:	Beyazit Devlet Kütüphânesi
C:	Cilt
çev:	Çeviren
HTU:	Hakkı Tarık Us
İÜEF:	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kitaplığı
KD:	Kadınlık Dergisi
KEKBM:	Kadın Eserleri Kütüphânesi ve Bilgi Merkezi Vakfı
s:	Sayfa/Sahife
S:	Sayı
YKY:	Yapı Kredi Yayınları

GİRİŞ

Osmanlı kadınlarının kimliği ve konumu tarih boyunca farklı süreçlerden geçmiştir. Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde kadınların hayatı, eski Türk geleneklerinde olduğu gibi devam etmiştir. Fakat imparatorluğa giden süreçte kadın mahrem bir nesne halini almış ve kamusal alandan yavaş yavaş soyutlanmıştır (Faroqhi,1998:125). 16. yüzyıldan itibaren ise kadınların toplumsal rolünün azaldığı görülmüştür (Davis,2009:12).

İmparatorluğun büyük kentlerindeki kadınlar, kırsal kesimde yaşayan kadınlara oranla özgürlük yönünden daha kısıtlı bir hayat sürdürmüş, kendilerini sosyal hayatın içinde göstermek için çok fazla da çaba harcamamışlardır. Din ve geleneklerin baskın olduğu toplumsal yapıda zaman zaman kadınların hayatını düzenleyen fermânlar yayınlanmış, kıyafetleri, çalışma şekilleri kısacası hayatlarının her alanını düzenleyen kurallar gündeme gelmiştir.

Modernleşme hareketi, askerî alanda başlayan ve aslında Lale devrine kadar götürülmekle beraber “Osmanlı modernleşme hareketi, yönetici elit içindeki, dar bir grubun, siyasi güç dengelerini devamlı gözeterek ve bu hassas dengeyi, çeşitli yöntemlerle kendi lehine değiştirmeye çalışarak, zaman zaman da bu müdahalelerden yararlanmaya çalışarak ama her zaman gelgitler içinde sürmüştür (Koçak,2002:72) Bu modernleşme çabaları, toplumun her kesimini etkilemiş, bu durum kadınları da etkilemiştir. Osmanlı Devleti'nde kadının konumundaki değişimler kadının bazı haklara kavuşması ve kendini toplumda ifade etmesi 19. yüzyılda başlamış ve bu durum modernleşmeye paralel olarak gelişmiştir (Çakır, 2013:59).

3 Kasım 1839'da Tanzimat Fermânı'nın ilanı ile başlayan anayasal süreç, Türk siyasi hayatının en önemli dönüm noktalarından biri olmuştur. Birçok alanda yeniliği kapsayan bu dönemde Türk aydını Batı düşünce ve hayat tarzı ile karşı karşıya gelmiş, bunu kendi toplumunda tatbiki konusunda düşünmeye başlamıştır (Kurnaz, 1991:4). Eğitim ve hukuk alanındaki yenilik ve değişimler kadınların hayatında da önemli bir yer edinmiştir.

Tanzimat Dönemine kadar kadınların eğitim gördüğü yaygın eğitim kurumlarından bahsetmek mümkün değildir. İdareci veya ulema zümresinden kişilerin kızları ailelerinin desteği ile evlerinde özel ders alabiliyordu. Tanzimat dönemi, Türk kadınına devlet eliyle mesleki ve kültürel açıdan eğitim kapılarının açıldığı bir dönem olmuştur (Kurnaz, 1991:5). Bu dönemde aynı zamanda kızlara mesleki eğitim verilmesinin başlangıcı olmuştur. Ebe mektebi, kız sanayi mektebi,

kız öğretmen okulu gibi mesleki eğitim veren okullar ilk defa bu dönemde açılmıştır (Kurnaz, 1991:18). Darülmua'llimâtın açılmasıyla kadınlara verilen eğitim imkanları genişlemiş ve yeni bir çalışma ortamı hazırlanmıştır (Kurnaz, 1991:23).

Eğitimde yapılan bu yenilikler, II. Meşrutiyet döneminde de devam etmiştir. Bu dönemde ilk defa Avrupa'ya kız öğrenci gönderilmiştir. Bu yenilikler sayesinde kadınların hayata bakışı değişmiş ve kültür seviyeleri de yükseltmiştir.

Tanzimat dönemi, kadınlara hukuksal yönden bazı kazanımlar sağlamıştır. Arazi kanûnunda yapılan düzenleme ile mirasta eşitlik sağlanmış ve cariyelik kaldırılmıştır. Meşrutiyet döneminde yayınlanan aile kararnamesi ile devletin izni olmadan yapılan evliliklerin kanûnca tanınmayacağı belirtilmiştir.

İttihat ve Terakki Cemiyeti izlediği politika ile kadının toplumdaki yeri ve varlığı konusunda önemli etkiler yaratmış ve kadının geleneksel rolünden çıkartılarak toplumsallaştırılması ve özgürlüğünün kazandırılması dönemin hakim düşüncesi olmuştur.

İttihat ve Terakki Cemiyeti, bu dönemde politikalarını aile kurumu üzerine geliştirmiştir. Aile, bir politika konusu olarak hükümetin kontrolü altına alınmaya çalışılmış, İttihatçıların önderliğinde, Avrupa ailesinin kopyası olmadığına vurgu yapılan bir aile tipi olarak milli aile fikri ortaya çıkarılmıştır. Evlilik, yalnızca dinî olmaktan çıkarılmış, ailenin biçimlendirilmesi kültürün bir parçası ve millî kültürün yükseltilmesi için zorunluluk olarak görülmüştür. Ziya Gökalp'in mimarı olduğu millî aile fikri, İttihatçılar için temel hareket noktası olmuştur. Çünkü İttihatçılar için devrimin başarılı olmasının yolu, sosyal devrimlerle beraber aileden geçmektedir. Kadının toplum içerisindeki konumunun belirlenmesi, yeni ideolojinin ana konularından biri olan millî aile ile sağlanırken, İttihatçıların aile ve kadına yönelik politikaları, Osmanlı kadın hareketlerinin de temellerini oluşturmuştur (Durakbaşı, 2002: 119-121).

İttihat ve Terakki'nin başlattığı ve uyguladığı ekonomik ve sosyal reformlar, kadınların toplumda eskiye oranla daha çok yer almasına zemin hazırladı. Genç kızlar, çeşitli seviyelerde sayıları artan okullardan yararlandılar. Kız çocukları için zorunlu olan ilkokulun yanında hızla artan öğretmen okullarından sonra, 1914'ten itibaren İstanbul Darülfünûn'da kadınlar için birçok kurs açıldı (Zürcher,2007:178).

Bu dönemde devletin çeşitli kademelerinde özellikle de eğitim alanında kadın öğretmenlerin ve müfettişlerin önemli bir yer tuttuğunu söylemek mümkündür. Kadınlar öğretmenlik mesleğini Dârülmua'llimât'ın açılmasından önce

de yapmış, mahalleler de bilgili kadınlar erkek ve kız çocuklarına bazen sadece kız çocuklarına Kur'an okumayı ve bazı dini bilgileri öğretmiştir. Hafız olan bu kadınlar, bu işi ya evlerinde ya da camilerde yapar ve bu iş karşılığında da öğrenci ailesinden bir miktar ücret alırlar. Ancak kız öğretmen okulunun açılması ile çağdaş anlamda öğretmenlik mesleği doğar. 1870'de mezun olan kızlar öğretmen olarak atanarak devletin resmi memurları olur. Böylece Osmanlı Türk kadını çalışma yaşamına sanayi alanından önce eğitim alanıyla girmiş olur (Ortaylı,1983:183).

Meşrutiyet dönemi, kadın faaliyetleri açısından oldukça renkli bir dönemdir. Bu faaliyetler, başta İstanbul olmak üzere, belli büyük merkezlerde toplansa da kadın hareketlerinin yaygınlaşması bakımından önemlidir. Bu gelişmelerde hiç şüphesiz Meşrutiyet'in ilanı, büyük rol oynamıştır. Türk kadını bu dönemde hükümetin desteği ile de cemiyetçilik faaliyetlerinde bulunma, basın ve ekonomi hayatına katılma gibi imkânlar ile çeşitli çalışma alanları bulmuştur (Kurnaz,1991:77). Böylece Türk kadını üretim alanlarında çalışmaya başlayarak evinin dışına çıkmış, düşük ücretle de olsa iş hayatına atılmıştır (Kaplan,1998:35).

Meşrutiyet döneminde hem yardım toplamak, hem de kadın haklarını savunmak, kadınların eğitimini sağlamak amacıyla bazı cemiyetler kurulmuştur. Serpil Çakır, bu dernekleri şu şekilde gruplandırmıştır (Çakır,2013:87).

- Yardım dernekleri
- Eğitim yoluyla meslek kazandırmayı amaçlayan dernekler
- Kültür amaçlı dernekler
- Ülke sorunlarına çözüm arayan dernekler
- Ülke savunmasına yönelik dernekler
- Farklı etnik gruplardan kadınların sorunlarına odaklanan dernekler
- Siyasal amaçlı dernekler
- Feminist dernekler
- Siyasal partilerin kadın dernekleri

Bu derneklerin ana hareket noktaları kadınlara yönelik yardım, eğitim ve kadın hakları ve kadının çalışma hayatına girmesini teşvik ederek kadının ekonomik faaliyette bulunması ile ilgili çalışmalar yapmak olmuştur.

Tüm bu değişimler, o zamana dek yalnızca ev içinde anne ve eş rolleriyle sınırlanmış olan kadına da yansımış; böylece kadın toplumsal yaşamda farklı bir statü kazanmak amacıyla taleplerde bulunmaya başlamıştır. Bu konuda basın, etkin bir rol oynamıştır. Kadın dergileri böyle bir dönemin ürünüdür. Kadınların

kendilerini ifade etmeleri, tanıtımları ilk kez basın kanalıyla gerçekleşmiştir. Basında kadınlara ait imzalara dönem gazetelerinde, bazı gazetelerin çıkardıkları kadınlara yönelik sayfa ve eklerde, özellikle de kadın dergilerinde rastlamak mümkündür. Kadın dergileri, her kesimden kadının yazma ürkekliğini, çekimserliğini gidermede, taleplerini iletmede önemli bir görev üstlenmiştir (Çakır,2013:59).

Günümüze ilk 5 sayısı ulaşan Şükûfezar, sahibi kadın olan ve yazı kadrosunu tümüyle kadınların oluşturduğu ilk kadın dergisidir.” (Çakır,2013:59). 23 Temmuz 1908’de II. Meşrutiyet’in ilanı ile açılan meclisin ardından bu siyasi değişikliği bünyesinde toplayarak o devirde ortaya çıkan ilk dergi Demet adlı dergidir. (Aşa,1992:127). Eylül 1908, Kasım 1909 arasında 12 sayı çıkan Mehâsin, renkli ve resimli olarak yayınlanan ilk kadın dergisi olmuştur(Çakır, 2013:77).

4 Nisan 1913'te yayımlanmaya başlayan Kadınlar Dünyası adlı dergi, sahibi ve yazı kadrosuyla, hatta dergiye gelen yazı ve mektuplarıyla tümüyle kadınlara ait olan, Osmanlı kadınının sesini dile getiren ilk yayındır (Çakır, 2013:137). Dergi, Türk kadınının fotoğrafını ilk kez yayımlayarak bu konuda da bir çığır açmıştır. (Çakır, 2013:135)

II. Meşrutiyet döneminde yayınlanan kadın dergileri, kadın aydınlanmasının bir ürünü olarak yayın tarihlerine göre şöyle sıralanmaktadır: Mehasin, Kadın, Musavver Kadın, Kadın, Kadınlar Dünyası, Hanımlar Alemi, Erkekler Dünyası, Kadın Alemi, Seyyale, Kadınlık, Kadınlık Hayatı, Bilgi Yurdu Işığı, Genç Kadın,Türk Kadını, İnci ve İstanbul’un dışında Selanik’te yayınlanan Kadın adlı dergidir. (Kurnaz, 1991:5) Kadının eğitime çok önem verildiği bu dönemde çocukların eğitimi ve yetiştirilmesi de aile eğitiminin bir parçası olarak görülmüş, çocuk dergilerinin de yayın sayısında önemli artışlar görülmüştür. Osmanlı Devleti’nde ilk çocuk dergisi, 15 Ekim 1869’da yayınlanan ve 49 sayı çıkan Mümeyyiz gazetesinin çocuklar için haftalık eki hüviyetindedir (Balcı, 2008:5).

II. Meşrutiyet döneminde çıkarılan bu dergilerin birbirinden çok farklı özellikleri olması yanında ortak özellikleri de vardır. Kadınlar kendi şahsiyetleriyle kadın kimlikleriyle ortaya çıkmışlardır. Her şeyden önce bu dergilerin en büyük ve ortak amacı kadının varlığı ve eğitimidir. Kadınlar bu dergiler sayesinde toplumsal hayat katılma iradelerini pekiştirmiş, birbirlerinden haberdar olmuş, ekonomik hayata katılmış, sadece Osmanlı Devleti’nin değil, Avrupa Amerika ve diğer yerlerdeki kadınların durumlarından haberdar olarak karşılaştırma yapmışlardır.

Her derginin yayın süresifarklı olmuş, bazı dergilerin sadece bir sayı çıktığını bazı dergilerin ise çok uzun bir yayın hayatına sahip olduğunu görüyoruz. Bunun neden olarak toplumun okuma alışkanlığını olmayışı ile ekonomik sıkıntıların yaşanmasıdır. Dergi yazarları ve okuyucularından anlaşıldığı üzere genellikle orta ve üst sınıf kadınlarının dergilerle ilgilendiğini görüyoruz. Dergilerin bir kısmında moda magazin gibi konular sözkonusu iken kadın hakları ve erkek –kadın eşitliği gibi konulardan bahsedildiğini görmekteyiz.

Bütün bu yayınlar ve hukukî düzenlemeler sonucu toplumda kadın ve erkek algısı tam olarak değişmemişse de kırılmaya ve kısmen de değişmeye başlamıştır. Osmanlı Devleti’nde kadın hareketi¹ 19.yüzyılda başlamıştır. II.Meşrutiyet dönemi, diğer dönüşümlerin yanısıra Osmanlı feminizminin de düşünsel ortamda ilk defa oluştuğu ve harekete dönüştüğü bir dönemdir. Oluşan özgürlük ortamında Osmanlı feminizmi² kendini, toplumsal, ekonomik, ve kültürel alanda hissettirmeye başlar. Osmanlı’da ilk feminist hareket, Terakki gazetesinde üç kadın imzalı yayınlanan bir mektuptur.³

Fatmagül Berktaş’a göre Osmanlı feminizmini 19.yüzyıl ortalarından itibaren kitleselleşmeye ve gerçek bir toplumsal harekete dönüşmeye Batı’daki feminist hareketler gibi algılamamak gerekir. Osmanlı kadınlarının da öncelikle gündeme almak zorunda oldukları konu, kadının eksiksiz bir insan varlığı olduğunu ortaya koymaktır (Berktaş, 2003: 93).

¹Osmanlı Müslüman feministleri,“kadın” sıfatı kullanmayı tercih etmiş, örneğin “kadın hareketi”nden bahsetmiş; kendilerini feminist olarak tanımlamamıştır. Bunun nedeni olarak da Osmanlı basınında feminist olarak tanımlanan kadınların tutucu çevreler tarafından kötülenmesi ve Osmanlıca yayınlarda feminizm ile bağdaştırılan faaliyetler daha çok kadın ile erkek arasındaki eşitliği ve özellikle kadınlara siyasi hakların verilmesini savunan faaliyetlerdi. (Van Os,2002: 337)

² Yaprak Zihnioğlu Kadınsız İnkılap adlı eserinde Osmanlı feminizminin birinci dalgasının evrelerini şöyle dönemleştirmiştir:

1. İlk kadın mektubunun basında yer aldığı 1868’den II.Meşrutiyete (1908) değin olagelen hareketliliği “erken dönem Osmanlı hareket-i nisvanı(1868-1908)”.

2. II.Meşrutiyet ve milli müdâfaa dönemindeki feminist etkinlikleri” II. Meşrutiyet dönemi Osmanlı feminizmi(1908-1922).

3. Cumhuriyetin kuruluş yıllarındaki düşünsel ve eylemsel etkinlikleri “birinci dalga cumhuriyetçi feminizm (1923-1935) Bkz. Yaprak Zihnioğlu, *Kadınsız İnkılap, Nezihe Muhiddin, Kadınlar Halk Fırkası, Kadın Birliği*, İstanbul 2003, s.21

³ Kadınlar, bu mektupta yeni başlatılan Boğaz vapur seferlerini övüp vapurlarda kadınlara ayrılan yerlerden şikayetçi oluyorlardı. Erkeklerle aynı ücreti ödeyip onlar gibi kapalı ya da havadar bir yerde oturma seçeneğine sahip olamamaktan şikayetçiydiler. Bu mektubun gerçekten üç kadın tarafından yazılmış olup olmadığı bilinmiyor ancak cinsiyetten dolayı uygulanan ayrımcılığın bir gazete yayımlanan bir mektupla protesto edilmiş olması –yazarlar üç kadı olmasa bile-önem taşımaktadır. (Van Os,2002:336).

Osmanlı feminizmi, gönderilen ilk mektuptan itibaren kendine özgü özellikleri olan tarihsel bir kadın hareketidir. Ailesel feminizm diyebileceğimiz bir feminizmin özelliklerini taşıyan bu hareket, kadınların toplumsal görev ve sorumluluklarını öne çıkarılabilmek için toplum içinde kadınların yerini ve konumunu yükseltmek istedikleridir. Onlara göre erkek ve kadın farklı olmakla beraber birbirinin tamamlayıcısıdır. Eşitliğin yerine eşdeğerliliği savunuyorlardı (Van Os, 2002:335). Böylelikle, aile içindeki yeri ve öneminin pekişmesiyle beraber kamu alanlarında da kendilerini var etmeye başladılar. Varlıklarını ve konumlarını sorgulamaya başlayan kadınlar, kadın-erkek eşitliğinin gerçekleşmesi için Cumhuriyet dönemini bekleyeceklerdir.

Tezimize konu olan Kadınlık dergisi, 1914'te çıkarılan kısa süreli bir dergi-gazetedir. Bu dergi, diğer dergiler gibi Osmanlı kadın hareketinin içinde kadının aydınlanmasını, ve haklarını duyurmasını, memlekette bir yerinin olduğunu kanıtlamaya çalışması bakımından önem arz etmektedir. 28 Temmuz 1914'te başlayan I.Dünya savaşından kısa bir süre olarak çıkan Kadınlık Dergisi, dönemin aydınlarının yazdığı toplumsal ve edebî yazılar ve gündelik hayatta kadınların işine yarayacak mutfak ve terzilik konularında bilgiler vermektedir.

Son dönem Osmanlı kadınlarının düşünüş, yaşayış ve konumları; edebî zevki hakkında önemli bilgiler veren derginin transkribi esnasında hiç okunamayan kelimeler (okunmadı) şeklinde, şekilde, okunamayacak derecede zarar görmüş, yıpranmış veya silinmiş kelimeler (silik) şeklinde gösterilmiştir. Transkripsiyon metninde hemze (ء), (ػ) ile; ayın (ع) harfi (ء) şeklinde, elif (ل) , vav (و) ve y (ي) harfi ile yapılan uzatma ve inceltmeler ise (^) işaretiyle gösterilmiştir. Yabancı özel isim ve kelimeler okundukları gibi yazılmıştır. Örneğin; madmozel, Fisagor gibi.

Bu derginin transkribi, 20. yüzyılın başındaki kadınların sosyal yaşam pratikleri, zihniyetleri ve mücadelelerinin açığa çıkması ve günümüz kadın hareketi ve mücadelesinin temellerinin anlaşılması açısından diğer kadın dergileriyle beraber önemli bir boşluğu doldurması açısından önemlidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TRANSKSİPSİYON METNİ

KADINLIK

NUMRO:1

Kapak Sayfası

Birinci sene numro 1

Cumartesi 8 Mart 1330 Rebi‘ül aher 1331

Sahib-i imtiyazı: Hacı Cemâl

Ser-muharriresi: Nigâr Hanım

Nüshası 50 paredir.

“Abone Bedeli”: Seneliği posta ücretiyle beraber 80, altı aylığı 50 ğuruşdur.

Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 35, altı aylığı 18 frankdır.

Adres: Bab-ı Ali caddesinde Orhan Bey Hanında 8 numro.

İhtâr: Gönderilen makâlât derc idilsün idülmesün i‘ade idilmez.

Kadınlığın varlığını ve memleketde bir mevki‘ bulunduğunu müdafa‘a ider.

Penç-şenbe günleri neşr olunur musavver gazetedir.

Sahâifemiz bil-‘umûm Osmanlı hanımları âsârına küşadedir.

Kadınlık (s. numara belirtilmemiş)

Resimli Kamûs-i ‘Osmânî

Muharriri: Adana Vali Mu‘âvini ‘Ali Seydî Bey Efendi

Nihâyet esere derc ve ‘ilâve olunan ıstılâhât dahi Doktor ‘Abdullah Cevdet Bey tarafından tahrîr olunmuşdur.

Sahib-i naşiri Matba‘a ve Kütüphâne-i Cihân Dar’ül- Hilâfetü-l ‘Aliyye

Sahibi Mihran

‘Askeri ıstılâhât: kısmen Binbaşı Vahid, ıstılâhât-ı Bahriyye: Mes‘udiye Suvâri-i sânisî kol ağası Mehmed ‘Ali, ıstılâhât-ı Riyaziyye: Donanma erkân-ı harbiyesine me‘mûr Yüzbaşı İsmail Faik, ıstılâhât-ı Tıbbiyye: Sinob meb‘ûs-ı sâbıkı

Rıza Nur ve Doktor Hazık Beylerin ve İstılâhât-ı Hukûkiyye: Birinci sınıf da‘vâ vekillerinden Davud Efendi Der-Mosisyan’ın nazar-ı tashihlerinden geçmiştir.

Resimli Kâmûs-i ‘Osmânî: Türkî, ‘Arabî, Farisî, ve Ecnebî 40.000 lügât ve istılâhât, 3.500 resim ve eşkâli, 60 büyük tablo ile müte‘addid renkli elvâhi câmi‘ ve 8 punto harfle 3 sûtûn üzerine 1.100 kûsûr büyük sahifelik 3 cildden müteşekkildir.

Müellifât-ı mümâsele meyânında bugünkü ihtiyac tahsil ve tetebu‘û teshil idecek “resimli Kâmûs-ı ‘Osmânî” kadar şerâit-i mükemmeleyi haiz bir kitab daha yoktur. Resimli Kamûs-ı ‘Osmânî’ 40 bini mütecâviz istılâhât-ı ‘ilmiyye ve fenniyye ve edebiyenin me‘an-i hakikiyye ve mecâziyyelerini ve menşe’i ve iştikâklarını ara’e ve ihâta itmekle beraber ‘ilm-i fikh, ‘ilm-i faraz, ‘ilm-i hukuk, ‘ulûm-i tıbbiyye ve tab‘iyye, fûnûn-ı riyâziyye ve ‘askeriyye, bahriyye ve zirâ‘iyye, ticâriyye ve sinâ‘iyye vel-hasıl ‘ulûm ve fûnûn müdevvene ve kâfe-i şu‘beine dair elfâz ve istılâhâtı ve bil’umûm sînâyi‘de müste‘mel alât ve edavâtın suret-i i‘mâl ve isti‘mâlini her nev‘ eşya ve emti‘anın fabrikalarda geçirdiği sûr-i ‘ameliyyeyi musavver eşgâl ve tabloları ve onlar hakkında ma‘lûmat-ı mücemmeleyi hâvî olmakla beraber müte‘addid renkli matbû‘ resimlerle de tezyîn olunarak bir ansiklopediden müntazır olan fevâidi icmâl itmiştir. “Resimli kâmûs-ı ‘Osmânî” emsâli âsar arasında memleketimizde ilk def‘a ikmâl şerefine mazhar olmakla da müstesna ve mu‘tenâ bir ehemmiyeti haizdir.

Hulâsa, “resimli Kâmûs-i ‘Osmânî”nin “Vatan-ı ‘Osmânî için hazâ’in-i ‘ilm ve ma‘rifetin ilk miftahıdır.

Bir tabib andan nasıl istifâde idecekse bir cerrâh, bir eczâcı, bir baytar da öylece istifâde idebilecektir. ‘Ulûm-ı tabi‘iyye mütehasısları andan müstağni olamayacağı gibi bir riyâzi, bir kimyager, bir hikmet-şinâs, bir ma‘denci, bir çiftçi, bir tâcir, vel-hasıl her sınıf san‘atkârlar ana her vakt müracâ‘atdan müstağni değildirler. Muallim ve müte‘allim âmir ve me’mûr vatandaşlarımızdan hemân her sınıf talibi ‘ilm ve ma‘rifetin ellerinde cihât-ı câmi‘ayi şâmil böyle bir kitab bulundurması zamanı çokdan gelmiştir. Bu gibi âsar-ı cesimenin tahrîr ve tab‘-ı nelere muhtac olduğu erbabına ma‘lûmdur. Binâen aleyh fırsattan istifadeye şitâbân ümidlerini bütün vatandaşlarımıza kemâl-i ciddiyet ve iftihârla tavsiye ederim.

Ba‘zı me’murîn ve mekteb müdür ve mu‘alimin-ı kirâmı hazırâtiyle talebe efendiler tarafından Resimli Kâmûs’un neşr ve ta‘mimi için ibrâz olunan hümumât ve hissiyât ma‘ârif-perverânedan dolayı ‘alenen beyân-ı teşekkür ederim, birçok zevât-ı muhtereme tarafından gösterilen arzu ve ihtâr üzerine bu kerede -me’mûrîne

ve talebeye mahsûs olmak üzere- taksitli abone kabulüne bed idilmiştir. Müslim, gayr-ı müslim, bil-‘umûm mekâtib-i ‘Osmâniye talebâtı ve müessesât-ı hayriyye, ve kulüblerden taksit kayd ve iştirâ idecekler bu büyük fırsattan istifadeye şitâbân olmalıdırlar.

Taşra mekatib-i şâkirdânını mekteb-i müdir veya hey’et-i ta‘lîmiyesinden birinin tasdiki şarttır.

Abone Bab-ı ‘alî Caddesinde Mihrân Efendi’nin 23 numrolu (Cihân) Matba‘a ve Kütüphânesinde kayd olunur.

“Resimli Kamûs-ı ‘Osmânî”nin takımı 70 ğuruş ‘alâ kağıtlısı 80, vasat kağıtlısının 3 cildi bir arada meşin cildlisi 85, en ala kağıtlısının varakları yıldızlı nev‘inin müzeyyen cildlisi 108 ğuruşdur. Taşra için bu fiyatlara 10 ğuruş ta‘ahhüdü posta ücreti zamm olunur. Bir liralık nev‘inin ilk taksidi peşinen 40 ğuruşdur. Diğer nev‘inin birinci taksidi bir mecidiye peşinen te’diye olunacaktır. Mütebâkisi ayda yalnız on ğuruşdur.

Muhâliflerin Esrarı Nâm Kitabı

Mündericâtının Ehemmiyetine Binâen Herkesin Mütâla‘a Buyurmasını Tavsiye İderiz.

(numarasız sayfa)

Mesleğimiz

Bugünden i‘tibaren hala dâr bir maksadla hey’et-i matbu‘âta iltihâk iden gazetemiz; kadın ve kadınlığa ‘âid muhtelif ve mütenâkız ictihâd ve ceryânâtdan hiç birini tenkîd veya tervic iyleyecek değildir.

Bütün bu ictihâd ve ceryânların ifrât ve tefrit içinde yuvarlanmakta olduğuna kâni‘ bulunduğumuz için kadınlık; daha ma‘kul ve mu‘tedil bir meslek-i sâlim ta‘kib idecek ve hatveleri daima i‘tidal perverâne atacaktır. Ne kimseye mürevvec-i efkâr, ne bir mesleğe ‘aleyhdâr olmayacağından, mesleğimiz vâzıh ve mu‘ayyendir: Kadınlığın (silik) tefekküründe bir eklil-nur ve ‘irfân görmek; sinin-i âfilanın bî-âman bir cehl ve ta‘assub içinde kararttığı kadınlık ufuklarını aydınlatmak ve ona münevver ve meşrû bir merhale-i ‘irfân ve tekâmül hazırlamakla beraber bu hakkı herkese tanıtmaktır.

Bu gayeye vusûl için hiçbir fedakârlıktan ictinâb idilmeyecektir. Şimdiye kadar cehlin kara pençeleri ile yırtılan garibân nisviyyete ‘ilmi, edebî ve ‘ailevî çiçekler, güller takmak ve bu mübâreze-i hayatiyeye iştirâk için o za‘îf dimağları

silah-ı ‘ilm ve ‘irfân ile techîz eylemek için çalışacaktır. Tâ ki: o anâsır-ı mefluc dahi memleketine, muhitine bir şemme-i ruh ve necât serpebilsün..

‘Asırlardan beri kadınlığın saf ve nezihe dimağlarını pasladan cehl ve zulmet yosunlarını icâb iderse –biz, ‘ilmin beyaz, münevver tırnaklarıyla söküp çıkarmağa uğraşacağız.

İsteriz ki: Her hafta muntazamân kar’ilerimizin huzur-ı takdir ve mütâla‘asına takdim ideceğimiz bu mecmûa; onun nâçiz sahifelerini ta‘kib ve terğîb idecek simâlara daima bir neşide-i irşâd ve inşirâh terennüm itsün.

Her halde uzun ve dikenli olan bu tarîk-i neşr ve tahrîrde bizi karşılayacak rağbetler, iltifatlara layık olduğumuzu da isbâte çalışacağız.

Kadınlık

(s. 3)

Kısm-i İctimâ‘i

Bizde Kadın Zihniyeti

Sinin ve eyyâm-ı âhîrede bizde kadınlığın mevki‘ini ta‘yin için iyice kil ü kal, haylî güfte-gü oldu. Tesettürden, adem-i tesettürden, turanlılaşmaktan, garblılaşmaktan ba‘zen hürriyetperverâne, ba‘zen muhâfazakârane bahsler yürüdüldü. Biri çıkdı. Benim zevcemin açık yahûd kapalı gezmesinden benden ziyâde niçün mahalle bekçisi ‘alâkadar olsun? didi. Diğer biri saha-i matbu‘atda ‘arz-ı endâm iderek: Bu husûs değil, ‘umûmî bir mes‘ele-yi milliyedir, ‘anâneyi unutmayalım! diye bağırdı.

Ben bütün bu mütehâlif cereyânları, bu mütedâd fikirleri okudukça düşünüyordum ve hâlâ da düşünüyorum...

Birincinin mantıkî bir hakkı görünüyor, evet; bir adamın refikasına, şerike-i hayatına kendinden ziyâde niçün hariçden biri hakk-ı murakabe id’â itsin? Bu hak nasıl kabul idilir?

İkincide de bir hak görüyorum, fakat mantıkî değil, ictimâ‘i. Mademki biz mahlûkat-ı beşeriye sürü ile yaşar, yek-diğerimizin âlâm ve sürûrına bi’z-zarûr iştirâk ider hey’etlerden mürekkebiz. Bu hey’etlerden birini teşkil iden kitlenin fikren, cismen ne kadar birbirine benzemesi umûr-ı tabi‘iyyeden ise kıyafeten de yeknesakı ‘arz iderek yaşadığı memleketde daimi bir karnaval manzarası ihdâs iyemesi lüzûmu da o kadar bedihidir.

Şimdi şu iki fikre karşı üçüncü bir fikir lazım değil mi? Şüphesiz ki lazım, fakat yok, çünkü bu kâr-zâr fenâda gerek sürü ile yaşayan ve gerek münferid hayat

geçiren mahlûkat erkek olsun, dişi bulunsun, şahsî varlığını, ictimâ'î mevki'ini kendisi ta'yin itmeğe mecbûrdur.

Şu nazariyyeye göre herkesin kendi başının çaresine bakması iktizâ idiyor. Fakat nasıl? Bunların birçok yolları vardır. Ve bu yollar o kadar mütenevi' o kadar müta'addiddir ki onları, bir değil, birkaç makale ile göstermek, gösterebilmek imkân haricindedir. Gösterilmesine imkân bulunsa bile öyle herkesi sevke ihtilâf-ı fikr ve nazar münasebetiyle ihtimâl olamayacağından beyhude mesâ'i sarf edilmiş olur. O halde ne yapmalı, nasıl hareket itmeli ki herkes maksadına kolayca vâsıl olsun?

Mademki iştigâlimiz, zemin-i müsâhibemiz "biz de kadınlığın mevki'ini ta'yin" ta'alluk idiyor" sırf kadınlar, 'Osmânlı ve İslâm hanımlar için düşüneceğiz. Osmanlı ve İslam hanımları mevkilerini nasıl ta'yin edecekler, daha vuzûhluca tabirle gaye-i 'aliyelerine ne suretle vâsıl olacaklar? Ben buna ceffü'l- kalem şu cevabı vireceğim:

-Zihniyyetlerini tenviren ta'dil suretle!

Fikrimce bizde kadınlığın henüz garb hatunları derecesine irtikâ idememesinin başlıca 'amili ümmühât ve benât-ı memleketin fersude köhne zihniyyetlerini muhafazaya son derecede gayret itmeleridir. Muhterem kari'ilerimin müsaa'de-i lütufkâraneleriyle bu zihniyyet-i pejmürdeyi izâhen birkaç misâl irâd edecekim. Biz de vasat derecede doğmuş, 'aynı derecede büyümüş herhangi bir hanıma:

-Hanım! Dünyaya niçün geldiniz? diye sorulsa vireceği cevap şudur:

-Allah'ıma 'ibadet, padişahıma ita'at, kocama hürmet, evlâdına muhabbet içün!

Sonra;

-İdare-i beytiyyeye dair ne bilirsiniz?

Dinilse şu cevabı verir:

-Yemek pişirmek, ortalık süpürmek, dikiş dikmek, çocuklarımı, zevcemi temiz giydirmek, tahtaları temiz tutmak...

Çocuklarının istikbâli hakkındaki fikrini sorunuz:

-Mehmedimi zâbit, 'Osmânımı rahmetli dedesinin mesleği olan nâ'ib, Hüseyin'i mi de babası kendi kalemine alarak kâtib yapacağız!

Re'yini alırsınız, biraz iktisâddan, biraz 'ilm-i servetden bahs idiniz, şu zihniyyetle mukâbele görürsünüz:

-A... A... pare artırmak, pare kazanmak, istikbâli düşünmek kadının ne vazifesi?.. Kadın erkeği ne getirirse sarf ider, ne virirse harç iyler... İyi yemek, iyi giymek, gezmek, yürümek, eğlenmek, ister. Bütün bunları te'min itmek ise erkeğin vazifesidir! Daha sonra ayn seviyede iki hanımdan ayrı ayrı su'al idiniz:

Tesettür ve 'adem-i tesettür hakkındaki fikriniz? Biri – Erkeklerin mâlik oldukları kadar hürriyet (s. 4) ve serbestîye kadınlar nâil olamazsa muvâzene husûl bulmaz. Binâen aleyh bu millet de yükselmez. Diğeri: - Üstüme iyilik sağlık... Ne çirkin lakırdılar işliyoruz. Kıyamet 'alâmetleri galiba...

Hiç erkeklerin işine kadınlar karışır mı imiş? Ne günlere kaldık, tövbeler olsun yâ Rab!...dir, işte bu misâller bizde kadın zihniyyetinin ne derke-i pestide ve ba'zen mütefâvite de puyân olmak da bulunduğunu pek güzel gösterir. Vakı'a nedâretten olarak müte'alli fikirler besleyen, kadının "kadınlığın ne olduğunu bilen hanımlarımız da görülüyor ise de ben bir nisbet-i 'adediye yaparak buna : " en-nadar ke'l-ma'dûm" diyeceğim.

Bu zihniyyet neslen ba'd nesl böylece devam idüb giderse ileri adım atmamakda ekseriyyet-i nisvân hâlâ 'inâd iderse, kadınlığın ta'yin-i mevki'" mes'elesini ihlâfû'l-ihlâfımıza terk itmek zaruridir.

Evvelâ ta'yin-i mevki'den, hukuk-ı hürriyyet-i nisvândan bahs olunacağına ta'dil-i zihniyyetden, tenvir-i zihniyyetden terakkiyât-ı fikriyye ve zihniyyeden dem urmalı. Ona, onlara çalışmalı. Sonra ta'yin-i mevki', istihşâl-i hukuk kendi kendine tecelli ider. Yoksa büyük bir ekseriyyet-i mütereddide, daha doğrusu büyük bir zihniyyet-i fersude kemâl-i zulmet ve cehâletle icrâ-yı hükm ider iken birden bire kalkışmak selâmet-i maslahat nâmına hiçbir faîdeyi müntec olamaz. Belki büyük büyük zararlara bâ's olur.

Şu makaleyi yazarken – Cenâb-ı Hak çok seneler mi'mâr itsün – Pek ziyâde yaşlı bulunan büyük validem odama yazıhânemin başına gelüb:

-Oğlum! Ne yazıyorsun?

diye sordu:

-Bizde kadın zihniyyeti, dedim.-Anlamadım, izah it! emrini virdi.

İcâb iden izâhâtı i'tâ eyledim. Bir elini masanın kenarına, diğeri de omzuma dayayarak şöyle beyân-ı mutâla'a itdi. Evlâdım, o mes'elenin hallini sen değil, torunun arzu itmeli Belki o zaman... Güldüm ve işte: Bizde kadın zihniyyeti! dedim.

Ebû Süreyya Sâmî

Bugünün Genç Kadına

Ey genç kadın! Pâk ve münevver kalbin, rakîk ve şefik ruhunun yüksek hislerin, ma'sûm fazîletinle şu herc û merc beşeriyetin saha-i zulmüne gel! Orada senin sa'adet vürudunu bekleyen, milyonlarca halk var... Onlar, 'asırlardan beri zulmet-i rûh, zulmet-i efkâr içinde mevcûdiyetlerini ga'ib itmişler; Serseri, perişan ölmedikleri için yaşıyorlardı...

Tabiki, körebe oyununda rast gele kazananlar gibi, içlerinden ba'zıları bu mütefessih mahiyet-i cinnetten kurtulabilenler, yavaş, yavaş oradan uzaklaştıkça semâ-yı 'irfânın sehâr-ı güneşi; hudud-ı ta'aliyenin mussafa-i nesîmi onları daha ziyâde cezb itdi; bir bizâri-i tahsis içinde şu kadar kanadlarla, mütecessisâne yükseldiler. Şimdi, mu'allâ bir şâhika-i amel üzerinde, güneş bütün samimiyet-i nur ile zekâlarını ihâta idiyor, ruhlarına zerre zerre nüfûz iderek orada bir heyecan-ı hayat husûle getiriyor; görüyorlar, his idiyorlardı...

İlk nazarları pek yakında terk itdikleri şu girdab-ı ictimâ'iyeye tesâdüf itdi: of nedir? O manzar-ı bed-baht? Mülevves ufûnetdâr bir zemin, bulutlu, hayat virmeyen bir gök ve bu iki muhit-i mudayyık arasında hep izmihlâl ve harâbı arz iden siyah ma'vele. Sonra ma'nâsız nazarlarının nokta-i teveccühü mechûl, birbirine karışmış, sendeleyen bir kabile-i garâib...

Döğüşüyorlar, boğuşuyorlar, hiçbiri diğerini tanıyamıyor; kim olduklarını, nereden geldiklerini, nereye gideceklerini bile bilmiyorlar; yalnız sükûn-ı cehl 'azâb-ı kesel içinde kendileri de farkında olmayarak günden güne biraz daha eziliyor, biraz daha düşüyorlar.

Vecd-i teâlî içinde münkeşif ruhlar; bu hafız-ı inkirâz karşısında 'ukdelendi... Güneş, biraz güneş diye çırpındılar; Sonra karanlık muhite saf semâlardan güneşler; ma'rifet güneşleri doğdu..Fakat, hayır, oradaki müebbed mikropları, hiç bir ziyâ izâle idemiyor; öldüremiyordu

Daha nafiz nazarlar. Büyüyecek bir teşrih ve tedkîkden sonra, son ve hakikî hurşîd-i necâtı bularak haykırdılar: (s. 5)

“Anne, anne! Elimizden tutacak, bize bir râh-ı selâmet gösterecek anne nerdesin? Gel, bizi kurtar...”

Ey genç kadın, mazlum boşluklarda inleyen şu istimdâd-ı hezeyâna cevâb ver. Bak zavallılar, annesiz, rehbersiz bu mahûf küreyve-i 'ademe daldılar. Sen, zavallı, sen de annesizdin, lakin şimdi kendi mevki'ini öğren...

Bu milleti, bu harab milleti, artık sen kurtaracaksın!..

Sen, ninnelerinin o muharrib uykusuna karışma;

Vazifenin ‘ulviyetini takdîr iderek, bütün ciddiyet-i ‘azminle, şu sahne-i sefâlete atıl.. Gör, ne faci‘alar ne uçurumlar var.

Yükselmeden yaşamak, zilletdir; başındaki tâc-ı muhteşem, sarı, siyah kemikler, halkalar seni yükseltmez. Biraz düşün. Hakikî vasıta-i teâlîyi bul; müzeyyenât ‘irfânınla bak ne pür-nur, ne muhterem olacak!..

Biraz başını kaldır; şu münevver göğü, yüksek, vakûr kameri, saf yıldızları gör; hissine gurur ve rikkât, kılletine vakâr ve samimiyet gelsin! – Çünkü âh sen, bugün pek hakirsin, lakin bunu hiss itmiyorsun..

Bak, bu ne zehrîn bir i‘tirâf! ..‘Ulviyyet-i tabi‘iyyeti biraz hisset.. Oh, o seni ne kadar yükseltir..

Sabahlara dikkat it, ne şevk ile açılıyor; pür-nur ufuklarda, ne derin bir ilham-ı sa‘adet var. Hilkatın o muazzam nur‘aniyeti karşısında, sen bu muhit-i zulmet ve sefalet tahammül ider misin? Hayır, değil mi? Öyle ise haydi, yavaş yavaş kımıldan! İlk adımların pek ‘acemi olacak. Belki şu milyonlarca halk, seni tanımayacaklar, zarar yok, Çünkü: kabahat senin, çünkü sen, onlara hiçbir vakit onların annesi olduğunu tanıtmadın..

Fakat, ağlama, münfa‘il olma, artık samimi bir ‘azm müşa‘şa‘ bir ümidle büyük gayene doğru yürü!..

Feyyâz-ı ruhundan, onlara hakikî güneşler doğsun; biraz hayat bulsunlar; sonra onlar medenîyeti yavaş yavaş tanıyacaklar, ve bir ihtiram-ı takdirkâr ile ellerini öperlerken sen artık münevver bir istikbâlin; ceyd, şâd, zî- hayat bir neslin en büyük hisse-i şerif ve inşirâhını ruhumda hiss idecek ‘azab-ı ithâmdan kurtulan pâk cibininle semada ebediyetlere kadar yükselecek, yükseleceksin!

329 Şubat: 27

Şukûfe Nihâl Midhat

Dış Gelin

‘Ailevî Sütûnlardan

Düğün gürültüleri bitmiş.. Evin ötesi berisi, henüz yerli yerine konulmuş ve gelinliğin yaldızlı haftaları geçmişti...

Artık “gelin hanımlığın” mufassal merâsimi, konu komşu akraba, ta‘allukât gezmek mevâsimi bittikten sonra... Günler geçtikçe yavaş yavaş kendisini gösteren

hafif tahkimlerle beraber ka'im ananın, gizli fakat ağbırar âlûd bakışları görümcelerin muahezâkâr teccüsleri başlamışdı.

Vakta ki: Birkaç ay evvel kendine doğru 'atf idilen nevâz-şikâr nazarlar sönmüş, mütebessim görünen çehreler somurtmuş ve gönlünü tatyîb iden tatlı diller artık acılaşmış... Güya evin her köşesi ona ta'rizât için fırsat bekliyordu...

İhtimâl ki 'aile içinde ve onun gıyâbında zaman zaman 'akd idilen gizli celselerdeki fiskoslar: kendi 'aleyhindeki didikoduların bir fezlekesi idi...

Fakat tecrübesiz kızcağız: Ba'zen yüzüne güler görünen o çehrelerdeki maskeleri henüz teşhis idememişti..

Paça günü başlayıb da ancak bir buçuk ay devam idebilen – o yalınkat – iltifatlar; zan idiyordu ki, mâ-dâmü'l-hayat beraber yaşayacak!..

Ba'zen sırf bir imtihan için kaynanasının sayıkladığı masalları hakikat sanub kendini hakikaten "evin bir kızı" farz iderek günden güne mevki'ini sarsan ceryânları ifhâm ve takdire bile lüzum görmüyordu!

Yalnız kapı aralıklarından ba'zen kulağına gelen fısıldıları büyük bir safiyet-i nisviyye ile te'vîl sayesinde kalbini kuşkulandırmak istemezdi...

Çünkü o zan idiyor ki: Bütün o fısıldıların, fiskosların intişâr itdiği celseler; vefakâr babasının huzurunda, müşfik annesinin riyâsetinde sevgili hemşireleri arasında in'ikâd itmiştir. Lakin hey-hât! Günler geçdikce! Evin içindeki mevki'in ne kadar garip olduğunu takdir ve sırası düştükçe 'ailesinin derece-i vefâ ve müzâherâtını idrâk eylemeğe başladı... O nihâyet anladı ki: Gelin bir evin kızından ziyâde kâim validenin sinir ilacı... Görümcelerin meşte tahtası imiş!..

Annesinin günâ-gûn naz ve şefkatiyle büyüyen, babasının kıymetdâr emekleriyle yetişen zavallı kızcağız; dün necib ve nevâz-şikâr bir 'ailenin nazlı bir kızı fakat bugün insanlığın (s. 6) değil, 'alemde 'izzet-i nefsinin, 'irfân ve meziyetini henüz ne olduğunu bilmekten 'aciz; hod-bîn, bir 'ailenin yalınkat iltifatlarından bile mahrûm ve daima işkenceleri altında yuvarlanmağa mahkûm bir esiresi, zerâfeti kravatında, necâbeti de kitab sahifelerinde görebilen mirasyedi, bir herifin zevcesi odalarında kanepeler ile, matbahındaki bakırlarıyla kurulan, fakat her sabah kapu arkasındaki süpürgenin tellerini sayan ve daima kendi toprak destisini herkesin billur sürahilerinden a'lâ bilen hod-perest bir kadının gelini.. Mevcûdâtın her noktasında, hatta ekmellinde bile kusûr arayan ba'zen ufuktaki bulutlarla bile istihzâ iden mahrûm-ı terbiye şımarık bir kızın yengesi.. Hulâsa daima insanın fitratındaki asaletinden dimağındaki irfân ve meziyetinden ziyâde cebindeki nakdine ve servetine

dikkat ve hürmet iden sarraf bir ‘ailenin hicrân-ı kahrına zebûn olarak istiklâliyet-i hayatiyesinin her noktası gasb edilmiş muhkar bir teşrifâtçısı...!

Koltuk merâsiminde: Yüz yazısı günü ve onu ta‘kib iden bütün o yaldızlı günlerde kendine zan itdiği iltifat ve tezâhurât, onun omuzlarından sarkan tüllere, ayaklarını öpen duvağa.. Hulâsa başındaki ‘ariyet-i taca ‘aid olduğunu bilmiyordu!..

Fakat aradan bal ayı geçüb de acı haftalar, zehirli günler, sitemkâr akşamlar hülûl idince vaz‘iyet değışdi.

Evin içinde attığı adımlar sayılmağa, sofrâ başında yediğı lokmalar hesâb idilmeğe başladı..

Meselâ orada gezinse havlu aşınır, salonda dolaşsa muşamma‘ kirlenir, otursa koltuk yıpranır.. Şen dursa ithâm olunur, hazîn bulunsa mu‘aheze idilir: bu ta‘rizât-ımüselsele her gün, her vakit, kaim valide ve görümcenin tatlı dudakları arasından eksik olmayan birer nakaratdır, dış gelini, iç güveyisi ki daima göze batan bir diken, yahud birikmiş kabahatlerin atılmasına mahsûs deri ve kemikten ma‘mûl bir firaş.

Bilmem her memleketde öyle midir?.. Bizde dış gelini ne kadar ma‘dûr ise iç gelini de o derece mes‘ûd ve mütehâkkimdir! Zâten şark kadınlığı öteden beri iki cereyân-ı hayat ta‘kib itmiştir: Ezmek yahûd ezilmek ma‘mafih kari’ilerim gücenmesinler: Hakikat ne kadar acı olsa i‘tirafa şâyândır.

Böyle ‘ailevî piyeslerin hepsinde en mühim bir rolü oynamak... Daima kaim validelere nasib olmuştur ve onlar ezilmemişdirler fakat daima ezmiş ve çiğnemişlerdir.

Nevvâre Şükrân

Kısm-i Edebî

İlk Kurbanlara

Fecr-i hûnili, ‘îd-ı âfînin
Sizi ilk ökçe virdi kurban!
Ağladık, pek çok ağladık, lakin
Ne kadar vâcibü’l asale şu kan!
Sizsiniz şimdi kahraman-ı semâ
Göklerin fatihi cihângiri
Kapamışdır bu destân-ı semâ
Ba’de-mâ devre-i esâtiri!
Ya niçün kabriniz şu alçak yer
Ne tevâzu‘! Sezâ-yı semâvîler;

Bizi teşvike gördünüz muhtac!
 Size yüz bin(silik) fahr ü zafer
 Bu sükût –ı berrin ve reşk-âver
 Sayılır şüphe yok ki bir mi‘rac!

İdris Sabih

Bir Hitâbeden

Süslü bir bebek!?!.. Metrûk ve mensî, mu‘attar, nazlı bir çiçek ki miskin bî-
 ehemmiyet bir zî-hayat ki mefrûd; bî-kabiliyet!..

Ey kadın! Uyan yeter artık hâb ü gaflet, uyan da mevcûdiyetini helâka
 sürükleyen erkek kibr ve nahvetini kır. İsbât-ı hüvviyet ile, varlığını göster. Ve anlat
 ki insanlığın zencir-i esârete tahammülü yok..

Eğer ki kesret-i ûlfet ve insiyetin hâsıl itdiği i‘tibârdan halâ-sıyâb olmak için
 çareye tevessül itmezsen utan, hacîl ol ve emin ol ki ihlâfin düş- nâm yadını seni
 bed-nâm eyleyecekler.

(s. 7)

İhtimal sende ki tekâsül ve bed-nâmın vesile-i yâdın olacağı hülyası olabilir.
 Hâ...hâ...hâ...ne garib zehâb-ı bâtil.

Zinhâr unutma ve i‘timâd it ki bir zî-ihtişâm ve kıymetsin... Bil ve öğret ki
 sana medyundur medenîyet... Beşeriyet.... Sen ki mürebbi-i ensâl âti-i beşersin...
 Mu‘azzam, ‘alî cem‘iyyetlerin intizâm-ı ‘alemin kainatın mâbe ü’l kavvâmısın....
 Bunun için yüksel, çünkü yaraşmaz sana zillet ve sefâlet

Haydar Paşa:29 Şubat 329

Halise Eşref

Kadınlar Hakkında Ba‘z Meşâhirin Sözüleridir.

Dışleri güzel olan kadın daima güler.

Madmozel Sofi Arnavud

Tarz-ı telbisi moda nâmına tebdil iden bir kadın, onu ya kendi kusurunu setr
 itmek veya başka kadınların hatalarını meydana koymak için ihtiyâr itmiştir.

Kezâ

Kadınlar üç şey’i pencereden atarlar: Vakitlerini, sıhhatlerini, parelerini

Madam Döjöfron

Kadınların silahları dilleri, hiçbir vakit paslandırmazlar.

Madam Tekr

Genç ve güzel iki kadın hiçbir vakit dost olamazlar.

Ninon dö La Noğla

Bir kadın güzel olub da cazibesiz midir? Yemsiz oltaya benzer

Kezâ

'Âmâmın birisine" zevcen bir güldür!" dediklerinde: Evet dikenlerinden ben de öyle olduğumu his idiyorum." demiş.

Sen Sirin

Kadınsız bir saray, ilkbaharsız bir saraya yahud gülsüz bahara benzer.

Birinci Fransuva.

Meşâhir-i Nisvân

Biz, bu yetime irfân olan şarkın kızları, kadınları olduğumuz halde mâzinin doğurub tarihimiz bile bize naklinde müsamaha eylemek de olduğu meşâhiri ve ale'l-husûs meşâhir-i nisvânı tanıtmak vazifesi bugün bizim için 'ayn-ı farizâdır. Biz, kadınlar, ibtidâ her şeyden evvel kendimize benzeyenleri, kadınlarımızı tanımalıyız:

Âzer-î Hümâyun: Sam neslinden bir Sahra.

Ârâm Can: Hindistan'da bir çengi idi.

Âzâd: Esved-i 'Ansi'nin idamında yararlık göstermiştir.

Âsiye: Fer 'un'un ze(v)cesi.

Âfâkı: Şu'arâ-yı nisâ-yı 'Acem'den.

Âlanko: Moğol mülükü.

Âmine bint Vehab: Fazîlet-i neseb ve edebî câmi' bir kadın idi.

Âmine imra'etü bin Ed-Demine: Şa'ir ibn Demine'nin zevcesidir.

Âmine bint ed-Demhuci el-Mahallî: İmâm Suyutî müşârün-ileyhadan ahâdisi tebliğ iderdi.

Âmine er-Remliye: Feyz u kerâmet sahibesi idi.

Ani Fatma Hatun: İstanbul Edibelerinden.

Ebsâl: Kıssa-i Selâmen ve ebsâl şerhinde mu'aveneti sebk itmiştir.

İbnetü'l has: Benât-ı 'Arab'ın dihât ve hekimâtındandır.

İbnetü's-selâm: Karn-ı Sadis meşâhirindendir.

İbnetü Gafil: Fushâ-yı nisâ-i âli haşimdendir.

İbnetü Geylân: 'Asr-ı peygamberide simen ve süslülük ile şöhretâdır.

İbnetü Gülmen: Fesâhât-ı fitriye-i 'Arabiye sahibesi.

Uht-i Hazûk: Nazm-ı iş'arda kariha-i sabiha sahibesi idi.

Uhtu'l-Mukassas el Bahliye: Bir şairedir.

Arslan Hatun: Şam'daki Hatuniye medresesi sahibesidir.

Er-Nevâz: Dahhâk-ı meşhûrun zevcesi idi.

Ervâ-bintü'l-Haris: Bir sahâbiye hatûndur.

Ervâ bint Abdülmuttalib: Tabi'iyet-i şi'iriyeye sahibesi idi.

Ezer Mithat: Hüsrev-i Pervez'in kızıdır.

Esmâ bint Ebi Bekir: Hz. Ebi Bekir'in kerimeleridir.

Esmâ bint 'Abdullah: Fazîlet-i nisvândandır.

Esmâ bint 'Amis: Meşâhir-i sahâbiyetdendir.

Esmâ bint Muhammed: Mübârek ve ehl-i basiret bir hatûn idi.

Esmâ bint Yezîd el- ansâri: Fushâ-yı sahâbiyyetdendir.

Esmâ-el- 'Amirriyye: Endülüs edibelerindendir.

'İtimâd - Endülüs edibelerindendir.

'Arabiyye: Dicle kenarında ma'sûk nâmıyla ma'ruftur.

Eğtiyât- Kalemü's-sâlihiye nâmıyla ma'rûfdur.

Elif bintü'l Cemâl: Esâtize-i 'imâm Suyutî'dir.

Elif bint Hüsameddin: 'Allame Hüsameddinü'l-hüsn'ün kerimesidir.

Elife: Bin erkekle ülfet itmiş bir mer'ie-i mevhûmedir.

Îmâme bint ebi'l-'As: Hazret-i Zeyneb'in kerimesidir.

Îmâme bintü'l-Haris: Fazîletdendir.

Îmâme bint Hazrec: Tabi'iyet-i şi'iriyeye sahibesi.

Îmâme bint Zi'l-âsba': Şairedir.

Îmâmetü'l Meridiye: Bir sahabiye ve şaire hatundur.

Ümmetullâh: Sultan Mehmed Han-ı rabi' zamanında İstanbul edibelerindendir.

(s. 9)

Ümmetü'l-Celil: Salihâ-yı nisvân-ı 'Arab'dan ve tabakât-ı mevlâna Şa'râni'de zikr olunan velîyelerdendir.

Ümmetü'l-Hâlık: 'Alime bir hatun idi.

Ümmetü'l-'Aziz Şerife: Endülüs edibelerindendir.

Ümm-i Ebân: Şairedir.

Ümm-i Enâs: Hüsn ü ân 'akl ü 'irfân ile müştehire idi.

Ümm-i Anûk: Melik Nâsır Mehmed bin Kalâvûn'un zevcesidir.

Ümm-i Eymen: Resûlullah Efendimizin dâyesi idi.

Ümm-i Eyyûb el-Ensâriye: Ebû Eyyûb el-Ansârî hazretlerinin zevcesi idi.

Ümm-i Bestâm: Eyi bir muhârib idi.

Ümmü'l-Benîn: Necâbet ve şerâfiyetle şöhret-yâbdır.

Ümmü'l-Benîn bin 'Abdül'aziz: Fıtnat, fesâhat, salâh ve semâhat ile âfâkîr-i şöhret idi.

Ümm-i Ca'fer: Salâh, 'iffet ve 'akl ile müştehiredir.

Ümm-i Cemîl: Vefâdârlıkla yâd olunur.

Ümm-i Cendeb: Şâ'ir Emrû'l-Kays'ın zevcesidir.

Ümm-i Habîbe bint Ebî Süfyân: Rüesâ-yı kavm-i Kureyş'den Ebû Süfyân el-Emevî'nin kerimesidir.

Ümm-i Hasan: Küfe ahâlisinden zühd ve salâh ile müte'arrif bir hâtûn idi.

Ümm-i Hakîm el-Beyzâ-i: Efendimizin halalarıdır.

Ümm-i Hakîm el-Hâriciye: Hüsn ü ân ile müştehire.

Ümm-i Hakîm el-Mahzûmiye: Ser-âmedân nisâ-i sahâbiyetdendir.

Ümm-i Hakîm el-Vasıla: Şürefâ-yı nisvân-ı Kureyş'dendir.

Ümmü'l-Habâ el-Ensârî: Zühre nâmıyla müştehiredir.

Ümm-i Hârice: Pek çok kocaya varmış bir kadındır.

Ümmü'l-Hayâr: 'Asr-ı Emevîye şü'arâsından.

Ümmü'l-Hayr el-Bağdâdiye: Bağdâd'da karn-ı sâdis meşâhirindendir.

Ümmü'l-Hayr bint el-Hureyş: Küfeli ve nutk-ı cerbize erbabındandır.

Ümmü'l-Hayr bint Sahr: Hazret-i Ebî Bekir efendimizin valideleridir.

Ümmü'd-Derdâ: Hayîre nâm sahâbiyedir.

Ümm-i Ra'letü'l-Kuşayriyye: Nisvân-ı 'arabdan söz ve fesâhat erbabıdır.

Ümm-i Rumân: Hazret-i Ebî Bekir efendimizin zevceleridir.

Ümm-i Zer': Mekke ahâlisinden Âkile isminde bir hâtûndur.

Ümm-i Sa'd: Endülüs edibelerindendir.

Ümmü's-Sultan: Mısır'da medreset-i ümmü's-sultan sâhibe-i hayrîyesidir.

Ümm-i Mesleme: Zevcât-ı mutahharâtdandır.

Ümm-i Selim: Dindâr ve dirâyet-şîâr bir hâtûn idi.

Ümm-i Sinan: Mekdüm bin Âmir'in zevcesi ve meşâhir-i şece'ândandır.

Ümm-i Şerik: Asıl ismî Gaziye'dir. 'Asr-ı saâdet nisvânındandır.

Ümmü's-Sarîh el-Kindiye: Şâiredir.

Ümm-i Tuveys: Hayru'l-kurûnün hırsızlarından idi.

Ümm-i 'Asım: Hazret-i 'Ömer'in zevcesidir.

Ümm-i 'Abbâs: 'Ukeyl bin Ebî Tâlib'in validesidir.

Ümmü'l-‘Alâ: Fıtnat ve fesâhat sâhibesi olûb Endülüs Edibelerinden idi.

Ümm-i ‘Alkema el-Hâricîye: Cerbize-i nutkîye ve vukuât-ı harbiye sahibesi idi.

Ümm-i ‘Alî: İtikâ-yı ümmetden Ahmed Hazrevîye hazretlerinin zevcesidir.

Ümm-i ‘Ammâre: Meşâhir-i sahâbiyetden bir hâtündür.

Ümm-i ‘Ömer ve uht-i Rebîâ: Nisvân-ı ‘Arab şuarâsından idi.

Ümm-i ‘Ömer ve bint-i Vaktân: Nisvân-ı ‘Arab şuarâsından idi.

(s. 10)

Ümm-i İsbâ: İmâm İbrahim bin ishâk el-harbi kerimesidir.

Ümmü'l Fetâ: Hazret-i ‘Ali ile birlikte muharebede canını fedâ itmişdi.

Ümmü'l Feth: İbnetü’s-selâm didikleri muhaddise-i meşhûredir.

Ümmü'l Fazl: Hazret-i ibn-i ‘Abbas’ın zevcesi bir sahabiye-i ve’l-eşândır.

Ümm-i Karafe: Kendisi fevkal-hadd ‘izzet ve menâ‘at sahibesi idi.

Ümm-i Kays el Kabiye: Divan-ı hamâse şâiratından bir meşhûr kadındır.

Ümm-i Kaha: ‘Ayet-i ferâiz iş bu hatûn hakkında nazil olmuştur.

Ümmü'l Kirâm: Nazm ve nesre iktidarı ve edibba arasında işihârı var idi.

Ümm-i Gülsüm: Hazret-i fahrü'l kâinât efendimizin ortanca kerimeleri idi.

Ümm-i Gülsüm bint-i ‘Aydûd: Erbâb-ı şî‘ir ve fesâhatdandır.

Ümm-i Malik: Nisvân-ı ‘Arabın meşhûratından idi.

Ümm-i Muhammed: Abdülkadir Geylânî Hazretlerinin halasıdır.

Ümm-i Ma ‘bed: Ashâbdan Halid huzzâ‘-i Hazretlerinin kerimesi idi.

Ümm-i Mu‘ammer: Kays bin zeric ma‘şukasıdır.

Ümm-i Musa: Muktedir billah ‘abbasiyenin cariyesi idi.

Ümmü’n- Nahif: Divân-ı hamâse şâ‘iratındandır.

Ümmü'l Nisâ: Ğarb Arapları şâ‘ireleinden idi.

Ümmü'l verd el ‘Aclaniye: Nisvân-ı ben-i ‘Aclan’dan müstehire bir kadındır.

Ümm-i Harun: Veliyelerdendir

Ümm-i-Haşim: Yezid’in zevcesidir.

Ümmü Hani: Ebû Talib’in kızı ve Hazret-i Ali’nin hemşiresidir.

Ümmü Hani-i ‘bint ebi’l-Fevaris: İmam Suyûtî esatizesinden bir muhaddise hatündür.

Ümmü hani bint Fehd: Üstaze-i imam Suyûtî’ dendir.

Ümmü hani-i Meryem: Bir meşhûr muhaddisedir.

Ümmü'l Hena: Ru'yet ve bedâhat ehli bir kız idi.

Ümmü'l Heysen: Ğaride-i ben-i Munkır'dan bir 'acuz-i fasihâdır.

Ümmeymet-i bint 'Abd Şems: Şâirât-ı nisvân kavm-i Kureyş'dendir.

Ümmeymet-i bint Abdulmutalib: Abdulmutalib bin Hâşim kerimesidir.

Ümeytü'l Ğaffariye: Bir sahâbiyyedir.

Îsâ': Hazret-i Zekeriya'nın haremidir.

Elif harfî burada hitâm bulmuştur. Gelecek nüshada dahi meşâhir-i nisânın huruf-ı hecâ sırasıyla isimleri zikr olunmağla beraber başdan başlayarak terâcim-i ahvâllerini dahi tefrika suretiyle yazacağımızı va'd ve tebşir eyleyiz.

Nigâr Cemâl

(Mâ-ba'dı var)

(s. 8)

Kadınlığın Tefrikâsı:

Muharriri: İbnü'l Feridûn Mehmed Sıdkı

Katil Mirascı

Azğın kanûnların kudurmuş buralarıyla leyal-i zemheririn velvel-i hulûlini terennüm iden furtınaların sûlet-i bî-âmâmı arasında pencereleri bi-ref âlûd fiskelerle çatırdatan tarrakaları; vesa'it-i teshiniyesi kalurifelerle te'min idilmiş sıcak bir salonun âğûş-ı hararetinde dinleniliyordu... Tabîatın o soğuk elleriyle beşerin fihrist hayatına serpilen kar yığınları sabahın şeffaf sislerini kucaklamış her taraf beyaz, her şey beyaz ...Yalnız kara tali'li kalbler...

Cesur rüzgarın hücum temadisiyle açılan bancurlar arasından dışarıya doğru sevk idilen nazar-ı tecessis insana gûna-gûn bir takım elvâh-ı tezâd ara'e idiyordu.

Kanûn-ı evvelin ikinci günü başlayan şiddetli bir lodos fırtınası, o sene hefte-i şitânın mukaddeme-i hulûlu, ilk karın mebde-i nuzûlu olmuşdı...

Zaman, zaman "sem'âda ğurbet şarkıları" kadar ğarib bir opera parçasının hazîn terennümâtını andıran kudurmuş furtına; 'ale-sabah ortalığı hafif bir pûşide-i sefid-i fame büründürmüş beyaz her cihet beyaz...

Nâ-mütenâhî bir beyazlık... Bütün telâl ve cibâl saltanat-ı şitânın kar dinilen âlayış-i baridi, kışın beyaz markasıyla huzûr-ı temâşâda: beyaz bluzelere bürünmüş bir sine-i şa'sa'dar gibi cilve-nümâ-yı safâ oluyordu.. Çeşm-i temâşâ nereye in'itâf itse karlı bir tablo görür.. Sami'a. O sahari'-i hazzan-ı didenin rikkât- engiz iniltilerini duyar.

Eller ayaklar daimi bir darbe-i incimâd karşusunda titrerdi.

Âfitâb-ı cihân tehab, ferî uçmuş bir bulutlar içinde benim handan, âfak, kar zerrelerinden müteşekkil sislerle muhât, hevâ azgın furtınanın tazyik vezânıyla nevhaginan Feyz-i âb-ı revân kanûn; cevî-i hevâdaki burudâtın te'siriyle bütün bütün tahavvül ve tebdil iderek sâha-i hâkî serâpa kış papatyalarıyla süslenmiş ...deniz, âgûş-ı mevcâdârına dökülen bî- pâyân kar parçalarını toplamakla meşgul fakat râkid...

'Ale'l-ekser ağniya-yı beşere karşı neş'eler hazlar ithâf iden bu furtınalı manzara karşusunda kızıl toprak civarındaki eflâke ser çekmiş şatosunun altun yıldızlı tavanları altında muhteşem, mutantan kabul salonunda ruzen-i güşâ-yı temâşâ olan Sanih Bey muvâcehe-i sohbetinde mevzu' "evet efendim" koltuğunda oturan muhibb-i kadimi Refet Bey'e tarz-ı tekellümünün bütün belâgat ve talâkatıyla anlatıyordu. Piş-gâh-ı temâşâmı tezyîn iden bu tabloya bakdıkca bilir misiniz ne kadar mahzûz oluyorum?

Kışın bu ilk karlı sabah pür-inşirâhında benim duyduğum ben Hazûzât kadar, 'acaba nev-baharın kalb-i beşerde husûsiyle şairlerde uyandırdığı zevk ve neşât daha tatlı mıdır? Bu sene Avrupa'nın şimâl-i memalik-i cihetlerinde kesretli kar düşüğünü -zan idersem-yigirmi gün evvel gazetelerde okuduğumuz halde İstanbul'da biz ilk karı burada kanûn-ı evvelin ancak beşinde temâşâ idabiliyoruz. Yaylı sandalyesinden kıyıdanarak zemin-i sohbet, mevsime göre tebdil ider değil mi?

Refet Bey-evet efendim...

Sohbet-i şitâdan hâtırına tuhaf bir fikra geldi: Vaktiyle memleketin birine cühelâ-yı 'âmâmedârandan bir kadı ta'yin olunmuş, ihtimal mevsim kış imiş bir gün a'yân ve eşrâf-ı belde ile esnâ-yı sohbetde Müfti Efendi bir münasebetle: "En-nâr fakihatüş-şita" demiş, hakim efendi de "Âh efendim hele İzmir'in narları?" cevabıyla: Secâ'at-ı 'arz iderken merd-i kıptî sirkatin söyler" fehvasınca ahaliye cehâlet müstevresini i'lân iyer...

Ref'et Bey – Sanih Bey'in irâd ittiği bu madhakaya birkaç caize-i ibtisâm virerek! Artık şimdiden sonra trenlerde vapurlarda tramvaylarda zemin-i musâhabet.. büsbütün şunu şitâye intikâl ider. Lisân-ı matbû'atda bütün belâgatiyle soğukdan tahaffuz ve sayasından bahse başlar.

Fakat bendenizin düşündüğüm mevsim hastalıklarından bizlerle en ziyâde ma'arife ve aşinalığı olan bronşitler enflaienzeler kendilerini gösterdiler. Yine

doktora müraca'atlar, eczahâneye seferler çoğalacak, yine bakkalın defterine reçeteler tercih idilecek,...!

-Sanih Bey, zan ider isem bu mevsimde mütâ'tedavinin revâcı da bir kat daha artar..!

Refet Bey- Doktorlar sevinsin! Meydanda duran tabakasından bir sigara yakarak!

Ateş kenarı kış günün lale-zârıdır...

Dirler; fakat bendeniz, vesait-i tashiniyeyi zevkinden ziyâde te'min-i tahaffuz -içün severim.

-Sanih Bey adam sende .. Benim felsefemce hepsi müsâvîdir. Piş- enzârımda kar parçaları uçuşurken neşîmi nigâhımdaki kalorifer daha evvel tutuşmuşdı...

Refet Bey cebinden çıkardığı takvime bakarak?

Takvimde bir iki gündür ki erba'ının kaydını okumuşdum...Lakin bu sene erba'ının hulûlinden evvel karın nüzulünü görüyoruz..

-Sanih Bey camdan uzaklarda Maltepe, Pendik sırtlarından hafif bir sis içinde hayâl meyâl görülebilen karlı tepelere doğru nasb-ı nigâhı ibtisâm iderek:

Hâtırıma şu'aradan birinin kış manzûmesi geldi... Bilmem nerede görmüştüm..Pek güzel yazılmış bir şiir; benim çok hoşuma gitti de istinsâh itmişdim: etajerin üzerinde duran şu defterde mukayaddir ğaliba.. zât-ı 'alilerine okuyayım ne güzel:

Kış Hâtıralarından

Hoşdur bu sabah yüzü semânın

Bir başka sefâsı var şitânın

Bak, bak.. Şu bulutlu âsumana

Mağmûn turıyor fakat cihâna!..

Bilmem neye ah bu karlı günler,

Kalbimde uyandırır hazanlar!..

Refet pardon; "günler"le "hüzünler" nasıl kafaya oluyor..

Sanih Bey, -Canım şa'ir olmadığın halde şi'ire i'tiraz itme fakat ne kadar da müşkülpesentsin?

Bir parça bulut ...

Şa'ir olmayanlar şi'irin ma'nâsını kıryıtık idebilirler, fakat uzun şi'ir, kuvâfi hakkında, söz söylerse gülünç olur.

Refet, her ne ise peki oku bakalım.

Bir parça bulut görünce
 Çıkmam kalırım bütün gün evde
 Karlar uçuşur iken fezâda
 Kuşlar sanıyor gönül semâda
 Ay, ay o nedir..güneş mi doğmuş?
 Her lahza tahvil iyiliyor.. Kış..!
 Kar bitdi hevâ biraz açıldı.
 Dünyalara nurlar saçıldı
 Girdi ne çabuk sahaya hurşîd
 İtdi yine ah şitâyı tecdîd
 Eyvâh yine ortalık
 Fakat söylemesini unuttum. Bu şiirin bir münâkıb tarihçesi vardır.

(Mâ-ba‘dî var)

(s. 11)

Posta Kutusu

Çukolata İbtîlâsı

(Reçine Kokan Hakikî Yonga ve Talaşdan Kağıtlar Üstüne)

İki Gözüm Fatma!

Nasılsın, iyi misin cicim? Perhizine, banyona, ‘ilaçlarına devam idiyor musun, geçende doktordan bir mektûb aldım, senden şikayet idiyor. Senden şikayet idiyor, ‘adeta intihâr itmek istiyor diyor. Nasıl, böyle bir fikrin mi var? O kadar konyak içeceğine bari biraz süblime al, almasam! Bu, seni, kimsenin gitmek istemediği, yalnız sence pek mültezim olan yere her halde kırtondaki yeni hayvanlarından daha çabuk götürecekdir!

Hüsrev ile barışdınız mı? Pardon, yanlış söyledim, bu saygısız herif sıkılmadan yine seninle konuşuyor mu diyecektim of, beni şaşırtdın!

En nihâyet Zakazık’deki çiftlikde menşiye’deki apartman gibi elden çıkdı ha!

Beyaz halâyıkları dayakdan çürütüb haps yapan annenin sağ olsa idi her şey’ini Hüsrev’in üzerine çeviren bir dane Fatmacığının üstüne de yemin iderim ki ökçeli terliklerle değnekler havale iderdi!

Hâlâ bu cinnetden vazgeçmeyecek misin? Papağanlarından daha çok dil döken bu adam yeni şarkılardan fazla olarak bilmiyorum sana neler okuyor! Hâlâ bunun nesini seviyorsun? Kırmızı saçlarını mı? Onun kafası bana hareket kabuğu

üstüne dilinmiş portakal kompostosunu hâtırlatıyor, ağzına tatlı koymayan bir kadın onu yemek sofrasında nasıl bulundurur anlamıyorum?!

O, soğuk, ruhsuz maî gözü mü? Onların yerine hiç olmazsa Kütahya çinilerini seveydin? Senin zevk-i seliminden şüphe itmek istemezdim!

Evet nesini seviyorsun? Kemanını mı, bari ucuz bahalı satun al, sesini mi? Vaktiyle İstanbul'da iken doldırdığı gramafon plaklarından sana istediğin kadar buldurayım. Paris'e giden Hüsrev'in arkasından koşacağına Viyana'ya git de bir an evvel kendini tedavi etdir!

-Bana gelince: Biraz iyiyim, o edepsiz sinirlerimi kaldırmasa idi çok iyiyim diyecektim.

Hepsine la'net olsun! Bu yakınlarda erkeklerden o kadar nefret idiyorum ki... Merhûm Paşa babamı 'afv idemeyecek ba'zı zamanlarım var. Bilirsin, prens ile altı, Sa'dûn Paşa ile dört, Necip Safa Paşa ile iki sene birlikte yaşayabildim. Ekrâm ile ancak dokuz ay, dikkat idiyorsun a, gitdikçe daha az ve daima bir çok tenzilât! İki senenden beri ise dulum, yani mes'ud ve müsterihim, onları vaktiyle nasıl sevdim, yemin iderim ki bugün kendimden utanıyorum! Her halde bugün kedilerimi, köpeklerimi daha çok seviyorum. Böbreklerimden sancılarımın daha hoşnudum, çünkü bunlar biraz olsun ara ve fırsat viriyor! Halbuki onların hiç aman tanımayan o ebedî hicranlarından, o daimi işkencelerinden bilsen ne kadar, ne kadar yandım!

(s. 13)

Çocuk iken, bir gün az daha Nil'de boğulacaktım. Nasılsa kurtuldum. Bila tefrik ve mübâlağa hepsi o kaza kadar müdhiş olan şu dört felâketi atlatıktan sonra beşinci def'a olarak ölümden kurtulmuş oluyorum ve'l-an bâde-hevâ yaşıyorum demekdir!

Doğrusu bundan dolayı beş vakit namazda Allah'ıma şükr itmeliyim. ölce kalbimi kiraya veriyordum. Orada başkaları istedikleri gibi tasarruf idiyorlardı. Ben hiç sebep yok iken ellerin kalbinde birer köşe dilendim! Bugün o yabancıları def' itdim. Artık kendi kalbimde kendim sakinim! Bundan evvelki hayatımda ne kadar tenbeldim! Ma'ma-fih elimden hiçbir iş çıkmadığı halde bir mendilim yok idi ki beni çıldırtan buhranlarımda üstüne dişlerimle ajurlar işlenmemiş olsun!

Bu bahsi kapatmak istiyorum, çünkü şimdi bile taze yaraları dikişdirilen bir mecruh gibi ruhumda kopan acıyan bir şey var!

Hayır, hayır artık onlara aid ben de bir şey yok; hâtıralarını birer birer kırdım, attım, fotoğraflarını, mektublarını ya yırttım, yahûd yakdım. 'Aşkalarını, bana

başdan başa tahammülsüz bir eza ve ‘azab olarak tasvir iden sevdiklerimin, kocalarımın kendileri değil resimleri ve mektupları sobamın içinde ilk ve son defa olarak biraz sararub kıvrandıılar!

Küçük intikamım onları yakalıkları ve boyun bağları kadar ta‘zib itmediği halde beni epey tatmin itmiştir!

İyi yiyorum, iyi içiyorum nabızlarım bir motorun hareketi kadar muntazam! Arsenik şırıngasından müstağniyim.

Mamafih, bunu henüz sevmemiş ve evlenmemiş kadınlara tavsiye iderim. Birkaç tecrübe kendilerini bir çok za‘f ve hezâle karşı hazırlayabileceği gibi başlarının altına çekmek istedikleri yalın muhibbinin ne yaman bir iğne yasdığı olduğu hakkında da bir fikir verebilir!

Evlendirilecek fakir bir kızın cehâzına ve bir emr-i hayra medaren birkaç gün evvel benden bir şey istediler. Kendilerine başka bir suretle yardım idebileceğimi söyleyerek müraca‘atlarını red itdim.

Tabi‘i haklıyım. Bence ortada genç bir kızın cehâzı değil, fakat teçhiz ve tekfini mes‘elesini var idi. Böyle bir hayırdan beni hulûs-ı kalbim men‘ ider!

Bir kişilik karyolamdan pek memnunum. Yatağımda en küçük bir rüyaya bile yer yok! Belki çorablarımda sökülük vardır, fakat uykularımda kat ‘iyyen bir delik bulunmaz.

Kedim Nermin, bu sene üç yavru doğurdu, ikiz çocuk analarından daha bahtiyarım!

Eğer Hüsrev’den ayrılır isen sana bir danesini viririm. Kediler nankör olmakla beraber bu, Hüsrev’den çok fazla sana sadık kalacaktır. Piyano ve mütala ‘a-senden iyi olmasınlar!-Şimdilik pek güzel vakit geçiriyorum. Yazı yazacak kadar ‘asabımın huzur ve sükûnına malikim. Reyhan müsveddelerimi tab‘id idiyor.

Bilmem neden, beni bu yakınlarda her şeyden ziyâde işgal iden Reyhan’dır. Aramız pek iyi. Şübhesiz o bir erkek değildir, çocuklaşmış bir kadın, yahûd kadınlaşmış bir çocuk!

(s. 14)

Sert bir rüzgar ile hemân kırılacak zânn idilen bir kamış gibi nazik ve narin bir boy; anı bir irti‘âş ile sarsılan avizelerin hecelediği kelimeler kadar muhteriz ve billurin bir ses, siyah, kadife gözler, solgun ve esmer bir manolya yaprağını andıran ince zarif bir çehre!

Cidden bu, bir erkek sayılamaz. Başında ateşi bir karanfile benzeyen al bir fesi taşımakla beraber ona bilâ-tereddüd hemşire diyebilirim! Ah utanıyorum, Reyhân için tuhaf bir hissim var. Henüz bunu ben bile tahlil idemedim: Acıyor mıyım, yoksa hoşuma mı gidiyor? Bilmiyorum ve ihtimal ki: Ah anlatamayacağım. Ne kadar zengin olursa olsun hiçbir lisân bizi ve ihtisâsâtımızı değil tamamen, hatta ‘adiyyen bile tercüme idemiyor! En mükemmel kamûsların bugün fesâhat ve belâğatı bile çok def’a fe-lebh-i kat’iyye uğrayor!

Şu kadar anlâyorum ki, veya bu kadar anlatabileceğim ki Reyhan benim için gitdikçe bir ehemmiyet kesb idiyor. Evet, bu tuhaf olmakla beraber bir hakikatdir. Kendisi bile bunu garib görüyor. Sabahları yevmî gazeteleri okurken, o sütümü, çay tepsisini getirir, önümdeki masaya koyar sonra bir gölge gibi bir tarafa çekilir, o zaman başımı kaldırarak ve biraz gülerek:

Kakaom geldi mi?, direm.

Ve emin ol kızardığını his iderim! Ben bir tarafda kahve altı iderken o da o günkü ba‘z mühim mesâili, şayân-ı dikkat sütunları bana okur. Onun bir çocuk terennümüne benzeyen sesi, çay fincanını karıştırdığım gümüş kaşık kadar gürültü yapmaz!

En eski kalfa ve halayıklarım - kendi ta‘birleriyle – hizmetimden bir dakika rahat görmedikleri halde beni aşağıda sa‘atlerce çekişdirecek vakit bulurlar! Yalnız Reyhân etrâfımda bir pervane gibi çırpırır. Bana olan merbutiyet ve sadakati gölgemden daha fazladır!

Ona bilsen ne kadar acıyorum. Daima kendi halinde hiç kimsesi yok, vakı‘a diğerleri de anasız, babasızdır. Fakat onların önüne geçilmez bir vahşet-i vahşûnetleri vardır! Meselâ: Hicâz’da ölen ‘Anber Ağa, daima bir kırbaç ve bir değneğe ‘ilâve idilse onun korkunç ismi-ki büryâm asilzâdesine arma olabilir- haremde halayıklarla çocukların arasında her vakit sarı bir karantina bayrağı te’sirini gösterirdi. Sonra lalam Mercan Ağa, her şeyi kırmızı gören hûn-har bir adem idi. Hiç unutmam - Bugünkü gibi hâtırlıyorum ve gayr-i iradi olarak gözlerimi kapatıyorum – bir gün kazaen düşürdüğü su bardağına karşılık olarak hizmetçi (Nesrin)’n kaburğa kemiğini de o kırmışdı. Reyhân, hiç de onlar gibi değil.

Muşa binerken, arabadan inerken kolunu daima ‘aynı zerâfete uzatır. Beni oldukça ağır ve müstakil olan ütüm bile kendi kendine kızub homurdanırken her gün bir parça daha semiren vücudumdan bil-zât kendim memnun değil iken, o zavallı hiç şikayet etmez!

İnsan onu kuru bir karanfil gibi dişlerinin arasında çiğneyebilir, ve ağza o kadar olsun acılık virmez! Her vakit sonra yatar, benden evvel kalkar. Ne vakit uyur, bilmem? Bir kız çocuğuna pek benzer. Pantolon ve redingot giyerek tebdil-i kıyafet iden Habeşistan'ın genç imparatoriçesini (s. 15) andırır! Ne tatlı rengi var! Reyhan'ı beyaz dişler, esmer simâsıyla çocukların kaymaklı çukulatalarından daha hoş buluyorum. Eğer bundan bir paket daha bulunsa idi sana hediye iderdim.

Bir çocuğum olsa idi, Reyhan'dan fazla sevmeyecektim. Bu diğer sergüzeştlerime benzemez. Oh bunu anlatamam. Reyhan, insanın hiç canını sıkılmaz. Bir (püro) siğarasını tatlı ve nefis bularak saatlerce emenler onun dudakları hakkında şüphesiz beyân-ı i'tizâr idemezler! Fakat ricâ iderim. Garib olduğu kadar ma'nevî olan bu meylim öyle mâddî ve 'adî telakki itme!

Bu mühim ve firarî his ve bir kelebeğe benziyor. Onu parmaklarımın arasında tedkîke çalışan her mütecessis, kanadlarındaki bütün şi'ir ve serâiri öldürür. Bunun için daha ziyâde sorma ve bende susayım. Bu emr-i vakı' i'tiraz ve istizâh itmeden olduğu gibi kabul it!

Nilûfer

Tabâhat

Birinci Takım

(Ayran Çorbası)

Bu çorba iki usûl üzere olur. Birinci usûl keşkek ta'bir idilân buğday veya döğme, çorbasına göre temizce yıkanub tencereye sadece su 'ilâvesiyle ateşe konulur. Mezkûr su hemân keşkeği çekecek kadar olmalı ki buğday kaynar iken bir parça açılsun. Suyu çekeceği sıra ayranı tencereye boşaltmalı, ayran ile buğdayı şişub çatlayub helmelenince kâfi derecede tuz 'ilâve olunduktan sonra tencereyi aşağıya almalı helmesini açmağa ve diğer çorbalar kıvamına gelince bir az ayran 'ilâve idüb kaseye boşaltmalı üzerine be-heme-hâl kuru veya taze nane serpmek bu çorba için elzemdir.

(Patatesden Ezmeli Terbiyeli Çorba)

Dört beş patatesi (Malta'nın patatesi) olmak üzere haşlamalı kabuklarını soymalı, oğub hamır itmeli, çorba için hazırlanmış ılıkça et suyunun içine atmalı ve güzelce karıştırmalı, bir ince süzgeç vasıtasıyla eze eze süzmeli, bâki kalan patatesleri hamır idüb et suyunun içerisinde def'a eze gaib itmeli, kafi derecede tuzunu da attıktan sonra ateşe oturtmalı, arzu idilürse iki üç kaşık kadar kıyma atmalı, bir iki def'a böylece kaynadıktan sonra kağlıcamlı ateşden tencereyi

indirmeli, iki kaşık mikdârı ruğan-ı sade ve bir mikdazı biber tavaya ilave itmelü, yağ yanınca çorbaya boşaltmalı, iki yumurta ve bir limon velhasıl ekşidecek derecede terbiyesi yapılıncâ tencere sıcak iken hemân mezkur terbiyeyi tencereye boşaldub sıcak iken sür'atle karıştırılmalıdır ve biraz da tomutes suyu 'ilâve idilmelidir. Âradan bir çorbanın ve nihâyet yiğirmi dakika geçdiğinde hemân çorbayı bir kab derûnına almalı, üzerine bahârât ve biraz da tarçın serpmeli pek hoş olur.

(Kuzu İçi Çorbası)

Kuzu doldırıldıktan sonra artan kuzunun içinden veya başluca kuzu içi yapub çorbanın tedârik olunduğuna göre iki usûl ile olur. Birinci usûl: -Kuzuyu evvelce pişirirken pişdiği et suyundan mikdar-ı kâfi bir tencereye koymalı, ba'de fazla kalan ve pek de çok olmayarak kâfi derecede kuzu içini 'ilâve iderek tencereye atmalı tencereyi ateşe vazı'la pirinçler açılıncaya kadar kaynadıktan sonra kuzunun kızardığı yanmış yağında çorbaya koymalı, üzerine bahârâtı ve bir mikdâr da taze veya kuru ma'de-nos serpidikden sonra tenâvil olunmalıdır, nefis olur.

Diğer usûl – Kuzunun siyah ciğerinden veya yağlı koyun etini kuş başı doğramalı. Bir tavaya vazı' itmeli, üç beş fincan da su konduktan sonra ateşe oturtmalı, kuş başları suyunu çekince iki üç kaşık kadar da sade yağ konulub güzelce kavruıldıktan sonra çorbanın mikdârına göre sıcakça kaynar su tavaya 'ilâve olunub fıkırdamağa başladığında pirinci güzelce yıkayub pilav gibi mezkûr tavaya ve biraz kuş üzümü ve ol mikdârda fıstık 'ilâve olunmalı, pirinç suyunu çekdikde ateşden indirilmeli, kuzu içini böylece hazırladıktan sonra evvelce hazırlanmış et suyunu tencereye koyub kaynamağa başlayınca çorbanın mikdârınca tuz 'ilâvesiyle mezkûr kuzu içini koymalı, pirinçler güzelce açılıub çorba kıvama geldiğinde artık yağa lüzum kalmadığından tencereyi aşağı indirmelidir. (s. 16) Kaseye boşaldıub üzerine arzu olunduğı kadar bahârât ve ma'denus serpidiğinden sonra tenâvil olunmalıdır.

(Pirinç Çorbası)

Hâlis bir kıyye et suyu ateşde derecesine noktasına geldik de bir avuç pirinç ayıklayub, diğer diğer 'adî kaynar suda süzgeç ile yıkandıktan sonra et suyu içine bırakmalı, et suyu güzelce kaynayub pirinçler de açılmalı kıvama geldikde su dolacak içindeki pirincin şişmesi misüllü tavaya konub ateşde bir mikdâr yağ yakub (Yağın yanması üzerinden cızıltısı kesilüb hafifçe beyaz duman peydâ olmalı) var ise ezdikden sonra domates peltesi, yok ise ezilmiş taze domatesin posa ve çekirdeklerini süzüb yalnız suyundan nihâyet iki fincan ve yarım kahve kaşığı

kırmızı biber ‘ilâvesiyle mezkûr mahlût yanmış yağa konulur, az mikdar tavada kalub tencereye boşaldmalıdır. Ondan sonra mîkdâr-ı kâfi tuz ‘ilâve olunarak kapağı kapadılmalı, ekil olunacağı sıra bir parça ince kıyılmış taze ma’danuz şayet mevsimi olmadığı takdirde kurısı ufaldılıb çorba kaseye boşaldıktan sonra üzerineserpilmeli biraz bahârât, nısf limonda ‘ilâve idildikde pek leziz olur.

(Şe’riye Çorbası)

Şe’riyenin envâ‘ı kesir ise de ‘ale’l-‘umûm tabâhatde çorba için tel ve arpa şe’riyeleri isti‘mâl idilmektedir. Tavuk, piliç eti suyunu tencereye vaz’ itmeli, suyun üstü dumanlanmağa ve tencerenin kenarı cızlamağa başladıkda bir avuç arpa veya kırılmış tel şe’riyeyi tencereye koyub kapağını kapatmalıdır. Bir mîkdâr kaynadub ba‘de aşağı indirmeli, tuzunu atmalı, kağılcamlı gül üzerine oturtmalı ve ayruca bir tavaya bir kaşık sade ve yarım kahve kaşığı mîkdârı kırmızı biberi koyub yakmalı, yağ güzelce yandıkda tencereye dökmeli ve kapağını tekrar kapamalıdır. Eğer pirinç çorbası mesellü domates suyu veya peltesi de konur ise başka bir lezzet hasıl ider. Bu suretle tabh itdirilan çorbanın suyuna başkaca bir lezzet verilmek arzu idilur ise bir kase derûnına iki yumurta kırmalı, mezkûr yumurtaları çalkak veya çatık ile köpürünceye kadar çalkalamalı tencere kaldırılmalı ve kapak açılıb birden yumurta tencereye dökülmeli ve dökülürken yumurtanın yapışmaması için kepçe ile tencereyi çabuk çabuk karıştırmalıdır ve kapağı def‘a kapamalıdır. Beş dakika sonra kapağı tekrar açub kevgir ile çorbayı yukarıdan aşağı döküvermelidir. Bu vechle büsbütün karışmış olur, üzerine mi‘de-nuaz ve reyhan misüllü bahârât da serpilub boşaltmalıdır. Üzerine limon sıkmak arzu idildiğinde daha nefis olur.

(Mâ-ba‘dı Var)

(numarasız sayfa)

Mûsikî Hakkında Birkaç Söz

Biraz da Mûsikî

Hayat için yemek, içmek ihtiyâcâtı ne derece zarûrî ise ruhun tehiyesi için de mûsikî o derece lazımdır. Mûsikî gıda-yı ruhdur.

Bu hakikatı idrak ve teslim itmeyen bir ferd bugün bu memleketde de, hemen yok gibidir.

Şu halde muhterem hemşirelerimize bu mühime hakkında da ufak bir tarihçeden başlayarak gayet vâzıh ve müfid hasbihâli tertîb idilen bu hasbihaller, her nüshamızda ‘ayn sahifeyi eşgâl idecektir.

Tarihçe-i Mûsikî

Mûsikînin mebnî hakkında ma'lûmat-ı mufassala ve sarîheye desters olunamamakda ise de hilkat-i 'ademle beraber olduğuna dair tevâtüren bize kadar intikâl iden rivayetde şüphe itmemek lazım gelir. Mûsikînin kavâ'id-i besite-i evveliyenin tarih-i ibtidârı oldukça ta'yin idebilmekdedir. Meselâ akvâm-ı mısıriyenin düğün ve cenaze alaylarında teğanni itdikleri tarihçe mazbut olmakla beraber taşlarda görülen mahkûkât ile dahi te'yid itmekde ve Hindlilerin ahvâline nazaren Zerdüş mezhebine salık olan ateş-perestlerin esnâ-yı ayinlerinde bir nev'i zemzemeler icrâ itdikleri yolunda rivâyete tesâdüf idilmekte ve Faris-i Kadim pîş-i nazara alınırsa Nagisay çengi nâmında bir üstâdın "rah-ı câmedaran" namıyla bestelemiş olduğu ve ced-aver bir eserin vucud-i pezîr olduğu anlaşılmaktadır. Tarihe 'atf-ı nazar olunursa Ben-i İsrail'in Babillere esareti zamanında harpa, "çenk", dinilan bir saz ile anları eğlendirmiş oldukları bu müd'âmızı isbâtâ bir delil-i kâfidir.

Fakat Yunanîler zamanında fûnûn-ı saire, felsefe terakkî itmekle beraber mûsikî hakkında dahi bir nazariyye, bir ka'ide-i mazbûte ittihaz idilub hatta hekim "Fisagoras" tarafından perdelerin yek-diğerine olan nisbetleri ta'yin olunarak bir gam teşkil olunmuşdur ki alan kendi nâmına nisbetle yâd işliğindedir.

Andan sonra bu nazariyye esas ittihaz olunarak 'Arablar tarafından tevsi' idilmiş ve 'ale'l tedric sazlar dahi ta'did ve tekâmül iderek mûsikî bir esas-ı metin ve kavâ'id-i ma'kûleye ibtinâ itmiştir. 'Arablar arasında mûsikînin tekâmüline hizmet idenler ve bu babdaki nazariyyât husûsunda ihlâfe terk itdikleri birçok âsariyle müştahir hekim Farabî ve Ibn Sinâ ve Safiyyüddin 'Abdul-me'mun'dur.

Bunlardan sonra mûsikî Fars'a ve mutekaben Türklere geçdiği esnâda nazariyyât-ı cihetle o kadar ehemmiyet virilmeyerek yalnız 'ameliyat ile iktifâ idilmiş ve müstesna olarak nazariyyâtdan yalnız 'Abdulkadir Meraği ile ânın mahdum ve hefdi bahs eylemiştir.

Gerçe bunlardan sonra edvâr-ı ismi tahtında mûsikîye dair bir takım risâleler yazılmış ise de bunların kısmı küllisi makâmât-ı 'aday-ı beşere toprak, su, hevâ, ve ateşe nisbet itmekle iktifâ itmeyerek ta, bruc-i eflâke kadar çıkarmaktan çekinmemiş ve hatta birçok efsanelerle isbat ve te'yide çalışılmışdır. Diğer taraftan Avrupa'da dahi İtalyalı rahib "Kovi Daraçu" tarafından nisbetleri "fisagorat" ğamından biraz farklı olmak üzere teşkil idilub el-an isti'mal idilmekte olan bir ğam-ı esas tutularak nagmât-ı mûsikîye icrâ idilmeğe başlanmış ve fakat buna mukâbil şarkda da nazariyyât-ı mûsikî büsbütün mensî bir sahaya girmiştir. Zamanımızda ise Şark

mûsikîsinin bî-Hakkın nazariyyâtına vâkîf; Rauf Yekta Bey Efendi vesaireye münhasır kalmıştır.

Ma'mâfih kemâl-i esfele i'tirâfından çekinmeyeceğiz ki nazariyyât-ı mûsikîye hakkında bugüne kadar olan bir eser gezinin saha-i intişâre vaz' olunamaması bu husûsda da noksan-ı vukufumuzu isbât iylemektedir.

Ümid iyeleriz ki 'asr-ı hazırı bu yetimlikten kurtaracak erbâb-ı kemâl 'acele-i kalemden artık tevkî itmeyeceklerdir.

Hacı Cemâl

Karilerimize Tebşire-i Mühim

Gazetemiz her dürlü fedakârlığa katlanarak kadınlığın terrakî ve te'âlisine çalışacağını göreceği rağbetle isbât idecektir. Binâen aleyh gelecek nüshadan i'tibaren kadınlık bir fâsıl i'tibâriyle beher nüshada ikişer şarkı notası bulunmak üzere neşriyâtda bulunacaktır. Esas maksadımız dört 'adet nota 'ilâve itmek idiye de gazete hacminin darlığı bu arzumuza mâni' oldu; ancak bir fâsıl on altı şarkı i'tibâriyle bunlardan bir peşrev ve bir beste kadınlıkda, muhterem karilerimi fazla intizârda bırakmak üzere bir sema'i ve bir ağır aksak dahi tiyatro temâşâ mecmuâsıyla neşr itmiş olacağız. Şu halde haftada dörder notadan bir fâsıl şarkı iki gazetede tefrika idilmek üzere bir ayda ikmâl idilmiş olacaktır ki için ayda virilecek 12 ğuruşla her dürlü ma'lûmât ve istifadelerden mâ'ade 16 parçadan 'ibâret bir fasıl elde idilmüş olacaktır. Bugün gazetemizin ta' kib ideceği usûl dairesinde çıkarılacak şarkıların beher 'adedini hariçden (s. 15) ğuruşa tedârik mümkün değildir. Çünkü enzâr-ı kariyyine vas' ideceğimiz fasıllar en ma'rûf bestekârların eserleri olacağı gibi makâmâtı dahi piyasaya muvafık suretde tertib ideceğiniz.

Umûm-ı Enzârı Hamiyetine

Harbiye Nazırı muallim zahiri Enver Paşa Hazretlerinin Taht-ı Himaye-i Asfânelerinde ve

Merkez Kumandan Secâ'at-ı nâmını Halil Bey Efendi Hazretlerinin taht-ı riyâsetlerinde

Şubatın 15.nci cumaertesi günü gündüz saat altıda hanım ve gece sa'at iki buçukda beyefendilere mahsûs

Şühedâ-i muhteremin Tayyareci Fethi, Sadık ve Nuri Beyler Nâmlarına Rezk İdilecek Abidenin Mesârif-i İnşâiyesi Menfa'atine Şehzade Başında Ferah Tiyatrosunda

Sönmez Ateş

Nâm-ı piyes mevki' temâşâyâ vazı' idileceği cihetle işbu emr-i hayre, vatanını milletini üç balâ-yı terakkiye isâl için nâm bülendini şüheda zümresine alakâ iden Fethi Sadık ve Nurî Beylerin tezkîr nâmları hakkında idilecek mu'avenetin ne kadar ulvî bir hizmet olacağını takdirât-ı 'umûmiyeye havale ider ve tiyatroyu teşrifleriyle ibzâl-ı mu'avenet buyurulmasını hasetten ricâ ideriz.

'Askeri mızıkası tebriken bu müsamereye iştirâk iyleyecektir, en son vakı'aya 'aid kurullarla sinematoğraf gösterilecektir. Vakit kalırsa bir perdelik düetü şantözler tarafından icrâ-yı terennüm idilecektir.

Keşf-i İstikbâl

Doğru olarak tarih tevellüd ve hatta günü ve eğer mümkünse sa'at kaçda tevellüd edildiğini ve bir de kendi hatt-ı dest olmak şartıyla yazı numûnesi irsâl idildiğinde keşf-i hâl ve istikbâl idiyoruz.

Cevab ancak on beş gün zarfında virilebilir. Yalnız on beş gürüş mukâbili bu vazifeyi der uhde idiyoruz. Taşradan gönderilecek mekâtibin posta ücreti ayrıca virilmelidir. Ta'ahhüdümüz kat'i ve pek doğrudur. Ciddiyetimiz bir def'a müraca'atle anlaşılabilir.

'Ud Mu'allimi

Meleketimizin en fa'âl ve muktedir bestekârlarından udî şehir Selanikli Ahmed Bey tarafından arzu idenlere 'ud dersi virilir.

Şerâitini anlamak arzu idenler Bab-ı 'Ali caddesinde Orhan Bey Hanında üçüncü kat sekiz numroda Kadınlık idarehânesine müraca'at itmeleri 'ilân olunur.

İ'timâd Kütüphânesi

Seyyid Tahir

Bab-ı 'Ali Caddesinde numro 89

Posta kutusu 171,

Telefon numrosu 89

Kütüphânemizde her nev'i âsar-ı cedide bulunur. Taşra siparişleri kabul ve muntazaman irsâl kılınur. Her nev'i yevmî ve haftalık mecmûalar abone kayd ve irsâl olunur.

Kütüphânemizde bulunan kitablardan ba'zıları

Pare- gurûş

2 sütçülük San'atı

120 Telgraf ve Telgrafçılık

- 120 Muhaliflerin Esrarı
 5 Pan Cermenizm Panislavizm
 110 Tayyarede İzdivâc
 25 İstilâ-yı Cihân
 1 Vaz'-ı heml
 2 Çocuk Yetiştirmek San'atı
 1 izdivâcın Şerâiti Esasiyesi
 2 Verem
 2 Bel Soğukluğu ve Frengi Neden olur
 3 En Son Şarkı ve Kanto Mecmû'aları
 5 Mazlûme Hissi Roman
 3 Övgü-yi Valide
 3 Müteveme
 2 Jan Dark
 5 Zarâfet-i Nisvân
 2 Şehzade Şehid Mustafa
 2 Avrupa Zulm Siyasiyesi
 120 Cılâ-yı Abaza Mehmed Paşa
 3 Anadolu'da Islahat
 1 Çarşaf Mes'elesi
 1 Hanımlarımıza Mahramane Bir Mektûb
 3 Milli Hikaye Koleksiyonu
 1 Tayyazâde
 3 Leylâ ile Mecnun
 5 Kraliçenin 'Aşk
 8 Napolyon'un Çapkınlığı
 2 'Aşık Garip
 120 Raz Nehâr ile Mah-furûz Sultan
 120 Gül ile Sitemkâr
 5 Paris Muhâsarası
 1 Münecim
 1 Tavali'-i düvel ve milel
 Çocuk Duygusu
 Her hafta neşr olunur, musavver gazetedir

**KADINLIK
NUMRO:2**

Kapak Sayfası

Penç-şenbe 13 Mart 1330 Rebi'ül aher 1331

Sahib-i imtiyaz ve müdür-i umûm: Hacı Cemâl

Ser-muharriresi: Nigâr Hanım

Nüşhası 50 paradır.

“Abone Bedeli”: Seneliği posta ücretiyle beraber 80 altı aylığı 50 ğuruşdur.

Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 35 altı aylığı 18 frankdır.

Adres: Bab-ı Ali caddesinde Orhan Bey Hanında 8 numro.8 numro

İhtâr: Gönderilen makâlât derc edilsün edülmesün ‘iade edilmez.

Kadınlığın varlığını memleketde bir mevki bulunduğunu müdâfaa ider.

Perşembe günleri neşr olunur musavver gazetedir. Sahâfimiz bilumûm Osmanlı hanımları âsârına küşadedir.

Birinci Sene Numro 2

(numarasız sayfa)

Hikmet-i Hukuk-ı İslâmiye fiatı 5 ğuruşdur.

Müellifi: Mekteb-i Mülkiye hikmet-i İslâmiyesi mekteb-i hukuk-ı Mecelle ve mekteb-i Sultanî ‘ilm-i kelâm mu’allimi Beyâzıd ders’amlarından Mehmed Fehmi Efendi Hazretleri kıymet-i ‘ilmiyyesi kadar temrin fevkindedir. Delâ’il mantığıyye ile İslâmiyeti Nasıyyete karşı müdâfaa iden âsâr arasında bu eser hikmet-i nişar kadar veciz yazılmış bir kitap yoktur dinse sezâdır.

Dinsizler Dindarlar yahud Doktor Hüseyin Cahid Bey’in

Mevcûdiyet-i İlahiyesi Münâkâşası

Muharriri: Osman Namık Bey: Doktor Hüseyin Cahid Bey’in dinsizliği tervicen İstanbul’da verdiği meşhûr konferans küçük harfler ile madde be-madde derc olunarak zeyrine reddiyesi derc olunmuşdur. Derin tetebu‘at ve vası‘ bir ihate-i nazar ile ğayet müdafa‘ane yazılmış kıymetdâr bir eserdir. Fiatı 2 ğuruşdur.

Mehâsin-i Ahlâk

Selahaddin Bey’in bu eseri ahlâkın mevzu‘ ve ğayesini şi‘ar-ı İslâmiyyeye elyâk muhâkâmat-ı dakika ile yazılmışdır. Fiatı 10 pare ğuruşdur.

Belağat-i Farisî.

Sınâ-1 mektebi idâdîsi müdiri Abdurrahman Fahri Efendi'nin eseridir. Şimdiye kadar böyle bir eserin fakedânı matbuat-ı Osmaniye'de daima his olunur, ihtiyaçlar sırasında idi:

Nazarî ve 'Amelî Yeni Usûl ve Tatbikatlı Mükemmel hesap ve miftah. Fiâtı 4 ğuruşdur

Bahriye-i erkân-1 Harbiye yüzbaşısı İsmail Faik Bey'in ma'rûf eseridir. Birinci cildi kamilen satılıb bitmiş ve yeniden tab' olunmuştur. Amerikalıların son asvaline tevfiken yazılmış olan bu eser alel-'umûm bir roman okur gibi yorgunluksuz 'ilm-i hesâbı esaslı suretde öğretir, bizim herşeyden evvel iyi bir hesap kitabına ihtiyacımız olmağla şu eseri tüccârânımızdan esnaflarımıza ve bil'umûm mu'allimlere ve şakirdân efendilere samimiyane tavsiye ideriz.

5 kısımdan ibaret. Takımı 20 ğuruşdur.

Tenkidât-1 Edebiyye Adet 1

Kara Bela Münasebetiyle

Namık Kemâl

Gençlik alem-i edebiyâtının ser-firâz zâtından Süleyman Şehabettin Bey'in Kemâl Bey'in asarını tenkiden yazdığı bir eserdir. Fiâtı 1 ğuruşdur.

Abdülhak Hamit

Tenkidât-1 Edebiyye:

İkinci: Bu dahi Süleyman Şehabettin Bey'in büyük şairimizin hayat-1 husûsiye ve hayat-1 edebiyesini tenkit ve takdiren kaleme alınmış bir eserdir. Fiâtı 1 ğuruş

Rus Hükümeti Yahut Kamçı Saltanatı

Rus hükümetinin suret-i telakkisiyle anâsır-1 saire hakkında kullandığı tarz-1 siyasetten ve bilhassa rus vatanperverleriyle "Leh" milliyet taraftarlarını harekât-1 âher aranelerinden bahisdir.

Fiâtı 3 ğuruşdur.

Jul Sezar

Şekspir'in bu meşhûr dramını Doktor Abdullah Cevdet Bey tarafınan tercüme-i kamilesidir. Eserin muhteviyâtı hakkında söz söylemeği zaid 'ad ideriz. Fiâtı 5 ğuruş

İşbu kitaplar Bab-1 'ali caddesinde 32 numrolu Cihân kütüphânesinde furuhd olunmaktadır. Taşradan posta ücreti alınmayacaktır.

Muhalliflerin Israrı nâm kitab-ı münderecâtının ehemmiyetine binâen herkesin mütâlaa buyurmasını tavsiye ederiz.

Güzellik Sanatı

Sıhhatınızı, hayatınızı, muhâfaza ve güzelliğinizi idame itmek isterseniz işbu kitabı mütâlaa buyurunuz.

(s.2)

Kısm-ı İctimâ‘i

Kadınlıkda Terakkî Var mı, Yok mu ?

Geçen gün bir meclis-i musâhabede yârândan biri sevk-i bahs ile benden sordu.

-Kadınlığımızda terakkî var mı, yok mu?

Zemin-i müsahâbemizden biraz uzakca olan bu su‘al anı karşısında, doğrusunu ister misiniz?

Titredim sail tekrar itdi:

-Ne için durdunuz?

Durmağa hakkım yok mu idi? Bu öyle bir su‘al idi ki,hani eskiden biri darb idilir bir meselemiz vardır: “İzharı güç”. “İzmârı güç!” İşte onun mazmnuna temâs idiyordu. Ma‘mafih bahsin ciddiyeti, kendilerinden muhtac ve tanımazın pek çok işler beklediği kadınlara ta‘liki bende bir intibâh ânı husûle getirdi. Bütün cesaretimi topladım, cevap verdim :

-Var , yok!

dedim. Hey‘et-i mevcûde-i ahbâ bu cevabı pek muamma-engiz buldular, izâhât istediler. Ben de ‘ıtâya “fikrimi biraz daha açık söylemeğe mecbûr oldum. Arkadaşlarım pek lütufkâr idiler, dinlediler. Ben şöyle başladım ve şöyle bitirdim:

-Aziz dostlarım! Kadınlıkda terakkî var. Buna hiç şüphe yok. İçinden bir Madam Kürri,bir Üm Sadık-ı Nuri⁴, Bir Fatma Aliye, bir Nigâr Bint-i Osman, bir Belkıs Şevket, çıkan bir ‘alemde terakkî yok demek güneşi inkâr kabilinden olur. ‘Asâr-ı sabıkâya karşı ‘asr-ı sâbık, geçen ‘asra nisbeten de ‘asr-ı hazır kadınlık için birçok esbâb ve vesait-i terakkî hazırlamışdır. Bu vesa‘it ve vesa‘ilden istifâde itmeyi bilen kadınlar da hakikaten eser-i terakkî görülmüşdür.

Bu gün ğarbin en büyük darül-fünûnlarından birinde hikmet ve kimya muallimliği vazifesini ifâ iden ve (radyum) ihtirâ‘ında mütevefâ zevciyle beraber

⁴ Bunlar o kahraman validelerdir ki ciğer-parelerinin en feci suretde şehâdetlerini duydukları vakit kendilerinden ziyâde Osmanlı ordusunu şayân-ı ta‘ziye görmüşler idi.

müşterek el- mesâî' bulunan Madam Kurri için kim diyebilir ki büyük validesiyle hem-fikir ve hem-hâldir. Belkıs Şevket Hanım kızımızın ceddine: “Bir gün gelecek senin ahfadından bir hanım kız tayyare nâmıyla icâd olunacak mâkineli bir kuşa binecek de fezâlarda cevlân yapacak ! Denilseydi hatuncağız ne cevap verirdi ? Nasıl düşünürdü? Yine geçen asırda yaşayan bir vezir kızına bir ‘asır sonra yine bir vezir sulbundan Fatma Aliye Hanım isminde bir fâzıla yetişecek, erkeklerimize ders-i hikmet ve fazîlet virecek yolunda bir şey çıtladılsaydı kakhahalarla gülmez mi idi ?

Bütün bu hayretler “bu kakhahalar bu gün bir rıdâ-yı ciddiyete bürünerek ‘ilim ve fen, hikmet ve edeb suretinde bize yine kadınlar vasıtasıyla ‘arz idiliyor. Şu fark ile ki eski hayretler ve lehler bir fikr muhâfazakârâne ile izhâr idildiği halde bu günkü görünüşler, mevcûdiyetler efkâr-ı terakkiperverânenin mahsul-ı bedia gösterisidir. Var olsun bize bugünü gösteren kadınlar !

Şimdi biraz da yokluğa dair konuşalım: Evvel be-evvel bunu bizim muhitimizde ya’ni ‘Osmanlı kadınlığında arayacağız ve hiç şüphe etmemeğe bundan hezârân teessüflerle pek çok bulacağız. Bizde bizim kadınlık alemimizde en çok revâciyâb olan meta budur. Hanımlarımızın semâhat-ı ‘afukârânelerine mağrur olmasam bu cesaret bil’tabi‘ ibrâz idemezdim. ‘Ale-l-husûs ‘Osmanlı ‘alem-i nisvânı denilince İstanbul’un kısm-ı münevveresi yahûd İzmir’in, Şam’ın, Bağdat’ın, Ankara’nın emhât ve benât-ı mütefekkiresi kâd idilmez, daha doğrusu maksad bir şehre “bir zümreye inhisâr ittirilmiş olmaz. Bu ciheti tavzih iyledikten sonra sıhhat-ı müd’âneye kadar kolaylıkla kabul idilür değil mi ?

Şimdi siz beni -ihtimal ki- mübalağa-i perdâzlıkla ithâm itmek isteyeceksiniz; fakat bu hükmünüz, pek tarafgirâne olacaktır. Ben şimdi size fikrimi izâh iderken kendimi bir tayyare ile uçmak üç bin metre yükseğe çıkmış, bu ‘aleme oradan bakmakta bulunmuş zan idiyorum. Ne görüyorum biliyor musunuz? Semâ, yere inmiş, fakat karanlık, mazlûm, kasvet-engiz simsiyah bir semâ ! Ötesinde, berisinde tek tük yıldızlar... parıldıyorlar, titrek ziyâlarla pür-topaş olmak istiyorlar. Büyümek, büyüme ve nihâyet ay olmak, güneş olmak arzusunu arâ’eye çalışıyorlar...Fakat ne mümkün, o istilâ-yı zulmet, (s. 3) o nâ-mahdûd karanlık galebe idiyor, titrek ziyâları, mürte‘iş nurları söndüremese bile seyâhin-i daimanın pişgâh-ı ‘azmini tenvîr kuvvetinden onları ma‘na-yı muvaffik oluyor ve yalnızca bir yokluk ‘arz idiyor.

Var ile yok bu suretle mukayese idildikten, ya’ni ekseriyyete bina-yı hükm olduktan sonra yoku var itmek noktasına sevk-i mütâlâa iyleyeceğim. Yok var olur

mu? İşte bir mesele-i esâsiye ! Benim fikrime göre madem ki cenâb-ı helâk kainat-ı mevcûdâtı yokdan var itmiştir, pek sevdiği nev’i beşerede bu hassa-ı mümmeyizenin bir cüz’ünü ihsân buyurmuşdur. Hatta irade-i cuz’iye bahsi burada pek güzel cây-ı tatbik bulur bir mes’eledir. Ben şu mülâhazâtımla demek istiyorum ki eğer bizde kadınlık yok ise onu yine kadınlarımız icâd ve ibdâ’ idebilirler. Elbette hâtırlarsanız, Moğla Nasreddin merhumun halka bir va‘z-ı meşhûru vardır: “bilenler bilmeyenlere öğretsin!” işte bilenleri var, bilmeyenleri de yok farz ider. Hoca merhûmun nasihatı ile de ‘âmil olurlarsa matlûb hâsıl olur, yokluk da aradan kalkar.

-Mâ-hezâ’ ‘ilim ile cehlin tesâdimâtına en vasıl sâha teşkil iden memleketimizde benât-ı hevânın ısbât-ı mevcûdiyet idebilmeleri için çalışacakları zaman, bu zamandır ve lehü’l-hamd bunu takdir itmekte olduklarını da görüyoruz. Ben öyle ümid idiyorum ki ‘ahd-ı karibde ‘Osmanlılık pak ve saf olan cibin beyazını ğarbe doğru çevirerek :

-Biz de de kadınlık vardır! diye i‘lân-ı fahr idebilecektir ve o an-ı mes‘ûde de ‘Osmanlı yurdu parlayacak, etrâfında nurdan hâleler teşkil idecektir.

Süreyya Sami

Bizde Kadınsızlık ve Kadınlıkda Ma‘rifetsizlik

Bu hafta, mu‘azzez karilerimle yine noksanlarımızdan bahs ile bir parça derdleşmek istiyorum:

Evet, bizde kadınsızlık ve kadınlarımızdaki ma‘rifetsizlik... Edvâr-ı âfilenin miras-ı siyaseti olan o bî-âmân bir cehl-i ğurur. “Bir ta‘assub-ı mu‘anid ki” bizim damarlarımızda kökleşmiş hâlâ yaşıyor...

Bu mevzu‘ üzerine ihtimâl gezinmiş pek çok kalemler ve ona makes olmuş başka sütunlar var.

Fakat ben, memleketimizde vası‘ bir boşluk gösteren kadınsızlık ve kadınlığımızdaki ma‘rifetsizlikden muhtasır fakat pratik bir suretde bahs ideceğim.

Biz, yazanlarımız, okuyucularımıza karşı daha pratik bir suretle telkin-i tenvir etmeliyiz. Yoksa sına-i lafziye kursalarına sıkışmış sahifeler dolusu yazılarla onların fikrini tenvir nâmına ” ben eminim ki büsbütün tenvim ider” şaşırtırız..!

Ma‘mafih i‘tiraz olunamaz ki! Hala bizde kadın dinilince süslü bebekler gibi güzel giyinmiş, şık bir takım heyâkil zi-ruh tuvaletli; fakat karanlık fezâlardan müteşekkil bir kitle-i ğayr mütefekkiye hâtıra gelir !.. Fakat neden..? Evet neden: Kadınlar fakat yalnız şarkın- rengîn semâları altında yaşayan mahlûkât-ı beşeriyyenin en latîf ve aynı zamanda en muhtasar bir anâsır-ı meflûcu bulunsun..?

Ve yine neden, bizde kadınlık kurûn-ı müdevver vasıttan ve henüz tashih ve tebyiz idilmemiş bir insan müsveddeliğinden kurtulamamıştır.

Ve bu yüzden hayat-ı ictimâ'iyemizde o kadar zararlar vuku'a gelmiştir ki: Onların burada tekrarından bile insan müteessir oluyor...

Mâzîler sahaif-i nisyân arasında kalsın.. lâkin hayat-ı hazıramız üzerine olsun bir nazar-ı tedkîk ve muhâkeme dolaşdıralım: Bugün cahil anneleri bir üfürükçü zekatına benzeyen âğuş miskinetinde hurafelerle büyüyen ve bütün umacı korkularıyla terbiye edilen zavallı kızlarımızı düşünelim: Bu zavallılar, çılgın bir iştiyâk ile dahil oldukları alem-i izdivâcın belki daha ilk devrelerinde bütün o iştiyâkât ve ihtisâsatı mübdil-i yeis ve hüzn oluyor..?

Tatlı balayıları daha ikmâl edilmeden 'adem-i hoşnıdı başlar. Ve bunu müte'akıb zevcine karşı serzenişler muvâhâzeler tevâli ider. Hürmetsizlikler baş gösterir.

Zevcesinden her dakika hürmet, nevâziş ve iltifat bekleyen bedbaht zevcin de 'afv ve müsâmahası tükenir. Netice-i dühân 'ailede daimi evca' ve ızdırab-ı payân yapan bu deyişlerden birisinin ihrâcı tabi'idir

Bizde ailelerin cerâim-i inkirâzından mes'ul ve mu'âteb olması lazım gelen ekseri kadınlardır.

Çünkü o kadın ilm-i izdivâca bir kukla kadar müzeyyen-i beşuş fakat 'irfan ve terbiyeden pek boş olarak dahil olmuşdu..

Zimâm-ı zevcyeti idare için ellerinde lazımken kuvvet, (s. 4) kendinde: 'Ailesinin teşkilât-ı mu'âşeretini tanzim edecek iktidar yok idi..! O zân idiyordu ki:

Kızları daima gelin iden 'ariyet, bir tac-ı mücevher, uzun bir duvağ, bir deste tül ve bir parça da tezyin...işte bizde bir kızın izdivâcı için gözedilen mezâyaya ve aranılan şerâit..!

Umûr-ı beytiyyelerde annelik san'at, iktisat, ma'lûmât-ı lazıma, çocuk büyütme: bunlar ancak şehâdetnâmedeki sütun-ı mahsûslarında kalmağa mahkûm bir takım derslerin esâmesi...

Ben, eline süpürge tutmasını bilmeyen ocakda kaynayan tencerenin sesini katiyyen duymamış pek çok kadınlar biliyorum.

İşte bizim öteden beri ailevi ve ictimâi hayâtımızı sarsan ve zehirleyen bu müdhiş noksanlar, meş'ûm tecelliler, erkeklerimizin titizliğinden şu seneden bu seneden ziyâde kadınlarımızın noksanı tahsil ve terbiyesinden ileri geldiğini lütfen takdir ve itiraf idelim: Kadın eğer esaslı bir terbiye, canlı bir tahsil görmüş olsa:

Eline beşeriyet içinde kendi mevki-i ictimâyesinin kıymetini takdir ederek teşkil ettiği, yahûd ideceği ‘ailenin bütün hayat-ı mu‘aşeretine bir ruh ve ona ebedî bir cenâh hatt-u inşirâh açmak için düşünmek ve çalışmak esasını hazırlar...

Erkek, bir güneşdir ki: En karanlık evlere bile tulu‘uyla nurlar, neş’eler saçar...

Erkek bir vücûd ise; kadın o vücûdun mevcûdiyetini yaşadacak bir ruhdur. Kadınlar; hayatta oynamağa selâhiyatdâr buldukları rolün kadr ve ehemmiyetini takdir etseler idi: Erkekler elbette refâhiyet-i hayatiye içinde mes‘ud yaşarlardı...

Fakat efsûs ki: Öyle mu‘nid bir cehl ve ğururun esiri buluruz ki her dürlü izmihlâllere uğratmak, günâ-gün mahrûmiyetlere tenezzül eylemek suretiyle memleketimizde ve hayat-ı ictimâ‘iyyemizde icrâ ettiği tahribât; böyle birkaç ğazete yaprağı dört beş forma kitab yazmakla, üç ‘aded konferans vermekle teşrih ve telâfi idilecek kadar az değildir !

Biz bu kadınsızlık ve kadınlıkta ma‘rifetsizlikden kurtulmak ve bütün akvam-ı muhtereme gibi mes‘ud ve müreffeh yaşamak için her şeyden evvel bu mübârek yurdumuza ‘ilm ile ‘irfân ile dimağ ile mücehhez ve münevver anneler yetiştirmek için kızlarımıza muntazam ve meşru’ bir ta‘lim ve terbiye vermekle kadınlıkta inkılâb-ı ‘ilm ve dimağ esaslarını hazırlamak lüzumuna kâil olanlardır.

‘Alemde terbiye-i mâderânenin ‘ömr-i beşer üzerindeki te’sîr-i mühimini artık înkâr edecek kimse yoktur sanırım.

Terbiye ve belki-si mefkûd değil, hatta noksan olan bir validenin ağıuş-ı cehlinde büyüyen çocuklardan elbette cahil ve şımarık bir ‘unsur-ı muzır teşkil ider ki : bu, memleket ve istikbâl için bir izmihlâl-i ictimâi başlangıcı olmağa kâfidir.

-Memlekete bir nesil-i cedid münevver yetiştirmek için evvelâ bizi küçülden ve za‘ifleşdiren cehl ve ta‘assub hastalıklarını tedavi işlemeye mecbûruz.

-Bugün tahsil ve tenvir-i nisvâne aleyhdâr bulunan efkâr-ı mütâ‘assıbe erbabı geçirdiğimiz müsâib ve izmihlâli ve esbâb-ı izmihlâli münsafâne düşünülürse: memleketin münevver ve irfân-ı kemâlât ile mücehhez validelere olan ihtiyac-ı şedidini teslim iderler.

Nişantaşı : Nevvâre Şükrân

Bir Cinâyet Dersi

Madam (Kayyu) bu ders; yalnız Mösyö (Kalmet) için virmişdi; ma‘mafih hepimiz, bir sam‘ sıfatıyla, bundan istifade idebiliriz!

Paris matbu'atı çok zamandan beri çirkin ve müessif bir hemâ ve hezeyânın a'râzını gösteriyordu.

Vaktiyle hukuk-ı beşer beyannâmesi tefrika iden, inkılâb-ı kebirî ihzâr ve te'lif iyleyen bu gazeteler, ma'atessüf bugün bankaların, 'alem-i sarafiyyenin-rengarenk ihtirâsatını tercüme idiyor!

Geçen seneki harb bunu bize ne kadar açık ve sârih gösterdi! Fakat ne olursa olsun matbu'at didikodularından müstesna tutulması lazım gelen ba'zı şeyler vardır.

'Ale-l-husûs çoluk çocuğa karışan, bir mevki-i ictimâ'i sahibi olan bir kadın böyle teşhir idilemezdi.

Bir şeytan kadar mütecessis olan gazeteciler her şeyi karışdırır, şundan bundan bahs ider, nazırlarla meb'usların sui- isti'malatını dillerine dolar, fakat bir aile kadının haysiyet ve ismetine müdâhale idemezler. Erkekler, kendi kendilerine ister domino ve poker oynasınlar; ister düello ve harb itsünler, fakat kadınların masuniyet ve mu'afiyetini tanımalıdırlar.

(s. 5)

Madem ki kadınlar siyasete ve sandalye gavgalarına karıştırılmak, onların her şeyin fevkinde olan mukedasâtı da bu gibi hasis mesâil arasına giremez ! 'Ale'lade vakit geçirmek için bir parti iskanbil oynayanlar bile ellerindeki kız kozunu kırmak için biraz düşünürler. Sonra nasıl olur da bu kadar büyük bir gazeteci, hassas bir kadının inkisâr-ı kalb ve namusunu hesâb itmez !

Muharririn hata âlûd yazılarına karışan kan lekeleri bence kırmızı mürekkeble ve bil-zât Madam (Kayyu) nun hat-ı destiyle yapılan bir tashihten başka bir şey değildir!

Zavallı kadın tehlikeli suretde yaralanan mecrûhun tedâbir-i 'ameliye esnasında vefât itdiğini haber alır almaz teessüründen ağlıyor.

-Ne kadar yazık, her halde ölümüyle kendini cezalandıran maktul yapmış olduğu küçüklüğe ve kabalığa karşı kadının gösterdiği şu büyüklüğü ve rikkâti görmeliydi! Dimek cinâyetlerinde bir ders, bir fazîlet var!

-Madam Kayyu ne olacak? Şimdi her taraftan yükselen bu merak aver-i nakarat karşısında Paris matbu'atı gûna-gûn besteler terennüm idiyor. Fakat öyle düşünüyorum ki :

-Madam (Kayyu)nun mahkemede giyeceği hüküm; son def'a yaptırdığı mantodan daha ağır olmayacaktır!

Kadıköy: Nilüfer

Feminizm yahud Hukuk-ı Nisvân Mes'elesi

'İlm Muvâcehesinde Hukuk-ı Nisvân

Hayvanat da zukûr ve inâs 'aynı meşğalelerle mükellef oldukları halde temeddün itmiş nev-i insanda emr büsbütün bir 'akis oluyor.

Hartman ! Ğayr-ı meş'ur

Bir devre-i tarihiyeyi sürükleyüb götüren cereyâna karşı sed çekmeğe kalkışmak daima bir hatadır; semere-i müstehsile netice-i matlûbe ile ma'kûsen mütenâsib olmasa bile sarf idilen mesâi bî-sûd olur ve insanın da mahâretsizliğine hüküm olunur.

Zâten hukuk-ı nisvân 'aleyhinde basit kelâm itmek zamanı garib bir savtda intihâb idilmiş gibi görünüyor; çünkü mes'ele-i nisviyyet yalnız hatvât-ı vası'â ile terakki etmekte değildir, birtakım muvafakiyyât-ı zâhire ile de hak ve sübût-ı iktisâb işlemekte gibi zan olunmaktadır.

Biz katiyyen bu zevâhir-i galibâneye karşı kıyâm itmeyeceğiz. Biz, doğrudan doğruya mesele-i nisviyyete hücum ve ta'âruz işlemeyeceğiz, onu 'ilm-i nokta-i nazarından tedkik ideceğiz. İhtimal ki bu tedkîkât-ı 'ilmiyye mesele-i nisviyyeti esasâtını kal' iderek, bil- vasıta tahrib idecektir.

Her halde, bu münasebetle, garib bir nokta üzerine nazar-ı dikkat ve intibâhu celb itmek fırsatı zuhûr idiyor; bir 'asır 'ilmiyenin mahsûl ve neticesi olan hukûk-ı nisvân, 'ilm nâmına taleb idilen hukuk-ı nisvân, 'ilmin muvâcehesinde hakikatını ısbât idemiyor ve yine o 'ilmin te'sis itmiş olduğu kâfe-i ahkâm ve netâyicle müta'âruz ve mütekâbil olmak üzere tecelli iyleyor.

Hukuk-ı nisvân mes'elesini tenkîd-i ilmiyye 'arz itmek mahkûm-ı butlân işlemekdir.

Hakikâdde hukuk-ı nisvân mesleğinde mer'î olan kelime-i emr nedir ? Bütün metâlib ve müddeiyât-ı cinsin arasında müsâvât-ı hukuk nâmına vuku' buluyor. Kadın kendisinin erkekle müsâvî olduğunu i'lân idiyor, erkekle müsâvî olmasını istiyor. Farz idelim ki kadın erkekle müsâvî olabilsin; zâten bizim nefî ve inkâr itmek istediğimiz husûs bu değil; fakat bu müsâvâtın ruh ve ma'nâsını kânun-ı tekâmüle muvâfık olub olmadığını, binâen aleyh kendisine doğru meyl ve teveccüh idilmek iktizâ iden terakkiyi husûle getirub getirmediğini, yahûd ta'bir-i asâh ile ensâl-i sâlifeye mahsûs bir şekl-i ictimâ'iyeye doğru bir hareket-i rec'iyeye yani lâ-yahfî bir 'alâmat'ul-hutât 'add olunub olunmayacağını istiknâh itmekse büsbütün başka bir şeydir.

Tabîatın edvâr-ı tekâmilinde bir devre, bir vakfe var mıdır ki her iki taife beyninde müsâvât-ı tahakkük itmiş olsun! Böyle bir devreye müsadif olduğumuz takdirde onu nasıl tefsir ve izâh itmeliyiz. Tarih-i insaniyete müraca‘at itmeden evvel tarih-i hayvanata bir nazra-i ser’ia amâle idecek olursak taharri ittiğimiz bu vazâifden ‘adm-ı fark ve tefâvet husûsunu onların arasında tahakkük iylemiş görürüz. Fakat bu müsâvâta mebde-i hayatda ve ‘uzviyyet-i sefilede mesâdif oluruz. Bilakis merkât-ı mevcûdâtın derecatında yükseldikçe cins-i zükûr ile cins-i inâs arasındaki iftirâkda terakki-i vaki‘â mehâzi olarak tezâyüd iyeler, bir haldeki ‘‘ulûm-biyolojikiyede yüksek bir derece de (s. 6) husûle gelen iftirâk cinsi, bir derece-i refi’ada husûl-i pezîr olmuş tekâmülün müteradifidir.

Hakikaten hayvanat bize mebde-i hayatda (hansâiyet mevcûd olmuş) olduğunu arae ve isbât iyliyor. Protozoairler (protozoaires) de dir ki yek- diğeriye benzeyen iki mahlûkun tarz-ı basit mukarenetinde vahdet-i şekliye-i cinsiyyeyi mütehakkık buluruz. Lakin burada da kendilerinde bir tekâmül müşahade itdiğimiz sınıf-ı hayvanat da yek- diğeriyle mukarenat iden iki mahlûkat da aynı zamanda bir iftirak-ı cinsi meşhudumuz olur: meselâ (macrogamétes)ins ve (micro gametes) zıkr olan (vorticelles) voritselillerde iftirâk-ı cinsi pek zahir ve beyndir. Hasıl-ı kelâm (metâzoaires) metazoirlerde, bilhassa zevâtü’l-fakr ‘aliyeye mensûb olanlarda iftirâk cinsi bila inkita‘ mütezayiden devam ider(celhel minthe) selhentemintlerde zükûr ve inâs yek-diğeriinden ayrılır ve bu andan i‘tibaren aralarındaki evsâf-ı mümeyyize mütekâsir olur. Bu evsâf-ı mümeyyize bu devr-i erkek rotiferlerle (ratiferes) yılan balığının kametlerinde; ateş böceklerinde eşgâl ifrâdde; a‘za-yı tenâsiliyenin-ki hayvanat-ı kışriyede vücudun on birinci ve on üçüncü kıt‘alarında bulunur. -Tarz-ı teşkiliyle menfezlerinin vaziyet ve mevkilerinde zükûrdan olan zu‘maşın hayvanların azayı lamsesi hevâmın ketb-i beyzâta hadim azası gibi izyâl-i mahsûsa-i cismiyyenin mevcûdiyetinden arslanın yelesi hayvanat-ı mücterienin boynuzları gibi ıstitâlat-ı cildiyede nümâyan olmaktadır. Eşgal-i cinsiyyenin bu ihtilafâtı bilhassa tuyûrdan kesretle meşhudumuz olur. bi-renk âmiz tüyler, kanatlar zıkûr-ı tuyurun imtiyâz-ı mahsûsudur; bu münakaşa (kava-yi izdivâc) den başka horoslarla göğercinlerde görülen tavuk ve mihmis gibi ba‘z haliyatda hasren cins-i zükûrde müşahade olunur. Velhasıl evsaf ve eşkal-i cinsiyyenin iftirakı hayvanat zâtu’s-sedayada derece-yi kasveya vasıl olmuş bulunur. Cins-i zükûrdaki cümle-i şairiyyeyi cins-i inâsdaki echeze-i efraziye ile adet-i şî’iriyeyi zâtülcenb hayvanatın cibûyeti echize-i bevliye ve tenasiliyenin zükûrde müstakil, inâsda muhtelit olan kanavatını tahattür idelim:

Eğer insan hakikaten mahlukatın eşref ve ekmeli ise onda, taifin arasında silsile-i ecdadının kafesinden daha yüksek bir derecede bir iftirâk cinsi mevcûd olmasına inti'âr idilemez mi? Nef'ül-emirde insanın tarihi tekâmülü bunun hakikat olduğunu bize ara'e idiyor.

Hergel tarafından vaz' idilen mebhasa tekevün-i hayat idilen mübahis (loi Biogénétique) kanûn 'azimine göre hayat-ı ferdiyye (ontogénie) hayat-ı cinsiyenin (philogénie) tekrar safhâtından 'ibaret olub silsile-i mevcûdâtın bi-tarîku't tevâli uğradıkları derecât-ı muvakıfı cenin-i beşerin hayatında tekrar buluruz. Ve her muvakıfda beyni'l mevcûdat daha bariz bir iftirâk cinsi müşahade eyleriz.

Mebhâs-ı hayat-ı ferdiye bize şunu da ta'lim ider ki insan silsile-i ecdadının yaşamış olduğu muvakıfdan geçiyorsa onlara tefâvuk ve takkaddüm için geçiyor.

Tabi'at, heyulâ-yı hayatı tasni' itdiği zaman ibtidâî ve henüz kaba olan sanatta mevcûdatı yek-diğerinden tefrik iylemeğe ve bunlara muhtelif vezaif-i cinsiyeye ta'yin itmeğe takayyüd ve ihtimam itmiyor. Hayat-ı ceniniyenin mebdeinde hansai-yi bir ğade-i tenâsiliye buluruz ki bu ğade-i tenâsiliye gerek cins-i inâsiye gerek cins-i zükûre doğru mütevecih ve mütekamil olan ceninde olsun tesâdüf ideceğimiz bir barizden bir sehânetden 'ibaretdir.(1)

Ğade-i tenâsiliyenin bu şekl-i evvel-i hayat hayat-ı cenniniyye de ikinci âyin nihâyetine kadar gayr-ı müfterik bir halde kalır; fakat ikinci âyin nihâyetinden i'tibaren bir tekâmül-ü merkeb zahir olmaya başlar ki mu'ayyen bir timsâl-i cinsiyeye müncer olur. (2) Ma'mafih bir cinsin kafe-i efrâdında cins-i mütekâbilin şekl-i ta'birleri sade şeklinden birinin ğalbesini arae ve ta'yin iderler; bir müellif bu temhidattan fenimizm siyak-i nazarına göre tecessüs-i inkisar göre ba'z neticeler istinbât iylemiştir. Kadınların hepsine muhtariyet i'ta idilemez, i'ta idilecek muhtariyet kadınlardan her birinin ezhâr itdiği mürteciliyyette mütenâsib olmalıdır. Çünkü kadınlar mütercil oldukları zamandır ki kendilerinde müştekin olan erkek refika-i vesaitten halâs olmak taleb ider meşru' ve muhik 'add olunur. (Doktor Antuvan Yininger)

İftirâk-ı cinsi neşv ü nümâ bulan çocukda bilâ-inkita' devam ider. Son buluşun hulûli genç kızla gençkek de ba'z evsâf-ı cedide-i farka husûle getirir. Daha sonra umûmet, sinn-i kühûlete vasıl olan erkekle kadın arasındaki iftirâkı derece-i kasvaye isâl ider.

Tabi'atın silsile-i merâtib-i mahlukâtda ta'kib itdiği (s. 7) hayat-ı ferdiyyenin cereyan tarihinde hıfz ve idâme iylediği bu istikâmet, bir iftirâk-ı mütezayide doğru

müteveccih olduğu kabil-i inkâr olmayan bu temâyül ‘ilm nâmına muvâzat piziko fizikiyeyi (psycho-physique) tasdik ve binâen aleyhe kabiliyetimizi uzvumuza rabt ve ta’lik iyleyenleri düşündürmelidir. Kavânîn-i hayat, kadının şimdiye kadar erkekden iftirâk iylediği dereceden ziyâde mâ-fevk’l nisânın (surfemme) mâ-fevku’l-ricâlden (surhomme) müfterik olacağını ve neticetü’l emrde feminizm kendi mahiyet-i samimiyesiyle daha şiddetli bir suretde mütenâkız bulunacağını pek mükemmel te’sis ve isbât idiyor gibi zann olunur.

‘Alel husûs bu faraziyedir ki kısmen tahkik idebiliriz: Evvelâ, ‘ilm-i ahvâl-i beşer ülemâsına göre erkekle kadını halen yek- diğerinden ayıran furûkdan ba’zılarını muhtesaran zihnimizde ihzâr ve furûk-ı mezkûrenin bugün neden ibaretseler daima da ondan ‘ibaret olub olmamış olduklarını tedkîk ve tefhis idelim. Bu farkların ‘ayn istikametde ta’yin ve tekdîr itmekde devam ideceklerini tasvir iylemek hakkını sonra iktisâb ideriz. Evvel-bi- evvel zan olduğuna göre haml vakı‘at zikr veya inâs olabilmesi için iktizâ iden şerait başka başka olacak. Bir kız tevlid itmek için daha mükemmel bir tarz tağdii lazım olduğu delilini Mösyö Feviye bulunduğuna i’tikâd iyiliyor. (1) (Mizâc ve seciye:Doktor Maniyas Duval: fizyoloji dersleri: Mizâc ve seciye)

(Dipnot: (Mizâc ve seciye müellifi Alfred Feviye: Mösyö Feviye evvel emirde büzürat ve biri istiklal ile diğeri merbutiyetle mutassıf olan müzekker ve müennes hacirâtı mevlüde arasındaki tezâd ve etâfiri ihbar idiyor. Sonra merkât-ı tekamülde yükseldikçe cinsiyenin yek- diğerinden daha ziyâde mütebe’id olduğu husûsunda ısrar eyleyor. Binaaleyh cinsini birbirinden tefrik iden hutut-ı fizyolojikkiye en ziyâde tekemmül itmiş efrad-ı insaniyede daha mükemmel okunabilir.)

İşte bu suretle muharebelerden kahtallardan sonra fakir memleketlerde tevlidât zıkurun ğalebe itdiğini keşf idiyor. Bilhassa kadın, esasen daima erkekden farklı kalacak, “emir zai muktaside ‘adedine dahil olacak,” halbuki erkek bir “harç ve sarf-ı mizâcına” malikdir.

‘İlm, devre-i şebâb içinde bulunan ferdin erkekiyle dişisi arasında bir takım farklar tahkîk ve isbât idiyor. Erkek de kanın her milimetre mek’ibinde takriben beş milyon kürüvvet-i hamrebulduğu halde kadından dört milyon kürüvvet-i hamra bulunuyor. Bundan başka kanın mîkdâr-ı mecmu‘ i’tibariyle erkek kadına tefvik idiyor.

Echize-i ‘asabbiyeye gelince kadında cevher-i ebyaz cevher-i sincabiye âlidir. Erkekde ise emr bin ‘akidir. (conti) kısr-i dimağ, senin muhtelif devrelerinde, kadında erkekten daha az tahavvülâta düçâr oluyor.

‘İlm-i ahvâl beşer-i ‘ulemâsının ahlâkiyunun ictimâiyunun kesretle meydana koymuş oldukları bu farklar üzerinde ısrar itmeyeceğiniz mühim bir meseleyi mevki’-i bahse vaz’-ı ittihazde isti‘câl ideceğiz: bugün tahkik itmiş olan furûk-ı cinsiyye daima mevcûd mu idi? Yahud daima böyle suret-i kat’iyyede mu‘yin mi ider?

Bu suale “‘ulûm-ı tabi‘iyye erbabının kâfesi nefi ile cevab virmek de mütefekiddir. ‘ilm-i ahvâl-i beşer bize isbât idiyor ki sabıkade erkekle kadın arasında mevcûd olan cismânî farklar bugünkü kadar ‘azim değildi. (Waizt)

Furûk-ı sairenin kâffesinin bir timsâli olmak üzere kâffesinin bir timsali olmak üzere kahfların hacimleri arasındaki farkı tedkik idelim. Bu fark ‘ale-d- devam tezâyid iylemiştir.

“ ‘Asr-ı hazırda Paris erkekleriyle kadınlarının hacm ve saf’i kahfları arasındaki fark Mısır kadim kadınlarının arasındaki farkın iki mislidir.” (1) bundan başka dinilebilir ki: “Şehrâh medenîyetde ileriledikçe kadın refte refte erkekten iftirak ve tebâ‘id iylemektedir.

Halbuki cism ile ma‘neviyat arasında muvazatı iltizam ve iddia idenlerin bu vakı‘alardan istintac itdikleri neticeler şimdiye kadar erkeğe hasr ve tahsis idilmiş olan vezaif-i ifâya kadının daha ziyâde kabiliyet kesb itmiş olduğu fikr ve i‘tikâdıdır. Ne ğarib mantık!

Doğrusu feminizm taife-i zükûr ile taife-i inâs beynindeki iftirâkın hiç müsabesinde bulunduğu zamanlara ‘aid olan ibtidâî hey’et-i ictimâiyyenin vasf-ı mahsûsı olmak iktizâ ider gibi görünüyor. Filhakika tarihin re’yi ve mütala‘asına müraca‘at iylediğimiz takdirde medenîyetlerin mübadelesinde erkeğin bütün eşga-i faaliyetine kadının iştirâk eylemiş olduğunu tahkik itmiş oluruz. Milel-i kadimenin ekserisi nezdinde kadın hayat-ı siyassiyeye karışır. (Irokuva-Iroquoisler de carî olmuş olduğu gibive esnnâ-yı harbde) erkeğe yarıdır. (Nacez- Natchésesler de vakıolmuş olduğu gibi)

Yaşadığımız ‘asr-ı ‘ilmiyyenin bugün taifeteyn için taleb ve iddia itdiği vahid-il şekl usûl-i hayat ezmine-i kadimeye nisbeten bir terakki teşkil itmez. Çünkü eflâtun dahi kendi (1) (s.8) zamanında – malûmât-ı ‘ilmiyyesi yetmemek tahayyülât-ı ğaribesıyla mukayese idebilecek olan bir devirde –erkeklerle kadınların kat’iyyen

mütehâlif olmayan tabi'atları arasında bir ahenk ve itilaf husûle getirmek ve her iki taifeye de gerek hal-i harbde gerek hayatın kâfe-i ahvâl ve şeraitden 'ayn meşâğili tahsisi itmek isteyordu. (1) (le bon l'homme el la sociéeté) platon timée, République Eflatun "erkekler gibi kadınların tababet yahud felsefe ile tevğil itmeleri (temmiye ve cumhûriyet) ve san'at-ı harbe alışdırılmakla beaber her şeyde erkekler gibi mu'amele görmeleri fikr ve tasvirine tekrar tekrar mısren rücu' idiyor. Fakat bu mütala'alar, Eflatun'un kendi 'asrına istiğrab idilecek bir suretde takdim itdiğini isbât ider dinilmesi de muhtemel değil midir? Mamafih böyle bir hüküm-i i'ta itmekden tevki idelim; Eflatun'un istiğna itdiği delâil-i tedkik iyledikten sonra zamanımızdaki feministler onu bir meslekdaş olmak üzere taleb ve id'aya katiyyen meyl itmeyecekler!

Eflatun diyorlar ki: Dişi köpekler de erkek erkek köpeklerle beraber şikâre gitmeye ve her şeyi onlarla müşterikâne yapmaya mecbûr olduklarına mı -yoksa çalışmak, sürüleri muhâfaza itmek hasren? Erkek köpeklerin husûsuna isabet iylediği halde sanki başka bir şeye kudretleri ta'lik itmiyormuş (s. 9) gibi yavru peydâ idup beslemekle meşgul olan dişi köpeklerin meskende kalmaya mahkum bulduklarına mı inanırız?"

Eflatun "bu minval üzerine her iki taife arasında müsâvatı, atıye ta'alluk iden bir ğaye-i hayali misal ittihaz iderek, taleb itmeyor, o müsâvatı teyid itmek için insaniyyetin maduninde bir takım kıyaslar, müşâbeheler tahrîri iyliyor.

Fil-hakika Eflatun'un o misalleri ancak orada bulabileceğini ânifen biz göstermişdik.

Bilakis husûlini müşâhede itdiğimiz her terakki ve tekâmülün tabi' olduğu kanûn, mütemadiyen daire-i tatbiki tevsi' idilen taksim-i mesâ'i kanûnıdır. Mösyö Durkhayım, bize suret-i mahsûsada diyor ki: iftirâk cinsinin medenîyetle (silik) olarak hatve-i endaz olmuşdur, (1) Durkhayım ve Ğaruse gibi muhtelif müelliflere göre izdivaç –ancak erkekle kadını, her birine ayrı ayrı birtakım haklar roller, husûsi birtakım vazifeler ta'yin iderek yek-diğerinden tefrik iylediği (silik) emvâl-i nisvânda iştirâk-i esâsi üzerine kurulmuş cem'iyete nisbeten 'ad olunan cem'iyet-i hazırayı te'sis muhakkaktır ki bir çıkmaz sokağa doğru gitmek de gibiyiz. Vasıl olduğumuz netâyici kabul itmekden imtinâ idecek miyiz? İmtinâ itmek meşru' ve ma'kul değildir. Çünkü 'ilmin kendi kanûnlarına tevsi iderek istihsâl itdiğimiz neticelerin kıymetini 'ilim te'min idiyor. Feminizmin neticelerini kabul idüb ırkımızın teshil-i inhitatına, nihâyet inkirâzına muvafık iyleyeceğimiz mi?

Devalü (silik) olan bu meselede kâfe-i nukat-ı yek-diğeriyle te'lif idecek son bir suret-i hal kendi kendini 'arz ve takdim idiyor zan olunur

'Acaba tabi'atla medeniyet yek-diğerine teşriyen olunamaz mı? Tabi'at, erkek ve dişi tipler arasında tedricen mütezâyid bir iftirâk husûle getiredursun, aynı zamanda insaniyetin erkekle kadına müte'alık vazâif beyninde derece bî-derece tezâyid iden bir vahdet-i şekliyyeye doğru sırf sai' itmesi kabul idilemez mi?

Lakin bu faraziyyeyi ridâyla ben, bu faraziyenin mütezamin olduğu tesâdi bize gösteren yine 'ilmin kendisidir.

Demin 'adv ile vazife arasındaki nisbet ve irtibatda (s. 10) istiğnâ itmişdik; bu "féminisme viscéral" nisviyyet-i dimağiyenin iki safhası vardır ki biri diğerinin mütekâbili olmakla beraber 'ilm muvâcehesinde her ikisi de mübîn bir esasa müsteniddir; eğer 'uzv, vazifenin şart-ı husûlî ise vazifede 'uzvun mevcûdi olduğu muhakkaktır.

Hayat ve meşâğili bir erkeğin hayat ve meşâğilinden ibaret olan bir kadın erkekle müşteriken malik ve haiz olduğu a'za ve kabiliyâtı za'if ve te'tale uğrar. Vazife-i asliyenin makamına bir vazife-i manzûme kaim olmak keyfiyeti husûle gelir. Nazar-ı itibâre aldığımız kadın ki lafzın ma'nâyı biyolojikiyesine göre kadınlıktan tedenni itmiş olacaktır- birkaç batın sonra nisbet itmiş yeni bir nev 'in ve erkeğe daha yakın olub bizi mâzîdeki bir "tip" e, geçilmiş bir mevki'e icrâ' edecek bir nev'-i nisvânın nokta-i ibtidâsı olur.

Burada birden ziyâde tehlike ve evlâdan bir husûs var: Kısmen vakı'a olmuş bir emrin karşısında bulunuyoruz ki 'ilm bize o emr-i vakı'ın netâyic-i müstakbelesini gösterebilmişse de tahkik itmesine hiçbir suretle mümâna'at itmiyor. 'ilm bir bahçivana, hayvanat yetiştirmekle meşgul olan bir kimseye çiçeklerin, hayvanların yeni bir nev'ini husûle getirmek imkanını nasıl i'tâ idiyorsa bizi de 'aynı istifâyı zan'ı kanûni vasıtasıyla, yeni bir nev'i nisvân icâd iylemekde muhtar bırakır. Kadının muhtariyet 'akliyesi daha şimdiden; nisvân-ı mutkedimeye nisbeten daha ziyâde erkeğimsi bir "tip" husûle getirmiş olduğunu tasdik itmek cüretkârâne bir hareket 'add olunmaz. Kadınların eşğâli erkeklerin eşğâline benzemeğe başlıyor. İspora mübtedâ olan kadınlar, isporla meşgul olan erkeklere -derebeylik zamanındaki şato sahiplerinin derebeylerine benzeyişlerinden ziyâde benzerler!

Yaşadığımız 'asırda, mensûb olduğu cinsin hevâsıyla o kadar zıd bir ırk-ı nisvân zuhûr itdi ki insan bu kadınları sari'ul zevâl bir şekilden başka bir şey telakki itmemeye meyl idiyor. Bunlar semât-ı hayatda kendilerine takdim idilen et'ameyi –

şimdiye kadar erkeklere tahsis edilmiş olan ta'amlara el uzatmak için red itdiler.(1)
(Buch der Fruven: Laura Warholm)

Nâ-kabil i'tirazdır ki zamanımızdaki "feminizm" in taht-ı tesirinde erkeklerle kadınlar arasında bir istivâ vuku' buluyor ve cidâl-ı hayat kadınları erkekleşmeğe yahud ezilmeğe mahkum idiyor, kadınların kadınlıktan büsbütün tecrid itmeyeceklerinde ise hiç şüphe yoktur.

Binâen aleyhe hata alemde değil-o ihtimal ki (bu mesele bu medenîyetin bu husûsda haklı olub olmadığı bahsine ta'alluk ider bir meseledir. Böyle olmakla beraber bizi işgal iden noktada 'alemin medenîyeti mahkûm itdiğini tasdik iylemek hak ve sevaba makrûndur.

Filhakika "feminizm" bizi nelere sevk idiyor? Feminizmin had ğayesi ne olacak?

Bu suale karşı bize cevap viren yine 'ilimdir: 'İlim, "feminizm" de bize efrâd-ı muharibini hâk- helâke serilmiş olduğundan dolayı hitâme irmiş bir cenin ve cidâl tevhası gösteriyor. Hakikat de kadının 'uhdesine tertib iden meşgale validelik meşğalesidir; fakat ânfen bahs itdiğimiz vazife-i asliyenin makamına 'arz-ı bir vazife-i kaim olmak sebebiyle validenin meşğalesinin yerine başka bir şekl-i fa'âliyet ikâme edilmiş olunca kadın haiz olduğu kuvva-i mahdudeyi isti'mâl idecek ve kendisini mahkûm ikâmet iyleyecektir.

Amerika istatistikleri meşâğil-i 'akliyye ile meşğul olan mavra-yı manisi kadınlarının hiçbir zaman birden ziyâde evlâd tevellüd idemediklerini gösteriyor, bari bütün evlâdı da dünyaya gösterebilseler.

Ma'hezâ kadınlar asla tamamıyla erkekleşmeyeceklerinden, Aristofan'ın "ma'ide'i Eflatun" da didiği gibi "isimleri mucib 'ar ve hayâ birtakım melez mahluklar elde itmiş olacağız. Zaten bu suretle zuhûr idecek kadınların ne olacaklarını -lâtin 'ırkının 'ilânâme-i inkirâzını kitapları için ser-levhâ-i ittihaz itmiş olan bir müellif bize söyledi: müellifin iylediği eşhas-ı mahaliden biri diğerine şöyle hitâb idiyor. Sizin gibi erkekleşmiş kadınlara benim gibi kadınlaşmış erkekler lazım. Böyle mes'ud bir izdivâcın neticesi ide 'ikâmet mencir olacağı pek güzel anlaşılır. Böyle güzel bir izdivâcın neticesi ise 'ikamete mencir olacağı pek güzel anlaşılır. İntihar hat-ı hitâme iram medenîyetlerin saffet-i kâşifesidir. "Acaba feminizm intihar-ı ictimâiyenin bir tarz-ı mahsûsı değil midir? Bilhassa bütün müstakbelenin tekâmülünü nazar-ı i'tibare almış olanların niçün feminizm düşmanı oldukları her halde sehveletle münfehim olur. Kadın, erkeğin bir kölesidir, cidâli hayat da olacağı

yararları sormakla mükellef bir hadmesidir diyen feylesof Nicce ‘ilmin te’eyyid ve takdirine mazhar oluyor.

Aliye Haşmet

Meşâhir-i Nisvân

(Geçen Nüşadan Mâ-ba’d)

Âzar-ı Hümâyün: Kadim İranîlerden olup Sam nesline mensûb bir sahiredir, bu sahireliği sayesinde enis-i İskender olan beli-nâs hakimin taht-ı izdivâcına dahil olmuştur.

Âram-can: Hindistan’ın çengi ma’kulesi gibi pes-payelerinden olup asıl ismi Âfet-i can idi ki letâfet-i vechiyesiyle herkesi teshir iderdi.

Âzad: Necibe-i ashâbdan Feyrûz Deylemi Hazretlerinin ‘ammizadesi ve Şehr-i bin Bâzân cenablarının muhalefesi olup ‘asr-ı peygamberide da’va-yı nübüvvet idüb Yemen’den zuhûr iden Esved ‘Ansi Habeşi’nin i’dâmı emrinde pek büyük yararlığı görülmüştür.

Âsiye: Ma’hud Fir‘avun’un zevcesi olan Hazret-i Âsiyedir ki Kurân-ı ‘Azim ve ahâdisede hatûn-ı müşârün-ileyhâ medh ü senâ idilmiştir. Zevcinin ulûhiyyet davasında bulunmasından dolayı muhalefet itmiş olmasından pek çok ezâ ve cefâ görmüş ve nihâyet yine Fir‘avunun ‘azab ve işkenceleri altında fedâ-yı can itmiştir. Hazret-i Musa’yı Fir‘avunun şerrinden muhâfaza iderek büyütüp meydana getiren Hazret-i Âsiye’dir.

Âfakî: Şu‘arâ-yı Nisâ-i ‘Acem’den olup belağat-ı şi‘iriyesiyle mümtâze bir kadın idi, daha ziyâde tercüme-i haline desters olunamamıştır.

Âlanko: Moğol mülükünden olup hüsn ve cemâl sahibesi idi. Zevci vefât idüb dul kalmış ve hiç evlâdı dahil olmamış idi. Silsile-i hânedanı içinde kendisinden başka kimse kalmadığından hükümdarlık müşârün-ileyhaya kalmıştı. Bir aralık hamile kalmış idi. Tevâbi‘i bu (s. 12) halden telaşa düşerek zina ittiğine zahib olmuşlar idiyse de bil-ahire ahaliyi cem‘ idüb zina itmediğine yemin iderek şu suretle îzâh-ı keyfiyyet itmiştir: Bir gece esnâ-yı nevmde semâdan bir nur inüb ağzına ândan karnına duhûl iderek gebe kalmış olduğunu te’min itdi. Tevâbi‘ini bu suretle ikna‘ iderek, mevki‘ini muhâfaza itdi.

Âmine binti Vehb: Kabile-i Kureyş’den seyyidi Nebi Zühre olan Vehb bin ‘Abd Menâf bin Zühre kerimesi olup Hazret-i Fahr-i Kainat Efendimiz Hazretlerinin valide-i muhteremeleridir. Nisvân-ı kabâil-i Kureyş içinde fazîlet neseb ve edebî cami‘ bir hatûn idi.

Âmine Ümre'et-ü bin Ed-Demine: Şair ibn-i Demine'nin zevcesidir ki şi'ir ve fesâhat erbabından idi. İbn Demine ile tezevvücünden akdem yek-diğeriyle sevişmişler ve beynlerinde birçok şairane muhâvereler ceryân itmiştir. Hatta bir mecliste buldukları zaman yek-diğerlerine şu suretle serzenişlerde bulunurlardı: İtdiğin bu kadar meva'ide rağmen beni aldatmaktasın. Binâen aleyh bu yüzden herkesin sui-teveccühünü kazanmakdayım. Gice gündüz senin yüzünden dökmekte bulunduğum dümû'-ı tesirât herkesin nazar-ı dikkatini celb iderek hakkımda birçok sözler söylenmekdedir. Sözen insanın cildinde yâre peydâ olabilse idi. işte rûkebânın sözlerinden şu cismimde pek çok yâreler açılmışdır. İbn-i Demine sadr-ı islâm şu'arasından Abdullah isminde meşhûr bir şair olub Demine lafzı validesinin ismidir.

Âmine Bint Ed Demhûcî el Mahallî : A'yan-ı 'ulemâdan şerif Musa bin Ahmed bin Mehmed el Ensâri El Demhûcî kerimesidir. Âmine'dir ki muhadesâtından ve İmâm Suyûtî eşyâhından idi. İmam müşârün-ileyh ândan âhz-ı ahâdis itmiştir. Mensûb olduğu mahalle Mısr Bilâdındandır.

Amine Er Remliye: İki yüz tarihi nisvânından gayet saliha ve feyz ve kerâmetle müzenna bir hatun olub evliyâ-yı kirâmdan Beşir bin el-Haris Hazretleri bile müşârün-ileyhâyı daima ziyaret iderdi. Esasen Şam beldesi ahalisindedir.

Nigâr Cemâl

(Daha Var)

Kadınlık Tefrikası

Muharriri: İbnül Feridun Mehmet Sadık

2

Katil Mirasçı

Arkadaşlardan birisinden dinledim. Şair, idare-ı sâbika da neşr ittirmek içün bir mecmûa-ı şi'iriye yazub, ma'arif nezaretine takdîm ider.. Bu manzûmede o mecmûanın içinde imiş .. Ma'arif nezâretinde tedkîk-i mü'ellifât-ı encümeni nâmıyla bir sansür hey'eti vardı ya .. ? O hey'et tarafından bu şa'irin birçok beyitleri ta'y idilmiş

Rıf'at Bey – neden..?

Sanih Bey Yıldız neşinân istibdadın hâtır zalmânelerini (?) rencide idermiş güyâ .

Ez – cümle şu : Eyvâh yine ortalık karardı.

Gönlüm o zaman neler kurardı !!?

Kıt'ası :

Çizilmiş, ne ise okuyalım!
 Karlar yine başlasın nuzûle
 Hayret res olur bu hal-ı 'ukule

Bir karlı günün dem- sabahı
 Kalbin o zaman ki inşirâhı
 Kıymetli, fakat hazin bir andır;
 İndinde ne 'ali bir zamandır?
 Nice bu da bir hazîn bahardır.

Ateş o bahara lâlezârdır.

-Bir serçe kuşu bir 'andelibdir.

Kış mevsimi; ama pek garibdir.

Refet Bey -Fakat buraları pek tatlı, şair adeta karlı bir tablo tersim itmiş...

-Sanih Bey, dur dur aşağısı :

Gönlüm gibi bu semada mağmûm

Kalmış o da âfitâba mahrûm!

Derdin nedir, ey bulutu eflâk

Kalbim gibi olmuşsun elme-nâk

Esbâbı nedir, bu ızdırabın;

Nerde o sevimli âfitâbın?

Pek gamlısın ah şetâretin yok ,

Evvel ki gibi yok ..!?

Ben de bu hevâya âh tutuldum

Zanımca hevâ-yı meşreb oldum

Refet Bey , birâder ! bu; Naci'nin tarzına benziyor. Onun mu yoksa?

-Sanih Bey hayır, gençlerden birisinin imiş

Ey sisli seher; bulutlu akşam

Ey gamlı leyâl sevimli icrâm

Ey dağ başına çöken dumanlar

Ey kırları titreden zamanlar

Ey gökde hazin, siyah sehâblar

Ey kar ile örtülen tarablar

Ey dûzah-ı aşkda yananlar

Tarîk-i leyâlde ağlayanlar
 Ey dalda ki âh ‘âşikhâne
 Genç kalbleri ağladan terâne .?
 Gönlümde ki bu bu te’sirimden
 Hümem-i nağmeniz olmuşum bugün ben
 Durdum düşünüb bu hoş hevâyı
 Tasvir idemez iken lâkin şitâyı :
 Bakmakda iken bu hale evden
 Yazdım bunu kış da kar yağarken
 -Sanih nasıl tatlı bir şey değil mi ?

Refet, güzel şair, kalemiyle tatlı bir kış tablosu tersim itmiş... Fakat nereden de ele geçiriyorsan ..?

Sanih ben kıymetdâr âsârı kaçırmam.

Gülerek: Bilmem neden – ben şair olmamakla beraber – tabîatın böyle karlı bir tablosunu temâşâ itmek rengin yazılmış bir kış manzûmesini okumak, gönlümde ilk baharın manâzır-ı manzarasını okumak latifesinden daha âbidâr, daha parlak neş‘eler , hisler uyandırıyor..

Ve rûz- nâme-i hayatımın sebâvete ‘aid hangi bir sahife-i hâtıratı açılrsa orada dem-i şitânın böyle pek çok karlı günleri temâşâ idiliyor.

Parmağıyla pencereden dışarıda uçuşan kar parçalarını işaret iderek bakınız böyle sevimli sır’atlerle Roksan, Piran, ...hulûl idüb sonra bir şair-i derin, derin düşündürecek kadar nuzûl iden bu kış kelebekleri: o zamanlar benim baziçe-i teflanem

Âh zamanın ne vakit karlı bir gün melâkî olsam kervân-ı dehrin, mâzî denilen o sari‘ul mürûr katarına katılıb şimdi benden hayli uzaklaşan o leylî sabavetimi , o mu‘azzez ‘ömr-i ma’sûmâmemi derin iştiyâklar, medid tahassürler içinde hâtırlıyorum.

Sanih Bey, derin ve mazî-i şebâbın en uzak günlerine kadar ulaşabilecek medîd bir âh âteşîn çekerek coşgun coşgun sözüne başladı: İşte bütün bunlar birer yad-ı şebâbdır. Bilmem ne için ben şebâb-ı hayatıma -öyle tahmin idiyorum ki.. herkesden ziyâde merbût ve mütemâyilem..

Refet Bey, efendim tabî‘i değil mi? Geçmiş zaman olur ki hayali cihâna değer..!

-Sanih Bey ba'zen çılgın bir tetebi'la hâtrâtın fihrist mâzîsine irtisâm itmiş olan sahaif-i şebâbımı kurcalarken ! Yâd-ı iştiyâkımın; en pâyidâr peyklerinde gülen evvelliyyen sabâvetimin ma'siyetsiz bir kış (okunmadı) biliyorum ve bütün o sinîn güzeşte-i girizân gibi enzâr-ı tahsisimden uzaklaşıyor..!

Refet Bey – Efendim o, zevk-i infilâki dem-i zevâline kadar pâyidâr bir sabah meş'eş'edir ki: ğayr-ı mahsûs bir sür'atle ne kadar çabuk ğarib olduğunu bile insan fark idemez.

-Sanih , sebâvet, o geçmiş zamanların azadesir, çılgın dakikaları: Kâh-nevâz-şikâr bir beşiğin harim-i rahatında kâh müşfik validenin harareti kucağında...Ne bir sahihe-i riya, ne bir bekâ-yı ihtiras duyulur..

Nâ-mütenâhi bir safvet ve inşirâh ...

(Mâ-ba'dı var)

İçtihâdım

Bugün mes'ud, hânedan bir hayat yaşadım. Çünkü? Aylardan beri âteşin intizârları, sabırsızlıklarla beklediğim hatve-i kadınlığın terakki ve teâlîsi husûsunda âtılacak ikinci bir hatve-i terakkinin de sahâ-i matbu'ata atıldığını çok şeker gördüm. 'Alem-i matbu'at da "Kadınlık" nâm-ı mübeccel ile bizler; hukuk-ı nisvânı müdâfaa idecek bir vekillik, bir müdafa'an daha yetiştiğini görüp de mesrur olmamak kabil mi?

Kadınlık; safvetden müteşekkil şu nâm ile râh-ı terakkide hatve-i endâz olan bir kadın gazetesi; ikinci bir müdâfaa-i nisvân, cerîde-i feridenin intişârı; şimdiye kadar yorulmak, durmak, bilmeksizin sâhe-i matbu'at de ilerüleyen, sırf kadınlığı irşâde tenvire bezel-i sa'y iyleyen "Kadınlar Dünyası" nâm cerîde-i müfidenin meşvik, münevver yazılarıyla kadınlığımızın derecesiz terakkî ittiğini ve itmekte olduğunu isbâte kâfi değil midir?

Biraz olsun sırf zihni der, hak elin saf düşünürsen pek çabuk buluruz ki kadınlık aylardan beri bir ğazetenin mesâ'î ve irşâdiyle uyanmış, ve kadınlığın bir kat daha tenvir ve inkişâfını tekâmül hukuk-ı nisviyyeti müdâfaayı düşünmekle meydana 1 intişâre atılmış ikinci bir gazetenin daha mesâ'î bî-nihâyesiyle fevk-el hedâ uyanacak ve teâlî idecektir. Hele ser-mahruresi Nigâr Hanımefendi gibi mukteder edibelerin sırf idecekleri gayret kadınlığın ba'de-mâ pek çok teâlî ideceğinde şüphe itmek his müte'alliye mü'taliyete mâlikitten başka ne olabilir?

Şüphesiz ki; yukarıdan beri fevaidinden bahs ittiğim şu Kadınlık gazetesi kadınlığın râh-ı terakkiye mevâslıtını ve o yolda ilerülediğini müşahede itmesi

neticesi ‘alem-i matbu‘atda atılmış senelerden beri mu‘attal kalan kadınlığın tenviri emeliyle bu fa‘ali icraye kapılmışdır. ‘Acaba! sırf bizlerin hukuk-ı sariheminin meydan-ı ‘aleniyete vaz’ını te‘min emeliyle çalışan uğraşan bu muhterem muktedirler kendi hallerine terk idilüb de bizler; kar’iler bu sa’iye bigâne kalırsak bu mukaddes muharrireler kadınlığa bir faide temin idilebilir mi? Ma‘alesef hayır hemşirelerim. Çünkü rah-ı meâ’id de ilerületecek, kadınlığın büzülmüş damarlarındaki uyuşmuş kanları cevvana getirecek yine bizleriz.belki: Biz ne yapabiliriz; diyeceksiniz. Çok şey hemşirelerim. Onları mesâ’ilerinde teşvik ve terğib edecek biziz. Yazıları mucibince hareket idüb kadınlığı tenvir edecek yine biziz. Fikirlerle evlâdlarımıza birçok müfid mütala‘alar beyân iderek onların ruhen, fikren, bütün ma‘nasıyla tam bir kadın veyahut kadınlığı takdir idebilecek bir erkek olarak büyümelerine vasıta olacak yine bizleriz. Vel-hasıl ‘azize karilerim onlar bize rehber biz onlara mati‘ birer ‘alim olmalı, bizi bu husûsda irşâd iden bu muhterem kadın gazetelerine husûsiyle Kadınlık gazetesine teşekkürü vecibeden ‘add itmeliyiz.

7 Mart 330 Ayazma: Raife Halil

Notaya Dair Birkaç Söz

İnsanların yek-diğerine ifhâm-ı merâm ve kendi hissiyâtını diğerlerine ihsâs idebilmek için cenâb-ı hakkın bir mevhibe-i rikkat ma’nâsı ve dikkat-ı mahiyeti her kavmin derece-i medenîyetle mebsûten mütenâsibdir. Binâen-aleyhe ‘ande’ muvacehe insanların yek-diğerine ihsâs-ı hayat idebilmesi, kifâyet idemeyüb ğıyaben dahi muhataba hidmetini ifâ idilebilecek vesaitin tahrişine başlamışlar ve kelimâtı terki iden her mihracın viridiği savte birer işaret vaz’ına karar virerek hurufâtı meydana getirmişlerdir. İşte bununla güzel bir ifade zabt durabildiği gibi ğıyaben dahi ifhâm-ı mukâsed ve merâm mümkün olabilmektedir. Halbuki mûsikî dahi bugün bir lisân-ı hayat makamına geçmiştir. Söz gibi insanı güldürür, ağladır, uyudur, şevk virir, el-hasıl hissiyât-ı beşeriyyenin tercümanı olur.

Milel-i muhtelifeden her birisi kendi lisânını vücuda getiren kelimâtın telaffuzu esnasında muhâricden çıkan esvâtın her yerlerine dal olmak üzere isti‘mâl itdikleri esvât-ı muhâric ‘addince işaret ya‘ni harf vaz ‘itmekle bunların ‘adedi beynelmilel mütefâvat bulunmak da nağmat-ı mûsikîyeyi (s.15) teşkil idüb mecmu‘u yedi ‘adede baliğ olan esâvatın ya‘ni perdelerin ‘adedinde bil-cümle milel ittihad iderek elifbayı mûsikîye bir sıra ve ‘aded üzerine tertib iylemişlerdir. Yalnız ölçüde beyân idildiği vechle avrupada müsta‘mel ğamlar beyninde bâl nazariyye fark-ı sabit mevcûddur.

Nota kıraatinde ‘‘umûmiyetle kabul idilen isimler şunlardır: do re mi fa sol la si. Şu kelimâtın tamam ma‘nâsını ihsâs iden (der mafsâl) kelimesini terkiib iyleyen hicâdan ahzâ idilmiş olduğu mervîdir. İşte bu tertibin hey’et-i mecmûasına ğam yani (silsile) (esvât-ı mûsikîye) tesmiye olunur.

Bu ğamlar peste olarak teselsil idebildiği gibi tize doğru dahi ‘alî vece el-teselsil gidebilir. Fakat ma‘lum olduğu üzere şark mûsikîsinde öteden beri en ziyâde revâc bulan kısım, kısım-ı ‘amillî olup sedâ-yı insanın ne pek pest dir ki ve ne de tiz derecede dolaşamaması ve hevânın degânın mutevsat sedâlarla okumaları halinde tağanniyyeden matlub olan faidenin husûle gelmesi ve sazların suret-i teşkilinin dahi ahvâl-ı mesrudeyi tevâfuk iylemesi tam benim ve çarık sedâları ancak ‘ad-ı mahdudine âyrı, âyrı isimler ve vaz‘ını intâc iylemiştir ki âtide mûsikîmizin nazariyyâtına muvafık suretde arae idilir.

Tiz nevâ ,tiz nerme, tiz sabâ, tiz hicâz, tiz çaregâh, tiz peslik, tiz segâh, tiz gazel,sünbüle, mehîr, şevri, mirki‘, şehnâz, kürdane, mahur, evc, nevrüz‘, acemi, hüseyni, hisarık, hisar, beyatı, nevâ nerime, saba, hicâz, çaregâh, puselik segâh, gazel kürdi, dügâh bizrek zengule, rehavi, rast, güveşt, suz-i dil, ‘acem’aşiran, ‘aşiran, bişhasran, bişnasar, beş beyatlı yegâh.

İşbu ğamları teşkil iden perdelerden her birilerinin arasında ib‘ad-ı muğine ve nisbet-i muntazama mevcûd olup cümlesi birer kağıda tahtında husûle gelmekle ve nota dinilen elifbayı mûsikîde tekâmülinin vucûd bulunduğu cihetle bu babda nota hakkında icâbet iden tafsilâtı ta‘kib itmiş olduğumuz tarîk-i nokta-i nazarından biraaz daha saraya ta‘alluk edilmiştir.

Hacı Cemâl

Kısım-ı Edebî

Birinci Merhâle-i ‘İtilâ

Yeni Açılan Kız Sanay-i Mektebi Münasebetiyle

Muhtac idi tenvire mazlum dimağımız

Mahkûm idi cehâlete nisvân daima..!

Tutsun biraz seninle bu sönmüş ocağımız...

Ey muhteşem müessese, ey dar’itilâ

Açdın râh-ı tekâmüli kırdın mevani’i

Artık girer hayata, okur, yükselir yarın

Elbet koşar, tenvir ider kurtulur kadın

Tahsil ider, temeddünü, ‘ilmi, sanai’

Siz ey güzide ve müşfik mua‘lîmât!
 Ma‘tuf bugün nazarları nisviyyetin size
 Siz kurtarın bu cehl ile alçalmasın benât
 Ey mekteb-ı mu‘azzime söndür cehaleti
 Göster bize fazîleti öldür ‘ataleti
 Öğret bize kadınlığı artık sen her kıza

Hürmet senin müessesese-i ‘irfân şairine
 Takdı kanad kadınlığın işte baharına

Nişantaşı: Nevvâre Şükrân

(S. 13)

İğne

Elinde iğne bulunmak muhâderâtımızın
 Mücahidin kılıncından ziyâde hadım-ı halk
 Kılınc cihânda hakim, fakat hayatımızın
 Revabıt-ı şerif ve şanı iğnedir ancak

Bî-rehnetin ne kadar varsa sayesinde bütün
 Hayat-ı şu‘le gibi hep nazar-ı ferib olur.
 Başında gaile pek çok zavallının her gün,
 Bülend-i himmeti ta‘lim iden ğarib oluyor!..

Düşün o ‘anâsır-ı pâk necib sinesini...
 Bütün o ma ‘den-i naçize bağlıdır başımız;
 Giryeme bak ki düşünmez ten bî-rehnesini!
 Kadınlığın şerefiyle; fevridir sözün,
 Avucunda rüşte-i ümidi bağlanan bir kız
 Nukûs-ı atlas-ı eflâke naz ider cidden

9 Mart 330:Maltepe: A. Selahaddin

Bir Müsamerede

Karlman'dan Mülhem

Çıkub inmek için asansur var
 Merdiven emr-i meşgul ve düşvâr
 Hangi bir cek harimidir burası
 Kimbilir hangi kat sema şurası
 Daima pür-sürûd ve nura nur
 Tatlı bir kıyl u kal dura dur
 Bir sukût olsa mûsikî başlar!
 Bî-aradet düşer bütün başlar
 Biraz aramış isteyen 'asab
 Kıvrırır mest-i ızdırab ve 'azab
 Islak enzârı setr için bir an
 Şimdi yelpazeler birer paravan

Sanırım bitdi mûsikî, alkış
 Ne sıcak! Kim diyor kuzum karakış..?
 İşte, dondurma yenmek üzere! Şubât;
 Kar.. o bütün şa'iat-ı matbu'at
 Bunu tekzibe su'î için olacak
 Şu kadınlar bakın, hemân çıplak (?)
 Her açık sine, sanki fecr-i şimâl (?)
 Bir aşılmaz hayal ve ba'de mahal!
 İki kutup mizab olan gözler,
 En çelik kalbi cezb ve feth iyeler
 Saçların 'itr hâr ve nevşini
 Düşürür ye'se hind ile çini
 Her etek bin fesane hâkidir.
 Bir uzun kehkeşân hâkîdir!
 Bir âlay-iismuken giyen erkek...
 Şen ve parlak hevâme benzer pek!
 Ne yapışkan, mu'ciz insanlar!
 O sinekler ki hatve hatve arar:
 Penbe ellerde fırsat-ı buse"

Gel dudaklarda şerbet buse(!)
 İstemem pasta, kahve, süd, kakao,
 O gülen kim? Ne tatlı kakhaha o?
 İşte en hoş likör veya gevrek!
 Bir semavi nevaleolsa gerek
 Beni pek sıkdı, 'afv idin lakin
 Göze hail olan şu palmiyenin
 Kakül tarümar ve medhoş
 Bambu koltukların dar ağûşı...!

Nilüfer

(s. 16)

Hüzzam

Usûl-ı reml

Beste Hafız Efendi

Aldım hayal-i perçemin ey mâh
 Dideme görürse gice hâb yüzün vâh dideme
 Ben maceramı kendim anar kendim ağlarım
 Kâh âsiyâb-ı âbe bakar kâh dideme
 Efendim ah yalelli tir yelelli tereli ye le le le le le le le li vah Âh
 Beli yar-i men

(numarasız sayfa)

Muhâberât-ı 'Îlâniyye

Çamlıca Bulğurlu'da İbrahim Hilmi Bey'e:

Teveccühünüze ve gazetemiz hakkında beslediğiniz hüsn-i niyet ve samimiyete teşekkürler ideriz. İlk nüshamızda mûsikî bahsindeki nakâ'isi gördük ve karilerimizden mahcûb olduk. Binâen aleyh ba'dema dikkat edileceği va'd eyleriz.

Büyükada telğraf me'muru Mehmed Ali Bey'e:

Tebrikânıza teşekkürler ideriz, sizin gibi genç ve muktedir erbâb-ı kalemin makâlâtına sahâifimiz daima kuşâdedir. Va'dinize intizâr idiyoruz.

İ'tizâr

Birinci nüshâmızdaki mûnderic nota, bir eser-i duhûl neticesi ba'zı hatayıâtı muhtevî bulunması alelhusûs asvatın derece-i med ve kusurlarına dair işaret-i mahsûsanın nota çizgileri üzerine tesâdûf itmesinden mûsikî mütebeddilerini düçâr müşkilât ideceği şüphesizdir. Ba'dema tekrar itmemesi husûsunda bu babda tekidat-ı

lazimede bulunulacağı cihetle muhterem ka'rilerimizin işbu hatayı 'afv buyurmalarını hasseten rica ideriz.

Rica-yı Mahsûs

Orhan Bey hanındaki idare-i mahsûsanın muhtac-ı ikmâl olan bazı nekais ve ta'mirinden dolayı bir hafta kadar gazetemiz hey'et-i tahrîriyesinin cihân kûtûbhânesine ve matbaasıyla itimad kütüphânesine bulunacaklarına mebnî şifâhen mülakat talebinde bulunanların mezkûr adreslere mürâcaat buyurmalarını ve tahrîren irsâl buyurulacak her dürlü mürselâtın ber-veche-i sabık Orhan Bey hanında Kadınlık idare hânesine gönderilmesini ricâ ideriz.

Nazarı-ı Dikkate

Muhterem karilerimizi her dürlü külfet ve zahmetden vekaye itmek için kadınlık İstanbul dahilinde dahi abone kaydetmektedir. Vakitli vakitsiz mevzu'larda mecmûanın bulumaması ihtimâline mebnî doğrudan doğruya adreslerine göndermeği taahüd ider ve bunun için ayrıca posta ücreti talep edilmez.

Ayazma'dan Ra'ife Halil Hanımefendi'ye :

Teveccühlerinize teşekkürât-ı müntedârimızı takdim ile sizin gibi efkâr-ı münevvere sahibesi hanımefendilerimizin mu'avenâtına sahifelerimiz her vakit için kûşâdedir. Va'dinize muntazır hanımefendi.

'Umûmun enzâr-ı Hamiyetine...

Harbiye nazırı muallim zâhiri

Enver Paşa Hazretlerinin taht-ı himaye-i Âsafânelerinden de

Merkez kumandan şecâ'at numûnî Halil Bey Efendi Hazretlerinin taht-ı riyâsetlerinde martın 15 nci Cumaertesi günü gündüz saat altıda hanım ve gice saat iki buçukda beyefendilere mahsûs şüheda-tı muhteremin tayyâreci Fethi, Sadık ve Nuri Beyler nâmlarına rekiz idilecek âbidenin mesârif-i inşâ'iyesi menfaatine

Şehzâdebaşı'nda Ferah Tiyatrosunda

Sönmez Ateş

Nâm piyes mevki' temâşâya vası' idebileceği cihetle işbu emir-i hayre, vatanını milletini üç bâlâ-yı terakkiye isâl için nâm-bülendini

Şühedâ zümresine alaka iden Fethi Sâdık ve Nuri Beylerin tezkîr nâmları hakkında idilecek mu'âvanetin ne kadar ulvî bir hizmet olacağını takdirât-ı 'umûmiyeye hevâle ider ve tiyatroyu teşrifleriyle izâl ma'lûmât buyunulmasını hassaten ricâ ideriz.

Askeri mızıkası tebriken bu müsamereye iştirâk iyleyecektir, en son vakı‘aya ait kurdlarla sinematoğraf gösterilecektir.

Vakit kalırsa bir perdelik düeti şantözler tarafından icrâ-yı terennüm idilecektir.

Üsküdar’da İskelebaşında

Ekrem İdris Eczahânesi

Adviiyenin istihsârı husûsunda fenn-i ispenciyâriyeye vukuf temâsı olan diplomalı kalfalar vasıtasıyla ilaç ihzârıyla kalmayub ma‘ruf ve her gün devam iden etbayı hazıka tarafından bil-cümle imrâz-ı dahiliye, hariciye tenasiliye ve her nev‘i kadın hastalıkları tarîk yoluyla efrenciye etfâl ‘asabiyye yalnız Cuma ve Pazar günleri öğleden sonra kulak, burun ve boğaz için Fransa’nın Kuşen Seririyatından me’zun tabîb mütehassis Sami Yaver Bey tarafından tedavi idilir.

Kiralık Konak

Tavşantaşı civarında Katip Sinan Cami karşısında, Marmara’ya nazır harem ve selâmlık on beş oda, iki büyük bir salon ve mükemmel sarnıç, kuyu-Terkos sularını eylemesi, cami ve büyük bir bahçeye hâvî konak kiraya verilecektir.

Talib olanlar i‘timad Kütüphânesi sahibi Seyd Tahir Bey’e mürâcaat etmesi.

KADINLIK

NUMRO: 3

Birinci sene Numro 3 Perşembe

20 Mart 1330 2 Cemaziyelevvel 1331

Sahib-i imtiyaz ve müdür-i umûm: Hacı Cemâl

Ser-muharriresi: Niğâr Hanım

“Abone Bedeli” Nüşhası 50 paredir.

Seneliği posta ücretiyle beraber 80 altı aylığı 50 ğuruşdur.

Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 35 altı aylığı 18 frankdır.

Adres: Bab-ı Ali caddesinde Orhan Bey Hanında 8 numro.

İhtâr: Gönderilen makâlât derc edilsün edülmesün i‘ade edilmez.

Kadınlığın varlığını memleketde bir mevki bulunduğunu müdâfaa ider.

Perşembe günleri neşr olunur musavver gazetedir. Sahâfimiz bilumûm Osmanlı hanımları âsârına küşadedir.

Cihân matbaası

(numarasız sayfa)

Muhâberât-ı İlaniye

İcmal Mahir Hanımefendiye

Mütâ‘alatınız doğru, lâkin lisânımız gayr-ı müsâ‘id. Makalenize “lisân ve edebiyât “ ser-levhasıyla münderiç mütâlaâtımız cevab-ı kâfidir.

Bunun için de mektubunuzun neşrini muvâfik görmedik. Hakkımızda perverde buyurduğunuz latifkârlığa bütün samimiyetle teşekkürler ideriz. Mesleğimize muvâfik makâlatınızla mecmûamızın kıymeti artacağından va‘adinize intizâr idiyoruz hanımefendi .

Güzellik Sanatı

Hayatı, gençliğini ve letâfet vechiyesini muhâfaza ve idame etmek arzu edenler bu nâmdaki kitabı mütala‘a buyurmalıdırlar.

Birçok tedâbir-i sıhhiyeyi bahs olmağla beraber saçların dökülmesi ve yüzdeki lekelerin azalması ve daha bir takım mütâlaâtı muhtevîyatdır. Bilhassa muhterem kar’ilerimize şayân-ı tavsiyedir fiatı yalnız üç ğuruş olub mahal-i tevzi‘i Bab-ı Ali caddesinde İ‘timâd Kütüphanesidir.

Muhaliflerin Israrı

Geçen harb-ı meş‘ûmda ye’s felaketimiz olan bazı müesserlerin bu nâm tahtında çayır dedikleri dullar ile memleketimizi nasıl bir vartaya düşürdüklerini bütün teferruatıyla bahs ider mühim bir eserdir.

Fiatı altmış pare olduğu cihetle herkesin mütâlaasına şayândır. Mahal-i tevzi‘i Bab-ı Ali caddesinde itimad kütüphanesidir.

Üsküdar’da İskele Başında

Ekram İdaresi Ezcahânesi

Adviiyenin istihdârı husûsunda fen-i ispancâriye vukûf tâmesi olan diplomalı kalfalar ve estasiye ilacı ahdarıyla kalmayub ma‘rûf ve her gün devam eden etbai hazikat tarafından bil-cümle emrâz-ı dahiliyye, hariciye tenasiliyye ve her nev‘i kadın hastalıkları tarîk yoluyla, ifrenciye etfâl ve asabiyye yalnız cuma ve pazar günleri öğleden sonra kulak, burun ve boğaz için Fransa’nın Kuşen Seririyesinden me’zun tıp mütehassısı Sami Yaver Bey tarafından tedavi edilir.

İlanâ için satılıktır.

(s. 2)

Kısm-ı İctimâi

İnsanlarda Halet-i Ruhîyye

Muhterem karilerim! Elbet okuyunuz, hatta birçok vaz'iyetleriyle resimlerini, fotoğraflarını da gördünüz. Paris'in en mühim cerâidinden (Figaro) gazetesinin müdür ve ser-muharriri Mösyö (Kalmet)i maliye nazırı ve Fransa malyonun hakikaten ser-fırazı Mösyö Kayyu'nun zevcesi Madam Josephine Kayyu erkeklerin bile titreyerek tutabilecekleri bir silahla bir (okunmadı) revolver ile öldürdü. Bugün matbuat-ı cihân Madam Kayyu; katil mi, ma'sum mu gibi tenkidât ve ta'kidat ile meşğul yerli, ecnebi gazetelerin bu babda açdıkları hissiyat-ı müsabakalarına en çok kadınlar iştirak idiyor.

Beyânât ve mütâlaât-ı vaki'aya dikkat edilirse ekseriyyetle ricâlin (Kalmet), nisvânın, (Madam Kayyu) tarafdarı oldukları, bazen aksine hükm verdikleri hülâsa: Bir kısmın bir tarafa, diğer kısmın öteki tarafa hak verdikleri anlaşılıyor .

Şimdi şu vesile ile de bir hakikat tezâhür idiyor ki bir mesele-i katilde 'adî bir vakıa-i cinaiyede bile muhâkeme-i fikriyye-i ricâl ve nisvânda farklı, göze çarpacak kadar bir tefavet var neden ? Ne için?

Bu iki su'alın cevabını evvelâ ettibâ, saniyen ilm-i ahvâl ruh-ı 'ulûmiyyesini, salisen ictimâiyyat-ı mütehasısını verebilirler. Hatta bence yalnız bu iki sualinin değil, esas mes'elenin ya'ni tenkidi talep olunan fa'il katilde ma'zeret var mı, yok mu sualinde cevabımı yine bu kabil ma'luminden, mütehasısından istemeli idi. Bugün herhangi hukuk-ı şinâsiden sorulsa Madam Kayyu'yu katil, olsa olsa katli ma'zur olmakdan başka bir sıfatla gösterilemez. Kavânin-i cezaîyyenin Madam Josephin'i katil olmakdan başka bir nâmle tevsîf edeceği der-kâr iken hissiyat-ı 'umûmiyye za'if veya kuvvet asabına, emzice, terbiye-i medenîyye ve ictimâiyyenin derecesine göre muhalif iderek i'tay-ı hükm idiyor. Bu, pek tabii bir halet-i ruhiyyedir. Kimse, Madam Kayyu'yu ma'zur gösteriyorsun diye kimseyi mu'aheze edemez ve o selâhiyeti haiz olamaz. Aynı zamanda bu kadının mücrimiyyatını id'ââ eyleyenler de hürriyet-i fikr ve muhâkemelerinin mahfuziyeti nazariyyesine göre ma'zururlar. Doğrusunu ister misiniz? Nice Madam Kayyu'dan ziyâde madam Kayyu'yu müdâfaa veyahut ithâm etmek isteyenler ma'zurdur.

Bu uzunca mukaddimeyi mütala'a iyledikten sonra maksad-ı asliyemize kolayca intikâl idebiliriz. Figaro Gazetesi müdirinin katli mes'elesi alem-

medeniyette yeni bir fikr daha verdi: “ Kadınlar erkeklerden daha fedakâr, fakat daha az devrân dışındadırlar.”

Metânet ve mekânet, azim, teeni gibi hasletlerde erkeklerle hem-pâye olduklarını hele şu son sufrajetlik hadisesiyle isbat itdikleri halde Madam Kayyu'nun hiç de akl-ı selimin ve hele i'tidalin kabul idemeyeceği bir tehevür sath-ı nazarane bile cürm-i meşhûd halinde yakalandığı bir cinâyeti irtikâb itmesi o yeni fikrin mevlidi oldu.

Madam Kayyu'nun (Luklaretî)'nin zevcesi iken hoşuna giden Mösyö Kayyu'ya yazdığı muhabbet-nâmenin Mösyö (Kalmet) tarafından gazetesiyle neşr edilmek ihtimaline bina-yı hareket etmiş olduğunu kendi itirafına itafen Paris gazeteleri yazdılar. İnsan bunu okurken gülümseyerek: şeca'at arz iderken mert kıptî sırkatin söyler.”Cümle-i ma'nidârını hâtırlıyor. Bilmem bu eski misâli siz de o sırada hâtırınızdan geçirdiniz mi? Vakı'a bir kadından, hem de medenî bir şehrin en medenî yaşayan bir kadından bahs edilirken şu lafzen biraz kaba görünen misâli irâd etmek ve hele lazime-i nezakete ri'ayetsizlik gibi telaki olunursa da hâtıra tebadir iden doğruca bir şey'i red ve tefi eylemek de teşkilat-ı dimağiyemiz itibariyle ğayr-ı kabil olduğundan Madam Kayyu cenablarının beni ma'zur göreceğinden eminim.

Mesele-i katl şeklen zevcin onurunu muhâfaza kaidesine bina ve izafe itmek isteyen Madam Kayyu tarafdarları onu kemâl-ı hararetle ma'zur göstermek isterken her maktule bir katl, her mektuba bir kâtip lazım olmadığını kâtip, olmadıkça mektub, katil bulunmadıkça mevcûd olamayacağını binaaleyh her nasıl olsa Madam Josephine'nin katlinden sonra kurtulamayacağını düşünemeyenler demeyeceğim düşünmek istemiyorlar.

(Kalmet) faciası vuku bulup da Madam Kayyu'nun ilk resmi Paris gazeteleri vasıtasıyla bize vasıl olduğu zaman pek (feminist) geçinen refikadan biriyle beraber bulunuyorduk. (s. 3) Gazeteyi kapdı, kadıncağızın yarım dekolte resmine hayran hayran bir müddet baktıktan sonra:

-Kabil değil, bu kadın katil olamaz! dedi, hükmündeki isti'calin sebebini sorduk, şöyle izâh itdi:

-Monşer! dedi “Şu tenâsıb-i endama, şu dürlü daneye bakın!

Hiç böyle bir vûcud-ı kıymetdâr katil olabilir mi? Eğer bu nazenin eller hakikaten tabanca sıkılmış bile olsa namludan ölüm değil, mutlak-ı hayat çıkmışdır!

Refikimizin bu muhâkemesini bir lâtife gibi telakkı etmek bizim için en basit kava'idden olmak tabi'i iken iş ceraid-i cediyye tarafından da sahaif-i tenkîd ve

tedkîke konulunca görüldü ki bizim latife per-dîz arkadaşımız per-dâz yalnız değil imiş.

İnsanların halet-i ruhiyyesini böylece tahlîl etdikden sonra bir kerede biz düşünelim:

Madam Kayyu ma'zur mudur? Eğer hadise-i katl muhâfaza-i namus kaydıyla vücuda getirilmiş ise bundan Madam'dan ziyâde Mösyö Kayyu mes'uldur. Çünkü örf-i 'umûmi-i beşer muktezasınca ricâl kendi namusunu müdâfaaya fitraten mecbûr olduğu kadar kendine eş edindiği kadının da yalnız namusunu değil, bütün mevcûdiyetini muhâfazaya me'mur ve onunla mükellefidir.

Deniliyor ki: Madam Kayyu kocasının haysiyyet-i şahsiyesine tecavüz idildiğini, yahud edileceğini his iderek onu müdâfaa için düşmanı ıskâta mecbûr olmuş. Bunun cevabı şu olmak lazım gelir:

-Mösyö Kayyu'nun hissi, his takdiri revolver tutacak eli, Figaro idarehânesine kadar gidecek ayağı yok mu idi?

Yine deniliyor ki: Madam Josephin mâzîsine ait bir siyah noktayı silmek için bu cinâyeti ihtiyare mecbûr olmuş! Buna da şöyle bir cevap verilir:

Mösyö Kayyu o zekay-ı meşhûru ile o fetânet ma'lumesi ile nasıl oluyor da masbıkî mazlum bir kadının bu gibi harekâtını ağmaz idiyor. Onu daima ta'azziz-i takdir eyliyor.

On, on beş günden beri bütün sahaif-i matbua-ı cihâne işgal eden bu mes'ele-i ictimâiyeyi biz şu daracak sütunlarımızda daha ziyâde teşrih itmek gayretinde bulunmayacağız ve diyeceğiz ki:

-Bu mütehalif halet-i ruhiyye hükm fermâ oldukça beşeriyet Figaro hadisesi gibi feca'ia daima ma'ruz kalacaktır.

Ebû Süreyya Sami

Musâhabe

Neşriyat ihlâsımız bu hafta karilerimizden bize birçok mektuplar getirdi.

Bunların tedkîk ve mütâla'a vazifesi benim hisseme isbât ettiği için hepsini okudum. Bu mektupların kimisi gazetemizin nefset tabını takdir idiyor, kimisi de kadınlığın tenviri uğruna katlandığımız fedakârlığa medhiye oluyor.

Fakat kısm-ı 'azamı; kadınlığa çökmüş olan kabus-ı meş'ûm cehalete ilan ittiğimiz cihat-ı tenvir hakkındaki neşrîyat-ı nacizânemizi alkışlamak için gönderilmiş birer takdirnâme mahiyetini haizdir .

Ma'mafih meleşimiz ve gazetemiz hakkında bu kadar bülend-i tevcihe ve iltifatlar gösteren muazzez kar'ilerimize 'arz-ı teşekkurât iyleriz.

Bu takdirnâmeler meyânında kadınlığın en saf ve neziye hisleriyle işlenmiş iki mektub-u beliğ, bizce calib-i şükrân oldu..

Çünkü kadınlıkda; bizim tasvîr ve tasavvurumuzun fevkinde bir ruh-ı tefekkür; bir dimağ ve bir mevcûdiyete-i münevverin olduğunu ihsas etti..

Onun için ben bu musâhebede bil-hassa o yüksek mektupların, telhis-suretiyle biraz mealinden bahs ideceğim.

Bu muhterem karilerimiz diyorlar ki:

Siz bize bir hakk-ı hayat, bir âti-i münevver hazırlamak için ruhunuzla, kaleminizle kadınlığın bu yosunlu kulağına birer hatâbe-i irşâd ve ikâz fısıldayarak, gömüldüğümüz ğabar-i cehl ve meskenetden bizi silkinmeğe da'vet idiyorsunuz .. Ve diyorsunuz ki :

Silkin artık, nedir bu kirli hayat

Sa'y ve irfana doğru bir adım at...

Fakat düşünmüyorsunuz ki: Biz de! Mâzîlerden babalarımızdan tevârüs ettiğimiz bir mağlubiyet-i fikriyye, bir hastalık cehl ve 'atalet hastalığı ta'asub illeti var! Kadınlığı bu hastalıklardan bu illetden kurtarub bize bir ruh-ı münevver , bir hayat-ı zindeği ve bir mevki' verebilmek için lazım gelen teşci-i ve nasihatler mebzûl.. Lâkin bütün bu akvâl-ı müstehsenenin teşebbüssât-ı nafi'a ve asar-ı fa'aliyyesi nerede? (s. 4) İşte bunlar mechûl..! Matbu'at neşriyat-ı irşâdgârisiyle kadınlık da bir hayat-ı irfan uyandırmak istiyor ve çalışıyor

Kar'iyat da bütün bu kıymetdâr yazıları rengin sahifeleri kemâl-ı haz ve inşirâh ile ta'kib ve okuyor. İşte o kadar!

Fakat şu bülend teşebbüslerin kavlden fa'ale intikâli için mükteza vesaitin ihzârı ... Meselâ kadınlara aid bir takım müesseselerin a getirilmesi nâmına ne gibi himmetler mesbûktur ?

Muhterem karimizin bu mühim mütâlaâtı arasında ki sual-i muhkine hakkında vereceğimiz cevap ma'ateessüf? Uzun, fakat hazin bir hiç kelimesinden başka ne olabilecek .. Biz bu mütâ'alat-ı mühimmeden anlıyoruz ki: Bizde de kadınlık müştak-ı terakki ve tenevvürdür.

Memleketimizde kadınlığı 'ala edecek müessesâtın vücuduna şiddet-i ihtiyacımız vardır.

Biz hâlâ bir şeyin, bir noksanın - yalnız - muvâhaze ile ikmâl edileceğini ümid idersek daha pek çok seneler bu caduy-ı cehl ve miskinetin mahallin kucağında yuvarlanmaktan kurtulamayız!

‘Alemdede zararların telafisi, noksanların ikmâli, ancak bütün tefferü‘atıyla beraber vesaitin ahzârına mütevakıf bulunduğunu unuduyoruz.

Daima neşr ve irşad derecesinde kalan bazı neşriyatımızı bir medyunun dayinine karşı verdiği nasihate benzetiyoruz.

Hele şu sıralarda -fakat yalnız gazete, ve kitâb sütunlarında kalmağa mahkûm -tahsil ve terbiye-i nisvân mes’elesini o kadar ilerülemüşdür ki: erkeklerimizden bile tenevvür-i nisvâne tarafdar olmayan hemen hiç yok denilecek derece de azdır.

Bugün herkes birer müdâfaa-i hukuk-ı nisvân kesilmiş ve her ağız: (Elbet sefil olursa kadın alçalır beşer) mısra’ı i‘tirâfiyesini tekrar idiyor..

Fakat bütün müdâfaalar, itiraflar yalnız evet yalnız dudaklar arasından çıkan birer kelime. Kalemlerin ucundan kağıdlar üzerine damlaya damlaya teşekkül iden birer satırdan başka bir şey değildir...

Ben şimdiye kadar hiçbir ferd-i mütefekkir bile görmedim ki bunun asâr-ı fiiliyesini göstermek çarelerine tevvesül eylemiş bulunsun.

Mektebden, fabrikadan, falândan sonra sarf-ı nazar.. Fakat mahallat da olsun şimdilik küçük birer dikimhâne, çorab makineleri, nakış işleri gibi küçük birer san’at nev’inin tedârik ve küşâdını bile henüz işidemedik.

Halbuki: Terakkî ve tenevvür-i nisvân, yalnız konferans vermekle, gazete çıkarmakla üç dört muharrirenin yazı yazmasıyla birkaç şairenin yetişmesiyle husûl bulacağını zan ve tahmin itmek, doğru bir şey değildir!

Öyle zan idiyorum ki : terakkî ve tenevvür-i nisvân; kadınlığı bu günkü varta-i cehl ve faciadan kurtulmak için okutmak dimekdir, fakat bir muharrire , bir şaire bir hatibe olmak için değil , ancak bu gün insanlığa elzem bulunan fûnûn ve sanayiğe vakıf ve elinden her şey gelir müteşebbis ve gayur bir ev kadını, bir aile reisesi, alim bir valide olmak içindir..

Nişantaşı: Udviyye Sıdkı

‘Âdât-ı Kadîmemizden

Usûl –ı İzdivâc

Biz de izdivâc denildi mi avuç dolusu paralar sarf idilerek bir kızın tüller, mücehhez elbiselerle tezyin idilüb yabancı bir erkeğin ağûşuna keza bir erkeğin tabîaten değil şahsen bile tanımadığı bir kızın haclegâh visaline atılvereceği fikri

zihne tebâder ider. ‘Âdet-i kadimemizden olub ifrâd-ı beşere evlâdlarımızın mürrüvveti gösteriyoruz. Fikri cahilânesiyle kendi kendimizi aldattığımız şu usûl-ı izdivâcî mücab-ı müzakayemiz olan şu fikr-i batılâneyi bir dürlü zihnimizden söküp atamayanlar ihtiyarlarımıza annelerimize, büyükbabalarımıza hatta ba‘z gençlerimize bile bu yolda beyân-ı fikr itsek hemân şu cevaba hedef oluruz :

-A hiç düğünsüz tehhül olur mu? Ayol o adet olarak kabul edilmiş! Muhakkak icrâ edilecektir.

Sorarım, bu fikr-i sahib veya sahiplerine ki evlâd-ı mürrüvveti göreceğim diye bütcesinde gayeden fazla ‘adm-ı tevâzün husûle getirecek fuzûlî masraflara kalkmak i‘âşe-i beytilerini azaltmak, haddinden ziyâde deyne kapılmakla ne kazanırlar.

Şüphesiz ki : Müzaife-ı mai‘şetle elem, tesviye-i deyn için meşakkat ve bunların neticesi efâd-ı ‘aile arasında imtizaçsızlık görülüyor ki vahi bir fikrin icr’aatına kapılmak siesiyle hayat-ı asude giden uzaklaşıyor, mubariz devre-i hayata dahil olunuyor. Şu netâyic-i gün gibi bahr olan şu fuzûlî mesârifât (s. 5) ‘adet olarak terakkî idüb hükmünce amel itmeği, bilmem ki hangi mantık kabul ider.

Kadim-ı usûl-ı izdivâcın bundan başka bir de zarar-ı ma‘neviyyesi vardır ki bu evvelkine nisbetle, daha vahim ve daha acınacak bir haldir. Meselâ: yukarıda da söylediğim vechle gerek kız ve gerek erkek yek- diğerrinin yabancıları olarak izdivâc iderler. Tabi‘atten fikren, zihnen yek-diğerrinin muhâlif bulunurlar ki bu yüzde doksan böyledir. Aralarında ‘adm-ı imtizaç baş gösterir. Neticeden aile sukût ider. Mahsûl-ı izdivâcları olarak tevellüd idecek bî- günâh-ı ma‘sumda o oyunun kurban-ı ğadri olur.

-Rica iderim her gün gözlerimiz önünde icrâ edilen şu ahvâl-ı mü’essifâneyi müşâhede ettiğimiz halde el-an ‘adet-i nâmı altında bir takım hanımanın sukûtuna hizmet etmekliğimiz ne ile tefsir edilir.

-Düşünüyorum da felaketden başka hiçbir faide te’min itmeyen şu çocukça hallerimize karşı ağlamamak için cebr-i nefis idiyorum. Bari, bundan sonra saiki bulunduğumuz cahilâne fikirleri tashih iderek mucîb felaketimiz değil müntec saadetimiz olacak usûllere ri’ayete tarafeynin ahvâl-ı ruhiyesini düşünsek ve ondan sonra kızlarımızı gelin etsek ne olur halbuki vark-ı mehir vefayı kim okur kim dinler. (*Gelecek makalede bu usûllerden ve kadınların zevcelerine karşı olan mu’âmelâtından bahs idilecektir.)

14 Mart sene 1330 Ayazma : Raife Halil

Meşâhir-i Nisâdan Mâ-ba‘d

Ânî Fatma Hatun: İstanbul edibelerindendir. Tac’üt-tevârih sahibi Hoca Saadidin hüsn-i canı neslinden bir şaire-i ma’rufe olub hesabü’l-kadr Emir Ağa nâmında bir zata zevce olmuş ve bil – ahire Yenişehir’de vefât itmiştir.

Bir şaire-i ateş-zebân olduğu şu beyitiyle müsbettir.

Hayal-ı ‘arzınla dide-i sahn gülistânımdır.

Açılmış şerhâlar sinemde nahl-ı arguvanımdır.

Ümid-i vuslatın ey kaşları ya sineden geçmez

Hayal-i tir gamzen aniya hâtır nişanımdır.

Ebsâl: Bir mer’e-i mevhûmeden ibaret olub daha fazla tercüme-i haline desters olunamamıştır.

İbnetü’l Has: Has bin Habis El-Eyadî kerimesidir ki benât-ı ‘Arab-ı Cahiliye’nin dehat ve hakimânındandır. Kendisinden durub-ı emsâl suretinde birçok makul ve mesci kelimat menkuldür. Nâm-ı asliyesi hunlardır. Ha harfi bahsinde asarının bir kısmı tafsilen bildirilecektir.

Risâle-i ibn Zeydun’da görülen tafsilata nazaran bu kızın pederi kendisini tezevvüden men‘ itmiş olmasından pek sık görüşdüğü ve daima beraber bulunduğu kölelerinden birisiyle irtikâb-ı zina iderek bu halin esbâbını soranlara şöyle cevap-makul vermiştir:

“Beni böyle köle makûlesiyle irtikâb-ı zinâyaya yasdıkların yakın bulunması, fısıldımın çoğalması ve bende hab-bâh olması sebep oldu” demiştir.

İbnetü ‘Akil: Hazret-i Ali Efendimizin büyük biraderi olan ‘Akil bin ebi Talib radiyallahü teala anı Hazretlerinin kerimesidir ki füsahâ-yı nisâ-i âlî Haşimden’dir. Derece-i fazl ve fesâhati Kerbela vak’asından sonra sefil ve perişan medine-i münevvereye ‘avdet iden zu‘afa-yı sadâtı Medine’den kemâl-i sözişle istikbâl iyledikleri sırada Yezid ve a‘vânını bir ay takri‘ birçok serzenişlerde bulunmuşlardır.

İbnetü Ğeylan: Kabile-i ben-i Sakif’den Geylân bin Selma nâm kimsenin kızı olub asıl ismi Badiye’dir. ‘Asr-ı güzün risaletde sahabiyat içinde semizlik ve süslülük ile şöhretdâr idi. “umûmiyetle kadınlar bu kızın müzeyyenâtına gıpta iderlerdi.

İbnetü Kelemen: Füsuhât-ı fitriye-i ‘arabiye sahibesi mechûlü’l-ism bir hatundur ki pederinin ismi olan Kelemen huruf-ı hecâ-yı cami‘ kelimâtın dördüncüleridir. Kamûsda elde edilen ma‘lûmâta nazaran bu Kelemen esasen Şuayib

‘Aleyhi’s-selâm kavminden ve Medyen ahalisinden “ebced” Hevez, Huttı, Kelemen, Sa’fes, Kareşet (s.6) nâmlarında altı nefer hükümdar olub Kelemen bunların cümlesinin reis ve şehinşâhı idi. Kavm-ı Şu‘aybe min taraf Allah nazil olan ‘azabda hepsi hak-ı helaka serildiği vakit Kelemen’in kızı pederine mersiye olarak tertib itdiği nazmın mealen derc idilen tercümesini söylemiştir.

Kelemen’in derûn-ı şehirde helâkı benim rükn-i han-manımı söndürmüştür. Kelemen kavmin seyyid ve zi-şânı idi. Ölüm kendilerine bir sehab-ı mazlûm içinde ateş şeklinde vasıl oldu, demiştir ki fesâhat-ı fitriye-i ‘Arabiyesine bir delildir.

Üht-i Hâzûk: Hâzûk-ı harici hemşiresidir ki nazm-ı iş’ârda kariha-i sabiha sahibesi idi.

Ühtü’l Mukassas el Bâhliye: Arapların Bahle kabilesinden Mukassas nâm kimsenin hemşiresi şa’ire bir kızdır ki biraderinin ibni’z-Zübeyr’de Ben-i Munkız cema‘ati yedinde maktul düştüğü zamanda Arapça söylediği bir manzûmenin tercümesi şöyledir: “Yahu bakın şu kalib dinilen mevzu‘da benim günümün uzunluğuna ki güneş yatmak bilmiyor, görürsün ki sen ekseri ğazavât ve muhârebâtda bulunarak halk senden daima havf ider ve bir muharebe zuhûrunda ‘acaba bir maksadı var mıdır diye düşünürlerken nâgehan seni görürlerdi, eğer sizden intikam almak üzere üzerinize şeref ve şân sahibi bir takım kimseler gelmezse biraderim Mukassas’a sahib olamayayım.” demiştir ki kullandığı ‘ibârât-ı mantığıye kendisinin nasıl bir şa’ire olduğuna delil-i kâfidir.

Arslan Hatûn: Asıl ismi Haticetü’s-Selçukîyedir ki Irak Selçukîlerinden Rüknu’d-devle Tuğrul Bey’in kardeşinin kızıdır. 448 tarihinde Bağdad’da Hulefâ-yı beni’l-Abbas’ın yigirmi altıncıları olan Kaim bi-Emrillah bin el-Kadir Billah el Abbasiye tezevvüc olunmuşdur.

Er-nûvaz: Mülûk-ı Fars-i kadimden Cemşid Şah’ın hemşiresidir ki Şehr-i naz nâm diğer hemşiresiyle beraber Dahhak’ın taht-ı tezevvücünde idi. Ânın vefâtından sonra Feridun Şaha intikâl eylediler. Halbuki dinimizde bu usûl-ı izdivâc “ve len tecemma‘u beyne’l-uhteyn” nassıyla men‘ ve tahrir edilmiştir.

Nigâr Cemâl

Kısm-ı Edebî

Lisân ve Edebiyyât Meselesi

Bil-cümle ve millel ve akvâmın terakkî ve teâlîsi, mevcûdiyet-i siyasiye ve ma‘neviyeleri, lisânlarının bir intizam tam dahilinde bulunmasına mu’allakdır.

Lisânın letâfet ve mükemmeliyeti ise ikiye ayrılır: Biri tabii ve hulkî, diğeri kesbî ve sun'iyedir.

Bunlardan birincisi cenâb-ı hak tarafından bahs olunmuş bir mev'hûbedir ki; başlıca lisânı teşkil ider.

İkincisi ise, hayatın kıymetli zamanlarını bil-hassa sa'i ve ikdâma hasr ile nail-i kemâl olarak idare-i lisân etmektir ki buna da edebiyât olunur.

Evvela lisân hakkında bazı mütala'ında bulunmak isterim. Ya'ni lisânsızın acaba lisânlarına nisbeten ne hal ve mevkuda bulunduğunu düşünelim:

Biz Türklerin asıl Türkçe "Uygur" lisânı İslâmiyetin neşrinden ikdâm-ı istiğmal edildik de idi ki bu lisân her halde yazılır, okunur, ve her ifadeye elverişli bir lisân idi. Bil-ahire Türklerin din-i mubîn İslamiyeti kabul iderek memâlik-i İslâmiyeye duhûl ile Arab ve İranlılarla peydâ-yı münasebât ve muamelâta başladıkları tarihten i'tibaren millî lisânımız olan "Uygur" lisânını tebdil-i din ve mezhep ettiğimizden dolayı daire-i nisyana attık. Mürûr-ı zamanla Arab ve İranlılarla vakı' olan münasebetimiz neticesi Türkçeyi ânların lisânlarıyla karışdırub içinden çıkılmaz bir hale getirdik. Maverâünnehir'deki Türkler ise Çağatay lisânı istiğmal itmekte -idiler ki edebiyât-ı-Türkiye'nin bu iki mahal zuhûru yek-diğerlerinden mesafece pek bağid bulduklarından Anadolu ve Rumeli'deki Osmanlılarla Turanlıların Uygur lisânı bu bağdiyet mesâfe hasebiyle çok farklı idi.

Bil-ahire maverâünnehir'de Ali Şir Nevai nâmında zuhûr iden bir dahi-i edib Çağataycanın edebiyâtını üç bala-yı tekemmüle isâl itdi . Bu cihetde ki mukim Türkler edebiyât ve lisânlarını terakki itdirmekte buldukları halde biz bilakis içinden çıkılmaz bir dereceye isâl etdik. Asırlarca bir çok muğlakiyet içinde boğulup kalan Türkçe mürûr-ı zamanla Arabî ve Farişîden müteşekkil bir lisâna munkalib olmakda ber devam idi.(s. 7) Bu halin ancak on bir veya on ikinci karında müdafî olmağa başladığı mevcûd asardan anlaşılıyor. İstanbul'un fethinden sonra Türkçe lisânı tedricen incelmeğe başlayarak on üçüncü karnın evahirine doğru bir devr-i teceddüd başladı. Mürûr-ı zamanla hali-hazır lisâna mâlik olduk. Memleketimizin bu münevverü'l fikr aksamı el-an husûsda olan birçok münâkaşa ve ikdâmda bulunmaktadırlar. Fakat kemâl-i teessüfle kayd itmekden vaz geçemeyeceğim bir nokta varsa o da lisânın bu terakkisi edebiyâtı, arzu edilen derecete tekâmüle isâl edemedi. Hiç şüphesiz arzu ittiğimiz tam ve mükemmel edebiyâta tedricen nail olabileceğiz.

Her şeyden evvel edebiyâtın mahiyeti ve edibbânın vazifesi nedir ? İşte bunu hal idelim :

Edebiyyât, lisânın kava'idini zabt ve şivesini letâfet-i tabi'iyyesini fesahâtını muhâfaza iderek buna mugayire elfâz ve ta'birâtı lisândan tard ve tebğide çalışmak saniyen: me'ani-i dakika ve hayat-ı 'aliye ile mevâd-ı ilmiye ve fenniye ve keşfiyât-ı cedide için sade anlaşılabilir birtakım tabirat bulabilmekdir. İşte edibbanın başlıca vazifesi budur.

Şu halde erbâb-ı fen "ıstılahat-ı fenniye için edebiyâtımızdaki mevcûd kavaide mürâcaat, mecbûr kalmalıdır. Yoksa her lisândan âhz idilen bir takım ıstılâhât- lisânı bozar. Binâen aleyh lisân ve edebiyâtın ıslâhına çalışıldığı böyle bir zamanda vakı' olacak bir hata ta'mir idilen kısmın inhidâmını mücib olur.

Edebiyyât, bu kelime, lisânın bekçi ve muhafızı olarak telakki idilmelidir. Lisânı, suni bir hale getirmek ise pek boş bir fikirdir. Çünkü dünyada hiçbir lisân bu yokdur ki yapılmış olsun. Lisânlar tabiidir. Edebiyat halkın söylediği lisana tabidir. Onun dahilinde ıstılâhat ve tezyinât yapılabilir.

Fakat haricine çıkıldığında arzu idilen şive asla bulunamaz.

Bir lisân ne kadar sade ve kolay olursa onunla mütekellim bulunanlar için o kadar büyük bir ni'metdir. Çünkü lisânı öğrenmek için senelerce sarf idilecek emek ve tahsil bi't-tabi lisânın sadeliği sayesinde 'ulûm ve fûnûna hasr idilmiş olur ki milletlerin terakkisine sebep işte asıl bu lisânın sadeliği mes'elesidir.

Netice-i kelam: bugünkü hal-i mükemmeliyete ıslâ edilen lisânımız pek mükemmel ve güzeldir, fi-l-vâki' pek çok Arabî ve Farisî kelimât ile müteraffik bulunuyorsa da bugün bu kelimelere karşı Türkçeleşmiş nazariyyesini kabul etmeliyiz. Çünkü lisân-ı tashih için sarf edilebilecek zamanımız edebiyâta masruf olursa pek geride kalmış olan edebiyât için dahi bir râh terakki açılmış olur.

Bugün Portekiz ve İspanyol lisânlarını tedkik idersek kısmen Arapçadan ma'hûz kelimâta tesâdüf ideriz kezâ İngilizcenin hemân nısfı Fransızca ve Arapçadan alınmış olduğu halde isti'mal idilirse Türkçemizin hali- hazır derecesinde Arabî ve Farisîden ahz idilmiş olmasında bir be'is olmasa gerekdir.

Yarınki Validelere

Fakat, ey genç kadın; kâfi bu meflûciyet-i meş'um

Senin cehl ve ğururundan doğar kabus-ı İzmihlâl

Senin ağuşundan istimdâd ider birlikte istikbâl

Kadın pür-nurdur dirler. Zulema olsun mahkum ;

Yarın bir annesin lâkin hazırlan yok değil erken
Hayatı, ilmi, irfanı ve mes'ud olmağı öğren.
Çalış öğren ki mes'ud sebeble yaşar her insan.

Yaşarsan sen dahi annen gibi meflüc ve bî-iz'ân
Eğer mâzîye benzerse senin de ömr-i ruhnâmen
Yazık , ey nesl-ı âtî-ah ...Evvel etmektedir şanın

Eğer tenevvüre kâfiyse seni bu şair-i bî-pervâ
Düşün ey genç kadın
Zîrâ seni telkin ider ferdâ

Nişantaşı: Nevvâre Şükrân

Müntehire

Nesim-i seherle uyanan Refi'a karyolası içinde doğrulup mahmûr gözlerini oğuşdururken melekleri tenzir idiyordu. Billurî sinesini, latif omuzlarını setr iden uzun, dağınık kumral saçlarını o küçük elleriyle tanzim iderek birkaç firkete ile tutturdu. Karyolasından çıkıp bluzunu giyerek penceresi önüne oturdu.

Odasını ağır bir hava istilâ etmişti. Müceb-i kasveti olan ağır havayı gidermek, saf hevâ teneffüs itmek emeliyle penceresinin pancurlarını açdı. Ceyyid bir hava yüzünü göğsünü okşadı. Ba'de ağır ve saf hevâ cereyanına ma'ruz kaldı. Enzârıyla afâkı, sabahı selâmladı.

Şafak rengarenk kırmızılığı ile sökmüş, tulu'-ı şems zemini yaldızlamağa başlamıştı. Mefruh-ı ba'dı sabah ile Refi'a şafak ve tulu'-ı şems ile kırmızılaşan fezâ ile deryâ arasında (s. 8) nazarlarını gezdirdi. Nihâyet hitâm-ı şafakla inkişâf-ı şems neticesi kırmızılıklardan kurtulub denizin biraz koyu havanın açık mailikleri, bulutların renklerinin güzellikleri ile bedi'a- hasıl eden afaka atf-ı nazar itdi. Deminden beri aradığını görmüş gibi ahmak ruhundan kopup gelen bir ah lafzını müte'akıb:

-Oh, Ferruh

-Dedi, artık nazarlarıyla afâkı delmek, Ferruh'unu hayalini görür gibi olduğu sevgilisini tamamen müşahade etmek ona yalvarmak, yalnızlıklarından

kurtarılmaklığını rica etmek ihtiyaçlarıyla çırpınıyor ve bu emele gözlerini afâkdan ayıramıyordu.

Zavallı genç kız bilmiyordu ki Ferruh onu sevmiyor. Penceresi önünde müteelîm saatlerce düşündü. Artık afakı terk etmek, ‘udunun tellerinde muceb-i mahzûziyeti olacak ses, sevgilisinin sesini işitmek istedi. Kalkdı, udu kılıfından çıkarub penceresi önüne getirdi mini mini parmaklarını teller üzerinde gezdirerek akordu müte‘akib hüzzamdan taksim itti. Mıhrak sedâsıyla tağanniyle başladı. Bir iki şarkı okunmuşdu ki gözleri doldu iki katre yaş yanaklarına doğru yuvarlandı Bî-mecâl kanepesi üzerine yığıldı ve ‘udunu kanepenin yanına bırakıverdi.

Artık zihni tamamen Ferruh’la meşguldü. Bî-tab saatlerce düşündü. Gayr-i ihtiyari akıttığı gözyaşlarını sildi. Bağçelerinin önünden geçmek ihtimali olan Ferruh’u bir defa daha görmek azmiyle kalkdı, ufak bir tuvaletten sonra yeldirmesini giyub ipek baş örtüsüyle kumral, latif saçlarını setr etdi, odasını terk iderek bağçeye (s. 9) doğru ilerüledi, zavallı maşuka bağçeye değil girdaba koşuyordu.

Şemsin yakıcı sıcaklığıyla bağçenin yola nazır kanepelerinden biri üzerine oturdu. Kalbinin darbatını teskin için elini göğsü üzerine basdırdı. Nazarları yoldan geçecek her bir şahsın serâser kalbine nüfûz etmek istiyormuş gibi müdekkik, pür-helecan Ferruh’un mürûruna müntazırdı. Bağçelerinin demir kapusu o günde bir şahsın mevcûdiyetini gördü ki bu şahıs Ferruh’un mürûrından ziyâde badi‘-i meseretti oldu. Çünkü: Her zaman kendisine Ferruh’un mektublarını getiren hizmetçileri Gülizar; elinde bir zarf-ı havî bağçenin kapısını açdırdı. Mektub nazarına tesâdüf ider itmez kapuya doğru koşdu. Bir hamlede zarfı kapub heyecanla kenarını yırttı. Ve tekrar kanepesi üzerine yerleşerek şu satırları okudu:

-Hanımefendi,

Ba‘dema size karşı yabancı bir şahıs olacağımdan me’yusum. Şahsınızın yabancıyı bulunmadığımda mecbûriyet-ı kat’iyye olduğundan me’yyusetimin bî-faide olduğunu da anlıyorum,

Kıskançsınız. Bu his ile mütehasıs olanlardan yüzde beş kişi yokdur ki zevkiyle adem-i hayata muvafık olsun. Teşkiliyle sükûtu bir olacak sa‘adeti ‘ailenin teşkiline hiç girişilmemek daha muvafık değil midir? Bunun ‘alâkamıza dahil olduğu gibi diğer bir mecbûriyet daha vardır ki o da başka sevimli vücudunda bana merbût olmasıdır. Bu vücud-ı bî-emsâlin etvâr ve ahlâkı tamamen pür-nasibime muvafık olduğu için ânınla teehüle mecbûrum. Fî-mâ-ba‘d yek-diğerimize yabancı bulunacağımızın ‘arzını vecibeden ‘add iyerim efendim!

Mektubu ‘itidâlini pek küçülmekle muhâfaza iderek bitirebildi. Elindeki kağıdın yazıları eşk-i hûnîniyle siliniyordu. Birkaç sa‘atini gözyaşlarının cereyânına hasr itdi. Pür telaş kanepeden kalkub koşarcasına odasına çıkdı. Yazıhânesi önündeki koltuğuna nim yerleşerek çekmecelerden birini çeküb içinden Furûh’un gönderdiği mektubları aldı. Kemâl-i ‘itinâ ile göğsüne koydu. Ba‘de tekrar bahçeye çıkmak üzere karyolasına “itina ile tezyin itdiği odacığınaya yaşlarla dolu gözleriyle uzun uzun bakdıktan sonra yazıhânesini terk, ve yine koşar gibi bahçenin zümridîn yeşillikleri arasına ilticâ itdi.

Sabahdan beri devam iden güneşin yakıcı harareti hafif serinliğe tebdil itmiş, ufk-ı şafağa meşâba ğurûb manzarasını ahz iylemişti. Hüzn-i şam ile mahzûn pencereleri önüne oturmuş birçok ma‘şûkalar sahib-i ‘aşıkların tahayyüle zevlerinin ve vürûduna sabırsızlıkla muntazır genç kadınların vazife-i beytiyyeleriyle, çocuklar evleri önlerinde oyun oynamakla meşğul oldukları bir zamanda Refi‘a bahçede sa‘atlerden beri gözyaşı dökdiği kanepeden kalkarak bahçenin parmaklıklı kapısına doğru ilerledi. Rezeleri üzerinde ufak bir gıcırta hasıl iden kapunun açılmasıyla zabt-ı heyecane muvafık olamayarak düz yolu terk idüb sahile doğru koşmağa başladı. Biraz sonra Şemsi Paşa’nın yüksek kayalarından biri üstüne bilâ mecâl yığılıverdi. Artık hayat-ı nazarında ‘adem ‘indinde cihân karanlık, zemin, fikrince sim-i siyahdı. Güneş ğurûb imiş, mehtab ‘arz-ı envâr ile zemini nurlamak için zulmet-i leyle muntazır, tekâmül minâratın şerefelerinden “Allah u ekber” sadaları etrâfi çınlatıyordu. Akşam ezan-ı şerifini bilâ-hareket istimâ ‘ itdi. Müezzinlerle beraber “Lâ ilahe illallah” lafz-ı celili tekrar edüb bilâ- ihtiyar emvâc-ı bahre atlıyordu.

Birkaç dakika sonra biraz evvel müebbeden uyutdukları vucud-ı nermi haliyle akıntıya terk iden ‘ukûr dalgalar tehâccümle sahildeki kayaları tokatlıyordu..

Ayazma: Raife Halil

(s.10)

Fantazi:

Gurûb ve Ben !..

Şems ufukların nuranı derinliklerinde...Akşamın âteşin ve hâreli maîlikleri; bir lerzeş ğaram ile sünbulî mevceler husûle getiriyor, kıbbe-i meyanın beyâz ve sisli etekleri; bahr-i bî-sikranın maî ve atlas sahesiyle öpüşüyordu.. güneş; mechûl ‘alemlerin şebke-i hülya-i perestesinde bir ibtisâm mahmûrâne ile nazan ve hırâmân merhale-i ğurûb-ı nurlare gark itmişti.

Âfl-1 nazarlarımın bî-karar temâşâları bu feyzâ-yı vahdet aramak tirajeli ve engin ıssızlıklarında dinlendi...

Benliğim; semâ ile denizin füsun-ı telakigâhında girizân tebessümler, mültefit ğazeler husûle getiren feyz-ı şamin âsı ve penbeliklerine karışdırmışdı ve ben bu diyar-ı heyecanın merhametler ve ‘add iden âğuş-ı atılabilmek hülyasıyla yoruldum...Sakin denizin sath meclasını Onu benim mütebessim bir çehre-i tağlible karşılar..!

Ben öyle düşünüyorum ki: Şebâb-ı hayata dair kalb-i beşerde muhtelif ve nâ-mahdûd cereyânlar mürtesimdir...Kimisi meşâk gûyâ-gûn ile mukîd bulunan bu işkenceli hayate bu ‘ömr-i mihen âlude! Kaderi olabilse vas‘ bir ihtilâl-i iğbirâr içinde ‘ilân-ı isyân ile mâzî-i şebâbına rücu‘ itmek için lâ- yezal bir emel-i irticâ‘ besler. Kimisi de sabâvat o mâzî-i âhenkdârın bakiye-i hâtıratına her sâneye birer lahza-i tahassür serper...

Ben şu altunlarla, elmaslarla mücehhez debdebekâr hayatımla beraber-daima bugünden müteessir, yarın için endişe-i nâk...!Lakin dünün bekâ-ya-ı inşirâhımı his idiyorum. Fakat bir nesim-i cür’etkâr gibi yırtan çılğın kotranın (okunmadı) çınlatmışdı.

Güneş; ufkun harim-i renginde bütün lem‘atıyla ipek bâd-banın pamuk bulutlara temâs iden âvare ve zelil mevcesini yakut şu‘lelerle yıkamışdı...Bâd-banın enfaz-ı mebhuresi bir ‘ukbe-i telâtınla peygüle-i şebbâline peyâm-ı minnet giren güneşin huyût ithâf itdi.

Şam-ı ğaribân; rukûdet-i âbın eseri ve müzehhirdir âgûşları içinde tarîk-i leyâle hulûl itmişdi.

Kızıl Toprak: Halide Nevzâd

Fulyalar

FulyalarKuşların çılğın hitâbelerinden evvel bana, ilk baharın neşe-i hulûlini ihsâs iden, meşâm-ı ruhume her saniyesine birer nefhe-i tebşir ve inşirâh serpen bunu baharın efsunkâr kızları...

Zalim kanûnların bî-âman işkencelerinden kurtulub henüz yeşermiş bir hayâban-ı latifin huzur-ı refâh ve inşirâhına girerken, menekşelerden, lalelerden, her şeyden evvel beni rayihadâr handeleriyle karşılayan fulyalar; bu vefâkar çiçekleri şebâbım gibi sûr, şi‘irlerim kadar tebcil iderim.

Benim bu nevâz-ı şikâr çiçeklerle lâ-yezâl bir ‘alaka-i ruhiyyem var.. Onlar benim meşâm-ı teflânemin ezeli bir âşinâyesidir

Nev-baharın müşfik hevâ-yı safını teneffüs ide, ide mu ‘tana tarlaların namiyedâr evvelkilerinde çılğın kuşların bî-âram-ı ninnileriyle büyüyen, ilkbahar sabahlarının nurânî puseleri altında âteşîn ğurubları karşısında inkişâf iden fulyalar, çocukluğumda, babamın bir tenezzüh-i rebi‘iden...

İlk defa olarak bana getirdiği bir hediye-i baharı ve benim ma‘sum ruhumu hayatımı ilk defa ta‘attur iden bir çiçek olduğu için vicdanıma bu sarı saçlı bahar kızlarına karşı ezeli bir meclubiyet, ebedî bir hürmet besleyorum. Fulyasız geçen en şe‘şedar bahar gicelerini ben leyâl-i zemheriden ‘add iderim.

Benim nevbahara ‘aid bütün neşidelerim; yıllardan beri harim şairâtıma sığınmış konsolumun üzerinden hiçbir gün ayrılmayan bu vefâkar demetlerin huzur-ı mu ‘attarında terennüm idilmiştir.

Fulyalar, bütün mevcudiyetimi daima te‘atur ve tatyib iden bu mu‘azzez çiçekler; kimbilir hangi feyyâz bağçenin mahsul rengini, fakat hangi bağbân-ı zalimin kuşağında yatan paslı bıçağının kurbanıdır..!

Onlar gûna gun ihtimallerle ve en feyyazdar tarlaların kucağında açar.. Lakin of...Eller elinde hastalanır ve daima konsollar üzerinde solar.

Nişantaşı: Nevvâre Şükran

(Birinci nüshadaki Posta Kutusundan Mâ‘ ba-d)

Kadınlık Tefrikası -3

Katil Mirasçı

Daimi bir velvele-i bâker ... Beşer, cerihe-i hayatın en bî-aman sızıleriyle eylerken bile kitab ve çeyiz-i ‘ömrün dibâce-i beliğini, manzûme-i ğara-yı hayatın en tatlı teranelerini okumakla teskin-i heyecan ve hicran ider.

Refet Bey –Evet Sanih Bey birader.. İşte onun içindir ki dimağ daima o tatlı, feyâz senelerin harim Sanih Bey, ben öyle düşünüyorum ki: insan bu mağfel hayanın en can-güdaz hicrânıyla mahv ve nâbud olurken böyle yine simâ-yı şebâb onun huzur-ı tahassüründe girye-i safiyle, hânende-i latifiyle bî-futûr ve mes‘ûd yaşar..!

Refet Bey zaten efendim işte evsâf günler, tatlı senelerdir ki bu insaniyet-i mağdureyi daimi bir ğurur ve inşirâh içinde mahzuz ve mütefahir yaşadır.

-Sanih Bey, fakat beşer, sebâvettin hicransız demleriyle, cevâl sevinçleriyle çırpınırken şebâb-ı ‘ömrün yaldızlı kolları arasında kucaklanır ve mütereddid hatvelerle müstakbele doğru ilerülemeğe başlar, ilerüledikçe reh-güzar mıkâdâtının karanlıklarında gizlenmiş, bekleyen endişe-i ferda...

Onu benim mütebessim bir çehre-i tağlilde karşılar...!

Ben öyle düşünüyorum ki: şebâb-ı hayate dair kalb-i beşerde muhtelif ve nâ-mahdûd cereyânlar mürtesimdir... Kimisi meşâk guna-gûn ile mukîd bulunan bu işkenceli hayata, bu ‘ömr-i mihen âlûde! Kader-i evvelâ bile vası‘ bir ihtilâl-i iğbirâr içinde i‘lân ‘isyân ile mâzî ‘işebâbine rücu‘ itmek için lâ-yezâl bir emel irtica‘ besler. Kimisi de sebâvet o mâzî âhenkdârın bakiye-i hâtırâtına her seneye virir, lahza-i tahassür serper...

Ben şu altunlarla, elmaslarla mücehhez debdebekâr hayatımla beraber-daima bu günden müteessir, yarın için endişe-nâk...! Lakin dünün bakaya-i inşirâhını his idiyorum. ...Fakat heyhat solğun günlerin meşime-i ğurûbundan doğan, mahzûn gicelerin ferdâ-yı siyahında inşirâk ider, vefasız sahablerin ta‘kib-i tabi‘iyyesi .. ba‘zen gönlüme birer şem‘e inşirâh serperken :ma‘lûl insaniyetin fâni mevcûdiyetine karşı birer kaside-i hicrân terennüm ider..!

Refet Bey –Âh efendim bed-baht insanlar yine anâniyete meftun, bir günden, o bir günden mahzûn..medeniyet içinde yaşarken, celâl-i cehl altında vahşete koşar...

Bakalım zavallı insanlık bu furtına-ı dehrin (okunmadı) sözleri arasında yuvarlana yuvarlanâlamağa son bir hafre-i siyah idi hazırlayacak?

Hala nefret itdikleriyle besleniyor, kaçdıklarına yaklaşıyor kovduklarına ulaşamıyor...

-Sanih Bey, birdenbire hiddetlenerek Refet Bey! Ne demek isteyorsun?

Efendim beşerriyet-i evvelin teşkilinden beri bu meşâk-ı meselsel hayatı çeke çeke bir tufan-ı mevt altında çalkanırken bir meyle bir ibtihale aldanıyor.

Sanih Bey- Fakat yaşamak...ne yapalım? Bin kocadan arta kalan dünyanın bu ‘aleni kahbeliklerini hoş görmek her dürlü ızdırablarına ‘azablarına katlanmak için bütün vakar-ı vicdanımızı, izzet-i nefsimizi...ayaklar altına almalı. Fakat hilkatın düş hayatımıza yüklediği nâ-çâr parçalayacağımız –o ğurur-ı beşerriyemiz olsun feleğin yüzine çar çarse bundan bir sayiha-i hicâb çıkarır mı?

Sanih Bey, sözünü bitirmeden; salona giren hizmetçi elindeki mektubu beye doğru uzatarak Sanih Bey mektubu derin bir vaziyet-i ihtimam ile okurken:

Refet Bey-mütalaka yine bir feylesofdan mi -Hayır efendim bu günlerde felasefe ile ihtilât değil kadınlarla mülatafa idiyorum.

Zaten taltife şayan ancak onlardır.

-Çünkü fitratın ricliyyete bir lutf-i ezelisidir. Fakat bir şerare bir kığılcım olarak yatrâdılmış olmasaydılar...

-Hayat, madem ki ğurûb için doğmuştur.

Afûl içinde yatacaktır..!

İhtimal bu, sağıra ve kirası ‘aşk ve ğaram ile işlenmiş bir kadiye...

-Siz böyle mi kapay idiyorsunuz? Belki ben kapay zan ma‘nasına kabul idiyorum.

‘İlma-i hukuk ezan yakını ifade itmez” diyor, fakat bu kazayanın tazmin ideceği.....veyahud tatlı bir kafadır!

Seferinin anahtarı sizin ilginizdedir.

-Evet benim hal itdiğime nazaran bana karşı açılan kollar bir âğûş-ı vefadır.

Veyahut hicran-ı vezâdır.

-Fakat kadınlığı tahkir idiyorsunuz?

Doğruyu i‘tiraf ile tetvic itmek hakaret telaki idilirse şu halde kadınlar değil hakikat muhkirdir! Ben ‘aşka lehdâr bulunmam, fakat kadınlığın da ‘aleyhdârı değilim...

-Şu halde fırka-i beşerden değilseniz, muhalifsiniz! İctihâdatımda müstakil yaşadığım için siyaset-i ğaramiyeye mu‘terzim kadınlar, o, mısır ordusu mülâhatın hüsn ü an kahramanları ezeli bir sabahatle mücehhez oldukları için ‘aşk ve sevdâ muharebesinde mağlub olan daima erkeklerdir!

-Ya sevmek sevimlik...?

O, bir müşâreke...!

-Fakat bu hakaretlerin altında titreyecek validenin de mezarı var..! Ah muhib-i hakikat olarak geçen bir hayatın mematide öyle olur bizdeki tecârib vukufça binâen bu diyarın nisvânı imtiyazât-ı vasi‘a tarafdarı olmamakla beraber hakimiyet-i ricaliyyeye ‘aleyhdârdırlar edvâr-ı kabl (okunmadı) karışdırmama yalnız Habil Kabil ve onu müte ‘akib edvâr-ı mütelselsileyi toplayub ‘asr-ı hazırda Fransızların “şer şe fam”(Cher cher femme demek istiyor) i‘lamıyla kadınlık hakkında virdikleri hükm-i ma‘ruf meydanında...

-Efendim bunlar, o nankör tarihin bir ‘isyan-ı ‘azm bütün esâsât tahkikiyesi hakikatle bir hükm-i belîğ ki: ezeliyetlerden ebediyetlere kadar muntakil ve paydar.

Beşere en çok ânın ve ızdırabâtı çıkar tedbiren (silik) o nermin pencerelerinden açılan cerihelerdir.

-Öyle ise var sen o tebedcel itdiğinin ‘alem-i ticariden sultanı evvel! Siz de nigah- ban olduğumuz izdivac denilen esaret-i nisvâniyeye kurban mı olmak isteyorsunuz!?

‘Azizim! Niçün bu kadar bedbin geçiniyorsunuz ..insan evlâdını yiyemez, bunlar yalan mıydılar ki: Hem-cinslerinin doğurub büyüdüğünü kendileri öldürecek...?’

Kadınlar müsesemâliye.. bir bankadır ki; insanlığın eshâm-ı zükûrunda daima bir iskonto yapmadan olmaz... bereket virsün köşebaşı sarrafları (!)..

Onlar olmasa kürre-i arz çokdan iflas iderdi, toprağın karanlık kucakları insan dolardı..

Lakin ne kadar yanlış zehâblere hizmet idiyormuşsunuz.

Halbuki istiknâhmade ider iseniz beşerde tasvir itdiğiniz o buhran-ı müdhişin ‘amil yegânesi ancak o köşe başı taraflarıdır...!işte bugün hastahânelerin imrâz-ı zuhûriye payıvonlarını doldıran gençlik...ricletin o...

Hem pek uzaklara varmağa ne hacet? Müdâ ‘imi isbat için belki kendimizde eşhâd (!) iderim!

Senin portamöa ne gide girilmiş fakat... bir banknot kadar kıymetdâr olan o müsta‘mel fersûde reçeteyi acizahâneleri yine şahsından başka kimseye tatbik idemez...!İşte perhizkâr geçirdiğim ‘ömr-i şebâbım ya‘ni daima böyle manazara-i sahibede ğalib ve mağruru yaşadır!

Şu halde pek sade yaşadığımız anlaşılıyor..?

Valende; o fevkaladenin içinde emrâr-ı hayat idiyorum Sanih Bey, Refet Bey’in bu ma‘nidâr su‘alleri karşusunda mağlub olan enzâr-ı hicâbını dışarıya doğru sevk itmiş düşünüyordu..

Okuduğu mektub etejerin üzerine atılmış duruyordu. Köşkün sokak kapusu çalındı. Sanih Bey’in pencereden bakarken Refet Bey bir gelen mi var efendim?

Sanih Bey; icabdan birisi gelecekti de ...

Refet Bey, sur âlim satınımında meyancılar çokdur.

-Sanih Bey, ma ‘nidâr bir tebessümle:ispiritizmeye

(Mâ-ba‘dı Var)

(s. 11)

Birinci Nüşhamızdaki Posta Kutusunda Mâ-ba ‘d

Çukulata İbtılâsı

(Reçine Kokan Hakikî Yonga ve Talaşdan Kağıtlar Üstüne)

Bilmem duydu mu? Mükerreren redd itdiğim Abdülmes‘ûd Lütfi Paşa-püşküllü fesin yanından sallandırmak modasını icâd iden şu Pernis- iki hafta evvel benim idareme büyük bir sandık çukulata göndererek ‘aklıncı bir zerafet gösterdi!

Ben de ona püsküllü külahından sarkan bir mısırî yolladım, ne demek istediğimi anladın değil mi? (Musese)den ziyâde (Nedim); okuyan, epey yaşlı olmasına rağmen gayet genc arkadaşlarla düşüb kalkan bu mütevası‘ asilzadeye dünyada bundan münasıb hediye olmazdı!

Daha birçokları var ki ellerinden bir şeyi gelmedikleri için yalnız dilleriyle ‘aleyhimde çalışıyorlar!

Kuzum bunlar benden ne istiyor! Niçin böyle benimle uğraşıyorlar? Ne olursa olsun kalbimi ma‘neviyatımı bir defa daha feda idemeyeceğim. Erkekler kabl değil kadınları anlayamıyorlar ve hiçbir zaman anlayamayacaklar. Lord Keçner’in Mısır hakkındaki düşüncesi ile erkeklerin kadınlara ‘aid fikri arasında pek az fark vardır. Birincisi ikincisine nisbetle elbet daha müsâ‘id ve hayır hâhdır.

Beysud ve son tecrube için israf idilecek tahammül ve cesareti artık kendimde bulamıyorum. Dört kocadan boşanan ve kırkına yaklaşan bir kadının bu bahse ‘aid selâhiyet ve kifâyeti şüphe yok teslim idilir! Kable‘l- tarih yaşayan ba‘zı hayvanların, mamutların inkirâzından bahs idiyorlar. Bunları bilmem; fakat her halde erkeklerin iflâs ve izmihlaline kanaat-ı kat‘iyyem var! Arkamdan didikodu yapanlar bana açıktan açığa hücum itmelidirler. Benim zannım böyle maskeli, ‘âdî balolara yüksek sınıflar iştirak itmez!

Şövalye devrini kurun-ı satiyi epey karışdırmakla beraber bir kadınla uğraşmanın kahramanlık mefahirinden sayıldığını bilmiyorum!

Didikleri gibi eğer pek bayağı bir kadın isem bu kadar üstüme düşüklerinden dolayı bu asıl efendiler beni şımartmış olmuyorlar mı?

(s.. 12)

Biliyorum, Reyhan’ı kıskanıyorlar, fakat ne haksız yere! Zavallıyı bilmem kaçınıcı kadın efendi diye teşhir idiyorlar. Bilsen, şuraya yazmakdan haya itdiğim daha neler söylüyorlar!

Hayret idiyorum, onu bu kadar tahkir itdikleri halde nasıl oluyor da kendilerine bir rakib tanıyorlar. Bence bir ağaç tırtılını ancak bir duvar kertenkelesi kıskanabilir!

Eğer bu husûd-ı hilkatler id’a itdikleri gibi hakikaten temiz ve beyaz birer kelebek ise ‘aciz bir tırtılın suçunu lütfen ‘afv itsünler ve hak-ı hayatını tanımak büyüklüğünde bulunsunlar! Zavallı Reyhan, ona çok acıyorum, benim yüzümden bilsen ne kadar ‘azablar çekiyor. İki günde bir düşüb bayılıyor ve ne kadar güc ayılıyor!

Evet biliyorum onu kıskanıyorlar lakin, neden? Hadyon sağında ve yahud solunda bir mevki' olmadığı gibi, memâsilin kadar meşhûr ba'z kontların boyalı tırnaklarının arasını temizlemeğe yarayan, matbu' bir kartviziti de yok!

Müsterih olsunlar, hepsini ayrı ayrı temin iderim, şimendifer ve ma'den imtiyazları almak için kendilerine rakib ve engel olmak niyetinde değildir!

Her halde Reyhan'ın kalbinden, hüsn-i niyetinden kibrü şeytanatları kadar emin ve ümidvâr olmalıdırlar.

İstedikleri gibi pamuk ziraati yapsınlar, fakat benim kakaoma ilişmesinler.

Oh, aklıma bir şey geldi. Ne kadar güzel olacak, kuzum Fatmacığım! İstanbul'da Bebek'de Çubuklu'da herkese benden, bilhassa Reyhan'dan bahset, onu şiddetle sevdiğimi söyle, ayaklarını öpeyim bunu yap.!

Hiç çekinme, sana izin veriyorum, zararı yok, Hüsrev'e de duyur! Kemani bir tarafa bıraksın , bu yeni hevâyı def koyub çalsın! Ona boş boğaz diyorlar, bunu isbat itmek boynuna borcudur!

Anladın mı cicim? Öyle sade başını sallayarak gözlerini kırpma, hemân fa'aliyete geç! (hizbü'l vatani) nın felanın propagandalarını gölgede bırakmalı! Mısır, Kahire yalnız bunu dinlemeli, İskenderiye, Boğaziçi yalnız bununla çalkalanmalı! Beni öldürmeyen bu kara humma, krallar hakkında tabib husûsları tarafına matbu'ata virilen raporlar gibi 'aleniye çıkmalıdır! Londra'nın sisli ufukları bile Sudan meselesinden fazla Reyhan'la meşğul olmalı, hâkî yıldızları tersid iden (Karlsbad) (Nis) (Monako) gibi bütün rasdgâhlar- ta'bir-i 'umûmî ve 'amisiyle-ona fena halde tutulduğumu bilmeli, bu yeni husuf veya kesûfi ehemmiyetle kayd itmeli! İntikamım ne güzel alınacak! İşte, hepsi gözümün önüne geliyor: tanıdığım bütün dudaklar acı müessif bir şeyle buruşacak, seri' ve müşmeiz taklislerle sinirlenen ba'zı kaşlarla güzel ne kadar gözlükleri düşürecek!

Birçok hazırân ve elastiki bastonlar saçları gibi 'asbıl- şuyub kıvaranacak! Servetim, varidâtım, bankalardaki mevdu'atım hakkında 'asar-ı 'atika mütehasısları gibi tahkikât-ı 'amika yapanlar, bamna fahri msahiblik idenler artık hizmet ve me'muriyetlerinden kat'-ı ümid idüb çekilecek! Her esmer ve siyah şeye i'lân-ı isyan olunacak? Belki de kahveye çaya çukulataya boykot yapılacak; ihtimal, zencilere 'aleyhdar olan Amerika'daki beyazlarla teşrik-i mesâî idilecek!

(s. 13)

Hepsi ağaçlarından düşen at kestaneleri gibi hiddetlerinden çatlayacak! Bütün bunlara karşı ben kasıklarımı tutarak kahkahalarla güleceğim!

Fakat Reyhan, onu ne yapmalı? Bilsen o kadını ne kadar sever? Bana söz geldiğini hiç istemez, hanımının haysiyet ve namusu hakkında pek, ama pek muta'assıbdır!

Zavallı bilse ki, namus insanlara ne cumhûr, ne reis-i cumhûr tevcih idebilir! Ve halkın vicdaniyeti yalnız didikodularıdır!

Bence herkes olduğu gibi görünmeli, hakimden evvel vicdanından beraat kazanmalıdır! Bugün aldatdığım birkaç kişinin yanında, yarım huzur-ı ilahide iki kat mahcub olmak istemem!

Fakat Reyhan, benim gibi düşünmüyor. Daima redingot giydiği için olacak şekl-i merasim ve teşrifâta pek ri'ayetkârdır, hanımına karşı sinekleri bile küstah ve mütecâviz görmek istemez.

Bu kadar mahcub ve hassas bir çocuk bu hallere tahammül idemezse pek tabi'idir. Bir kurbanın can çekişmesine pek benzeyen o sar'alar bana çok dokunuyor ve bir ma'sumun kanına girmek istemiyorum.

Bilmem ne yapmalı? Her halde siyaset lazım! ne olur, diplomatları düşünenn (Makyavel) gibi (Kösem Sultan) da biz kadınlar için bir kitab yazsa idi!

Koca sarayı, harem ile selâmlık arasındaki dolab gibi, bir parmağında çeviren; yalnız başına uğraşdığı yeniçerilerden daha müdhiş olan bu kadın böyle bir şeyi yapsa idi şimdi bu kadar müşkil bir mevki'de kalmayacaktım. Yalnız bir çare var: Reyhan'ı ba'z mevkuflar gibi, her türlü ahlâtdan men' ve tecrid itmek!

Herkesden kaçan, kendi 'aleminde yaşayan biri hakkında bu bir istibdâd sayılamaz, zaten benim bütün tahkimlerimi o, za'if omuzlarına her zaman yükleniyor. Asıl dikkat idilecek şey, bunu kendisine hissedirmemektir.

Lakin bunun için ne yapmalı ki kimse ile temâs itdirmeyerek onu husûsî nezâret altında mı bulundurmalı, yoksa aşağı katdan yukarı kendi daireme mi almalı? Âh ne yapmalı, bilmem ki!

Mübeyyizi: Nilüfer.

Tabâhat

Alaturka Kısım

Düğün Çorbası

Lüzumuna göre, ferza bir kıyye mîkdârı et suyunu ateşe koyub tuzu mîkdâr kifayede atmalı kaynamağa yüz tutdukda bir avuç has dakiki evvelâ ılıkça et suyu içinde habe habe ilave ile yumurta çalkaklarıyla güzelce bulamaç yapıldıktan sonra kaynayan et suyu içine yavaş yavaş hem boşaltmalı ve hem de karışdırmağa devam

olunmalıdır. (iğne topuzu kadar dahi düğme kalmamasına dikkat lazımdır) mezkûrât suyu kaynamağa başlayıncaya değin karışdırılmayacağı halde top top düğüm gasıl iyler böylece iki üç dakikada terk olunmalıdır. Çünkü bu kaynama dakik kokusunun def'ine hizmet ider ba'de tencereyi âteşden indirmeli, terbiye gibi karıştırmalı. Sonra tencerenin derûnına döküp tekrar kapağını kapamalı. Bir tavaya bir kaşık kadar sade yağ bir miktarda kırmızı büber ve cez'ibede tomates peltesi ezüb yağ iyüce kızub yandıktan sonra bunları tencereye boşaltmalı. Şu vechle ölçe et suyunun söğüş olan et kısmını kuş başı parçalayub cüz'i mikdar çorba tenceresine dökmelidir. Üzerinin baharatında serilüb ve kuru reyhan veya ma'danoz yaprakları ufak, ufak serpildiği halde pek nefis çorba ahdar idilmiş olur.

İşkembe Çorbası

Temizlenmiş işkembeyi yıkanmış bir tencereye vaz' ile ateşe oturtmalı pişeceği sırada tuzunu koymalı pişdiğinde çıkarub bir gicede işkembenin suyundan çıkardıktan sonra bir kaşık has dakik ile çıkarılan işkembeleri çorbayı dolgun veya kalın idecek tarzda et tahtası üstünde (okunmadı). Ba'de karşulama 'amuden kıyılmalıdır. Kıylân işkembeyi fındık mikdarında olmak üzere tencereye vaz' itmeli, tavaya bir kaşık sade yağı ve bir kahve kaşığı kırmızı büber ilave itmeli. Ateşin üstüne bırakmalı yağ yanmağa yüz tuttuğu sıra birçok kepçe mikdarı hazırlanmış et suyunu domates peltesi veya süzölmüş domates suyuyla güzelce kabarıp tavadaki mahlut kaynadığı vakit çorba tenceresine dökülmelidir. Terbiyesi ber- veche zir-i beyan olunur.

Bir kaseye nihayet üç yumurta biraz tuz halis cinsinden keskin sirke konulub yumurta çalkağıyla köpürünceye kadar çalkalanmalı, kaseye boşaltmazdan üç beş dakika evvel tencereye boşaldub kapağı kapatmalıdır, böyle yapılır ise çorbanın buğusuyla terbiyedeki yumurta kokusu ğaib olur. Fakat boşalttığı zaman sür'atle karıştırmalı, buna dikkat idilmezse terbiye top olub çorbanın içinde pişer, neticede icâb iden baharat da döküp kemal-i lezzetle tenavül buyurmalı.

İşkembelerin Tathiri

Sığır olsun koyun olsun işkembelerini temizceyıkayub kaynar suya atmalı, beş dakika kadar güzelce kaynadıktan sonra birer, birer süratle çıkarub kazımlı temizce yıkamalı ve temizlemeli, bir kere sıcak su ile ve birkaç defada soğuk su def'a yıkamalı ve otlamalıdır.

Biraz sonra tekrar temizce yıkandıktan sonra, siyah, kırmızı, ve sarı kalan yerleri var ise bıçak ile alınmalıdır.

Dalyan Çorbası

Taze kefal balığını temizlemeli ve pullarını kazımalı, ufak ufak doğramalı, bir sa‘at kadar tuzda bırakıldıktan sonra miktar-ı kafi soğanı çentüb döğülmüş büber ile zeytun yağında kavurduktan sonra balıkları tencereye vaz’ iyleyüb münasib miktar su koyub pişinceye kadar kapağı açık olarak kaynamalı indirileceğine yakın cüz’i miktarda sirke katub veyahut hin eklede leymun sıkılmalıdır ki üzerine döküp arada karıştırarak pişirilmesi daha münasibdir. Torpak ve palamut, levrek ve uskumru çorbaları dahi bu suretle pişirilür.

(s. 15)

Kulak Çorbası

Kâfi derecede halis dakik olub birkaç yumurta kırmalı biraz tuz ve tavuk veya et suyuyla güzelce yoğurub açub dört köşe ve ufak kesimli ve çintilmiş ğayet az soğan ile kavrulmuş tavuk veya et kıymasını yufkaların içine koymalı şekerci külâhı misüllü bükmeli ağzını kapamalı, kaynar tavuk veya et suyuna atmalı pişirmeli sonra ğayet cüz’i un ile düğün çorbası gibi un terbiyesi yapmalı, limon sıkub karıştırdıktan sonra tavuk ve ya etin yağıyla yapılmış kırmızı biberi üzerine gezdirmeli matlub ise düğün çorbası gibi bir de yumurta terbiyesi zam itmelidir. Gayet nefis olur.

Sebze Çorbası

Havucun kırmızılarını kaba rende ile rendelemeli ve pırasanın beyazlarını halka halka doğramalı, bir kereviz ve iki üç kadar ma‘danoz kökü kazımlı ve kıymalı, iki şalgamı soyub ufakça doğramalı. Beş on ‘aded ufak soğanın kabuklarını çıkarmalı, düğün çorbası tarzında kaynamış et parçalarıyla tencereye koymalı

Et suyu şayet az geldiği takdirde cüz’i mıkdar adî veya diğere et suyu ilave itmeli tuzunu koyub pişirmeli ma‘danoz kökü vesaireden geç pişecek olanları yumaşatıncaya kadar ayrıca ve daha fazla kaynatıktan sonra zam itmelidir. Sonra düğün çorbasının un ve yumurta terbiyeleri misüllü terbiye verilmelidir. Kâseye boşaldub üzerine domatesli et veya tavuk yağı gezdirüb tarçın ekmelidir. Size tavada yanmış rugan-ı sade ile yumuşatıldıktan sonra pişirilirse daha leziz olur.

Macar Çorbası

Bir ‘aded (Ren) (ma‘danozun kalın kökü gibi baharlı bir nev‘i kökdür) on ‘aded havuc ile bir iki dane kereviz ve üç dane ma‘danos köklerini ezilinceye kadar kaynatub sıkmalı ve süzmeli hasıl olacak suyun sülüsani miktarda sığır eti suyulla karışdırılmalı şe‘riye ile pişirmeli.

Tarhana Çorbası

Ahşamdan suya konmuş ve yahud taze yapılmış tarhanayı tavuk, hindi veyahut et suyu ve tuz ile karıştırmalı pişdikten sonra kâseye koymalı derûnuna bir lüle koymak vas' ile hal eylemeli. Tavla zarı ve biraz büyükçe doğranmış bayatça francılayı tereyağında kavurub çorbanın üstüne döküp hemen ekil olunmalıdır. Diğer nev'î dahi böylece tabh olunur. Tarhanayı ber-veche-i mahud tabh eyledikten ve kıymak yerine tulum peyniri ve dökülmüş kırmızı biber karıştırdıktan sonra kavrulmuş ekmek konmalıdır.

Anadolu ahalisi ise kâsede iken fazlaca dövülmüş sarımsak karıştırırlar.

Çerkes Çorbası

Yağlıca tavuğu bol suda pişirdikten sonra çıkarmalı kâmilten etini tidmeli haşlanmış mısır buğdayı ile bu tavuk suyunun içine konub istenildiği mîkdâr mevsimine göre ya yeşil veya kırmızı buberi doğramalı mısırlar pişinceye kadar kaynatmalı ve indirileceğine karib tuzunu atmalıdır.

Vedide

Mâ-ba'dı var.

Cümle-i Hikmiyye

Me'kulât cem'e nasıl te'sir iderse, mütala'a dahi ruha öyle te'sir ider.

Sant Urimum

Hayat, kendi kendine bir şey değildir; onun kıymeti ancak suret-i isti 'mâle merbutdur.

Jan Jak Ruso

Şahsınızı iki zalimden hıfz idiniz: biri usanç biri de sabırsızlık

Fenelon

Tembellik bütün say'atın rehberidir.

Malburanş

Safvet-i kalbiye sahibi olmayan zavallı sa'adetten müebbeden mahrûm kalır

Vanark

Fazîleti bulmak için sevmek, ve sevebilmek için bahtiyar olmak lazımdır

Fenelon

Mûsikî Hakkında Birkaç Söz

Mûsikînin Tarif ve Taksimi

Mûsikî asvât-ı mevzûneden ve anın hasıl itdiği nağmâtın ahvâl ve kava'idinden bahs iden bir fendir, bu da ya şifahî ve yahud alet-i ğena vasıtasıyla

olur. Şark mûsikîsinde fasıl icrâ olunurken hânendeler tarafından mûsikîye aid usûlât ile idare olunub alet-i ğena ile icrâ edilen mûsikide bu hizmet defe mevdu'dur. Alafranga ise ale'l ekser yalnız alet-i ğena vasıtasıyla elde edilir. Bir diğerk makama benzememesi ve isti'maliyle kara-yı beğenmeksizin derhal hangi makam olduğunun bilinmesi çalğa çaşnı ta'bir olunur. Meselâ hânendenin birisibir hicâz veya saba taksimine başlasa kendileri hiçbir makama benzemediği için karagahlarının ne olduğuna intizâr idülmeyüb derhal hicâz veya saba olduğuna hükm olunur. Başlıca çaşnı sahibi olan makamât âtide ta'adad ve zikr olunur. (s. 16) ise 'alel ekser yalnız alet-i ğina vasıtasıyla icrâ edilir.

Makâmât-ı Mûsikîye

Her makamın bir mebde-i ve müntehâsı vardır. Müntehâsı birer perdeye munhaur kalır ise de mübdi ' o makamın seyrine helâl getirmemek şartıyla bestekârın hüsn-i tabi'atına mü alakdır. Meselâ hicâz makamına nevâdan girildiği gibi hüseyniden, rastdan kürdaniyeden, düğâhdan dahi girilebilir; fakat hiçbir vakit de çaregâh ve buselikden girilemez. Her makama olabilen perdeler daha ileride derc edilecek seyir cetvellerinde üzerlerine birer çizgi vas' idilmek suretiyle arae edilmiştir.

Müntehâ mes'elesine gelince bunlar her makamda birdir, iki olamaz.

Karargah olan perdeler ikisi nim olmak üzere dokuz perdeden ibaret olub isimleri âtide gösterilmiştir.

Nevâ, çargâh, buselik, segah, düğâh, rast, 'ırâk, 'acem-i, 'aşîrân, hüseyni-i 'aşîrân, yegâh makamında başlıca celb-i dikkat olan cihet mûsikînin derece-i teshiri ya'ni çaşnisidir. Binâen-aleyh makamâtın insane derece-i te'sirâtı çaşnı 'itibariyle muhtelifdir. Istîlâh-ı mûsikîde bir makamın bir diğerk makama benzemesi ve istimâ 'iyle kararı beklenmeksizin derhal hangi makam olduğunun bilinmesi çalmağa başlasa kendileri hiçbir makama benzemediği için karargâhlarının ne olduğuna intizâr edilmeyüb derhal hicâz veya sabâ olduğunda hükm olunur. Başlıca olan makamât âtide ta'adad ve zikr olunur.

Rast, nihâvend, suzinâk, mahur, hicâzkâr, sabâ-ı uşşak, ısfahan, hicâz, hüseyni, mahir-i segâh, üç.

İşbu makâmâtdan hariç kalanlarının ekserisi terkîb ve bir kısmında her ne kadar kendisini terkîb iden perdeler başka ise de şed itibariyle çaşnileri balâdaki makamların çaşnilerine mümâsildir. Meselâ "Şehnaz", üç ara, suz-ı dil şedd-i 'urbân "hicâzkar makamının çaşnisite benzediği gibi 'acem-i aşîran mahure ve hüseyni-

aşırân ile zahir ve bu silk ile nevasır nihâvende nevâ ve beyân-ı uşaka benzer. Gerçe bunlar beyninde dur ve nağme ve ihsisas-ı hissiyât-ı mahsûsa cihetiyle farklar var ise de bunları fevrik itmek pek çok mümareseye muhtacdır.

Hacı Cemâl

Dede Efendinin Hüzzam Yörük Semaisi

Rah-ı aşkında idüb kaddimi kütâh gönül aman efendim

Beni başdan çıkarub eyledi güm-râh

Ten nen ni ten nen ni ten nen ni tenenen netene

Derûnî (mükerrer) yâr yâr sinede canım dost

Dalda nihânım âh kime dâd eyleyim cânânım âh kime

Şekva ideyüm cânânım yâr yâr da doy da doy

Gönül elinden dost dost yâr yâr senin elinden

Meyânhâne başımı derde salub sinemi suzân itdi

Yakdı yandırdı beni derd ile eyvâh gönül anan efendim

Terennüm-i kalavel

Bu sahifemiz i‘lânât için satılıktır.

KADINLIK

NUMRO:4

Kapak Sayfası

Kadınlık Birinci Sene- Numro 4

Penç-şenbe 27 Mart 1330 Cemaziy’ül evvel 1331

Müdir-i umûr: Hacı Cemâl

Ser-muharriresi: Nigâr Hanım

Nüşhası 50 paredir.

“Abone Bedeli”: Seneliği posta ücretiyle beraber 80, altı aylığı 50 guruşdur.

Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 35, altı aylığı 18 frankdır.

Adres: Bab-ı Ali caddesinde Orhan Bey Hanında 8 numro

İhtâr: Gönderilen makâlât derc idilsün idülmesün ‘iade idilmez.

Üsküdar Ahali-i Muhteremesine

Muhtac olduğunuz sına‘i dişleri damağsız yaptırmak işe yaramayacak kökleri, ağrısız çıkarmak çürük olanlarını mine ile bilerseniz doldurtmak ve kök üzerine sabit vidalı diş ve tac yaptırmak arzu iderseniz Ahmediye Caddesinde her türlü ma‘nâsıyla mükemmel ve muntazam (Osmanlı Tıp Dar-ül-fünûnuyla Paris’den

me‘zun) Ahmed Hamdi diş muayenehânesini bir kere teşrif buyurunuz. Her halde memnun olursunuz. Muayene zamanları her gün sabahdan akşama kadardır.

Telefon numrosu 84.

(numarasız sayfa)

Hanımefendilere Müjde

Bağca kapusunda karşıısındaki Kasabyan Hanında “1 ve 3” numrolu odalarda.

Hanımlara Mahsûs İslâm-ı Saç Ticârethânesi

Mahmûd Nedim

‘İmâlethânemde başlık postîj, buklelerin envai‘ ve fileleri Avrupa’da gördüğüm tahsil ve tatbiğ neticesi son moda olarak ‘imâ olunduğu gibi her renkde saç boylarıyla sularını ve saça muta‘allık kafe-i levâzımâtı hazır ve ısmarlama suretiyle takdîm ider ve muhterem hanımefendilerimizin memnûn kalacaklarını te‘minen iştiraya da‘vet eylerim.

Türk Fabrikası

Farukî ‘İtriyât Kolonyası

Muhterem Hanımlar şimdiye kadar ecnebi kokuları sizin saf ve neziye ruhunuzu elbette bıkdırmışdır. İşte size bir dindaş, bir Türk fabrikasının hilesiz has ve sabit lavanta, kolonya, pudra ve her nev‘i tuvalet su ve sabunları.....

Mallarının halisiyeti fi‘atının ehveniyeti herhalde şâyân-ı tavsiyedir.

Türk Terzihânesi Müdiresi Remziye

Selanik’de Terakkî mektebinden me’zûn Beşikdaş’da Tunuz boyundazer nev‘i cihân takımları ve cem‘iyyet elbiseleri son modaya muvafık olarak kamâl-i i‘tida ile ‘imâl olunur.

Fiatlar son derece mu‘tadlıdır.

Altay Fotoğrafhânesi

Nusret-zâde İbrahim Naci Mehmed Cellaeddin İstanbul Divan Yolu numro 127

Yeni te‘sis olunan mezkûr fotoğrafhâneyi kari‘e ve karilerimize tavsiye ideriz.

Resimlerindeki nefâset şâyân-ı takdirdir.

Ziyaretiniz her halde lazımdır.

Kıralık Konak

Tavşantaşı civarında Katib Sinan Paşa Cami karşıusunda Marmara‘ya nazır harem ve selâmlık on beş oda, iki büyük salon, ve mükemmel sarnıç, kuyu, Terkos sularını cem‘ ve büyük bir bağçeyi hâvî konak kiraya virilecektir.

Talib olanlar ‘İtimad Kütüphânesi sahibi Seyyid Tahir Bey’e müraca‘at eylemesi.

Diş Tabibi Haçikyan

Amerika’da en son kabul-i ittihâz kılınan usûl-ı mehâsin şümüle tevfikân bil-‘umûmdiş hastalıkları ve her dürlü sına‘i dişler ‘amel olunur.

Mutlaka çıkarılması icâbet-i fenniyyeden görülen dişler kat‘iyyen ağrı hissedilmeksizin çıkarılır. Cum‘a günleri fikrâyı mecânen tedavi ider.

Mu‘âyenehâne Bab-ı ‘Ali Caddesinde Kamer Fotoğrafhânesi üçüncü katında.

Muhâliflerin Isrârı

Geçen harb-ı meş‘ûmda baş felâketimiz olan ba‘zı müessirlerin bu nâm tahdin roller ile memleketimizi nasıl bir varteya düşürdüklerini bü ‘tün teferrua ‘tıyla bahsi der mühim bir eserdir. Fi‘atı altmış pare olduğu cihetle herkesin mütala‘asına şâyândır. Mükemmel tevzi Bâb-ı Ali Caddesinde İ‘timad Kütüphânesidir.

Üsküdar’da İskele Başında

İkram İdaresi Eczâhânesi

Advienin istihzârı husûsunda Fen ispinciyâriye vukuf temâsı olan diplomalı kalfalar ve estasiye ‘ilac ahdarıyla kalmayub ma‘ruf ve her gün devam iden etbâ-yıhazka tarafından bil-cümle imrâz-ı dahiliye, hariciye tenasiliye ve her nevi kadın hastalıkları; etfâl ve asabiye yalnız cuma ve pazar günleri öğleden sonra kulak burun ve boğaz için Fransa’nın Kuşen Seriryanından me’zun tabib mütehasıs Sani Yaver Bey tarafından tedavi idilir.

Güzellik San‘atı

Hayatı, gençliğini ve letâfet vechiyesini muhâfaza ve edame etmek arzu idenler bu nâmdaki kitabı mütala‘a buyurmalıdırlar. Birçok tedâbir-i sıhhiyyeyi bahs olmağla beraber saçların dökülmesi ve yüzdeki lekelerin azalması ve daha bir takım mutala‘atı muhtevîdir. Bilhassa muhterem kar’ilerimize şâyân-ı tavsiyedir. Fiati yalnız üç guruh olub mahal-i tavzi‘ Bab-ı Ali caddesinde İ‘timad kütüphânesidir.

(s. 2)

Kısm-ı İctimâ‘i

Kadınlık Safahâtı

Hey‘et-i ictimâ‘iyye-i beşeriyyeye dikkat, vahşetden medenîyete doğru seyirlerini müşâhade idenler, akvâm-ı derece-i temeddününü beni ölçmek ve göstermek için bir mikyasa bulmuşdur.

Diyorlar ki bir kavmin bir milletin nisvânına bakınız: O kavmin, o milletin kadınları hak ve hürriyetden ne kadar nasibedâr iseler, kayd-ı esâretten ne mertebede rehâyâb olmuşlar ise “ kendileri de medenîyetde o derece bir te‘âliye erişmişlerdir.

Dünya kurulalı beri, bugün medenîyet ve ma‘rifetin en yüksek bir mevki‘lerine irişmiş yahûd bu mevki‘e varmak için savaşmakta bulunmuş olan yahûd henüz vahşet deregelerinde bulunan akvâmın sefahât-ı temeddiniyesini tedkîk ve müşâhade pek o kadar güç bir iş değildir. Çünkü el-yevm-i dünyayı köşe bucak dönmüş dolaşmış görmüş, anlamış olan seyyahlar, muvafıklar bize en aşağı deregede vahşilerle en yüksek derecede medenîlere varıncaya kadar medenîyet ve ma‘rifet de tabaka tabaka kavimler bulunduğunu gösteriyorlar. Bunların âhvâl ve tabayı‘ını, ‘adatını “ hissiyât ve zihniyyetlerini ta‘rif ve tasvîr idiyorlar. Bu tedkikâtı, bu ta‘rifat ve tasvirâtı göz önüne getirmek, âkvâmın tedricen temeddününü nisbetde kadınlarının mevki‘ ictimâ‘iyyesinde hâsıl olan tebdili görmek ve derece-i temeddünün bu tebdil ile mebsûten mütenâsib bulunduğunu anlamak mümkündür. Kolayı didiğimiz budur.

Meselâ: Avustralya vahşilerinde kadın alt hatvetat ‘ayn zamanda hidmet-i şakaya mahkûm, hin-i hacet de hayatı ve vücudu barbarca ifnâ idilmeğe âmâde bir hayvandır. Erkekler karınlarını doyurub da kendilerinden ne artarsa onu kadınların önüne atarlar. Kadın sahillerde denize dalub erkekler için hayvânât-ı bahriyye sayd itmek, erkeğin dendân-ı iştihâsına ‘arz itmek hidmetiyle de mükellefdir. Orada kadınlar, akvam-ı mütemmedinede fahşiyât dinilen safhayı ta‘akküb ider; ya‘ni erkekden erkeğe geçer, bir erkek vefât iderse kadını yahûd kadınları küçük kardaşına kalır ve üç gün sonra küçük kardaş bunları istifrâş idebilir. Avustralya vahşileri arasında yaşamış, lisânlarını öğrenmiş olan bir rahip bir gün beş on kadının sopa sopaya gelerek birbirinin başlarını yararken kocalarının karşudan gülerik seyir itdiklerini görmüş olduğunu hâtıratında yazmışdır. Kocalarına niçün bu kadınları ayırmadıklarını güldüklerini sormuş onlar da şu cevabı virmişler: Biri birilerini öldürürlerse ne çıkar? Gerideki bir yerine bin kadın var. Fakat zamanlarında Avustralya yamyamlarının kendi kadınlarını kesüb yedikleri de meşhûd imiş, Afrika vahşileri bir derece zir‘aate ve mahsulât-ı arzıyaya alışmış oldukları için, buranın yamyamları kendi zevclerini kesüb yemiyorlarmış, bunlar bir derece daha Avustralya vahşilerinden yüksek...

Kadınların ve kızların vasıta-ı mübadelât ve tazminât aldıkları da görülmüşdür. Şimdiki akvâm-ı mütemedeni de bu safhalardan geçmişlerdir. Devr-i

kadimde Cermenler de -bazı akvamda inek, öküz, para makamında ve ahd-i kıyası olduğu gibi -kızların bu suretde vâhid kıyas olarak alınub verildiği mazbûtdur. Meselâ bir katil, fi‘il-i katline karşı tazminât makâmında –diyet olarak -maktûlun ‘ailesine on kız verirmiş.

Kadınlık hayatının safahât-ı tarih-i insaniyette, vahşetden medeniyete doğru ta ‘kib olunursa, şöylece birkaç devre taksim olunabilir ve bir milletin kadınları hangi devrede bulunuyorsa o milletin derece-i temeddünü de o ‘ayarda olduğuna hükm idilebilir. Kadınlar en vahşi kavimlerde erkeğin her dürlü ihtiyacâtının teskin ve tesviyeye âlet olan bir hayvandır, hayvanât nasıl tasarruf olunursa öylece tasarruf olunmuş, alunub virilmiş, mübadele idilmiştir. Bir kademe yukarıda kadınlar erkeklerin ısrarı ve hizmetkârı olmuştur. Erkek her suretle kadına karşı hâkimiyetini muhâfaza ve bu hâkimiyeti istibdâdkârâne isti‘mâl itmiştir. Medeniyet ‘asırlarında, kadınlar hayvan menzelesinden daima ita‘ata ve hizmete mecbûr hizmetçi payesinden biraz daha yukarı çıkarılmış, fakat sınıfları vesilesiyle kadınlar, erkeklere has görülen, hakk-ı kuvvet ve talep ‘addedilen, hukûk ve imtiyazâtдан mahrûm tutulmuş, kadınların aslâ reşid olmadığı ve daima vasâite muhtac ve taht-ı hacrede yaşamağa ve yaşadılmağa lâıyk bulunduğu id‘â, olunmuş kadınların hak ve hürriyeti de nokta-i nazardan taksir idilmiştir. Akvâm-ı mütemedinenin bir çoğunda kadın zamanımızda bu mevki‘dedir ...

Akvam-ı mütemedinenin ileri tabakalarında bulunan ictimâ‘iyyat iktisâdiyâtını daha iyi tanzim etmiş olan Amerika hükümetleri ile Norveç, Finlandiya, Yeni Zelenda ve Avusturalya kadınların (s.3) reşid bulunduğunu , hak ve hürriyetde erkeklerden farksız olduğunu tasdîk itmişler , Nisvân ile ricâl beyninde müsâvâtı kabul eylemişlerdir. Kadınları esâretten kurtulmuş olan milletlerde, şimdi kadınlar sabâvatden kurtulmağa, isbât-ı rüşd ile hukuk-ı medine ve siyasilerini tamamıyla iktisâb itmeğe sâ‘idirlere. Ve bu devrede, her halde ister istemez girilecektir. Medeniyet ve ma‘rifet de geri kalmak za‘if ve mahkûmiyeti bâdî oluyor. Akvâm-ı mütemedine, medeniyetlerinin derecesi, kadınlarının mevki‘lerine tabi‘ bulunduğunu anlayacaklar ve kadınlara o mevki‘i vereceklerdir.

Vahşetden medeniyete doğru seyr-i tabi‘ akvâm-ı mütemedinenin kadınları reşid tanımalarını icâb idecektir

Mahmûd Sadık

(s. 3)

Musâhabe

Kadınlıkda Fikr-i Teşebbüs

Geçen hafta; bu samimi sûtûnları işgal iden musâhabemde kadınlığın varlığını tesyîd için muhtac olduğu fa‘aliyet-ı tahsiliye ve vesa-it-i san‘aiyyenin luzûm-ı te‘sis ve tatbîkından bahs iderek demişdim ki “memleketimizde kadınlığı ‘âla idecek müessessâtın şiddet-i ihtiyacımız vardır. ‘Alemde zararların telâfisi ancak vesâit-i ikmâlin ihzârına mütevâkıfdır.’”

İşte o vesâiti hazırlayacak fikr-i teşebbüsdür.

Terakkî ve i‘tilâ için çalışan bir anâsır elbette düşmez. Mamâfih muhîtimizde kadınlığı hâlâ nâ-tuvan ve meflûc görmek arzu iden muhâfazakârlıklar; artık üful eylemelidir.

Çünkü mâzîlerin ananat-ı batılasını yaşatmak isteyen bu muhâfazakârlıklar, kadınlıkda uyanan hayat-ı mesâ‘ için birer engeldir.

Her şeyde olduğu gibi bizim içimizde de vucûdı pek tabi‘olan bu muhâfazakarane fikirler devam ettikçe, kadınlık mümkün değil. Bu cehl ve miskinatdan kurtulamaz ..!

Bu hazîn ve zarûfî bir ‘itirâf olduğu için bütün hulûs-ı vicdanımla eminim ki: muhterem kar‘ilerim:gücenmek haksızlığını irtikâben tenzil itmezler..

Başlarında bu nâçiz muharrire bulunduğum halde cümlemiz kemâl-i yeis ve telhifle ikrâr ve ‘itirâf idelim ki: Biz yüksek milletlerin müreffeh kadınları gibi “Ne bir mevcûdiyet-i münevvere sahibesi olabildik, ne bir fa‘aliyet-i hayatiyye gösterebilmişiz..

Bütün varlığımız, fa‘aliyetimiz daima afâkî düşünceler uğrunda sönüb gidiyor...

Rica iderim kendimizi bir parça münsafane tenkid ve tevzin idelim. İçimizden hangimiz bir sui- hakîkî ile tahsil-i ‘irfâna çalışmıştır, hangimizin elinde nâfî‘ bir san‘at-ı kıymetdâr vardır?

Bugün, bir kadının vezâif-i esâsiyesi neden ‘ibaretdir, umûr-ı beytiyye nedir? Usûl-ı tabâhate dair olsun neler biliyoruz?

Bir ‘aileyi tes‘id için teşkilât-ı mu‘âşerete nasıl başlamalı?

Fakat ey gençlik güneşleri altında hala mazlum yaşayan bugünkü kadınlık; sizin müstehzi kahkahalarınız karşısında yuvarlanan bu hazîn su‘allerin cevab-ı bülendini... Yarınların münevver kızları virecektir .

Siz; daima salonların ve yahud odaların sakf-ı sükûnu altında şakırdamağa mahkûm birer kuşunuz...!

Lâkin bu gün zaman ve ihtiyaç- mesâi-i ‘umûmiyete iştirâki çalışmağı emr idiyor...

Halbuki heyhat..! Düşünüyorum ki bugün içimizden dört dürlü muntazamın yeşermesini bilmeyen pek çok kadınlarımız var..! Yemek pişirmek giri kalsın, içtiği kahve fincanını yıkamakdan ‘âciz gençler biliyorum..!

Üzerine bâbâyâtını, düz bir engelin biçdirmek için sıkılmadan komşu kadına ser-ferû iden pek çok gençler görmüşüm..!

Bunların güyâ kibârlıktan ileri gelir. Zehâb batlında bulunanlar da varmış.

Fakat hayır, yüzbin kere hayır. Kibarlıktan değil bilhassa ‘aciz ve miskinatdan kadınsızlıktan müstevelliddir.

Ma-mâfih afvınızı temin iderim muhterem karilerim!

Bu çirkin kusurlarımızı şu sahifelerde bahs iylemekden maksadım: Kadınlığın yüzünü kızartmak için değil, bil-akis hem-cinsimin artık dide-i ikâz ve intibâhını açmak istiyorum ..

Ben altun bilezik dinilen san‘at ve ma‘rifeti her kadının bileğinde görmek arzu idiyorum ...

İki üç seneden beri kadınlığa ‘aid bu kadar mücadelât ve neşriyâta rağmen hâlâ biz o derin uykuların mağfel-i rü‘yalarıyla esneyoruz !

Eskiden beri ummî ninelerimizden koca karılarımızdan bir parça nakış, filan öğreniliyordu şimdi o da yok ..?

İpek eteklerimizin altı...hala Beyoğlu modisterelerinin. prova salonlarının tavizleriyle eskiyor .! hâlâ (s. 4) içimizde .. Parmağı yüksük görmemiş, elleri makas tutmamış , binlerce kız , kundak bağlamasını bilmeyen valideler var ..!

Bunları okumağa ve ‘alim birer ev müdiresi, çalışkan bir sa‘nat kadını olarak yetiştirmek için uyanıklığımız ve uğraşmaklığımız lâzımdır.

Şimdiye kadar Türk ve İslâm kadınlığındaki fikr-i teşebbüsün mevlûdât-ı meşkûresi nâmına reh-güzâr müşahit itmede ancak birkaç müessese-i mes‘ûdeye tesâdüf idbildim ki onları kayd itmeden geçemeyeceğim:

Birisi Sultan hamamında açılan Seyde Kemâl Hanım Şekerleme Hânesi, ikincisi de Beşiktaş’da Orta Bahçe’de Selânik muhacirlerinden Remziye Hanım’ın Türk terzhânesi .. İşte bu kadar!

Seyde Kemâl Hanım küşâd iylediği bu muhteşem salonuyla geçen gün Sabah'da Mahmûd Sadık Bey Efendi'nin didiği gibi İstanbul'un Boğaziçi gibi uzak yerlerinde lî-ecli'l-umûr İstanbul'a inen kadınlara bir merhale-i ârâm te'min iyledi.

Remziye Hanım da terzilikdeki mahâretiyle, san'atındaki inceliğiyle Türk hanımlarını, senelerden beri birçok Müslüman 'ailelerini enva'ı hıyl ve ihtikâr ile soyan .. Hüvviyet ve milliyeti mechûl bir takım esrâr-ı engîz! modisterelere ser-ferû iylemekden kurtardı. Biz bu ğayûr müteşebbise hanımları her suretle ve kemâl-i samimiyetle alkışlarız.

Mamafih kendiliğimizde böyle erbâb-ı 'azm ve teşebbüs-i 'uzuvların mevcûd olduğunu bil-fi'il gördükçe elbette varlığımızdan emin olarak âtf-yi tenevvüre daha sâlim hatvelerle ilerüleyeceğimize kâni' oluyoruz.

Fakat temenni olunur ki: Bu fikr-i teşebbüs kadınlıkda daha vası' bir suretde ve büyük bir 'azm ve fa'âliyetle tecelli ve kadınlıkda henüz uyanan bu nûr-ı intibâh ve teyakkuzun sönmemesi için her taraftan mazhar-ı terġib ve teşvîk olsun.

Nişantaşı:B. 'Udviyye Sıdkı

İzdivâc ve Mu'âşeret Nasıl Olmalıdır !..

Âdât-ı kadimemizden usûl-i izdivâc hakkında geçen hafta uzun uzadıya bahs etmiş, zarar-ı mâddî ve ma'nevîsini söylemiş idim. Bu hafta ise mucîb ısrarımız olmayacak, usûller ve sa'adet-i 'ailenin bekâsına medâr olacak mu'âşereti izâh itmek istiyorum. İzdivâc münasebetiyle fuzûlî birçok pareler sarfına kapıldığımızı yazarken bir fikir, daha doğrusu bir su'al zihnimi gıcıklamışdı ki maksadı tevzîh için şuracıkta bir su'âle cevab virmek mecbûriyetinde bulunuyorum.

-Masrafa gireceğiz diye izdivâc itmemeli mi ?

İşte bir su'al ki irâdı muhak, belki bu su'al kar'ilerin de varid-i hâtırı olmuşdur. 'Âdem-i izdivâc, hiçbir memleket yokdur ki mümkün olabilsin, çünkü izdivâc olmazsa nesl-i beşer tekkessür itmez ki...Husûsiyle masrafa girmek korkusuyla izdivâcdan imtina', doğrudan doğruya hamakdan mümbahisdir. Fakat izdivâc ideceğim diye fazla pareler sarf itmek bu da hamâkatın diğere bir nev'idir. Şüphesiz ki izdivâc az veya bir masraf-ı bâdidir. İşte mazarrat da masrafın bu çokluğundadır. İstiyorum ki: Hem matlûb hâsıl olsun hem de masraf tezâyüd itmesün ! 'Acaba bu kabil mi? Kaviyyen te'min iderim ki kabl ve icrâsı sehildir . Bakınız nasıl :

Evvelâ; izdivâc idecek bir kimse erkek ve ya kız takarrür-i izdivâcdan evvel yek-diğeriyle temâsda bulunmalı, birbirinin etvâr ve harekâtına, tabi'iyetine,

ahlâkına vel-hasıl izdivâc husûsunda evsâf-ı lâzimeyi hâiz olub olmadığına biz-zât vukûf peydâ itmeli. Şu kadar var ki bu temâs hafiyen değil zâhiren vukû‘ bulmalı, erkek, kızın ve kız erkeğin evine gidebilmeli, müntesib olacakları ailelerle imtizâcın mümkünü‘l husûl olub olamayacağını anlamalı ve ondan sonra esaslı bir sa‘adet-i ‘aile teşkiline vesile olacak izdivâca karar verilmeli.

Saniyen: Tarafeyence takarrür-i izdivâc hâsıl oldu mu (mürrüvvet) ta‘bîr idilen cem‘iyyet mes‘elesini kalır ki bu, büsbütün fazladır. İşte ‘aile bütçesinin adm-ı tevazününü intâc iden mes‘ele de budur. Velime cem‘iyyeti dediğimiz –nümâyîşden, zarar-ı mâddîden başka evsâfî haiz olmayan bu düğün mes‘elesini tamamen kaldırmalı, karar-ı izdivâcdan sonra az bir masrafla yüz görümlüğü ve buna mümâsil zaid masrafdan imtina‘ ile suret-i meşru‘ada nikah merasimi bil-icrâ zaten yek-diğerini tanıyan kız ile erkeğe hakk-ı zevciyyeti bahş itmeliyiz. Şu yazılardan iki madde istidlâl olunuyor ki bir kız ile erkeğin ve ‘ailelerinin kable ‘l izdivâc temâsı, ikincisi merâsim-i izdivâciyyenin ilğasıyla yalnız ‘akdin icrâsı. Eğer aldanmıyorsam bu iki maddeyi zahiren olmazsa batnen olsun şu suretle i‘tiraz idenler bulunacaktır.

Birincisi, erkekle kadının izdivâcından akdem temâsları (s. 5) ğayr-ı ca‘izdir. Çünkü temâs suisti‘mâl idilir. İkincisi öteden beri herkesçe şâyân kabûl görülen merâsim-i izdivâciyyenin ilğası mümkünsüzdür. Zirâ; dikensiz gül olmayacağı gibi düğünsüz izdivâc da olmaz.

Şu fikirlere zâhib olanlar iyi bilsinler ki; şikk-ı evveldeki temâsı su-i isti‘mâllere rağmen; ma‘atteessüf şimdiki usûl-ı izdivâcda belki her gün vâkı‘ oluyor. Muhâkemât da cereyân iden dea‘viyenin diyebilirim ki yüzde ellisi temâs ve temâs-ı isti‘mâldir, diyeceksiniz ki “iyi yâ.” Sabıkı bir zabt u rabt altında bu çirkin haller temâdi iderse, serbest bırakılan bir kızla erkek arasında daha neler cereyân itmez? Fakat; aldaniyorsunuz düşününüz ki, kıymet-i ‘afetin hiçbir şeyle telâfi idilmeyeceğini düşünen bir kız, kezâ namusun, vicdanın levsini tethir idecek bir kuvvetin ‘adem-i mevcûdiyetini bilen bir erkek ne kadar serbest bıraksalar bu serbestiyi sû-isti ‘mal idemezler ve itmek de istemezler. ‘Aynı zamanda ‘ismetin derece-i kıymetini tefhimden uzak bazen bir kız ve yine vicdanın kudsiyetini takdirden ‘âciz olan bir erkek ne kadar zabt u rabt altına alınsa ne kadar tazyik dilse emin olunuz ki muktezâ-yı cibiliyyet her fenâlığı icrâya müsta‘iddir. Nitekim hâl-i hazırda bu gibi hâletin hemân her gün tekerrürünü görüyoruz. Şu hâl meydanda iken temâsın su istimâli tevehhümüyle bir kızın tamamen hukûk-ı izdivâciyesini elinden

ğasb idüb onu tekmîl-i âmalımıza ba‘zı da harîs emellerimize kurbân itmek revâ-yı hak mıdır ?

Şıkk-ı saniye gelince: Yani düğünsüz izdivâc olmaz fikrine zâhib olunduğu takdirde diyebilirim ki: Bu kendi kendimizi aldatmaktan başka bir şey değildir.

Çünkü ‘alemi bir takım kesânı eğlendirmek, onlara “bakın ben kızımı gelin idiyorum, yahûd oğlumu evlendiriyorum, görün” gibi birçok pareler sarf iderek sofralar yapmak, çalgılar çaldırmak daha birçok lüzumsuz şeylere girişmek düşünülmeğe muvâfık bir fikir midir? Binlerce mezâheme göğüs gerilerek elde idilân ve yahûd müzayake-i ma‘îşete boyun eğerek ve bunca faiz virerek istikrâz olunan parelerle bir gün birkaç sâât için ‘alemi eğlendirmeyeği hangi hevesle isti‘ab ider? Eğer bize el-an i‘tiyâdad-ı kadimemizde devam! ider, senelerden beri ilci‘atna kapıldığımız yanlış fikrimizi tashih itmezsek.. Emin olalım ki daha pek çok kızlarımızı birçok erkekleri izdivâca kurbân ider, zamanlardan beri üstlerine titrediğimiz yavrucaklarımızı kendi elimizle felâkete sevk etmiş oluruz.

Temâs ile vuku‘a gelecek izdivâcların bir kaidesi daha vardır ki bu, hayat-ı ailenin idâmesine başlıca sebep teşkil ider.

Çünkü: Erkek alacağı kıza ve kız zevcesi olacağı erkeğe yabancı bulunmuyor.

Birbirlerinin ahvâl ve tebyâğıne izdivâcdan evvel vakıf oluyorlar. Eğer ahlâken tabi‘aten aralarında muhalefet hasıl olsa zaten izdivâc itmezler. ‘Aksi takdirde tabi‘iyeti ahlâk ve etvâr-ı nokta-i nazarından tevaim bulunurlar ki – aralarında hiçbir münâferet vâkı‘ olmayacağından ebedî hayât saâdetle yavrularının nikah-bâni olurlar.

Şurada usûl-ı ‘âtîka ile bast u beyân olunan usûl-ı cedide arasında ufak bir mukâyese yapabiliriz. Eski usûlhayz-ı fi‘ile gelen izdivâclarda erkek ile kız yek-diğerine yabancı olarak tarafeyni- tanıyan birkaç kişinin hüsn ve şehâdeti ile sâha-i hayata atılıyorlar. Her husûsça yek-diğerine ecnebi bulduklarından ya ahlâk veya etvâr nukâtından birinde tabi‘iyyetin zıddı bulunuyorlar. Netice: Yâ erkek, yâ kadın cihet-i tatliki iltizâm ile tarafeynin âmali hider oluyor. Sukût idiyor. Söylediğim usûl dairesinde icrâ idilecek izdivâcda ise erkekle kız daha izdivâcdan evvel birbirlerini tanıyor ve konuşuyorlar. Bu müddet zarfında husûsât-ı zevciyyete müte‘allık her halin tedkik idiyorlar. ‘Aynı zamanda tarafeynin ebeveyni de biz-zat tedkikâtda bulunuyor. İ‘timâd-ı hâsıl olduktan sonra izdivâca viriliyor, yek-diğerini yakinen bilen bu erkekle kız arasında artık hiçbir husûsda muhâlefet vâkı‘ olmayacağından ebedî bir hayat-ı sa‘adete mes‘ud oluyorlar. Şu ufak mukayeseden de pek güzel

istihrâc idilir ki usûl-ı ‘âtîka daima felâketi usûl-ı cedide ise her zaman için sa‘adeti intâc idiyor.

‘Acaba! Hakikatı gün gibi zâhir olan şu felâket ve sa‘adet usûllerinin ‘aksini iddi‘a idecek bir ferd var mıdır? Eğer var ise güneşi inkâr kabilinden olacak bu iddi‘aya karşı tercih-i sükûtdan başka bir şey yapamaz, biz de kadınlığın uyanmayacağına değil uyanması istenilmediğine imân iderim.

Ma‘rûz-ı usûl ile neticelenecek izdivâclar, her ne kadar saâdet tevlid iderse de bu saâdet-in bir kat daha te‘yidine vesile olacak zevc ile zevce arasında bir de mu‘âşeret-i husûsiyye vardır ki bunun izâhını makalenin kesret-i münderecâtına binâen haftaya bırakıyorum.

Ayâzma: Raife Halil

Kadınlık, Raife Halil Hanımefendi hemşerimize gelecek nüshada bir iki nokta hakkında cevap virilecektir.

(s. 6)

Kadınların İştirâk-ı Fi‘ilî Teşebbüslerinden

Nisvân-ı İslâmiye’nin mesâi-i hayatiye ve teşebbüsât-ı iktisâdiyyede bir mevki‘ ihrâz idebilmeleri için şu son sene zarfında nazara şâyân neşriyât ve kımıldanmalar vuku‘a geldi; bu hareket-i ibtidâiyye, bedayeten (kadınlık sıkındısı) suretinde telakkî idildi.

Fakat, zümre-i ‘aleme mensûbiyeti kadınların ta‘lim ve terakkiye muhtac bulduklarını hâlasâne ve ğayret-perverâne ictimâ‘iler ve konferanslarla ihsâs ve varlığındaki kadar ve kıymeti kadar efheme çalıştılar. Bu faaliyetden mütefekkirin memleketde bir hassa ayırarak ‘âlimâne ve kadirşinâsâne neşriyâtda bulunmakla ibrâz nûvâz-şikâmı iylediler:

Binâen-aleyh mevzu‘un hayât-ı umûmiye ve bî-tahsis-i hayat-ı mu‘âşeretdeki ehemmiyet ve nezâketi takdirle beraber tedkîkde devam külfetini zamane tevfik idemediler.!

Kadınlık fikir ve hislerinin açtığı ceryân ictimâ‘ ve emelin intişâr ve ni‘metde dikkat ve tedkîke çarpacak bir tenâkız ve boşluk vardır.

Bu, sebebe binâendir ki bizde bazı kadınların düşünceleri mahdûddur.

Ma‘-hezâ, hak ve insâf dairesinde söylenecek olursa ‘arz idilen sebebler erkeklerde de mevcûddur. Şu hale nazaran yazdıklarımızın bî- tarafına bir tedkîkden ve bil-hassa memleketde uyanan kadınlık hislerinin şarka mahsûs bir fikr-i teceddüd-i perverâne ile tavsîfine tevsî idilmekte bulunduğu kani‘ olmak lazım gelir.

Az çok bir teceddüd ve terakki-i âsârı göstermek fa‘aliyetinde bulunan hanımlara iştirâk fikrinin lüzum-ı te‘minini tavsiye itmek ceraetindeyim.

İctihâd-ı münferideyi ‘umûmun kavline çalışmak telsiz telefon ihtirâ‘ı için sarf idilen mesâ‘-i fikriyye derecesinde mahadir: Evvel-i emirde kadınlık, saf ve ulvî ğaye-i maksadı hakkında kat‘i bir proje yapmalı ‘umûmun enzâr-ı tedkikine koyulmalıdır.

Nisvân-ı İslamiyette halen mahsûs olan teşebbüsât-ı ilmî ve iktisâdıye bir mecrâ-yı salim te‘mini lüzumuna kail olan erkeklerde bu husûsda artık yabancı kalmamalıdır: Çünkü bugün yükselmek, ilm ve ma‘rifetiyle mücehhez olmak ihtiyacını perverde idiyor, ancak teal-i vatan, iktisâb-ı kuvvet için bu, elzemiyeti takdir itmiştir.

Erkeğin hal ve istikbâline, ikbâl ve edbârına irtibât-ı tabi‘ileri bulunana kadınlar, memleketin terâkkiye ve sınıaiyesinde bir amal-ı feyz ve necatı olmak arzusunu kalben izhar idiyorlarsak şübhe yoktur- birtakım âdât-ı ğarbiyeyi temsil itmekle terbiye ve ‘adab-ı milliyenin mahkur ve menfûrî omaktan ictinâb itmelidir.

Bu keyfiyeti bütün hemşirelerim hanımların hissiyât-ı miliye ve nezaket ve mefturelerine iğtiraren arzını vicdanı bir vazife add iyerim.

Şarkın, memleketimizin pür-sitâşe mazhar olmuş âdab ve ananât-ı milliyesi değil midir ki bî- payan bir servet-i hüsn ü âna malik kılmış ve enzâr-ı cihanı celb iylemiştir!

Efsûs ki! Bugün o hüsn ü an bir mumiya gibi bî- ruh bir cesedi, bî‘ar vechi, ve korkunç kıyafeti arae iderek müstehzi nazarları celb idiyor. Faaliyet-i dimağiyenin mahur tuluatı esas bir terbiye ve ta‘lim ile memzûc olursa, kadınlık his ve fikirlerinin memleketimizde neşr-i füyûzâta ‘amil ve bu suretle servet ve sa‘adet nimetlerine kafil olacağı bedaht-ı kat‘iyesiyle rehin kabul olur.

25 Mart Sene 33 Büyükkada A. Aliyye Mehmed

Bizde İzdivac

Hemşirem Raife Halil Hanımefendiye

-1-

Benim hemşirem hanım:

Sizinle ma‘ârife şerefine nâil olamamış iken “Kadınlık” sizi bize kaleminizle tanıtdı. O kalem ki serâ‘ir-i nisvânın en maraznân noktalarını teşrih ile uğraşiyor. Evvelâ sizin gibi bir hemşire ile -velev ki uzakdan olsun-peydâ-yı ma‘ârife,

cariyeleri için bir şeref, sizin gibi hukuk-ı nisvân müdâfi-i bir muharrireye malikiyetde. Türk kadınlığı için bir iftihardır.

Şimdiye kadar kadınlık hakkında intişâr iden bütün neşriyatı merak ile, sırf kendi cinsime ta‘âlluk iylediği için kadınlığıma has bir merak ile ve kemâl-i harâretle ta‘kib eyledim. İçlerinden ba‘zılarını seve seve, ba‘zılarını o derece bürûdetle okudum. Gerçe okuduğumu güzelce anlayacak derecede tahsilim var. Ancak his ettiğimi herkese anlatmaktaki derece-i iktidâr ve mûvafakiyetime pek bigâneyim. Hatta o kadar bigâneyim ki kalemim titreye titreye hissiyât ve düşüncelerime (s. 7) vasıta olurken ikinci bir endişede kalbimi tırmalıyor.

‘Acaba düşündüklerimi hakkıyla anlatabilecek miyim?

İşte bu tereddüt, daimayı, daima mı daima beni yazı yazmaktan, düşündüğümü bî-muhaba yazmaktan men‘ ediyor.

Bu def‘a artık bu setr-i tereddüdü biz-zât yırtmak azmiyle şu ‘aciz kalemimi, sizin mu‘âvenet-i maneviyyenize istinâden şu derdimi, kadınlığıma dair en esaslı zann ittiğim bir derde ait şu hasbihâlimi piş- tenkidinize takdîm eyleyorum.

Evvvelâ fikrimi telhisen tevzîh ideyim: Bizdeki usûl-ı izdivâca dair şimdiye kadar sûtûn doluları yazılar ve hasbihallerden bendeniz iki netice istihrâc idebildim.

1-Şekl-i izdivâcdaki mebde‘i.

2-Biz de, izdivâcın tahribatı.

Daha açık bir lisân ile diyebilirim ki birincisi resm-i taleb, ikincisi düğün.

Yek-diğerinden daha fahiş bir hata-yı i‘tiyâdı –veya ta‘amülü-olan bu iki maraz, derece-i istilâsıyla mütenâsıben teşhis idildi, her eli kalem tutan hanım bu iki marazı etrâfıyla, bütün mirâretiyle bütün ‘üryânlığı ve çirkinliğiyle meydana koydu, ‘adeta bu sîmâyı ta‘âmüle kaleminin bütün kuvvetiyle feryâd ve tahkîrler yağdırdı.

Ancak yine hiçbir kalem bu iki maraz-ı müstevliyenin tarz-ı tedavisi hakkında hiç. Hiç mi hiçbir fikr ü beyân ve dermiyân itmişti.

Hemşireciğim, işte ben bütün ‘acizimle, mübtediğimle bu emrâzın tarz-ı tedavisi hakkında hasbihal itmek arzusundayım.

“Varak-ı mühr vefâyı kim okur kim dinler” mesel-i yeisnânını kabul idemem. İdemem, çünkü mâzînin bu miras-ı seyyiâtını alan köhne dimağlarından silmek istemeyenleri genç Türk kadınlığının haricinde görmez isek terakkî değil bizim için ‘akıbet tedennidir hemşireciğim.

Yalnız siz, bu tarz-ı tedâvide pişrev olsanız kâfidir. Çünkü zaman bize mu‘akibler doğuracaktır.

Çünkü hakikatin verdiği meyveler hem rengin olur hem de leziz .

Evvel-i emirde usûl-ı kadîm mürevvicilerine hitâb idebilirim ki bu âhvâlin devamındaki lütfen izâh idebilirler mi ?

Bunun bî-nihâye olan seyyiâtı hakkında o kadar müdâfa‘a ve delillerim var ki Artık kadınlığımızı, kadınlığı ve dolayısıyla ‘aile hayatımızı sakîm ‘itiyatlardan kurtaralım. Zîrâ bunun zaman gelmiş ve hatta geçmişdir bile binâen aleyha bütün hemşirelerimizi bu husûsda acâle-i kaleme da‘vet iyleyorum .Bu iki sâkim-i itiyâd için de salim ve daha doğru bir yol açalım. Cariyeleri ikinci makalemle birinci usûlün evvelâ tahribâtı ve ba ‘dehe bir tahribâtı def ‘ tedâbiri izâc ideceğim. Kabul itmezler çare-i selâhın sur-i sairesini izâh zahmetini derûhde itmelidirler. Şimdilik bu kadarcık bir teşrifle kelâlden bit-tevâki‘ kelim eyleyeceğim. Bu ilk hatvede sizi kendime zahir bulursam hemşirem benim için idi. Saâdet. Bâki selâmlarımla beraberdir ihtirâmım efendim .

Paşabağçe:Hayriye Fitnat

Kısm-ı Edebî

Kadınlık

Kar’ilerime

Diyorlar ki: Kadın , insanlığı tes‘id ider elbet

Diyorlar ki, kadınlıkda yaşar ‘irfân ve milliyet

Diyorlar ki, kadın ağlarsa gülmez ‘ademiyyet.

Odur insanlığı âlâya sâ’ik en büyük kuvvet

Kadın; her yerde, her millette bir ‘uzv-u mübeccedir.

Fakat heyhat ..! Bizler de kadın, ‘ünvân-ı mühmeldir..!

Kadın, bir milletin mirât-ı hissi, ma‘neviyâtı

Münevver görmek ister daima gözler mir‘âtı

Kadındır öğreden insanlığa ruh-ı kemâlâtı

Kadındır dehrde insanlığın mizân-ı ‘irfânı

Ricâli mürdedir... Bir milletin cahilse nisvânı!

Unut mâzîleri artık , sen ey hemşire-i mağdûr

O mâzîler ki mazlumdur; Fakat âtî.. O hep pür-nûr

Hata-yı cehlini sen annenin ‘afv iyledin lâkin

Yarın elbette ‘afv etmez seni insâl u evlâdın

Nişantaşı: Nevvâre Şükrân

(Kardeşim Makbûle'ye)

Nûra Doğru

Biliyor musun?.. Ferdâ-yı ikbâlimizi zerrin tüllerle süsleyen çamlıkların hazîn sükûnu bizi ne kadar müteessir itmişti. Sen, mutassıl denizin rûhuna ilhâm itdiği te'sirle anlatıyor istikbâlimizin mechûl karanlıklarını pırlantalı emmelerinle tezyîn (s. 8) itmek istiyorduk.. Her taraf sâkitdi .Ne bir kuş sedâsı, ne bir dalğa inini hiç, hiçbir şey yokdu, yalnız ğamlı bir boşluğun sessiz gölgeleri, mechûl bir sarayın niyâzkâr sisleri, evet mazlum bir sükût vardı. Sen müteyicâne kardeşim diyordun.

-Mevcûdiyetimizi bürüyen bu siyahlıklardan silkinmek, sonra hayatın ye'sini, elemi nişyâna atarak bulutsuz bir ömr-i hayâli yaşamak: Ah vah!.. Dedik kadınlığın mazlûm ufkunda doğan elmaslı bir güneş bize tasvire sığmayan bedi'alar ilhâm etdi, semâmızın menekşeli diyarından esen sihir rüz-gârları, o siyâh bulutları parçaladı.. Evet, bu gün istikbâlin münevver anneleri için bütün emeller altın varîkâlarla süslendi.

Yarabbi bir damla gözyaşına yalvaran bu ma'sum ve öksüz feryâdlar, hüzn içinde melâl-i yeisini avuturken, neden...

Her bucak bir çöl 'uryânlığı yaşıyor.. Neden bu mes'ud hayata derin ve büyük bir kin var? Kardeşim: Bunlara ağlayan bir kalb, inleyen bir ruhla isyan itmek "istikbâlin yıldızlı hayatı bizimdir." Hâzin bir lahza-i sükût geçmişti. Elinle, uzak denizin pembeleşen âfakını gösterdin.

Burda her gün öksüz ve sefil dakikaların zehirlerini içmekdense, gel seninle şurada zümrüdleşen âfakın âğuş-ı zehb-dârına gidelim, müteverrim emellere bir şafak, siyah ümidlere bir yıldız arayalım didin ve mendilini gözlerine götürdün

Sen anlatdıkça, ben de siyâh bulutlardan sıyrılarak tebessüm itmeğe çalışan, kamere bakıyor, bilmem neden hepsini ba'zen süzen pür-emel sözlerini dinlemek, daima dinlemek bu suretle, o müzehher gecenin ye'sine koşan hicrânları susdurmak istiyordum ...(s. 9)

İşte o gice rûhuma dökdüğün ezvâk-ı hayâlâtı, semama ğaza-i nûr işleyen pür-şi'ir hislerini şimdi burada tekrar tekrar yaşıyor ve seviniyorum.

Âh kardeşim bilsen, kadınlığın ma'bed-i sükûnunda titreyen bu baygın niyâzlara gözlerimin derinliğinde toplanan firârı bir ziyâ ruhumun ufkunda dolaşan

serseri bir hayâl var. Bu hayâli ancak inkîsâr emeliyle sararmış iki katre göz yaşları siler.

Ba'zen ben dalgın, yarını, istikbâldeki anneliği düşünür, mes'ud bir zevk-i ruhu yaşarım..

Heyhât ki yakın mâzînin matemleri bana öksüzlerin feryadını yetimlerin hicrânını okur ve fısıldar.. Of!.. Mâzî; Şimdi bir serâb orada karanlık, boğucu rüzgârlar, isimsiz yakıcı çöllere var.

Bak ben, istikbâlin uzak ufku, melekler diyarında (s. 10) Bir nûr gördüm. Ona doğru koşuyorum. Haydi, sende gel, o her vakit bulutlu semâma inciler yağdıran hassâs mevcûdiyetinle, o vah! Müteessir ruhunla koşalım! Belki ona kavuşur, hayaller içinde çırpınan 'ömrümüzü bir seyâle-i nurla yıkarız... Koşalım, bu sefil hayatın dikenlerini atlayarak ona üzgün ruhunla tahayyül ittiğin nevre-i sa'adete kavuşalım olmaz mı?

Panğaltı – 'Aliye Suzan

Kadınlık

Mecmû'amız-ı 'Aliye Suzân Hanımefendi gibi muktedir edibelerin mazhar-ı himâyeleri oldukça şerefimizin te'âlî ideceğine şüphe yoktur. Teşekkürler ideriz hanımefendi.

Meşâhir-i Nisâdan Mâ-b'ad

Erva bint el-Haris: Haris bin Abdülmuttalib kerimesi Erva'dır ki Resul-i Ekrem Sallallahü te'âlâ Aleyhi ve Sellem Efendimiz Hazretlerinin ammizâdeleri bir sahâbiyye hatundur. Hazret-i 'Ali'nin dünyadan teşriflerinden sonra Tîm, Udvî ve Ümeyye kavimlerinin müşârün-ileyha üzerine musallat olarak ezâ ve cefâ itmelerinden pek bizâr olarak bir ay iştikâ o zamanın halifesi olan Hazret-i Muaviye'ye giderek halini bildirmiş ve ilaveten Hazret-i 'Ali Kerremallahü veche ise Hazret-i peygamberden sonra "Hazret-i Harun Aleyhiselâm'ın Hazret-i Musa Aleyhisselâm menzelesinde olduğu gibidir" dimesi üzerine meclisde bulunan (Amr bin Al- As) hiddet iderek "ya 'acuz ez-dâlle artık kes, sözünü kısa tut ki zaten aklın kalmamış dimiş idi. Bu muameleye karşı Erva bint el haris fevk-al-âde canı sıkılarak" ya ibnü'n Nabiğa sen mi söz söylüyorsun, halbuki senin validen Mekke'de pek meşhûre ve irhâsü'l icrâ idi. Doğduğun vakit benim oğlumdur diye seni Kureyş'den beş kişi iddi'a itmiş idi. Validenden sorulduk da onların başıyla da ülfet itdim. Bakın çocuk hangisine daha ziyâde müşâbih ise ânın oğludur. Diye cevap virüb " 'As bin vaile "müşâbehetin gâlib olmakla seni ana ilhâk itdiler." Didik de

Hazret-i Muaviye bu hale karşı fevk-al-âde mahcub olarak kendisine altı bin altun ihdâ idüb müşarün-ileyha dahi fukaraya tasadduk itmiş ve memleketin te'min-i selâmetine sarf itmiş saliha ve afife bir hatun idi.

Erva bint Abtulmuttalib: Ceddi Neb-i Ekrem Efendimizin halası ve tabfat-ı şî'iriye sahibesi bir hatundur. Pederinin vefâtında söylediği mersiye mealen şöyledir: “benim gözüm bi-hakkın ağladı, şol sahib-i semâhata ki hayâ hilkatli ve nazik tabi'atlı şerifü'l menşe-i ve kerimü'l haslef ve hüsn-i niyet sahibidir. Üçüncü beyti nefsine hitab ile pederini eşsiz ve akransız bir sahib-i şân olmak vasfıyla tavsif iden ve isimlerini tasrihden ibaretdir.” Kendisi ben-i malik bin el nazar bin âb-ı ruyî ve medir-i umûru idi. Kaviyü'l kalb olub meydan-ı ğazada kanlar aktığı ve ölüm bahadurları korkutduğu vakitlerde bile asla fütur itmeyüb izhâr-ı celâdet ve re'yinde isabet itmekle beraber bakıldığı vakit üzerinde güzellik ve rûşenlik görünüyordu.

Ezer Midhat: Zaman-ı sa'adetde hükümdar olan Hüsrev-i Perviz'in kızıdır. Pederinin vefâtında saltanat kendisine intikâl itmiş ve altı ay kadar icrâ-yı saltanat itdikden sonra mu'âmalatından dolayı katl olunmuşdur. Letafet hüsn ü ân padişahlığına da layık bir güzel idi.

Esmâ bint Ebi Bekir: Hazret-i Ebû Bekirü'l Sıddîk efendimizin kerimeleri Esmâ'dır ki "zâtü'l natîkin" cenâblarıdır. Aşere-i mübeşşireden Zübeyr ibnü'l Avam Hazretlerinin taht-ı tezevvücünde idi. Yetmiş üç sene-i hicriyesinde Mekke-i Mükerrerme'den Haccac-ı zalime mağluben maktul olan Şehid Said Abdullah İbnü'l Zübeyr Hazretleri gibi dellir ve sahib-i dini müşârün-ileyh doğurdu.

Esmâ-i bint Abdullah: “La ıtr ba'del arus” mesellinin kailesi olan Esmâ'dır ki mecmuâ sahibi Ebû'l fazl el Meydaniye'nin tayinine göre kabile-i ben-i Azre nisvânındadır. Baladaki meselin menşei şöyledir: Mezbure Esmâ vaktiyle 'arus namında güzel bir adamla izdivaç iderek bir müddet imrâr-ı hayatdan sonra zevci vefât itmiş ba'de diğere bir talib zuhûriyle âna vardığın da ğayet çirkin olan bu zevci sâninin ağzı fena halde kokar imiş. Zevcini bir ay istiskâl-i 'arusdan sonra artık bana ıtırın lüzumu yok dimiş ve o vakitden beri durub-ı emsâl adedine dahil olmuş bir cümledir.

Esmâ bint Ümeys: Ashabdan Ümeys bin Ma'ad kerimesi Esmâ'dır ki meşâhir-i sahâbiyyetden ve haklarında “el uhveti müminât” diye medh-i nebevî ve imanlarına şehâdet-i peygamberi vaki' olan ihvândandır. Valideleri Hind bint 'Avf namında idi ve kendisi zaten Ca'fer-i Tayyar Hazretlerinin zevcesi olub ibtidaî

İslam'da zevciyle birlikde Habeşe'ye ve ândan sonra Medine-i Münevvere'ye hicret buyurmuşlardır.

Nigâr Cemâl

Sahîfe-i Mizâh

Çıtkırıldım Hanımefendi

İşte size kibâr-ı müteşekkikin nisvândan yani kadınların birinci sınıfının 'ali âla ali şıklarından bir 'aded hanımefendi, evet bir 'adet hanımefendi ki: daima küçük, daima genç, daima şık daima zarif mutantan doğmuş, mes'ud büyümüş ve fantezi yaşıyor. Hayatının en küçük noktasında bile modayı ta'kib ider ve mümkün olsa sevgili modanın uğuruna canını bile fedâ ider!

Tahminen dört çocuk validesi olan altmışlık annesinin ilk evlâdı olduğu halde yine 'ailesinin daima küçük hanımefendi 'ünvanını taşıyor. Ben bu Çıtkırıldım Hanımefendiyi bilmem kaç sene oluyor -iğneli köstekli modası çıktığı zaman tanımak şerefine nâil olmuşdum; İlk teşrifim, Kadıköyü'nde muhabelerimden(?) birisinin düğününde idi.

Ben büyük hanımın torunu idim.. O yine küçük hanımefendi idi.

Biz bütün davetliler koltuk odasına yakın bulunan bir salonda istif olunmuş, mâmekan çiçeklik de.. Celb idilen bir takım sâz icrâ-yı terennüm idiyordu. Bizim bu Çıtkırıldım Hanımefendi, sağ cenâhda modadan modanın muhsinâtından bahs idiyordu.

Siz onun şimdi ki: Kostüm tayyörüne bakmayın o zaman başdan ayağa kadar iğne ve köstekli idi. Düğünden avdeta merdivenlerden birkaç def'a köstekliğindekini 'ömrüm oldukça unutmayacağım!

Bu sene modanın tebdil-i hesabıyla onun kıyafeti telbisesi de değişmiştir!

O şimdi, bağçe kapısında Meh-pâre mağazası altındaki Ceylan mağazasının tertîb idildiği tenzilâtli satışdan bila-istifade âlâ parizyen ipekli kumaşlardan kostüm tayyörüyle yine fantezi geziyor...

Kendisiyle daima temâs idenlerden işittim ki! Son yaptığı çarşafının zarafetinden, hele pelerinin pek çok izhâr-ı memnuniyet idiyormuş...Canfesci Agop'un kulağı çınlasun rivâyet-i sahih ise, Karlman'ın valet-i parizyeninden usanmış, diyorlar ki artık şimdiye müebdeden bu vakit yapmış ellerini şimdilik samur bir manşuna kiraladığı için parizyenlerinden usanmış. Şimdi teriniğ-i Galata'nın deradusva kostümleriyle te'min-i telbis idiyordu.

Bizim her vakit evde, kullandığımız terkelere benzeyen dekolte kadife iskarpinlerden; bu küçük hanımefendi ajür ipek çorablarından güzel gösterdiği

içineveli pek hoşnud imiş. Bundan böyle el çantası isti'mal itmeğe karar vermiş.(s.11)

Tevekkeli değil! Her sene Avrupa'ya birkaç yüz balya sipariş edilirken; bu sene için o vakitler gibi koltuk altında taşınabilecek beş on balya küçük kıt'ada port fevi sipariş edilmiştir! Muharrire-i naciz birkaç seneden beri meşgule-i tahrîr arasında onu unutmuşdum.

Evvelisi gün bu Çıtkırıldım Hanımefendinin mâ-fevk 'ala intizâr yeni yazı ile yazılmış bir mektub-ızarâfet uslûbunu aldım.

Eğer rahatsız olmazsanız mektubun hulâsa-i mealinden size bir parça bahs ideyim: Çıtkırıldım Hanımefendi mektubunda diyor ki: Yeni neşr eylemekde olduğunuz Kadınlık nâmındaki nefis gazetinizi evvelisi gün, modisteremin kabul salonunda gördüm...

Gayet şık ve fantezi bir salon gazetesi benim yazılarıyla o kdar münasebetim yok ise de kağıdla resimleri pek hoşuma gitdi ve pek beğendim. Nâmeme bir abone yazılmak üzere esmânıyla adresimi takdim idiyorum..

İşidiyorum ki! Bu güzel gazeteniz her şeyden bahs idiyormuş fakat yalnız bir şey'i unuduyorsunuz modadan.. Evet efendim modadan bahs itmiyorsunuz fakat niçin..?

Muharrire-i naciz bu mektuba karşı ğayr-ı ihtiyarî bir kahkaha-i şükkrândan sonra etrâfıma bakındım: Çıtkırıldım Hanımefendinin mûstesnâ adresleri abone defterlerini süslerken mektub-ı zerâfet üslûbunun yırtılmış parçaları sepetin ağûş-ı mensiyesini doldurmuşdu, kendi kendime düşündüm: Teselsil idecek makâlât mizâcımızda nevbet-i tahrîr Kadıköyü'ne gelirse inşallah modadan bahs ideriz.

Kadınlık Tefrikâsı

Muharriri: İbn'ül-Feridun Mehmed Sadık 4

Katil Mirascı

İntisâb itdiğinizi henüz anlıyorum?

Fakat pek vesâitsiz bulunuyorsunuz...! Önünüzde bir sehpa lazım (!)

Refet, ne taşeron üzerindeki mektubuyla beraber Sani Bey'in gözlerini işaret iderek bazen sehpadan, filândan daha mü'essir nak'ül harare böyle mühim mevsûk vasıtalar kifâyet ider.

Ba'zen de olur ki: O vesaitden istihrâc idilen ma'lûmât insanı aldadabilir.

Ehl-i ihtisâs keskin bir nüfuz-ı nazar, ve his ikâz ile daima müchezdir.

Ya iğfâ ve teğâfil..?

O, erbâb-ı te'amile göre değil..

Ah.. İşte burada yayan kaldın Tatar ağası..!Neden ?

Çünkü hemâkatın büyüğü kendini daima mütekayyız farz itmektir.

Fakat sizin Kemâl-ı muvafakiyetle telaffuz ettiğiniz: Hemâkat, o eski masal, erbab-ı fikr ve zekânın gizli bir silâh müdâfaası (s. 11) olduğunu unuduyorsunuz..?

Evet, öyle bir silah-ı müdâfaa ki her yerde sahibini mağlub itmekle mu'teberdir. Sizin mağlubiyet dediğiniz şey galibiyetin öz kerimesidir. Daima mahkûm –hâkimin meşk tahtası olmakla beraber – mu'ayyer kuvvetidir. Ma'mafih bir şeyi nasıl başlarsa öyle biter..

Salonda işidilen ayak seslerini müte'âkıb kapu açılır içeri giren mazlum Bey..

Sanih Bey, müsretkâr bir isti'cal ile birden kalkarak; Vay beyim buyursunlar.. Nerede kaldınız Mazlûm Bey? !

Birader, intizâmsızlıkla işti'hâr iden memleketimizin vasait-i nakliyesini bilmiyor musunuz? İki sa'atdir ki: İskelelerde, istasyonlarda yuvarlanıyorum..!

Sanih Bey, içini çekerek : ne çare; Memâlik-i sairenin vesait-i mükemmele-i harikasını görmeyenler ; bizim bu köhne trenlerimizi, tramvaylarımızı alkışlamağa mecbûrdurlar !

Efendim geçen gün Viyana'dan gelen Macid'in; hoşâmedisine gitmişdim. Daha bir takım kimselerde vardı, çocuk büyük bir iştiyak-ı terakkî ile oraların intizamından bahsi derken didi ki: Hele İsviçre'de lezvânın yalnızlığı elektrikli tramvaylarını ne kadar mükemmel gördümse ücreti de o nisbet de ucuz buldum...

Öteden yosunlu dimağlardan birisi ne desin beğenirsiniz?

Sanin Bey, ne ...

Efendim bizim Topkapı tramvayının nesi var..?

-Vây miskin herif..!

Refet Bey, öteden söze karışarak aman efendim taayyib itmeyiniz ananât-perver kimseler daima konservatuvar –muhâfazakâr- olurlar. Muhâfazakârlık ise kanaatle kaimdir.. Bilmem ki 'arz idebilir miyim? Bunlar memleketimizin en büyük hastalığı..!

Mazlûm Bey, kaziyenin kailine doğru tevcih-i inzârı dikkat iderek: Vây Refet Bey Efendi Zât-ı 'alileri burada mısınız?

Sanih Bey eliyle Refet Bey'i işaret iderek:

-Efendim Hazretle mu'ârifeniz var mı?

Mazlûm Bey: Evet efendim! Hem pek eyü. Aşinâlığımız; öyle bir ‘mahfelde te’sis itmişdir ki : daima yek-diğerimize karşı marbût-ı ihtirâm ve muhabbetiz...!

-Ya... Bendeniz hiç tasavvur itmiyordum?

Bir [mahvelde] didiğiniz... Ya ‘ni bir kulûbde öyle mi efendim? Mazlûm Bey, yavûk efendim yavûk..

Biz öyle siyasî cereyanlarla şahsiyetlerimizi çamurlayacak kadar mütehammil(?) değiliz..!

-Fakat pardon Mazlûm Bey Efendi/Kulûb nâmı demekden yalnız siyâsi mahfeller anlaşılabilir. Meselâ müessesât-ı ‘ilmiyye ve sînâiyye onlara da kulûb nâmı verilebilir. Hatta ma‘lum-ı ‘aliyenizdir ki Beyoğlu’nda kumar kulûbleri de vardır. Bakınız onlara bile kulûb diniliyor .

Öyle ama: Bizce me’nûs olan kulûb..Daima ahvâlı siyâsiye ile iştilal idilen muvâkı’dır.

-Her ne olursa olsun bizim Hazretle melâki olduğunuz mahalli artık izâh buyurunuz da..

Eğer kabil-i istizâh bir mahal ise.

-Tabii...

Ya değil ise?

Benim felsefemce bin ala-hevân teşrih ve istihzâhı mümkün olmayan hiçbir mahal yoktur, demek celsemize bu kadar yüksek bir samimiyet hâkim..?

Elbette.!

Mazlûm Bey, Refet Bey’e dönerek, ne dirsiniz Beyefendi?

Refet Bey, ale’l-umûm ısrâr; zaten ısrârı ikrâr itdirmek için icâd edilmiş bir hançerdir ki (?) Ekser-i muvafakiyyet-i huneyn oluyor..!

Fakat bendenizin şimdi mucîb istiğrabım olan şey, yeni doğmuş bir tıfl-ı müddetin mevlidini öğrenmek ve onun harîm-i mevânesetinde yaşatmış iki üç sa ‘atlık bir ömr-i şahâneye âgâh olmak için Sanih Bey Efendi’nin bizi açıkça ahvân şeceresine idhâl ile celsemizde de bir caize-i samimiyet veriyor..! bu bir diplomatlıktır.

-Sanih Bey, canım Refet’in o mantıksız(?) felsefelerine kulak asmayınız.

-Refet mekteb-i şehadetnâmenin derecesini mantıktan aldığım –Şâyân-ı takdirli -numroludur ki ! ‘alâ aliye i‘lâ itmişdi..!

-Canım mektebi bırakalım şimdi fabrikadan (?) bahs ediyoruz..!

Efendim siz pek yüksek yaşıyorsunuz, ümîd itmemeğe! Mensucâtını giyebilmeniz! Çünkü fantazi değil, ma‘mûlât-ı dâhiliyedendir.

Mazlûm Bey mâ-mafih zât-ı ‘aliyeniz pek ısrâr idiyorsunuz. Bey efendi bu, bizim hayat-ı husûsiyemiz zımnî bir müdâhale dimekdir..!

Sanih Bey fakat, tedâhilde kalmış bir mehbeniz isem;

-Bendeniz de karşı o kelimeyi telaffuz edebilirsiniz. Hâlbuki kül-yevm elinizde mütedâvil bir refiğiniz olduğum için kendimi selâhiyatdâr görüyorum.

Mazlum Bey,- bu tevcihinize karşı itmekle beraber ‘afvınıza mağruren mecrâ-yı samimiyetinizi artık değışdirelim olmaz mı?

-Sanih Bey neden?

Refet Bey- geçmiş bir maceranın etrâfında çok dolaşmak korkarım ki iştiâ-i şebâbı kabartıracak...

Belki sonra kolay kolay itfâ idilemeyecek bir (okunmadı) tevlid ider.?

Mazlum Bey, hem şimdi sulanan ağızlarımızdan sonra olur çıkar.

-Sanih Bey, vallah iyi .. Kimsesiz... Nisbet idecek planlar te‘lif idiyorsanız, kiminiz Napolyon’un tacına tevarüs iyleyecek mahâretler ibdâ’ idiyorsunuz: şu halde sizin ‘akl ve gıyâsetin, zekâ ve fetânetin birer hazinesini taşıyan ben; bu mazhariyetlerimden dolayı kendime büyük bir ishâm-ı iftihâr çıkarmalıyım

Refet- fakat memleket ishâme kıymet-i takdir idecek sizin gibi birkaç sermayedâre malik olsa idi...

-Sanih Bey, lakin rica iderim.. bu mücellat vechleri çok... Çünkü altında kalan esrâr-ı âlûd emelim gaib oluyor. Bir parçada ricalarımı as‘af ile tetvic idiniz.

Refet Bey, estağfurullah efendim. Tetvic; ne demek, dudakları. sizin emrinizin eteklerini öpmeğe daiam amadedir.

Sanih Bey Refet’e tevcîye-i hitâb ile sözümü lütfen Mazlum Bey’e bırakınız o söylesin.

Refet Bey, bilmem Mazlum Beyefendinin dimağı öyle .(Mâ-ba‘dı Var)

(s. 14)

Tabâhat

Alafranga

Usûl-ı Tabâhat

Gayet ucuz ve sade olan akşamı, tercihen kaleme alınmıştır.

Arpağun Çorbası

Bu nâm tahtındaki çorba bezelyeden yapılır. Her vakit muvaffik ve nefis çorba yapabilmek için taze bezelyeyi vaktinde kabuğuyla birlikde muhâfaza itmek lazımdır. Çorba yapılacağı zaman iş bu bezelyeler, yeşil fasulye gibi başlarından koparılıb soğuk suda çalkaladıktan sonra tuzlu su derûnünde üç sa‘at kaynatılır. Ba ‘de bezelyeler sudan çıkarılıb kabuklarından kabuklarından ayutlanub ezilerek tekrar bir tencereye vasıl edilüb üzerine mîkdâr-ı kâfi kaynar su ‘ilâve iderek ateşde kaynatmalı parmak kalınlığında bir dilim ekmek kesilerek lokma halinde doğrandıktan sonra tereyağında güzelce kızartılmalı ba‘de çorba derûnına atılarak bir mîkdâr tuz ve biber dahi ‘ilave idilirse pek nefis olur.

İşbu çorbanın müddet-i tabhı 3 saat bir çeyrekdir.

Alel-ade- sade çorba

İki kâse su ve bir kaşık zeytinyağını bir tencereye koyunuz. İşbû mâyi‘ kaynarken derûnune üç kaşık pirinçle mîkdâr-ı kâfi tuz ‘ilave idiniz. Yigirmi beş dakika bu suretle kaynatmalı, ancak pirinçler yek-diğerine yapışarak lâye‘ olmaması için ara sıra karışdırmak lâzımdır. Bu müddetin hitâmıyla tencere indürülüb kâselere boşaltılarak tenâvül buyurmalı.

Mi‘devi Çorba

İki büyük patetes soyunuz. Bir kıyye mîkdârı tuzlu su derûnuna atınız. Kenarı derince bir kab derûnuna gayet ince ekmek dilimleri yayınız. Çorbayı kaynadıktan sonra mezkûr kaba boşaldarak üzerine ceviz büyüklüğünde sade veya tereyağını ateşde kızdurub dökünüz. Gayet nefis olacağı gibi mi‘de için dahi fevkalededir.

Ana Hureyre Çorbası

Elleri haşlanmayacak derecede taze ısırğan otu toplayınız. Tuzlu su derûnuna iki ‘aded patetes atınız. Ateşde kaynamağa başladığı zaman toplanılan ısırğan otlarını, ufak ufak doğrayarak bir ceviz büyüklüğünde sade yağ ile birlikde işbu atınız. Bu suretle yigirmi beş dakika kaynadıktan sonra patetesleri eziniz. Yarım saat kadar da bu suretle kaynadıktan sonra bir çorba kâsesi derûnuna bir mîkdâr ekmek doğrayarak üzerine boşaltınız. Ba ‘de bir kaşık tereyağı ateşde kızdırılıb üzerine dökülürse nefis olur.

(s. 15)

Tevlev Çorbası

Herhangi bir balık veyahûd bir balık başı veyâ Amerika bildircını bu da bulunmadığı takdirde bir mîkdâr yılan balığı tedârik idiniz. İki kaşık fevkaledede temiz

arpayı güzelce yıkayınız. Ba ‘de balık ve arpa üzerine üç kâse soğuk koyarak ateşde güzelce kaynatınız. Müt‘âkiben bir soğan ince kıyılmış olduğu halde bir mîkdâr karanfil daneleriyle birlikte çorbanın içine atınız. Ba‘de bir demet yabani kekik, tıflân, mide nüvâz, tuz ve biber ‘ilâve idiniz. Arpa pişmek için bir sa‘at kadar kaynadıktan sonra indirilerek çorba kâselerine boşaldılır kezâ ateşde kızmış ceviz büyüklüğünde bir mîkdâr sade yağ dahi üzerine ilâve idilirse pek nefis olur.

Cariye Çorbası

Kabuklarından çıkmış midyeleri kuru olarak bir tavaya doldurub şiddetli ateş üzerine koyunuz . Bu suretle midyelerin tabii suları çıkacaktır. Ceviz büyüklüğünde bir mîkdâr sade yağını ateşde kızdurub ba ‘de içine birkaç yaprak kuzu kulağı eklemek kabuğu ve mudûr bir suretde kesilmiş bir ‘aded soğan dahi ‘ilave iderek kavurunuz. İşbu mahlût bir tahta kaşıkla iyice karıştırılmalıdır. Beş dakika sonra midyeleri kuru olarak bunun içerisine koyub bi-tekrar karışdırınız. Midyeler hal-i tabi‘iyesini bularak pişmek reddelerine geldiğinde evvelce çıkmış olan suyu mezkûr-ı mahlût üzerine ‘ilave idiniz. Bi’l-tabî‘ bu mayı‘ bir çorbaya kâfi gelemeyeceğinden arzu idilen mîkdârda su ‘ilave idilerek on dakika kadar da bu suretle kaynadıktan sonra eğer, icâb idiyorsa içine bir mîkdâr tuz ve biber ‘ilave iderek kâselere boşaltınız. Nefis olur. Müddet-i tabh yigirmi beş dakikadır.

Juli Hanriyat

[Daha var]

Cümle-i Hikmiyye

Hazain –i hayır ve şerrin anahtarları insanlardır.

Hadis Ömer “ Radı Allah‘anhu

“ Bir şeyden me‘yüs olan adam ondan müsteğni olur.

Ömer “Radı Allah‘anhu

İnsanların en akıllı en mensif olanıdır.

Ömer “ Radı Allah‘anhu

Lisân yırtıcı hayvan gibidir, başıboş bırakılırsa ‘ukûr olur. ‘

‘Ali Kerimallahu

Veche işlerde tesâdüf olunacak sıklet su‘ubeti akçaya çekdirilmelidir.

Zey-ı mahşeri

Cehlin ile ihtilât ve muvânet ‘akl hastalığıdır.

‘Atâbî

Başlıca tedbir az söylemek ile, başkalarından ziyâde kendi zâtından korkmaktır.

Fenelon

‘Ulû cenâb dinilen haslet-i hüsne başkalarından iyilik yapmak ile kendi ‘aleyhinde yapılan fenâlıkları ‘afv itmekdir.

Vavanark

(s. 16)

Mûsikî Hakkında Birkaç Söz

Makâmâtın Şed Yolunda İstiğmali

Her makam kendine mahsûs perdeler üzerinde icrâ idileceği gibi ve pest olarak kendi perdelerinin melâmı olan ba‘zı perdeler üzerinde dahi seyr idilebilir, şu halde bir hevânında saz ile beraber meselâ mahîr makâmını asıl perdesinde okurken zahmet çekecek olur ise sâzende olan kimse şed usûlüne müraca‘atla hevânındayı sıkıntıdan tahlis idebilir.

Mahîr makamı şed yolunda şu vechle icrâ olunur. Asıl mahîr gerdane, hüseyini, sabâ , çâr-gâh , segâh , dügâh.

Birinci şed (Hüseyinî, nevâ, bûselik, zengûle, rast, ‘ırâk , hüseyini, ‘aşirân).

İkinci şed (nevâ, çargâh, küşât, ‘acem-i ‘aşirân, pest-hisâr, yegâh).

İşte bi’l- ‘umûm makâmât hakkında şu suret-i kabl-i tatbik olabilir. Esasen şed usûli hevânındelerden ziyâde sazendelere müretteb bir vazifedir. Zîrâ insanlar sedâlarını istedikleri gibi tîz ve pest olarak isti‘mâl idebilirler. Şu kadar ki karşusındaki sazendenin mûsikîde matlûb memârisesi yok ise bi’t-tabi‘ hevândenin daire-i sırrı dahilinde idare-i saz idemeyeceğinden gerek fasıl arasında ve gerekse münferid bulunduğu makâmın letâfetini ğaib iderek birtakım falsoları intâh ideceğinden buralara mahal kalmaksızın perdeyi derhal şed usûlüne tebdil itmek lazımdır. Bu gibi mimarileri elde idebilmek için dahi başlıca usûlât-ı mûsikîyeye vukûf tam hasıl idebilmekdir. Binâen-aleyh gelecek nüshada bir tefsil usûlâtından bahs idilecektir.

Hacı Cemâl

Şarkı Hüzzam

Kadıasker Mustafa Efendi’nin Usûl-ı Ağır Aksak Semai

Doldır getir ey sâkî gül çehre-i piyâle gel canım

Sağır yetişir bu gicelik def ‘-i melâle gel canım

‘Aks eyle tâbâda ruhsâle-i âle

Nakarat

Îzâ

(numarasız sayfa)

Ailelere Müjde

İslâm Fabrikası

Mahmud Paşa'da Yıldız Hanında Ali Mehdîzâde Mahmud Paşa'da Yıldız Hanında kadınlara çocuklara mahsûs her nevi paltolar, esvaplar, bluzlar, yeldirmeler, ve çarşafklar, hazır ve ısmarlama son modaya muvafık rekabet kabul itmez derecede ehven fiatla 'imâl ve furuhât olunur.

Ayrıca küşâd itdiğimiz husûsu terzhânemizde her dürlü sipârîşât kabul ve matlube muvafık bir suretde i'mâl itmeği ta'ahhüd ideriz.

Tasrif ve zerâfeti arzu iden bil 'umûm hanımefendilerin fabrikamızı her halde ziyaret itmelerini temenni iyeriz.

Gümüştuyu, Taşkışla ve Beyoğlu Zukûr Hastahânesi ve Darü's-şafaka Mektebi...

Dişler terkiyât hazıra-i fûnûniye tatbiken tedavi ve son sistem nevi i'mâl olunur.

Pazar günleri me'muriyetlerinde bulunur.

Diğer günler muayene Cağaloğlu'nda askerî taka'âüd sandığı karşusunda iki daire-i mahsûsada .

Bu sahifemiz ilanât için satılıktır.

KADINLIK

NUMRO:5

Kapak Sayfası

Birinci sene numro 5 Penç-şenbe.

Nisan 1330 21 Cemâzi-yel-evvel 1331

Sahib-i imtiyazı: Hacı Cemâl

Ser-muharriresi: Nigâr Hanım

Nüşhası 50 paredir.

"Abone Bedeli": Seneliği posta ücretiyle beraber 80, altı aylığı 50 ğuruşdur.

Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 35, altı aylığı 18 frankdır.

Adres: Bab-ı Ali caddesinde Orhan Bey Hanında ikinci kat.

İhtâr: Gönderilen makâlât derc idilsün idülmesün 'iade idilmez.

Kadınlığın varlığını ve memleketde bir mevki ' bulunduğunu müdafa'a ider.

Penç-şenbe günleri neşr olunur musavver gazetedir. Sahâifemiz bil- 'umûm Osmanlı hanımları âsârına küşadedir.

Üsküdar Ahali-i Muhteremesine

Muhtac olduğunuz sinai dişleri dimağınız yapdırmak işe yaramayacak kökleri ağrısız çıkararak olanlarını mine ile bilerseniz doldurtmak ve kök üzerine sâbt vidalı diş ve tac yaptırmak arzu iderseniz Ahmediye Caddesinde her türlü ma'nâsıyla mükemmel ve muntazam (Osmanlı Tıb-ı Dar 'ül-fünûn ile Paris'den me'zûn) Ahmed Hamdi diş mu'ayenehânesini bir kere teşrif buyurunuz her halde memnun olursunuz. Mu'âyene zamanları her gün sabahdan akşama kadardır.

Telefon numarası 84.

(s. 2)

Kısm-ı İctimâ'î

Kadınların Mevkî'i

Herhangi bir memleketde medeniyet ma'nâyı tâmiyle temerküz itmiş bulunursa hiç şüphesiz kadınların da mevkî'i yükselmiş ve onlardaki mevcûd rikkat-i ruh, ricâle takaddüm işlemekte bulunmuştur.

Hey'et-i ictimâ'iyenin şehrhâh tekâmülünü çizen ve ârâ'e iden kadınlar iki kısma ayrılır :

Bunlardan birincisi azmine-i kadimeye 'aid olup tarihte pek yüksek ve müstesnâ mevki'ler işgal etmişlerdir ki hâl-i hazırda anları taklid ve tatbik idebilmek nisviyyetin terakkî ve teâlîsi nokta-i nazarından elzemdir.

İkinci kısım ise nisvân-ı hazıra olup tarihin kayd ettiği nisvân-ı kadime meyânında ğayr-ı mahsûs birer nokta halinde enzâra çarpar ki beşeriyyet için şeyn olmakdan başka bir mahiyeti haiz değildir

Beşeriyyet için şeyn diyorum, fakat bu cümlenin sırf şark nisviyyetine aid olduğunu da kayd itmeden geçemeyeceğim. Çünkü biz şark nisvânını mahkum-ı atâlet iderek ânları tekâmülden men' itdik. Nisviyyet kelimesi lafz-ı bî-ma 'nâ halinde beyinlerimize temerküz iderek bu mukaddes vücûdları ancak [hab-bâh] nokta-i nazarından mukaddes telakî itdik ve itmekteyiz.

Hiç düşünmüyoruz ki beşeriyyetin hâmisî ve istikbâli olan kadınlar, mevkî' itibariyle bizden daha büyük ve daha mukaddestirler. Bu münasebetle nisvân-ı mâzi ile hâle arasında bir mukayese itmek isterim, zîrâ biz şarklıların ta' kib itmekde bulunduğumuz prensib [Uveyd]'in kadınlar hakkında yazdığı eserinde kadınlığın tenzil kadar ahlâkiyesini musavver yürüdüğü birçok nazariyyâtına hem cer-bân olmakdan başka bir şey değildir. Bakınız [Uveyd] ne diyor:

“Aşk ve sevdâ, havas-ı hamsenin vasatâtıyla tezevvûkundan ibaretdir ki buna ancak ‘ameliyat rehber olabilir.” Ve daha ileri giderek “baharda kuşlar, sayfide böceklerin sükûnuna boğuldukları görülür de sevimli, nokta-i perdâz bir genç delikanlının temenniyât-ı ğaram-pervânesine hiçbir kadının mukâvemet idebildiği görülemez. En hissiz telakî itmek (silik) bile bu niyâzlara karşı gizli arzularla izhâr (silik) kendini alamaz” İşte bizim prensibimiz ve yine bizim –(silik) takip ettiğimiz İran-ı kadim ile kavm-i Yahud dahi bizim şimdiki prensib tekrar olan dahilinde hareket itmişlerdi; fakat neticede İran’ın o eski şevket ve kudreti nâbud olmuş ve kavm-i Yahud dahi mahv ve münkarız olmuşdur. Kadınlar, yalnız teskîn bî-ehemmiyeti nokta-i nazarından yaradılmışlardır. Bu toprakta ânların da bir mevkileri ve bir mevki-i mümtazeleri vardır. Çünkü beşeriyyeti bu hal-i tekâmüle isâl iden onlar ve onların ârâ’ê ve zihinlerimize ilkâ itdikleri saf ve nezih hisleridir.

Kadim Roma ve Yunanîler kadına perestij iderlerdi. Kadınlığı icrama teşbih itmekle kalmayub ma‘bûd makamına bile es‘ad itmişlerdir. Bunların bu hareketi bizce dinsizlikten başka bir şey değilse de mantıkî bir suret de mülâhaza olunur ise “kadınlığı” beşeriyyetin mevlidi itibariyle tebcil ile dünyanın en mukaddes mahlûkatı latifi ‘adedine dahil idiyorlarmış ki fil- hakika bu böyledir.

Kadın erkeğin, erkek kadının bir cüzü lâ-yünfekkidir. Kadınsız erkek ve erkeksiz kadın olamaz, birer cüzü ğayr-ı müfârik şeklinde bulunan ecsâm-ı yek-diğerinden tefrika kalkışmak birisini ma‘dûm itmek dimekdir ki şu halde terakki ve teâlî fikri de ma‘nâsız bir hisden ‘ibaret kalır.

Biz esas mesleğimiz itibariyle nisvânı liberalizmler sınıfına idhâl idecek değiliz. Ancak ma‘ruz kaldıkları tereddiden kurtarmak isteriz; çünkü insâl-ı âtiyeden intizâr ideceğimiz terakki ve tekâmül nisviyyetin tekemmülüyle mepsuten mütenâsib olmak lazım gelir. Şu halde her şeyden evvel yegâne çare şark kadınlarını cehâletin a‘mâk-ı bî- pâyânında mahkûm zevâl bir halde bulunmaktan kurtarub tahsil ve ta‘âlileri için mekteplere fevk-al-âde i‘tina, dâr-üs-sanâ‘alar ihdâsıyla bir mevcûdiyet-i muhterem kari’atımın ‘afvlarına iğtiraren kemâl-i teessüfle kaydından vazgeçmeyeceğim bir iki nokta daha vardır:

Hürriyet-i matbuât ve serbesiyyet-i kelâma malik olduğumuz dakikadan itibaren kadınlık inhiyâtatı hakkında ileri sürülen birçok efkâr ve mütâlaât bazı kadınlarımız cesve-i tefsire uğradılarak kadınlığın meziyet ve kaderi; elbisenin âla parizyen ve çarşafının âdab-ı ‘umûmiyeye tamamıyla muhalif bir suretde olması

lazım geleceği zan ve zehâbı hasıl itdiği görülüyor. Şu halde kadınlardan beklediğimiz terakki ve teâlî ma'kusen mütenâsib tecelli idiyor.

Dimekdir çünkü hemen ekseriyyet derecesine varan tahsil görmüş hanımefendilerimiz memlekete müfid ve âtiye-i tam ma'nâsıyla bir (silik) yetişdirebilecek bir kudrete malik oldukları halde bunu su-isti'mâl iderek tahsil-i medeniye modaya muvafık malbusate hasır ile izhâr-ı tekemmül idiyorlar. Halbuki bugün gözümüzün önünde binlerece ecnebi kadınlarının bulunduğunu bir taraf medeniyetin muhid zuhûru ve pek vası' derecede mahall-i tatbiki olan Paris'de bile bizim ba'z Türk hanımlarımızın telbis itdikleri çarşafa memâsil orada bir elbise göremezseniz, moda nâmı tahtındaki bu gibi çirkin kıyafetler orada ancak artistler, şantözün, ve hayat-ı ictimâ'iyede bir mevki' bulunmayan kadınlar girmektedirler.. açık ve serbest gezmekte olan kadınların bile giymeğe te'eddeb itdikleri bu karnaval kıyafetlerini Türk hanımlarımızdan bazılarının nasıl kabul itmekte olduklarına hayret idiyorum! Binâen-aleyh nail serbest hukuk ancak meşru' olabilir ğayr-ı meşru' taleb idilen her şey mahkum 'akâmetdir. Zîrâ Fransızlarda ğayet güzel bir darb-ı mesel vardır:

Les hommes font les lois, les femmes font les moeurs.

Kadınlar ahlâkıyâtı ve erkekler kavânîni tanzim iderler.

Şu darb-ı mesel şark kadınlarına tatbik idilmek istenilirse 'acaba nasıl tefsir idilmek icâb ider!..

Hacı Cemâl.

(s. 3)

Musâhabe

Diyorlar ki: "Kadın emrâz-ı dahiliyedendir!" Bu ta'bir bî-aman. Öteden beri eski erkeklerimiz arasında 'âta bir darb-ı mesel makamına geçmiştir!.

Eski erkekler diyordum; çünkü: Bunlar tahsil ve tenvir-i nisvâna çalışan yeni fikirli münevver gençlerimize -saika- i cehl ve ta'asubla - 'aleyhdarlık iden bir takım ğayr-ı mütenevir ihtiyar kimseler olduğu için memleketde 'irfan ve me'ali-i ta'mim etdikçe 'adedi azalan bu zümre-i kalileye başka bir unvan bulamadım.

Nâciz yazılarımızın pek çoğunda tereddiden ya'ni kadınların inhitâmından bahs itdik. Bu müsâhabemizde de: Ricliyyetin o hizb-i kalili içindeki kadın 'aleyhdarlığından bahs iylemek istiyoruz.

'Alemde daima cehl ve ta'assubu ile iftihâr bu zavallı hizb-i kalil-i mazlum; kadın emrâz-ı dahiliyedendir" diyor.

Bilmem içinizde bu karanlık dimağlarla mübâhese ve münâzarada bulunmuş var mıdır..?

Muharrire-i nâciz; bunlar hakkında bir parça ma‘lumat virecek kadar temâs ve tedkikât-ı mahsûsam var var. ‘Ailem kadrosunda bile ta‘allikatım arasında bu kabil muta‘assıb ve mazlum erkekler eksik olmadığı için ‘akaid-i ictimâ‘iyyeleri, ailevi fikirleri ve bil-hassa kadınlık ve kadınlar hakkındaki ictihâd emellerinden mücmellen olsun azıcık beyânatda bulunalım:

Bunlar, beşikden mezara kadar pâ-y-dar ve nâ- kabil tenvir bir cehlin bî-aman bir taassubu kalblerine sertiği ğarib bir kanaat saikasıyla tecdide daima düşman, tenvire daima ‘aleyhdâr yaşıyorlar.

Onlar diyorlar ki: Kadın bir eve gelin olarak duvağıyla girer ve ancak cenaze halinde tabutuyla çıkar...

Bu gülünç ve gülünç olduğu kadar elim safsatalar; onların daima gurur-ı mefharetini kabardan en mühim felsefeleridir!

Ya bunların bir kısmı bî-âmân var ki. Sofra başında yemeğin tuzu az konmuş bahânesiyle sıcak yemek dolu koca bakır sahnı kaldırub bedbaht zevcenin kafasına vuranlar, evdeki hizmetçi kızını-bir suçundan dolayı-azarladığı için hiddetlenerek zevcesine, yahud kızını dayakdan sonra da itlaka kadar alçaklar gösterenlere...

“Refikâ-yı hayat” dinilen zevcesi; Evinin ölüme bedel aylıksız bir hizmetkâr-ı daimisi olarak tanıyanlara...el-hasil (kadın; erkeğin bila-kayd ve şart bir esiresidir.) ‘itikâl ‘alimine tabi ‘ olanlar bu ‘ucûbe-i halfet erkeklere ne dersiniz..? Şimdi siz bu acı satırları okuduktan sonra gözlerinizin hazin yaşlarıyla bila-teemil o kabil-i cahil haşin-i hevân erkeklere belki lâ‘net olmak ve onların esaret zevciyyetine düşün (?) bed-baht kadıncağızlara da acımak istersiniz değil mi ?

Fakat hayır kar’ilerim, bu tel‘în ve acımak belki çılgın bir ‘asabiyetin mahselesi olabilir! Bugün o bi-l-insâf-ı zalim erkeklerin pençe-i tazyik ve hakaretinde günâ-gün bî-insaf işkenceler ve ta ‘zîbler altında kıvranan ve her lahza ölüb dirilen bed-baht (s.4) kadınlara acımdan ziyâde onlara şimdiye birer fatiha ancak iyilesek daha münasibdir. Çünkü o bî-çareler müstakbel birer şehide-i hicrandır? Onlara Fatiha..Fakat, onları her lahza mahv ve ifnâ için uğraşan o kabil-i erkeklere neler ithâf etmeli..?

Nişantaşı: B. Udviyye Sıdkı

Bizde İzdivâc

Raife Halil Hanımefendiye

Hemşireceğim;

Derdli kalbime tercüman olan aciz kalemim ikinci ve va'adini yazarken korkulu bir heyecanla titriyor. Evet, korkulu çünkü senelerin kurduğu bir ahrâm-ı 'anâneyi doğru yürüyor.

Biz de kadının, yine biz de mevki'-i ictimâ'iyesine dair çizilecek bir plan, bugün moda halinde kalsa bile istikbâlde tatbik idilecektir. Çünkü bu ihtiyacı zaman telkin ve bütün müstakbeleyle telkih itdikce cihet-i tatbikiyesi o derece kolaylaştıracaktır.

Geçen hasbihalimde bizde şekl-i izdivâcın mübdayı hakkında sakim 'adet-i teşrih ve ba'de bunun teşfiye ve tedavisine dair fikr-i cariyânemi 'arz ideceğimi yazmışdım.

Hemşireceğim, kendim henüz genç bir kızım her ne kadar henüz tehhül itmedim ise de bu babda ki merâsimi ve tevellüd eylediği mazerâtı gördüm. Biz de nasıl te'ehül idilir? 'Âdâtına, ahlâkına, etvârına, evsâ'ına yabancı iki vücud, yek-diğeri hakkında bil-vasıta bile hakkıyla ma'lûmât alamaz.

Görücü ne dimerdir? İki dakika zarfında dört nazarın toplayacağı efkâr ve edineceği kanâât uzun bir hayatın dakikalarca için te'min-i sa'adeti ne derece tekfil idebilir ?

Bu 'usûl, yalnız kadınlar için değil, erkeklerin bile 'aleyhinedir. Benim gözüm görmüyor, dimağım selâmetimi düşünemiyor, za'ifül 'akl, kesirü'l basım, siz görünüz, siz düşününüz.

Dimekten başka ne ile te'vil idebilir? Ya zavallı kız, ya zavallı çocuk ! Endişe-i ferdâ ile titreyen ufacık kalbiyle kocaman istikbâlinin sıkışmış olduğu dudaklardan çıkacak kelimelere ne boynunu bükerek intizâr iyler? Elinden, dilinden sevk-i tabi'yle çıkacak bir hareket bütün istikbâli ile 'alâkadardır.

Bir genç kızın, bir şukûfe-i tazenin iki dakika zarfında ceriha-ı istiklâli açılır, bu merâm tekrar iyledikçe o cerihada kanar, kanar, ne nazarına sabitdir, ne hareketine hakimdir, ne de arzusuna...Evet hemşireceğim, bir genç kız emelinin kain lem-yekün tutulduğu bir muhitde doğacak sa'adet ne kadar devamlıdır?

Hem bir erkeğin hak intihâbı ve zevkine ta'arruz ve hem de bir kadının hukuk-ı tabi'iyesine hürmetsizlik demek olan bu usûl-i sakîmenin bugünkü fenâlıkları, aile hayatlarına arz olan sekte ile bedidârdır. Kaç aile var ki bu gün

mes'ud bir yuva kurabilmiş olsun? Daha kırkıncı günü dul kalan aile hayatında mütehasır genç kadınların bugünü her gün fazlalaşmaktadır.

Bu netâyic-i terbiyede noksanıyâta haml idenler, usûl o suretle te'vil eyleyenlerdir.

Bizde terbiyede başka bir hale, başka bir kisveye bürünmüştür. Bazı hukuk-ı tabi'iyemiz vardır ki bunu cinâyet-i ahlâkiyyeden 'add olunur, ne ahlâkını, ne atvârını beğenemediğim bir adama, o benim isterse "varmak mümkün değil, bu hakikatı i'tirâf öyle bir günâhdır ki ma'zallah cem'iyet-i beşeriyyeden aforoz edilmek gibidir.

İşte bir kız için hukuk-ı medeniyyeden nasibi! daha daha neler.... Birer birer bu derdleri anlatmak her gün görülen emsâli yekûnuna eşgal sairesini 'ilave eylemek olduğundan sarf-ı nazar eyleyorum. Bunu çare-i tedavisi...Benzemek... taklid değil, ğarblılara benzemek değil, Çerkesler bu husûsdaki taamülleri İslamiyetlerine hiçbir vakitte hülul getirmiyor ve getiremez."

İcnâ oluncaya değin her kız tesettür itmemeli, terbiye-i serbesti ile gezmelidir.

Bu usûl sayesinde bir erkek alacağı kızın mahiyetini bir kızda bütün hayatını vakf edeceği erkeğin lediniyâtını anlar, ve bu anlayışdan saadet doğar... Zan iderim ki Çerkezlerin bu usûlü Arnavudlar ve Boşnaklarca da câridir. Zaten memalik-i 'Osmaniye'nin nüfus mecmûasında kaçta biri bu tesettüre ri'ayet idiyor? Bugün tesettüre, tesettür demek bir kızın hadd-i-zatında gülünçtür. Ve 'akdine değin bir kızın -(silik)- (tesettür) itmemesi de selâmet-i istikbâliyesi için mübah görülmelidir. (s. 5) Yoksa bir gün gelecek ki bu gidişle... Muntazam aile hayatı tanzimine muvaffık olanlar parmakla gösterilecektir.

Çünkü tali' ve kader ve tevekküle tabi'olanlar da intizâm, intizâm-ı hayat olamaz.

Bütün cesaretlerim, cesaret-i kalemiyim sizden göreceğim mezâharete müsteniddir hemşirem efendim.

Paşabahçe: Hayriye Fitnat

Raife Halil Hanımefendi Hemşerimize

İslamiyetde Erkek ve Kız İzdivacdan Akdem Temâsda Bulunmalı mı, Bulunmamalı mıdır ?

İşte bir su'al muhakkak ki kabulü müşkil, reddi ise pek çok zarar-ı mâddi ve ma'nevîyi mûcibdir.

Erkeğin olduğu bir kızla temâsda bulunması birçok şerâitin vücûduna mütevakıftır. Bunlardan birincisi terbiye-i ictimâ'iyedir. Muktezâ-yı şeriat İslâmiyette zükûr ve inâsın bulunmaları hissiyle Türk yek-diğerine mahrûm bulunmaları hasebiyle Türk aleminde terbiye-i ictimâiyye pek dûn mertebedir. O derece dündür ki vücuduyla 'admı arasında bir fark görülemez. Çünkü öteden beri alem-i matbu'atda iyice kıl û kal ve münâfeseği mencub olan hukuk-ı nisvân mes'elesinde pek 'ayan suretde cereyân bir nokta varsa o da hiç şüphesiz biz Türklerde kadın ve kadınlığın bir mevki'yi tayin etmesi erkeklerce dahi kadınlar şimdiye kadar yalnız münasebet-i zevciyyede bulunmak olan başka bir sıfatla tanınmaları keyfiyyetidir ki işte bu terbiye-i ictimâiyyenin bir noksanlığından ileri gelir. Bu noksaniyetle vuku' bulacak temâsın tevellüd edeceği pek âşikardır.

Sabit olduğuna nazaran kadın ve erkeğin birbirleriyle temâsda bulunmaları ma'zur görülürse ateşle barutun yek-diğerine takribi kadar; Temâsdan maksad birbirinin ahvâl-ı ruhiyyesini tedkik ve tahkik buyuruluyor.

Fikriniz pek musib ve doğru lâkin yukarıda bir tafsili hikâyeye ittiğim cihetle terbiye-i ictimâ'iyenin noksanlığından bu temâsın sui-isti'mâline kadar varacağı şüphesizdir. Çünkü tedkik-i ahvâl ve ruh-ı beşer ayrıca bir fendir. Bu tahsil ile ka'imdir ki bugün fen ahvâl- ruh-ı beşere vakıf kaç kimse idebilirsiniz? Erkek ve kadınlar da mahdûd değil midir? Şu halde zevciliğe namzed olacak bir erkekle kadın yek-diğeriyile ne nokta-i nazardan temâs idecek? Haydi temâs itsün mülâkatda ne görüşecekler? Mademki ekseriyyet itibariyle usûl-ı mu'âşeret ve fen ahvâl-ı ruh-ı beşere vâkıf değiliz. Şu halde sen beni seviyor musun? Ben seni seveceğim gibi basit ve fakat olacak bir temâsın tevellüd edeceği mazarâtı düşünür isen beni ithâm itmiş olmazsınız değil mi?

Evet fikriniz doğru ancak şimdi tatbiki pek büyük tanıyarak vuku' bulan izdivâclarda meydanda diyeceksiniz... Evet bu da doğru biz bu temâsın 'aleyhinde değiliz. Ancak suret-i resmiyede vuku' bulmasını kabul idebiliriz.

Bugün 'umûmiyyet itibariyle başlıca aranılacak şunlardır:

- 1- Letâfet ve cazibe-i vechiyye,
- 2- Tabay'î ve emzâcenin tevâfuk itmesi,
- 3- Hüsn-i halk ve temiz bir 'aileye mensûb bulunmak,
- 4-Usûl-ı mu'âşeret ve teşkilât-ı beytiyye kava'idine vâkıf bulunmak,
- 5-Te'min maişet nokta-i nazarı.

Şimdi bu beş hevâsdan birincisi olan letâfet ve cazibe-i vechiyye insanlar için bir haslet-i muvakatadır. Zamanın metâ'ib ve mezâhimi bu hassa-i merğubenin pek çabuk intifasını mûcib olabilir ki teşkil-i 'aile husûsunda ehemmiyetle aranılacak bir mes'ele değildir.

İkincisi tabay'î ve imzâcenin tevâfuk itmesi –işte aranılması lazım gelen hasâilden birincisini teşkil ider. Bu ise münasebet-i resmiyye ile pek güzel ta'yin ider. İzdivaca namzed erkek ve kız yek-diğerini görmedi, ibaretdir. Şu kadar ki aynı mizâcda bulunan bir 'ailede yetişecek nesil o kadar makbûl değildir. Meselâ iki 'asabi erkek ve kadından hasıl olacak mükerrer-i 'asabî olur ki insanın mahv ve harabesini mûcib olur. Binâen-aleyh mizâc-ı beşer yalnız bir görüşle ta'yin idebileceğinden temâs-ı daimiye lüzum kalmaz.

Tabi'iyet bahsine ..

Zukûr veya inâsın hüsn-i halk ve temiz bir aileye mensûb bulunmaları keyfiyyetine gelince, bu dahi temâsla kabil temyiz olamaz. İnsan hiç tanımadığı bir mahallede bulunacak olursa pek tabi'idir ki etvâr ve hareketine bir kaideye rabit ve tatbik ider ve mazhar-ı tevcihe olabilmek için kavaid-i ahlâkiyenin pek derin noktalarına varıncaya kadar ri'ayatkâr olacağı şüphesizdir. Bunun 'aksi yine tahkikat ve tedkîkât-ı 'amike ile meydana çıkar.

Dört ve beşinci maddeler dahi 'ayniyle böyledir. Tedkik-i ahvâl-i beşer tahkikatla kaimdir. Temâsın hiçbir vechle dahil ve te'siri yoktur. Bilakis eşgal ider. Çünkü güzel bir hanım kız veya güzel bir erkek yek-diğerlerini görüb temâs-ı daimide bulunur ve münasebet de bir derece laubali olursa her dürlü kavaid-i mu'aşeretin ber -taraf idileceği ve vareste-i iştibâhdır. Çünkü Cenâb-ı Hak insanlara bir his ve bir his-i garam bahş itmişlerdi ki bu her şeye takdim ider. Kendisini ânın pençesinden (s.6) gelince: henüz arada hiçbir sahriyyet olmayub yalnız bir nâmzedin sıfatıyla vuku' bulacak temâslarda asla ve kat'a tabi'iyet tayin idemez. Çünkü yek-diğerine yabancı bulunan iki şahıs alel-husûsu teşkil-i aileye nâmzed olurlarsa velev ğayr-i makbûl tabay'î sahibi olsalar ketm ve ahfa idecekleri pek tabi'idir. Şu halde bu temâsdan dahi bir netice-i istihsâl idilememiş olur. Taba'yiğın tahkik idebilmesi tahkîkât ve ta 'kibât-ı 'amika ile mümkündür. Zukûr veya inâsın hüsn-i halk ile temiz bir aileleri keyfiyyetine gelince bu dahi temasla kabil temyiz olamaz. İnsan hiç tanımadığı bir mahalde bulunacak olursa pek tabi'idir ki etvâr ve hareketini bir kaideye rapt ve tatbik ider ve mazhar-ı tevcih olabilmek için kavaid-i ahlâkiyenin

pek derin noktalarına varıncaya kadar riayetkâr olacağı şüphesizdir. Bunun aksi yine tahkikat ve tedkikât-ı ‘amika ile meydana çıkar.

Kadın olduğunu bilse idi gazeteyi de yırtar atar idi.

İşte bizdeki kadın hissi.

Pencereden bakarken kazara bir erkek bizi görürse artık validelerimizle işimiz var, biz de izzet-i nefis kalmaz. Erkekler dokunurlar, biz de hissiyat kalmaz! Onu mahvederler biz de namus kalmaz. Onu ref’ iderler.

O kadar ta’zir o kadar hiddet neden? Bir erkek, sevenlerin ta’birince-bir nâ-mahrem bizi görmüş.

Ah! Sami Bey erkek olduğu halde kadınlık hakkındaki makâlasını yazarken ah ömürler versin-pek ziyâde yaşlı bulunan büyük validesinin onu tenkîd ettiğini söylüyor. Ve bundan da teessüf idiyor.

Haydi diyelim o ihtiyardır, ya ben makalemi yazarken henüz otuz kırk yaşında kadar olan validemin yanına gelüb bana yaşadıklarını yazarsam güler misiniz? Ağlar mısınız ? İstizâh-ı keyfiyyet itdi, böyle edepsizlik yapmamamı da tenbîh etdi.

- Dimek ki kadınlar da erkeklerin işine karışmış didi, eminim ki kadınlığın muharriresi bir çıkardı ve kendi kendine düşünerek of işte kıyamet ‘alameti dedi...

Bütün bunları büyük validem ‘asabî bir ihtilâc ile ‘adeta bir nefesde söylüyor ve artık kendi muhâkemesini yürüterek du‘asını isbât zımnında kalkışdı ve geniş bir nefes aldıktan sonra ilâve etdi .

-A yavrum bak bu kadarcık bir şeyde kıyamet ‘alâmeti imiş -dimek kıyâmet geldi var yok yine eskilerden.

Bunlar böyle kâh kıyâmeti getirüb kâh uzaklaştırıyorlardı.

Artık dinlemekten usandım, kalkdım -biriyle görüşmek için müsa‘ade istedim.

-Haydi kızım namusunla git me‘zuniyetini aldım.Bu günde nasihatımı size bildirmek için merak idiyordum nihâyet şuracığa bir iki söz karalayabildim .

Evet bizim kadınlığımız henüz hâl-i iptidaidendir. O eski kafalar o eski düşünceler aramızdan tez zaman kapdıranlar kabil değil tahlis-i giribân idemeyerek dam-ı avfalinde zebun olurlar. Alel-husus tam bir terbiye-i içtima‘iyyesi (okunmadı) bu memleketde bu gibi ahvâl-i mu‘sifeye her gün kemâl-i merâtiyle tesâdüf edildiğinden olduğundan ta‘birimiz dairesinde vuku‘ bulacak temâsın derece-i mezârâtı der-kârdır.

Bugün ecnebler meydandadır. Sizi te'min iderim hemşireciğim bizden fersahlarca ileride mütekemmül ecneblerdeki sui-isti'mâlât biz İslamlarda asla yokdur. Bu ise temâs-ı neticesidir. Bizdeki sui-isti'malât pek mahdûddur. Yalnız komşu kız çocuklarına münhasır dinilecek derecede mahduddur.

Eğer buyurduğunu gibi selâhiyet-i vası'a dairesinde temâsa müs'ade idilecek olur ise işte size koca Fransa'yı misal olarak gösterebilirim. Bugün Paris kadınları ki medeniyet-i mevcûdeleri itlâkına sezâderlar – yüzde doksanı ve hatta doksan beşi bu temâs ve lakaydılık neticesi sui-isti'malâtın püyonu olmuştur. Makaleciğim mazhar kabul olursa gelecek mishada da temâsın reddi hakkındaki mazerâtın esbab-ı mücibesi teşrih idilecektir.

Vedide

Meşâhir-i Nisâdan Mâ-ba'd

Esmâ bint Mehmed: Şam 'âyanından Mehmed bin Sasra kerimesidir ki "Ümm-i Mehmed Esmâ" didikleri muhaddise-i celiletü'l-kadrdır. Muhaddis Mekki bin 'Îlân'dan birkaç kütüb ahâdis okuyarak birçok kimselere de ayrıca ta'lim itdirmiştir. Mübârek ve ehl-i basiret bir hatun olub hayr-i sur ve pek çok tasadduk idi 638 senesi evahirinde dünyaya gelmiş ve 733 zilhicesinde vefât itmişdir.

Esmâ bint Yezid el Ansariye: Ashabdan Yezid Ibnü's-sükn el-Eşhel Kerimesi Esmâ'dır ki Füşhâ-yı sahâbiyâtındandır. bir gün sair inâs-ı ashab taraflarından Hazret-i risalete 'izam idülüb şu suretle mütalabatda bulunmuş idi. "anam, babam sana feda olsun yâ Resülullah, ben kadınlar tarafından meb'us olarak geldim. Hak te'ala Hazretleri seni bil-cümle ricâl ve nisâyâ Peygamber göndermişlerdir, biz sana ve senin rabbine iman itdik lakin biz ki nisvânız, sizin evlerinizde kapanub kalmış ve kaza-gâh ve tar ve iştehanız olmuş ve çocuklarınızı karnımızda taşımaktayız. Siz ise Cuma namazları kılmak ve cevâmi' ve cemâ'ate çıkmak hastegâne gidüb hâtır sormak ve cenazelerde bulunmak gibi fazîletlerle bize faik olmuşsunuzdur. Bunların hepsinden efdali de cihâd fî-sebil-İllahdır. Lakin erkek kısmı hacc itmek veya küffar ile mücahede ve muharebe etmek üzere hânesinden çıktığı vakit sizin emvalinizi biz hıfz ider ve iplik eğirüb size esvâb yetiştiririz ve çocuklarınızı besleriz şu halde bizler o umûr-ı hayriye ve me'cûrenin ecr ve hayrından sizlere meşârik olamaz mıyız" demişler ve Resûl-i Ekrem Hazretleri dahi şu cevabı virmişler: "Ey Hatûn ânla ve taraflarından gelmiş olduğun hatunlarada anlat ki kadın kısmının zevciyle iyi geçinüb hoşnıdısını kazanmak o fezailin hepsine, mu 'âdil olur" buyurmuşlardır.

Esmâü'l-‘Âmiriye: Endülüs edibelerindendir ve âl-i Beni Amir'den ve Eşbiliye şehri ahalisinden katibe ve şaire bir hatûndur.

Emâme bint Eb'ül As: Damad-ı Hazret-i Nebi olan Ebû'l-As bin er-Rebî' bin Abdulkari kerimesidir ki ekber keraim-i nebeviye Hazret-i Zeyneb 'aleyha et-tehiye efendimizden doğma bir hafide-i peygamberidir. Teyzesi olan Hazret-i Fatma ânı benden sonra al diye zevci Hazret-i Ali'ye tavsiye buyurmuşdu. (silik) aleyh Hazret-i Fatma'nın vefâtından sonra ibtida Hazret-i Ali'ye ve müşarün-ileyhin vuku'-ı şehâdetinden sonra dahi Muğire bin Nevfel Hazretlerine zevce olmuşlardır.

Emâme bint el-Haris: Eşraf-ı kabile-i rabi'adan 'Avf bin Mehlem eş-Şeybâni'nin zevcesi olup kızı Ümm-Nas'ı Kinde mülûkündan Haris bin 'Amro bin Hicr Âklü'l-mirâre tezvic itdiklerinde âna ber-vech-i âti bir nasihat itmiştir:

Kızım; eğer bir kız ebeveyninin servet ve semanından dolayı zevcden müstağni olması lazım gelse idi bu babda herkesden ziyâde senin istiğna itmekliğın lazım gelir idi lakin iş öyle değildir. Erkekler kadınlar için halk olunduğu gibi kadınlarda erkekler için halk olunmuştur. Ey kızım sen ebeveynin hânesinden ve büyüyüb yürüdüğın yuvadan çıkub bilmediğın ve ömründe ülfet itmediğın bir adamın evine gidiyorsun. Binâen aleyh aleyhe ben sana on şey nasihat edeceğim onları mükemmel hıfz iderek mucibince 'amel ider isen zevcin ile hüsn-i mu'aşerete muvafık olabilirsin:

1: Zevcin me'kulât ve melbusata mute'allik her ne getirir ise ânı kemâl-i hoşnıdı ile kabul itmelisin

2: Emr itdiği şeyleri yapmalı ve münhiyâtından katiyyen hazer itmelisin

3 ve 4: Hâneni ve üstünü başını fevk-al-âde temiz tutarak göz göreceğ veya kokusu işidilub istikrah olunacak şeylerden ihtiraz ve ictinâb eylemelisin 'aksi takdirde kendinden iğrendirub istikrâhını mûcib olursun.

5 ve 6: Uyuyacağı ve ta'am ideceği vakitleri bilmeli ve ona göre yatak veya ta'amını ihdar etmelisin. Çünkü açlık insanı ateşlendirir ve uykusuzluk ise öfkelerendir.

7 ve 8: Zevcinin malını muhâfaza iderek ısrâf ve telefden sıyânet itmeli ve mûta'allikatına ri'ayet göstermelisin.

9 ve 10: Hiçbir şeyde ona 'isyan ve muhalefet itmemekle beraber sırrını kimseye ifşa itmemelisin çünkü eğer emrine isyan ider isen kin bağladırısın ve sırrını ifşa eyler isen ğadr ve cefasından emin olamazsın ve zinhar zevcin kederli iken

ferahlı veya ferahlı iken kederli durmayasın” diye pek ma‘kul ve makbûl elfâz-ı mantıkıyye istiğmal ider sahabiyyât-ı fazılâtdan idi.

Nigâr Cemâl

(s. 7)

Cevabım

Hemşirem Hayriye Fitnat Hanımefendiye

Hemşireciğim!

Muhterem (Kadınlığın) dört numrolu nüshasındaki hitâb-ı irşadânenizi okuduğum zaman yazılarıma iştirâk etmek tenezzülünü deriğ buyurmayan bir hemşire-i nezâket-perverinin mevcûdiyetini görmekle "artık bahtiyarım" cümlesini bî-muhaba tekrar itdim.

Evet: Bahtiyârım hem öyle bahtiyarlardanım ki: İnsâl-i kadimden birkaç kişinin arzusuna kurban olan ve bu arzu ile ‘atalete yüz çeviren zavallı kadınlığın senelerden sonra tekrar inkişâfi, tenvîri için çalışan uğraşan efkâr-ı münevvere meyânında münevverü’l fikr bir hemşiremizin daha bulunduğu ve bu hemşiremdeki -kadınlığı imrâz dâhilî ve hâricî müstevlî bir marıza teşbiye ider, isek tedavisine girişmek istediğim emrâz-ı nisviyyetden maraz-ı izdivâcın ihtimâm tedavisi husûsunda alt tahrîr ve tenvîr ile mücehhez olduğunu görüyorum. Halet-i ihtizârda iken teşrîh-i imrâz masasına yatırılıb gündün güne tezâyid iden mütchassıslar-muharrirler- tarafından kemâl-i nakîd ve ihtimam ile hal-i nekâhetegirmekde olan ve mürûr-ı zamanla kadınlığın nâm-ı saha olacağı his galibiyetine karşı nasıl i‘lân-ı bahtiyarı idilmez?... Hele buyurduğunuz gibi zamanda bize mu‘akibler doğuracak olur ise kemâl-i bahtiyârı ile "kadınlık uyanıyor, ebediyen kapadılan göz kapakları artık açıldı" diye feryâd itmemek için muhâfaza-i ‘itidal iyleyebilir mi?... kim ne dirse disün ben "hayır..! cevabını veririm. Yalnız bir şey var ki hemşireciğim o da bu husûs-ı tedavideki sebât ve cesaretle ideceğimiz mubâhede emin olunuz ki maksadımızı mevki‘-i fa‘ale çıkarabilir.

Müfid hele bendenizce pek büyük kıymeti haiz olan hitâbeniz arasındaki şu cümleler zihnimi iyiden iyiye kurcaladı: ancak his itdiğim herkese anlatmaktaki derece-i iktidar ve muvaffakiyetime pek bigâneyim. İşte bu tereddüd "daima mı daima, beni yazı yazmaktan ve düşündüğümü bî- muhabe yazmaktan men ‘ idiyor... "Eğer zannımda hata itmiyorsam -afvınıza mağruren söyleyeyim-şu sözler sırf ‘adm-ı cesaretinizi veya tevazu‘unuzdan güzelce anladıktan sonra hissiyatınızı takrirden neden tereddüd idersiniz? Hemşireciğim, okuduğunuzu güzelce anladıktan

sonra hayatınızı tekrirden neden tereddüd idesiniz. Yazanlar sanır mısınız ki bedâyeten tekâmül itmişlerdir. (s.8) Hemşireciğim değil. Onlar da bizler gibi mübtedilikden yetişiyor. Bil-ahire hem-cinslerine pek çok faydeler te'min idiyorlar. Mübtedilik ise sırf cesaret ve mümkün mertebe ifade-i merama malikiyetden münbaisdir.

Bunun için ricâ iderim, setre-i tereddüdü tamamen yırtub kadınlığımızın tenviri husûsunda kaleme alınacak âsâr-ı müfidenizi neşiden istinkâf itmeyiniz. Çünkü: O zavallı muhtac tenvidir hemşireciğim.

Tarz-ı tedavi hakkındaki fikr-i 'aliyelerinize gelince: Pek doğru buyuruluyor. Bendeniz de müte'errefim ki bu husûs hakkında hiçbir mütala'a dermiyân idilmedi idi. Bu kasiyeyi uzun zamandan beri düşünüyordum. Nihâyet tekâmül cesareti kalemime bahs iderek her zaman için takdis ideceğim. Hitâbenâmenizi mütala'a şerefine nail olduğum kadınlığının 'ayn nüshasında ba'z fikirlerimi telhîs idiyorum. Şüphesiz ki bu yalnız bir ictihâdım, maksad ortaya böyle bir fikr koymak ve bunun tashihini, ta'mîkini siz hemşirem gibi münevverü'l fikr muharrire Hanımefendi hemşirelerimden beklemek ve el birliğiyle teşrik-i mesa'iyi iltizâm edecek hemşireler bulabilecek miyiz?. Eğer bulamazsak, varak -ı mühür vefâ-yı kim okur kim dinler" mesel-i yeisânını tekrara müsaide itmez misiniz hemşireciğim?.. O zaman dirilmek üzere bulunan kadınlığın büsbütün söneceğine, âful ideceğine i'timad itmeme, o vakit -velev kadınlığın diğer emrâz-ı tedavi idilsun -mûzminleşen maraz-ı izdivâcın teşhisindeki neticesizliğini görüp de ağlamamak elden gelir mi?

İşte cariye ba'z zamanlar bunları düşünüyor da ne kadar mu'azzeb olurum. (s.9) Fakat sonra bu düşüncemin zıddı olan tedavi-i maraz için çoğalacak mütehassısları da düşündükçe ne kadar mesrûr ve ne kadar mes'ûd olurum. Kadınlık hakkındaki serair-i kalbiyemi ne kadar yazsam mümkün değil ana bir gaye bulayım. Bu husûsu nazar-ı dikkate aldığımdan dolayı hemşiremi daha fazla tasdiğinden? İhtirâz idiyorum. Şu kadar var ki: Hakkımda ebzâl buyurduğunuz hüsn-i tevcihâtınıza bi-mukabele teşekkürât bî-nihâye mi takdim iderek - her ne kadar uzak da ise de - cariye'nizin dahi münevver fikirli bir hemşireye zahir olmadığı vazifeye bilir ve bu vazife ile müşerref olurum. Bâkî selâmlar bî-pâyân ihtirâmlar hanım hemşireciğim.

27 Mart 330

Âyazma: Raife Halil

Babamın İlk Hediyesi

Benden Evvel

Yarın kehvare arayı vucûd oldukda, ey Nevvâr?,
 Olursa müjde-i mevlüdün ufkumda tat tanin-i endaz.
 Görsem ah.. Ben âgûş-ı şebâb tal'ımda sen,
 O müstenâ bakışlarla idersin 'ömrümü tes'id
 Hazırlarsa tulû'un bu hayat-ı hüznüne bir 'iyd;
 İdersen makdem-i su'udinle evlâdım beni fehâr?
 Olursun annenin müşfik kucağında terennüm-i saz
 Bağışlarsa seni bu 'ömr-i mahzûnâmeme Allah
 O dem işte hayatın neşvesinden hissedarım ben
 Doğ artık ey meh-i tâbân amal-ı hayatım ah...
 Doğ ey necm-i dıraşan ümid-i şa'sa'darım.
 Doğ ey eyyâm istikbâlimi tenvir iden mehtâb
 Doğ artık ey güzel şems nevin-i müs'adat-ı pira
 Köşede bekliyor âgûş 'azâz ve heveskârım.
 Dikilmiş, muntezir nazarım ey tıfl-ı emel âra
 Ümîd-i 'ıyd mevlüdünle öldüm yavrum beni hevâb?
 Hulûl-i inşirâkınla bugün perişanım işte
 Tulû' meymenet efzâ ki kaldı artık üç hafta
 Acıl ey gonca-i ikbâl ve istikbâl-i mes'ûdum.

Zebûn olma fakat te'sir iğfalinin reyine dehrin
 Yaşatmağa kalb-ı ahlâsında su-i niyeti zinhâr
 Esir-i ihtiras olma fakat her saniye uğraş
 Evet uğraş ki yükselsün muhitin, saye-i kaderin
 Yüzünden olmasın 'alemde kimse isterim azrâr
 Vücudun Olsun evlâdım cihânda ba's-ı sepâş
 Hele bir sahib 'azm-ı müteyyin ol atla meydana
 Mücehhez-i ismet ve 'irfân ile su 'it sa'y it vakurâne

Budur Allah'dan ancak benim ümîd ve maksudum
 Fakat erken ki tahsil-i sâye bir sermâyedâr... insan:
 Onun feyyâz nuruyla yaşar hicrandan âzade

Çalışmaktan usanma, olma mağlûb ye's ve feryade
 Zevâhir beyn, değil.. Her şeyi istiknâhe mecbûr ol.
 Vas'ına olsun âmal-ı mâdyata hep masruf (s.10)
 Seni mahrûm komaz vaslından elbet dilber-i 'irfân
 Diler bir yüksek insan ol, diler bir şahs-ı mağdur ol
 Neziye bir ğaye ta'kib eyle olma fahr ile me 'lûf
 -Yaşarsan şanla namusla yaşa..vicdan-ı mayusun
 Olur 'aşk-ı vatan, sevdâ-yı millet ile mesrûr
 Ve en kıymetli bir sermâyen olsun din ve namusun
 Hukuka hürmet ile, zalimede de i'lân-ı 'isyân it
 Çalış insanlık uğrunda... Şefik ol, hakka iman it
 Gözet noksanını ketm-i kusura olma sen mecbûr!..
 Hayatım gerçe erkendir, fakat sevdâ-yı mevlüdün
 Bana ilham ider bu hasbihâli, ey ciğer-pare
 Deragûş itmeğe hazır seni bir süslü gevhere
 Yakınlaştıkca sabah-ı mes 'adet peydâ-yı mevlüdün
 Uzaklaşmaktadır artık bu öksüz, mağmum-ı eyyâmım

-Seni incitmesun lakin, benim hicran ve âlâmım?
 Babanda sen gibi vaktiyle bir mes 'ûd-i ma 'sûmdu.
 Sevindi, oynadı... Alçak zamandan bir vefâ ümidi.
 Ezildi, hırpalandı, ağladı... Biçâre az güldü..!
 Fakat en sonra mahrûm safâ-yı cevr-i engîzine lakin;
 Baban da bir zaman meclûbi olmuşdu bu âşüfte;
 Cihânın hande-i ağfal-i cevr-i engizine lakin
 O istiğnâyı, gûna-gün içinde çıkıdı pek hain
 Kapılma bari sen evlâdım itme gönlünü hasta!..
 Bana son yadigâr kalmış babamdan hazin ve giryedar,
 Sana, bak işte evlâdım bu şi 'irim ilk hediyemdir.

Naklî Nişantaşı: Nevvâre Şükrân

(s. 9)

Kadınlığın Tefrikası

Muharriri: Ibn ‘Abdül Feridûn Mehmed Sıdkı 5

Katil Mirasçı

Küçük şeyleri hâtırlayabilecek kadar hâlî midir acaba?

Mazlum Bey -- Sanih Bey Efendi Hazretleri bendeniz gibi âzâde-ser lâubali meşreb bir gencin harîm-i husûsiyetine tecavüz itmek tenzilinde bulunurlar ise!

-Sanih Bey, kuzum bu yaldızlı, ma’nidâr iltifatlarla beni şa’şalatmayınız. Anlayamıyorum ki, tanıştığımız biri söylemekden imtinâ’ mı, istiğnâ mı idiyorsunuz..?

Refet Bey, Beyefendi! Zât-ı ‘aliniz de bu bir i’tibâddır. Her mes’eleyi daima şe’bâta tefrik idiyorsanız..Neşriyâtına? Sonradan girişiyorsunuz. Ma’mafih ma’zûrsunuz da; çünkü sizi i’tiyâde alışırdan ‘ulûm-i hukukiyye ile kasret iştiğaldır.

Pek’alâ bu mes’eleyi de ikiye ayırdınız şikk-ı evvel makaran-ı sıhhat ise ne yaparsınız?

-Sanih Bey, size karşı öteden berü ve kalbimde beslediğim hürmet ve samimiyet büsbütün kati’ münasebetime mâni’ oluyor. Seyrek görüşürüm.

-Ya şakk-ı sâni ise?

-Fikrimce “fidye-i necât” olduğu gibi fidye-i istiğnâda vardır. Onu bir caize ile izaleye çalışırım.

Refet – Yani bir ziyâkat değil mi?

- Sanih Bey Şeref müsâhabetinize nail olduğumdan beri sizden her vakit birer ziyâkat-i dimağıye yemekde olan benim gibi bir meftun kemâlatinizin ziyafetine siz, kanâ’at itdikten sonra...?

Mazlum Bey pek yerinden ayağa kalkarak parol döner mi?

Sanih Bey vay te’yide hacet mi var?

-Mazlum Bey

-Sanih Bey’in benzi atarak fakat Boğaz içinin neresinde? Ta’rif mi itmek mi istiyorsunuz?

Sanih Bey tabi değil mi ya latif iderseniz. Sanih Bey’in kulağına eğilerek Boğaziçinde (..)iskelesinden sağ tarafta az ilerüdeki yalıda....

-Sanih Bey, bin müşkülât ile muhâfazaya çalıştığı ‘itidâlini saklayarak titrek sesle hevâ-yı mâi yalı mı?

Mazlum Bey, evet....

O sırada Refet Bey de simâ-yı latifinde mechûl bir hamret-i iğbirâr geziniyordu, fakat o kendi i'lâm-ı iğbirâr ve telaşını ketm ve ihfâya çalışarak, Sanih Bey'in vechinde dolaşan gizli işmizazları temâşâ idiyordu.

Sonra hep sükût itdiler... Sanih Bey sına'î bir lâkaydî içinde pencereyi selâmlayan kar parçalarını seyr idiyordu. Refet Bey, sarışın bıyıklarıyla oynayarak gazete okuyordu..Mazlûm Bey de hevâ-i mâi gözlüğünün ucundan birdenbire başkalaşan, hal-i tabi'ilerini? gaib iden o iki simâdaki ma'nidâr tahvilleri tedkik idiyordu.

Merdivenlerden bir telaş ile çıkub salona giren uşak Sanih Bey'in kulağına bir şeyler mırıldandıktan sonra kendi Sanih yerinden kalkub müsâ 'ade iderseniz harem dairesinde teyzem gelmiş, azacık görüşeceğim fakat şimdi gelirim cümlesiyle gitdi.

Şimdi otada تنها kalan Refet Beyle Mazlûm Bey'in yek-diğerine ba'z mühim ve ma'nidâr şeyler telkin iden nazarları in'itâf itmişti..

Mazlum Bey- Sanih Bey mütalâşi görüyorum. Ben Boğaziçi gelmesini telaffuz ider itmez gözleri bir meleke-i intikâl ile parladı, soluğu başkalaşdı, dudaklarım...

İskelesine varmadan gözleri kararmağa başlamışdı...!

Çehresi atdı...

'Acaba zihnimi gıcıklayanşüphât doğru mudur?

Refet birader! Zaten bu müdhiş hastalık kabl-i ketum ve ihfâ değildir ki!... Hangi kalbe sirâyet itmiş ise o simâyı damğalamışdır, Sanih Bey'in çehresinde müşâhede itdiğim alâim-i hamret sevdâ dinilen O fa'al fabrikanın en ma'rûf .(s. 12) bir ma'rifetidir.

Mazlum Bey, şu halde biz mesajeri Sanih'in kanayan damarları üzerinde yapıyormuş!

-Refet Bey galiba.. Anlaşıldığına göre Sanih Bey, bizim salonlarında süründüğümüz maî yalının o da bir müdavim hassı...

Mazlûm Bey, 'acaba..!

Refet, onun şübhe idilecek yeri kalmadı ya! Fakat onlardan hangisi 'alakadar...? Keşfiyâtın en karışık ve derin noktası burası..! Sen anladırken kalbimde Sanih'e karşı derin bir kin ve gayz uyanıyordu. ve alanda o kin ve gayzın taht-ı 'sirinde bulunuyorum...

Mazlum Bey, fakat çok tevhim idiyorsunuz...! Refet – Acı bir hande-i yeisle tevhim değil, saniyeler geçtikçe dimağım tesmim idiyor...!

Mazlum Bey lakin, taşkınlığın taht-ı tağlibirde bu derece zebûn olmalı mı?

Refet – Elimde olsa, hissiyatıma hakim olabilsem Sanih’e karşı bir kelime-i tebrikden başka hiçbir şey’i telaffuz itmezdim fakat ...

Mazlûm, belki tasvirâtın kısmen başkadır. Refet âh keşke öyle olsa fakat hayır, yüz bin kere hayır demin senden evvel; biz beraber oturuyor iken uşak, Sanih Bey’e postacı bir mektub getirdi. Sanih o mektubu helecanlı bir sevinç ile okudu. Bana öyle geliyor ki... O mektubun işlendiği yazılarla gözlerim münâsebetdârdır..

Belki sine-i istikâmetin üzerinde vatan, cebimde sakladığım “bir mektubun”o ikincisidir, yahûd kırkıncısıdır! Mektûbun zarfı bile etajer üzerinden benim enzâr-ı dikkatime bir âşinalık serpiyordu...

Refet Bey, sevildikçe nefesi tükeniyor. Kalbi çarpıyor, sesi kısılıyordu..!

Ah ben evvelin bir sabâvetimde daha bir rüşdiye talebesi idim... Babamın odasında muğlak bir levha vardı, ki ben onu muntazam okumağa zaman zaman çalışıyordum... Levha galiba ‘âlim Arab şairlerinden birisinin söylediği bir kıt’a idi. Hala hafızamdadır, belki mezarda bile unutamayacağım kıt’a şöyle idi:

Ena levfa-i mine ‘n nisâ-i adîm

Ve cefahin ale ‘r-ricâl kadim

Lâ na ‘minu makrun nisâ ebeden

Kal Allahu Teala inne keydehun azim

Nihâyet bu kıt’ayı okuyabilmişdim ve cüzdanıma kayd ederek ‘ulûm-ı garbiye mütehasıslarından birisine hal itdirdim.

Artık şâ’irin ne demek istediğini ben anlamışdım... İşte o vakitten beri ben kadınlıktan hiçbir şem’a vefa ümîd ve teehhül itmezdim.

Ben kadınlığın mağful bir oyuncak kalbsiz bir kukla olduğunu biliyordum. (s.14) Fakat böyle aleni bir dahme-i iğfali altında benim yahûd muhterem bir arkadaşların çekineceğini tasavvur idememişdim..!Meş’ûm tesâdüf..!

-Refet Bey, yerinden kalkarak: Mazlûm Bey, “Ben gidiyorum. Sanih’in ‘avdetini bekleyemeyeceğim! Zirâ bundan sonra onunla aramızda ceryân idecek müşafehe-i münâzara,yahûd mubahase ; değil vahim bir mesâdemedir. -Helecanımı çalışub yutkunarak -belki anı bir makatele doğurur.

Mazlum “ telaşını göstermeyerek bir lakaydlıkla yerinden kalkarak Refet’in elinden tutub birader ümid itmediğim bu za’afın sizden zuhûr itdiğini gördükçe

oynamayacağım, geliyor” düşünüyorum neşr olmuş, böyle bir piyes yoktur ki: provasını yapıyorsunuz diyeyim. En ‘alen vukû’atler bile tedkik ve istiknâhe muhtacdır... Böyle ani galeyanlar daima tehevürün olur.

Bâ-husûs burdan şimdi hodbe hodmenbei olur. Gidişiniz ma kûl bir şey değildir!

-Refet – Acı acı gülerek – Mazlûm Bey; bendenizi nesâyih ile unutmak hiçbir faide tevlid idemez. Toplar başlıca diplomatlar sükût ider... Çarpışmalar baş gösterince te’vil ve nasâyih, ‘akı ve mantık faci’ayı i’tirafdan yalnız temâşâ ider. Ma‘mafi‘ Sânih Bey’e ihtiyaten selâmımı söyleyebilirsiniz!

-Fakat böyle aleni bir dağme-i iğfâli altında benim, yahûd muhterem bir arkadaşımızın çekineceğini ! zirâ bundan sonra onunla aramızda cereyan edecek müşâkâhe, münâzara yahud mübâhase; değil vahim bir müsâdemedir. Heyecanını zabta çalışub yutkunarak belki anı bir makatele doğurur!

Mazlum, telaşını göstermeyerek yapma bir lakaydlıkla yerinden kalkarak elinden tutub birâder imdi istemediğim bu zuhûr etdiğini gördükçe inanamayacağım geliyor, düşünüyordum nesr olmuş böyle bir piyesi yoktur ki :Provasını yapıyorsunuz diyeyim. En ‘illet vakı’alar bile tedkik ve istiknâha muhtacdır. Böyle ani ğaleyanlar daima tehevürün menbei olur.

Bâ-husûs burdan şimdi hod be hod gidişiniz ma‘kul bir şey değildir !

-Refet acı acı gülerek -- Mazlum Bey: bendenizi nisâh ile okutmak hiçbir fâide tevlid idemez. Toplar başlıca diplomatlar sükût ider.. Çarpışmalarımız beş göstericiye teavil ve nasih, akıl ve mantık, faciayı itirafdan yalnız temâsa ider. Mamafih Salih Bey’e ihtiyaten selâmımı söyleyebilirsiniz.

Kamer’in Hıyâneti!

Münire Hüsrev

Emeller mefrûş bir rozanın harem-i hestisinde mechul meşi ‘melerinden doğan maceralı bir gicenin; arguvan verikalı esâtiri perileri benim; hicran ağlayan bu mahzûn benliğimi hülyalı kamerin rizân ve kindar rişâşeleriyle yıkamışdı...beni!...

Kamer; !...Beni!...Ağfulkâr va‘adler, manalı tebessümlerle senelerden beri ağlatan, senelerden beri aldatan bu cürmü semavi-i hıyanet;;

Semâvî hıyanet; yarabbi ne zalimmiş... onun ma ‘sum şeametler kusan ğarip bir ishakın feryadı nesim-i titrediyordu. Her şeyi susmuş.. mevcûdât derin bir sukût içinde korkunç zulmetin mütehecir nâ- mütenâhiliklerine varan, ve bir sayha-i ğaraib-i andıran matemi hıçkırıklarımın başka ne nesimin şi‘ir okuyan refref vezânı

his olunur. Ne, samet-i sükûn içinde uzakdan; görünmeyen semaların onun zulmetine elemeler besteleyen derdli kavalın nâliş-i garibi işidiliyordu.

Kamer...Tabi'atın bu dilber perisi bütün debdebe ve daratıyla öksüz mescerelerin lâhveti derinliklerinden tulû' itmişti.

Uzanan zulmetler kısaldı.. bütün mevcûdat harekete gelmiş, bütün ervâh canlanmışdı.

Karanlıklar?...Mehtabın silabe-i huruşânında

Kamer; !.. Beni!...iğfâlkâr va'adler, ma'nalı tebessümlerle senelerden berü ağlatan, senelerden berü aldatan bu cürm-i semâvî hıyânet;..Yarabbi ne zalımmış... onun masum gibi görünen yalancı güzelliklerinin müfteris lam 'aları bir vakâr-ı mutantanla kavruğu sedir ihtişâmın 'utbe-i mağfelinde bana ebediyet kadar uzun istiğraflar ve elhâm itmişti. Efsûs! Şefik ve rahim zan olunan derinliklerinin emeller va'd iden 'amâkında öyle hıyânetler tedvir-i seminenin şî'irler ihsâs iden riyâkar şefâfiyetinde öyle zulmetler indimâc idiyormuş ki anladamam: İki sene evveldi: 'Anfuvan şebâbimin elem ve matem seneleri, beni ağlada ağlada güldüren düşünceli demlerim bunlar; hep çocukluk değil mi?! Hiç unutma: Bir gün! Bilmem; nasıl bir gündü... Güneş tarîk-i leyâle (s. 11) hulûl itmiş, bakiye-i remâdi mağribi ateşler içinde bırakmışdı.

Ben ahzân-ı daimi içinde münevver bir hayatın sayedâr ve sükûnet gölgelerinde, tabi'atın hîzâb-ı eşvâkıyle ğanûde sessizliklerin âgûş-ı mübhemiyetinde...hazin, hazin! Ağlayordum..Karanlıklar çökmüş, gölgeler uzanmışdı, zulmetler mevcûdiyete hükmi diyordu...Âşiyânını gayb itmiş âvare ve bir kuş, bir sığır şeklinde ğarib bir ishakın ininkâr feryadı karanlıkları deliyor, kırık bir ağaç dalında mekûnate şeametler kusan ğarib bir ishakın ininkâr feryadı nesimi titreyordu. Her şey susmuş...mevcûdât derin bir sukût içinde korkunç zulmetin mütehecir nâ-mütenâhîliklerine varan, ve bir saha-i ğaraibi andıran matemî hıçkırıklarından başka ne nesimin şî'ir okuyan refref-i vüzanı his olunur. Ne samet-i sukun içinde uzakdan; görünmeyen semaların ânunelemler besteleyen derdli kavalın nâliş-i ğaribi işidiliyordu.

Kamer.. Tabi'atın bu dilber perisi bütün debdebe ve daratıyla öksüz mescerelerin lâ-hutî derinliklerinden tulû' itmişti.

Uzanan zulmetler kısaldı.. duran rüzgar vezâne susan kaval feryade başladı. Bütün mevcûdât harekete gelmiş bütün ervâh canlanmışdı.

Karanlıklar?..Mehtabın seylâbe-i hurûşânında perinde âtan banu iltimâ‘lare munkalib olan her taraf nur kesilmişdi.

Giryân nazarlarım..Civar hülyama yaklaşan kamerin harîrî feşâfeşlerinde dinlendi. ve birden onun sammuvet durğunluğunda mevcûdiyetime rebi‘i hüzmelerle kamaşdıran edalı bir tebessümün oynak resmini görür gibi oldum.ve perran bir nefhe-i bâd-bütün varlığını câb-ca yoksuzluklarda mehvin lerzelerle uyutdu. Kendime geldiğim zaman onu saf bir bahar perisi ebyazıtıyla fevk-i serimde gördüm. Dikkat etdim evet!! Gülüyordu..istiğaseye meydan bulamadı. O anlaşılamaz bir tarz-ı tekellüm ve telaffuzla bana (gel, gel dedi; ! ne yapacaksın ben seni tehil itmediğin uvâlimin elemden âzade hıçkırıklarına mehtab köpüklerinden mesnû ‘ ufuklarına bir akayım küçük bir vakfe-i tereddüd! İşte o kadar!! Benliğimi nurdan saçların likâ-yı rengininde mehtab ruzenli bir gerdune-i hayalin harim-i nermininde buldum ve öyle; bir saniye-i ğaşî ve hazûz yaşadım ki ... Biz artık yükseleyor, maverâ-yı cihanın kahkahalı noktalarına su‘ud idiyorduk. Kamer’in safvetler saçan bakışları nâ-gehân karadı. Ve ben peygüle-i aramımın sakin kucağından nâ-mütenâhi bir boşluğun gavr bî -amanına yuvarlandım..

Daha henüz bir münteh-yı selâmete erişemedim. Bî-kirân uçurumlarında beni aldatan hilekâr Kamer’in mukaddem seririni ilâhi nağmelerle tas‘id iden müşfik rüzgarların nüvaz-şikar büklümlerinde ârem gezineyim. Heyhat, o cürm-i semâvi hayatının zelâl-i envârını bir hissi-i intikâm mübedle mass ve mahv itmeğe o kadar teşne, o kadar aç ve harisim ki!

Kızıltoprak 28-29 Mart Sene 330

Terzilik

“Kadınlık” görmekte olduğu rağbet ve teveccühe karşı edâ-yı şükrân idebilmek ve tevâli iden müraca‘at üzerine (s.12) bu nüshadan i‘tibaren bihassa Paris‘den celb itdirilen son terzilik san‘atı hakkındaki bir kitabı tefrika suretle neşre başlamışdır. Muhterem kar‘ilerimizi memnun idebilirsek ne büyük bahtiyarlık...

Biçki ve Dikmek

Biçki ve Dikmek Hakkındaki Kavâid-i ‘Umûmiyeden

Terzilik ve Biçki Hakkında Mesâil:

Ma‘lûmât arzusunda bulunan hanımefendilerin bu babda evvelce ba‘z tedârikât ve ve ahdarâtda bulunmaları lazımdır ki; bu da intisâb idilecek san‘atın levâzımât ve tamatından ‘ibaret olan alet ve edevâtı tedârik itmekle kaimdir.

Terzi ve biçkiciliğe müte‘allik levâzımat şunlardır:

1: Masa, bil-‘umûm hânelere lazım olan şey idir ki bu masalar bazen yan tarafından mütherik ekli bir tahta parçasıyla birlikde satılır.

2: Biçkiye mahsûs müstevî bir tahta mümkün mertebe hafif olan cinsinden tedarik idilmelidir ki biçkinin derece-i ehemmiyeti göre mezkûr tahta bazen diz üzerine konulabileceğinden bi-n-nisbe az yorgunluğu mûcib olur.

3: Eteklik biçmeğe mahsûs müstevî tahta, ‘ale-l husûs ütü için en ziyâde lüzum vardır.

4: Makûs tahta kolluk ve yakaların kolalanmasına mahsûsdur.

5: Dar bir tahta levha, çocuk elbiselerinin kollarını suhûletle ütülemeğe mahsûsdur. Büyükler dahi yumuşak yünlü kumaş ve derâ gibi şeyler ütülecekleri zaman işbu alta lüzum his idilir.

6: Ütü, kenarları müdevvir ve keskin düz olmak üzere iki nev’i bulunmak iktizâ ider.

7: Beyzî eşkâl düğme bir demir mevseleyn gibi ba’z eşyayı kabartmak için işbu alt isti‘malidilir.

Pek iyi takdir edilmesi lazım gelen ütünün terziliğe derece ve vucûbî eşkârdır. Binâen-aleyhe bugün bi-l-‘umûm melbusâtımız yukarıdan beri ta‘adad istediğimiz bu yedi metnu ‘ sayesindedir ki muntazam bir sûretde vücudumuzu tezyîn idiyor.

İş Masası.-Meşâgil-i ‘umûmiye ve gerek husûssiye için kadınların ‘alel-‘umûm iğne iplik vesair çerçiliğe müte‘allik alet ve edâvatını hıfz itmek için bir iş masasına şiddet ihtiyaçları vardır.

Dikiş Levâzımâtı: - Bir yüksük, iyi cinsinden iki makas, birisi büyük olub biçkiye diğeri küçük olub nakış için ve ilik açmağa mahsûsdur. Birkaç cinsden iğne, bir bez, bir makara, birçok metre tulu‘ ider bir metr u metr, bir yumak ile bir iğne yadığı, toplu iğnelere mahsûs tebeşir veya sabun, düğmeler, kopça vesair çengeller, yivli birbirine geçme düğme, yün ve pamukdan ma‘mûl-şerid, biçkiye mahsûs şeridiler, beyaz ve siyah iplik makaraları ve fakat büyüklü, küçüklü olmak lazımdır, teyet yapmağa mahsûs birkaç çile renkli iplik ve ipek. Yamuk ve yün cinslerinden birkaç nev ‘ makara bulundurmak iktizâ ider.

Biçki levazımâtı-şekl-i ahzine mahsûs kağıdlar 75 derecelik bir cedvel tahtası ve keza dereceli bir könye – pergel. Bir çifte desimetrei bir kurşun kalem, bir lastik ve bir çakı.

Dikiş iğnelerini paslanmaktan ve kaye için fanila üzerine saplayarak muhâfaza etmek lazımdır. Çünkü muhâfaza derûnünde hafz idilecek olur ise aşağı yukarı (s.13) vuku' bulacak sallantıdan iğnenin uçları körleşir mamafih iğneleri hal tabi'isinde muhâfaza etmek için faniladan bir yasdık yapılarak üzerine saplanılırsa paslanmaktan muhâfâza idilebilir ve bir de dikiş zamanında iğne-el terlemek ihtimaline karşı -âmiyanet yani pamuk taşı veya tuz halinde talke sürülerek isti 'mâl edilirse matlûb derecede sür'atle dikiş dikilebilir.

İpliklerin dahi kullanılacak mensûcâtla mebsût en mütenâsib olması için ber-veche anı tobloya dikkat edilmesi şarttır. İğneğe takılacak iliklerin uzunluğu 50 santimi tecavüz itmemelidir. İlik icâbında koparılmayub kesilmelidir. Dikişin hitâmında ipliğin ucunu makaranın ucuna rabt itmelidir. 'Aksi takdirde prüzlü olacağından parlaklığını gaibi der.

Vedide

Mâ-ba'dı Var

İğne ve İplik Kullanmağa Mahsûs Tablo

İplikler	İğnelerin Numarası	Ecnâs
Çıkrık İpliği Parlak	6:12 Santim kısalığında	RenkliPamukİpliklerinden
80:150 200:300	5:18 uzunluğunda	Numro 1 ve 2
30:60	5:18 uzun	İnce dikiş için
200:100	5:3 uzun	Alelade hâne işleri için
30:50		Çamaşır için
200:100		Moda elbiseleri için
30:50		Patiskalar için
150:100		

5:5 çuvaldızın uzunluğu

(s. 15)

Trabzon'dan Mektûb

Kadınlık Gazetesine

İlk nüshânız kısm-ı ictimâ'isinde (Bizde Kadın Zihniyeti) ser-levhası altındaki makâleyi evde biraz seslice okuyordum. (-Hanım Dünyaya Niçin Geldiniz?) bu surede annem de.

-Bakalım niçün! Dedi

(-Allaha ibadet, padişaha ita'at, kocaya hürmet evlâda muhabbet için)

Buna annem -'Acaba dedi daha niçün olabilirmiş?..

(-Tesettür hakkındaki fikirleriniz?)

-A tesettür ne demektir? Dedi

-Anneciğim dedim tesettür örtünmek demektir

Tabi tesettürü anlamayan o tek cevabı da anlayamazdı yalnız (Kıyâmet ‘alâmetleri) kelimesini pek güzel anladı.

Çünkü onlar o kelimeyi her gün kullanıyorlardı. Evvel bir kelime-i şahâdet ondan sonra da “of dünya bozuldu herkes fesâd oldu... Kıyâmet ‘alâmeti.

Onların verd-i zebanidir. Öyle uzağa ne hacet ben evde kitab okurken büyük validem kızlar da, dedi okur mu imiş? Öğüdü hiç unutmam ben küçükken hayyât amcam bir şey yazıyordu, yanına sokuldum ne olurdu bende yazub okuyabilseydim. Dedim de o rahmetli kızdı, gözlüğünü çıkardı ve kendi kendine düşünerek of işte kıyamet alameti didi...bütün bunları büyük valide asabî bir ihtilâc ile adeta bir nefesde söylüyor ve artık kendi muhakemesini yavru terk davasını ısbat zımında kalkışdı ve geniş bir nefes aldıktan sonra ilâve itdi,

-A yavrum bak bu kadarcık bir şey de kıyamet alameti imiş ya şimdi demek kıyamet geldi var yok yine eskilerden... bunlar böyle gâh kıyameti getirub gâh uzaklaştırıyorlardı.

Artık dinlemekten usandım, kalkdım muhabelerimden biriyle görüşmek için müsaade istedim. Haydi kızım namusunla git me‘zuniyetini aldım. Bu günde tahsisatımı size bildirmek için merak idiyordum. Nihayet şuracığa bir iki söz karalayabildim.

Evet bizim kadınlığımız henüz henüz, hal-i iptidaiyedir o eski kafalar o eski düşünceler aramızdan ne zaman (s. 16) çıkacak bizdeki kadınlığın tarz-ı tefekkürü o kadar basit o kadar mahdûddur ki hemân iki kelime ile ifade olunabilir.

Bizi işgal iden şey yalnız erkeklerden kaçınmak Sami Bey’in demek istediği gibi onlara görünmemektir. Pencereden bakarken kızara bir erkek bizi görse artık validelerimizle işimiz var biz de izzet-i nefis kalmaz; onu mahvederler biz de namus kalmaz. Onu ref‘ iderler.

O kadar ta ‘zir o kadar hiddet neden? Bir erkek, onların tabirince – bir nâ-mahrem bizi görmüş.

Âh ! Sami Bey erkek olduğu kadınlık hakkındaki makalesini yazarken – ah ömürler versin-peki ziyâde yaşlı bulunan büyük validesinin onu tenkid itdiğini söylüyor. Bundan da teessüf idiyor. Haydi diyelim o ihtiyardır. Ya ben makalemi yazarken henüz otuz, kırk yaşında kadar olan validemin yanına gelüb bana

yapdıklarını yazarsam güler misiniz, ağlar mısınız? İstilâh-ı keyfiyyet itdi, anlatmadım. Elimden kağıdı aldı. Çekti, yırttı, ve bir daha böyle edepsizlik yapmama mı da tenbiye itdi.

Dimek ki kadınlar da erkeklerin işine karışmış didi, eminim ki kadınlığın muharrresi bir kadın olduğunu bilse idi gazeteyide yırtar atar idi

İşte bizdeki kadın hissi.

Trabzon:Nedime, Sara

Saçların Sûret-i Muhâfazası-

Güzel saç, kadınların en güzel meziyetini teşkil ider. O kadar diyebilirm ki, güzel saça sahibe olmayan bir hanım hiçbir vakit Melahat veche melike olamaz. Hakikî güzel olabilmek için saçlar; mebzul uzun, parlak ve ince olmalıdır: Halbuki alelekser hanımlarımızın saçları; kısa, cilâsız soluk ve bir parça kaba olarak bulunmaktadır ki bu kusurların ta‘didi pek basitdir. Yalnız her şeyden evvel saçları day‘ itmemeye gayret itmelidir. Çünkü çünkü onların i‘âdesi muhâfazasından daha güçdür. Saçlar vücudun hal-i tenderestide bulunduğu bir işaret ve başın elzem olan tetemmât-ı tezyînesindedir.

Şu halde saçların hüsn-i muhâfazasını te‘min için her halde bu san‘atla âlûde olmuş ve mâhir bir sıhî tarâvet salonuna devamla müdavatta bulunarak tehlikenin önü alınmak lazım gelirse de bu; ma‘alesef memleketimizde yoktur. Olsa bile buna mübeccel tahtında mevsûm sefaethânelerdir ki o gibi yerlere devamı bütün mevcûdiyetimle redd iderim. En iyi tedbir saçlar az nisbetde dökülmeğe başladığı zaman biraz daha aşağıda tarif ideceğimiz usûlâne hüsn-i ri‘ayet itmek veya muktedir ettıbatın taht-ı tedavisinde bulundurmaktan ibarettir.

Saçların Kuvveti

Saçlar ‘aynıyla bir ormanın verdiği ağaçlara teşbiye edilebilir. Saçlar vücudun bir yaprağı gibidir, ormandaki ağaçlar gibi ziyâ ve hevâya şiddetle ihtiyacı vardır. Daima havalandırmak lazımdır. Adem-i dikkat: Vakitsiz genç muhâfızlarımızın dökülmesiyle ya ‘ni hacimce baş tasının cırçıplak bir suretde meydana çıkmasıyla neticelenir. Baş daima havadar ve mümkün mertebe çıplak bulunmalıdır. Dikkat edilirse erkeklerimizin ale-l-‘umûm dincecek derecede saçları seyrekdir. Bu ise başu mütemadiyyen kapalı tutarak muhtac olduğu hevâ-yı safî belîğ idememesinden ileri gelir. Halbuki bir köylü ve başlarını mehma-emken serin tutanlar bilakis gayet zengin saçlara malik oldukları cümle-i meşhûdâtınızdandır. Bunlar bize saçların pek çok hevâya muhtac olduğuna dair birer ders teşkil ider. Ba‘zı hanımlarımızın

saçlarını düzeltmek ve tarâvete ri'ayet iderek kabarık saç yapmak için saçları aralarına bir âlay saç takmakta olduklarını görüyoruz bu ise havasızlık yüzünden dökülmesini intâc ider. Bize kalırsa saçlar hafif bir surette kabartılarak hava-yı safın nefv itmek için saçların hayatı temin etmek lazımdır.

Ale-'l-husûs giceleri saçlar çözükle olarak yatılmakla beraber takiyye veya yemeni gibi havânın nüfuzuna mani olacak şeylerden tecrid edilmelidir ve saç övgüleri dahi ğayet gevşek ve hafif örülmelidir. Hacı Cemâl bile bu nâm-ı mübeccel tahtında mevsim sefarethâneleridir ki o gibi yerlere devamı bütün mevcûdiyetimle red iderim. En iyi tedbir saçlar az nisbetde dökülmeğe başladığı zaman biraz daha aşağıda ta'rif edeceğimiz asvlane his ve ğayet ri'ayet etmek veya (okunmadı) nüktedir (okunmadı)taht tedavisinde bulundurmaktan ibarettir.

Saçları Havalandırmak

Bugün hiç şüphesiz herkesin tasdik ve taht-ı i'tirafındadır ki büyük ağaçlar ve ormanlar ancak budanmak sayesinde elde edilmekde bulunmuşdur. Bu ameliyattan da maksad, oradaki fazlalıklardan ağaçları tahlis iderek saf hevâ alabilmesini te'min etmek ve te'min-i hayat ve ibkâ-yı nesl edebilmesi için teşzib ya'ni ağaçları budamaktan ibarettir; Çünkü havasız, maşuş bir halde bırakmak zayıf ve kuvvetsiz olmasını intâc ider. Saçlar da 'aynıyla böyledir. Erkekler daima kesmeli ve kadınlar ise her vakit için havalandırmalıdırlar.

Mûsikî

Hüzzam Ağır aksak

Ğülizarım bilmedim kadrin senin

Cüda düşdüm nesim-i zevk-i visalinden senin

İtiraf itdim kusurum afv it artık

Ey melek

(Nakarât) Cüda düşdüm zevk-i visâlinden senin

KADINLIK

Numro: 6

Kapak Sayfası

Birinci sene numro 6

10 Nisan 1330 28 Cemâzi-yel-evvel 1331

Sahib-i imtiyazı:Hacı Cemâl

Ser-muharriresi: Nigâr Hanım

Hey'et-i tahrîriye müdiresi: Nevvâre Şükrân

Nüshası 50 paredir.

“Abone Bedeli”: Seneliği posta ücretiyle beraber 80, altı aylığı 50 ğuruşdur.

Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 35, altı aylığı 18 frankdır.

Adres: Bab-ı Ali caddesinde Orhan Bey Hanında 8 numro.

İhtâr: Gönderilen makâlât derc idilsün idülmesün ‘iade idilmez.

Kadınlığın varlığını ve memleketde bir mevki’i bulunduğunu müdafa’a ider.

Penç-şenbe günleri neşr olunur musavver gazetedir. Sahâifemiz bi-l- ‘umûm Osmanlı hanımları âsârına küşadedir.

Üsküdar Ahali-i Muhteremesine

Muhtac olduğunuz sına’i dişleri damağsız yaptırmak işe yaramayacak kökleri, ağrısız çıkarmak çürük olanlarını mine ile bilerseniz doldurtmak ve kök üzerine sabit vidalı diş ve tac yaptırmak arzu iderseniz Ahmediye Caddesinde her türlü ma’nâsıyla mükemmel ve muntazam (Osmanlı Tıp Dar-ül-fünûnuyla Paris’den me’zun) Ahmed Hamdi diş muayenehânesini bir kere teşrif buyurunuz. Her halde memnun olursunuz. Muayene zamanları her gün sabahdan akşama kadardır.

Telefon numrosu 74

(s. 2)

Kısm-i İctimâ’i

Saâdet-i Beşeriyye Kadınlı Ka’imdir

Medeniyyeti terakkiyât-ı beşeriyyeden doğmuş, bir saâdet tellaki ider isen, her bir medenî kavmin su’ûd olduğu id’âsını kabul itmekde zarûrîdir. Ancak saâdetin bir hadv-ı gayesi yokdur. Her kavim ve herkes vâsı’ ve iktidarı derecesinde mes’ûr olabilir. Şu kadar ki bu mes’udiyet hiçbir vakit münferid bir hayat-ı ma’îşete mâlik olanlar için mümkün değildir.

Anı tezyîn ve tetvic idecek bir kadına elbette şiddet-i ihtiyaç vardır. Çünkü hayat-ı mu’âşeret kadınlı kaimdir. Kadınsız hayat kamersiz bir giceye teşbiye idilecek derecede mazlumdur. Bu kavâ’id tahtında yaşayan hem-cinsimiz daima mes’ûd ve daima müterekîdir.

Kadın terbiyesi – ki terbiye-i ibtidâiyye didiğimiz validelerin çocuklarına ilkâ idecekleri zihniyyet dimekdir- hayat-ı beşeriyyenin istikbâline merbûtdur. Terbiyesiz bir kadından tevlid idecek çocuğun ba’z istisna’iyetle cem’iyât-ı beşeriyyeye hiç nef’i olamaz. Bunun için herşeyden ikdâm kadının terrakî ve tahsil kava’idini kabul itmek lazım gelir. Şu halde kadın medeniyetin ve bal-netice sa’adetin bir muğyâr bî-bahâsıdır. Cahil ve bir mevki’-i ictimâ-i sahibi olmayan kadınların mensûb

buldukları kavm dahi mesûd olamaz. ğarblililerde gördüğümüz terrakî ve takâmil hep kadınlarına bahş itdikleri bir mevki'-i ihtirâm ve tahsillerine gösterdikleri ihtimâm sayesinde. Tahsil görmüş ve terbiye-i ictimâ'iyeye ma'nâ-yı tamıyla vakıf bulunan bir validenin yetiştireceği evlâdla her dürlü ma'nâsıyla câhil ve ihtiyâcât-ı beldeden bahre olan validelerin yetiştirecekleri evlâdı mukâyese ider isen aradaki fark bizi ağladır. Çünkü hep bu fark yüzünden biz Şarklılar eski şevket ve kadr-i temizi day' itdik. Vaktiyle İslâmiyetde nasıl bir mevki'-i ictimâi sahibi olduklarına dair yine bu risâleciğin meşâhir-i nisâ bahsinde te'eddâd itdiğimiz esâm-ı kemâl ehemmiyetle tetbi' edilirse, mürûr-ı zamanla kadınların nasıl sükût itdikleri pek güzel anlaşılır.

Ğarb kadınlarına bahş idilen hukuk ve serbesiyyet neticesi tahsil o derece ilerilemiştir ki oradaki kadınlar bugün erkeklere 'adeta meydan okuyor. Umûr-ı hükümetde de kendilerine bir mevki ' talebi diyorlar. Bizim (silik) şark kadınlarında görmek istediğimiz tekâmül (silik) bu derece-i ves'aat peydâ itmesi değildir. Zirâ mevki'-i imkân haricindedir. Çünkü hey'et-i ictimâ'iyemiz (silik) eli boş pek çok erkeklerimiz vardır ki muhtac her şeyden âkdem bu erkeklerin mevkiileri ta'yin etmeli, kadınlar düşünölmelidir. Ğarbde filhakika kadınlar hukuk-ı siyasideen hissemend olmak istiyorlarsa da vezâif-i ictimâ'iyenin kesretine erkeklerin nedreti sebep oluyor. Bizde ise ma'alesef 'aksidir şu halde kadının hayatındaki lüzumu şöyle olmak lazım gelir.

1- Tevlîd ve idame-i nesil

2- Terbiye-i etfâl ve hak-ı tahsil

3- İctimai' ve ailevî usûl-ı mu'âşaret

4- İdare-i umûr-ı beytiyye ve iktisâd

5- Dört evvelki şerâitin ikmâlinden sonra mubâreze-i hayat-ı ma'îşetin aksâm-ı basitesine dâhil olmak

Ba'z hanımlarımızın id'â itdikleri gibi -efendim erkekle kadının yekdiğerinden ne farkı vardır? Ricâlin malik olduğu hukuk derecesine nisvânın dahi dahil olması şartdır-farziyelerini biz kabul idemeyiz. Çünkü cenâb-ı hak kadınları erkekle teşrik-i mesâ'i itmek için yaratmamıştır.

Yukarıda ta'addâd itdiğimiz beş şartın te'min-i hüsn-i devamı için yaradılmışlardır. Eğer kadınların erkekler gibi mübâreze-i hayatiyeye dahil olmaları icâb idiyorsa neslin terakkî ve tekâmülüne kim hizmet idecektir? Vezâif-i beşar

şer‘en ‘akilen ve mantiken ta‘yin itmişdir. Bu usûl ve kavâ‘id tahtında hareket iden her kavim mes‘ud ve nâil refâh olur.

‘Aksi takdirde herc û merc daimi içinde yuvarlanarak bir gün müdavim olur gideriz.

Deminden beri dermiyân idegeldiğim nazariyât muvafık görülürse - ki şer‘iat bize bunu emreder- mes‘ûdiyet-i beşeriyye her şeyden akdem bigâne çare kadınlarımızın tahsil ve tekâmillerine fevk-al-âde dikkat ve i‘tinâ itmek lazım gelir. Bi-l-tabî‘ bu tahsil proğramına dahi olacak beş, evvelki şerâit dairesinde tekâmül idecek nisvân-ı müstakbeleden memleket; her şey imdi ideceği gibi yine bu münevver kadınlık sayesinde mes‘ud olub âhfâdemize ilkâ idecekleri zihniyetle tam ma‘nâsıyla tekâmül itmiş bir millet halinde ğarblılar arasında bir mevki ‘ihtirâm elde edebiliriz.

Hacı Cemâl

(s. 3)

Musâhabe

Bizde İzdivac...

Bu ‘ailevi yaşayışlar bizde ve bilhassa ‘alem-i zevciyatda gûyâ-gûn hicrânlar ve daima hazin tecelliler tevlid iden bir takım dirliksizlikler var ki: Bunların her zaman içimizde yahûd etrâfımızda ceryân iylemesine rağmen ya derin bir uyuşukluk içinde lâ-havl-ı hevân oluruz. Yahud sırf ‘acziyetinden mütevellid bir sabr mütevvekilâne ile lakayd kalırız.

Fakat doğrudan doğruya hayat-ı ictimâ‘iyyemiz üzerinde pek elim te‘sirler bırakan bu meş‘ûm dirliksizlikler tarihin nazar-ı kaydından kurtulmuş ve şimdiye kadar çare-i indifa‘-ı ihmâl idilmiş âlem-i hayatiyyemizdendir.

Pek çok ‘aileleri sessiz sedâsız hicrânlarıyla ta‘azzib ve perişan iyleyen bu müzmin ve ‘ailevî hastalığa bundan sonra gazetemiz elbette lakayd kalamayacak...

Biz sırası düşdükçe be meş‘ûm dirliksizliğin esbâbını araşdırub imkân dahilinde enzâr-ı ibkâz ve intibaha vas‘ ideceğiz. Teşkil-i ‘aile husûsunda bizim bütün mâzîlerden mudûr ve netice i‘tibariyle pek çok ‘itiyâdât-ı kadimemiz vardır.

Artık tecdid ve tenvir-i efkâr karşısında bu eski ve gayr-ı ma ‘kûl formüller – usûlleri, yıkmak ve onların yerine..

Saâdet-i ‘aileyi daha esaslı bir sûretde te‘min ideceği âşikâr olan ma ‘kûl ve müfid usûller kabul ve ikâme eylemek luzûmü karşısında bulunuyoruz.

Son zamanlarda..nerede bir celse-i sohbeta tesâdüf-i idâme, hangi bir gazete karşılaşılsa kemâl hararetle: Biz de usûl-ı izdivâc ve ‘aile teşkilâtı husûsunda şimdiye kadar ta’kîb idilen tahammül-fersâ masraflar, muzır kefâletlerin fenâ ‘adetlerin ‘aleyhinde mütâla‘alara tesâdüf idilir.

Evet artık kadın, ezgin..Herkes izdivâcın bu ihtikâr âlûd-yazarlıklarının safhalarına, ‘ale-l-ekser imtizâc ve mu‘âşeret zevciyyeti te’mine ğayr-i kâfi olan - şerâit-i hazıra menfesesine ka‘len aleyhdâr fakat -bilinmez hangi bir te‘sir vesâikle - fa‘alen ri‘ayetkâr olmakdan kurtulamıyorlar.

Bir baba, bir valide gelin ideceği kızı için bir iki lira mekâbilinde ‘âriyet bir tac kiralamakdan vaz geçmiyor!..

Ve yine oturduğu yegâne evini terhin iylemek suretle kızına cihâz nâmıyla fuzûlî bir çok bez parçaları tedârîki peşinde koşmaktan girü turamıyor!..

Yine ve hâlâ:

“Düğün, koltuk, hediye, sa‘adet bu mağfel bi-esâs işler” duvağ, tül, yüz görümlük. Hep ev, bir günlük nümâyişler bu alâyiş-perest insanlığı sarsmak avutmaktır...

Bizim mütefekkir ve muktesid geçinen kadınlarımız bile:

“Başına tac giymeyen gelin olamaz!” İ‘tikâd batılından kurtulamamıştır..

Biz kemâl-i hararetle usûl-ı izdivâcın ta‘dil ve ıslâhından bahsi diyoruz; lâkin hâlâ “kırk liradan aşağı bir şey olursa kızını virmeyen validelerin evlâdiyız..

Hâlâ memleketimizde gelin olacak kızın terbiyesinden ahlâk ve necâbetinden evvel: Tahkikâtın birinci ve sonuncu maddesini; emlâk ve ‘akârı, parası, felanı teşkil ediyor.

Hâlâ damad olacak bir erkek için her şeyden evvel “ güzellği ve parası var mıdır ‘acaba?” sualleri işidiliyor. Ben doğrusu bizde izdivâcı: Eğer teşbihe caiz ise – Bursa oyununa benzediyorum. Ta’kîb idilen yegâne gaye menfa‘at ve mâddiyât. Bilmem acaba her memleket de böyle midir? Ma‘atessüf görüyorum ki: Biz de hâlâ ‘ailelerin yek-diğerine merbûtime ancak altun zincirlerle taht-ı te ‘mine alınabiliyor!..

“Karı parası Allah nasib itmesün. (1) Meşhûr fikrât-ı kadimini vurûdiden zebân idi. Pek çok erkekler işidiliyor ki ezvâc bahsinde her şeyden evvel.. Kızın evi düğünü, apartmanı, yahûd bir parça geliri cihetlerini araştırır! Ahlâk-ı terbiye ve mensûbiyyet. Bunlar “derece-i taliyede kalır.! Sanki vücudu ile ‘admi müsâvi bir takım şeyler gibi... Küçük çocukların misâfir oyunlarına benzettiğim görücü gitmek, yahûd görücüye çıkmak keyfiyyeti, daima bir kızın ‘izzet-i nefsinin, ğurur-ı

nisvâniyyetini tezlîl ve ma'neviyâtını cayhedar iylemekde olan bu köhne ve batıl 'an 'âneler. Bilmem daha ne vakit kadar yaşayacak?

Zavallı bizler...! Babalar hala kendi gönlünün istediğini damad ider. Ve daima gelini damadın annesi seçer!..

İşte 'ale '1-küsür nifâk ve iftirâk ile neticelendiği kemâl-ı telhifle görmekte ve istemekde olduğumuz izdivâclar bu buğarib ve gülünç şerâit ve kıyûdâtın olmuştur.

Böyle ğarib ve gülünç şartlar ve esaslar üzerine kurulan bir binâ-yiizdivâc elbette kısa bir müddet zarfında yıkılır gidr. Ve böyle topdan pazarlıklarla başlayan tezvic elbette iflâs ider.

(s. 4)

Ben bilâ-kayd ve şart anâneyle âleyhdâr değilim, fakat izdivâca 'aid mevcûd kuyûd ve şerâitin tensik ve ıslâhı tarafdâriyim..!

Yoksa ortada dolaşan müfrât birtakım, fikirlere hiçbir zaman iştirâk iylemem.!

İsterim ki: Bütün bu teceddüd ve ıslâh keyfiyyeti meşrû'iyet çerçevesini tecâvüz itmeyerek yapılsun.

Nişantaşı: B. 'Udviyye Sıdkı

Hayat-ı Zevciyyetde Mu'âşeret

İzdivâcı ikiye tefrik iderek birine usûl-ı kadim, diğerine usûl-i cedid nâmı virmiş ve kadiminin tevlîd ittiği mazeretle cedidin te'min ideceği fevâid hakkında kaleminin vas 'atı derecesinde izâhât virmişdim. Bundan sonra hayat-ı zevciyyetde usûl-ı mu'âşeret bahs gelir ki şimdi de bu husûsu tasrih itmek isterim: Usûl-ı cedid muc'ibince erkekle kız her ne kadar yok- diğerlerinde yabancı olmayacaklarsa da usûl-ı mu'âşeretle bu temâs arasında oldukça mühüm fark vardır. Çünkü usûl-ı mu'âşeret, tabi'atın bir mütemmemi olduğu cihetle izdivâca taleb bir nâmzedle kable'ı 'akdne kadar temâs vakı' olur ise olsun tabîat-ı hakikiyesi asla anlaşılabilir tabîat ve mahiyet-i hakikiye, ancak bade'l ukûd tedricen anlaşılabilir. Hem-cinsimiz arasında görmekte olduğumuz her günkü ahvâl-ı müessife hep bu usûl mu'âşerete bigânelik neticesi tezâhûr itmekdedir ki başlıca müessir evlâdlârın münevver'ül fikr validelere 'adım malikiyetleridir.

İşte gerek kız ve gerekse erkek, usûl-ı mu'âşerete vakıf olmayan ebuyuninden bir terbiye görmemesi, yüzünden birçok fenâlıklar hudûsune sebep oluyor. Zirâ zevc ile zevce bir merbutiyet-i meşru'a ile yek-diğerlerine hâkim olub da merasim-i husûsanın tedricen afuliyle 'ailevî bir hayata dahil oldukları zamandan 'itbaren

tarfafeynin tebâyi‘ ve ahlâkı meydana çıkar. Meselâ: zevc ile zevce bal aylarını geçirdiler mi hayat-ı müstakbelenin mütâ‘ib yavaş yavaş kendini göster. Çünkü zevce komşu hanımda gördüğü yeni moda bluz, kumaş veya çarşafı pek beğenir. ve bir danede kendisinin idinmesi lüzumunu his ider.

Zevcinin bu babda istitâ‘ât var mı, yok mu bu arzusunu is‘af itdiyorsa hâne bütçesinde açılacak rahnenin kabl-ı telâfi olub olmayacağını düşünmez..

Akşam zevci geldi mi çarşafın veya bluzun yapılmasını mısren talebi der. Olmazsa mes‘ele münâza‘aya münce olur.

İşte bu, terbiye-i ibtidâîyenin mefkûdiyetle hayat-ı zevciyyetde açılan rahnelerdir ki neticesi pek mu‘lim olur. Ve yahud zevc kezâ bu noksan-ı terbiye ve mu‘âşeret yüzünden hırçınlık, kıskançlık ‘asarı göstermeğe başlar. Hatta bazen o derecelere varır ki zevcesinin kafes arkasında oturub sokağa bakması bile mûcib tekdîr ve gadir olur. Daha ileri gidilerek gece sabahlara kadar zevcesini hânesinde bî-zurur bir halde intizârde bırakarak ‘alem-i sefahatde olur ki bunlar hep usûl-i mu‘âşeret zevciyyete ‘adm-ı vukûf neticesi münasebet-i mes‘udenin inhidamını mucîbdir.?

Halbuki iyi tahsil ve terbiye görmüş bir erkek veye kız mütekâbil hakikatlerini pek iyi tanırlar. Bir erkek kadına karşı medûn bulunduğu vazife, kadınlığın şerefiyle müten‘asib olmakla beraber bir kadının erkeğe karşı vaz’ ve mevki‘terbiye-i ictimâyyeye sayesinde ta‘yin itmiştir. Yoksa sefiye ve sefil bir aile hayatı yaşayub istikbâle insal müfide yetiştirilemeyecek olduktan sonra öyle bir izdivâcdan hiçbir netice beklenemez ve o millet de asla ve kat’a asar-ı zindegi görülemez.

Âyazma: Raife Halil

Hemşire-i Muhterem Raife Halil Hanıma,

“Kadınlık” cerîde-i feridesinin üçüncü nüshasının dördüncü sahifesinde “İzdivâc ve Mu‘âşeret Nasıl Olmalıdır” ser-levhâsıyla yazılan makalenizi okuduğum anda muhakemât-ı fikriyyeme o kadar muvafik buldum ki ‘aczimle beraber ‘aynı sahifelerde sizi tebrik ve takdis iylemeği vecibeden ‘add itdim.

Heyhat ki: ‘Alem-i İslâmdaki kadınlığın mevki‘-i bülendi bir takım kuyûd-ı esâret altında ezilerek hiçlik menzelesine indirilmiştir, ‘asırlardan beri kadınlık ‘aleyhinde devam iden ihtirâslar kadınlığa lazım olan ‘ilm ve irfândan mahrûm itmekle iktifâ itmeyerek hukuk-ı meşru tabiiyelerini böyle nez’ itdi. Son zamanlarda “kadın “esir” kelimelerinin tevvamı olduğuna kana’at idenler bile bulundu.

Kadınlığın hayat-ı beşer üzerinde iki mühim te'siri vardır ki, bunlardan biri ma'neviyata, diğeri iktisâdiyâne ta'lik itdiği, ve her iki cihetin suret-i meşru-u tabi'iyede devamı; ta'âli ve terakkiye, şekl-i hâzrasının ise tedenni (s. 5) ve idbâre sebep olacağını vâsıh bir suretde tahlîl ve çare-i tedâvisini dahi ara'e buyurmuşsunuz. İktisâdiyâte 'aid kısmını erkeklere terk iderek, ma'neviyyâta 'aid kısmına su-i iştirâ yazmaktan men'-i nefis idemedim. Ma'neviyyâta 'aid kısmı izdivâcın mebd'einde her iki cihetin temâs itmek suretiyle kararlaştırmalarındandır. Zîrâ birtakım vasıtalarla ahdâr idilân izdivâc, netice 'itibariyle hemân daima bir cihetin bed-bahtlığına sebep oluyor, fakat, bu gün temâs itmek lazım gelse 'adedi mahdûd olan münevver ve münevverlerimiz hazine-i 'asimetin erkek, kadınlar arasında münasafeten taksim idilmiş olduğunu takdir ve muhâfazasına 'itinâ iderlerse de, diğeri bir zümre vardır ki, kadınların muhâfaza-i 'usumete mecbûr olduğu erkeklerin ise her bulunduğu kanâ't-ı tameleri vardır, işte bu zümre arasında şimdiye kadar vâkı' olan temâslarda kadınlığın tabi'en yaradılışındaki za'afe inzimâm iden cehâlet-i hazıra eseriyle iğfâl idildikleri el-yevm-i mevcûd romanlarımızdan ba'zıları bu gibi fecâyî'i tenzîr suretle yazıldığını görüyoruz ki; esas mes'ele bu za'afi izale iderek muhâfaza-i 'aşka elzem olan metânet-i fikriyye ve ahlâkiyyenin kadınlıkta tecelli itdirilmesidir. Zât-ı 'affâneleri gibi müttefiklerimiz kadınlara lazım el-vucûb olan metânet-i ahlâkiyyeyi virmek, ve hâl-i bedûyetlerinde, berü tehhül-i temâs suretiyle te'min iden kabâil İslâmiyyeyi virmek, ve hâl-i bedûyetlerinden berü te'ehhül-i temâs suretiyle te'min iden, muhâfaza-i afet-i nokta-i nazarında gösterilecek za'afın istikbâle ne suretle hatme virmiş olduğunu misâl göstererek 'itiyâd-ı batılâmızın izâlesiyle ânın yerine metânet-i ahlâkiyyenin ikâme idilmesiyle ikinci zümrenin halâs olabileceğine ve bu suretle husûle gelecek tekâmil tedrici esaslı olacağına imân-ı kamilem vardır. fakat ma'rûz zümrenin hal-i hazıralarıyla temâs itmeleri bir intizamsızlık husûle götüreceği bî- iştibâhdır. Binlerle teşekküre şâyândır ki: Hükümet-i hazıramız kadınlığın teâlî ve terrakîsini ne surete himâye itdiğini, çarşu ve pazarda münâsebetsiz sözleriyle kadınları rahatsız iden bir takım noksan terbiyelilere karşı icraâtı vesâir mu'âmeleleri, kadınlık için bir devre-i fa'âliyetin (silik) tâmıyla hulûl itdiğini bize gösteriyor. Bundan 'ilm-i nisvâniyeti müstefid idecek suretde; edibe ve 'alimlerimizi meydan mücahedede daha ciddi ve daha fa'al görmek arzusundayım. Bu gibi mevzu'lara dair daha pek çok makalelerinizi 'ayn sahifelerde bekler ihtirâm ve muhabbetlerimi takdim eylerim efendim.

1 Nisan sene 330.

Heybeliada'dan: Vedi'a Visâl

Temâs ve ‘Adm-ı Temâsa Dair Bir İki Söz

Vedide Hanımefendi Hemşireme

Temâs ve ‘adm-ı temâs münasebetiyle kaleme alınan ta‘assubla değil müteffekirâne tahrîr lütfunda bulunduğunuz makale-i ‘aliyenizi bütün mevcûdiyetimle takdir iderek seve seve okudum. Ve maksad-ı tasrih emeliyle birkaç söz söylemeği de lazimedem ‘ad iyerim

Makale-i ‘aliyenizin mebdeinden nihâyetine kadar hemân fikirlerimiz bir yalnız bir iki nokta var ki onlar da düşündüklerimizin ‘aksi değil fakat muhtac-ı tasrih, işte hemşireciğim bu sarahat nokta-i nazarından birkaç dakikanızı işgal ideceğimizden ‘afvınızı temenni iderim. Bizdeki terbiye-i ictimâ‘iyyenin dûn bir mertebede değil, belki mefkûdiyetini ve bu mefkûdiyete dolayısıyla temâsın mûcib suisti’mal olacağını fil-hakika tasdik iderim. Hatta mukâmeleti tahrîr iderken bu husûslarla zihnimi iyice virmiş ve ondan sonra muhterem kadınlığa takdim cesaretinde bulunmuşdum:

‘Acizeleri de düşündüm ki terbiye-i ictimâ‘iyyemiz henüz temâsa müsa’id değildir. Biliyorum bu temâsı suisti’mal idenler bulunacaktır, fakat; hal-i hazırda bu gibi halâtdan âzade değildir. Hemşirem geçen makâlatımda da ‘arz ittiğim vechle bu her husûsdan evvel vicdane ma’luk ider bir mes’eledir. Ne kadar fen-i ahvâl, ruh-ı beşere de vakıf olursa vicdan yine dilediğini işler. Bu hâlat, icrâyâ isti‘dadı olanlar husûs-ı izdivâc da ne kadar ağır şer’aite ma’ruz kalsalar yine o fa’al kab’ihî, cinâyet bî- vicdaniyelerini ibkâdan geri durmazlar. Şimdi rica iderim, birkaç vicdansızın irtikâb ideceği cinâyet -ki bu şimdi de vaki’dir ki birçok ma’sûm kızlarımızı ve o nisbet de erkekleri hukuk-ı izdivâciyelerinden mahrûm bırakmağı hangi kalb tasvib ider . Eminim ki kalb-i nezihiniz de bunu tecviz itmez. Çünkü: makale-i ‘aliyeniz de “evet fikriniz doğru” ancak şimdi tatbikî pek büyük tezvic ider. Buyuruluyor ki bundan da fikirlerimizin bir olduğunu ve bu husûs-ı nezahat vicdaniyenizin de tezvic itmeyeceği anlaşılıyor. Şu halde muhtac-ı tasrih, tatbik ve tatbikdeki muhazır kalıyor ki asıl tasa’id de bundan mütevellidir. Tarz-ı tatbikde medar-ı mezarat olabilecek fenalıklardan başlıcasının terbiye-i ictimâ‘iyyemizdeki noksanîyet dolayısıyla çok sui isti‘mâlâta meydan vireceği ve bunun men’i ise fenn-i ahvâl rûh-ı beşere vakıf olmaklığa mütevâkîf bulunduğu ve bu tahsili (s. 6) görenlerin de biz de mahdûd olduğu pek doğru buyuruluyor. Bunu bendeniz de teslim iderim. Fakat şurasını da i’tirafa mecbûrum ki; biz bu tahsili‘asırlardan beri fikrimizi kemiren bitiren adât-ı sakime 2 adât mikrop ile memlû kafalarımıza sokabilmekliğimiz için o mikropların

efnâ- yı hayatına değin o ‘asırlar kadar beklemekliğimiz lazım. Hatta asırlar kadar beklemek değil ğabar ölüb gidinceye kadar o ‘ilm-i tahsilde ibrâz –ı mahârete idemez. Mamafih biz büyükleri her nasılsa öğrenmek şerefinden mahrûm kaldığımız bu ‘ilmi; evlâdlarımıza bi-hakkını tedris için, onları fena vakf-ı muktedir ma’lum ve ma’lûmelerin kürsi’inde tedrisleri önüne sevk itmekden çekinmemeliyiz. Eğer hemşireciğim biz bu ‘ilmin ferdce bilinmesine intizâren izdivâc husûsundaki âdas-ı kadimeyi hal-i hazırına terk idiverirsek emin olalım ki o ‘ilmi ‘arz itdiğim gibi büyüklerimize değil yetişeceklere öğredinceye kadar daha pek çok izdivâc kurbanı veririz. Bu kaziyede anlaşıldıktan sonra temâsın suret-i resmiyyede vuku’nun kabul idilebileceği geliyor ki bu tamamen doğru zaten bendeniz de senelerden beri birbirlerini tanırlarmış gibi lâ-abayaline hareket de bulunmaları taraftarı değilim. Maksad, temâsda bulunmaları ve yakinen birbirlerini tanımalarından ibarettir. Teehhül husûsunda aranılacak beş hev’asın bir iki noktası var ki teşrih itmeden geçemeyeceğim. İbrâz lütfunda bulunduğumuz beş hevâsdan birincisi, herkes teslim ider ki ‘itiraz kabul itmez. İkincisi o da doğru yalnız bir nokta var ki ictimâda kalırsa tabi’at birkaç defâ vukû bulacak temâslarda azcuk kendini belli ider. Doğru taraftan çirkin tabi’atlarını ketm ve ihfâya çalışacaklardır. Fakat ma’lum ‘aleyhinizdir ki tabi’at, her ne kadar terbiye ile tehlif iderse de yine dâd-haktır. O öyle bir haldir ki gayr-i ihtiyarî bir mahalde bulunurlar. Çirkin tabi’ata malik bir kimseye bu ictimâ’da mu’tad idindiği o çirkin tabi’atı mutlak ezhâr ider. Çünkü; o onun elinde değil, gayr-i ihtiyari yapılan bir halde eğer bu tabi’atı ilk temâsda izhar itmezse ikinci de üçüncü de veya dördüncü de mutlak be-mutlak belli ider. Zaten tarafeyn de yek- diğerini beş ila altıncı temâsda pek güzel anlayabilir. ‘ailemin temiz olub olmadığını anlamak keyfiyyetini gelince: Bu da ‘ayn evvelki gibidir. Bugün olmazsa zamanda o da meydana bedahate çıkarılır, ‘aksi takdirde yani tahkikât ve tedkikât-ı ‘amik nokta-i nazarından doğru bir fikir elde idilemeyeceğine kani’im. Bu tahkiki ve tedkiki kimden yapacağız? Şüphesiz ki tarafeyn tanıyanlardan değil mi; pekala, rica iderim. Kemâl-i insâfla düşünelim. Bil-farz, bendenizi bir şey tahkik idecek olsa kimden sorar?.. Hiç şüphesiz ki beni tanıyanlardan ahvâl-i ruhiyeden ba’id olarak yanlış veya doğru –vakıf olanlardan. Pek iyi beni tanıyan kimse elbette ki ya benimle görüşüyor veya mensûb olduğum ‘aileye samimi bir muhabbetle merbûttur. Şimdi böyle bir kimse sevdiği bir ‘ailenin bir kızına fenadır dir mi?..Nerede görülmüşdür ki bir insan sevdiği bir kimseye fenâdır dirsın veyahud yine beni tanıyan her ne husudan olur ise olsun aramızda husûmet bulunan bir

kimseye soracak. Elbetteki düşman düşmana iyi gelmez. Benim için fenadır diyecek, halbuki doğru mu söylemiş oluyor? Değil, beray-ı husûmet fena diyecek ama diyeceksiniz ki bu vicdane muta'allık bir mes'eledir. Böyle şeyde riyâ irtikab idebilir mi? Düşmana karşı iyi, dosta karşı fenâ kalb taşınmaz ki ... Zaten dost veya düşmanlık cisimle değil, mevcûdiyetle bâkîdir.

Bunlar sırf husûs-ı ictihâdımıdır. Bilmem öyle sanıyorum ki temâsın tedkik –i ahvâl-i beşere pek çok cihetlerde dahil ve tesiri? Vardır. Kimbilir, belki, aldanmış olabilirim, bununla beraber kıymetdâr makalenizin nihâyetlerindeki cenab-ı hakkın insanlara bahş itdiği his ve hiss-i garam hakkındaki fikr-i 'aliyenize iştirak iderim. Şu kadar ki buyurduğunuz vechle temâs daimi suret de vukua gelecek olursa aksi takdirde yani beş altı defa ki bu temâsda bunun ihtimali pek de varid-i hâtır olamaz. Eğer bir kimsenin diğer bir kimseyi dört beş defa görmesiyle onun için olması mümkün olsa idi belki kainat da insan kalmazdı. Paristeki suisti'mâlata gelince: Medenî bir memleketin puyân olduğu suisti'mâlatın sebebi nişanı hakkında arz-ı ma'lûmâta hazırım. Baki uzun yazılarımla mucîb tasdiğınız olmakdan mütevellid kusurumun ahz-ı amalımdır. Efendim.

Raife Halil

Kadınlık

Raife Halil Hanım Hemşiremiz evvelki evvelki makaleleriyle şu mektublarını mukâyese edecek olurlarsa id'amızın bir ahîn kat'aya müstenid olub kabl-i itiraz olmadığını derhal anlarlar. Çünkü id'a zihne tebâdir iden mütâlaâtle kaim değildir. İctihâdınızı fen ve fenn-i muaşerete tatbik iderseniz hakkımızı teslim idersiniz.

(s.7)

Edirne'den Bir Mektub

Muhterem Efendim

Şimdiye kadar muhit-i İslâmiyede erkekler tarafından düşünülmemiş bir mes'ele var dı ki ; o da maalesef kadınlığın hukukını müdâfaa edecek, onların seviye-i irfanını yükseltmek için feryad edecek müstakbel bir gazete, bir risalenin 'adm-ı mevcûdiyeti meselesi idi. Bugün ma'al iftihar görüyorum ki nisvâniyyeti her an terakide ilerületebilecek , onları müdâfaa edebilecek (Kadınlık) gazetesinini mevki i intişar vaz'idır. Bundan dolayı şayan-ı tebriksiniz efendim. Zavallı memleketimiz sizin gibi hür endişelere, bi-teraf medkûk müdâfaacılara ne kadar muhtacdır. Bunun doğruluğunu his idemeyecek, i'zansızlar memleketimizde bulunamaz zann iderim.

Nisvâniyetin lehinde olarak mütefekkirin memleketimizin birkaç makalesi, muhakkak sizleri, feryadları ber- taraf sizin gibi hür endişelere, müdâfaacılara ne kadar muhtacdır. Bunun doğruluğunu his idemeyecek izânsızlar memleketimizde bulunamaz zan iderim. Nisvâniyetin lehinde olarak mütefekkirin memleketimizin birkaç makalesi, muhakkak sözleri, feryadları ber- taraf idilirse onların teâlî ve terakkisini bir his-i vicdan ile arzu idecek, bir emel vatanperverâneye bir efkâr-ı ahraraneye tesâdüf idemedim, disem irtikâb kezb itmiş olamam. Zîrâ bütün münafî' ricliyyesini ihtirâsat-ı hayvaniyyesinin teskinini onlardan bekleyen, marıza-i esaretinde inletmek için bir hiss-i vahşiyane perverde iden erkekler, hiç şüphesiz onları tahlise medar olacak esbabına nasıl tevşil ider ve idebilirler.. bununla beraber erkek bir muharririn –fakat vatanın, milletin terakiyyesini düşünen okunmadı) bir mütefekkirin onları himaye-i müdafaf, aynı zamanda mertebe-i teâlîye sevk idebilmek için meydan-ı cidale atıldığını görmek kadar kalblerimizin bir hiss-i şükrân ile titretecek hiçbir şeyi tasvir olunamadığı gibi, bendenizce mucîb-i şeref olacak böyle ulvî meslek olamaz. Siz; bu meslek-i cidâle anılmağa sizi karşılayacak bütün ma'nâları kırarak fikirleri saçan cümleleriniz şayan-ı takdir olduğu gibi, yine aynı cümlelerle büyük bir ders-i ibret virmekle intibah-ı efkara sebep oluyorsunuz. bendeniz bu husûsda sizi bütün mevcûdiyetimle alkışlar ve bu maksada vusûlünüzü 'ayn samimi elkalb-i temenni eylerim. Bununla beraber bu hayat-i cidalde sizinle hem fikir hem meslek olmağı –zaten mesleğim budur-şiddetle arzu idenlerdenim. Evet sizin gibi bir mütefekkire biz 'aciz, fakat münevverü'l fikr gençler ma'nen madeten kalemen yardım itmeliyiz, bunu ulvî bir vazife olarak kabul itmeliyiz.

Bizler mademki bu vatana ebedî rabitalarla bağlanmışız, binâen-aleyhe vatanımızın bir unsur-ı mühimmini teşkil iden kadınlığın teâlîsine terakkisine gasb idilmiş hukuk-ı mukaddeslerinin istirdadına layık olduğu mertebe-i aliyeye yükseltmek için bütün ruhumuzla hatta hayatımızı ifnâ iderek çalışmalıyız. Diğer gaye-i milliyemize bu gaye-i ulviyyeyi de rabt iderek ona göre kendimize bir hat-ı hareket çizmek lazım gelmez mi?

Ben öyle ümîd iderim hatta- 20 sene evvel taht-ı hakimiyyetimizde bulunan Bulgarlar bile ancak kadınlık sayesinde terakki itmiş ve bugünkü harbde bize zorba-i felaketi pek acı bir suretde örmüşlerdir. Her memleket de böyledir. Her şey kadınlıktan doğar. Bir dahi bir mütefennin, bir diplomat memleketin mümtaz simâları, nasiyeleriancak münevver bir validenin âğûş-ı terbiyesinden doğabilir. İlk terbiyeyi virecek validedir. Halbuki cehalet içinde perverde olmuş bir valideden

hiçbir zaman böyle bir evlad doğmaz, doğamaz, doğsa bile pek enderdir.halbuki zavallı vatanımızda maalesef kaç dane mütefekkir bulabiliriz. Beş, on yigirmi değil mi? ..fakat bunlar cehalet içinde yaşayan beyinsizlerin içinde nasıl bir inkilab fikri ve ictimâiyi vücuda getirebilirler. Nasıl kadınlığı esaretden tahlis idebilirler hayır değil mi? Onlar da bu vatanın yaralarını sarmakta ve hayat-ı ictimâîyyemize vasıl olacak kadar bir hak kazanmışlardır. Mademki ikisi de mühim bir unsurdur o halde kadınlar neden hayat-ı ictimâîyyemize niçün karışmış olsunlar. Halbuki bizler o hakkı virmek istiyor muyuz? Acaba? Hayır, çünkü o vakit tahakküm idilecek esâretde inletilecek bir kadın bulunmaz veo vakit...Siz de bilirsiniz ki müstakbelin şanlı ordularını münevver gençlerini yetiştirecek bu günden itibaren kendisine bir mevki-i mümtaz virilecek tecebbüyle takdise mazhar olmuş, mektubların nûr feyâzından tulû' idecek genc valideler olacaktır. Kalbi mahrûmiyetler içinde iyleyen mahkum hakaret olan bir valide evladına iyi bir terbiye viremez. Çünkü onun izzet-i nefsi kırılmışdır.

Nur-ı hakikati anlayan gençler ahenini bir kitle halinde bugünkü kadınlığın mukaddesâtını istirdâd itmek, bu husûs da cidâl-i efkâre atılan nâcilere bütün varlığımla yardım (s. 8) itmek, onu o mu'arekede muzaffer itmek bir vazife-i ulviyye ve mukaddese olmalı ki yarın ki; müstakbel kadınlık kurtulmuş olsun.

Ben isterim ki kadınlık teâlî, terakki itmekle beraber kendisini rebika-i esaretden tahlis idebilsün.

Bu husûsda kadınlığı müdâfaa itmek, milli bir ğayem olduğu için onları şehrâh terakiyyede yükseldebilmek için tesâdüf ideceğim, manaları kırmak, yükselecek vahşi sesleri boğmak için nâciz kalemimi bütün varlığımla onların müdâfaalarına tahsis itmişimdir.

Gazetenize birer makale ithaf itmekle beraber vicdanıma tahammül idilen bir vazife-i mukaddeseyi yapmış olacağımdan dolayı kendimi hakikaten mes'ud ve bahtiyar 'add iyelerim. Ğaibâne ellerinizi sıkarak kesb-i şeref iyelerim. Devam-ı afiyetinizi temenni iderim. Bâki ihtirâmât 'acuzânemin kabulî müsterhemdir.

Meslek Refikam Efendim.

Muharririn Osmâniye'den Selanikli M. Âgah Abidin

Meşhûr Nisâ'dan Mâ-ba'd

Ümmetüllah: Sultan Mehmed Han rabi' Asrî ilmiyesinden kamet-i zâde kerimesi “sıdk-ı ümetullah” kadındır ki İstanbul edibelerindedir. Kendisinin ilâhiyat ve birçok müretteb divanı olub nazm-ı âti dahi ânu zâde-i tab'ıdır.

Hafta geçmez göyne mihmân iden sensin beni

Belki her şeb sabahdan nalân iden sensin beni

Dest-i tedbirinle çâk olsun mu daman-firâk

Âfitâb-ı hüsnüne hayran iden sensin beni

Müşârün-ileyhâ 1115 tarihinde irtihâl dâr-ı ahiret itmiştir.

Ümmettü'l-Halik: Abdülatif bin sadikatü bin Avz el Menavi el 'ukbi kerimesi bir muhtereme-i ma'rufe olub 813 tarihinde tevellüd itmiştir. Cemâl Hanbelî'den müsned imam Hamdi ve mu'cem-i sağır Taberâni'den bir mikdarını ve bir mikdar siret-i İbn-i Hişamı okuyub muhdesin bî-nâmın bir çoğundan ahz-ı icâzet itmiştir. (s.9) Elife ibn-i Maliki ve minhâc el-Abidin'i hıfz itmiş ve yazmış idi. 902 zilkadesinin üçüncü Salı günü seksân dokuz yaşında olduğu halde vefât itmiştir.

Ümm-i Enâs: Eşrâf-ı kabile-i rabiadan 'Avf bin Muhalle bin Zehl bin Şeyban'ın İmame'den mütevellid bir kerimesidir ki anı kendi mülükünden Haris bin 'Amrû ibn-i Hac az-âkl-el mirar tezevvüc itmiştir. Hüsn ü an ve akl ü irfan ile ma'rûfe idi.

Ümm-i Eymen: Ashabdan İmâmetü bin Zeyd Hazretlerinin validesi ve Resul-i Ekrem efendimiz Hazretlerinin dayesi olan Ümm-i Eymen'dir ki “Berke bint sa'libe” nâm sahâbiyye-i celiletü'l kadrdir. Namı fil-asl “berke “ ve kendisi Resul-i Ekrem Sallallahü Tealâ Aleyh ve Sellem Efendimiz Hazretlerinin peder ve âlâ güherleri cenâb-ı Abdullah'a memlûke bir cariye-i habeşiyeye olub Abdulhabeşi namında bir adamın taht-ı nikahında ve efendimiz Hazretlerinin hidmet-i hassa'itinde bulunur idi.

Ümm-i Eyyüb el Ensariye: Mü'minân-ı ehl-i Medine demek olan ensârın kavm u işret-i cihetiyle munkasım olduğu (Evs) ve (Hazrec) nâm iki kabilenin ikincisinden ki kabile Hazrec'den Kays bin 'Amrû bin emrû'l-Kays'ın kızı Ümm-i Eyyüb'dür ki ashâbdan Ebû Eyyüb el Ensari Hazretlerinin zevcesi idi. Zevc-i zeman-saltanat-ı cenâb-ı Muaviye'de ale tarikü'l-gaza İstanbul üzerine gelüb hala nâm samileriyle müteârif olan buk'a-i müteberrikede illet-i ishal ile terk-i hayat iderek merkad-ı mutahharlarını ziyaretgâha muhterem bırakan Hazret-i Halid'dir.

Eminü'l-Benin: Şair sahâbî Lübeyd bin Zebiatü'l-amirinin kendisiyle iftihar itdiği hatundur ki beynel 'Arab necâbet ve şerâfetle şöhretyâbdır. Hatta hakkında Encab min Ümmü'l-benin" diye bir darb-ı mesel vardır. Ayan-ı Arabdan Âmrû bin Amir'in kızı Malik bin Cafer Kilâb'ın zevcesidir.

Nigâr Cemâl

Cümel-i Hikmiyye

Felaketden tevkî olunmak içün tedbir, felakete tahammül idebilmek için cesaretle gayret lazımdır.

Jan Jak Russo

Eğer kendimizde kusur olmamış olsa idi; başkalarının kusurlarını görüb işitdiğimiz vakit ot o kadar memnûn olmaz idik.

Larôş fö Kuldu

Kısm-ı Edebî

Tayf-ı Teselli

(Kardeşim Mustafa Şevket'e)

Lahutî alemlerin muhayyilede vücud bulmamış pinhân köşelerine hülûl itmişdim. Öyle bir alem, öyle bir hiçistân ki.harim-i sükûnunda levha-i füsûn-ı tabîatın safiyet-i bahariyesini coşkun enhârın zemzeme-i iştilâli, zelâl-i hafadarının sükûn-ı tenhâyesini bukalemun merğatın demdeme-i feryadı ihlâl idiyordu.

Devr-i edvâr afakının müphem mailikleri, çılgın emellerimin ve tair arzularına cevlangâha, kuds ve esrarlı hıyâbanları nâ-mütenâhiıssızlıklar içinde eniyn maztarbâneme dem-saz olmuşdu!..

Riyâhi; sem'ame mübhem neşideler terennüm idiyor cûyibânları mağfalâne âti-i saadetimi tağanni iyliyordu.

Ben; mehtabdan mesnu' denizlerde, zeyr-i cediden mahluk rozelerde şenâverlik idiyordu:

Esvâk-ı tabî'atın cüretkâr buseleri peride-i renk dudaklarıma peymâne-i nûşâb-ı ğaram takdim idiyor, hülyalı menekşelerin bûy-ı şuşf-ı âlûdî bekâret ruhumu muatter ve anberin kokularla mest idiyordu.

Perestolar!, zümrüd lânelerde füsûn-râz-ı tabiiyeti tağanni ile meşğul ..kebuterler!..hatta terennüm içinde selsebil esvâtın mağşi nağmelerine dem tutuyordu..

Nazarlarım; o ulu ve maceralı dağların sahir şahikalrından neb'ân iden altun rizeli bırak suyun sıdkı çağlayanına insibâb itmişdi. İnci rişeli sanuberlerin sedir

ihtişamında kitab hilkati mersiye-kâr şahikalarla tefsire çalışan esâtiri mahlukların tensim-i refrefi bekâmet ruhumu bir darbe-i şehbâl ile ikâz itdi. Ve ben vale ve hayran san' kadar tek inmuzac bedii huzurunda 'alil mevcûdiyetimin mükerrerem ve semûh hisleriyle titredim...ve bir tayf-ı teselli benim; yetim ve avare benliğime bu periler bahtiyar ufuklarında mükevkeb günlerin mukammer velâ cûrud gicelerini elhâm itdi.

Kızıtoprak: Halide Nevzad

(s.10)

Tahazzün...!

Dokundu gönlüme bilmem neden bu sisli hevâ!

Hazîn, hazîn düşünür sanki ben gibi sahra!

Sükût, her yere hakim, sehâr-ı gam dolmuş;

Bahar kuşları susmuş, çiçekler hep solmuş!

Ne bir terane-i bülbül, ne bir şukûfe, ne ot

Birer harabe gibi, şimdi her taraf mebhût!

Tulû', neşires olmaz hazin-i hülyâma

Gurûb, ağlamak ister zavallı sevdâma.

Geçen zamanı mı hâtırladım garibâne.

Ve ağladım beni tahrib iden bu hicrâna

Bütün mezâhime, 'acze gumûme katlandı.

Hayal û hisse kapıldım, zamane aldandım.

Fakat ne yükselebildim ne de kaldım âsûde.

Hulâsa irmedim heyhât bir ömr-i mes'ûde

- Hülâsa olmadı tal' benim hayalime yar

Bu bir tecelli-i suziş ki daima ağlar

Bu nes'elerde yalınkat ve handelerde 'alil...

Çıkar netice-i muhayyel idilseler tahlîl!...

- Sen ey gamûm-ı müselsil Biraz da fazıla ver

Erit dimağımı, lakin bu gizli darbe nedir?

Zeval; o emr-i muhakkak? ve bence ma'lûmdur

Benim 'avakıb 'ömrüm figâne mahkûmdır!

Nişantaşı: Nevvâre Şükrân

(İstikbalimden Emin Değilim)

Bugün bahar, hayatımın on altıncı sene-i devriyesine kadim nihade olmuş nahîf, hasta bir kızım- Nice mechûl bir middeten beri muhtemel olan sıhhatim her gün ne olduğunu bilmediğim bir hastalığın zebûni olmakda ve beni bir cereyân elektriki teessirine müşâbe bir sa'at hârik ile takrib iylemektedir.

Evet; hafre-i memâte çünkü: vücudum her gün her sa'at bir dürlü hastalıkla talan. Ruhum sebebini pek de anlayamadığım mazayik bir 'azab-ı hafî ile giryân. Kalbim, mahûf ve müdhiş ve bir canavarın pence-i hûnhuariyle tahrib idilmekte hele bütün 'azâ-yı bedeniyem üzerinde icrâ-yı hükm iden bir hazin 'amıkın te'sir-i 'azimiyle müteessir olduğum halde "ölüme" intizâr idiyorum.

İstikbâlden emin değilim: Zîrâ bu tasvîr iylediğim halet-i garibe ile daha pek çok zaman yaşayamayacağımı, ihtimaline de kitab-ı hayatımın son safhat-ı huninini okumakta olduğumu derk idiyorum. Ma'-heza, 'anifen şebâbımı henüz ikmâl idemedim öleceğim "diye müteessir değilim, Çünkü: bu kadar şedîd ve ezici ızdıraqları çekmekdense ölmek ve bir an evvel hâb-gâh ebediyeme kavuşmak emeliyle müjde-i mevte intizâr idiyorum!!!

İzmit: Su'adiye Ziya

Marsel Perver'den

Fransızcadan Mütercimi

Nezahat Sadri

-Kefâret - 1 -

İlk hücre-i i'tikafımda yazdığım bu mektûb,'acaba size nerede vasıl olacak; bir seneden beri dünya ile 'alakamı kat' iylediğimden nerede olduğunuzu bilmiyorum. Bu bir sene zarfında haricin hay-huyuna kulaklarımı kapatdım, pederimden, hemşiremden, hatta sizden bile bir havadis alamadım. Şimdi son defa olarak size birkaç kelime-i veda' için bu sahifeleri karalıyorum.

Ben, sizi ümîd itmediğiniz bir zamandan beri hem de hararet ve ihtirasla sevdâm, daha henüz iki tıfl nur-ı seydâ iken evde oynadığımız ma'sûmane oyunları der-hâtır idiyor musun? Bu esnada oyunumuz bize muhabbetle bakarak "işte îstikbâlde en mükemmel zevc ve zevce olmağa layık bir çift" dirlerdi. Sizin işitmediğiniz veya işidub de pek az anladığınız bu sözler 'amâk-ı kalbime nüfûz idiyor ve genc kızlık hissiyâtını tahrik idiyordu. işte o zamandan beri kalbimde bir 'ukde-i âteşîn olarak kaldınız. Size karşı olan temâyilimi ve yanınızda bulunduğumuz zaman dûçâr olduğum helecan mes'udâneyi fark itmediyseniz, beni güzelce tedkik

eylemediğiniz anlaşılıyor. Mamafih bu esnada senelerimiz terakkî idiyordu, oyunlarımız da tabi'atle ayrılıyordu. Nihâyet siz kolleje, ve ben de manâstıra gittim.

Hektor; 'itirâf idiniz ki benden uzaklaştığınızı (s. 11) zaman bir dakika bile fikrinize getirmediğiniz; halbuki, 'aklım, fikrim, hep sizde idi, her şeyi, sizi tahayyûl itmek için bir vesile oluyordu. Sence benden daha büyük olan kendi kendime "ben de" bir gün Hektor'le izdivâc için çıkacağım!" diye teselli buluyordum. Eski ilahiler ve yahûd da ellerimize virdikleri ma'sûmane hikâyeler de "sevdâ" kelimesini gördüğüm zaman kalbimde bir helecan his iderdim: Zîrâ: 'Aşkî bence senden 'ibâret idi bu kelimenin hâtıranızı ihyâdan başka kıymeti yokdur; âh, cenâb-ı hakka, yarâb beni Hektor'e nasib ile!" diye münâcatında bulunuyordum. Size nasib olmak, bence yanınızda kalmak bütün müddet hayatımızda size rabt-ı kalb eylemek idi.

Seneler mürûr idiyordu; bu esnada biz birbirimizi pek az görüyorduk, 'itikadimce pek zarif ve dilber idiniz, ben ise sizin o ma'nâlı nazarlarınız altında kendimi beceriksiz buluyordum. Siz Sen Sör mektebinin ikinci senesine geçtiğiniz zaman ben de manastırdan çıkmış bulunuyordum. Şimdi ben kadınlara mahsûs zerâfet ve benlikden mu'ra idim; hayat-ı dünyeviyeye duhûlunu bugün gibi tahattür iyiliyorum; o zaman bana bakan kadınların gözlerinde bir temâyil ve hased erkeklerin gözlerinde parlayan bir şule görüyordum. Yalnız sizin için güzelliğimin bütün bir berahinini görerek müftehir oluyor. "Hektor beni" görürse güzel bulur ve sever! diye düşünüyordum: Huzûr-ı ilâhîde kısm iderim, ki herkesin temâyülü, bundan başka bir meserret bahş edilmedi! İlk bahar başlayordu; Mayısda – Sen Sör'den çıktığınızdan on beş gün sonra - bizim eve geldiniz!

Âh! Ruhum...Vâcib-i teâlî bana hayat ile beraber izdivâcdan ve çocuğunuzdan ve validelikden vaz geçirmek kuvvetini virdi, fakat birleşdikden sonra geçen sa'adet-i hayatımdan nefret itmek iktidarını nez' iyledi.

Şimdi gözümün önüne geliyor:

Ve titreyerek salona girdiğim zaman sizi pederimle konuşurken gördüm. Siz de beni görür görmez vaz'iyetinizde, sedanızda, nazarınızda bir helecan hâsıl oldu. İşte bu haliniz beni seveceğinizi te'min eyledi. Bundan sonra geçen eyyâm-ı mes'udaneyi hala gözümün önünde o zaman şuradan "buradan müsâhabet idirken birbirimizin itdiği însâc arasında hutût-ı sebâveti keşfe çalışıyordu.

Sonra ilk 'itirâflar, sedamızın kısaldığı nâ-tamam kelimeler parmaklarımızın, kalbimizi çarpışdıran temâsları...

İşte böyle birbirimize karşı silahsız idik siz, genç, tecrübesiz, ser-mest garâm, ben gafil mutmainn daha evvelce mağlûb...

Olan oldu, mütehhim kim, evvelce dudaklarıma dokundurdüğün bûsenin farkındayım, bu ağustos gicesinde kapalı kapımı uran siz mi idiniz! Yahûd yalnız, Louis benim sözünü işittiğim için kapuyu açan ben miyim; açık pencerelerden bûseleri veya bir kelime-i sevdâyı der-hâtır itdiren yaz elhânını, yaprakların hışırtısını, cuybârın ininini içeriye isâl iden fa'al müşterek evliya-ı yeldâ mı hayır! siz buna o lâtif, ri'şedâr gicede değil fakat, daha evvel tâ âvan-ı sabâvetimden beri tasrif itmiş bulunuyorsunuz. Ancak pencereleri sarartan güneşin ziyâlarından mütehaşi odamı terk itdikten sonra yapayalnız kaldığım zaman gözlerimin önündeki perde kalkdı, hakîkîkati vazihen gördüm ellerimi yüzüme kapayarak bağıra bağıra "onun metresiyim, metresi" diyordum ve bu sözler bir paçavra gibi büyüyor, parlıyor. Evvelce bilmediğim şeyleri ve genc kızlardan ahfâ olunan esrar-ı sevdâyı anladım. Evet! Sizin metresiniz idim. Artık sebâvetimden beri tehîl ittiğim zevcellik, sıfatını bir daha iktisâb idemez idim!

Oh! Hektor, bir dakika sadakatınıza şüphe itmedim. Bana "zevcem olunuz" diyeceğimizden emin idim. Fakat ben ancak bir arzu besliyordum: Size kendimi en güzel, en 'aşık, ve 'alel-husûs en 'afif zevce olmak üzere takdim itmek istiyordum. İşte bu arzum, size teslim-i nefis ile iylediğimden i'tibaren gayr-ı mümkün oldu. Size ancak bakir olmayan bir ile yüzülmüş bir kalb virebileceğimden size diğerlerinden daha az nezih bir zevce alabilirim?

Şimdi kararında sabit kadem oluyorum! "Hektor'un zevcesi olmayacağım!" sonra bir başka kısım kalıyor: Vâcib-i te'âliden taleb mağfiret, sizden taleb-i 'afv metresiniz olmak bence gayr-i kabl, mamafih bunu vicdanıma muhâlif olduğundan, 'ayn zamanda efkâr-ı 'umûmiyenin hakkımda virecekleri hükümden korkduğumdan değil, ancak bu hareketimin bir gün olur da nazarınız da muhakker olması ihtimalindendir. Biliyorum ki, beni mahkûm itmezseniz; fil-hakika i'tirâf idiyorum ki ben size karşı gayet gaflete bilâ mukavemet teslim oldum.

(s.12)

Vâcib-i teâlî bana eşcâr-ı tezhib eyleyen şems gibi hakikati ilhâm eyledi. Evet; sizden kaçmak, bir daha görmemek yapılan ilk hatayı yine o derece bırakmak icâb idiyordu.

Bu vaki'adan bir sene geçti, Şimdi her şeyi reşide-i hitâm oldu. Şimdi eski lev'izinden hiç bir şeyi kalmamıştır. Bu hadise beni o kadar harab eyledi, ki görmüş

olsanız yek-nazarda tanıyamazsınız. Hayatım burada sükûtâne ve kasvet-engizâne mürûr iyleyecek, vâcib-i teâliden size benim çalışub muvaffik olmadığım güzel nezih hasletde bir zevce ihsân iylemesini temenni eyleyeceğim; ben sizin hatanızda hiçbir kin beslemiyorum, zîrâ: siz bu işde benden daha az mütehemmesiniz; yakın bir istikbâlde genc zevce ve çocuklarınızın yanında otururken beni düşünürseniz nedâmet itmeyiniz; yalnız size cism ve canını viren "sizi sevdiği için men' nefese muvafık olamayan ve keza 'aşk ve sevdâ hasebiyle zevceniz olmak hûlyasını kuran bedbahtı unutmayınız!..

İşte hanımefendiler! Kadınlardaki 'ulvî ihtisâsate de bakınız! 'Ayn zamanda erkeklerdeki suflî bir ihtisâsatede bakınız!..dimek, ki kadınlar her yerde aldanırlar; ve kalblerinde de asla, zerre kadar bir 'adavet beslemezler, bunun yerine onlarda bir hiss-i şefkat, bir hiss-i 'ali cenâbâne vardır, ki bunun te'siriyle daima rahim, daima şefik, daima samimiyet, incelik vardır.

Oh! Biz kadınlar. Daima terk idilmek korkuları hıyânet görmek bulutları altında yine rahim, teselliyetsiz dakikalar yaşamakta devam ideriz! Bu böyle kanûnî tabi'idir. Binâen aleyh layet ğayrdır. Hiç olmazsa biraz soğuk kanlı olmağa çalışmalı biz 'aks-i mahkûm zevâldır.

Çingiraklı Bostan
Nezahat Sadri

Usûl-ı Tarâvetden Mâ-ba'd

Saçları Ayırmak

Saç Ayırmak

Saç ayırmak me'elesi; her memleketde, her yerde birçok usûllere tari' bulunur. Gelişigüzel saçların ayrılması gevşeklik ve bil-netice dökülmesini mucîb olmaktadır.

Çünkü her def'asında bir şekl-i diğere vermek için tasyîk idilen saçlar bil-tab' bu kadar iz'acate tahmil idemeyerek dökülmektedir. Modaya tab' olarak ayırmak mecbûriyeti hasıl olursa hiç olmazsa daimi surette ortadan ayırmak (okunmadı) tehlikeyi tahfif idebilir.

Saçları Taramak

Saçları 'umûmiyetle hafif furçalamak veya taramağa muhtacdır, fakat taradıktan sonra sınıksız örmekten ziyâde bilakis gevşek ve dalgalı bir surette sarkması lazımdır. Bu suretle terk idilen saçların aralarından hevâ-yı nesimi nufûzı sehveletle te'min edilmiş olur. Pekçok kimseler, saçlar gayet sık tarakla taramak

lazımdır. İdda ve mülâhâzasında bulunuyorsa da! Bu bizce pek büyük yanlışlık ve hatadır.

Bu gibi kimselerin tasviyeleri fena 'ilacdan daha fena bir tavsiyedir. Çünkü saçların en mühim düşmanı olan (s.14) sık tarak kadar daha fenâ bir şey tasavvur idilemez. Saçları tararken çekmek, yolmak, dolaştırmak, saç derisinin iltihab ve tahrişini mûcib olur. Halbuki sizin tarak, saçları hiç bir suretle incitmez. Binâen aleyh her halde isti'mâlê sâlihdir.

Saçlar Nasıl Ayrılmalıdır?

Saçlar, 'umûmiyetle furça i'anesiyle ayrılır. İsti'mâl idilecek furca sert olmalıdır. Fakat cildi tahriş edecek derecede sert olsa da muvaffak değildir. Yahûd, büyük, uzun ve seyrek dişli bir tarakla da ayrılabilir. Şöyle ki: Tarak elde gayet hafif bir surette tutularak saçın kenarından taramağa beda ile yek-diğerine dolaştıracak surette hafifce yukarıya doğru çıkılmalıdır. Kazara saçlar taranırken dolaşmış olursa da tarakla açmağa çalışmamalıdır. Bilakis tarağı elden bırakarak parmaklarla hafif surette açılmalıdır. Bu suretle taramak şartıyla başın tepesine çıkıldığında, bu def'a biraz daha sık ve dişleri daha az kısa ikinci bir tarakla, 'aynı 'amaliyatı tekrar idildikten sonra sabah sabah tuvaletine hatme virilmiş olur.

Şurası da şayân-ı tavsîyedir ki: Saçları odada yalnız bölünürse saçları çözün ve dağınık olarak bir müddet hevâ alması için arkaya doğru bırakmalıdır. Bu, usûlün: Başın ma'rûz kalmak ihtimali bulunduğu fenâ kokulardan tahlisine pek büyük yardımı vardır, akşam yatarken ise saçlara yapılması lazım gelen ameliyât şöyledir: Evvelâ başda bulunan firketeleri tamamiyle topladıktan sonra saçları örgülerinden ayırmalı, ba'de iyice silkmeli ondan sonra yine ber veçhe-i sabık sâbık ayırarak gayet gevşek bir surette örmek lazımdır. Bu usûle riayet idildiği takdirde meş'ûm müteyiz tevellüd itmek ihtimali vardır. Tarâvet-i sıhhiyeye vakıf olanlar hiç şübhesiz usûl-ı ta'rifat dairesinde hareket iderler. Haftada bir def'a dahi intisâbatın dahi pür mai ile saçları yıkamak her halde pek muvâfıktır.

Terzilik

Modellerin Sûret-Âhza ve Tersimi Hakkındaki Kavaid-i 'Umûmiyye

Modelleri tersim itmek hakikaten gayet mühim bir san'at olup fevkalalde dikkat ve i'tinâ lazımdır. Tersim idilecek hutûtun yek-diğerinin mevazi veya münhani bulunması için modellik arae ideceği şekle göre dikkat idilmek iktizâ ider.

Model tersimi için 'alel-'umûm isti'mâl idilen kağıtlar, modellere mahsûs olanlarının en iyi cinsi olmalıdır.

75 derece arae ider, müstevî bir cedvel ile bir könye ve bir çifte desimetre tedarik itmek lazımdır. Terzilik san'atıyla iştiğâl idenlerce pek ziyâde ehemmiyeti haiz olan gice iştiğâlâtı için gayet güzel ve onu ziya neşr ider bir lambe tedariki lazım olub ziyânın dahi sol taraftan gelmesi şartdır. (s.15)

Şekl-i ahza idilecek model hakkında kavâ'id-i atiyeye ri'âyet idilmelidir:

İş masası önüne oturuldukda model alınmak için olan kağıda (Şekl:10) de gösterildiği gibi ba'de mesâhe tersim itilmelidir. Modellerin esnâyı tersiminde zevayadan her hangi birine ölçülen sathın arae ideceği mîkdâr ve santimle taksimât lazimesi iştâr idilecektir.

Ba'de cedvel tahtasının müstevî kenarını 'amûde kağıdın sol tarafına koyarak "A" ile "D" arasına bir hat çekilecektir - ki tersim idilecek modelin çerçevesi makamına kaim olacaktır. Bu çekilecek hat; eldeki cedvel tahtasının arae ideceği dört santimetre tulunda olacaktır. Mezkûr hata kıyasen $AB = S, D = E$.

D-E F ile nihaye suretinde noktalarla yukarıda arae idilen şekl-i mütasaviyen tersim idilecektir. Bu 'ameliyatın hitâmını dereceli könye cedveliyle hutût-ı esâsiye tersim idilmelidir..

İlerüde izâh idileceği vechle bi'l-umûm model tersimâtı için hudût-ı esâsiyeden başlıcalarını teşkil idenler omuz, kolların alt kısmı ve bir de boy çizgileridir. Kolların alt kısmını teşkil iden hutût, 'aynı bir modelde arka ve ön için de birdir.

Ölçü alınacağı vakit tersim idilecek hutût veya mukat göze çarpacak derece belli olmalıdır; bu husûsa; dikkat idildiği takdirde model asla doğru olamaz.

Mübtediler, tersim idilecekleri modelin hey'et-i 'umûmiyesini nazar-ı 'itibare alarak kendilerini tedhiş itmemelidirler. Model ahzı için ta'kîb idilecek en salim tarîk (şekl:1) de ara'e idilan işaret-i mahsûse nazar-ı dikkate alınarak hudût ona göre tersim idilerek neticeye bu suretle vasl olunabilir. 'Ameliyat-ı tersimiyenin hitâmını müte'akib, göğüs boyu ve kalçanın tavlı, arka genişliği, ölçüsü alınacak giymenin vucûdına muvafık gelüb gelmediği iyice tedkik ve mu'ayene idilecektir.

Kağıda alınan model üzerine idiecek mu'ayenede ölçünün muvaffak olduğuna itmainen hâsıl olduğu takdirde "mersûm kağıd" mensûcât üzerine konulacaktır. Şu kadar ki modelin kumaş üzerine suret-i vaz' husûsunda bir ka'ide yoktur. Ve mîkdârına göre istenilen mahalinden biçilebilir.

Modelin kenarı 'amûden ve gayet dikkatli bir suretde kumaş üzerine konulur. Ancak kumaşın iplikleri boya doğru 'amûd bulunmuşdur. Bu suretle iyice bir

mu'ayeneden geçirildikten sonra model kumaş üzerine sabın veya tebeşirle işaret idilen mahaller büzülmemek ve dikişi teshil itmek için dahi teyil yapmak herhalde evlâdır.

Vedide

Mâ-ba'dı Var

Tabâhat

Usûl-ı tabâhat sırasında elzem olan ba'z takidât hakkında beyân mütala'ada bulunmağı muktaza-yı vazife gördüğümüzden bu nüshadan i'tibaren yemeklerden evvel mütala'atımızda derc ideceğiz:

Yemek zamanı için her halde bir miad lazımdır. İnsanın yevmi iki def'a ta'am itmesi tabi'idir. Birincisi i'tiyâde göre sabahlayın sa'at üç, dört, beş ve ahşam mat'amı ise onbir veya on ikiye kadardır. Yemekde isti'câl gösterilmesi mudır-ı sihhadır. Daima i'tidal üzere yemek yenilmesi istihâyı tezyîd ve vücuda kuvvet virir. Yemek arasında suya ihtiyaç mes ider ise az mîkdâr şerb idilmelidir. Ekmeğın ne pek bayat ve ne de ziyâde lezzet olmadığı gibi taze olan ekmeğide mi' de hazm itmez.

Yemek Kabları Hakkında Takîdât

Bakır, tencere, tepsi vesair kabalarda yemek pişdikden sonra hemân diğer sahn veya tabakalara boşaltmalı, pişen tâbl derhal yıkamak lazımdır. Çünkü yemek derûninde kalan bu misüllü kablar yemeğın lezzetini ihlâl ideceğı gibi kalaysız olursa hüdangerde tesmimî mûcib olur. Buna fevk-al-âde dikkat olunmalıdır. Bakır kabları ayda bir kere kalaya virilmelidir. Kalaydan gelen kabları evvelce köpük sabunla yıkadıktan sonra sabunlu su ile tathir itmeli ve ba' de isti'mâl iylemelidir. Hele zeytûn yağlı her nev' etma'a pişdikden sonra bil-ifate-i vakit tabaklara alınmazsa bakır çaldığı pek çok def'a görülmüşdür.

Matbuhât Hakkında Birkaç Söz

Tabh olunacak bil-cümle mevâdın behe-mehâl tatlı su ile pişirilmesi şartdır. kaynayan yemeklere su i'lâvesi icâb itdiğinde soğuk su ile vaz ' yemekleri sertleşdireceğinden daima sıcak su isti'mal olunmalıdır.

Her nev'i at'amın suyu az kalıncaya kadar kaynatılması yemeğın lezzetini tenâkıs etdirir.

Harlı âteşde veya matbah sobalarında pişirilân et'ama dahi iyi olamaz. Çünkü ziyade ateş yemeğı kavurur ve lezzetsiz olur. Âteş i'tidâl üzere bulundurulmalıdır.

Midyeli Salça

Kafi dercede midyeyi yıkayub biraz ma'denos ve sarımsak ile tencereye koymalı ve kapalı olarak kaynatmalı, midyeleri ağızları açıldık da indirüb içlerini kabuklarından çıkarmakı, ve midyeleri dökdüğü kendi sularını süzüb derce-i kafiyede tereyağı tuz ve limon suyu ile ateşe vaz' itmeli.

Tereyağının yarısıerir erimez indirilmeli, karıştırarak diğer yarısını dahi eritmeli, karıştırarak diğer yarısını dahi eritmeli, hazırlanan midye içlerini zamm idüp sıcak tenavül buyurmalıdır.

(İstiridy ve süline ve tarak çorbaları, bunlar dahi midyeli salçanın 'aynıdır.)

Baharlı Salça

On dirhem kavrulmuş ufak soğan ve bir dirhem kekik ve üç dirhem defne yaprağı ve bir iki karanfil ve on beş dirhem sapıyla beraber ma'denos ve otuz beş dirhem kesilmiş soğan ve on beş dirhem kezik kılmış havucu otuz beş dirhem sirke ile bir tencerede kaynatub yarı kalınca yüz yetmiş dirhem et suyu ve tuzunu dahi ilâve ile ateşin kenarına çekmelidir.

Yiğirmi dirhem tereyağında yiğirmi dirhem has unu neym kızarıncaya kadar kavurmalı ve tenceredeki sudan biraz alub bulamaç yapub azar azar yedirerek tencereye ilave iylemeli, tekrar ateşe âlub yiğirmi dakika durduktan sonra indirüb süzmeli, bu dahi arzu idilân et ve balıkları ile köftelerde kullanılır.

Vedide Mâ-ba'dı Var.

Mûsikî

Şarkı Hüzzâm

Bestekâr Selanikli Ahmed Bey Ağır Aksak

Yaşamam sensiz efendim bulurum dağ aşarım.

Yaşarım saye-i lütfunda civânım, yaşarım

KADINLIK

Numro:7

Kapak Sayfası

Birinci sene numro7 Penç-şenbe17 Nisan 1330 Cemâzî'ül aher 1331

Sahib-i imtiyazı müdir-i umûru: Hacı Cemâl

Ser-muharriresi: Niğâr Hanım

Heyet-i Tahrîriye Müdiresi:Nevvâre Şükrân

Nüşhası 50 paredir.

“Abone Bedeli”: Seneliği posta ücretiyle beraber 80, altı aylığı 50 guruşdur.

Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 35, altı aylığı 18 frankdır.

Adres: Bab-ı Ali Caddesinde Orhan Bey Hanında ikinci kat.

İhtâr: Gönderilen makâlât derc idilsün idülmesün ‘iade idilmez.

Kadınlığın varlığını ve memleketde bir mevki‘ bulunduğunu müdâfaa ider.

Penç-şenbe günleri neşr olunur musavver gazetedir. Sahâifemiz bil-‘umûm Osmanlı hanımları âsârına küşadedir.

Üsküdar Ahali-i Muhteremesine

Muhtac olduğunuz sına’i dişleri damağsız yaptırmak işe yaramayacak kökleri, ağrısız çıkarmak çürük olanlarını mine ile bilerseniz doldurtmak ve kök üzerine sabit vidalı diş ve tac yaptırmak arzu iderseniz Ahmediye Caddesinde her türlü ma’nâsıyla mükemmel ve muntazam (Osmanlı Tıp Dar-ül-fünûnuyla Paris’den me’zun) Ahmed Hamdi diş muayenehânesini bir kere teşrif buyurunuz. Her halde memnun olursunuz. Muayene zamanları her gün sabahdan akşama kadardır.

Telefon numrosu 74.

(s. 2)

Kısm-i İctimâ’i

Tevlîd ve İdame-i Nesl

Geçenki nüshamızda saâdet-i beşeriyenin kadınla kâim olduğunu ve bu saâdetin beş nev’i şartın ine merbût bulunduğunu tafsîlen bildirmiş idim. Şerâit-i mebhûseden esas ve başlıcasını teşkil iden mühim bir mes’ele varsa o da hiç şüphesiz; herkesin bilâ-tereddüt kabul itmek mecbûriyetinde bulunduğu tevlid ve idâme-i nesl kava’iddir. Bundan da maksad izdivâc ve anın tamamı olan hayat-ı ‘aile mesa’ilidir ki şu sütunlarda biraz da bunlardan bahs etmek isterim:

İzdivâcî cenâb-ı hak tarafından zukûr ve ‘anâne-i emr olunmuş vâcib-i alâ cerâ feraizdendir. Bu mes’elede aranılan gaye ise teksir-i nüfus ve idâme-i nesl ile saâdet-i beşeriyeden başka bir şey değildir. İzdivâc; insanlar için pek ‘ulvî bir şereftir. Çünkü dünyada ‘aile hayatından daha leziz hiçbir şey yoktur, bu ise izdivâcla kaimdir. İzdivâcda ‘aile hayatının bânisi kadın, hamisi ise erkektir. Erkek çalışır; kadın zevcinin mesâ’isinden mütevellid semerâtı hüsn-i idare iderek sa’adet-i ‘aileyi te’min ider. Bunda da tarafeyn için bir muvazene-i tayini meşrût olmakla beraber yek-diğerlerine mütekâbil ‘itimâd perverde itmelidirler. Çünkü ‘itimâdsız teşkil-i ‘aile ‘adm-ı lâ-mekândır; olsa bile serb’il zevâldir

Hayat-ı ‘ailede ‘adm-ı ‘itimâd, pek çok hanımın inhidâmını mucîbdır ki arzu itdiğimiz “tevlîd ve daime-i nesl kaidesine bir darbe-i müdhişe indirilmek dimektir.

Her dürlü sû-i zandan vareste bir suretde teşkiline muvafık olunacak ‘aile-i hayati saâdet-i beşeriyenin en ma’düddur.

Bu ise hüsn-i niyetle kabl-i idâmedir. Ba’del-izdivâc, hayat-ı ‘aileye dahil olan enâs ve zukûr; pek tabi’i olarak birkaç ay devam idecek yenilik ve bu hayatta mündemiç-i ahvâl fevkal’adenin mürûrundan sonra erkek bulunduğu muhitin neden ‘ibâret olduğunu ta’yin itmelidir. Ve kadın ise mu’ayyen muhit-i daire dahilinde teşkîl-i ‘aileye karunisi çizmelidir. Çünkü izdivâcdan maksat; yalnız münasebet-i zevciye demek değildir. Müstesna birkaç ayın mürûrundan sonra her dürlü hareket bir kağıda ve esvâle merbut bulunmak iktizâ ider.

Erkek kendisine bir muhit ta’yin itmeli demek, evet çünkü gayr-ı muayyen muhitlerde dolaşan erkeklerin uğradıkları ‘akıbet her gün birer dürlü ‘üryanlıkla enzârımıza çarpmaktadır. Teşkîl-i ‘aileye memur olan erkek her şeyden evvel varidatı nisbetinde bir aile bütçesi tanziminden sonra anın hüsn-i imâre ve te’mîn temşid-i hayatına iştirâk iden zevcesine tevdi’ itmelidir. Kadın ise mevdu’ bir emaneti su’i-isti’mâlden vakayen mu’ayyen mikdâr dahilinde hareket itmek mecbûriyetinde olduğunu anlamalıdır. Yukarıda söylediğimiz vechle ‘aile hayatının banisi kadını hâmisi ise erkektir. Herhangi bir binâyı himâye; kudretle kaimdir. Patrolsüz bir binâen aleyhinin mürûr-ı zamanla sefâlete tahammül idemeyerek yıkılacağı gibi kudret haricinde vakı’ olacak her dürlü tasdik, kudret himâyeyide yıkacağı şüphesizdir. Bunun için her şahıs, herkes, isti’tat maliyesi derecesinde hareket itmek mecbûriyetindedir. Görenek maraz-ı müzmininin ilgasına gayret idildikçe selâmet-i ‘aile mümkün olamaz. bil-netice tevellüdât ve nesl-i mahkum zevâl olur. ‘Aile hayat-ı mu’âşeretine vâkıf olmayan câhil bir zevcenin; zühtün istitâ’ât-ı maliye ve kudretini düşünmeksizin taleb ideceği velev bir iğne muktezâyı ricliyyet mûcib red olmaksızın her ne kadar tedârik idilirse de, o tedârik idilen şeyin ‘aile bütçesinde açacağı, rehmeden bil’tabi’ zevcenin ma’lûmâtı olmaz. Zîrâ esasen öyle bir zevce bu gibi muhâziri düşünmez. Devr-il endişe olan hanımlar zevcinin getireceği her bir şeyi mu’ayyen bütçeye tatbik itmeğe mecbûrdur. Anın haricinde bir fazlalık gördüğü gibi derhal tufân i’tirâzı yağdırır ve zevc ise irtikâb ittiği hatanın derecesini anlayarak tekrarından men’-i nefis ider. Ve bil netice mes’ûd bir ‘aile binâsı kurularak bir suretle erkekde, himâyesini der’uhde itmiş olur.

Yoksa ba’zı hanımlarımız -efendim erkekler tabi’atsızdır. Gül gibi karısı durur iken, utanmadan hevâ-yı hevesine zebûn olmuş!!! gibi bir takım i’tirâzatta bulunmaktadırlar.

Halbuki: Muhterem kariyâtımın ‘afvlerine mağrûren bu gibi şikayetlere ‘âhzarları safsatılıktan başka bir isim bulamam. Çünkü erkekleri her dürlü zalâlete ve ahvâl nâ-marazziyeye sevk iden yine kadınlardır. Zirâ eyyâmın müte’ab takat-fersâne gererek akşamlara kadar çalışan bir erkek, hiç şüphesiz zaman-ı istirâhatını mes’ûd geçirmek ister ve haklıdır. Akşam hânesine ‘avdette, zevcesinden, komşu hanımın kostüm tayyörünün pek hoş olmasından çarşafının eskimesinden (s. 3) veyahûd felân hanımdan işittiğime nazaran sen bugün felân yerden geçerken bir hanıma pek dikkat bakmışsın gibi ebleh-i feribana sarf idilen cümleler.. İşte, hayat-ı ‘ailenin sebeb-i inhidâmı olur. Çünkü her gün bu suretle iz’âc idilen bir erkek elbette hânesinin kapusunu unutur. Sonra zevcesinden vay ne demek evlisün?! Ben bu kadar güzel olduğum halde .. Benim üzerime hıyanetlik idiyorsun öyle mi? Gibi id’alar neticesi zevcinden intikam almak maksadıyla kadında kendisini çerkâb mezelete atar.

İşte sükût-ı ‘aile buradan başlar ve nasıl burda reside-i hitâm olur. Esbâb aranılırsa; terbiye-i ictimâ’iyye noksanlığı! Tahsilin hiçliği! Hayat mu‘âşeretindeki bigânelik ... Vel-selâm, fakat her şeyden evvel başlıca müessir yine kadın oluyor. Şurası da şayân-ı tezkîrdir ki bu mütâlağatın ‘umûmi olmadığı da i’tirafa mecbûrum. Ba’zen kadının hiçbir kusur ve hatası olmadığı halde bu gibi münasebetsizlikler erkeklerden başlıyorsa da fikrimce yüzde yigirmi derecede akliyetde .kalır. Halbuki izdivâcda aranılan maksad-ı meşrû’ ve ma’kûlun, tevlid ve ‘idame-i nesle mübtteni olmasıdır ki; netice i’tibâriyle memlekette efkâr-ı münevvere ashâbı yetiştirmek ve vatani üç belâ-yı terakkiye isâl itmekdir. Hal-i huzurda maatteessüf bu mümkün olamıyor. Çünkü ‘umûmiyetle göreneğe tab’ olmuş ve bir herc û mere daima içinde yuvarlanmakta ber-devamız. Gazete sütunlarında der-meyân idilen bil-cümle mütâla’at yüzde yigirmi nihâyet otuz nisbetinde ancak nazar-ı dikkati celb itmekte bulunuyor. Mütebaki ekseriyet-i ‘azme tamamen hevâ-yı hevese zebûn!...

Bu münasebetsizlikler içinde talebi dilecek her dürlü hakkın sui isti’mâlâta müncir olacağı ufak bir mülâhaza ile anlatılır. Bunun için her şeyden evvel tehzit-i ahlâk ve tahsile gayret idilmelidir. Çünkü; zamanımızda; ekseriyetle kadın, erkeklerin bir veçhe ma’rûz kavâ’ide katiyyen ri’ayatkâr olmadıkları modaya olan şiddet-i inhimâ geliriyle müsbetdir. Ve bu inhimânın neticesinde tevellid? ve neslin idâmesine asla ri’ayet idilmiyor? Zirâ, mevlid; man’ zevk û sefa!! Ortada mütezarir olan yine memleket... Bu ahvâl ta maraziyenin neticesi; neslin inkita’ına kadar varıyor ki, telafisi çarelerini hükümet acaba düşünmüyor mu?

Musâhabe

Hukuk-ı Ceyrân

Bu hafta musâhabetimizde kariât-ı muhteremenin huzur ve mütâla‘asına ‘arz için yukarıda çizdiğim ser-levhadan maksadım; dem-i intişârımızdan beri bu sütunlarda ta‘kîb iylemekte olduğumuz hukuk-ı nisvândan bahs iderken hak-ı ceryânı, komşu ve komşuluk hukukını da unutmamak istedim...

Atalarımızdan işitdiğimiz eski fakat büyük ve müesser öğüdleri yâd idersek: “Komşuluğa hürmet, komşuya mu‘âvenet iden ve onlardan daima mu‘âvenet bekleyen! Bir komşu yedi akrabaya bedeldir, komşu hakkı ana, baba hakkıyla müsâvîdir. Sesleri tahüttür idilir.

Komşuluk; bilhassa şark hayat-ı ictimâ‘iyyesinde icrâ itdiği rollerin münâkıbı olsun, kulağımızda kalmıştır.

Bence komşusuz bir ‘ailenin bad-i nişin bir göçebeden farkı hemân yok gibidir.! Komşu ğayreti, bizim en mübeccel ‘anânelerimiz arasında zikr olunur. .. İnsan başı sıkılınca komşusuna koşar..; dirler; Fakat heyhat; ben zamanınızda pek çok kimselerin görüyor ve işidiyorum ki: Değil başı sıkılınca komşuya koşmak, komşu şerrinden mümkün olsa evinden bile kaçmağı cana minnet bulur...

Eskiden komşu hatrı için semtin uzaklığına, fenalığına bakmayarak ev satun almakla iftihâr idiliyordu, şimdi tek komşunun zararı şu komşunun diye ucuz bahalı diyub ev satmakla teşekkür olunur!.. Dün komşu ğayretle ev bark yapılıyordu, bugün komşu şerrinden bozulmuş evler dağılmış aileler görülüyor!..

Mu‘azzez karilerimin müsâ‘desiyle, dimek istiyorum ki: Biz de dünkü komşu muhabbeti; bugün bir komşu derdi olmuşdur..!

Şimdiye kadar komşusundan yaka silkeleyüb serd şikâyet iden pek çok hanımlara tesâdüf itmişim, lakin komşusundan izhâr-ı hoşnudiyyet eyleyenler nadiren işitdim..! Şu halde biz de hukuk ceyrân, bütün büyüklüğüyle afûl itmiştir..!

Pek çok yerlerde melâki olduğum kadınlardan daima işitmekdeyim: Dünkü komşularının hasretini çekiyor, bugünkilerden nefret ve şikayet idiyor..!(s. 4) Fakat bu da bir muvâzene-i ahlâkiyedir, devr-i beyin bir fikr ve nazarla muhâkeme idilir, düşünülirse; bugünkü mevcûdiyyet-i nisvâniyemiz... Cehl ve inhitâtdan mâ`da müdhiş bir sükût-ı ahlâkı içinde yuvarlandığı tezâhir ider.

Eğer mütefekkirim nisvânımızın gocunmayacağına emin olabilsem: Ben bugünün id'â-yı terakkî eyleyen nisviyyeti değil; dünkü 'an'anât-perver yaşamak kadınlığını eyleyeceğim.

Türklük o 'ali-cenâb kadınları ki: Nezihe ve mübârek dimağlarını daima kasub kavuran ateş-i cehl ve ta'assuba rağmen mukaddesât-ı milliyelerini muhâfaza, esâsât-ı ictimâ'iyelerine hizmet itmişler...

Fakat bizler...!

Ah, evet bizler ki: Telalî ve terakkî nisvân-ı id'âsıyla neler, neler yapmadık..?

Te'âli ve islâh namında mukedasâtımızı tahkîr itdik, tecdid ve tenevvür uğruna 'an'anâtımızı büsbütün yıkdık.. Hukûk-ı nisvân bahânesiyle erkeklerimize karşı 'isyânkar bir vaziyet aldık... El-hâsıl kadınlığı bugün, herkesin nazar-ı hedef olacak bir dereceye kadar getirdik..!

İşte bu çılgınlıklar arasında bizce mübeccel ve şayeste fikrim ve istihsân olan hukuk-ı ceyrân-ı ve meşvelik his ve muhabbetini 'ali-cenablığı da ezdik, çiğnedik..!

Bugün, bizleri bitiren kıskançlık, dirliksizlik ve benlik .dinilen bu üç meş'ûm mikrob kadınlıkda o kadar mühim tahribât yapıyor ki:

Bu tahribât meş'ûmeyi safhatiyle tasvîr ve tavsih iylemek için gazetemizin bu tar sütunları kifâyet itmez; belki cildler tolosu kitablar, sahifeler lazım..!

Ben musâhibemin bu acı satırlarına: hemân yüzde doksan nisbetinde 'ailelerin bu günkü kadınlarını ve bilhassa gençlerini eşhâd ideceğim!

Bugün sinir 'illetiyle hırpalanan, çırpınan ve belki kısmen zümre-i mücâtire iltihâk iden o zavallı tazelerimiz: Düşünülsün: Onların hepsi evet hepsi noksan-i mu'aşeret fakdani-i terbiye" daha doğrusu yukarıdan beri bahs ve idylediğim kıskançlık, dirliksizlik ve benliğin birer kurban-ı elimdir..!

İşte yakalarımızı koparan bütün bu meş'ûm fenâlıklar her şeyimiz gibi bizden komşu his ve muhitinde silmiş,

Bilmem bu mu'azzam inhitât ve iflas karşısında bizim kadr-i insaniyetle ne kadar 'alâkamız kalmıştır...?

Muharrire-i nâciz: Herkesden ziyâde tenvir ve tecdid tarafdarı bulunmakla beraber: 'An'anât ve mukadesâtsiz kalmış bu nisviyyet-i hazna karşısında; dünkü cahil, 'ali-cenâb ve vefâkâr kadınlığı mukâyese itmek isteyorum...

Bizler tenvir ve te'âliye nâmzed fakat hasta, onlar cehle zebûn lakin müşfik ve 'ali-cenâb...

Nişantaşı: B. Udviyye Sıdkı.

“Yalnız Kadınlar mı Islâha Muhtâc?..”

Her zerreye gitseniz, kimi dinleseniz hep ‘aynı nakarat hatta biz kadınlar bile öyle kadınlar, şöyle kadınlar olmalı, kadınlar böyle olmalı, kadınlar okumalı, kadınlar çalışmalı, kadınlar işgüzar olmalı?, kadınlar nazik olmalı, kadınlar matî’ olmalı, kadınlar hüsn ve ahlâk sahibi olmalı, kadınlar imtizaclı olmalı, olmalı, olmalı, olmalı!...Peki anladık olmalı fakat;.. Erkekler hiç bir şey olmamalı mı?.. Şu kadınlar için elzem olan şeylerden hiçbiri erkeğe lazım değil mi?... 'Acaba erkekler kendileri zan etdikleri gibi lâ-yahtîmidirler.

Bir kadın evinin idaresini bilmeli imiş. Pek'alâ bilmeli. Lakin evin idaresini yalnız kadın mı bilmeli? Acaba o evin idaresini bilmek yalnız kadına mı 'aitdir? Bu husuda erkeklere tertib iden bir vazife yok mu?

'Aile teşkilinde 'acaba erkeklerimizin noksanları yok mudur? Bu noksan sırf bize, kadınlara mı mahsûsdur ki her kimi dinleseniz efendim kadınlarımız, şikâyetini duyarsınız fakat bu fikir biz de o kadar yerleşmiş ve kökleşmiş der ki aksini id'â itseniz deliliklerinize hükm iderler. Buna benzer daha neler!.. Meselâ ekseri erkekler evlerinin intizamsızlığından şikayet iderler ve bu kusuru tamamiyle zevcelerine 'traf iderler - zaten biz de her şeyi yükleyecek iki sebep var. Biri kader, diğeri kadın - sorsanız bilmiyorlar efendim bilmiyorlar kadınlarımız cahil ne itseniz nafile! İşte herkes tarafından kabul olunacak haklı bir id'â! Kim ne diyebilir!.. Kadınlar tertibsiz; kadınlar tedbirsiz (s. 5) Kadınlar terbiyesiz, hulâsa kadın her şey... erkek süzölmüş altun... Kimin ne dimeye hakkı var!.. Fakat erkeğe - siz efendi bu şikayet ittiğiniz hali ıslâh için ne tedbir gösterdiniz; haydi zevceniz didiğiniz gibi olsun ya siz arzu ittiğiniz tertibi intizâmı ahengi meydana getirmek için ne yaptınız; bu husûsda size tertib iden bir vazife yok mu; diyecek olsanız emin olun fütursuz bir lisândan - ben erkeğim: Cevabından başka bir şey duymazsınız... Erkeğim!.. Bu söz bilir misiniz? Dünyanın bütün ümitlerine nâil olmak için kifâyet ider! Ben erkeğim demek ben her yere gidebilirim, ben daha buna mümâsil yerlere gidebilirim.. Ben istediğim insanlarla mu'arife peydâ idebilirim, istediğim gibi yürürüm. İstediyimi yaparım, istediğim zaman dilediğim kadar kadınla izdivâc iderim. Zevceme ister hüsn ve mu'amele iderim, ister kahrım altında arz-ı kebir derim. Evimi ister bakarım, ister bakmam, çünkü ben erkeğim. Bütün bunları yaptıktan sonra! Ben de öyle bir kuvvet var ki kimsenin bir şey dimeye hakkı olamaz!

İşte insanlar arasında husûsiyle bizde ahengsizliği tevlid iden başlıca 'amil, bir hastalığı tedavi için en evvel marazi teşhis itmek lazım. Biz hayat-ı

ictimâ'iyemizde bütün kusuru kadına yüklediyoruz. Erkeklerimizi azıcık şöyle dikkatlice bir gözden geçirmeyi hâtırdan bile geçirmiyoruz, daha doğrusu görmek istemiyoruz ki bu gün kadınıımız da erkeğimiz de 'aynı hastalıklarla ma'lûdür. Kadınlarımız karanlık fikirli imiş, erkeklerimiz nurlu mu? Kadınlarımızın terbiye-i ictimâ'iyeden mahrûmuşlar, erkeklerimiz bu terbiyeyi haiz mi? Kadınlarımız 'aile teşkilini bilmiyormuş, erkeklerimiz biliyorlar mı? Kadınlar çocuk yetiştirmeyi bilmezlermiş, erkekler bilirler mi? Ama çocuk yetiştirmek sırf kadına 'aidmiş; Peki ama o çocuğun iyi yetişmesi için lazım olan vesâiti hazırlamak da erkeğe 'aid bir mes'eledir! Bu vazifeyi erkeklerimiz tamamıyla ibkâ idiyorlar mı ki, kadına kusur buluyorlar.

Sonra biz kadınla erkeği ğarb 'uleması gibi tedkîke, kadınla erkeğin halka müsâvî olub olmadığını ta'yine kalkışıyoruz. Vaz geçin kuzum, biz o kadar derine dalmayalım. Hele bugün şiddetle muhtac olduğumuz şeylere bakalım! Bir kere kadınlarımız hayatlarına sahip olsunlar. Bir kere erkeklere karşı bir mevcûdiyet gösterebilirler. Hak sarîhlerini isteyecek kadar bir kuvvete malik olsunlar. Daha doğrusu bu gibi mes'elelerde; ya'ni bugün hayat-ı ictimâ'iyemizde görülen fenâlıkları sırf kadına 'aid olmayub erkeklerimizin de bunda büyük kusurları büyük noksanları olduğunu meydana koyabilsunlar de sonra fennen kadının erkekten aşağı veya yukarı olduğunu varsun erkekler iddi'â ede dursunlar.

Erenköy: 'Azize Haydar

Biz de Yükselbilmek Çaresi

Hemşirem: Sahire Nihâd'e

Bizde terakkî ve 'itilâ yolları şüphesiz hepimiz pek 'alâ tasdîk ideriz ki çalışmaktır: Hem de sebâtkâr bir sa'y ile çalışmaktır: Bunun husûli için bir insan her halde nefsinde 'azm-i sebât gibi büyük, 'alî hasletleri cem' ve temenniyesine çalışmak iktizâ ider.

İnsanlar, tabi'en fenâlığa meyâldırlar. Bu bir hiss-i tabi'idir. İşte bunu kısmen bir taraf idebilmek için 'azm-ı sebâte ihtiyac mes ider; an olur ki insanın dimağını hain ve cesis temâyiller bürür. bir takım teşvikât ihâte ider. Bütün 'aciz ve bî-tab içinde kalır ve kahır bir kuvvetin zebun-ı hükm olur. Böyle bir takım bîçarelikler içinde 'azm-i meram en ciddi bir silah necâtdır; böyle bahranlı anlarda bir za'af kalb-i esir olarak girdâb felâketine düşmekden ise 'akl-ı selim ile hareket etmek iktizâ ider. Zîrâ 'aklın emr itdiği bir metânet ile lüzumsuz hilmetiyle izhâr itmeyerek kurtulmak daima mümkün olur. Bir Fransız 'alimi, 'akl-ı selim hayat beşerin hakimidir" diyor.

Kendine hüküm itmeyi bilmeyenler, diğerlerine kat'iyen söz geçiremezler, fakat 'azm ve merâm, güzelce terbiye idilmek lazımdır. Her vakit ğasb ve şiddet-i isti'mâl iderek 'azimkâr olacağına kat' olmakda hatadır. Zîrâ lüzûmından ziyâde hiddet izhâr iderek kendinden geçmek 'akl vicdanı mağlubiyet mahkûm itmek dimekdir. Ba'zen insan hilmiyetle şefkatle en dehşetli hakim kesilir; işte böyle hakimiyetin samimi inceliklerinde anlayan ve sahib-i 'azm olan bir insan gayet kolay ve çabuk muzafferiyet kazanır...

Hâkimiyeti olan kendi ihtirâsat-ı sefilesi üzerinde (s. 6) istihsâl iden bir insan diğerlerini emrine râm ider ve beşerin en büyük meziyeti olan 'azm-i merâm sayesinde rûy-ı hakimiyyetide te'min ider. Hürriyetini 'azmle alır. O ef'âl ve muhâkemetinin rehberi olduğu gibi herşeyi kuvvâ-yı 'akilesine zebûn ve minkâd ider.

Kuva-yı bir 'azm-i merâm en tehlikeli hevesleri mahv ider. Bunların yerine necib ve 'itâ' atkar arzular kavm olur, hezeyânların esiri bilâ-hat olmaz.

Hakikaten fazîletkâr ve 'alî-cenâb bir insan olmak için gayet kûy bir 'azm âhenine malik olmak icâb ider. Metânetli bir iradeye sahip için en küçük bir şişede bile müsâmahakâr olmamalıdır. Bir misâl olar subûtî söyleyebilirim; ki bir def'a tütün içmeyeceğim. didikden sonra artık her dürlü muhâlif teşvikâtı red itmelidir ki ileride bu yolda bir karar iltihâz idilince müteyin bir mukâvemet gösterilsin; 'azimdâr bir insan, muvafakiyyet ve saâdetin 'amili yegânesidir. 'Azmimiz bir insan sahib zeka bile olsa muvaffakiyyet-i zatiyye üzerinde pek az ahra-yı teessür idebilir, o 'adeta ma'rûz kaldığı ve kalacağı her bir hadisenin elinde oyuncak olur ve âtisini daima tesâdüf teşkil ider, furtınalı hevâda cism-i dalgaların 'ukûrane saltoları karşusunda dümensiz kalan bir vapurun esâreti altında - söz gelişi gibi - o da hayatı tesâdüfe bırakarak yâ o telâtım deryânın muhîb tehacümüyle gark olur. Veyahûd sahil selâmete çıkar. İnsanların da 'azimkârları, 'azimsizleri de nadirdir. 'Azimleri, fikri kat'iyet kesb itmeyenler 'azmin ne demek olduğunu taykin ve idrak iderlerse metânet ve sebâtı şüphesiz elde itmiş olurlar. Tereddüd ve şüphe en hain bir hastalıklardır. Zîrâ ba'z ahvâlde felaketin yegâne sebebi ve tehlikenin en büyüğüdür.

Bu suretle 'azm-i sebât elde idilince çalışmak hiçbir şeyi değildir. Biz Türkler böyle yorulmaz bir cehd ile vakûrane hatvelerimizle râh-ı terakkîye bir an evvel vasıl olacağımıza mutmain olabiliriz! Ma'mafih bedâyetde ba'z müşkülâte ma'rûz kalmırsa da bunu iftihâm itmek lazımdır. 'Aks-i takdirde yine zevâle yine 'atalete, yine derke-i sefâlete sukût ideceğimize hiç şüphe itmeyelim!...

Çıngıraklı Bostan: Nezahat Sadri

Meşâhir Nisâ'dan Mâ-ba'd

Ümm-i Habibe Bint Ebi Süfyan: Ruesâ-yı kavm-i Kureyş'den olan meşhur Ebû Süfyan el-Emevî kerimesidir ki zevcât-i mutaharrât Hazret-i Nebevvi'dendir. Ölce Abdullah bin Haceş isminde bir âdamın zir-i tezevvücünde olub evail-i ahdi İslam'da şeref-i İslam ile müşerref olmuşlardı. Zemân-ı mezkurde İslamların hicret itdikleri “arz-ı Habeşiyeye “vasıl olduklarında sulb-ı abidden hamile bulunması hasebiyle “Habibe” namındaki kerimelerini orada tevlid itmişlerdi. Kendi isimleri esasen “Remle” iken kerimesinin ismine izafetle Ümm-i Habibe nâmıyla yad idilmekte bulunmuşdur. Zevci Abdullah'ın arz-ı Habeşiyeye de İyaz Ebaûllah'a irtidâd iderek meşarün ileyhaya dahi aynı teklifi dermiyân eylemişse de kabul itmediler ve bil-ahire Hazret-i Fahr-i Kainat Efendimizin zevceleri oldular.

Ümm-i Hakim el-Hariciye: Galât fırka-i hevâricden taife-i Ezarka'nın metbu'ları olan Nafi' bin El-Ezrâk nâm hain bed-tıynetin zevcesidir ki zaman-ı ibnû'z-Zübeyr'de ve sinin-i hicret-i nebeviyyenin altmış beşinci senesinde vuku'a gelen vakıa'ı Dolabek sebab-i mustekilî olmuşdur. Kendisi hüsnü an ile meşhure bir kadın idi.

Ümm-i Hakim el-Mahzumiye: Ruesâ-yı Kureyş'den Haris bin Hişam el-Mahzumî kerimesi ümm-i hakimdir ki ser-âmedan nisa-i sahabiyândandır. Şam cihetinde “Mürcü's-safer” nâm mahalde “Kantaratü ümm hakim” namıyla ma'ruf olan köprü müşârün-ileyhâya mutaallik idi. Müşârün-ileyhâya ashâbdan Halid bin Said Hazretleriyle izdivâcdan akdem namzed buldukları sırada “Ecnadin” vak'ası zuhûr itmekle müşârün-ileyh Halid Hazretleri menkuhası Ümm-i Hakimi beraber alûb çıkmış ve zifafı yolda icra itmeği niyet itmişti. Vakta ki Mürcü's-safer'e vasıl oldular. Halid Hazretleri zifâfın icrâsını müşârün-ileyhaya teklif itdiğinde “ bu işi düşman sınıflarının bi-izn-illahi Teâlâ perişan olacakları vakte te'hir itseniz olmaz mı” demiş ise de Halid bin Said Hazretleri “ peki ama bir hiss kable'l-vuku' bu muharebede benim maktul düşeceğimi bana ilham idiyor.” Dimesiyle ümm-i hakim muvafakat iderek heman oradaki mevcûd bir köprü yanına bir hayme kurularak zifafı icrâ itdiler. Bu sebebe mebnîdir ki mezkur köprüye kantara-i ümm-i hakim nâmı verildi. Fil-hakika zifafdan sonra herkes yemeklerini yedikden sonra muharebeye başlanıldığı gibi Hazret-i Halid şehit düştü. Müşârün-ileyhin vuku'-i şehâdetini gören Ümm-i Hakim Hazretleri muharebeye iştirâk iderek yedi kişiyi katl itmişti.

Ümm-i Harice: ‘Arab-ı cahiliyeden ve Becîle kabilesi nisvânından pek çok kocaya varmış bir kadındır. Her kim kendisine gelüb ‘örf-i cahiliyetçe adât-ı nikâh olan “hatb” lafzını tekellüm itdiğinde derhal “nekh” diye tezevvücüne muvafakat idüb teslim olur idi. Binâen-aleyh pek sür’at ve suhûletle husûle gelen şey hakkında “bu iş Ümm-i Harice’nin nikahında seri’ “ mealinde olarak esra’ min nikah ümm Harice” diye beyne’l-Arab bir darb-ı mesel vardır.

Ümmü’l-Hayr el-Bağdadiye: Bağdad’da karn-ı sadis meşâhirinden Cemâlü’n-nisâi” demekle ma’rûf bir muhaddise hatun idi. Asr-ı ekâbirinden İbnü’l-bitî ve ebü’z-zafer el-kağdı ve Şücâ’ el-harbi gibi mütebahhirin ulemâ-yı fikh ve hadisten memleketimizde cari olan usûl gibi bi tarikü’s-semâ’ ahz-ı ilm idüb ba’de neşr itmiş ve ayan-ı muhaddisinden İsmail bin Asakir ve Fatma bint Süleyman ve kadı Takiyüddin Süleyman ve ibn-i Said’e ve ibn Şühte ve daha birtakım cemaat-ı mütebehhire ândan icâzet almışlardır. 640 senesinde vefât itmişlerdir.

Ümmü’l-Hayr bint Sahr: Sahâbiyâtından olan ümmül hayrdır ki Hazret-i Ebû Bekir efendimizin valideleridir. İsm-i aslileri Selma dır pek çok seneler mu’ammer olduklarından zevci Ebû Kahâfe Hazretleriyle beraber mahdûmeleri cenâb-ı sadığın varte-i mirası olmuşlardır.

Fantazi:

Müsamere-i Rabi’iyye

Şairlerin, hatib-i beliği sahra diye tavsif itdikleri baharın bu tafilî alkışları... bülbüller “yeşil çalılıklarda güllerin sevdâ-yı inkişâfiyla beraber kudumiye besteleyordu...

Taze bir gelinin ipek yelpazesine kadar ruha tatlı bir haz ve inşirâh serpen ve hülyalı gicenin şeffaf tüllerini okşayan hafif ve aşikâr rüzgarın vizân-ı latifi arasında..

Tehditkâr insanların geşt u güzâr haşininden yorulmuş ve henüz kurtulmuş yeşil etekli sahranın papatyalı kucağında öten, yahud ağlayan kurbağalar; geçmiş zamanların eski hikayelerini tekrar idiyordu...

Her vakit ve serirde yalnız kendi mecrâyı hazinini terennüm iden sevdâlı bir çobanın yanık kavalı korunun bestelediği bir mûsikî-i kadim ve garamını okuyordu.

Daima mut’azam yaşayan mehtabın riyâset-i nuraniyesinde virilen bu müsamere-i rabi’ada çilgün bir id’ayı tesâbıkla terennüm idilen fasl-ı bahar, alkışlanan bahar, her şey bahar için..

Ben penceremin örümcekli silik arkasında nâ- mütenâhî bir istiğrâk-ı tefkire dalan naçiz bülenliğimi bütün bu fânî ve aralıklar arkasında sıradan ferdâ-yı ..azgın kanûnları, erba'ının leyâl-i zemherisini düşünüyordum..

Nişantaşı: Nevvâre Şükrân

(s.9)

Babamın Serzenişleri

Babam ba'zen sorar; Nevvâre evlâdım fakat söyle: Eğer kostüm tayyörle, elinde birde portfölye... Terrakî, sizde böyle takım çılğınca şeylerse: Kızım, bu şaklabanlıklar sizi tenvir eylerse:

Kadınlık, biz de yükselmez ve belki alçalır... Bence: Bu arzu ta'aliniz sizin ancak eğlence!... Senin bu ictihâd-ı mudhikin yavrum muhildir. Geçen gün sen didin “biz de kadın ‘ünvânı mühimlidir.

Babam? Tenvire vaktiyle pek tarafdardı; onun terakkî-i nisvânı hürmet vardı. Bu serzenişler içinde mu'âriz oldu bugün..?

Neden bu meskenetle kadınlar esir-i cehl olsun. O cehl ve zulmete ‘isyân... Kadın, kadın olalım, yeter şu başkanlık muhib-i derin olalım.

Ne derseniz sorarım ey sevimli kar'iler. Bu serzenişlere bizler.. Sezâ değilsen eğer: Gelin tenvire, ‘irfana biz şitâb idelim. Hulûs sa'y ile her feyzi iktisâb idelim.

Nişantaşı: Nevvâre Şükrân

Biricik Kardeşime

Matemlerin...

Niçün ağlıyorsun... Âşinâ-yı ruh ki gölgeli semâlar mı uçurdu; yoksa mazhar hayalleriyle hezânın zehirli rüzgarlarımı götürdü?.. Hayır, ağlama! Bak semâda senin bu öksüz genç kadınlığa izhâr-ı sa'adet serpen elmas diyarları. Münevver istiklâlîne hâr bir âgûş hazırlıyan afâkın ateşin renkleri var. Bunlar senin ruh-ı nevâz tesellilerin değil mi? Mes'ûd ol! Ellerinle matemleşen ben kardeşinin de kalbi seninle beraberdir; bi-kes değilsin..

İşte; sana damlayan göz yaşlarına ipek perdeler çeken behiştî bir ümîd: “Ferdâ-yı sa'adet” fakat bekle! Akşamların melâli sehbâlhayatını buselerken nermin leylaklar, nezih-i hüzn neşideleri gençliğini fısıldarken, kalbinin zührelerini, ruhunun güneşlerini bekle!

Görmüyor musun uzaktaki ma'bed 'aşkda, hurfler nurdan mücehhez tüllere bürünmüş ma'sûm kadınlığının mirâr tellerine riyaz-ı cennetden topladıkları yakûtî gülleriyle bekliyorlar.

Sakın kalbinden emellerini; gözlerinden son bahar matemini okumasınlar. Çünkü onlar seni mes'ûd görmek istiyorlar.

Âh..! Evet biliyorum, yabancı ve mütevverim çöllerde insanlardan uzak yaşayan hayatlar, zühre-naz pençeleriyle seni bu hale koydu... Efsûs sine-i safın bunlara bir kuş 'acizliğiyle çırpındı ve sen matemli oldun değil mi? (s. 10) Artık yeter, ininilerini dindir, kederlerini dağıt; hezân olmuş; yeislerini ğurub itmiş, gamlarına göz yaşından bir kefen işleme! Yazıktır..

Ağlama! Varsın karanlık âfaklar saniyelerine bir âgûş 'adım hazırlasın, zalim diyarları muhayyelât bir setre-i ğamin çeksin.. Sende ki âtî için titreyen munis emeller, istikbâl için çırpınan rakîk hisler, yakında makhûr semâların ümitsiz dolaşan bulutlarını parçalayarak baykuş harabelerine sa'adetler, va'adler hazırladığı zaman sen, neşedâr-per virân rakislerinle kamelyalı bir sabahın ruh-ı sükununda yaşayacak ve matemlerini onu da unutacaksın.ben de elmas çiçekleri serpererek alkışlayacağım..

Panğaltı: 'Aliye Suzân

Katil Mirascı

Muharriri: Ebû'l Feridûn Mehmed Sıdkı 7

Ahmak çocuk.. Daha dün kadınlığı bir şirket-i sarafiyye diye yâd idiyordu.. Ve yine kendisi id'â idiyordu ki: Kadın servetle kaimdir. Onlara, altun dinilen o sarı saçlı mahbubeden başka hiçbir şey hakim olamaz!..

Nihal'in kulağındaki küpeler, belki Refet'in hayatını barındıran evinden daha pahalıdır.

Refet, ikâmetgahını tezyin iden bütün mefrûşât ve mobilesini satsa ancak Nihal'e beğendirebilirse: Bir çarşafdan başka belki bir şemsiye yapabilse iskarpinine yetiştiremez!

Sâlih Bey, gönlünü bu tesliyet-i amiz kurundularla avudurken: Refet Bey, boğaz içinde kain Nihal'in haremğâh ve visalinde Sanih mukkadime-i sükûtunu te'lif idiyordu..!

Sânih şatosunda; yemek masası başında çatal elinde düşünürken: Nihâl, yalısında Refet ile hem-bezm olmuş eğleniyordu..!

Sabahın infilâk-ısehâb âludı Sanih'i feras-ı endişe inledirken Boğaz'da muhteşem bir yalının penceresi önünde, kar (s.11) dolmuş balıkçı kayıklarını seyreden Refet ile Nihal'i selâmlıyordu... Sanih yatağında uyanmış bir yes ve fütur içinde düşünürken Refet Nihal'in tombul ellerinden sabalı kahvesini içiyordu. Fakat Nihal Hanım'ın Sanih Bey ile de tesis itmiş olduğu münasâbet hafiyesinden henüz bahs itmemiş ise de kadınlığın bütün zeka ve şeytantinin bir sahabe-i imtiyâzı demek olan Nihal Hanım, Refet'in zaman zaman gözlerini ziyaret iden medid bir dalgınlıktan az çok birşeyler anlamışdı.

Çünkü kalbinde Sanih'in şatosunda damlayan 'ukde-i iğbirâr ve teessürü Nihal'in evza'ı dil-feribânesi silmişdi. Mamafih fezlekesi mechûl olan bu isticevâbâte girişmek teşebbüs Refet'in hâtırını birkaç kere dolaşmış ise de dün akşam yalının girer iken Nihal'in Simâ'yı kabulünde dai'-i iştibâh hiçbir nebze tesir görmemişdiki.. Vapurda biçdiği mevâhize kostümlerini Nihal'e giydirmeye kalkışsun Refet Nihal'in yüzine bakdıkça, iltifatlarını gördükçe: Sânih Bey'e kalben acıyor ve ve için, için zavallı Sânih Bey! diyordu. Kaselerini ma'den ma'den parçalarıyla bir takım parlak taşlara boğulmuş yüzükleriyle; daima ayaklar altında çğnenmekde olan bir takım hülyalardan mefruş, bu heykellerin ağzından kusdığı ipekden ma'mûl, tağlarda yetişen ağaçlardan masnu' mobilyalı şatosıyla, hayvanların sâye-i cer ve mu'âvenetinde yuvarlanılan arabasıyla bir çeşm-i nâzenin fûrûzâtı kamaştırarak? Benim sevdâ-yı (s.12) samimiyetle meşhûn bir kalb-i kıymetdârı teshîr idebilecek..? Heyhat..! A budala çocuk, çirkinliğini köşkünün salonlarını süsleyen ayinelerde olsun görmüyordu: Hüsn dinilen o Cevher kerniba bankerinin peşinde dolaşıyor..! İnsan bazen zekası nisbetinde de hamâkat gösteriyor..! Refet'in kadınlık hakkındaki eski prensibine vakıf olanlar, bu kalbî hasbihallerini işitseler onun ictihâdındaki tağyirâtına hayret ider i di!..

Rekabetin ağvât-ı ma'neviyyesi: Refet Bey'i büsbütün başkalaştırmışdı..!

Sanih Bey; geç vakit yatağından kalkarken ında bir kırgınlık his itmişdi, ve kendini hasta zann itdi.. O gün köşkün umûr ve husûsâtının hiçbirisine bakmayarak üçüncü tren ile İstanbul'a iner inmez ilk işi Mazlûm Bey'in randevu virdiği yere uğramak oldu. Fakat Mazlum Bey'i orada bulamayınca me'yûs kaldı..! İstanbul'da uğradığı muvaka'ın hiçbirisinde ta'dil te'sir idemeyerek bir serseri-i şitâ gibi tolaşıyordu..! Çünkü o Mazlum Bey'i bulamayınca akşam boğaz içine doğru bir seyahat yapmak vesilesiyle Nihal'i de ziyaret eylemeği tsmîm itmişdi.

Akşam gurûbî sa‘at dört idi. Refet Bey’in bindiği vapurdan Sanih Bey çıkıyordu fakat iskelenin (s. 13) galabalık bir zamanı olduğu için onlar yek-diğerini görememişlerdir...Refet Bey’in kamaratının penceresinden zikr üzerine kanadlarından urulmuş bir kelebek gibi düşen kar parçalarını seyri derken: Sanih Bey’in pude süet eldivenlerini çıkarmış, titrek parmaklarını yalının elektrikli zilini öpüyordu. Lakin istirhâmkâr parmakların elektrikli zili üzerinde dört beş def‘a kondırdığı bûseler; Sânih için birkaç saniye kabul bile te‘min idemedim.

O titrek parmakların birkaç temâs mahcubiyetini müte‘âkib açılan kapu arkasındaki hizmetçi kadın: Hanımefendinin yalıda bulunmadığını tefhim idiyordu. Sânih ‘icâb ve te’sirinden gözleri kararmış olduğu halde ‘avdete mecbûr kalmamışdı.

Ve son vapurda güç hal ile yetişub İstanbul’a inebilmişdi. Refet, avdete köprü başında tesâdif itdiği Mazlum Bey’i; birer ziyâ mevfikeyet? saçan gözler ile selâmladı.. Mazlûm Bey - Maşâllâh Refet Bey Efendi nereden böyle geç vakit? Bir ziyaret... bana lisândan ziyâde izâhât viriyor.

Bir feth-i dalarey garâmdan ...Nasiyenizdeki madalyadan belli fakat nereden?

Refet Bey gülerek Boğaziçi’nden tebrik iderim.

-Teşekkür iderim lakin bu son bir mülâkât ise.. beyân-ı ta‘aziyat? idiniz.

Ne var ki?

Rekâbet tehlikeleri henüz tamamiyle zail olmamış da...

Birader! Ben hiç birinizin tevhimanızla endişe itmemek istiyorum fakat; her ikiniz de karşı yüksek birer his müddetle ne yapayım. –sâ‘atine bakarak – hevâ lodosluydu. Fakat yine soğuk var.

-Birazhâneye mi?

Bir parça âşınayız ki vahde oturacağım. Arzu iderseniz beraber gidelim.

-Fena olmaz. soğğun acılarını bari alkolden çıkarırız. Buyurun

- Nasıl Boğaziçi soğuk mu?

-Hararetli bir âgûş visâlde yanan kimse soğğun şiddeti ta’yin idebilir mi?

Vay.. dimek muvafakkiyyet yolunda...

-Fakat ba’zen güneşli hevâ kavgalaları yapar...!

Ben her şeyin ekseriyeti tarafındayım...!

-Akliyet farikası duymasın...

Yine siyasetin tekmelerine doğru koşuyorsun? Refet Beyle Mazlum Bey İştinbanberuh birahânesinde oturduktan yigirmi dakika sonra idi. Sanih Bey âlanğale paltosunun üzerinde birikmiş karları silkileyerek birahânenin ortasında göründü.

Mazlûm Bey, telâş iderek Sanih Bey.. didi, garson! Bey Efendiye bu tarafa bıyursun deyiniz?

Sanih Bey, bunların bulunduğu masaya takrib idub oturacağı zaman Refet'ı da orada görün ve titredi. Her ikisi ayağa kalkarak buyursunlar! Efendim cümlesiyle Sanih istiklâl itdiler.

Sânih Refet'den bu fevkal-âmide el tefâti görünce bir parça teskin heyecan idebilmiş ise de vez'-i i'tadındaki futûrî saklamağa muvafık olamıyordu. Nihâyet te'ati idilen afakî birkaç kelime-i sahabetden sonra mesâhide iştirakini uzatmış .. içiyorlardı..

Mazlum Bey, beşuş Refet Bey müsterih, Sanih me'yûs bir vazi'yet de idare-i akdâh idiliyordu..

Mazlûm Bey, Beyefendi, bu vakit nereden böyle? Sanih Bey, bugünüm randevusuna ri'ayet itmeyen bir muhibin kurbanı oldu.

Mazlum Bey: Lakin bir şart ile mukid olarak virilen randevu ve sahibleri muvâheze idilen muvafık değildir. Çünkü bendeniz köşkte demişdim ki: Hangi bir mân'aya tesâdüf itmezsem.

Her ne ise bugün bir ömr-i serseriyane yaşadım. Kadehler tekerrür itdikçe neş'eler artıyor, bütün serâir mektûmesini.....(**Mâ-ba'dı Var**)

(s.10)

Terzilik / Terzilikden Mâ-ba'd

Dülbend üzerine örnek tersim; Usûli

Kumaş israfatına mahal kalmamak için her hangi bir kumaş biçilmezden akdem-i evvel bâ-evvel dülbend üzerinde ticariye ıcrâsı lazımdır. Yapılan resm ve örnek matluba muvafık bulunduğu tahkik itdikden sonra, hiçbir suretle inhirâf itmemek ve 'adeta yapışmış gibi kumaş ve dülbendin iplikleri tolanı ve 'arzını birbirini üzerine gelmek şartıyla örnek, kumaş üzerine yerleşdirilmelidir. Bu gibi muhâzirin önünü almak içinde yegâne çare örneği kumaşa, birkaç iğne ile rabıt itmelidir.

Hiç dülbende ihtiyaç mes itmeksizin doğrudan doğruya semân kağıdı üzerindeki resimden kumaş biçilebilirse de mübtedi olanlar için müşkülâtı da'idir. Çünkü kağıd ne kadar olsa dülbend gibi yumuşak ve sabit değildir. Binâen aleyh aleyh saman kağıdı üzerine her hangi bir dülbend konulub kurşun kalemiyle istenilen örnek dülbend üzerine çizildikten sonra kumaş üzerine tatbik edilirse daha emniyetle iş görülmüş olur.

Dikişin Eşkâl ve Tenvi'i

Şekil 2.2 de gösterildiği vechle ‘alil-ma’lûm hanımlarımız dikiş ve iğneye mut’allık tekmîl-i husûsata vakıf olduklarını zan ideriz.

Bu metnu‘ akşamından yüz veya on dikişler en ziyâde müste‘meldir. Dökme dikişi, o günden “arkadan bir çok dikişe mütevakıftır. Yan ya’ni kenar dikişi, münheni ve fakat gayet dayanıklı olur. Kenar basdırılması o dahi ‘ayn kenar dikişi gibidir. Arka dikişi, gayet dayanıklıdır, iğne ârdı, çok dikkat lazımdır. Teyil sağdan ve usûlden yapılmak lazımdır. Terlik dikişi, münharif iki nev’ dikişe muhtenadır. Her kenara vasl olunduğu vakit de dahi iplik koparılmak icâb ider. Bu usûl fanile ve pike gibi dikişlerde de müste’mildir. İlik açmak usûlî-ilik; kumaşın ilik (s.11) yollarından kemâl-i dikkatle açılmak lazımdır. İlik açmak için kumaş kesildik de, büzülmemek ve kumaş hal-i tabi’iyyesini muhâfaza maksadıyla kesilen mahlin kenarları dikilmek icâb ider. Bu da iplikler birbirine ilmek yapılarak meydana getirirler. İpliğin nasıl bırakılması lazım geleceğiyle beraber iğne ve kumaşın tutulması lazım geleceği şekil 3 ve 4 de ara’e idilmiştir. Bu şeriât dahilinde açılan ve dikilen ilik hiçbir vakit büzülmez ve düğmeyi muhâfaza itmiş olur.

Terzilikde Başlıca Kavâid

Birinci şart sırt dikilen şişin üzerine asla eğilmemelidir. Terzilikle meşgul bulunanlar daima ‘amudı bir vaz’iyetde bulunmaları icâb ider. Ba’z hanımlarımızda görüldüğü vechle diz çökersen dikiş dikmek dahi mazrûdir. Hıfz-ı sıhhaya fevk-al-âde su-i teessüri vardır. İskelemede oturmak en muvafık bir usûldür. İlik açıldığında veya düğme dikildiğinde ipeklilik düğümleri daima düğme ve kumaş arasında kalmalıdır. Bunun için dikişe evlâ kumaş yüzünden başlamak lazımdır. Düğme dikildiği zaman kumaşa temâs itmemesi için düğmenin serbest bulunması lazımdır. Bunun da çaresi dikildi ki sonra düğmenin etrâfına bir az ilik sardıktan sonra şekle iliklemek lazımdır. Kopçelar dahi şekil 5’ de gösterildiği üzere dikilmek icâb ider.

Vedide

Mâ-ba’dı Var

(s. 12)

Usûl-ı Tarâvetten Mab‘ad

Sabunlu Su ve Yağlı Saçlar

Başın hiç olmazsa ayda bir defa yıkanmağa şiddet-i ihtiyaç vardır ki çampuan ya’ni sabunlu su ile yıkanmak lazımdır. Sıhhî ve umûmî olduğu gibi yalnız istiğmaliyle saçlar kafi derecede temizlenmiş olur. başdaki yağ fazla miktarda bulunuyorsa şu halde bir miktar pomada veya kozmetik istiğmâline cevâz vardır.

Çünkü bu suretle saçlar yek- diğerine yapışarak cild üzerinde terakkim iden mevâd-ı şahmiyeyi ve mikropları çampuan vasıtasıyla temizleyerek cilde hevânın esbâb-ı nüfuzu temin itmek lazımdır.

Sul’ ve Fetâneden Evvel Saçların Dökülmesi

Saçların dökülmeğe başladığı görüldüğünde henüz bedâyet-i marazî teşkil itmiş olacağı cihetle derhal, ma’kul ve mazad ta’affun maiyâtle yıkanmak lazımdır. Eğer faide itmezse şu halde cilde müzmin bir hastalığın mevcûd olduğu anlaşılacağı cihetle hemân bir doktora müraca’at itmek lazımdır. Çünkü bu müzmin hastalık başa hevânın nüfuzunu men’ ideceği cihetle ‘adm-ı dikkat neticesi mürûr-ı zamanla da yorğunluk ve za’afiyet ve ba’zen ihtinâkı mucib olarak olursa da bu dereceye varmazdan evvel saçların tutam tutam dökülmesini mucib olur. İşte bunlar hep ‘adm-i takayyüd neticesi hasıl olur ki taharen hiçbir ehemmiyet virmediğiniz bu basit ‘arızaların nasıl ve ne gibi netâyic ve hayme tevellüd ittiği fennen müsbettir. Binâen-aleyh bu babda şimdiye kadar ki muta’alat; sırf esbâb ve müjerlerden ‘ibaret olub biraz daha aşağıda suret-i tedavi ve ba’z tertibler yazılacaktır.

Uzun Saçlar

Saçların herhangi bir sebepten dolayı dökülmeğe başladığında ba’z kimseler güyâ hayr- hevâhlık göstermek tahlîlâtıyla “tekmîl saçlar dibinden kesildiğinde, kuvvet bularak yerine gür saç gelir gelir dirler. Bu gibi tavsiyede bulunan kimseler emin olunuz pek fenâ bir harekete sevk itmiş olurlar. Ânın için böyle safsatalara ehemmiyet virilmemelidir. İyice dikkat idiliyorsa pek ‘alâ anlaşılacağı cihetle traş idilen kısımla tepe yağını başın zirvesi mu’ayene idildiğinde tepedeki saçların gayet sıkı olmasıyla ma’kul mütenâsib aksam-ı sairesi seyrek olur. Size daha iyi bir mukayese olmak üzere; erkekler saçlarını daimî kesdiklerinden kadınlardan ziyâde saç day’atına ma’rûz kaldıkları tecârüb rûz-mere ile sâbitdir.

Şu halde fen-i bedayi’ olan bir şey varsa o da saç kırmak değil midir? Beyaz, kumral ve siyah saçlar her ne suretle olur ise olsun simânın birer ziyneti makamına kaimdir. Çünkü çıplak bir omuz üzerine şelale şeklinde yapılacak zengin saçlar sâhabesini ne kadar dil-ferib gösterir. Bu kabl-i inkâr mıdır? Bu ‘adeta zümrüdî, parlak bir çayır ortasında sûd gölüne teşbiye idilse hata mıdır? Saçların bu letâfeti; sarb, ‘arzalı ve yalçın kayalar arasından çıkan yeşilliğe pek ziyâde müşâbehet vardır.

Bilakis kesik veya kısa saç isteyenler kadar şayan-ı istihzâ başka bir kimse tasvir idilemez, çünkü ancak bu saçlardır ki veçhin, vücudun bütün letâfeti hakkında bize pek istifâdeli birer tercüman oluyolar. Şu halde ahkâm-ı ‘akiliyeye istinaden bu

kımılıtlı ve ustaların hüsn-i muhafazası hakkındaki tedâbirimize müraca‘at lazımdır. Saçlardır ki vechin bütün letâfeti hakkında bize pek istifadeli birer tercüman olurlar. Şu halde ahkâm-ı ‘akliyyeye istinaden bu kıymetli vasıtaların hüsn-i muhâfazası hakkındaki tedâbirimize mürâcaat lazımdır.

Saçların Lüzûmu

Saçlar yalnız birer âlayışdan ‘ibâret değildir, insan için lazım ve bai için sedîd bir ihtiyâcdır. Metzûl saçlara malikiyet, müsâibin tabi’i bir yasdığı dikmekdir, tahvilât-ı tabi’iye, soğuk, rutubet ve nezle ile soğuk olmak tehlikelerinden hafızaya yegâne vasıta saçlardır. Anın için modaya tevfiik hareket zımnında ba’z kimseler saçlarını fazla kismektedirler ki bila ahire nezleden hiç kurtulamıyorlar. Bunun için insan yapacağı bir tuvalet-i veziniyeti her halde sahtını gözederek yaparsa evvelkiler gibi bir müddet muvvakite için değil, madam-il ömür letâfet ve sahtelerini muhâfaza itmiş olurlar.

Tabâhat

(Domates Salçası)

Üç yüz elli dirhem olgunca domates koyub yetmiş dirhem ‘adi su ve tuz ve biber ile bir tencereye vaz’ itmeli, kapağını kapayub ateşe koymalı beş dakikada bir karışdırub kırk dakika kadar kaynatmalı sonra kefkirden geçirmeli, on dirhem har dakiki yigirmi dirhem rugun sade ile kızartub ve dumanı suyun bir miktarıyla bulamaç yapmalı bâkî kalan (s. 13) suya mezkûr bulamacı bir parça karışdırı karışdırı yedirmeli yetmiş dirhem et suyunu dahi karışdırı karışdırı ‘ilave iylemeli, böylece karıştırarub yigirmi dakika kadar kaynatub indirmeli, şayet bu salça gayet koyu düşerse son def’a kaynar iken mıkđâr kifâyede et suyu ‘ilâve itmeli.

(Diğer Nev‘i)

Beş altı ‘aded kıyılmış soğan ve birkaç defne ve on beş dane tamates tencereye koyub et suyu ile ıslatmalı ve biraz tereyağı ve birkaç ‘aded biber dahi ‘ilave eylemeli. Altı tutmamak için arada bir karışdırub kaynatmalıdır. Koyulaşınca indirüb kefkirden geçirilmelidir.

(Nev‘i Diğer)

On beş ‘aded domates ve beş ‘aded soğanı toğrayub tuz ve bir mıkđâr mi’denos ve birkaç defne yaprağı ve bir iki karanfil ve elli dirhem tereyağı ile tencerede karışdırı karışdırı pişirmeli, sonra kefkirden geçirmeli domates salçaları sebze ve balıklara mahsus olduğu halde tereyağı yerine salçalarda dahi zeytun yağlı kullanılması daha münâsib olur.

Üçüncü Takım

(Et ve Balık Pelteleri)

(Sığır Eti Suyu Peltesi)

Beş okka sığır inciği ve inciğin kemikleri ve nısfine müsâvi bütün kaba etini tuz ve sekiz kıyye su ile kaynatub köpüğünü dlıktan sonra yüz ellişer dirhem pırasa ve havuç ve soğan ve biber mıkdâr kereviz ve mi'denos 'ilâvesiyle etler kemiklerden dökülünceye kadar mu'tedil ateşde kaynatmalı ve onları suyu ile beraber sıkarak dilinden süzmeli.

Hâsıl olan 'asâreyi diğere bir temiz tencereye alub selesi kalıncaya kadar kaynatmalı muahirren tekrar süzüb bir kabde ve serin yerde dondurmalı ve üzerindeki yağ alub hulâsasının ortasında olan berrak kısmını bir tencereye nakl ile altında posa var ise zinhar karıştırmamalı ve tekrar kaynatub layıkla koyuluncaya kaselere koyub ve hevâ almayacak suretde kapayub serin bir yerde muhâfaza iderek kokutmuyarak isti'mâl itmeli ve üstünden yağ ve altından alınan posayı dahi isti'mâl eylemelidir.

Bu hulâsane icâb iden it'ameye kullanıldığı gibi sabahları yataktan kalkınca ve ahşam yatılacağı vakit aylık olarak derhal birer ikişer çay fincanı içilürse vücuda olan münâfi' vireceği kuvvet ta'arifden müstefnidir.

(Koyun Eti Suyu Peltesi)

Bu dahi sığır eti suyu peltasinin 'aynıdır.

(Av Eti Suyu Peltesi)

Sığır eti suyu peltasinin 'aynı ise de incik ve kemik olub andan başka altı keklik ve o nisbette yaban keçisi veya keyik veyahûd karaca eti 'ilave itmeli.

(Tavuk Eti Suyu Peltesi)

Bu dahi sığır eti suyu panesi gibi ise de lop et yerine üç 'aded tavuk vası' olunmak iktizâ ider.

(Balık Eti Suyu Peltesi)

Üç kıyye kalkan ve bir buçuk kıyye başıyla beraber kırılğıç ve ucuz dirhem halis kefal üç beş diş sarımsak ve tuz ve sekiz kıyye su ile haşlayub evvelce zıkr olunan sığır eti peltasinde gösterilen sebzeyi 'ilâve itmeli ol-veche hulâsa yapmakdan 'ibâretidir.

(Patelere Mahsûs Pelte)

Tavuk parçaları ve bir koyun ayağı ve bir tane inciği ve bir soğan ve iki karanfil ve tuz ve biber üç kefir kefçe et suyunu bir arada olarak usûlen kaynatub ve

süzüb evvelce zıkr olunan sığır eti peltesi tertibinde yapmalıdır. Paye fırından çıkub yarım sa'at mıkdârı durduktan sonra pelteyi üstündeki hamir kapağının ortasında bulunan delikten gayet ılık ve biraz soğukça toldurmalı ve deliği hamir ile kapamalıdır.

Dördüncü Takım

(Haşlamalar Söğüşler)

(Levrek, mercan, kırlangiç, dülger, tas ve buna memâsil beyaz etli mukavi balık haşlamaları)

Tabh olunacak balığın mıkdârı veya cesâmeti 'itibâriyle birer parça havuç ve mi'denos ve taze tomates ve taze soğan ile kuzu kulağını beraberce haşlayub süzmeli ve havanda döyüb el ile oğub kefkirden geçirdikten sonra hâsil olan 'asâreyi haşlanılan suya karışdırmalı balığın içiyle pul ve kanadlarını temizleyüb yıkadıktan ve yımurtası var ise derûninde bırakıldıktan sonra parelenmamak için birer birer ince ve yıkanmış bırakıldıktan içine döğüb balığın uzunluğuyla tuzunu 'ilâve edüb pişirmelidir, ve balığ takımla tabağa alub ve dilinden çıkarub etrâfını beyaz patates garnitürü ve haşlanmış tane ile donatmalı, ağzına bir demet mi'denos müntazamen tutdırmalıdır.

(Sığır Eti Haşlaması)

Sığırın kuyruk cihetinden muntazam iki kıyye-i 'işarı ağırlığında bir parçayı kuyruğun ucuna kadar destere ile tolanı ikiye ayırmalı arzu idiyorsa 'arzen dahi birkaç parça yapılmalıdır. Tuzlayub birkaç sa'at soğuk suda bırakmalı parçaları başka tencereye nakl itmeli üzerine çıkıncaya kadar et suyu 'ilâvesiyle kaynatub köpüğünü almalıdır. Yüz dirhem doğranmış soğan ve iki yüz dirhem kazınmış ve güzelce toğranmış havuç ve biraz kereviz ve ma'denos ve tuz ve biber ve üç dört karanfil 'ilâvesiyle hafifçe bir ateşde ılık derecesine varıncaya kadar kaynatub etleri çıkarmalı pervazlarını başka bir tencereye havuçları da ayırub ve temizleyüb diğer bir tencereye vaz' itmeli. Suyunun üstünden yağnı aldıktan sonra süzmeli ve yarı ölünceye kadar kaynatılmalıdır. Mu'aherren suyu yarısını anın ve diğer yarısını da havucun üzerine geçirüb kağlıcamlı gül üzerinde sıcakça dırdırmalıdır. Esna-yı ta'âmda onalrı tabağın ortasına kabalyub havuçları etrâfına dizilmeli artan suları üzerine gezdirmelidir.(s. 15) Sığır ve yahûd tanenin sırt kemiklerinden destere ile düzgün parça çıkarub temizce (silik) bir buçuk sâ'at soğuk mayde bıraktıktan sonra

bî- tekrar yıkamak bol su ile kaynatmalı köpüğünü alub ba'de bir iki baş ayıklanmış soğan ve biraz ma'denos ve kereviz kökleri 'ilâve idub pişeceği sırada tuzunu da serpmeli pişince onalrı çıkarub temizlemeli başka bir tencereye alub ve suyunu dahi süzüb üzerine gezdirmeli. Birkaç taşım daha kaynadıktan sonra çukur bir tabağa etleri dizmeli üzerlerine de suyu geçirmeli, sıcak suyna ekmek bastırmak ve etini hardalla bulayarak tenâvil olunmalıdır.

(Koyun Eti Haşlaması)

Bu dahi evelce yukarıda ta'rif iylediğimiz sığır eti haşlamasının 'aynıdır.

(s. 16)

Usûlât-ı Mûsikîye

Nağmâtı istenilân mikdârda cem' itmek ve med ve kusurını ezmine-i mahdude ve matlubeye hasr iderek bir âhının mahsûs tahtına vas' iylemek için fen-i mûsikîde bir vasıtaya mürâcaat idilmiştir ki buna "darb" dinur. Bu da hafif eveli ve hafif-i sani ve sakil olarak üç tev'iddir. Hafif-i evvel müteharik ve sakil iki harfin telaffuzu esnasındaki geçen müddeti arae ider. "ten" gibi.

Hafif-i sani hafif-i evvelin za'fidır. "ten ten" gibi. Sakil dahi gibi.

İşte ni'mât istenildiği derecede temdîd ve taksir idilmek istenilürse bu darblerin münferid nir suretde isti'mal idilmeyüb bunların cümlesi bir araya getirilerek hey'et-i mecmuâsına "usûl" ta'bir olunur. Fakat bir eserin notası yazıldığında herhangi usûlden olursa olsun darb esası nazar-ı itibare alınub usûlün nihâyet bulduğu mahallerde işaret-i mahsûsa virilir.

Usûlde isti'mal olunan elfâz ; dem, tikâ, tike, tahkikden ibaret olmak üzere beşdir.

Bunlardan "dem" lafzı zikr olunduğu vakit sağ el yukarıdan aşağıya doğru sağ diz üzerine ve "tek" lafzında sol el sol diz üzerine urulur. "tekâ" lafzı dahi tek vekâdan mürekkebe olub tek de sağ el sağ diz üzerine vaz' olunur. "tekâ" lafzında T vekeden müğrekkebe olub "T" de sağ el ve sağ diz üzerine olur. "tahir" lafzında dahi "ta" dinildiği vakit iki el birden yukarıya kaldırılıub "hek" dirken "'ayn" zamanda sağ el sağ diz ve sol el diz üzerine urulur.

(Mâ-ba'adı Var)

Hüzzam Şarkı

Taşçı Ali Beyzade ‘Udi Mehmed Efendi’nin

Usûl-ı ağır aksak

Yanmasun mı şem’i ruhsarun görün pervaneleri

Şaşama ve zülf-i zincirin gören duyanlar

Ben görüb halin ne var düşdümse zülfün damına

Nakarat

İzân

KADINLIK**NUMRO:8****Kapak Sayfası**

Birinci sene numro 8

26 Nisan 1330 14 Cemâzi-yel-evvel 1331

Sahib-i imtiyazı: Hacı Cemâl

Ser-muharriresi: Niğâr Hanım

Nüshası 50 paredir.

“Abone Bedeli”: Seneliği posta ücretiyle beraber 80, altı aylığı 50 ğuruşdur.

Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 35, altı aylığı 18 frankdır.

Adres: Bab-ı Ali caddesinde Orhan Bey Hanında 8 numara.

İhtâr: Gönderilen makâlât derc idilsün idülmesün i‘ade idilmez.

Kadınlığın varlığını ve memleketde bir mevki‘ bulunduğunu müdafa‘a ider.

Penç-şenbe günleri neşr olunur musavver gazetedir. Sahâifemiz bil-‘umûm Osmanlı hanımları âsârına küşadedir.

Üsküdar Ahali-i Muhteremesine

Muhtac olduğunuz sına’i dişleri damağsız yaptırmak işe yaramayacak kökleri, ağrısız çıkarmak çürük olanlarını mine ile bilerseniz doldurtmak ve kök üzerine sabit vidalı diş ve tac yaptırmak arzu iderseniz Ahmediye Caddesinde her türlü ma‘nâsıyla mükemmel ve muntazam (Osmanlı Tıp Dar-ül-Fünûnuyla Paris’den me’zun) Ahmed Hamdi diş muayenehânesini bir kere teşrif buyurunuz. Her halde memnun olursunuz. Mu‘ayene zamanları her gün sabahdan akşama kadardır.

Telefon numrosu 48

İhtâr-ı Mahsûs Gazetemiz

Görülen lüzum üzerine ba'dema cumaertesi günleri neşr olunacağından bu hafta vuk'u bulan te'hirden dolayı muhterem kari'atımızın 'afvlerini temenni ideriz.

Kısm-i İctimâi

Serbestiyye-i Nisvân

Kadınların nail-i serbesiyyet olmaları, gazetelere yazı yazmak, modaya tevâfık iden her bir husûsâne hasr-ı vücud itmek, aile reisine ita'at itmemek velhasıl dilediğini yapabilmek gibi imtiyâzât-ı mahsûseye nailiyet manası anlaşılmasun. Zîrâ bunlar, bir kadını serbest bulundurmakdan ziyâde aile yuvasının inhidâmını, Çerkâb mezline yuvarlanması ve her dürlü ahvâl-ı namriziyenin husûlini mucibdir ki, terkibden bahs itdiğimiz şu sırada bunları görmek ahlâkın derece-i sekvâtına birer birhan teşkil ider.

Kadınların serbest bulunmalarından maksad ve ğaye; anları ma'ruz kaldıkları esaretden tahlis ile dört duvar arasında mahsur bir halde hevâ-yı şemsden mahrûm ve metnu' imrazın zebun kurbanı olarak yaşatmaktan kurtarmak çarelerini aramaktan ibaretdir.

Biz Müslümanlarda, pek eski zamanlardan beri çaygir olan bir usûl ve ka'ide vardır ki; erkek her dilediğini yapmağa me'zun bulunduğu halde kadın bu hallere karşı ihtiyar-ı sükût itmeğe mecbûr tutulmasıdır. Niçün?

Biz erkekler! Kadınlardan büyük hangi meziyete malikiz? Pare kazanıyor isek, anları bıraktık mı? Tahsil idiyor isek onlara müsa'ade itdik mi? Teşkil-i 'aile idiyoruz, ânlara bu husûsda imtiyâz-ı mahsûs bahş itdik mi? Meşâk ve mevrâ- hem veya zevk ve safamıza, anları teşrik itdik mi? Velhasıl kadınlara ne virdik ki; ne istiyoruz? Hak el insâf şöyle bir düşünür isek asıl biz erkekler idaresizliğimiz neticesi, kadınlığın bu tereddisine 'âmil yegâne olduk ne ve bu kadar münakaşaya rağmen el-ânda bulunmakta bir davamız efsûs ki; bu kayıtsızlığımıza zavallı vatan kurban gidiyor.

Şimdiye kadar, kadınlar, filhakika şöyle olmalı böyle olmalı didik fakat erkeklerimizi bu olmalılardan hüsâmend itmemiş idikişte şimdi zamanın hulûlini görmekle icâle-i kaleme mecbûriyet elverdiğini muhterem karilerim anlamalı ve beni, kadınlığı himâyemden dolayı haklı ve serzenişlerden dolayı ma'zûr görmelidirler.

Bugün ekseriyyet denecek derecede kısm-ı ‘azamiyle dahil olan erkeklerimiz el-ân kadınları esir-i mutlak telakki idiyorlar ve kadınları, yalnız koklanmağa mahsûs bir gül ve fakat o sanıldığında pây-mal-ı hakaret olmağa mahkum olmuş yapraklar menzelesinde bulunduruyorlar. Yazık o erkeklere ki kendisini kahreden bedâ ile ta mevcûdiyet göstereceği zamanına ve hatta âli memâte siyâsâz olan kadınlığı kendisine zebun itmek istiyor. !..Bu ne mantık ! ve ne vicdandır? Kadınlık meziyetinin bu kadar ‘ulviyetine kanı’ olduktan sonra niçin serbest olmadıklarına sıra gelir: kadınlar, teşil-i ‘aileye me’murdurlar. Fakat; aşçı, hizmetçi, çamaşırı cariye değildirler.

Bu gibi hizmet-i şekâya mahkum kalan kadınlar da elbette bir mevcûdiyet görülemez. Elbette çocuklar terbiyesiz olur. Elbette ahlâksızlık baş gösterirse ve yine elbette ‘adm-ı imtizâc başlar. Rica iderim zenginleri bırakalım. Müstevsit bir ecnebi ‘ailesi ve çocuklarıyla, Müslüman ‘aile çocuklarına şöyle bir dikkat idersek aradaki fark ağladır mı, güldürür mü? Sorarım. Bundaki asıl sebep validelerin matbahdan kurtuldukları yok ki çocuğunu terbiye idebilsün, bulaşık yıkamaktan kurtulamıyor ki temiz olsun El-hasıl yok yok...

Bu şerait tahtında kadınlardan ne talebe hakkımız vardır? Sonra da efendim. Benim ‘ailem pis, bilmem şu ve bu gibi temizlik beklenebilir? Bütün bir hâne işini ifâ ve tesviyyeye me’mur bulunan bir kadından mütevellid cocukda ne gibi terbiye aranabilir?

Bu husûsda her türlü i’tirâzât ma’kul değildir. Çünkü hânesine bir hizmetçi tutarak mahiye beş altı (s. 3) mecdiyyeyi istiksâr iden erkeklerimiz bir gicelik zevk ve sefâsını beş altı lira tahsis idiyor. Bu mantık mıdır fakat bu hal-i ‘umûmî değildir diyecek olursanız müsa’adenizle pek akliyet ya’ni yüzde on nisbetindeki erkeklerimiz belki hevâî, hevese zebun değildir mütebâkisi ‘‘umûmiyetle böyledir, diyebilirim. Erkeklerimizin bu sukût-ı ahlâkiyesinden sonra kadından ne beklemeğe hakkımız var? Tehzib-i ahlâk evlâ erkelerden başlamalı ondan sonra kadınlara teşmil idilmelidir. Yoksa bu şerâit dahilinde devam ider isek yazık şu sarf itdiğimiz zamnlara!...

Bizim i’tikâd ve mutâla‘âtımızca, kadınlar her dürlü hak ve hukukda serbest olmalı ve fakat dümen erkek elinde bulunmalıdır. Çünkü kadınları bilâ-kayd ve şart-ı serbest bırakacak olur isek onda da sukût-ı ahlâkî başlar. Çünkü terbiyye-i ictimâ’iyyenin noksanlığı, kadınların rakik’il his bulunmaları, bazen aldanmalarını mucîb olur.

Fazla temhidatdan sarf-ı nazarla biz erkekler, kadınların nâil-i serbest olmaları için tanıyacağımız hak şöyle olmalıdır:

Evlâ: kadınları hidmatı şekadan kurtarmalı, matbah ve hâne işlerini bu husûsun ehli olan hizmetkârlara tevdi' itmeliyiz.

Saniyen: Kadınları hânenin te'min-intizâm ve nezâketi husûsunda tamamıyla serbest bırakarak hak-ı nezaretlerini diledikleri gibi isti'mâl itmeleridir. Nazar-ı dikkati calib bir hali görüldüğünde ibkâz itmekle iktifâ itmelidir.

Salisen: çocukların terbiye ve tahsilleri husûsunda valideler bir şart ile mesul olmalıdır. O da; çocuğun tahsil ve terbiyesine lazım gelen fedakârlığı pederler istksâr itmemeli.

Rabi'en: Bir kız teehhül 'aleminde zevci kendisi intihâb itmeli, ebeveynin yalnız bir hakk-ı nazâreti bulunmalıdır, suret-i intihâb ide, bir erkekle kızın münâsebet-i daimiyede bulunmasıyla kaim değildir. Kız ve erkek yek diğerlerini yalnız bir defa görmeli ve görüşmeli. Tahkik-i hüviyet ve ahvâle ebeveyni me'mur olarak her iki 'aile beyinde münasebet-i husûsîye ihdâsıyla alub virecekleri hakkında ancak bu suretle ma'lûmât-ı kafiye elde edilmiş olur, kızların temâs-ı daimiyede bulunmaları muhakkak suretde su'istimâlâtı mucib olacağından bu husûsa dikkat idilmelidir.

Hamsen: Bakire olsun müteehile olsun kadınlar çalışmalıdır, el işleri, dikiş ve buna mümâsil şeylerle iştiğal itmeli sa'yının semeresini sandığında hıfz itmeyerek ânı nakde tehvil ile ihtiyacâtını te'min itmelidir. kadın sa'yiyle zevcine hiç muhtac olmaksızın hizmetci ve hevâyc zarurîyesine lazım olan meblağı tedarike muktedirdir.

Sadisen: Kadınlar şantöz ve artist kıyafetleri-ki medenîyle ma'kusen mütenâsibdir- kurtarılarak suret-i telbis ve tesettürü bir had-ı ma'kule ifrağ itmelidirler. Mesel: bu gibi çarşafklar yerine kollu yeldirme ve bir baş örtüsü ile serbest gezebilmelidirler.

Sab'en: Dul olub hiçbir suretle istinâdgâhı olmayan kadınlar teşebbüsât-ı şahsiyede bulunmalıdırlar. Çünkü zevcinin hayatından âsude ve mes'ud bir hayat yaşamağa alışmış olan bir kadın zevcinin memânında pek tabiidir ki çamaşırcılık ve aşçılık idemez. Kendi vas' ve iktidarı derecesinde çalışabilmeli ve bu ma'kul görülmelidir.

Samnen: Bir kadın teşkil-i 'aile için tekâmül-i ihtiyacâtı bilmeli ve öğrenmelidir. Meselâ; tahsil, el işleri, matbah işleri, usûl-ı terâvet ve nezâkete vakıf

olmalıdır. Çünkü bunları bilmeyen bir kadın hiçbir vakit ‘aile teşkil idemez ve hânesinin müdiri olamaz.

Bu ta’addad itdiğim sekiz şart kabul edilerek cihet-i tatbikiyesine başlanıldığı gün kadınlıkta terakki için mühim hatvat atılmış olacaktır ki istikbâlde vatan refâh bulur ve biz mes’ud yaşarız.

Musahâbe İzinsiz Nikahlar

Bu hafta karilerime ilkbahardan ve ilkbaharın hulûl-ı neşedârından ...Gülden, bülbülden çiçekden bahs etmek isteyordum ve bu münasebetle sinûn-i hiccetimizde bi'l tabi' mesire-i hayatı tenezzühlerin suret-i vuku'u da girecektir.

Hasılı muhterem karilerimi; çiçeklerle, bülbüllerle mezyin bir ilkbahar müsâhebesiyle tenşid etmek için düşünüyordum.

Fakat zaman ...!Her saniyesi büyük vakı'a guna-güne masdar, her dakikası bir fezleke-i şu'şurât olmakdan hâlî kalmıyor ki (s. 4) dün rengin bir musâhabe-i rebî'iyye yazmak için düşünürken: Sabah dikkat ve kudema ulaşabilecek kadar yakın bir muhitde cereyân iden bir vakıa anlatılır:

Bu hikaye-i ğarib; esas itibariyle hayat-ı nisvâne te'alliki bulunması hesabıyla musâhebemin mevzu'u değiştirilerek bahs ideceğim: Zirâ ümid iderim ki; karilerim, bu kısa-i hazinden de bir hisse-i ikâz ve intibâh alırlar. ..

Henüz unutulmadı; geçen hafta zann ider 6 numrolu nüshamızın yine bu sütunlarındaki bir musâhabede biz de izdivâcın safhatından bahs iderken:

Demişdim ki: “Hala babalar, kendi gönlünün istediğini damad ider ve gelini daima damadın validesi seçer..!”

Fakat ba'zen de kadıya bir ‘aks olurmuş..! Damadı ne baba ittihâb idermiş, ne kız..Şimdi karilerim tabi'i bir merak içinde sorar; başka kimin hak ve islâhiyeti olabilir? Evet şimdilik hak ve selâhiyet kelimesinden sarf-ı nazar idin de anlayalım:

Böyle birtakım metru' ve ‘ailevî işlere katıyyen ‘alakadar olmayan konu komşu tarafından; on üç yaşında bir öksüz kıza kırk elli yaşlarında bir erkek zevce olarak intihâb edilir ve kızın öz babası dururken veli nâmına bîçare kızcağızın ma'sumiyetinden bala istifade büyük validesinin iznine müraca'at suretiyle –bedbaht pedere ma'lûmât virilmeksizin –‘akd ve nikah edilir..!

Müdhiş bir emr-i vâkı' karşısında bulundurulmuş zavallı baba bu ‘akd ve nikâh keyfiyyetinden haberdar olur olmaz çıldırır olduğu bütün o meşru' ve selâhiyatdâr

kuvvetlerini isti'mâl iderse bu hazin emr-i vakı'a bir sed –i men'çekemez..iş olur biter...!

Bed-baht baba; mukadderat-ı hayatiyyesi yabancı bir takım eller tarafından idare olunan, yabancı tahrib idilen öksüz kızının bedbahtlığına; sakin bir gicenin meş'ûm karanlıkları içinde ağlar, çırpınırken; zifâf merasimi icrâ olunurdu..!

Bana bu hazin ve suzişli vakı'ayı hikâye iden muhabbem; müesser bir vaziyetle ilave itdi: Kızın birkaç sene evvel babası tarafından diğer birine nikah edilmiş olduğu hakkında da mevsuk rivâyetler mevcûd..!(okunmadı) ateşin nazarlarıyla ezen velinin ehemmiyetini hâtırlayarak ve nikah-ı evvelin mevcûdiyetinden bahs ile bunun; mühim bir mesele-i şer'iyye olduğunu bana anlatmak istedi... fakat ben bu vakı'anın cereyân-ı hazininden pek mütessir idim... Hikayenin bundan fazlasını dinlemeğe tahammül idemedim. Çünkü bu mesele-i izdivâcda ihmal idilen daha doğrusu çekinen selâhiyetler, ibtal idilen haklar... birer birer hayalimden geçiyordu. Babalık hakkı izn-i veli ve (okunmadı) kafv meselesi ki: bunlar, hiçbirisi ihmal idilecek kadar erkân-ı mühimme ve şirû' yahud çekinerekden yapılan izdivaçlardan hangi kuvvetle ve ne derece bir sa'adet beklenebilir? Artık hikayeyi anladan mahubem veda' idib gitmiştir. Ben perişan yazıhânemin karşısında düşünüyordum:

Bir insan kendi malı üzerindeki hakk-ı tasarrufını her dürlü isti'mâl ider. Bir baba; bazen öz evlâdı üzerindeki hakk-ı velâyetini isti'mâlden aciz kalabiliyormuş. Doğrudan doğruya hayat gairesine virilen bu darbenin te'siri (silik) ağlayan zavallı babaya acıdıktan sonra şebâb-ı ömri; elli yaşında bir erkeğin harim-i zevciyyetine bî-insâfane kurban idilen üç yaşında bedbaht kızcağıza mağduriyet-i ebediyyesini düşünerek ağladım!

Nişantaşı: Nevvâre Şükrân

Talhis-i Makalâtım ve Neticesi

Hemşirem Vedi'a Visâl Hanımefendi'ye ...

Mevcûdiyetimizi tanıyalıdan beri zihnimi işgal iden yegâne husûs, kadınlığın yuvarlanmış olduğu(okunmadı) felaketden tahlisine medar olacak vasıtalar tahrisidir. Asırlardan beri, bende esaretmahkum-ı zevâl bu zavallının tahlis-i garibanının intâc idecek ne gibi vesâit bulunabilirdi?..Bunu pek çok zamandan beri düşünüyor ve tamamen râh-ı selâmete çıkarılması için alânda düşünüyorum. Nâm-ı zahiresiyle yaşıyor gibi görülen, fakat ma'nen mahkum-ı 'adm bulunan kadınlık şöyle dursun,

senelerden beri serbestlerini muhâfaza idebilen (s. 5) Erkekler bile beyan-ı fikirden men' iden sansür devrinde, o devri'l ümide düşündüklerini nasıl yazar, kadınlık hakkındaki serâir-i kalbiyemi ne suretle açabilirdim. Günden güne ve âlâmıyle ma'nen öldüğüm kadınlığın zencir-i esaret de çıkardığı inildileri işitdikce ona mu'avenetde bulunmaktan mütevelid 'azâblar içinde çırpınır eşk-i teessürle bu 'azabı tezyîdi derdim. Hamd olsun, binlerce şükr olsun ki: devr-i (silik) hürriyet benim gibi birçoklarının âlâmını teskin itdi. Senelerden beri söz söylemekden çekinen ağızlara serbest-i kelâm bahş itdi. Bu devr-i hürriyet de herkes hakkını müdâfaa idebilirdi. Artık seviniyorum. Senelerden beri müşâhidi olub zencirlerini sökemediğimiz kadınlığın kurtulması, ihtimal-i kuvvî dahilinde girmişdi. Bu zavallı esirenin tahliyesi için düşünüb de düşündüklerimi söyleyememek neticesi kazandığım âlâmı kağıdlar üstüne dökmeğe başladım.

Evlâ: Kadınlık imrâzını teşrih idilmemiş merbize-i teşbiye itdim. Sonra teşrih-i marza girişdi,m. Ondan pek çok hastalıklar buldum. Bu marazlardan bazılarının derecesine göre muktedit.mütehassıslar tarafından der-uhde idildiğini gördüm. Bunlar için de maraz-ı izdivâcın mevcûdiyeti okunuyordu. Fakat tedavisini der-uhde iden bir mutehassıseye tesâdüf idemedim. Zavallının bu marazı hem de müzmin olmağla beraber haliyle terk edilmişdi. Nacizâne bunu da ben derûhde ideyim. elbet kendime bu husûsda zahir olacak mütehassıslar bulurum didim. Ve bunun sâiki olarak 'Adât-ı Kadimemizden Usûl-ı İzdivac" nâm-ı makale-i cariyâneyi kaleme aldım. Bunda 'adât-ı sekime ve bu sekâmetin tevlid itdiği muhâzirden, bunun ref'i ise yeni bir usûl-ı izdivâc ile mümkün olabileceğinden bahs itdim. Bu husûsda Hayriye Fıtnat Hanımefendi Hemşiremi de kendime zahir buldum. Kadınlıkda müzminleşerek maraz-ı izdivâcın tedavisine bezel-i himmet idecek daha pek çok mütehassısların da meydana çıkacağına imân itdim. Bu makalemi, izdivâc ve mu'aşeret nasıl olmalıdır" nâm-ı makalem ta'kib itdi. Bunda da faide te'minine medâr olacak usûlın ve bu usûlün başlıcasını temâsın teşkil idebileceğini söyledim. çünkü: düşündüm Hayriye Fıtnat Hanımefendinin buyurdıkları gibi hakikaten pek çok hemşirelerim bizdeki maraz-ı izdivâcdan bahsi diyor.

Fakat çare-i tedavisi husûsunda hiçbir tarîk-i islam ara'e buyurmuyordılar.. biz biltabi'böyle kalamazdı onun tedavisine hasr-ı vücud itmek lazımdı. Hatadan salim olmaması ihtimâlini düşünmekle beraber, bu husûsa hasr idilecek kalemlere pîş-dâr olmak üzere marıl 'arz usûller ba'z hemşirelerim tarafından cây-ı kabul oldu. Fakat zemin ve zaman ile mütenâsib olmadığı ed'a ve bu husûs için kadınlığın dahi

hitâb nezâketleriyle beraber ba'z kalemler ecâle idildi. Maksud-ı i'tirazât ile vakt-ı gaib edüb hastayı halet-i ihtisârda terk itmek değil, elbirliğiyle onun bezel sa'y iylemekdir. Elbetteki kısır bir fikrin beyanâtı bilâ-ta'mik ve tedkik hüsn-i göremez.. zaten cariye de arzu itmem. Çünkü: mezâhim ile iftihâm olunan neticeler fevaid-i tevlidi der. Fakat basit olunan efkâre bilâ-i'tirâz tercih-i sükût da muvaffik olmaz zan iderim zîrâ: o zaman biz hiçbir şeyi yapamamış, usûl-ı kadimeyi bizden bile oynadamamış, kağıd üzerinde kalmak için birçok kağıdları bî-lüzûm yazılarla doldurulmuş oluruz: bunun için evvelce ma'ruz fikir mademki şâyân-ı kabul değildir. Münevver hemşirelerimhusûs-ı izdivâcda tatbiki mazarât tevlid itmeyecek usûller tahrî ve ara'esiyle kadınlığa büyük hizmetler ifâsından çekinmezlerse bu lütuflarından dolayı o hemşirelerime medyûn şükrân kalırım sözü kağıda kalmamalı. İmrâz-ı tasrih ile bırakılmamalı. Mevki'î tedaviye konulmalı, yorulmaksızın devam idilmeli, kadınlığa hizmet idilebilmiş olsun. Aksi takdirde heyhat!...

Ne ise sadede gelelim:bunlardan sonra “heyhat zevciyyetde mu'aşeret “nâm-ı makaleyi kaleme aldım. Bunda da temâs ile her ne kadar tebayi' anlaşılırsa da bunlardan başka anlaşılmayacak usûlün de mevcûd olduğunu, ve bunun ise mutlak hayat-ı zevciyyete girildikten sonra anlaşılabilirliğini yazdım. Bu silsile-i makalatım arasında bir Vedide Hanımefendi hemşireme mektub tahrîri-i ceretinde buna:bu mektubumla makâlâtımın mukâyese idildiğinde fikr-i cariyânemdeki hatayı itiraf idebileceğim:cevaben emr olundu. İşte makâlâtımı mümkün mertebe telhis itdim. Ve netice-i mukâyesede bir etradsızlık göremedim. Filhakika “hayat-ı zevciyyede usûl-ı mu'aşeret “nâm-ı makalem ile” izdivâc ve usûl-ı mu'aşeret nasıl olmalıdır” nâm makale-i cariyânem arasında tebayi'-i nokta-i nazardan mübâyezete varid-i hâtır olursa da fazlaca sırf zihni dildiği takdirde bunun mübâyezete değil muğlak olduğu meydana çıkar. Birinde tabîat anlaşılır diyip de diğesinde bunun aksini id'â itmiyorum. Her ne kadar temâs ile tebayi' anlaşılırsa da anlaşılmayacak ba'z tabi'atde mevcûddur diyorum. Zan itmem ki bu ifade (s. 6) mübâyezete teşkil itsin...Ne ise kelâlden tevkî ile maksada gelelim. Netice-i fikrim, bizde izdivâcın te'min fevadisine medâr olacak hiçbir usûlün arae buyurulmamasına ibtinaen meydana bir fikr, bir usûl koymak ve bunun mütefekkir hemşirelerimce bâ-tashih mevki'-i icrâyâ vaz' idilmesi idi.

Şu halde câriyeniz –velev ki bî-kıymet- bir usûl göstermiş olamam. Piş-darlık vazifesini ifâdan çekinmedim. Bunun tashih ve mevki'-i icrâyâ vaz'mı yahud bunun 'adm-ı kabulüyle yeni bir usûl-ı izdivâcın araesini muhterem münevver

hemşirelerimden bekler; husûsiyle bu gibi efkâre iştirâk tenzilinden kaçınan hemşire-i muhteremelerimden daha faide (okunmadı) müdellil usûller araesini kadınlık nâmına riâ ve bunu kendimce vazife bilirim. Hemşireciğim bu huşuda siz mütefekkir hemşiremin de icâle-i kalemden istinkâf itmemekliğinizi kabul lafzında bulunursanız samimane ricâ ider, tevcihâtınıza teşekkürler ve huzur-ı ‘asitânenize ihtirâmlar takdim eylerim efendim.

Ayazma :Raife Halil

B. Udviyye Sıdkı Hanım Hemşireme!

Efendim;

Altı numrolu (Kadınlık) risâlesini esnâ-yı mütala‘amda pek mevsimdar bir zamanda yazmış olduğunuz –Biz de İzdivâc” ser-levhalı musâhabeniz manzur-ı acizânem oldu. Sizi tebrik iderim; isâbet-i fikriyyeniz sezâvar takdir ve şâyan-ı tahsindir. Evet! Şüphesiz der ki pek masrafâta ve nâ-makûl suretde icrâ idilmekte olan merâsim-i izdivâciyye ‘asrımızla mütenâsib değildir. Muhitimizden artık bu lüzumsuz tantanalar harice atılmalıdır...

Cidden biz, Türkler eski i‘tikâdımızı hiç nazar-ı tedkik ve ehemmiyetde bulundurmuyoruz: Çünkü, bilmeyiz; çünkü, yeniliğe esas olması lazım gelen ‘âdât-ı kadimemiz –bilmeyerek o derece tahrif itmişizdir ki:bugünkü kâfe-i şaşamatların yegâne saiki bilâ-tereddüd diyebilirim ki -o tahrifâtdır. Vakt-i sa‘aadetde bile meselâ: Teehhül itmek isteyen erkek ve kadının yek-diğerini görmeleri ve bu görmeden sonra sade ve fakat meşru‘ bir nikah ve merâsim-i tezvice icrâsı bugünkü hal ile pek mütezâd bir şekil ve suretde vuku‘ bulacağı bî-istibdaddır ki ma‘mafiye zamanımızdaki usûl-i izdivâcın tevlid idegeldiği dirliksizliklerin pek müellim mazarâtın ‘acaba niçün nazar-ı teemmüle alınmadığı dir-pîş idilirse her şeyi de olduğu gibi bunda da kabus-ı cehlin sivri dişlerini” keskin taraflarını görürüz. İşte o dirliksizliklerin; teşkil-i ‘aile husûsundaki noksan ve fazlalıkların; nâkıs ve nâ-ma‘kul düşüncelerin hasıl itdiği el-neyâm nâ pezîr ceriheler hayat-ı ictimâ‘iyyemize o kadar müesser olmuşlardı ki:her gün dinilebilecek derecede kesir ve pek can hıraş numuneleri görülüb ve işidilmekdedir Dimek ki esbâb ve suret-i izdivaç memleketimizde maaalesef henüz tevzih itmememiştir. Bununla beraber şu halin hayat-ı milletde de ne elim sükûtlar tevlid idegeldiği vareste-i izâh değil midir? Ne çare ki: el’ân damadını kendi seçen validelerin hayat pazarlığına girişen pederlerin evlâdı bulunuyoruz. Fakat biz genç Türkiye’nin müstakbel valideleri artık sırf lüzumsuz, adeta ihtiyarlamış dağdağaları azale için sa’y ve ihtimâm itmeliyiz. Artık

teehhül için bir kızın güzelliğini, servet sâmânını; bir erkeğin dolgun maaşını, irâd ve ‘ukârını düşünecek bir zamanda değiliz. bu vatan yarın için taze dimağlar gürbüz adımlar, bükülmez kollar, fa’al ve çevik vücudlar istiyor. Bu ise ancak her şeyden evvel suret-i izdivâcın nazar-ı mülâhazaya alınması ile kabildir.

Esasen bu husûsda mizâc ve tabîatın pek büyük dahil ve te’siri olsa gerekdir. Evet! evet! Bir kız için hüsn ve servet ikinci derecede kalabilir.. Lakin teşvik-i hayatın rûknü, ruhu olan (mizâc ve tabîat) bütün mülâhazata takdim itmelidir. Bugün teşkil idilen ‘ailelerde hemen ekseriyyetle saadetin mefkûd olduğu âşikardır. Çünkü: Biri diğerini yalnız siyah bir çarşaf içinde görmüş, yek-diğerine karşı pek yabancı gibi bir his besleyen yeni kimse –hem eli ve fate beraber yaşamaları lazım gelir. - nasıl olur da imtizaç idebilir. Nasıl olur da o kimseler mezheb ve sevimli bir ‘aile hayatını yaşatabilirler. Hayır! Bu kabl değil! Çünkü: bilgisizlik, (okunmadı) idilen sa’adet birine pek acıklı sefalet getirir. Şu halde yüz görümlüğü, ağırlık vesaire gibi cehalet ve menfa’at zatiyeden (okunmadı) ta’bir-i caiz görülürse (okunmadı) safsatalar ortadan kalkmalı, bunların yerine ma’kul ve meşru’ ve fakat pek sade ve muvaffik bir usûl-ı izdivaç kaim olmalıdır. Gerek muhitimiz dahilinde ve gerekse haricinde yaşayan milel-i ecnebiyyeye cüz’i bir nazar ‘atf itsek günden güne tezâyid itmekte olan esbâbı pek ‘ayân bir halde nazarımıza çarpar. Fakat bu esbâb niçün bizde kabl-i tatbik –hiç olmazsa ona ma’âd bir suretde ve icrâ olmasın? Mâ-hasıl diyebilirim ki: sa’adet : beşer kadın ve erkeğin ma’nen ve maddeten imtizacıyla kaimdir. Bu ise esaslı ve metin bir izdivâcdan ‘ibarettir. Baki ihrirâmâtı takdim ider ve arz-ı ‘ubudet iyelerim efendim.

Heybeliada: Koca Müftizâde

Reşide Nihad

Muhterem Sa’ade Suzan Hanıma:

Tabîatın.. bu hissiz kuvvetin zedeleri bulunan zay-ı hayatın içinde tasnifde insan nâmıyle imtiyaz âlân beşeriyyeti yine kendilerine göre bugünkü âmâl-ı şahsiyetleri mütekamil imiş: diyorlar. Hayır bu nâm bir düşünce olamaz: efkârın bir şeyi ihâta idebilmesi...muhit bulunması ve bu suretle ‘anâsır-ı tahlîliyenin etrâf ve ‘avarız-ı ile meşhûd ve kabil tenkid bulunmasıyla kaim olunmağa nazaran garbde yaşayan hayat-ı ailevi hakkında ne irâd olunsa bence bu, bir fikriyyetle telaki idilecektir. Çünkü intizâmı hayatın mesâhesi yine kendi cinsinden nâm bir mu’azzazenin vücuduna ve bunun da mefkûdiyetine binâen daire –i kabiliyetden ba’ad olduğundan (nazarım) (fikrim) yine ufk-ı hayatıma tesâdüf ider ki burada

neler istiyorum? İnsan sürüsünün mezra'ası olan biz kadınlarla yine aynı ehemmiyetde bulunan erkekler şöylece bir tetkik edilirse müthiş bir marazın vücudu yine o nisbetde müdhiş bir sükutun görülmesi kabil değildir. Hareket-i 'umûmuyeyei düş tahmillerine âlân erkeklerimizin vücudları daha sağlam, fikirleri daha açık, beyinleri hafıza-i kuvvetle mücehhezdir.biz kadınlar; perdeli insanlarise ziyâ-ı şemsden mahrûm soluk benizli bir müste'id tavrım kafesler arkasında bulunduğumuzdan gözlerimiz kasır el basarla veyahut dakikadan aldırduğumuzdan vaziyetden...mübtela hürriyetsiz bir hayat içinde yaşayamız hürriyetsiz dedik: bunu bize kim virecektir? Erkeklerimiz mi? Hayır çünkü hürriyeti bir 'ışk tanıyanlar istibdad yapmazlar. Bu halde bu nimeti hür bulunmaları bunları erkelerimizden beklemek kadar bir hamâkat olamaz. Bunun asıl müte'eddi ciheti var ki bundan insaniyet yalnız ma'nevi değil mâddî bir suretde harab oluyor. Hayvanatın fetânet muhimesinden biri olan bekâ-yı vucud ki hizmet-i keyfiyeti düşünülse bu husûsa hadım olan o tehil merasimine ya'ni şimdiki halde ben şimdiki şerait tahtında olduktan sonra ona evveline kuvvetimle 'asiyân iderim.çünkü ben refik hayatımı görmeden ânın için hiçbir şeyi his (itmeden) ânı sevmeden katiyyen yabancı olduğum bir penahe kendimi teslim idemem. Hem daha benim bu hakka nailiyetim için vazifelerim, mahsul hayatım olacak yavrumu nasıl yetiştirmeliyim? Bu ciheti öğrenmeksizin ve hürriyet-i nisvânı istismâm itmeksizin katiyyen ben kendimi bu hakka müstehâk göremem. Çünkü memlûke değilim. Bu noksanlarımı nerde telâfi itmeeliyim? İşte asıl derd-i mafssal bu değilimdir. Bilgilerin tahsili başlıca göreneklerle olduğundan bir mahbusun havadis-i ruzmeryi gazete sütunlarından matla' olması gibi baziçe-i his olan mevku'umuzdan dört dıvar içinde erkeklerin âma-ı mahsur yine muvafık nakl idecekleri hakikatsiz sözlerle mi? Bu esareti atmak için lazım gelen cesareti evet öğreneceğimiz yoksa biraz tensih için seyre gitdiğimiz yegâne bahçemizden park müdavimlerinin bî- edibâne nazarları bu sukût-ı ahlâkı numunelerinin evza'dirileceğiniz derdler mi tamamıyla teşrih itmeyeceğim yalnız söyleyeyim ki kadınlarımızın hayat-ı 'umûmiyeye iştirâk itmemeleri onları yalnız ev hizmetkârları yapıyor mu? Ben burada diyorum ki biz de ihtilâtât-ı hakikiyyeye iştirâk iderek o vakit mes'ud olacağımı tabi'i olan akşam ta'amlarında mal sahibi gibi bulunmak erkeklerimizin getirecekleri emvâle muhtac kalmayarak anların en şedîd; bî-âman silahları olan bu hakkı nezih itsek olmaz mı? Fakat bu da diğerleri gibi hürriyeti 'âmal ve efkâr-ı 'ailevîde bir şirket-i hak görür erkekler zümresinin husûliyle kabul değil mi? İşte hemşireciğim yarım asırlık bir müddetçe hâl olan bu

tekâmülâtı düşünüyorum da bizim bu zavallı şark-ı Türk kadınlarının esaretlerinden dolayı bugün hayatıma ‘isyan idiyorum.!anı terk idiyorum . idiyorum ama vazifesini terk iden seciyesiz bir kadın menzelesine sukût iderek ânı terk idiyorum lakin sen beni tağlit itme yaşadığın müddetçe kendin gibi esir olanları üstünden zebcir-i esareti kırmağa çalış ve bu şimdilik bir nebze olsun...

Sultan Ahmed: Fatma

Kısm-ı Edebî

Ferdâ-yı İntihar

Hikaye-i Elemden Mefruz...

Mes’ud bî-elem yaşadı on dokuz sene

İtdi ümid-i tâm ile teşkil-i ‘aile

Çökmüşdü düş za‘afima hicran ve ‘aile

Kaldı ‘akîm-i teşebbüs-i, iş gitti ‘aksine!

Kâhî zaman zaman düşünür, ağlayordu kâh;

Lakayd ve bî-fütûr yaşayordu... fakat bütün:

Vaktaki eyledi emeli büsbütün afûl;

Koşdu civar-ı ‘ömrüne, itdi ecel-i culûl

Bîçare, bir necât ..didi; ölmek fakat günah..!

Bir gün mukedeâtına i’lân ba’zı idüb

İmhâ içün yürekdeki vicdan ‘azabını

Söndürdü bir hucüm ile -ömr-i şebâbını

Katlanmadı tezelle, koşdu necatına

Çekinmedi vakarını kıydı hayatına

Bir gün tulu‘-ı şems ile itdi hoş gurûb

Alkışladı bu ‘azmini şefkatli bir mezarı

Mes‘ud göründü ruhuna ferdâ-yı intihâr!..

Nişantaşı: Nevvâre Şükrân

Perva-yı Vuslat

Mizahî

Onlara...

Tabi'at; serâb-ı âlud bir günün bî-emanıyla sabahdan beri kavrulan, eylül sıcağının 'ukûr-ı salvetleriyle zalmanî bir renk bağlayan mevcûdata artık hayat nefh idiyor, akşamlara mahsûs serin bir rüzgar.. Cavidanî bir inbisâtla kalblere inşirâh bahş iyliyordu.. kuş dilinin; bunca vakayı'-ı vevlângâh olan makamı çayırının bilinemez nasıl bir zevk-i tabi'atle baharda çehre-i hazan görmek isteyen mütezehiyin kümeler teşkil itmişler, çiğnedikçe birer inîn ile çıtırdayan baygın solğun otlar üzerinde geziyorlardı.

Gündüzün (silik) uğratan mizac-ı sıcağından bunalub mütehasırâne akşamın vürûdunu bekleyen rengarenk yeldirmelerin tesettüreden ziyâde tezyine hidmet iden meşlahların hariri feşâ-feşleri içinde derbeder birer papatyayı andıran hanımlar...

İki akşam evvel;... kurbağalar da o kadar naz ve istiğnalara rağmen celb-i kalbine muvafık olabildiği dildârıne bu akşam verilecek mektuba daireden 'avdetinde yeni cam'i önündeki seyyar kağıdcıdan ...Bir ihtimâm-ı mahsûsla vaz' idilen kokulu kartalların neşve-i mestisiyle vapura , daha sonra çayıra can atan; yün yakılınca kokusu viriri. Halis pamukdan ma'muk adiliğinde biçimsizlikde hiçbir şeye kıyas kabul itmez kostümlerini lâbis gençler...

Elindeki meşin topun haz-ı neşvedârıyla mütecessisâne izdihamdan hâlî yerler arayan ve biraz sonra oyunda çıkardığı mızık için şimdi o daire-i la'beden tard olunub karşuda köhne evlerin duvarlarına ta'alluk olunan şitâyenin rengarenk 'ilanlarını mulûlane müşmeiz bir zevk-i tıflane ile okuyan veyahut okur gibi görünen supûr delisi çocuklar...

Daha ötede 'afv olunamaz yaramazlıklar şeyn-i irât iden çılgınlıklarla kadınları ta'azzüb iden sakallı, bıyıklı bebekler;!..

Bunlar hep görülecek seyr idilecek manzaralar... Hayat panoraması!

Onlar; ilk nazar-ı 'aşıkâneyi hayat tefricasından bir nebze bahs itdiğim kuş dilinin vakayı'günâ-gûne masdar olan çayırılığında ta'ati itmişlerdi...

Fakat bu enzâr, müştâk olmakla beraber... o kadar hatfî ve nâ- mahsûsu ki : tessiri; mevcûdiyetlerini anşalılabilir bir hiss-i hicâbla sarsan hafif ve tatlı bir ri'senin seyân ma'sumenden 'ibaretdir dinilebilir..Tecessüs ve ta'akkibler tekrar itdikçe: nazarlar değişiyor.(s.10)

Bir akşam;..Evet yine bir akşamdı..Buruşuk bir kağıd parçası, bir kelebek haftıyla Macide'nin ayakları ucuna düştü...Bu; Necmeddin Saim'in gözyaşlarıyla yazdığı bir mektubdu. Ruhunun elemeleri, kalbinin feryadları bir lisân-ı sûziş bir ifade-i me'yusâne ile mezc edilerek bu kağıd parçasının safha-i esrarına tevdi' edilmişti.

Biri müteheyyic ve ümidvâr diğeri mahzun ve elemdâr ayrıldılar...

Yine böyle neşeli bir akşamın hazin ve karanlık bir gicesinde hafif bir ziya ile tenvir edilmiş bir odanın beyâbânlara nazır penceresinde küçük bir mektubu okuyarak zulmetlerin âvenin elemdarına karşı matemi iniltilelerle ağlayan sarışın genc bir kızın derin hıçkırıkları gicenin korkuları ihsâs iden karanlıklarında etrâfa 'akis idiyor semah merhameti yırtıyordu.

Yine böyle bir akşamdı... İki kişinin muavenet-i meşi ve hareketli vası' bir bahçenin sâyebanı çamları altında bir kanepeye oturdulan mecâlsiz bir hasta bî-fer nazarlarla ufukalara emâle-i nazar itmiş, semâ ile denizin füsûn telâkiyâhında mahv olmuş bir ümidin ... Mevcûdiyeti; bir sarsar felaket gibi sarsan tahattürât-ı ğam âludiyle hazin hazin ağlayordu...

Ertesi gün; iki gözleri yaşlar içinde kalmış bir valideye (oğlunuzun mühlik hastalıklara isti'dadı tebdil-i hevâya ihtiyacı var) diyordu. Bitişik odadan yek-diğerini lî-iderek 'akis iden kuru öksürükler doktorun sıdk müda'asını te'yid itmiş, ihtiyar valideyi bir ukde-i cünunla sarsmışdı...

-İki sene sonra yine böyle bir akşamdı..İki ihtiyar valideler sal-dide bir konağın loş bir odasında mihrimâne görüşüyorlardı. Bir aralık odaya giren Macide'ye annesi yalnız kalmalarını imâ itdi..

Misafir gitmiş; Macide'nin pembe parmaklarından birini de pırlanta bir yüzük tezyin itmişti.

Yine böyle bir akşamdı... iki genc..zevc zevce!! Kuş dili çayırının solğun yeşillikleri arasında mes'ûdâne geziyorlar, mâzînin; ruhlarında derin izler bırakan ve şimdi bir saadet-i mahsûsaye inkilâb iden hâtırât alamanı tekrar idiyorlardı.

Bir aralık ...çayırın izdihâmını, hevâsızlığı bahane iderek 'avdet -i teklifinde bulunan Necmeddin Saime; iri maî gözlerini turşuhâne ile 'aazm iden sevgili zevcesi Macide'ye

-Hıyânet!, beni nerde kazandın..Diye serzenişde bulundu.

Kızıltoprak: Halide Nevzad

Yırtılmış Müsvedde

Babamın Kütüphânesinden

Hevâ yine bulutlu.. ve bir kadının –zevcine gösterdiği çehresi kadar müşmeiz!..

Gönlüm müteehhil insanlar gibi mahzûn ..odam bir bekarın evinden daha sakin..

Of...yarın arkadaşın düğününe gitmek mecbûriyeti ve benden izdivaç hakkındaki fikrimi soruyor!.. fakat nasıl söyleyebilirim..

Bence: zevciyyet, silahsız şarapnalsız bir harb, bir harb-ı daimi ki bazen tatlı safhalar, ekser âteşin mu‘arekeleri var..?

Zevc zevce: bu mu‘areke cenin ve cidâlde muharip iki ordu..

Zevce-i hüsn ve ânıyle müslîh, zevc muhabbetle mücehhez.

Kadın her saniye tecavüzde; erkek daima tedafi’i siperlerde..

Bazen protokolsüz mütarekeler; bî-taraf bir muntika olan sefer başında bile muhâsâmâtın başlangıcı olur:

Kadın, her meydan muharebesinden zaferler, gururlar saçarak döner...

Erkek endişe-nâk adımlarla sahe-i mağlubiyete doğru gidiyor!..

Bu bir aile menâzesidir ki : kahramanlık şerefi daima kadınlara nasib oluyor.

Kırları pür-nur olsun, islâf-ı kirâm: Bu harb-i daimiyeyi- muhariblerini teşcih için -sa’adet-ı ‘aile –nâmını virmişler..!

“İnsan melek olsaydı cihân-ı cennet olurdu.. masra’ının kailine hak viremeyeceğim:

İşte ba’zılarının yer melâkiesi didikleri daima yer altına atılmağa mahkumdur..

Hukuk-ı nisvân müdâfaalarına müjde: kadınlar hiçbir zaman mahkum değildir. Olamazlar da

Onların güzelliklerine zebun olan ve evelin erkekler varken!...

Nevvâre Şükrân

Günahkar Bir Kız

Sarb ve yalçın kayalar arsına sıkışdırılmış, beyaz boyalı ufak bir hânenin birinci kat pencerelerinden biri önünde genc ve emsâli nadir bir letâfet hüsn ve âne mâlik bir kız; kar gibi beyaz vücudunu serapa siyah bir tül ile setr itmiş; tenâsib

endamını bir kat daha güzel göstermek için bej “beige” rengi ince bir kurdela ile belini hafifçe sıkılmış, güneş gibi parlak; lapiska saçlarının arasından ‘arz-ı tebessüm iden ufuk...çehresini derin bir me’yusiyet bir teessür ihâte itmiş!! Hele ruhsâr âlî üzerinesâyeye salan; uzun kıvrıracak kirpikleri arasına ihtifâ iden ayrı, mahmur siyah gözleri semaya ma’tuf olduğu ve iki dost nermini bârkâh ‘ulviyyete küşâde bulunduğu halde işlemiş olduğu bir cürmün ‘afvını cenâb-ı hakdan tasrih ve niyâz idiyor. İnsanı yek-nazarda teshir-i hassasınca çok malik olan çeşmân-ı latifesinden dökülen dürdâne-i eşk te’sir ve telhifi bir tığyan halini andırıyordu. Kim bilir?

Biçare kız belki de bir mağfelin annesine kapılarak nasıl bir dânâiti irtikâb itmiş olmalı ki o efgâl-ı kabıyahanın derece-i ehemmiyetini takdir ile şimdi kanlı, nedamet yaşları dökerek hatasını telafiye vesaike cehaletle telvis itmiş olduğu hayatının bakiyesini geçirmek üzere şehrin bütün tantana ve alayışından kacub böyle yalçın kayalar arasında yalnızca akâmeti kendisine ihtiyar itmiş!!!

İzmit: Su‘adiye Zelâl

Bir Hâtıra-i Teranedâr

Kardeşim Safiye

Beyaz, nermin ince kurdelaların zarif tebessümleri arasında bir buket yasemin tarz-ı nazikisiyle bakan mızrabım... bütün ruh-ı mevcûdesiyle daima geçen (s. 13) hayat-ı mes’udenin safhât-ı hayaliyesi ne nazarlar mı da’vet itdikçe bir zindegi tahatarât içinde hazin bir nazire-i vefanızı görür.

Nermin ellerinizin temâs-ı nazikisiyle pür-ihtirâz!..

Sevgili ruhunuzun zade-i melâli valân-ı silsile-i nişâydı bir şiiir-i terennüm ile söylenirken nazarlarının ma’nâyı samimiyetle meşhûn âmâl-ı olan kalbimi ebedî bir hülya-yı münevverin pîş-ziyâdarında takdir mes’ud , takdir-i emelpirâ, bir istiğrak-ı mevcedârın zevk-i neşiniyle riyân bulurdum.

Şimdi ise !...Hele-i nevâz şikârda geçen ânat-ı sa’adetin artık sönen bu dakikaların zebûr yadigarı olarak.. Bugün odamın muhit sükûtu arasında mütehesir bir vası’-ı yetimâne hayat-ı mahrûmenin bütün yalnızlıklarını neşimin vefâsında unutmak isteyen yalnız bu tüfe-i kıymetdâr. Evet!

Kimbilir nesl bir neşve-i hayal ile zizin olsun didiğiniz mızrabım ‘aks-i (silik) kıymetden yükselen yad-ı mukaddesle merc iderek geçen ömr-i mes’uden ihyâ-yı hararetle daima sizi sevildikçe hayal-i pakizinizin pîş- i hürmetinde hep öbüldüğünüz

lerleş şeğfadar ile titreyen kalbim bilsen nasıl bir ta'azziz-i ebedi ile didi ki tebeccil idiyor. **Paris Terzi Mektebinden me'zun Osman Zeki Hanımları Terzihanesi**

Müdiresi Saide

Meşâhir-i Nisâdan Mâ-ba'd

Ümmü'd-Derdâ': Hayire nâm sahâbiyedir ki zühhâd-ı ashâbdan Ebû'd-Derdâ' Hzretlerinin haremi dâna bir hatundur gerek Hazret-i peygamberden ve gerek zevci Ebû'd-Derdâ' Hazretlerinden 'akl ve dirâyeti hasebiyle birçok eh3adis hıfz itmiştir.

Ümm-i Rumân: Hazret-i Ebû Bekir efendimizin zevceleri olub kerimesi 'Aişe Hatûn olub dolayısıyla Hazret-i fahr-i kainatın efendimizin kain valideleri idi.

Ümmü's Sultan- Âsâr-ı Mısıryye'den medreset-i "Ümmü's-Sultan'ın" musâf olduğu Ümmü's Sultandır ki altı yüz evâsıtından yedi yüz evahirine karib Eyyubiye fûrû'-ı olarak Mısır'da hükümet iden selâtin-i etrâkdan etrâkdan sultan Şa'ban'ın validesidir.

Mumâ-ileyhâ 771 tarihinde Bâb-züveyle haricinde kal'a-i cebel'de kurbüde ehl-i Kahire'nin zaten mezarlığı olan mahale binâ idüb Hânefi ve şâfi'i için başka, dersâne ve tertib iylemiş ve sebil olarak medrese kapusunda bir de havz yaptırmış idi.

Ümm-i Selema- Bint Ebu Ümeyye bin el Muğire el Mahzûmmiyedir ki Hazûmiye der ki: zevcât-ı mutahharetandır.. Asıl nâm-ı saa'ad sanileri Hind olub zevc-i evveli olan Ebû Selema bin Abdulesad el- Mahzunî Hazretleri sulbundan hasıl itdikleri Selema nâm ekber evlâdı ismiyle iktinâ iylemişlerdir.

Hasâfet ve fesâhet erbabından olmalarıyla peygamberimizden 378 hadis-i şerif zabt ve rü'yet itmişlerdir.

Ümm-i Selim- Kabile-i beni el Hazrec'den Mülhan bin Halid kerimesi Ümm Selim'dir ki ashabdan Enis ibn-i Mâlik Hazretlerinin validesidir. Dindar ve dirayet-i şiar bir hatun idi.

Hemşirelerinden ve şeca'ât-ı ensârdan Ebû Talha el Ensarî mumâ-ileyhayı tezevvüce taleb oldukda mumâ-ileyh her ne kadar mu'teberândan gani ve hâtırı sayılır zevâitden ise de henüz piraye-i islam ile müzeyyen olamayub hal-i işrak üzere bulunduğundan Ümm-i Selim Hazretleri cevâb olarak âna didi ki: "Ben seni istemezlik itmem: senin gibisi redd olunmaz. Ancak sen müşriksin. Ben ise müslimeyim. Eğer Müslüman olur isen perestij itdiğin tanrı yerden biter ve sonra

ânın dülker yontar: Bu halde sen bir tahta parçasına tapınmağa hayâ itmez misin. “
Bu söz üzerine ebû Talha Müslüman olarak Ümm-i Selim ile tezevvüç itmiştir.

Nigâr Cemâl
Mâ-ba’dı Var

(s. 9)

Tabâhat

Alafranga Tabâhatdan Mâ-ba’de

Numro 2

Omlet-

Bir kaşık unu mikdâr-ı kâfi su derûnünde sulandırınız. Üç ‘adet yumurta bir mikdâr tuz ve biber ile karışdırınız. İşbu mahlûti iyice dökünüz-çalkalayınız. Ceviz mikdârı sade yağı ayrûca bir tavada kızdırınız. O derece ki cızıltısı bitüb hafif beyaz bir duman çıkıncaya kadar; ba’de ahdâr idilen yumurtalı mahlûti tavaya boşaltınız. Yumurta biraz katılaşmağa başlayınca her hangi bir çatal ile biraz kımıldatınız ki yumurtanın her tarafı pişmiş olsun, bu suretle bir az katılaşmağa başlayınca tavanın altındaki ateşi azaltacak hafif suretde kızartınız. Ba’de bir tabağa yavaşça boşaltarak tenâvul buyurule. Pek nefisdir. Müddet-i tabh sekiz dakikadır.

Yumurta Dolması

Büyücek bir patatesi biraz su derûnunda veya ateşde pişiriniz. Mikdâr kâfi yumurtayı dahi su derûnunda yedi dakika kadar kaynatınız. Patatesin kabukları soyulduktan sonra iyice eziniz. Ba’de işbu patates rabi’ bardak mikdârı sodala tahlit idilmeli. Yumurtanın kabukları soyulduktan sonra bir bıçakla ikiye bölünüz. İçinin sarısı çıkarılıb ezildikten sonra patatesle tahlit idilmeli . İşbu mahlûti mikdâr-ı kâfi tereyağı, biber ve tuzla karışdırınız. Ba’de yumurtanın beyaz kalan kısmını mezkûr mahlût ile doldurunuz. Üzerlerine birer mikdâr sade yağı sürerek tavada kızartınız pek nefis olur. Müddet-i tabh 40 dakikadır.

Balık Haşlaması

Bir yaprak taflan, dört parça idilmiş bir soğan ve bir baş kuru karanfil, bir diş sarımsak, kâfi derecede veya bir demet ma’danoz, biraz sirke, tuz ve biber bir mikdâr su derûnuna koyub bir çarık kadar kaynatınız. İşbu mayı’ içine bir yılan balığı veya sair bir balık ile dört ‘aded soyulmuş patatesi atınız. Balık, mezkûr mayı’derûnunda on dakika kadar kaynadıktan sonra çıkarılmalıdır. May’ı da kalan patatesler pişinceye kadar kaynatılmalı, ba’de ceviz mikdârı sade yağı tavada kızdırub haşlama

üzerine dökünüz. Bunun üzerine iyice kıyılmış ma'danoz dahi ilave idilmelidir. Bu ameliyatın hitâmıyla evvelce çıkarılmış balıklar ve patatesler mudûr olarak kesilmeli ve bir tabağa dizilmeli. Bil-ahire üzerine ahdar idilmiş olan salça dahi ilave edilerek tenâvil buyrulmalı. Müddet-i tabh elli dakikadır.

Vedide

(Mâ-ba'dı Var)

Mûsikî ve Te'sirâtı

Mûsikî yeis azale itmekle beraber, kalbi ve zihn ve fikri tahrik ider. Ve cümle-i 'asabiyye sayesinde tekâmül-i vucude tesir iderek 'uzviyetimizi de birçok tehvilat-ı mühime ika' iyeler.

Hatta Avrupa'da mûsikî sayesinde birçok mislûlinin tedavi idilmekte olduğu görülmektedir. Şu halde evcâ'ı mâdiyeyi teskin âlâm-ı ma'neviyeyi tahfif iyeler, hayat düşkünlerinin kalblerinden ve hin ve (okunmadı) giderir; ahlâkı tasfiye, ezvâk-ı mâdiye ve hatuzât-ı nefsâniyeyi teykizât mehleke içinde tahriden men' idildiği için herkese lazım olan bir fendir.

Mûsikînin sıhate tesirine dair binlerce emsal zikri dilebilir. Lakin en ziyâde te'sirâtı "melankoli", (isteri) (le tarci) (manomani) gibi emrâz-ı 'asabiyye ve dimağiyede görülmektedir. Halbuki zamanımızda mûsikîye olan derece-i rağbet pek tuhaf ve gülünç hal almıştır, meselâ: kadınlık gazetesini muhterem karilerine bihassa bir hizmet nâcizânede bulunmak üzere hüzzamdan intihâb itdiği üzre bir faslı tefrika suretiyle neşre başladı; ba'zı tarflardan alınan mekâtib ve ez-cümle Çanakkale'den vürûd iden bir mektubda köy havaları ve mahallî marşlar ile kantolar talep idiliyor.

Halbuki bizim maksadımız memleketde şayan ve şebâbiyet vatana mûsikînin nadide fasıllarını ihdâ iderek onlardan istifadelerini temin vesaitini ahdar olduğu halde o derece rağbeti mûcib olmadığı anlaşılıyor. Fakat ve köy havaları on pareye satılan kitaplarda mevcûdur. Fakata yazdığımız ve neşr ittiğimiz şarkılar için mühim fedekarlıkla elde edilebilindiği halde bazı kariyatımızı memnun idemeyişimize hayret idiyoruz. Şu kadcırcıkla iktifâ itmek istiyorum ki mûsikînin ruhu ve esası olan notalarımız ehemmiyetle telakki idilsün. Çünkü her yerde bulunamaz. Lakin kantoların tedariki pek sehildir. Binâen-aleyhe bu gibi matâlalibâtta bulunan muhterem karilerimizin emirlerini ifâ idemediğimden dolayı 'afv buyurulmaklığını temenni iyerim.

Hacı Cemâl

(s. 10)

Muharriri:

Ebûl Feridun Mehmed Sıdkı

Katil Mirasçı

Dökmek için taşkın kalbler vesile bekliyordu. Mazlum Bey fikten henüz tamamıyla bozulmamış olan bu iki refik-i kadimin müddetini cüz'i bir ta'mir ile yapmak, henüz onların yakalarına sarılmak üzere bulunan o pençe-i iğbirardan kurtulmak için:

Pervejelerini hazırlamakal meşğul idi. O akşamki sukût nâgehanı Sanih Bey'i pek fena sarsmışdı ve kendini sarsan o sükûti ihtimal Refet'in hayat-ı sevdâsını bir kat daha takviye ideceğini düşünmüş olmalı ki Alim abin neşve-i ...bile Sanih'e o akşam ki ziyaretgâhını ve serencâmını anlatmağa sevk idemedi.

Sanih Bey, huzurunda bulunduğu refik...renk virmemek için uğradığı bu inhizâmı meskût bırakarak zemini musâhabeti daima âfâkî şeylere intikâl itdirmeğe çalışıyordu. Refet Bey de kadehleri bir akşam evvel...canan da yasadığı şeb-tabdâr vuslatın neşve-i tahiliyle yuvarlandığı için alkolün en çok te'sirâtı refet de görünüyordu

Kalem bunları çizerken; gönül ister ki bu satırlar; kimi saye-i servet ve semanında yiğirmi otuz aile geçindiren, kilitli bir servet ve nakde, kimi kalem zenginiyle: canileri bile tarîk-i selâh ve felâhe sevk ve irşâd idecek kudret-i irfan, kimisi de huzur-ı tedris ve ta'liminde memleketin âtî-i i'lâ ideceğinizi de gençler yetiştirecek bir dehâ-yı kemâle malik bu kıymetdâr gençleri iknâ için hazırlanan facianın 'amd ve kahramanlarını muhtasır bir tercüme-i haliyle tezyil idiülsün...

Nihal kimdir?

Nihal daha altı yaşlarında bir sabi iken...Balâd. Tehdid iden o sefâlet-i müdhişesinden cıkub ve debdebekâr bir sahil hânesine hizmetçi sıfatıyla dahil olmuş, fakat zeka ve isti'dadı Daha doğrusu meftûr olduğu şeytanat ve ona inzimam iden güzelliği sayesinde az dinilebilecek bir zaman zarfında o yüksek, fakat tecrübesiz 'ailenin kazandığı tevcihe ve hüsn-i mu'amelesini fırsat-ı ittihâz iderek: muhteşem yalının meshalifi ve 'ailenin yegâne mahsul-ı hayatı olan Necati Bey'e karşı, gûnâ-gûn hile ve desais mehasin isti'mâl itmek suretiyle muhteris gencin nazar-ı aşk ve muhabbetine girer..

O mürûr-ı zaman ile zavallı genci bir tedbir-i şani' sayesinde -ıskât iderek; kendini o nâm-dâr ailenin gelindiği birine a'lâya muvafık olur.

Aradan birkaç sene gecdikden sonra kaim validesi bulunan sahilhânenin mütesarifesi Şaver Hanımefendinin irtihâl-i mühim; koca bir aile zay-ı ihtişamı haylice sarsılmışdı...! Beş ay sonra Necati Beyin babası “ Nihal Hanımefendi” kaim pederi bulunan paşayı zevcesinin ...ebedisini takib itdi...

Yek-diğerini takib iden bu ..fitraten müteverrim yasayan Necati Beyi vaktinden evvel ferâs-ı mevte düşürüb dokuzuncu ay bedbaht genc bu meş’ûm zevcesini bırakub ebuyunun ebedi kucağına koşdu.

Şimdi Nihal Hanım istihlâf itdiği o medbedeb yalıtı müstemilât ve teferruatıyla beraber işğal iderek el-yevm ‘ailenin gelinlik unvan mefharetini taşımakla mağrur bulunur.

Karilerimize Nihal Hanımın tarifi-i hevâ-yı için mahiyet-i hatatiyesinden çizdiğimiz bu satırlardan sonra şimdi mühmel bir hay-ı huy mesti ile çınlayan...birahânesinde bıraktığımız zevâta bakalım:

Güzel bir zevk ve sürûr- ı mesti içinde balâlara uçan büfeye Mazlum Beyin bir saatden beri kurduğu –yukarıda bahs itdiğimiz planı mevki’-i fa’ale koymak için müsaid bir sahne haline gelmişti...

Refet Bey, dimağına alkolün serpdığı haz ve inşirâh ile dehrin kalbinde birikirdiği en acı ğazablarından bile geçmişti. Yalnız dünkü meş’ûm tesâdüf..!

Sanih Bey de yigirmi beş senelik bir ömr-i mes’udane de tasrif itdiği bütün iğbirârını, meserretlerini bağışlamak derecelerine gelmişti. Fakat Nihal’in ‘aşkına hâsl olan rekabetin tevlid itdiği hiss-i intikamından vazgeçmiyordu!

Mazlum Bey neşvedâr, bir i’tidâl ile içdiği beşinci kadehi mukaddemesiz, girizgâhsız söze başladı. “Dün, şatoda hayat müddeetimizi ihlâl iden hadise; her ikinizin efkârını sarsan –benim ta’birimce evhâm, sizin tabirinizce-meş’ûm tesâdüf Sanih Beyin istilâhıyla söylenmek lazım gelirse; mesâri’e başlangıcı: bilseniz efkâr-ı samimiyetimi ne kadar zehirledi!

Emin olunuz ki; hayat-ı şebabımın bu dakikasına kadar böyle hiçbir ictimâ’i (okunmadı) tesâdüf itmemişdim..!

-Refet, sükût idiyordu. Sanih bir tehvîr mazlum beyin sözünü gömerek birtakım ‘asabi beyanatde bulunmak istedi.

Mazlum, pardon Sanih Beyefendi

Müsaade buyurunuz eminim ki:

Şurada hiçbirimiz sarhoş bulunmuyoruz. Ancak ahhâb-ı yek-diğerine daha ziyâde merbût kılan, samimileşdiren alem abin neşedâr derecelerindeyiz.

Ben arzu iderim ki: aramızda dört beş sene evvel başlayan bu kuvvetli müddet; mezara kadar imtidat iylesün; yoksa ben itiraf iderim: gençlik bu; her şeyi olur..

Sizin tefsir itdiğiniz böyle “meş’ûm tesâdüf, nere pek çok rast gelir. Fakat böyle bir eğlence demek olan bir iş için dünyalar kadar kıymetdâr bir arkadaşlığı i’dam işlemek : emin olunuz ki; buna, çocukluk denilemez. Belki tesmiye idilir!

Sanih Bey, müddet-i perver geçinen bir kalbi rekabet dinilen o müdhiş tufan kabardır; elbette her şeye mukâbil yaşayan bir kalbde intikam emelleri uyanır! Fakat bundan dolayı ne demek istiyorsanız, açık söyleyiniz, kelimelr üzerinde uyanamayalım?

Mazlum Bey -sizin yek-diğerinize inhitâf iden bu soğuk –daha açık söyleyeyim- methûr, sağır nazarlar, evlâdını tehdidi idiyor..! Ben sözün sîmânızda dünden evvelki parıldayan o samimi nazarları, yine ve daima görmek isteyorum.! Anlıyor musunuz ‘aziz kardeşlerim, ben siz de dünden evvelki nazarları, o samimi bakışları istiyorum:?

-Sanih; o nazar artık müebbedden açılmak üzere kapanmıştır!

Refet, evet o nazar sönmüştür, ebedî sönmüştür..! onlar yuvalarında şimdi ahzazs^re müştak bir çift sitare-i teccüs olarak yaşıyor!..

Sanih Bey, Refet Beye tevciye-i sema-yı hitab ile evet siz arkadaş kıyafetine girmiş , ne müthiş bir yılan ne kadar intikamcı bir rakib olduğunuzu benim bu akşam

(s. 11)

(Saç Bahsinden Mâ-ba’d)

Saçdaki Kepeklerin Azalması

Saçdaki kepeklerin azalması için başı biraz kloral ilave olunmuş (litre başında 20:40 gram) rom ile yahud içine bir yumurta sarısı karıştırılmış kepek suyu ile sıkıca sıkıca yıkamakla kabildir.bundan ma’ada saçların tuvaletine mahsûsu âşiyanın gayet temiz tutulması dahi aynı maksadı ifâya kâfidir. Bu ise âlât-ı mezkûreyi ispirotolu bir mahlul derûnuna batırmakla kabildir.

Saclarla parlaklık vireceği id’asıyla tavsiye idilir, pomada ve kozmetiklerden ictinâb idilmelidir; çünkü bunlar hevâyı saçların diplerine, köklerine kadar duhul-ı nüfuzundan men’ itmekle beraber mesâmâtî kapmaktan başka bir işe yaramaz.

Kadınlar, baş düzeltmek için saçları öteye, beriye çeküb bükülüb kıvrımları gayet nazik olan kıllardan birçoğunun köklerinden sarsılması ile düşmesin ve bi’l

netice mez'ic baş ağrılarını mucibdir ki kadınları bunun için başlarını ğayet basit bir suret de toplamalıdır.

Saçlara hem kuvvet ve hem de renk virmek üzere “jaburandı” nâmındaki bir nebat bir mikdâr siyah kına, kına hulâsası ilave olunarak baş yıkanacak olursa kâfidir. Dökülen saçların tekrar neşv ve nimâ bulması için esas ilaç kına, kına ile limon ve kunduz böceğinden ibaret olan bu modellerin cümlesi faidesizdir.

Saçların kökü, soğanı cilde pek derin gömülmüş olduğu cihetle bu yolda isti'mâl idilecek 'ilaçların hiçbir te'sir itmez. (silik) saçları hâl-ı tabi'yesinde muhâfaza idebilmek için, eğer saçlar kuru ise kına kına kükürt katran yahud diğer bir madde ile meşbu' hind yağı ile yağlamalı, bilakis yağlı ise meselâ karbonat sûd nev'inden mevad kloyayı hâvî mahlûlât ile yıkanmalıdır. Şayet baş derisi kepekli ise balsamiyete kabuklu ise lâpelere mürâcaat olunmalıdır.

Mesâ-i 'akliyede efrât, infi'alât-ı şedide yeis ve keder âlâm ve evcâ'-ı ma'neviyye, uykusuzluk, hevesât-ı nefsanıyyeye şiddet-i ithâmın saçların düçâr za'if olarak dökülüp gitmesine sebep olan â'râzın başlıcalarıdır.

Saçların Dökülmesi Hakkında Cem' İdilen Ba'zı Esbâb ve Müessir

Uzun saçların derece-i elzemiyâtı hakkında yukarıdan biri sırasıyla zikr itdiğimiz müesser ve esbâb hakkındaki mütala'atımız nazar-ı ehemmiyetle telakki edilirse dökülmesi hakkındaki mecmu' esbab pek güzel anlaşılmiş olur. çünkü bu kısımda arayacağımızbaşlıca esbab saçların dökülmesine en ziyâde hastalıkların sebep olmasıdır, bundan başka mütte'eddid hatta ğayr-ı mütenâhi bir takım eshabdan da ileri gelebilir.hele henüz hâl-i şebâyet de iken bu gibi ahvâl-ı müssifeye pek müdhiş bir suret de tesâdüf idilmektedir.evvelki tafsilâtdan dahi anlaşıldığı üzere mütenevvi'hastalıklardan ileri gelir ki bunlar da bilhassa saçların cildinde veya nezle gibi müzmin hastalıkların mevası'nisbette dahil ve te'siri olduğu gibi vücudun 'umûmi hastalıklarından meselâ sıtmanın her nev'î (silik) kel ve saçkıran gibi hastalıklardır. Saçların dökülmesi ahlâkî hastalıklardan ileri gelebilir ya'ni keder, hüzn,emsâli emrad dimekdir.

Keder, uykusuzluk, fart-ı meşğuliyet fevkal-hadd ve neşâte münhemmin olub vücudı it'ab itmek ve daha tenkilât-ı bedenıyyemizi suistimâlâta ma'ruz kılmak neticesi hasil olan titreme vesaire dolayısıyla dahi dökülebilir. Saç dökülmek esbâbının başlıcası vücudun ma'ruz kaldığı emrâz-ı 'umûmiye neticesidir ki bu ma'atteessüf kesir'ül-vuku'dur

İşte bunun için bize lüzum olan çare varsa bu gibi emradı derhal keşf iderek saçların dökülmesi zımnında tedâbir-i ihtiyâtiyyeye mürâca‘at itmek lazımdır.

Mezkûr hastalıklar ya‘ni saç dökülmek keyfiyeti spor bisiklet meraklılarında ve daha bu gibi ahvâlde zuhûr ideceği gibi tehlikeli imrâz-ı müstevliye ve pek ziyâde imtidâd iden nekâhat devirlerinde, zahmetli vaz‘-ı haml esnasında ve (silik) gibi hastalıklar vuku‘ gelebilir ve saçlar cilasını ğaib iderek soluk olur. Şu halde genç hanımefendilere ‘acizâne ideceğim yegâne tavsiye; saçlarının kıymetini takdir idiyorlarsa hiçbir vechle kederlenilmemeli ve ne de uykusuz kalmamalıdır. Binâenaleyh hastalık zamanda insan (okunmadı) yatar. Şu halde hareket-i ibtidâiyye olmak üzere, saçları, evvel-i emirde fırketelemeli, ba‘de mütevasıt derecede örmeli, örülen kısım bir halka haline getirilerek başın etrâfına sarılmalıdır.

Burada birer ri‘ayet idildiği takdirde hastalık zamanında; saçlar dolaşır ve öyle bir surette karışır ki açılması pek müşkül olur. bal- netice birtakım tazyiklerle saçları açmağa uğraşırken dökülür ve kırılır.

Netice olarak (silik) ilave idelim: saçlar tedâbir-i sıhhiyyeye tamamıyla riayet idilerek muhâfazaya ğayret idilirse bi‘t-tabi‘ her türlü fenalığın önü alınmış olacağı gibi saçları tahrib ve telef idici imrâz-ı (okunmadı) istilzâm ider mehâlikinde kurtulmuş olur.

(Mâ-ba‘dı Var)

Mûsikî

Çekdiğim bilmem ne derdir benim

Dehr-i gerdundan ağla çeşmim ağla ki baht-ı şebâbım karelidir.

Saha-i deryâ-yı aşkda kalkdı yurdum meskenim

Ağlamışım ağla ki yad-ı şebâbım

Nakarat

KADINLIK

NUMRO :9

Kapak Sayfası

Birinci sene numro 9

Cumartesi 8 Mart 1330 Rebi‘ül aher 1331

Sahib-i imtiyazı: Hacı Cemâl

Ser-muharriresi: Niğâr Hanım

Heyet-i tahrîriye müdüresi: Nevvâre Şükrân

Nüşhası 50 paredir.

“Abone Bedeli”: Seneliği posta ücretiyle beraber 80, altı aylığı 50 gürüşdür.

Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 35, altı aylığı 18 frankdır.

Adres: Bab-ı Ali caddesinde Orhan Bey Hanında 8 numro.

İhtâr: Gönderilen makâlât derc idilsün idülmesün ‘iade idilmez.

Kadınlığın varlığını ve memleketde bir mevki‘ bulunduğunu müdafa‘a ider.

Penç-şenbe günleri neşr olunur musavver gazetedir. Sahâifemiz bil-‘umûm Osmanlı hanımları âsârına küşadedir.

Üsküdar Ahali-i Muhteremesine

Muhtac olduğunuz sına’i dişleri damağsız yapırmak işe yaramayacak kökleri, ağrısız çıkarmak çürük olanlarını mine ile bilerseniz doldurtmak ve kök üzerine sabit vidalı diş ve tac yaptırmak arzu iderseniz Ahmediye Caddesinde her türlü ma’nâsıyla mükemmel ve muntazam (Osmanlı Tıp Dar-ül-fünûnuyla Paris’den me’zun) Ahmed Hamdi diş muayenehânesini bir kere teşrif buyurunuz. Her halde memnun olursunuz. Mu‘ayene zamanları her gün sabahdan akşama kadardır.

Telefon numrosu 74

(s. 2)

Kısm-i İctimâ‘i

İttihâd-ı Nisvân

Milletin tekâmülü, nisvâne bahş idilecek hukuk ve imtiyâzla kâim olduğunu ve bu imtiyâzâtın ne gibi şerâite mu’allak bulunduğunu evvelki nüshamızda bir tafsil ‘arz itmiş idim. Ba’zı taraflardan ma’rûz kaldığımız i’tirâzata rağmen evvelki müd’ayatımızda sebât iderek yine tekrar ideriz. Kadınlar her halde erkeklerin bâziçesi olmakdan kurtulmalı ve onların hakk-ı meşru’larını tanımalıdır. Yoksa bilâ-te’emmül iki satır yazı ile i’tiraz idüb idârehânemize göndermek zahmeti ihtiyâr iden erkeklerimize acırız. Bu düşündükleri boş ve hep laf u güzâfdan ‘ibaretdir. Kadınlar mürebbiye-i vatandır. İnsâl onlarla ka’imdir. Hukuk-ı sarihe ve mevcûdiyet-i milliyeye mâlikiyet ânların bize ilkâ idecekleri dehşetlerle ka’imdir ki bu derke-pestide bırakılmak istenilen kadınlıkda bu gibi havâs-ı mümtaze bulunamayacağından neticesi pek mu’limdir. Bir esire hiçbir vaktde mevcûdiyet-i milliye gösteremez. İnsanları tekâmile sevk iden; zevkin, neş’enin menba’-ı cereyânı hep kadındır. Rikkat-ı beyân; selâset-i uslûb, selâmet-i fikr gibi mezâyay (daha), hep kadınların bize ta’lim ettikleri zihniyyetle ka’imdir ki kadınsız müzâya-yı beşeriyyenin derecesi pek mazlumdur. Şu’le-i hayat, âdâm-i nesle hâdim olan o sâf

mebhûs-ı inhâyı madem ki kadınlardan hüsn-i telakki idiyoruz, gördüğümüz ma'âvenetle ma'kusen mütenâsıb küfrân-ı ni'met; ne ile kabl-ı tefsirdir. ...?

Kadınlara hakkındaki şu kayıtsızlığımıza Fransızlar bakınız ne diyor:

Les Femmes, dans l'orient est une meuble:

“Şarkda kadınlar eşyâ-yı beytiyyedendir.” Şu cümleye ‘atf-ı nazar ider isek ‘acaba mahcub olmaz mıyız?’ demek bizde kadın eşya-yı beytiyyeden ma'dud olub usanıldığında tebdil idilmeğe mahkûm bir esire imiş değil mi? Avrupalıların bizi ikâz itmek maksad-ı hayr-ı huvâhânesiyle neşr itmekte oldukları kitablarını olsun bir def'a mütala'a ider isen ta'kib itmekte olduğumuz yolun müntehâsında ne gibi uçurumlar olduğunu derhâl anlarız.

Bu hakâyık anlaşıldıktan sonra sıra kadınlarımıza gelir ki biraz da onların ittihâdından bahs itmek isterim.

Kadınlıkdaki terrakî ve terdîyi İstanbul muhiti nazar-ı ‘itibâre alınarak mukâyese ider isen neticede yine sıfır ile kalırız. Bunun için mutâlibâtı bir hadd-ı ma'kûleye ifrağ ile muhit-i ictimâ'iyeyi nazar-ı ‘itibâre almak şarttır. Şarkın merkez medeniyeti olan İstanbul ve bir iki vilâyet istisna idildikten sonra memalik-i vasi'a-i Osmaniyye'nin kısm-ı â'zamı cehlin mazlum ufuklarında pervâz idiyor. Halbuki biz terrakî ve tekâmülün ‘umûm-ı milliyetdekini görmek isteriz. Çünkü saâdet-i milliye bununla ka'imdir. Bir hizb-i kalil hiçbir vaktde mutâlabâtını çok terevvic itdiremez. Her dürlü mütâlabât-ı tevhidi dilerek ‘azm-ı sebâtkârâne ile çalışılırsa işte o zaman maksada vas' kolaylaşır. Bu maksada vasl için “ittihâd-ı nisvân” nâmında bir cem'iyet teşkilini tasavvur idiyoruz. Bu babda icâb iden program ve meslek uzun uzadıya ahzâr idilmekdedir. Bu cem'iyetin her sene bir ictimâ'î ‘umûmiyesi olacak ve buna taşradan muntehibe birçok hanımlar iştirâk ideceklerdir. Bu suretle vuku' bulacak mûdâvele-ı efkâr ve mekrarât neticesinde her muntehibe bir vazife ile mükellef bulunub kendi memleketinde anı ta'kîb idecektir. Bir sene bu suretle çalışıldıktan sonra ictimâ'î umûmiyede netice-i mûvaffakiyatını bir raporla merkeze tevdi' idecek ve ona göre mukerrarât ithâz idilecektir.

Bu emir-i hayre muhterem kar'ilerimizden kaç kişinin iştirâk idebileceğini anlamak üzere tahrîren idarehânemize iş'âr buyurlarsa ona göre programımızı biâ-l-tanzim hükümete takdim ile tasdik çaresine tevsil ideceğiz.

İşte terrakî ve te'alî-i nisvân ancak böyle bir mevcûdiyet-i mâddiye göstermekle mümkün el-husûldur. Gazete sütunlarında yazılan yazılar iç sıkıntısını def'a hâdim birer eğlence (s. 3) suretle telakki idilir, usanıncaya kadar mütâlâ'a

idilir. Ve bi'l netice yırtılıb atılarak mubeddil-i ramâd olur gider. Zihniyyet ve fikriyyet yine ,eski hâmam, eski tas kalır.

Biz Türkler, zihniyyetlerimizde öteden beri temerküz itmiş veya iliklerimize kadar işlemiş bu ‘adât-ı sekimeyi ref’ ile cedd-i esâsâte rabt iderek ona göre çalışmak istiyoruz: Hürriyetini istihsâl itmek isteyen nisvânımızdan göreceğimiz tezâhürâte istinâd-ı hareket itmek isteriz.

Alacağımız muvâfakiyyet cevablarının mîkdârı hadd-i ma’kûl bulursa teşebbüsât-ı cedideye tevsil ideceğiz. İşbu programın ta’dil ve tebdil-i cem’iyyete iştirâk idenlerce taleb idilebilecek ve andan sonra bir tarîk-i müstakimde kat’-ı merâhil idilecektir.

Nisvân üç balâ-yı terakkiye isâle-i hasr-ı vucûd ile çalışan mahdûd cem’iyetler vasıtasıyla matlûb neticeye vâsıl olunamayacağını ufak bir mülâhaza ile pek tabi’ olarak anlaşılır. Grupların tezâyidi ittihâd takviye ider. Ve bi'l-netice her dürlü mütâlabât-ı mahkemenin hey’et-i tevcihiyesi istikmâl idilmiş olur ki bedâyat-ı teşekkülde tesâdûf idilecek bir çok muvânı’ ve müşkülâta bir ‘azm-i metinâne ile mütevekkil bir surette mukâvemet itmek lazımdır. Aks-i takdirde hiçbir şey’e muvaffakakiyyeyi imkânı yokdur ki neticesi tereddüf –i inhitâtdır.

H.C

Musâhebe

Kağıdhâneye Doğru...

Kalem gayr-i ihtiyârî bu dâr sütunlar üzerinde tabiki bir şa’ir rind-i meşreb gibi geziniyor.

Gönlüm sahrâ-i nurda bülbüller gibi bestelemek istiyor. Çünkü: Artık ilkbahardan Kağıthânededen bahs olunuyor.Tarih bile hararetli bir lisân-ı iştiyâk ile “semt-i Sa’dabad” diye yâd ve sitâyîş itdiği Kağıdhâne; Pâyitahtın bu eski dilberi, ihtiyâr-ı hâyecan öz kızıdır..

‘Asırlardan beri kucağında büyüdüğü ve ba’zen uyutduğu sevdâlı Çağlayanlar başında; hâlâ mâzîlerin- şimdi afâk-ı heycanatına karışan – heyâ-hay cübüşdârını fısıldayan behiştin dereleriyle, çimen-zâr latifiyle belki: birçok şa’irlerden evvel:

“Bak Stanbul’un şu Sa’dabad –nev- bünyanına

‘Ademın canları katar âb-ı hevâs-ı canına

Ey sabâ gördün mü mislin bunca demdir âlemin

Püşt-i pâ urmaktasın İnan'ına Turanına
 Cedvel-i sim âdem binse bir zevrakçeye
 İstese mümkün varılmak cennetin tâ yanına.

Neşidelerle: Nedim şirin beyânı bile teshîr iylemekden hâli kalmamışdı. Kağıdhâne; İstanbul'un feyâz ufukları altında ressâm-ı tabi'at tarafından çizilmiş bülend ve kıymetdâr bir tablodur.

Kağıdhâne, 'asırların bize ıydî bir yâdigâr-ı rebi'isi olan bu eski mesire: Kadınlık 'alemine her sene yeni birer zemin küftegü doğurur ... Hâlâ ilkbaharı, rûz-ı hazrı: Kağıdhânenin mübeşşir küşâdı, bir müjdecisi olarak tanıyanlar vardır.

Eski şâ'irlerin "sa'dâbâd" didikleri bu sakin köyün latif ovası: Eslâf gibi ahlâfında hâtıratıyla 'alâkadar bulunur...

Ba'zı kimseler var ki: Kağıdhâneyi meselsel heyheyleriyle ta'rîf ve bir takımları da çağlayanın da tatlı velveleler koparan bülbülleriyle tasvif ider.

Kimisi de harf-i endâzlıklarıyla anladır, Fakat ben, ne zaman Kağıdhâne'den bahs edilse, zevcinden gizli evinin kiremitlerini satarak Kağıdhâne'ye giden kadının vak'asını tahattür iderim.

Mâmafih Kağıdhâne'ye gitmek için istediği izni virmeyen zevcinden kaçan zevce ve komşu kadınlarına katılıb Kağıdhâne'ye gitmesine müsa'ade itmekle beraber kaç 'avdet iden zevcesini itlak eyleyen zevcin hikayeleri de şayân-ı dikkat ve ehemmiyettir.

Bu tefricgâh-ı kadim ve meşhûr; letâfet ve bedâ'î-i i'tibariyle ne derece rengin ise, yine kendi çimen-zâr behiştinde cûy-bâr latifinde ceryân eylemiş vakâ' günâ-gün ile de o kadar zengindir. Kağıthâne öteden beri müellifât-ı şî'iriyye ve edebîyemizde ma'ada muhallidat tarihiyemize kadar girmiş bir mesire-i fer-hafıza olmakla beraber çılgın bir takım erbâb-ı tenezhin herkesçe ma'lum olan ona ma'kûl ve çirkin hareketiyle zavallı semt-i Sa'dâbad pek çok tenkîdat ve ta'rizât altında çekinmekden âzâde kalamamıştır..

Birkaç saatlik bir 'alem-i inşirâh ve tenzih yaşamak için seve seve, sevine sevine Kağıdhâneye koşanların pek çok def'alar derin bir hüznün bî-tâbliçinde 'avdetlerini (s. 4) izân-ı cümle geçen gün giden kadınların bil-zât lisân-ı şikayetinden işitdim:

Bu kadar tekîdâta rağmen; Kağıdhâne hâlâ o bir takım haşarılıklardan tethîr idilememiş..!

Mevki'ini ve şahsiyetini bilmeyen ba'zı erkekler; o menfûr tecavüzleri, me'hûd-ı harf endâzlıklarıyla zavallı kadınları iz'âc iylemek i'tiyâd-ı sefilinden vazgeçmemişler..!

Teşekkür olunur ki her şeyi nazar-ı dikkatinden dûr tutmayan hükümet-i müşfika, bu harekât-ı sefile mütecâsirlerini de ta'kîb ve taciziyeden giru durmıyor...

Bilinemez ne vakitden beri ve hangi bir emel-i vesâit ile her yerde ve her zaman kadınlığın reh- güzâr-ı hayatında beraber baykuş gibi öten bu harf-i endâzlık, ba'zı işsiz ve güçsüz erkeklerin bu eski hastalığı hiç şüphe itmeyiniz ki artık bu tedâbir ve tenevvür karşısında yavaş yavaş zail olacaktır, ve umarız ki: Artık erkek ve kadın yek-diğerine karşı mâzîlerden kalma bir takım uygunsuz mu'ameleler göstermek değil, ancak ihtirâmât-ı mutkabele dairesinde yaşamak usûlünü öğreneceklerdir..

Zîrâ bu hakikat artık unutulmamalıdır ki: Kadın, yâ bir valide, bir hemşire veyahûd bir zevcedir, ve 'ayn zamanda erkeğin yâ bir baba, bir kardeş, yâhud bir zevcedir...

Hakikat böyle olunca; rica iderim: İnsâf idilsun; bu tecavüzler, herif-i endâzlıklar ve sarkıntılıklar bilmem neler, kime karşı...?

'Acaba bu çirkinliklere karşı bugün ağlayan nice 'azimetkâr gözler necîb kalpler mevcûd olduğu düşünülüyor mu? Belki bir hangi erkeğin tecavüzüne, harf endâzlıklarına hedef olurum korkusuyla haftalarca, aylarca –mebrum ve meşrûh bir işini bile görmek için – sokağa çıkamayan annelerimiz, hemşirelerimiz az değildir.!

'Ayn zamanda belki bir kadın bulur da söz atarım zem' ve hayâliyle günlerce sokaklarda bir serser-i mütecessis gibi dolaşan erkekler bulunduğunu işidiyoruz!...

Hayatının koca bir kıymetdâr gününü yalnız üzeri çarşafı bir insan peşinde koşmakla ısrâf ve ifnâ iyleyen bir takım erkeklerin medhekeleri vakitli vakitsiz sokaklarda vakar-ı nisvîyetini çılgın adımlarla çiğneye çiğneye çamurlayan ve taşladan kadın kıyâfetinde yaradılmış ba'zı ziy-i rûh mankenlerin uygunsuzlukları elbette unutulamaz..! Bunlar! Bu kadar ihtimâmkâr ve ciddi tedavilere rağmen pek bati bir suretle henüz geçmeğe yüz tutabilmiş müzmin hastalıklardır ki pençesinden bir an evvel kurtulmamız lazımdır.

Nişantaşı: B. Udviyye Sıdkı

Her Günkü Nakarât!...

Nevvâre Şükrân Hanımefendi Hemşiremizin, kadınlığın sekiz numrolu nüshasındaki makale-i nezîhânelerinde tasvir buyurdıkları vakı'a dil-sûzı okuyub da müteessir olmayan kimse yokdur sanırım.

Bu ve buna memâsil ba'zen mesmû'maz ve ba'dende mechûlumuz olan daha ne kadar dil-hırâş vakı'alar, izdivâc nâm-ı tahtında daha ne me'lum entrikalar çevriliyordu. Her zaman değilse de ekseriya müşâhidi bulunduğumuz bu ahvâl-i me'lemâneye karşı bî-his yabancı kalıyoruz.

Bilmem ki ne zaman, bu 'ataletten vazgeçeceğiz, bu mezellet türlerini ne vakit söküb atacağız. Eminim ki mâra'l 'arz vakıa dil-hırâş okuyanlardan ekserimiz birkaç dakika için on üçüncü sonbaharda solmaklığı mahkûm zavallı kızcağıza kalben acımış, ve sonra bu vakı'ayı zihnimizden söküb atıyormuşuzdur. Hiç düşünmeyiz ki bugün bu kız ise, yarın öbür gün bu bed-baht gibi daha pek çok zavallılar bizdeki hakk-ı izdivâcın rağmen ve pareye tam'en soldurulacak daha doğrusu soldürtürülecektir.

Hak-ı zevcetimizin 'adm-ı gazibine vasıta olacak usûller tahrişiyle işgâl-i zihin istesek, hem-cinsimize mu'avenetden geri durmasak, hakikî bir üsûl-i izdivâc ara'e ve tatbikiyle bu gibi felâketlere meydan virmesek olmaz mı? 'Acaba!...

Bilmem ki niçün? İfade-i merama "beyan-ı fikre çok mâlik münevver hemşirelerimizden ba'zıları bu husûs-ı tekmîl kuvve-ı kalemleriyle teşrih ettikleri halde olan, el-ân, el-ânımı, el-ân uyanmak, dirilmek istemiyor, 'ataletten sanki lezzet alıyoruz?...

Bari 'atâleti terk ile bu hemşirelerimizden bast ettikleri efkâre bâ-lâiştirâk kadınlığın tenvirine hadım olarak, bu müf'id yazılar mucibince icrâ-yı 'amel idub sekâmeti yuksak 'atâleti yırtsak 'acabâ günaha mı gireriz?. (s. 5) Bitâ'eti bırakamayız ki bunları yapalım. O kadar tuhaf tabı'amız vardır ki insanı çıldırtır. Müfid bir risâle mevki' intişâre konıldı mı büyük bir arzu ile onun bir iki nüshasını iştirâk ve mütâla' ideriz. Eğer mündericâtı tabi'imize müvâfık; ya'ni modadan, sukût-ı ahlâkiyyeye dair bahslerden, muğâyir âdâb-ı resimlerden...Müteşekkil ise her nüshasının intişârını sabırsızlıkla bekler, mündericâtı nihâyetsiz sevgilerle okuruz eğer maksad-ı intişârı bunlar olmayub te'min-i fevâidden 'ibâret olur. Ve bu zemîn üzerine ahaliye-i kalem iderse o zavallı rağbetsiz bırakır, tuval iden nüshalarını elimize alub bir kere bilub okumak istemeyiz. Sonra kadınlığın tenviri için uğraşanlar, 'adât-ı sekimenin seddine çalışanlar istedikleri kadar uğraşsın; bütün kuvvetleriyle çalışsınlar, sa'ileri

kağıda kalub fa‘ale çıkarılmayacak olduktan sonra ne kadar uğraşırlarsa uğraşınlar netice hiçdir. Tedenni. Daima tedennidir.

Emin olamayan ki ‘azmimizde sebât göstermez, geçici heveslerin zebûni olur, düşünülen ve ta‘addad idilen efkârı mevki’ tatbika koymaktan çekinirsen; yuvarlandığımız hatre-i nisyândan kurtulamaz. Mufid mecmûaları mütala‘adan ve okuduklarımızı tatbikden istinkâf ider fesâd-ı ahlâkıyye medâr olan nişane i‘tibâr eylesen esirelikden tahliye edilmez, ezilir, her zaman içün tahkir idiliriz.

İşte bedâheti gün gibi meydanda olan ataleti el-ân sürükleyüb götürmekliğimiz hamâkatden başka bilmem ki ne ile tefsir idilir?

Uyanalım. Azizem karilerim. Bitaeti bırakalım ki hak-ı meşru‘umuzu iktitât idebilelim.

Eğer el-ân müfid mecmuâları mütâla‘adan istinkâf idub, resm, moda, bilmece vesaire hatrı için gazete satın alır veya kıymetdâr zamanımızı (?) ile geçişdirirsen nisviyyete darbeyi kendi elimizle indirmiş, evlâdlarımızda ‘ayn his ile yetişmiş olacağından vatana vahim rahneler açmış oluruz. Bari bundan sonra düşüncelerimizi hakîkî faidelerle tahsis idelim. Evlâdlarımızın münevverü’l fikr olarak yetişmesine bezl-i sa‘y eyleyelim. Bırakalım hissizliği terk idelim; her günkü nakarat değil mi?

Âyazma: Raife Halil

Trabzon’dan Mektûb

Muhterem Kadınlık Müdiriyet-i Behiyesine,

Bir zulmet-i keşife içinde kalan kadınlığımızı tenvire çalışan cerâ’idin muharrire ve muharrirleri tezâyid itdikçe bizim düşüncelerimiz ve ümidlerimiz hep tecdid idiyor, büyüyor göğsümüz kabarıyor.

Çünkü o gazeteler hep kadınlığın bu sükût çare-sâz olmak için çalışıyor. Kadınlık bu gün bir harabe zâredeki baykuşun âvâzı kadar da bir ses çıkarabilmeğe muktedir değildir. Çünkü ekseriyyet-i ‘azimesi cehlin pençe-i bî-amanında pûyân-ı esâret ...

Biri ikâz ve fedekârlığa da’vet iden bu gazete iktisâb-ı hak nokta-i nazarından delâ’il gösteriyor. ‘Adât ve ‘ananât-ı kadimemizin hal ve istikbâle ne gibi darbeler indireceğini bildiriyor. Biz kadınlar bu fırsattan bâlâ-istifade ara’e idilen tarîk-i müstakîmede kat’ merâhal itsek olmaz mı?

Niçün hâlâ rehâveti terk itmiyoruz. Çalışmağa mecbûr yalnız birkaç muharrire muharriru mıdır ki?:

Ekseriyet ‘uzmâyı teşkil iden hemşire ve biraderlerimiz alan el-ân hevesât-ı nefsâniyelerine karşı meclûb-ı safâhat!..

Binâen-aleyh muharrire-i ‘acz-ı refikâ-yı mesâ’imle birlikde mecmuânıza ve anı idare ve tedvir iden mes’ud ve ‘alî-cenâb hemşire ve biraderlerime kadınlık nâmına teşekkür bî nihâyemizi takdim ile ‘arz-ı minnetdarı ıderiz.

Şu münasebetle biz islâmlarda ‘asırlardan beri kökleşmiş fakat bir çok hanımın mahv ve harâbesini mevcûd ‘âdât-ı sakimemizden rey’il ‘ayn şahidi olduğum bir vakı’adan sözü enzâr-ı intibâh-ı kare’ate terk iderek bu gibi vakâ’ tahammül fersâdan hiç olmazsa olabilmeleri mülâhazasıyla ‘arzını münâsib gördüm. Şöyle ki:

‘Amcezadelerimden bir çocuk taleb-i izdivâc olarak validesini kız tahriri zımında tevsit itmişti. Netice-i tahriyâtda şehrimiz ağnayâsından birinin kerimesi bala-tenhab merâsim-i izdivâciye tedarikine başlanmışdı. Zevc-i haris tee’hül olmağla beraber kıskanç zevce ise zavallı ve masum ve her şeydenbî-habir.

Daha bedâyetinde tezâhür iden bu tabai’ ve ahlâkın ba’d el izdivâc – tahvilât almayan intâc itdi. Merasim-i izdivâciye hitâm buldu. Zevce-i ma’sum hiç tanımadığı, bilmediği (s. 6) bir zevcin âğuş-ı himâyetkârisine atıldı. Bedâyetde pek az devam idebilen tatlı hayat mürûr-ı zamanla ka’in validenin şefkatiyle beraber afül itmekte bir devamdı. Bir herc û merc daimi içinde üç buçuk validesi olabilen zevcehâne halkının ‘umûmiyetle bazıçe-i hakâreti olmağa başladı, buna vicdandır ki hem-cinsini müdafa’a itmek isteyen kadınlar yine kadınlığı müdhiş uçurumlara sevke sa’i ve yine kadınlığın hukukuna erkekler elinde pâ-mâl hakaret idiyorlar. Çünkü ka’in valide ve görümceler, zevci, zevce ‘aleyhine hareketde bulundurmaktan asla hicâb itmiyorlar. Zavallı zevce, pederinin hânesinde envâ’i naz ve ta’amile perverde iken mu’âşeret-i beşeriyye ve adame-i hidmetten ibaret olan izdivâcın pek mu’lim sefehâtine kendisini atmış bulunuyordu ki ye’sini ancak çeşmânından dökülen dumûğ-ı müessirle teskine çalışıyor: ağlıyor, mütemadiyen ağlayordu. El-ân şimdiki gibi hâtırımdadır. Zavallı bir gün yanıma gelerek “hemşireciğim” o senin ‘amucezaden olacak zevcin, her gün dinlemek mecbûriyetinde bulunduğum kelimât-ı müstehcenesiyle asık cehresinden Allah beni kurtaracak mı? Her halde intiharı tasvim ve tasvir idiyorum, lakin şu üç bî-çare ma’sum mu nasıl ve nereye bırakayım diyor” ve medid hıçkırıklarla ağlayordu. Bu halde mukâvemet ‘admım ‘alâ. Ben de onunla ağlıyor böyle zevcelere la’net-i hevân oluyordum fil-hakika devam eden bu münasebetsiz ahvâl altı ay sonra zevcenin yemeği biraz geç pişirmesinden dolayı

zevc olacak kalbsiz tarafından tatlık idiliyor... İşte bizdeki usûl-ı mu'aşeret!... Ki neticesi mahv ve harabetdir. Bu gibi münasebetsizlik yüzünden mevcûdiyeti madiye ve ma'neviyeleri harâb olan kadınlar pek çoktur. Hemşirelerim! Şu hikâyeye itdiğim mes'elesizler için bir ders-i intibâh olmalı ve zevciliğe intihâb ideceğiniz kimseyi bir takım kuyud-ı şerâit tahtinde bulundurmağa çalışmalıydınız. Ancak bu halin müsebbibleri erkekden ziyâde kadın olduğu için, dünyada hiçbir mahlûk tasavvur eyleyemeyiz ki hem-cinsine ihânet itsün fakat biz kadınlar ihtirasât-ı noxsâneye ve çekememezlik yüzünden kadınlığımızı mahv ve perişan idiyoruz. Böyle devam idersek kariban her bir hakdan sakat olmuş bulunacağız ki mücahadetinizi tamiyen istikbâle hazır itseniz daha muvaffık olur zan ideriz.

Trabzon: Bedriye

Meşhûr Nisâdan Mâ-ba'd

Ümmü'l-Fetâ: Ceyş-i Cenâb-ı murtazadan şol yiğitin validesidir ki vakı'a-i Cemel'de Hazret-i Ali tarafından 'asâkir-i muhalifine mushaf-ı şerif ibrâzını müte'ahhid olarak ortaya atıldıkda ibtidâ sağ elini ve ba'de sol elini andan sonra dahi mushaf-ı şerifi sinesi üzerine alarak canını feda itmişti.

Ümmü'l-Fazl: Ölce "Esmâ bint 'Amis" unvânında bil-münâsibe beyân olunan ümmü'l-Fazl-i lübâbe dir ki Haret ibn-i 'Abbas'ın zevcesi ve ezvâc-ı mutahhere-i Hazret-i Peygamberden cenâb-ı Meymune bint el-Haris'in hemşiresi bir sahabiye-i vel-eşandır.

Ümm-i Kehe: Sahabiyatdan bir hatûn olub ayet-i feraiz ânın hakkında nazil olmuşdur, meşarûn-ileyha ashabdan Evs bin Sabit el-Ensari Hazretlerinin zevcesi idi. Müşarûn-ileyh Uhud Gazvesinde şehid olarak zevcesi müşarûn-ileyha ile üç kızını terk eyledik de 'ammizâdeleri cahiliyet 'adeti üzere cemi' muhallefâtı ahz ve zevce ile kerimeleri mahrûm kalmışlardı. Çünkü âdât-ı cahiliyece nisvân ve evlâd-ı inâs mirasdan mahrûm buldukları bir zamanda "ve li'n-nisâ-i nasib" ayet-i kerimesi nazil oldu. Bunun üzerine sahib-i şerî'at Hazretleri merhum müşarûn-ileyhin malına vaz'-ı yed eylememeleri hakkında emr ve tenbih buyurub ba'de hısas-ı rasiyeyi natık olan "yuvassiküm-ullah" ayet-i kerimesi nazil olmakla Ümm-i Kehe'ye semen ve kızlara sülûsan ve mütebâkisi diğer ta'allukâtına taksim ve 1'tâ kılındı.

Ümm-i Gülsüm: Fahr-i kainât 'aleyh ekmel et-tehiyyat efendimiz Hazretlerinin küçük ortanca kerimeleri dir ki en büyükleri Hazret-i Zeyneb ve en küçükleri Hz. Fatma olub diğer iki kerime-i nebeviyye olan Hazret-i Rukiyye ile Ümm-i Gülsüm Hazretleri ortancadırlar: Bunlardan Hazret-i Rukiyye, Ümm-i

Gülsüm'den daha büyük idi. Risâlet-Penâh Hazretleri Hazret-i Osman'a ibtida Rukiyye hazretlerini ve ânlar irtihâl buyurduktan sonra Ümm-i Gülsüm cenâblarını tezvic buyurmuşlar idi. Hazret-i Osman'a " Zi'n-nureyn" lakabının tevcihi bundan dolaydır.

Ümm-i Ma'bed: Sahâbiyatdan olan meşhûr Ümm-i Ma'beddir ki ashâbdan Halid Huzâ'i Hazretlerinin kerimesi ve Ebû Ma'bed el-Huza'i 'nin zevcesi âtikâtü'l-huzâ'iyedir. Hazret-i fahr-i risâletin Ebû Bekir es-Siddîk ve âzadlısı Âmr bin Fahir ile birlikde Abdullah bin Erikî el-leşî rehberliğiyle medine-i münevvereye (s.7) esnâ-yı muhâceretlerinde "kadide nâm mevzî'da uğradıkları "hayme-i Ümm-i Ma'bed" işte bu Ümm-i Mabel'in haymesidir.

Ümm-i Musa: Ümm-i Musa kahramane didikleridir ki Muktedir Billah el-Abbasi'nin Ümm-i Velid ve âlet-i ıcrâ-yı saltanat bir mutehakkim cariyesi idi. 'Azl ve nasbı ve redd ve kabulü bütün ânın irade-i keyfiyesine bırakmışdı. Hatta veziri Ali bin İsa'nın Ümm-i Musa ile aralarında münâferet-i şedide vuku'una mebnî vezaretten istifaya mecbûr olduğu vaki' olmuşdur.

Ümm-i Harun: Tabakat-ı Mevlana Şa'râni'de mezkûre olan veliyelerdendir. Haifin-i 'abidinden idi. Yalnız ekmek yir ve intizam halî aramaz idi. Yigirmi sene müddetle başını taramayub düzeltmemiş olduğu halde saçları sair kadınların saçlarından güzel idi. Kırklarda arslana rast geldiği vakit "eğer bende rızkın var ise gel ye" dir idi. Arslan bunu görünce havfından kaçır idi. Kaddesallahü sırrehâ.

Nigâr Cemâl (Mâ-ba'dı var)

Cümle-i Hikmiyye

-Valide ruh-ı hânedir.

-Bahtiyar kaldıkça sa'adete inanmayız.

-Kadınsız ev, ruhsuz bedene benzer.

-İnsanın istihlâk idildiği hevâ kendisi için bir sem'i katildir.

-Çocuklarda öksürük ululanmış bir ateşdir.

-Evlendikten sonra yaşanması bilinir.

-Öğle yemeğinden sonra uzanınız, akşam yemeğinden sonra geziniz.

-Kadın rahimden başka bir şey değildir.

-Evlâdını irken evlendiren ebeveyn şeyhuhatı onlara telkih ider.

-Surûr hüzn ile nihâyet bulur.

-Kırk yaşdan elli yaşına kadar kadınlarla çoğu tamamen mecnun değilseler bile tahammülü güç bir tabi'at ve ahlâkdadır.

-İnkîtâ' tam'at zamanında derki: Kadın kıskanç “ veya ekseriya ifrât derecede zahide olur.

Kısm-i Edebî

Şark Hurâfelerinden:

Fesâne-ı Garâm 1

Kardeşim – ‘Aliye Suzân’a

Şarkın kadim ma’bedinde nurdan melikeler.

İşlediler ipek zevrakçelerden ilâhi kaseler!..

Belde-i ‘aşk bir samt vesaire bir nurken gice

Fağfûr kadehlerde dağıldı şarablar gizlice

Esâtîri veliyeler ellerinde yakut kakmalı buhurdan

Maî gözlerinde şarkın renk-i seher parlayan

İlaheler indi mahfi mahallere vecd-i sükun...

Ma’bed-i canân içinde yükseldi bir neşide-i füsun

‘Aşk ma’bedini doldırdu behişt-i sahralar..

Dağıldı semâ-ı izlâlîne simin sitâreler..

Ceviz oyma büyük kapu açıldı ona hürmeten;

Göründü sanki arkasında hülyâlı bir şems ‘ıdden

Başında âyali tacıyla bir ihtişam bir peri!

Girince nur, ziyâ doldu ma’bedin siyah yerleri..

Melike önünde pir-gurur, ileriliyor arkada bir âlây

Göründü ma’bedin kabısında altun bakışlı ay

Dolaşdı mest ve garâm içinde kadehler zevairi

Herkes görmek istiyor, bu gelen genç misafiri..

Âsya başında dudağı çıkdı münire şanlı,

Kolunda kendisini ona teslim iden şûh nişanlısı...

Dudağındaki sırma teller sarkıyor yerlere;

Çıplak çengiler yorgunlukdan atılmış ellere!.

Mesnu’ direklerle döşemeli bir avlu

Yerlere serilmiş kaba toylı kadife bir hali;

Bu iki müessire ilerledi ki sahraya per-hiss-i garam

Sakin ruhlarında bilirdi ki bir âhenk-i sürûr

Karşıda oturmuş, âl minderde yetmişlik bir ihtiyar,
 Gözleri bir چراغ-ı sa‘adeti içinde pür-nûr rizeler saçar..
 Elinde uzun bir çubuk, belinde şal kavşak,
 İpek kalapudan bükmesi, yerlere saçak saçak
 Nısf elil hevânındalar bir neşide-i miyâh okur
 (s. 8)

Bütün menkıbeler, sakbeler pür-mest-i huzur;
 Mahfelde, ihtifali seyr iden genç kızlar, husud melikeler
 Hepsi mermer sütunlarla müzeyyin salonlara indiler
 Şarap kadehleri mest içinde gezdi zevârı bir daha
 Okunuyor mahrabda mesnevi, minberde lâ-havtı bir daha.
 Mesâfeler dağıldı, açıldı per nur bir cümle-i visâl
 Kol kola girenlerin pervâz itdiler per-veche hayâl
 Bu şanlı düğün devam itdi kırk gün kırk gice
 Bütün Mısır’ın kalbinde yaşadı daimî bir ihtisas-ı mehice

28 – Nisan 23---Darül-mu‘allimât

Müfide Meliha

İnkisâr-ı Hayâl

Bu gice yine zehrâbe-i hayatımın elvâh-ı faci‘ayı karşusunda emelsiz bir kelebek gibi titredim; süslediğim hayallerin inkisârları önünde ümitsiz bir ruh gibi ağladım..! Benim bu gözyaşlarım enis-i hayat mıdır bilmem?.. Ben onlarda müteverrim sa‘adetlerin sararmış tebessümünü afûl iden şefakatlerin kararmış veda‘ını görüyor ve buluyorum.. Evet; bahar, zümrüd tüllerle hırâman geldi. Efsûs.. Şâ‘ir-i tabîat olan bülbül, o şirin mahlûk bile bestelediki eş‘âr-ı bedâyi’yle âfâkımda gezinen şivân-engiz ğamları kahr edemiyor; o her kalbi vecde getiren füsunkâr teşâyidiyle-hasta ruhun’azâblarına bir mersiye-i teselli okuyamıyor. O sürûd, belki ıssız çöllerin sefil (s. 9) âğûşunda yaşayan ve ‘ömür mekhûru için şem‘a-ı saâdet dilenen bed-bahtlara bir terâne-i elemdâr, bir mûsikî hicrân olur. Fakat ne bileyim ki bu terâne bana hazinli bir feryâd kasvetli bir iniltiden başka bir şey değil...

İşte ben burada, nihâl-i şebâbımı mesmûm felaketlerle ağlayan bu zalim gicede, mu‘ammâ-i tabîatın cer‘ elemine kimi içeren zindanlı dakikalar yaşıyor ve karanlık ufuklara saye salan müktrib bu sükûnun elhân-ı giryedârını işiterek mahzun oluyorum... Nihâyet; zulâm-ı şebîn ânûd gölgelerini teyrasere-i nur ile delmek isteyen dalgasız gözlerim jaledâr sünbüllerin ‘amâk-ı sefidesinde ateşin

mahrûmiyetlerle çırpındı. Ve ihtizâzlarile tevkif itdi.. Ben de yine nevmîd, lahûti alemlerin efserde sessizliklerine daldım bınaldım.

Off: Oof..! Neşve-i rûh ile titreyen fakat bî-sûd saâdetleri puşide-i matemle örten – hain bir gice!..

Gönlüm kadar dargın şevkim kadar harab bir leyl-ı ğamiksâr! Evet emvâc-ı yeis ile dolu bir deryâ-yı zulmet!... Ne kadar hazin... Yıldızlarda bile bir mutûremenin son ved‘a –dil-sûzını andıran sönük bir infi‘al, a‘mâk mubhemiyetde pinhân güneşe yalvaran mazlum bir ada, ma’sûm bir melâlet var.. Heyhât ki; Bende de, artık bu mez‘ic dakikaların âgûş ihtirâsında ezilmekten bî-tâb; bu, mezar kadar korkunç, ölüm kadar tatlı hülyadan ayrılmak emeli çoğaldı.

A‘mâk-ı hayatıma şafakı rize –saçan mükevkeb gicelere bile nedâmetle la‘net itmekle, yalnız ruhumun, âmal-ı metrukesini hiç olmazsa bir kaç damla mütehassır yaşlarla ıslatmak ihtiyacı var... Bu ihtiyaçla bilmem daha ne kadar çılgın akşamların cevri kendi seheri dakikalara kavuşacak. Münkesir hayallerimi bir mehd-i sükûn içinde avutacağım?

Panğaltı: ‘Aliye Suzan

Bir Bed-baht Pederin Hicrân-ı Ğaramı

Hemşirem Sahra Nihad’e

Kızım:

Şu satırlar beşeriyetin ızdırabât-ı gûnâ-gûnü ile bî-huzur olan kalb-ı meridemin istimdâdından başka bir şey değildir. Şimdiye kadar sihiringin dalgamın her hatvesinde önüme çıkan her heykel-i ğam melâlik-i çehre-i nuhûsetinden kurtulmak için her an bin türlü felâketin, bin dürlü ocağ-ızdırabâtın önünde sükût-ı hayale uğrayan bu gadâr-ı beşeriyetin bir ferdi aciz-i olan zavallı pederin gerek o an saadetinde ve gerekse sa ‘adet-i ihtizârında terâne-i sefâletden başka bir şey duymadı. Bî-çare valideni de fezânın derin boşlukları içinde yalnız bıraktı;... ne dedim; hayır!

Evet: senin o kıymetdâr vicdanını bana hayatımın mes‘ud dakikalarında hicranlarımı deşmek: Her an tefekkürâtımda o vücudu tahayyül etmek için: Yalnız kızım seni bıraktı.

Evet: Kızım hayat. Şebâbımın uzun hatveleri ile mürûr iden ‘acül dakikaların her biri bana yar “hiçbiri beni mes‘ud ve mesrur iylemedi; daima gençliğim, büyük hicranlar tahammül-fersâ elemelerle geçdi; işte zavallı pederinin nahûset-itali‘i!...

Çınğıraklı Bostan: Nezâhat Sadri

Pençe

Pol Borje'den

Mütercim: Nezâhat Sadrî

Vakı'a Niş'in büyük kumar salonlarından birinde idiyordu: O zaman her yerde 'adeta bir servet kazanan bir Rus prensinin zarından bahs idiliyordu; rivâyete nazaren kumarhâne ta'birince yarım milyon frank uçurmuşdu!.

Binâen-aleyh yeşil masa etrâfında, çehreler zamanın letafetine rağmen hüzn-i engîz idi;

Bu efsanevî oyunda bulunduğum zaman ilk evlâ nazır dikkatimi birisi celb etmişti: O nev 'inden ki hiçbir vatana mensûb olmadıkları mevsime nazaran eğilse benden sen muvarice, Londara'dan Paris'e, Kahire'den Monako'ya hulâsa bir fâsıl ve mevrimi –Kadınları “ziynetleri oyunları olan şehirleri serserîyâne dolaşırlar: Rober Dars nâmında olan bu zât otuz beş ile kırk arasında bir diplomat veya hilekâr tavrında idi: San'atı ise sizi uzun uzadıya itğal etmiş olmak için evvelce ihbâr ideyim ki sadece mürâcaat idi: yüzde on beş “yigirmi” altmış ve hatta daha fazla fazile akçca ikrâz idiyordu! Fakat bu menfûr san'at siyah bir inci takılı Palas Dur'un bakalık- o kadar mâhirâne (s.10) ihfâ olunmuş idi ki evvelce ihtâr idilse gördüğünüz zaman inanmazdınız!...

Bir gece bakara masası etrâfındaki âşina-i çehreler meyânında faiklerimden birisinin mahdûmı Rene dahi bulunuyordu, bu delikanlı izdivâc itmek üzere idi. İhtimal: Şimdi nakl ideceğim vakı'a kâim peder ve validesi için fenâ bir hevâdat olacaktır; onun uzatdığı şeyler...altunî değil, fakat bank kaimeleri idi: Her yeni bir eğilişinde çehresi 'ilâm-ı hiddet-i izhâr idiyordu; nihâyet önünde bu kıymetli kağıdlardan bir dane kaldığı zaman hiddeti fevk-al-âde olmuşdu. Şimdi kalkmışdı, Şiddet-i hareketinden korkarak tevkife çalıştım. İlk tesâdüfümüzden müteehîr olmaksızın ve yahud pederinden havadis sormaksızın:

-Dün on bin frank, yekûn on bin frank, halbuki mecmu'î otuz bin frank gayb etdim. dimekdir; ancak bu şerait dahilinde istikrâz ile uyandım. Âh Nis'de pâre pek pahalı. Tamamı tamame yüzde yüz faiz!..Evet halbuki bu parayı almak için adeta recaya mecbûr oldum – eliyle göstererek – işte o alçağa yenildim-vasiyetinde kin ile beraber bir hürmet memzûh idi. Zaten en gazûb oyuncular böyle akçe makrazlarına? karşı ikinci bir ihtimalle mebnî ihtiyâtkârâne davranırlar.

İşte bakınız hala oyuna ithâme ki var; bilir misiniz; işte yüz bin frank ile girişdi, halbuki şimdiye kadar dört defa milyoner oldu. Mülâhâzası pek basit ancak benim gibilerin imzâsı mukâbilinde pare viriyor; çünkü teeddiyye idileceğinden emin!....

Âh! Bu oyun merakını terk idebilsem: O şabkamın ucunun bile görmez, şimdi Paris'e giderek imzaman şerefini muhâfaza lazım: Yiğirmi bin frankı bir elde gaib itmek.. Hayır "görülmemiş şey'i." Allaha ısmarladık; ihtimal şimdi bir avans istersem Mösyö Daris, yüze iki yüz talep ider " bu yıl Bahr-i sefid sahili bana yaramıyor. Şimdi gidüp trene bineceğim.

Gençlik ve kumarın adm-ı irtibâtını anladığınız bu mukâlemeden üç gün sonra ayn salonda ve ayn zamanda ısbât-ı vücûd eylemişdim, Darsi orada hala oynıyordu, bu dökmüş, çehresi üzerinde sert ve müteherik gözlerinin ma 'nâyı hakikîlerini nazarımda tecelli itdiriyordu, fakat şimdi hep gaib idiyordu..!İhtimâl ki o da yarın Rene, gibi 'ayn şerâit tahtında yüz bin, iki yüz frank istikrâz ideceğinden!... İki gözlerinde bu arzuyu kemâl-i merakla okumuyordum,; bu küçük sahne-i ahlâkı önünde hissiyâtım o kadar kesb-i şeddid itdi ki o gice orada beraber aman ressam dostum bir Biruni'yi dahi iştirâk itdirmekden kendimi alamadım. Birudatın karikatür ve simâ resimlerinde meşhûr bir zât olduğunu bilir veya bilemzsiniz; Rene'nin vesailerinin âhz-ı sâri fikr-i mübhemiyeye ressamın nazar-ı dikkatini ruhunun loş hakikîsini, o simâ-yı müstehceni açıktan açığa ara'e Darsi'ye celb itdirdim. " Her ne kadar bu Darsi'den bana bahs idildi, ise de inanamazdım... demek doğru .. Şevkâ bakınız... İşte aman o ne kafa, o ne güzel gözler."

Sonra fotoğraf alırken bir dakika sükûtdan sonra "-mahverât üzerine akçemi ikrâz idiyoruz; bu bana Mösyö Isturmelik hâtıratından okuduğum bir şeyi tecrübe itmek arzusunu viriyor; bu hâtıranı bilmez misin! Orada; romanda vuku'a gelen bir hilekârlığın hikâyesi vardır. İşte bir kurst! Bunu... hayır sana vaki'ayı? Anlatmadan şaşıracaksın şimdi evlâ istimzâc itmeyeceğini ve saniyen bana mu'âvenet ideceğini va'd it... Müsterih ol, şayân-ı ehemmiyet bir şey değil.. Muvafakiyetimin bir haftaya kadar husûl-pezîr olacağını te'mîn ve Rene'nin sızdırdığı on bin frankı alacağımı va'd iderüm: Şimdi bana fazla bir şey sorma: Sana evelce haber vereyim ki biraz şiddetli bir mars yapacağım!.. **(Mâ-ba'dı Var) Çingıraklı Bostan: Sadrî**

Küçük Hikâye

İki sene mukaddem güneşin altın saçlarını sakın bî- pâyân denizin maî kıvrımları arasına nisâr itdiği gömdüğü bir gündü. Onu semâi gözleri zerrin

saçlarıyla ve narin ve nermin endamıyla ne kadar latif “ ne kadar fuhr-fezâ bulmuşdum. Evet onda mukâvemetsiz bir cazibe ve nihâyetsiz tatlılıkları, ma'nâları iştirâb iden derin nafiz nazırları vardı. Onun tâ kalbine kadar kadar nüfuz iden nazarları (s. 11) arasında nâ-mütenâhi bir zevk bulmuş ve bana karşı onunda lakayd kalmadığı, mütehasıs olduğunu okumuşdum. O rakib olduğu sandalla arkasından ta gaib oluncaya kadar bir daha tesâdüf idememekden mütevellid bir ızdırâb ve hüsranla içimi çekerek bakmışdım. O zaman onu tekrar görebilmek için ne kadar heycân âver dakikalar yaşadığımı hatta ümitsizlikden uzun gözyaşları dökdüğümü hâtırlıyorum. Fakat ona bu kadar nâ-mütenâhî Bu kadar bî-pâyân merbut kalacağımı his itseydim, günlerce sahilde onun gelebilmesi ihtimali olan yerlerde ateşin bir iştiyâkla dolaşır mıydım.

Bir hafta sonra; ona ilk tesâdüf ittiğim yerde bağçemizin parmaklıklarına istinâd iderek dalğın bir halde onu tahayyül iderken bir siyah kadının hafif adımlarla yanıma yaklaştığını gördüm. Bu siyah kadının bana doğru uzatdığı ufak maî ve mu 'etter bir mektubu elinden isti'câl ve heyecanla aldım. Kadın uzaklaştı. Ben de bağçemizin çam ağaçlarına doğru ilerleyerek ve titreyerek mektubu açdım.

Mündericâtdan bir haftadan beri bir an bile hâtırımdan çıkartamadığım şukûfe-i hayâlimden? Olduğunu anladığım zaman ne kadar sevinmiş bir çocuk gibi koşarak odama çıkmışdım. Ben de 'ayn renkde 'ayn kat'ede bir mektupluk kağıd çıkartarak derhal ona cevab yazdım. Adresini de yazmış olduğundan bir dakika bile fevt itmeyerek postaya koşdum. O dakikadan i'tibaren ruhen, hissene,tamamıyla değişmiş, mes'ud gençler sırasına geçmişdim. Haftada hemân bir iki gün münasebetimizi bilen dadısı vasıtasıyla buluşuyor görüşüyorduk. Her mülâkâtımızda istikbâlimdeki tatlı emellerimizden bahs ider. Ve ayrı yaşadığımız zamanlarda da yek-diğerimizi düşünerek müsterih yaşardık. Ben anın için çalışmağı kendim için bir vazife 'addeder. ve daima böyle hareket iderdim.

Heyhat ki: Bu gün o nihâyetsiz emellerim söndü, bütün ümidlerim mahv oldu, Evet onu harîs tabîatın gadar, haris pençesine ebeddiyyen görmemek üzere bıraktığım günden beri her şey mahv oldu. Şimdi gözlerimin önünde yalnız onun bir menekşe gibi salon narin çehresi ve solgun dudaklarının üzerinde toplanan kırmızı kan pıhtıları var belki yakın bir zamanda ben de teverrüm ideceğim her halde öleceğim her halde ona refâkat ideceğim...

Şehzâdebaşı: Nemide Mukadder

M. Sami'ye Tuhfe

Melekler Dünyasında!...

Ilık Reyhân ğarâm titreyor... Meyâh-ı behiştin hizâb-ı la'lini altûn kumların damen nermininde sıcak dudaklarını uyutmuş.. Mahfel-i melâik olan muhitin ufuk ve fezâsında bir hande-i la hevt ipek kanadlarını uyanıyor. Revâk- 'aden - hülyada neş'eden nireler emelden avizeler 'aşkdan şemalar gülüyor... Şirin bir vecd ile 'itr nebâtından aldığı bâr-bûy-ı meleklerin bâl-ı meşmisi üzerine serpen rüzgar; güfte-i 'aşk-ı derin ihtizâzlarında besteleyor. Bu mültefit 'alem müstesna 'ide geniş bir nefes aldım. Gurûb-ı âmalın hazin rahatzârı safihe-i hülyamdan silindi. Menekşe örtülü melâikede âvâre-i ümidlerimin hafif leylak kokuları aşdı...

Birçok kanad refrefeleri...Katran-ı şefikden mebzûl gül goncaları, zerât-ı bahçemden mütevellidir. Hıtâm-ı muhabbet çiçekleri tekvûn ve tenbit idiyor. 'Asabî bir feriştenin nermin parmaklarından kaçan birer 'ad, saha-i hayalimde rengîn kavis kızahlar yaşıyor.

Sisler tüller arasından şiddetle fırlayan ikinci bir melek güzel bir yıldızın sarışın gözlerinde haris puselerini bayıltıyor... Bulutların sine-i kitânımda düğümlenen jale baharlarını üçüncü bir melek hâr dudaklarıyla emerek izabe idiyor.

El-hasıl melekler dünyasının mevcûdeleri bir nisan bevrâsıyla yaramazlaşan maî denizlerin şûh mağazalarını tanzîr idiyor.

Bu şefik-i 'alem-i müstesnâyede geniş bir nefes aldım. Gurûb-ı âmâlîmin hazin ihtizârı safihe-i hülyamdan silindi. Menekşe örtülü cihân-ı melâikede avareümîdler imin hafif leylâk kokuları ucdı....

Fatih: Mu'azzaz Salih

(s. 12)

Terzilik

Terzilikden Mâ-ba'd

Çocuk Kundak Bezleri Silsilesinden

Göğüslük

Göğüslük yapmak içüm tertibi dilmesi lazım gelen model gayet sade ve basitdir. "Şekil 6"

Şekilde görüldüğü vechle "A", "B" gibi şakûlî bir hat temdid idiniz. İşbu hatın uzunluğu 25 santimetre olmalıdır.

Ba ‘de “A”dan bede ile modellin bir tarafda noktalarla gösterildiği vechle” “A” ve “T” mahli 3 santimetre “T”, D mahali 4:3 santimetre ve D,E Mahalli dolunda 4:5 santimetredolunda olmak üzere noktalarla işaret idilmektedir.

“E”, B mahallerinde göğüslük kırma mehlini araya ider. Yukarıda zikri dilen kısım çocuğun boyuna isâbetidecek mahal idi.

(s. 13) Şimdi boyundan aşağı ya ‘ni gögse ‘aid kısmına gelelim:

Evelce temdîd idilen hat-ı şakulinin? “D” kısmı ile “F” arasını noktalarla vasıl ve ba ‘de “E”, “F” arasını yek-diğerine rabt idersen “D”, “F” arası 3,4 santimetre ve “E”, “F” arası 1,5 santimetre tulunda olmak üzere çizilmelidir. Ba ‘de modellin sol tarafındaki “T” markalı kısmı 1 santimetre farz idersen “S”, “J” harfleri arasına temdid idilen hat “j”, “F” ile nihâyetlenir. Şu tafsilatdan anlaşılan bir netice varsa o demişdir. Hurûf-ı heca ile yek-diğerine rabıt edilen hutut mevâsile birer nisbet dairesinde kaçar santimetre oalcağı gösterilmiş ve biçilecek gögsün boyun cihetinin ne kadar açık olması lazım geleceği şu hesâb mucibince tatbik idilirse usûl ve fena muvafık bir suretde model tetîb idilmiş olur. Göğsünün açıklığı –“A” markalı mahalin arası 2, 3santimetre olub “H” harfli nihâyetlenir, şu halde “J” , “H” arası 4 santimetre tûlında bir çizgi ile rabt idilir.

Göğüslüğün kenar veya çevresi- “H” harfden bede ile kenardan gitmek üzere boyna kadar mentid “V”, “A” kısmına kadar 4 santimetre minvalinde olmalıdır. Şu suretle biçilen bir biçki arzuya pek muvafık bir sûretde biçilmiş olur.

Fakat teşkilde gösterdiğimiz bu parça şüphesiz modellin yalnız bir parçasıdır. İkincisi yine ‘aynıyle böyle olacaktır.

Göğüslüğü biçmek. – yukarıda gösterilen model mucibince biçilmesi matlûb herhangi bir kumaşı iki kat biçiniz, kumaşın tavlı arzıya göre ise de ‘ale’l-‘umûm 27 santimetre olmalıdır. Kumaş katlandığı zaman ‘arz yani genişliği 19 santimetreye: tecavüz itmeli. Sonra kumaşın kenarını modelde araya? idilen “A”, “B” mahline vas ‘ ile bir iğne ile rabt idiniz. Ba ‘de “E”, “F”, “J”, “E”, “H”, “H” “B” “V” markalı mahallerin kenarlarını kesiniz; şu kadar ki kumaş kesilirken dikiş payı olmak üzere 4:5 santimetre fazla bırakmak lazımdır.

Birçok göğüslükler biçmek – vakta ki birinci göğüslük matlûbe muvafık bir suretde biçildi; O parça istenildiği kadar kumaş üzerine vaz‘ ile muntazamen biçilebilir.

Göğüslükler neden biçilir? Göğüslükler ‘umûmiyet ‘itibâriyle pike veyahûd pek sıkı dokunmuş bir nev‘ pamuk pikeden yapılı. Etrâfını nakş işleri veya dantela

yahûd fazteziye muta'allık diğerk bir takım şeylerle tazyîn iderler. Nakışlı patisden göğüslük arzu idildiği takdirde ş u halde patiska veya saireden 'aynı cesâmetde diğerk bir göğüslük daha yapılarak fantezi göğüslüğün alınına konulur.

Kenarı nakışlı göğüslük 'imâl itmek arzu idenler, göğüslüğün etrâfına iki sıra nakış işlediğinden sonra köşelerine zarif çiçekler tersim itilmelidirler.

Vedide

(Mâ-ba'dı Var)

(s. 13)

Kadınlığın Tefrikası: Muharriri: Ebû'l Feridun Mehmed Sıdkı

Katil Mirasçı 9

Nihal'in ziyaretinde uğradığım darbe-i inhizâm; pek reğâbir bir suretde isbât itdi.

Refet, şimdiye kadar yek-diğerkimiz arasında mu'allak k ve mestur bir suretde tekvûn iden bütün isrât-ı kin âlûdumuz artık ortaya çıkdı dimekdir!.

'Azizim sizin Nihâl didiğiniz, o melike-i hüsn ve an ki benim ma'bede garâmımdır.

-Bu kelimeler, Refet'in ağzından çıkarken; Sanih Bey'in benzeri sabsarı kesilmiş, pür-heyecan bir halde dinliyordu- Hiç ümîd etmemeğe sevmediği ve ebediyyen de sevmeyeceği sizin gibi bir zatı böyle küstehâne kapusından koğmak nezâketsizliğinde bulunsun?

-Sânih, evet koğuldum, hakikat i 'tirâfa muhtacdır -Sânih kendinden geçercesine ve birahânedeki oturanların nazar-ı dikkat ve merakını celb-iden yüksek bir sesle – koğuldum...! Aylardan beri (?) kemâl-i hürmet ta'azimle istikbâl idildiğim bir kapudan: Bugün! Bu akşam zımnî bir hakaretle boğuldum... Fakat ben bilmez değilim? Ekdiğiniz tahm-i teşvik ve zamanın şimdi mahsûlini topluyorsunuz..! Beni koğduran sensin! Senin koruduğun hayal ve desaisdir(?)

Refet – Bu söylediklerin eğer bir plan kurmak için isti'mâl itdiğin bir plan değil ise: Sizi koğan ben değil... Benim Nihal'in kalbine ve belki bunun mevcûdiyetine hakim olan 'aşkımdır!

Ma'mafî' mademki iş buralara kadar ilerülemiş; şimdi size tertib iden vazife, kabul olunmadığınız bir kapunun semtine uğramak, ismini bile almak değil büsbütün unutmaktır.

-Sânih Bey “ bu bir nasihat değil mi? Fakat bilmiyorsunuz ki: Benim cesed-i bî-ruhım bile Nihal’in kapusunda yuvarlanacaktır. Yahûd mezara giderken: Onun karyolası üzerinden kalkacaktır!

Refet, böyle bir cinâyetin canisi olursam: Benim değil, ahlâkım bile ebedîbir gurur-ı iftihâr serpecektir...

Mazlûm Bey – Azizim! Görüyorum ki siz, her ikiniz hastasınız! Sizi bu müdhiş ‘illetden kurtaracak bir çare-i ‘acil, tedavi eyleyecek bir tabib-i hâzık lazım!

Refet Bey – önündeki çatal ile masanın mermer taşı üzerinde gayr-ı meri bir takım hutut-ı mahil çizerek – Buyurduğunuz tabib-i hâzık tahminine göre revolver fakültesinden me’zûn bir kurşun olsa kerla..

Sânih Bey – Kangren olmak derecelerine gelmiş hastalar, tedavi edilmez, belki ameliyat ‘ameliyat-ı cerahiyye yapılır. Fakat o mühim ‘ameliyatı yapabilecek cerrah; cesur bilgecelerden neş’et itmiş bir hançer olsa caiz!..

Ortalığı istila iden mütehavvir hazin bir sükût-ı ihlâl iden Mazlum Bey: İşte alkolik beşre en büyük yararlığı..! Diyerek dimağlardan şerareler uçuşdurmağa başlayan o korkunç bizim torba hatme virmek daha doğrusu hemen orada patlamak isti ‘dâdını gösteren müdhiş bir şarapneli basdırmak için hesap pusûlası gezdirmekte olduğu gözlerini kaldırub garson...! Hitabiyle mu ‘âmele-i heâbiyeyi tesviye itdi. Sa ‘ate bakarak epeyce geçirmişiz. Gidelim mi efendim?

Refet – Pek ‘ala

Sânih, kendi sa ‘atine bakarak bendeniz azacık daha oturabilirim, Mazlum Bey..Bilakis zât-ı ‘aliniz oturmazsınız. Çünkü Haydar Paşa’ya vapur kalmadığından bende hâneye gideceğiz. Refet Bey’in ikâmetgâhı İstanbul’da olduğu için... O... Belki kalabilirdi. Fakat hep gidelim. Buyurunuz!

Mazlûm Bey yek-diğerine gazez ve intikam ile köpürmüş bu iki refik ile beraber birahâneden çıkub Bab-ı ‘ali caddesini ta‘kiben ayrılan Refet Bey’den sonra Mazlûm ve Sânih Beyler Sirkeci’den bir araya rakib olarak Mazlûm’un akrabada kain ikametgâhına toğru harket itmişlerdir.

Refet Bey, karlı bir zemin gicesinin zalâm velvele-idarında Cağaloğlu caddesini sermest ve mağrur adımlarla geçiyordu...

(Mâ-ba‘dı var)

Tabâhat

Alafranga Tabâhatden Mâ-ba'd

(Tane Söğüşü)

Tane söğüşü dahi bundan akdem zikr ve beyân oluna. Sığır ve tane haşlamasının ‘aynı işte yalnız suda haşlanmak ve etleri yağlı veya yağsız ve kemiksiz bütün sıkı etinden yek-pare olmalı ve pişince sudan çıkarub tülbentde kuruladıktan sonra tekrar tülbende sorub bir tahtanın üstüne koymalı baskı tahta ve taş altında bir gice alıkoyulmalıdır. Hin-i tenâvilde ince ince muntazam bir surette doğradıktan düz bir tabağa dizilmeli ve tuz ile kara bibere yatırub ikmâl itmelidir. Bunu suyu lüzumlu şeylerde isti‘mâl olunabilir.

Beşinci Takım

Yumurtaların Enva‘ı

“Mantarlı Yumurta”

Mantarın üst kabuğunu çıkardıktan sonra temizlemeli ve doğramalı halka halka gözlük doğranmış soğana ve tuz ve biber ile kavurmalı uyluk gibi ölünce sahne yaymalı yumurta kırılacak mahal açub yumurtaları kırmalı, tuz ile birbirini ikmali akıyla sarısını pişdikden sonra indirmeli vakit geçirmeksizin tenavül olunmalıdır.

“İşkembeli Yumurta”

İşkembeleri güzelce ayıklayub yıkamalı, suda pişdikden ince ince halkalanmış soğan ve tuz ve biber ile suda yağda kavurmalı, ba‘de sahne yayub yumurta yerleri açmalı yumurta taze kırmalı tuz ile biberini öğüddükden sonra kapağını kapamalı tab ‘e muvaffak pişdikden sonra limon suyu gezdirib sıcak sıcak ekil olunmalıdır.

(Mâ-ba ‘dı var)

(Koyun Söğüşü)

Bu dahi yukarıda zikr olunan tane söğüş mislü.

(s. 15)

Mûsikî

Selanikli Ahmed Bey

Segâh Ağır Aksak

Zevk olur giryelerim kalb sefâ-i mestinize

Hiç vefâ uğramamış mı güzelim semtinize

Her düş böyle perişan mı olur dostunuza

Nakarat

İzân

(s. 16)**Bilmece**

Cehlin ma'nâsını ifhâm ider beş harfli öyle bir kelime bulunuz ki ma'kûsen okunacak olursa 'aynı kelime husûle gelsün. Birinci, ikinci, beşinci harfleri me 'kûllâtdan bir şey'in ismi olmakla beraber ma'kusen okunacak olursa bir şeyin ismi olmakla beraber ma'kusen okunacak olursa yine 'aynı kelime ve aynı ma 'nayı müfid olsun.

Mürettibesi: Kızıl Toprak'da kuyu başında Mekkûze Emel

5 numrolu bilmecemizi hal edenlerin bir kısmından vürûd iden cevaplar muvafık olub bir kart postal kazanmışlardır. On iki gündür kart postal kazanlar ber-vece âtidir:

Paşabağçesinden Adile Avnelledin Beykoz'da 40 numrolu hânede Makbûle, Beşiktaş İnâs Rüşdiyesi münteha sınıf talebâtından 72 numroda Güzide Hanımlardır.

8 numrolu bilmecemizin hali şöyledir:

Şimşîr, mişîr, şîr, sîr, şiş mir.

Hal idenlerden birinciliği: Âksaray'da Laleli'de 62 numroda, Naciye Hanım el çantası kazanmıştır.

İkinciliği: Ayazpaşa'da 12 numroda Memdûhe Hanım bir kalem kazanmıştır.

Üçüncü İzmit merkez İnâs Rüşdiyesi muallime-i saniyesi Sadiye Hanım güzel bir roman kitabı kazanmıştır.

Dördüncü ve beşinci: Cağaloğlu'nda Alaca Mescid'de 18 numroda Safiye ve Boğaz içinde mîr-gunde Şahide Hanım beraber işlikli mendil kazanmışlardır.

Kokulu kart kazananların esâmisi:

Kal'e-i Sultaniye Hastahânede birince Abdurrahman Paşa konağında tabîhe, Selimiye mahallesi 55 numroda Hadiye Feyza, Taksim 12 numroda Ni'met, Beşiktaş Yıldız Caddesinde 55 numrodan Emine, Üsküdâr 31 numroda Afet Hakkı, Şehzadebaşı Mukaddes Cemâl, Kadıköy Acıbadem yolu 13 numroda Merzuka Osman, Beykoz'da Yalıköy 32 numroda Nigâr, Beşiktaş Ahlasor Caddesi 15 numroda Münevver Nafiz, Pangaltı M.S, Kadıköy Yoğurtçu Çeşmesi civarında T, Üsküdar'da Sultan Tepesinde Belkis Edip, Fatih Haraççı Mahallinden Mahallesinde 12 numroda Hadice Sırrı, Haydar Paşada Yel Değirmeninde Tepe Sokağında 102 numroda Saadet, Üsküdar'da '(Ayn). 'Atifet Hanımlarla Sirkeci'de Beylik Saraçhâne'de teftiş ve mu'ayine komisyonu kalem odası yazıcısı Es'ad Muhis Antalya Beykoz'da N. Tahsin Beşikdaş'da 12 numroda Dar'ül-fünûndan Fu'ad

Munis, Üsküdar'da Açık Türbe'de Eczacı mülâzım-ı evvel Ahmed Cemil, Topçu Mektub Harbiyesi'nin müntehi sınıf talebesinden Kemâl, Bostancı Ahmed Ta'lat, Mkriköy Bâbân-zâde Abdullah Necib, Çarşı-yı Kebir'de Marpuççılar Sokağında 2 ve 3 numrolu dükkanda ma'rif elbisesi Hakkı Efendi katibi İhsân, İzmir Rüsümât-ı Salon başkatibi Ahmed Hulûsi, Taş Kasabda Deveboynu Sokağında 5 numroda Divan-ı 'umûmiye Kütüphânesinden Ekrem, Topçu Mekteb-i Harbiyesi'nden 'Asım, İstanbul Sultaniyesi Dördüncü sene talebesinden Mahmut Şevket, Üsküdar'da Dolap Sokağında 3 numroda Fuyuzât-ı Osmaniye Rüşdiye birinci senesinden 114 numrolu Sami, Hasköy'de Haliçoğlu'nda rehber-i ittimad-i Osmaniye talebesinden 335 numrolu Ahmed Muhtar Beylerle Pengaltı'da Osman Bey – Sokağında Mazlume Vecihi, Cihângir'de Sürmegir Caddesi bakkal itsalinde 44 numroda Seniha Favaid, Kuruçeşme'de Emin Beyin Sâhlehânesinde Karağal karşısında Melâhat, Nişantaşında Teşvikiye'de Bostan Sokağında Ali Kami Beyin 2 numrolu Hânesinde mesture Makriköy'ünde su deposu itsâlinde 40 numroda Lem'an Hakkı, Sultan Ahmed de 5 numroda Fatma Saniye, Edirne reji başmedârı Rıza Beyin hafidesi Saliha, Ademiyyet İnâs Mektebi müntehi sınıf talebatından Meliha Hanımefendilerden ibaretdir. İstanbul dahilinde bundan sonra vürud idecek bilmeceler mu'teber değildir.

9 numrolu bilmecemizin mükâfatları şöyledir: Birinciye gayet zarif ipekli bir şemsiye, ikinciye kadın olursa güzel bir peçe erkek olursa şık bir gravat, üçüncüye bir çift püde-süet eldiven dördüncüye ve beşincilere birer kitab, altıncı da elli ve daha ziyâde kadar arzuya göre kız veya menâzır-ı latifeye arae ider kart postallar hediye idilecektir.

Bilmecelerin mükâfatları Cihân Matbaa ve Kütüphânesinden aldırılması Kara'et ve kari'lerimizden müsterhemdir.

İsim Semt Hâne numrosu Bilmecenin cevabı numro 9

KADINLIK NUMRO:10

Kapak Sayfası

Birinci sene Cumaertesi 10 Mayıs 1330 28 Cemâzîl ahir Rebi'ül aher 331

Sahib-i imtiyaz ve müdir-i umûr: Hacı Cemâl

Ser Muharriresi:Nigâr Hanım

Hey'et-i tahrîriye müdiresi:Nevvâre Şükrân.

Nüshası 50 paredir.

“Abone Bedeli”: Seneliği posta ücretiyle beraber 80, altı aylığı 50 ğuruşdur.

Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 35, altı aylığı 18 frankdır.

İhtâr: Gönderilen makâlât derc idilsün idülmesün ‘iade idilmez.

Adres: Bab-ı Ali Caddesinde Orhan Bey Hanında 8 numro.

Kadınlığın varlığını ve memleketde bir mevki‘ bulunduğunu müdafa‘a ider.

Cumaertesi günleri neşr olunur musavver gazetedir. Sahâifemiz bil-‘umûm Osmanlı hanımları âsârına küşadedir.

Üsküdar Ahali-i Muhteremesine

Muhtac olduğunuz sına’i dişleri damağsız yaptırmak işe yaramayacak kökleri, ağrısız çıkarmak çürük olanlarını mine ile bilerseniz doldurtmak ve kök üzerine sabit vidalı diş ve tac yaptırmak arzu iderseniz Ahmediye Caddesinde her türlü ma’nâsıyla mükemmel ve muntazam (Osmanlı Tıp Dar-ül-fünûnuyla Paris’den me’zun) Ahmed Hamdi diş muayenehânesini bir kere teşrif buyurunuz. Her halde memnun olursunuz. Mu‘ayene zamanları her gün sabahdan akşama kadardır.

Telefon numrosu 74

(s. 2)

Kısm-ı İctimâ’i

Ni’met Cemil Hanımefendiye,

Tasvir-i Efkar’ın 26 Nisan sene 330 tarihli nüshasındaki “Açık saçıklıkta ifrât” nâm makale-i ma’kule ve mantıkıyesine Kadınlar Dünyası’nın 2 Mayıs sene 330 tarihli nüshasında bir cevabınızı gördük. Makaleniz nihâyetinde Kadınlar Dünyası’nın ayrı bir mütala‘atı büsbütün nazar-ı dikkatimizi celb itdi. Tasvirin bend-i mahsûsiyle zât-ı ‘aliyelerinin ve kadınlar dünyasının mütala‘atını ayrı ayrı tedkik ettik; Netice ‘itibariyle tasfire vaki’ olan bu hücumun gayrı olduğunu anladık. Çünkü: Tasfir-i Efkar “biz dimiyoruz ki kadınlarımız zamanın icabetinden büsbütün tecrid itsünler de Madam el-hayat evlerine kapansunlar veyahud sokaklarda çuvala bürünmüş gibi kıyafetlerle çıksunlar...Kıyafetlerini her halde daha ma’kul bir usûle tatbik itsunler...”diyor esas neşriyat da hey’et-i ‘umûmiye i‘tibariyle şu cümlede neticeleniyor. Hanımefendi şimdi size sorarız, tasfirin tensib ve intihab itdiği kıyafet hiddetinizi celb itmiş olduğu makale-i mahsûsanızdan anlaşıldığına nazaran arzu itdiğiniz artist ve şantöz derecesinde mi kıyafet nasıl olmalıdır? Siz kadınlığın hey’et-i ictimâ’iyye arasındaki mevki‘-i ihtirâmını zann idiyorsunuz? İcabet-i zamaniyeye tevfikde ifrat değil ifrat ‘ale-l ifrata var olduğuna kani’ olamamış iseniz

şu halde tesettüre ne lüzum var ? Hal-i hazır tesettür ve kıyafeti zamanın icabetinden ileri geldiği kanaatinde iseniz aldanıyorsunuz hanımefendi, medeniyet hiçbir vakit kıyafetin şeriki değil; ‘ilmin, fazlın, terraki ve tekâmülün şerikidir.

Memleketimizde bu maa-t-teessüf su-i tefsir ve te‘evile uğradılıyor.

Hey’et-i ictimâiyye arasında bir mevki’ elde etmek için çalışan kadınlar hiçbir vakitte tasfirin mütala‘atına ‘itiraz itmezler ve bilakis teşekkür itmesi lazım gelir. Çünkü bizim yegâne emel ve gayemiz kadınlığı kukla ve şantöz kıyafetle erkeklerin nazar-ı iştilahlarına ‘arz etmek değil onlara bir mevki’ ihtiram bahş itdirmek için çalışmaktır.

Evvelki nüshalarımızda bu kıyafetler hakkında birçok şikayetlerimiz mevcûddur. Çünkü dünyanın hiçbir tarafında görülemeyen bu gülünç kıyafetlerimizle ecnebiler karşısında pek tuhaf bir mevki’de bulunuyoruz. Bugün İstanbul muhitini nazar-ı ‘itbare alarak söylüyorum, kadınlar da bir kısım ekseriyyetin tesettür nâm-ı tahtında girmekte oldukları kıyafetler ne ‘aklen ne mantıken ve ne de medeniyeten kabl-ı tecviz değildir. Misal mi istiyorsunuz? Gülhâne Parkı, kuş dili, Moda Kağıthâne ve Beyoğlu’na gidiniz görünüz, ahkâk-ı hakka çalışan kadınlar; eğer hep ordakiler ise yazık bu emeklere, yazık bu mücahede!...

Hanımefendi siz mi daha fazla tasdi‘ itmemek üzere şunu da söylemek istermeğe icabet zamaneye göre tecdid-i kıyafetde aramaktan ziyâde tahsilde ‘alemde arar isen, hem şu sükut-ı ahlâkiyyeden kurtulmuş ve hem de memlekete insal-i atıye müfid işler görmüş oluruz ki hukuk-ı nisvân o vakit daha emin esasete rabit idilmiş olur. Bu zihniyyet ve bu gaye taht, taleb idilecek her şey faidesiz ve mevcut nedamete, Kadınlar Dünyası’nın mütala‘atına gelince: Bakınız ne diyor!...

“Biz dahi melal-i mütemedine gibi sahne-i ‘irfâna girmek istiyorsak yer meleklerine kadınlara layık oldukları hürriyeti, muhabbeti, hürmeti göstermeliyiz. Safsatalara, bî-ma‘nâ sözlere, cehalet ve ta‘assuba nihâyet virmeliyiz.

Şu cümlelerin hey’eti ‘umûmiyesinden anlaşılın bir nokta varsa; sahne-i irfana girebilmek için; yer meleklerine ya‘ni kadınlara siz her türlü hareketde serbestsiniz istediğiniz kıyafetlere girebilirsiniz ve bu şerait tahtında erkeklerin hürmet ve muhabbetine mazhar olacaksınız değil mi imiş... öyle mi?

Ne kadar gülünç mütala‘at ve ne kadar vah-ı efkar! Kadınlara bahş idilecek hürriyet, kıyafetin tebdili mi dimekdir? Biz kadınlar Dünyası şimdiye kadar

kadınlığın hukukunu müdâfaa ider zan-ı batılında bulunuyor idik. Dimek sahne-i irfana bu gibi kıyafetlerle giriliyor imiş öyle mi?

Muhterem meslekdaşımızın ‘afvlerine mağrüren biz bu mütala‘ata şu cevabı virebiliriz. Bizim girmek istediğimiz sahne, tiyatro sahnesi değil; terraki, tekamül fikren ve iktisaden i‘tila sahnesidir. Biz bu sahnenin müdavimleri olmak isteriz. Bina aleyhe sizin kabul ettiğiniz bu sahne-i irfanın gayesi bizce sukut ve izmihlaldir.

Kadınlık

(s. 3)

Musâhabe

Telbis ve Tezeyyün-i Nisvân

Düşünüyorum; her gün bir dürlü ifrat ve tefrit içinde inceleşen genişleşen ve darlaşan bu tarz telbis ve tezyinimiz; ‘acaba daha nerelere kadar ilerleyecek ve bu tarîk-i telbisde çılgın bir isti‘cal ta‘kib ittiğimiz yol, nereye vasıl olacak...?

Bir zamanlar, büyük annelerimizin feraceleri kırpıla kırpıla çarşaflaşdı; yaşmakları peçeleşdi...! Ve birçok muhâfazakâr kadınların tufan-ı i‘tirazatı karşısında kabul olunabildi...

Fakat dünkü çarşaflardan da bugün kostüm tayyörler çıktı. ‘Acaba bugünkü tayyörlerden de yarın neler çıkacak?

İşte benim düşüncem ve işte daima dimağımda dolaşan bir sual-ı elim ki: Bunun cevab-ı hazinini çizmek için elimdeki yorgun kalemim titreyor, lisânım tevhiş ider!...

Ben isterdim ki: Telbis ve tezyin mübaheselerinde kalemimi uzak bulundurayım ve bu husûs da da hiçbir kelime bile fısıldamayayım! Lâkin ortada birçok güft ü gülere ba’s olan bir telbis ve tezyin mes’elesi var.

Bizde bu mes’eleyle dair olan fikr ve kana‘atimizden bahs itmeğe kendimizi vazifedar gördük:

Diyorlar ki: Kadınlar telbis ve tezyine ifrat derece inhâmın gösteriyor.

Fakat bizim buna karşı gocunmağa hakkımız yoktur! Bu, acı bir hücum, lâkin i‘tiraf idelim ki! Hakdır ve pek doğrudur...Ben muhâfazakâr olmamakla beraber âdâb-ı milliyemizi ihlal eden bir takım çılgın kıyafetlere ‘aleyhdarım.

Son zamanlarda telbis ve tezyin-i nisvân nâmına o kadar garib şekiller, tuhaf kıyafetler görülüyor ki: Nasıl ta‘rif ideyim. Birer ‘ucube kataloğuna benzeyen bu lai‘d ve na-mütenâhî kıyafetler karşısında; insan medid bir kahkaha-i hayret içinde şaşar kalır fakat için için de ağlamaktan kendini alamaz!.

Güyâ dünyaların bütün tuhafliklarını, çılgınlıklarını üzerinde taşımak kadınlığa nasib imiş...?

Bu bir tecelli-i hazindir ki bizi daima tezlil idilmekten hali kalmıyor...!

Pek çok def ‘alar öyle kıyafetlere tesâdüf idiliyor ki:

İnsan gayr-i ihtiyari- kendi kendine -mırıldanır:

“Hande midir, girye midir...?”

Bilhassa kadınlarda hükm-i ferma olan: Moda-perestellik ifrat-ı tezyin... Bu müzmin hastalıklar; günden güne teşdit ittikçe: Nisviyyatın letafet-i tabi ‘iye ve zerafet-i fitriyesi... Bu karnaval kıyafetleri içinde büsbütün gaib oluyor.

Bir telbis ve tezyinde an‘anat gözedilemeyeceğini mu ‘terifiz? fakat kıyafetimizde bir meşru‘iyyet bir milliyet nişânesi olsun bulunmamalı mı...? Bâ-husûs moda dinilen okurlara kadar sarf ve müdhiş hastalıklardan fikr ve âmalınızı uzaklaştırmak tarafdarıyız.

Görüyoruz ki bir kukla kadar şık, bir bebek gibi süslü yaşayan gençlerimizde mezaya-i ma‘neviyye, selâmet-i fikr ve sıhhat-ı beden nâmına hemen hiçbir şey kalmamıştır.

Bugün modaperestlik saikasıyla şıklık uğrunda kadınlık bir sürü iskeletten ‘ibaret kalmış...!

Pek çok genç çehreler müşahede idiliyor ki: Hazan çiçekleri gibi solmuş sararmış...

Bunların sararmasında, solmasında modanın te‘sir-i külliyesi olduğunu kim inkar idebilir? Bir düğüne bir ğalabalıkla gidiniz orada sıhhati tam; beti benzi uçmuş kaç genç görebilirsiniz?

Bu hazin neşriyâtıma delil-i sahiye dairesindeki istatistiklerin arkam-ı belğini ara idebilirim.

Bilâ-tereddüt diyebiliriz ki: Bugün kadınlık yüzde otuz raddesinde tabut dolusu kurbanlar viriyor!...,

Rica iderim -Bu, edebî bir hikâye değildir. -Mes’eleyi ehemmiyetle düşünelim...!

Bu genç ve bed-baht kurbanların kısm-ı ‘azamı; sıhhat-i beşeri asayiş bedeni ihlâl ve vucûd-ı tazyik iden ve nihâyet insanı zorla vermek pençe-i mahvına düşüren modaya muvafık, fakat hıfz-üs- sıhayye muğâyer bulunan o bir takım yenice dar ve şık esvablar, filanlar yüzünden gitmiştir ve gitmektedir.

Ez-cümle bugün kadınların ‘umûmiyetle kullanmakta oldukları korsanın veremle pekçok irtibat ve isti‘dad haiz bulunduğu erbab-ı fen ve tecribece meslemidir.

İşte bizim hal-i hazırda kabul ve tatbik eylemekte olduğumuz bu tarz-ı telbis ve tezyinatımızın mükafatı bunlar. Adab-ı milliyeye muhalif ve hıfz-ıl sıhhiyece mazr bulunmakla beraber refâhiyyet ta ‘yiş iktisad ve tasrif nokta-i nazarında pek çok fenalıkları vardır. (s.4) Artık aklımızı başımıza toplayacak devirlerdeyiz. Avrupa resimlerinin mağful feraceleriyle tersim idilen bir takım modelleri taklid ve tatbik itmekle güzelleşeceğim gibi terakki iyleyeceğim gibi vazgeçmek zamanı gelmiştir!

Modanın en küçük fenalığı ‘ailelerin muvazene-i maîşetini târ u mâr ü mar eylemekdedir.

‘Alemden ne kadar zengin olursa olsun; modayı ta‘kib iden kadınlar elbette iflasa mahkumdur.

Eskiden yüz elli ğuruşla yapılan bir elbise: Bugün akli beş liraya çıkabilir? Teferrü‘atda buna mümâsildir.

Ez-cümle zaman zaman tabi ‘at sayfelerini işgal itmekden hali kalmayan çarşaf modası. O kadar garabet kesb itmiştir, o kadar tenvi‘ idmiştir ki: En muhâfazakâr bir babayat-ı bir kadın bile sırtına ale‘lade çarşaf yapmak için haftalarca modistelerinin huzurunda model katoloğlarının sayfelerini çevirmeğe muhtac kalır. Fakat bu ne gaflet ne delilikdir ki: Benim gönlümün arzu itdiği esvabı giymekliğime moda ve modistere mani ‘ olsun...!

Geçenlerde Tasfir-i Efkâr refik-i muhteremimiz bu mes‘eleyi az çok kurcalamış ve pek güzel, pek muhik bir makale ile tasvir eylemiştir.

Biz, tasfirin o safir-i irşâdı kadınlık aleminde... Bir fikr-i intibah ve ikaz uyandıracığını ümid eylemişdik. Fakat heyhat..Ne kadar aldanmışız...?

Zavallı Tasfir, memleketin kadınlığını hırpalayan, kader-i nisviyyetini tenzil ve tezlil iden bu na-hoş kıyafetlerden kurtarmak ve bu suretle kadınlığa da bir hizmet eylemek için kimbilir nasıl bir ihlas-ı vicdan ile yazdığı o makale-i vakfanesinin mükâfâtı olarak: Bizden daha evvel doğmuş olduğu için daha mu tedil ve daha ağır başlı yaşaması lazım gelen bir haftalık refikamızın çılgın ve gülünç bir ta‘riz karşısında bulundu.

İhtimal saçı uzun, akli kısa bir kadın tarafından yazılan o gülünç cevabı ‘Tasfir-i Efkâr okurken’ belki la-havle hevân bile olmağa lüzum görmemiştir; fakat elbette gülmüştür.

Terrakî ve tenvir nisvânî ayağındaki tango iskarpinlerinin yüksek ölçekleri altında tahayyül ieden varka-yı cevabiyye muharriresi hanımefendi siyâk ve sibâk olduğu anlaşılıyor...

Her ne ise orası bize ‘aid değildir!

Sahibe-i verka bu karnaval kıyafetlerini müdâfaa uğrunda diyor ki:

(Modaya itba‘ iden münevver fikirli kadınlardır. Ve adâb-ı milliye moda ile tevfik idilemez) imiş.

Biz bu cüretkâr satırları -neye ketm idelüm- derin bir baht ve hayret içinde okuduk...!

Ve artık içimizde modaperestlik tezyin ve şıklık uğruna her şeyini çekinmeyecek kadar nisvânın vücuduna kail oalrak pek çok müteessir olduk...

Fakat o varka-i cevabiyye muharriresi hanım hemşiremiz-her kim ise- pek aldanyor. ‘afvlerine i‘tirar ‘afvlerine iğtiraren demek istiyoruz ki: hiçbir zaman münevver ül fikr bir kadın vakar-ı nisvânîyesini öyle modalara ri ‘ayet deliliklerine kurban idemez ve itmeyiz! Modaya tab‘ olan bir kadında hiçbir vakit münevver’ül fikr olamaz! Bu bir hayal-i mahaldir.

Daha açık söyleyeyim: Bu kadınlığın erbab-ı ‘irfan zümresine bir isnaddir.

Ticarethânelerimizin camekanlarındaki bebekleri temsi için aklına gelen şekillere bürünmekle iftihar iden kadınlar; bir sürü cehaleden ibaretdir.

‘İrfanperverân nisvân ise böyle çılığınluların temâşâsından bile haya ider.

Bina aleyhe muharrire-i Varka Hanımefendi kendi şıklığıyla müftehir olabilir. Fakat münevver ül fikr kadınlar hesabına söz söylerse elbette böyle yayan kalır...

Artık kadınlık bir kukla değildir. Onların hayatıyla, hissiyatıyla oynayacağımıza bu hazin kıyafetlere bir şekl-i meşru‘iyyet virsen daha makul bir hareketde bulunulmuş olur. Çünkü herşeyde olduğu gibi telbisde ve tezyinde de âdâb-ı milliyye gözetmek lazımdır.

Nişantaşı: B. Udviyye Sıdkı

Kadınlıkda İntibah

Kadınlık mecmûasının geçen haftaki nüshasını gözden geçirir iken bizde de kadınlığın uyandığına iman itdim.

Nazariyyatı terk ile bi‘l-fa‘al hidmete girişmiş olduğunu öğrendim. Ve sevindim ki: Kadınlığın tenevvürü husûsunda hiçbir fedakarlıktan çekinmiyoruz. Var olsun! O vücud-ı muhteremler ki hukuk-ı nisvânî tahkime sa‘i, meşkûr (s. 5) olsun sa‘ileri sahib ve sahabelerinkine kadınlığın mevki‘ni i‘lâya çalışıyorlar...

Ümid iderim ki: Kadınlığın geçen haftaki nüshasının baş makalesini muazzez kariler “seve seve mütala’a buyurmuşlar, ve yine ümidvârim ki muharririn muktedireden H.C. imza sahibinin bu makale-i nezihânelerinden teşekkülünden bahs itdikleri “İttihad-ı Nisvân cem‘iyyeti” hakkında bir fikr idinilmiştir.

İstidlâlât-ı cariyâneme nazaran: Teşkil idecek bu cem ‘iyyet-i muhtereme, kadınlığın en muğlak noksanlığı teşrih “ve biz kadınların muhtacı bulunduğumuz tenvirimiz husûsunda lazım gelen fedakarlıktan çekinmeyecek, mevcûdiyeti idame-i vatana hadım olan hükümet-i muhterememize hakikî vatan muhafızları, dilâver ‘askerler yetiştirecek olan aynı zamanda yetişmekte bulunan ve yetişecek yetiştirecek olan fikirleri, münevveriyetle teçhiz iderek hakikî valideler yetiştirebilmek için bütün kuvvetiyle çalışacaktır.

Ümid idilmez ki: Teşkil idecek bu hey’et fa‘alenin müteşebbislerine medyûn şükrân kalmayacak bir vicdan bulunsun...

Umulmaz ki: Teşkiliyle kadınlığı fa ‘alen uyandıracak dolayısıyla evlâd-ı vatanın tenvirine yezl-i su‘i eyleyecek bu hey’et-i muhteremeyi alkışlamak için çırpınamayacak kalb olsun...

Teşkili düşünülen bu cem‘iyyet icra‘atı sırasında bir noktayı unutmamıştır ki bu büsbütün şayan-ı teşekkür ve sezâver tecebüldür. Çünkü; Sevgili Anadolumuzda taşralarda evvendere elinde çift sürmekte, bağlarda yakıcı güneşin karşısında akşamlara kadar hal-i perişanıyla çalışmakta bulunan kahve peykelerinde emrar-ı hayat iden zevcelerinin ma‘işiyetleri için istihkar-ı hayat eyleyan hatta kadınlık, bu mübeccel kelimenin ma‘nasını bile bilmeyen zavallı köylü kadınlarımızında münevveriyeti, aşiyane; sa‘adetin ne demek olduğunu ona öğrenebilmeleri için lazım gelen vesaiti ihzardan imtina‘ itmemiştir.

Çok şükür rabbime hamd ü senâ olsun Hakka ki: Her gün kadınlığın, teceddüdü husûsunda bir hatve daha atıldığını günden güne devre-i itbaha girmekliğimiz için cem‘iyyet-i nisvânın çoğaldığını görüyor ve iftihar eyliyorum. Yalnız istiyor ve diliyorum ki: İcraat sırasında ıslah usûl-ı izdivâc pek geri bırakılmasa...

Ayazma: Raife Halil

Hukuk-ı Nisvân

Epeyce zamandır mevcûdiyet-i ictimâ‘iyyemizi ‘ilan iden risâlelerimizi bu ser- levha altındaki makâlat işgal idiyor. Bu hey’ete dahil olduğumdan cesaret-i medeniyem bendeniz de bu husûsda beyan-ı efkâre sevk itdi.

Ey mukaddes ta'bir! Nezdinde secde itmek kudretinden uzağım, Ey muhterem kelam! Huzurunda eğilmek iktidarından mahrûmum. Sen bize veda' itdin. Şimdi pek uzakda, ufuklarda, kesif bulutları içinde gizlenmiş ara sıra pek ânı arz-ı endam ider. Fakat yine, ihtifagâhına çekilirsen. Lâkin zan etme ki biz de sana veda' itdik. Hayır tulu 'unu bekliyor, zuhûrunu özleyorum. Sararan benzimize kan virecek senin ziyândır. Bizi çok zaman evvel yabancı ellere terk etdin, öksüz bıraktın, senin hasretinle hicran, giryan yaşadık. Lezzet-i hayattan bir şey tatmadık, süründük. İşte vatan annesi olan bizleri yetim bıraktığındandır ki bu zavallı yerde de öksüz kaldı ve ecnebilerin hain zorbaları altında fikren, hissene sarhoş evlâdlarının kanlı bıçakları arasında inliyor yoksa bu âh ü zâr son nefesine kadar devam mı idecek? Ses yok. Ey Osmanlı Ocağı! Buna Osmanlılığın bed-baht kızları virecek cevabı. Hayır; biz artık vatanımıza hain atıl evlâd yetiştirmeyeceğiz, senin her derdine bir sıkacağımız sevdiğimizden merhem yapacağız, senin için istirahat-ı hal hazırlıyoruz.

Ey sevgili kızlar, ey muhterem kardeşler! Feryad eyleyen vatanın imdadına koşalım. Kadınsızlık, evlâdsızlık, bunun için ciddi çalışalım kat'i konuşalım. Yoksa neticesiz gürültüler, fuzuli sözler, mezmun gördüğümüz eski kadınlıktır ki yeni derneğimizi yaşadamaz.

Milletimiz her şey'in devre-i ibtidâîyesinde bulunduğu gibi kadınlığı da pek iptidaidir. Biz bugün ne Fransız kadınları kadar fikr u fen ve ne de İngiliz, Amerika hanımları kadar cür'et ve cesaret sahibiyiz. Bu hakikî kadınlara, bu ciddi hey'ete 30, 40 senelik sa'yin kazandıramadığı netâici 30, 40 günde bizim iddi'aya kalkmamız insaf ile düşünelim ne derece gülünç ne kadar mevsimsizdir. Ben gazetemizde feministler, bilmem neleri okuduğum zaman ağladım ve bu hoppa mizâclığın bizi çok zaman daha der ki mezelletden kurtarmayacağına müteessif oldum. Bizim için kendi mevku ' ve derecemizi idrâk idebilmek en aşırı büyüklüğümüzdür. Sokaklarda değersiz kimselerle ğayr-ı meşru ' ve makbûl münasebetden lezzet olan, sefaletlere koşan kadınlarımıza, tavuk koyun, gibi satılmak bedbahtlığından kurtarılmaya çalışan hey'et (okunmadı) nazarıyla bakan kadınlığa mı? Heyhât!

Biliriz ki bizim erkeklerimiz de ğarib bir halet-i ruhiyye vardır. Minarenin kapısına takribi der itmez şerefesinde bulunmak isterler. Bu keyfiyyet her şeyde muvafikiyetsizliktir. Biz ki yeni doğduk. Bari perver -şiyâbımız böyle değil tedrici ve müteyyin olsun. Bunun için derece-i 'irfân, ihtiyaç-ı millî ve levâzım-ı medeniyyeyi göz önüne getirerek Avrupa kadınlarını taklid ile değil – kendimize kavânîn-i ictimâiyyeye bulalım ve yaradalım.

Pek iyi idrak ideriz ki ba'zen kış sonları hevâlar bir iki gün iyi giden buna aldanan meyva ağaçları çiçek açar. Fakat bil-âhire mevsim icrâ-yı ahkâmını tekrara başlayınca çiçekler kavruluyor. O sene meyva olmaz. Biz de bugünden o nidâya başlar, o feryadı koparsak buna döneriz. O zaman bize yazık olmaz mı? Şimdi düşünelim, erkeklerin yüzde 3,4 okur yazar çıkan bir milletin kadınları bu husûsda söze bile alınmaz o halde biz şimdi pek ibtidâî ve mühim vezaif beklerken onları çigneyubde i'dadı ve 'ali derecelerine geçmek doğru olmaz.

Binâberîn bu ane kadar türlü yüzi bize gösterilmeyen o mukaddes ve ulvi hakkı şimdi biraz da mezyin bir mahfazda saklayalım tâki düşürecek bir... hazırlayalım. İşte en kati ve hakikî inkılâba o zaman kalkarız. Bugünkü beşeriyet-i münevvere ve idare-i hazıramız i'ade-i hak için değil merhamet için bile bir istihkâk ve liyâkat, bir kıymet ve ehliyet arıyor. Evlâ bunu te'min sonra isti'dad-ı hukuka kıyâm lazımdır.

Bugün İslam hanımlığı Osmanlı kadınlığı cidden ağlanacak kadardır. İslâm erkekleri, Osmanlı mütefekkirleri de ma'attessüf bu husûsda ahkâm kıran 'azim insanı unutacak ihtiyaç 'asr-ı çigneyecek kadardır. Büyük bir ma'adalet ve 'azimetle kurulan hükümetimiz bugün bî-mecâl millet-i hakikaten bî-hal, edvâr-ı sütun ve celâdetimizi gizleyen tarihimizin zümrüdün sahifeleri midir ızdırâr!

Bunca derd-i içtima'ıyyi neşrihe koyulan tabib-i hazık hastalığı kadınlığı bulacaktır. Binâberîn emniyet anı için kuvvet-i şeri'anı kadınlığa yapmalı çünkü her şey (ana ağuşundadır) ordan doğar, oraya gömülür. İşte o büyük mu'aliyatı cem' ve o muhterem ağûşda her hakikatı inkişâf itdirmek için büyük edib Kemâl Bey zamanından miras kalan idelim, olsun devrini bırakub sahesi açalım. Ana mektebi, iş derneği, kadın istihlâk-ı milli cem'iyyeti gibi bir de (Kadınlar Cem'iyet-i irşâdiyesi) te'sis idelim. Her huşûda ibrâ fedakarından geri durmayan hemşire ve validelerimiz bu babda himmet iderler. Bu cem'iyetin merkezi istanbul'da olsun. Maksudı sırf efkâr ve hissiyât-ı nisvâniyyemizin tenvir ve teâlîsi . sefalet ve felaketin hadmi olsun. Bunun için Anadolu'nun ve bilâd-ı sairemizin her tarafına hutbeler a'zam itsün. Ve muhtelif memleketlerden müste'id ve zavallı kızcağızları getirüb ikmâl-i kemâlât itdirdsün. ..

Yalnız her işde ciddi ve hakikateyn olmak lazımdır. Bu suretle çalışırsak az zamanarfinda büyük neticeler elde ideriz. Ve işte o zaman bir elimizde kalem icâb idiyorsa diğer elimizde hiç olmazsa ekmek bıçakları ile meydan-ı mücahedeye atılır

veistirhâm hukuk-ı tâmeye kalkarız ve muvafık oluruz yeter ki bugünden vatani yaşatmağı dahi, yaşatmağa ‘ahd idelim: inşallah hasbihalimi temâdı itdiyorum.

Anadolu Hisarı: İskelebaşı

Cahide Cevdet

Kadınlık

Geçenki nüshamızda böyle bir cem‘iyyetin ihdâsı teşebbüsünde bulunulmuş vuku‘ bulacak müraca‘at had ma‘kulu bulursa bu bada her dürlü fedakarlıktan çekineceğiz. Cahide Cavidan Hanımefendinin mezâharetlerini temenni ideriz.

Felaketlerimizin Sonlarından

Muhteşem bir mâziye malik olduğu kadar mu‘azzam ve mufahher şân ve şerefle memlû bir tarihe malik olanı, o kuvva-yı mütefekkirlerin insâli, meriz olan bizlerin bu günkü sükut-i siyasilerimiz hiç şüphesiz kadınlışığın sukut-ı ictimâiyesi ile başlamışdır. Kadınlarımızın sükut-ı ictimâiyesiyle başlayan devre-i musibetinden sonra, istiklalimize virilan müdhiş (s. 7) zorbalarla tarih-i milliyemizi telvis iden bu lekenin esbâb-ı siyâsesini yapamayacak kadar bî- ‘akl efrâd-ı millet bulunamaz zan iderim.

Kadınlığımızın sükûti önünde bunu tedavi etmek her dürlü çare-i ‘acileye tevsil itmek lazım gelirken bunun önündeki lakayd kalemiz bizim büyük hatalarımızı teşkil itmekle beraber bize güzel bir ders-i ibret virmişdir.

Terakkî ve i‘tilâ yollarını tahmiri, tefkir iden her kavm-i inkilâblarının ma‘bedainde kadınlığa karşı pek ‘âlî bir mevki‘ mübeccel ve ihtirâm bahş itdiğini tarih bize pek güzel gösteriyor. İşte kendisine mühim bir mevki‘ virilmiş olan kadınlık o dakikadan ‘itibaren yorulamaz, tükenmez bir sa‘y ve gayretle his idilmez bir surette çalışır. Mevki‘, şerefini yükseltir. Sonra pek kısa müdetde onun nur-ı şefakâtinden dest-i terbiyetinden yetişen, dâhiler, müteffeniler, diplomatlar, san ‘atkârlar memleketlerine nâm-ı ma‘nâsıyla bir ‘uzv-ı hâdım, bir ‘uzv-ı fedâkâr olabilirler.

Almanya’da, İngiltere’de, Fransa’da, Amerika’da velhasıl devl-i mütemedeniyyenin hür endişeleri. Daha doğrusu efrâd-ı milleti kadınlığa karşı bahş etdikleri hürriyet, perverde ve ta‘kib itdikleri ‘amık bir his-i ihtirâm sayesinde sâha-i medeniyyette terakki idebilmişlerdir. Onlar kendilerini yükseldebilmek için kadınların nur-ı ma‘rifetle mütemmeyiz olması lazım geldiğini bildiklerinden dolayı evlâ hürriyet sonra hürmet sonra birçok mektebler onların ‘irfânını yükseldecek ‘umûmî mahaller küşâd iderek onları nur-ı ma‘rifet hisleriyle mütehassis itmişler ve

sonra kendileri de onların nur-ı ma‘arifetinden dest-i terbiyetinden cevâl, fa‘âl terakkiyât-ı zamaniyeden haberdâr âteşin dimağları yetiştirebilmişlerdir.

‘Acaba! Onlar bizim yaptığımız gibi kadınlığa ehemmiyet virmemiş olsalardı ne olacak idi? Hiç şüphesiz sâha-i terakkide i‘tilâyâ muvafık olamayacakları gibi şiddet-i zekâ ve ‘irfânlarıyla bil-tabî‘ cihân-ı medeniyyetin, sahne-i siyasetinde bir mevki‘-i mümtâze na‘il olmayacaklardı o vakit şimdiki zamanda nazarlarımızı ğaşı iden ve her tarafı bir numûne-i behişt her tarafı bir bedia-ı san‘at olan Avrupa mu‘assırları yerine kulubelerde mütemekkin çiftçiler, san‘atdan bî-bahre aç,‘alîl ‘avâm-ı nâs ve bedi-tefrike ğayr-ı muktedir erkân-ı hükümetle olacak; binâen-aleyh her yerde ‘aciz, miskin, kaldığı gibi yabancı eller tarafından tahkir, tezlil, mukadesâtı pây-mâl idilecek idi. Kadınların memleketde muvafıklarının büyüklüğünü pek güzel takdîs iden Avrupalılar, kadınlığa layık olduğu mevki‘, hürriyeti bahş itmekle hem memleketlerini ecânibin iyadi-i gadirlerinden vahşetlerinden sıyânet idebilmişler ve hem de kendi şereflerini mevki‘lerini herkese tanıtdırabilmişleridr. Zirâ kadının yükselmesi erkeğin yükselmesi dimekdir.

‘Acaba! Avrupalıların bu vatani düşünceleri karşısında biz ne yaptık. Hiç değil mi?

Avrupalıların bu ef ‘âl ve akvâli bütün cihân-ı medeniyyette rehber olmuşken ve bizim de bu mesleği ta ‘kîb etmemiz lazım gelirken bilakis kadınlığa layık olduğu mevki‘-i ‘aileyi virmedikten ma‘ada onları her yerde tahkîr ve tezlîl itmekden çekinmeden, hayâ etmeden, meşrutiyeti müte ‘âkıb birçok yerlerde edepsiz ve vahşi erkeklerin birtakım namusla ailelerin beşerlerine takılarak yaptıkları birçok muğayyer ahlâk ve âdab-ı hareketler bir nazar-ı insâf ile tedkîk eyleyecek olursa ‘acize olanlara karşı başlayan hareketlerinin ne kadar çirkin olduğunu söylemek za ‘idir.

Bu husûsda fazla söz söylemeyeceğim. Yapılan rezaleti herkes bilir. Bu ahlâksızlıkaları icrâ iderken bir Türk bir İslâm kadınının namus-ı vatani temsil itdiğini hâtıramıza bile getirmiyorduk. Düşünüyorduk ki o kadın vatanın şerefi, namusu, cevheridir. Hey-hât! Masum kızlarımızın cevher-i namusunu mahv itmek onu sefalete, intiharlara kadar sevk itmekden korkmayan alçak, sefil, gaddar erkeklerimize kanûn ne yaptı, kanûn ne yapabiliirdi. Meşrutiyetin istihsâlini müte‘âkıb vatanın bir ‘uzv-ı mühimi olan kadınlarımızı râh-ı terraki ve teâlîye sevk idecek, onları şehrâh-ı terkipte ilerületebilecek necât yollarını küşâde bulundurmak, ve bu sayede eski ihtişâm-ı mâzîyi ‘iade itmek için bütün kuvvetimizle her dürlü

vesâite, çare-i ‘acileye tevsil iderek çalışmamız lazım gelirken bu his vatanının ferâmuş idilmesi bizdeki his-i vatanın mefkûdiyetine en ya her bir delil olamaz mı?

Bu husûsda kadınlarımızın hevâl-i ictimâ‘iyyedeki va‘zîyetlerini ne kadar sefil bir derke-i felaketde olduğunu bilmeyen bir ferd kalmamış iken ve bütün bu hakikatleri biliyorken tembelliğimizi ı ‘hâta iden ihtirâsât-ı hayvaniye ve menfa ‘at-i nefsâniye-i milliyemizin teskini için onların ebedî hukuklarını vücudlarının mukaddes birer timsâl-i vatan olduklarını onlara karşı vicdanen mecbûr olduğumuz bütün vezâif-i unutturmuş (s. 8) daha doğrusu bu hakikatı biliyorken i tiraf itmemek istemişdik. Çünkü kendi menfa‘atimiz öyle icab idiyordu. Fakat bu ‘adım-ı hissizlik bize pek bahalıya mal olmuştur. “Bu hissizliğin mebdeinden beri geçirdiğimiz bütün felaketler, müsâibleri, hep bizi kamçulamış, zorbalamıştır. Bununla beraber ruhumuzu istila eden alçaklığın taht-ı istibdâdından kendimizi tahlis idemiyerek bu hakikatleri anlamak istemedik.

Eğer bizler vazifelerimizi hakkıyla bilmiş olsa idik hiç şüphesiz düşmanların pay-ı sefilânesiyle muktesadımız namusumuz telvis idilmez ve bugünkü felaketlerle müsâb olmazdık.

En ‘aciz ve en sefil gördüğümüz Bulgarlar taht-ı hakimiyetimizden tahlis-i gariban itdikten sonra vatanlarının teâlîsi için evla kadınlarını nur-ı irfan silahlarıyla teçhiz itmeğe badi olan ana mektepleri, ibtidaî, rüşdî, idâdî, darü‘l-muallimâtlara getirdiler, mekteplerin güzel menbi‘ feyzâtından güzel bir hiss-i vatana millî hisler yetiştirilerek mekteplere ta‘yin idilen talebât dest-i terbiyetlerinden güzel müdafa‘-i vataniye ile temenniye yetiştirebildiler. Beşikden itibaren her gün, her saat, her dakika milli hisler hisler virerek yetiştirmişler ve bunlar Makedonya milletdaşlarını tahlis idebilmek için meydan-ı cihada atılmışlardır. Hiç şüphesiz bunlar Rum ilinin karlı Balkanlarına akan vatan hisleri did. Artık onlara vatan için ölmek pek ‘adi bir şey idi. Eğer bizde de vaktiyle böyle başlamış olsa ve kadınlığın hürriyeti taht-ı te‘mine alınmış olsa idi bu suretle onların tehzib ahlâkına tenmiye-i efkârlarına çalışmış olsa idik hiç şüphesiz bunların ruh-ı pâk ‘ulviyelerinden yetişecek olanlar hiçbir zaman hududlarda Bulgarları görmeden; alçaklar gibi arkarını düşmana çevirub kaçmazlardı. Ma’alesef kalblerimizde o hiss-in ‘adem-i mefkudiyeti dir ki Viyana’dan başlayan hezimetler tevali itmiş ve en nihâyet Rum ilinden kalbleri tedhiş iden manzara-ı hüzn-i âlûdî katl-ı dehşet-engizânesiyle hitâm-ı pezir olmuştur.

Ey gençler kalblerinizi istila iden tazları silin, kadına hürmet iden onun tenvir-i efkârına çeliş ta ki vatan abad-ı ecnâbiyeden kendini muhâfaza idecek fedakar çocuklara malik olabilsun. Ey gençlik uyan, uyan zaman naz Eğer sen virmezsen bir gün gelir ki o kendi hakkını istirdad ider. Hey il intibâh.

Sarbon Darü'l-fünûn Hukuk Fakültesinden Me'zun

Filibeli: Mustafa Şevket

Unutulmuşlar İçin!!

‘Azimkar Hemşerilerimizden Rica!!

Her hafta muntazamen vürûd iden kadınlığın sahife-i nevârını tazmin eyleyen muazzez hemşirelerimin yazılarını kalbim heyecanlarla çırpınarak okuyorum. Sevgili mecmûamızın mütala‘ası beni; meserret ve memnuniyetlere müstağrak idiyor.

Oh! Artık kadınlıkta bir intibâh, bir duygu hasıl oldu. İstikbâl validelerinin ‘ilm ve ‘irfânla mücehhez olması esbab-ı tamamiyle istikmâl idilecek, hal-i hazır validelerinin mahcubiyet lekesini müstakbelin zeki, fa‘al, vazife-şinâs müşfik validesi ebediyyen silecek; kadınlık layık olduğu mevki‘-i ‘ulviyye işte o zaman çok es‘ad idilecektir.

Fakat ihmal idilan bir kısmı var ki: Kalbimde pek üzücü ve kemirici bir ‘azab tevellüd itmektedir. ‘Adem-i hüsn-i niyetimi şerh çalışacağım.

Vatanın selâmet ve sa‘adeti için ruhları titreyen devr-i endiş hemşirelerim! Ümid iderim ki mütala‘atımı teslim idecekseniz şu son zamanlarda kadınlarımız da terakkiye çalışmağa bir iştiyak hasıl olduğunu hepimiz ‘itiraf ideriz.

Fakat kalblerimizi müsterih idecek derecede ne yaptık? Veyahut da ne yapıldı! Gazete sütunları münhasıran tesettür-i adem münakaşalarıyla doldırıldı.

Büsütün zavallı ve biçare olan Anadolu kadınları hiç düşünülmedi. Ve düşünölmek istenmedi.

Hemşirelerim! Yekûnları milyonlara bâliğ ve ma‘alesef pek ibtidâi bir halde yaşayan ve vadi‘i cehaletde pûyân bu zavallı hemşirelerinize bir def ‘acık olsun ‘atıf-ı enzâr idiniz. Emin olunuz ki: İn‘itâf olan enzârınız eşkininiz te‘sir olarak kapanacak, kalbiniz kanayacaktır. Bu bed-bahtlar arasında bu unutulmuşlar meyânında, pek büyük ümidler bestelediğimiz kızlarımızı- namaz surelerini öğrenci ya- diyerek mektuba göndermek istemeyenler ve nihâyet ala‘l-emr bu hareketin neticesini takdir idemediği halde milletimizin inkıraza mahkumiyeti esbâbını te‘min ve ahzar iden kadınlar var. Bunlar ıslah olunmaz. Bu hal-i esef-i engizde yuvarlanmalarına ağmaz-ı ‘ayn idilecek olursa kadınlık daha çok zaman ve hatta

hiçbir kuvvet amalına nail olamayacak ve hakkıyla vazifesini ifa idemeyecektir. Çünkü na-tamam bir ‘uzv-ı vazifesini çok ifâ idemez.

Mukaddes-i emelin ‘azimkar mücahideleri! Neşriyatınızı Anadolu’nun en hicri mahallerine isal iderek bu cehalet kurbanlarını tahlis idiniz : Bunları nûr ve ma‘rifet ve hakikatle tenvir itmek kadınlık nâmına tesettür-i ‘adem tesettür-i mes’elesinden daha ehemmiyetli ve lüzumludur. Hakikatden pek de uzak olmayan zan ‘acizâneme kalırsa: Anadolu kadınlarının ıslahı netice-i mes‘udesi ancak o müflis mahallerde icra idilecek cevlanlarla virilecek konferanslarla ve daha bunlara mümâsil husûsat ile o pencerelerin ruh-ı ma‘sumalarına nüfuz edilerek tevdi ‘hakayık eylemekle istihsal olunabilir. İşte bu tarz mesa‘i ile mes‘ud ve ümid-i bahş-i semrelerin daire-i imkâna girer. Ekseriyyeti teşkil iden yüz elli hemşirelerimiz ni‘met-i ma‘arifden hesamından oldukları vakit bizim için ebedî sa‘adet takrir itmiş olacaktır.

Yalnız bir kısmı kalil münevveri düşünmekle vazifemizi ifa itmiş olacağımıza iman idelim. Fekdân-ı tahsil ve terbiye hesabıyla hayatlarını boş bir suretde ifnâ iyleyen, pek kıymetdar zamanlarını yalnız güya hasır iden; zavallı Anadolu kadınlarını düşünelim. Düşünelim ki biz de esaslı bir intibâh hasıl olduğunu suret-i cedid eisbât itmiş olalım.

İzmit: Şahur

(s. 9)

Meşâhir-i Nisâdan Mâ-ba ‘d

Ümm-i Hâşim: Zevce-i Yezid olan Ümm-i Hâşim’dır ki sulb-i Yezid’den olma Halid nâm mahdûmuna izafetle kendine Ümm-i Halid dahi dirler. Yezid’den sonra istikrar-ı saltanat emniyesiyle ânı Mervan tezevvüc itmiş idi. Bir gün Mervan mezbûrenin oğlu Halid’i “ya ibnû’r-ratibetü’l-esed” deyû azarlamış idi. Oğlu gelüp bu sözü validesine söylemekle Ümm-i Hâşim bundan dolayı zevcine muğbir olarak Mervan bir gün uyur iken cariyeleriyle beraber üzerine oturub yüz yastığıyla boğmuşdur

Ümm-i Hani: Veladet-i seniye-i ‘nebeviyye menakıbının mi‘rac faslında yad olunan Ümm-i Hani’dır ki ‘amm-i nebi olan Ebû Talib’in (s. 10) kızı ve Hazret-i ‘Ali’nin hemşiresi bir sahabiye-i ma‘rûfedir. Asıl nâm-ı ‘aliyeleri Hind yahud Fatma veyahut Fahta olmak üzere muhtelif fih olub zevci Hübeyre-i bin Amro el-Mahzûmî sulbünden hasıl olan Hâni nâm veledine izafetle şöhret bulmuşdur. Hazret-i Peygamberden kırk altı hadis-i şerif rivayet itmiş oldukları mervidir.

Ümmü'l-Henâ: Endülüs edibelerindendir. Kadı Ebû Mehmed Abdulhak bin 'Atiye'nin kerimesi rü'yet ve bedahet ehli bir kız idi. Pederine Mirye mevleviyeti tevcih olunub vatanından ve evlâd ve 'âyalinden mefarikat ideceği coşkunluğuyla gözlerinden yaş akarak hânesine geldiğinde Ümmü'l-Henâ'nın beyt-i âti'yi temessül ittiği nefhü't-tayyib'de muharrerdir.

Yâ 'ayn-i sâr ed-dem' 'ndik âde

Tebkin fî ferh ve fî ehzân.

Ma 'nâsı "Ey çeşm! Eşk-i zer olmak sence 'adet olmuşdur. Hüzn halinde de ağlarsın ferh halinde de" demekdir.

Ümeyme bint 'Abd-Şems: Cedd benî Ümeyye olan 'Abd Şems bin Abd Menâf'ın kızıdır ki şâ'irât-ı nisvân-ı kavm-i Kureyş'den dir.

Ümeyme bint 'Abdulmuttalip: 'Abdulmuttalip bin Hâşim kerimesidir ki bâ-lâda mezkûr Erva ile ümm-i Hakim el-Beyzâ'i'nin hemşiresi ve efendimizin halalarıdır.

Ümmiyetü'l-Gaffariye: Bir sahabiyedir ki Ebû Zer Gaffarî Hazretlerinin kabilesindedir. Hayber gazasına 'azimet-i hümâyun vuku'unda kabilesi nisvânından bir takım hatunlar ile gelub zât-ı Hazret-i risalete yaralıları bakmak ve kudretleri derecesinde müslim muhâribiyenin işlerine yaramak üzere gazve-i mezbûreye gitmek üzere müsa'ade-i peygamberiye nail olmuş sahabiye bir hatun idi.

Es-Siba': Nisvân-ı mukaddese-i israiliyedendir ki Hazret-i Zekeriyya'nın haremidir "Hane"nin hemşiresi ve Hazret-i Meryem'in teyzesi idi.

Padişah Hatun: Karahıtayîlerdendir ki altı yüz yigirmi tarihinden yedi yüz beşe kadar Harzem-şahların furu'-ı olarak Kirmân'da hükümet ider selatindedir. Zevc-i Sultan Celaladdin'in vefâtından sonra yerine hükümdar olmuşdur. Hazm-ı âbad hakimi olan atabegân Hurşidiye sülâlesinde dahi bir padişah hatûn olduğu sahâifü'l-ahbârda görülmüşdür.

Banu Kesb: Bir vakit cihân-ı pehlivan-ı İran olan meşhûr Rüstem'in kızıdır ki şayan-ı İran'dan Geyve bin Kûdrüz'ün zevcesidir.

Besine bint el-Hayâ: ve âlâ kavlı el-Antâkî Besine bint Yahya 'Arab'da aşıklıkla ma'ruf olan 'Azra kabilesinden olan meşhûr Besine'dir ki 'uşşak-ı 'Arab'dan Cemil nâm şairin ma 'şukası idi. Mealen tercümesi olan şu beyti âşkına söylemişdir:

Ey Cemil, sen ölecek olur isen hayatın şiddet ve melâmeti bizce müsâvî olur.

Ey Cemil atehden yegâne tazarru'um ömrüm içinde bir dakika yek-diğerimizden devr olmayalım dimişdir.

(Mâ-ba 'dî Var)

Nigâr Cemâl

(s. 11)

Kısm-i Edebî

-Süslen-

Süslen fakat yetişmedi bunca tezyinât
 Süslen ki iylesün sana nisviyat-ı ihtirâm
 Süslen bu bir zâne-i nevşîn ki daima; ben
 Yalnız bugün kadınlık için eyler 'itilâ...
 Süsdür bütün vazife-i nisviyâtın senin
 Süsdür demek kadınlığını eyleyen tamam.
 Süslen bugün zerâfete makrûn bütün hayat
 Kâfi seni sitâyîş ve neziyenin
 Elmas yüzü, broş, küpe, iğne felân tâkın
 Ev kaygusu... Ezer; kızım aldırma sen sakın
 Sen gez dolaş...mesire-tenzih düğün felân
 İşte ..ya gök suyu, park,Şişli..
 Tahsil, dikiş,tabâhat...uzun şey ve terbiye:
 Bunlar birer üzüntü ki kızlarda kim arar...?
 Süslen ve çık tenzihe görsün seni bahar
 Soldurmasın şebâbını hicrân kadın diye...!
 Bak keyfine ne dirse disün, kızma, ortalık;
 Techil ider meziyetini işte son moda:
 Âyineler tehr ider görse uykuda.
 Lazım biraz lavanta, biraz pudra, kozmatik
 Lâkin bugün travta bes porselen krem
 Tayyar virir kıyafetine şekl-i muhteşem
 Süslen; buyur hurâfe değil, işte her zaman:
 Süslenmeyen kadınları tağyib ider cihân...!
Nişantaşı: Nevvâre Şükrân

Buhrân

Güneş yine kanlar içinde yandı. Kim bilir hangi mahmûr ve rü'yalı alemlerin düşize-i âğuşuna havl itmiştir.

İşte 'âb'âd-ı mûkafat-i âfak bir esmerâr ri'ayetini zulmete inkilâb idiyor. İşte akşam ğaribliği .çökdü.. gönlüm ahzân-ı daimi içinde sabahın vürûd jaledarına kadar âsî ve mukterib ağlayacak kalbim yaralı bir kuş gibi çırpınıyor. Benliğimin bu akşam zulmete gizli bir kini nâ- mahsûsu bir ağır levi var.

Hücre-i i'tikâfımın harim aşinâisinde yetmeyene bir hayat-mevt-icünun yaşıyorum. Bütün hırçınlığım ğalyande semâ-yı te'elimimde bir sarsar felaket ve zan oluyor. Zulmetin mütehecir nâ- mütenâhilikleri karşısında mütefekkireme başka, başka hisler ilka iden bütün eşya 'asabiyetimi tahrik idiyor. Benliğimin bu akşam zulmete gizli bir kini nâ- mahsûs bir iğbirâr var..

Gözlerim bir nokta-i mechûle nigrân ..sem'amde müphem uğultular;.. devazhı 'akisler husûle getiriyor. 'Adaletim mu'attel; işte var kuvvetimle parmaklarımı ısırıyor, saçlarımı koparıyorum..yok, yok!! Hayat, his nâmene bir şey yok! Damarlarımdaki kan incimâd itmiş zan idiyorum. Yumruklarım sıkılmış, saçlarım ürpermiş kahar ve cebbâr. Yakmak, yıkma mahv itmek için mevcûdiyetimde vahşet hisleri af'alimde hıyanet arzuları huzurumu tarac idiyor. Bir herc ü merc efkâr içinde bu ...Merhametsiz gicenin mirâret-i engiz buhranlarıyla oluyorum...Ruhum; müdhiş sadmelerle sarsılıyor; beynim tutuşuyor. Kalbimde volkanlar patlıyor...'Ukde-i buhranla burgulacağım. Hatfî ilhamlar bana bir cer'ai elemle kan ve ölüm ihsâs idiyor.

Ağlayabilsem..! Âh ağlayabilsem ... Bir def'a bir damla!.. Ya Rabbi! Bir damla... Benliğimin bu akşam zulmete gizli bir kini nâ- mahsûs bir iğbirarı var..

Hatfî bir lem'a-i ceval nâ-gehan bir şerare-i nur saçdı. Derin ve meselsel bir eğlentiye vali iden ruh-ı nevâz bir hışılta camları bir taziyane taltifle kamçılıyor. Bir anlayamazlık içinde kendimi pencere başında buldum. Serin bir rüzgar naziyemi okşıyor, zeminden terşih edüb hevâ-yı nesmiyye karışan hafif bir toprak kokusu meşam ruhumu ta'atür idiyor.

Yavaş, yavaş kendime geldim; ..Hançeremde 'ukdelenen ve beni çıldırdan şahka-i elem çözüldü. Bir sarsır tefekkür; bir cûş bana getirdi. Ruhum giryeler içinde boğulacak zan idiyorum.

Şimdi ...Dışarıda tabîat; bir ahenk mutaradla bî-çare başında ben; bir nâliş-i ğarible muhtac ve mededkâr ağlayorum.

Cümle-i Hikmiyye

Namuslu adamlar, kadınları severler, onlar aldatanlar perestij idenlerdir.

Bumarşe

Kadınlarda hoş giymek hissi, sevmek hissinden evvel tevliid ider.

Veva Tarig

Kadınlar gül gibi güzeldirler; fakat erkekleri de ‘ayn nakkaş tarafından sürülmüş olmalı

Yanığ

Süslerine ziyâde ihtimâm idenler, fazîletlerine az dikkat iderler.

Kanûn

Kadın öyle bir çiçektir ki rayihasını ancak gölgede neşir ider

Lamina

Kadınların tecessüsü fazîletlerini mahv ider. Çok şey öğrenmek isteyen bir kız, öğrendiğini icrâ itmek hevesine düşer.

Ruşirvan

Zevcin men‘ iylediğini zevce arzu ider.

Darb-ı mesel

İyi bir zevc aramaktan güc bir şey varsa o da iyi bir zevce aramaktır.

Jan Jak Russo

Ziyâde süslenmek pek büyük bir kusurdur; servet güzelliği örter.

Düpati

İzdivacın birtakım mihnetleri vardır; fakat bekarlığın zevki yokdur.

Conson

Bir bekar noksanı olan bir mahlukdur. O, ‘adaya makasın tek koluna benzer ki diğeri olmazsa hiçbir şey’e yazamaz.

Franklin.

(s.12)

Mayıs Sabahı

Fart-ı ‘ismetinden kızaran utangaç kızlar gibi mahcub afaklar üzerinde titreyen mütebessim bir sabahın dem-i tulu‘u...

Dehrin hadisât ve âlamıyla henüz düçâr –ı hüzn ve işmi’zaz olmamış ma‘sum bir ân...

Peşinde yalnız güneşin günahkâr kucağında henüz kurtulmuş bakir bir günün mahmur siyahı...

Nesim-i baharın vizân-ı latifiyle yeşil mevclele dalğalanan taflanlı bacanın âgûş-ı setreninde uyanan körpe kuzular birer temenni –i hazin ile melerken : sarı, beyaz papatyalarla boğuşan kelebeklere ketum ağaçların harim-i jaledarında birer hevâ-yı rebi‘ terennüm iden çılgın bülbülleri yeni doğmuş, ihtiyar bir güneşin nuvâz-şikâr handeler karşısında:

Etekleri, en süslü kadınları bile...titredecek kadar zengin çiçeklerle işlenmiş yeşil bir sahranın kucağında oturmuş bu behiştite dakikaları temâşâ idiyordum..

Her saniyesi ruhuma birer peyâm-ı inşirâh-ı ikrâm iden ve sabah cünbüşdârı sordum:

Nedir bu cenneti tanzir iden subh-ı latif: Sevdâlı gülleri okşaya okşaya dolaşan rüzgar vezân-ı mu‘atırıyla kulağında fısıldadı: nisanî teşbî‘ için açan goncalar huzurunda öten bülbüller mayısın hulûl-ı latifini istikbâl idiyor.

Nevvâre Şükran

(s. 13)

Kuruyan Yaseminlerim

Sadri Bey’e

Oh... Her sabah nasıl acayib ğayr-i tabi‘i bir hissin sevkiyle bağçeye çıkar, çiçeklerimi ziyaret iderim. Yine ilk baharın halûl çiçeklerimle vakit geçirmek hissi bende yandı. Ben bu his mağlubu olarak küçük sandalyemle bağçeye kuşlar, beni bir vazı‘ minkidâne ve bir nazar mûnâcatkârane ile selâmlayan şebboylarımı, menekşelerimi, henüz açmamış gül ağaçlarım beni görünce nâz ve istiğnâ ile tireyen bütün çiçeklerimi şefik-i nazarlarımla okşadıktan sonra yaseminlerime gider, ufak sandalyemi kor, evrâk renginin nefî gölgelerinde yaseminlerin beyaz varlıklarındaki beyâz şa ‘âirleri nazarlarıma ‘akis iderek birkaç sa‘at böylece anın sâyeleri altında oturdum.

Ara sıra nesim-i seher kâhin hafif nefheleriyle dağılarak ayaklarıma kadar uzatan dalları kendisine bir âgûş vasâl arar gibi bir vaziyet melekâne ile bana ruhundaki bütün galeyânları anlatmak ...müşafehât râzını besteleyecek bir rakib-i vefâdar aradığını ifhâm ettirmek için bir ihtizâz-ı garâmle titrer. Bundan ümid-i teselli arardı...

O zaman şeydâ bir kelebek onun gümüş çiçeklerine konar. Sine-i mahrûmindeki elmas jaleleri uzun mütehessir bir meczubiyetle içerken yaseminlerin en hassâs nâ-mahsûs derinliklerine kadar nüfûz ider Birbirleriyle müfâğame

idercesine raz-ı derûnlarını hayat-ı ‘aşıkânelerinin neşide-i ısrarını okurlardı...Ben, bunlara büyük bir lakaydla bakar ..bu hayat...bir şey anlamazlıkla sath ve ‘adi bir temâs zan iderdim.

Ah onların bu nevşîn, füsunkâr musâhabelerinde bir şi‘ir, bir şi‘ir aşk ve bir mübadele-i ruh ve bal varmış!! Yaseminlerimi meshûriyet ‘aşkıyla emerek ani penâh-ı peranene almak işte ben munis, melun kelebek şimdi bende teshîr itdi artık tamamıyla onların geçirdikleri hissiyâtı anlıyorum. Çünkü...(s. 14) bende de ‘ayn his yaşıyor.

Ruhum bir tefekkür-i ‘aşk içinde çırpındığı zamanlarda hep onalrı tahattür idiyorum. Bir altın güneş kadar bu mahlukları seyr iderek onların zezeme-i pûsunda geçen bir şiir ve emel şetâretli günlermi düşünüyor! Bu kaside-i hülyamın neşâid...bu...ışk-ı yakutun zerrin sularıyla yıkanan per-i ruhuma o masumâne hayatı biraz temdîd itmesi için yalvarır, ah ne olur o esiri o bakir hayatın mevkût mev ‘udiyetleriyle biraz daha yaşasam...

-Fakat seninle- ...

Ah heyhât, ki şimdi o beyaz yaseminlerim, üzerinde vizân olan bir sarsar-ı elimin kahr pençeleriyle tebâh olan bir mezheb-i ümid bir nahîl-i saadet gibi afûl itdi. Güneşin kızgın sa ‘adetlerinden istimdâd iden ve nihâyet ... Mukâvemet olamayarak katre katre mevcûdiyetini eriten birer jale gibi irdi,birer serab-ı firari gibi gözlerinden nihan oldu. O matra korkularıyla...iden mağrûr yaseminlerimin beyaz ruh-fezâ çiçekleri soldu. Koyu yeşil evrakıyla beni saye-i hariminde şemsin hararetili hüzmelerinden saklayan ‘i‘sân perişanı bir yaygın hayalden ‘ibaret kaldı.

Şimdi benliğimde uyanan bir his-i edebînin ruhumda bestelediği iş ‘âr kıymetdârı onların harim-i safiyetinde dinlemek bende bir his ‘aşkın zebûn evlâdımı anlatdırmak için büyük...bir sevk tabi‘iyle bağçeye koşar onalrın bir yığın çalidan ‘ibâret kalan ayaklarıma kadar uzanan ğayr-ı muntazam dallarına onların mehcûriyetinden mütevelid ahzân bî-pâyân ile bir mersiye-i teessür okuduktan sonra o daima gelir. Hep senin hülyalarımla yaşarım.

Ihlamur: Nihâl

Terzilik

Terzilikden Mâ-ba ‘d

İç gömleği

Bir yaşındaki bir çocuğa biçilecek bir gömlek modelinin suret-i ahzı-

Şekil 8 de gösterildiği vechle” “A”, “B”, “S”, “D” harflerinden müteşekkil bir mastil çiziniz Ba ‘d ve musâhesi şöyledir: “A”, “B” çizgisi arasındaki genişlik 24 santimetre olmalıdır.

Âfaki çizgi ise: “e”, “f” arasındaki mesafenin “A” “De”nin nısfı olan “A”, “B” hattına milsavî “J” “H”nin ise “A”, “B”ye kadar olan mesafeden ancak 15 santimetre tavlında olmalıdır.

‘Amudi çizgi ise: “A”, “D”hatta muvaslesi “A”, “D” hatının 3 santimetre tavlında olmalıdır.

Âfaki çizgi ise: “E”, “F” arasındaki mesafenin “A”, “De”nin nısfı olan “A” “B” hattına müsâvî “J”, “H”nin ise “A”, “B”ye kadar olan mesafenin ancak 15 santimetre tavlında olmalıdır.

Amudi çizgi ise: “A” “D” hatta muvâselesi “A”, “D” hatının 3 santimetre sağında bulunmalıdır. “E” “J” çizgisi dahi “B”, “S” hatının solunda bulunan A-D hattının yarı uzunluğunda olmalıdır.

Ön kısmına gelince: B ile S arasını 3 santimetre dolayı da M hattıyla vasl idiniz ve ba ‘de B ile A arasını 4,5 santimetre tulunda N hattıyla vasl idiniz. Şu halde N ve M sekiz milimetre münheni bir suretde yek- diğerlerine

Arka kısmına gelince: sağdaki “A”dan 4,5 santimetrelik, bir mesafe tayin iderek N tesmiye idiniz. A hattından aşağıya doğru bir santimetrelik bir muhalaede Ptesmiye idini; şu halde P, V,E , N yek- diğerlerine afakî bir hatla ve R harfinden itibaren de N harfine münhani bir suret de tersim idilmiş olur.

Gömleğin koltuk altı- O, L, ve O, L nâmıyla mail iki hat çiziniz şu halde O,L O den ibaret bir şekil alır ki her iki tarafı derinliği yek- diğerine müsavî olarak bir santimetre olacaktır.

Üç yaşından ‘itibaren çocuklara biçilecek muhtelif iç gömlekleri modellerinin suret-i ahzi .

Çocuklara gömlek üç boy üzerine biçilir. Bir yaşından ‘itibaren üç ayda, iki yaşında iken beher üç aydan altı aya kadar üç yaşında iken beher altı ayda bir def’a biçilir ki bu son müddet eli nihaye devam idebilir.

Şekil 8’de gösterilen iç gömlekleri modellerinin suret-i tersimi âtîde ara’e edilen tablaya nazaran yaşa göre tebdil ider şöyle ki: 2 yaşından itibaren

A,B/26 B,S /23 B,A,N /5 N,A,A/5 N,A,O/5

Hat-ı akide j,5,h olduğuna nazaran iki hatın arasındaki 2,5 santimetre olacak üç yaşından itibaren 27 /25- 5,5- 5,5- 6 keza iki hatın arasındaki 2.5 santimetre olacak

Â harfi A'dan itibaren daima 3 santimetre tulundadır.

E,F,ve İ, J harfleri A,B, ve B,S harflerinin nısf derecesinde olan A hattına müsâvî olarak çizilir.

Model tersim idilmek sizin gömleği pratik bir surette biçmek için ne yapılmak lazımdır?!

1-Gömlek kime yapılacaksa bunu ta'yin itmeli,

2-Mustilin musahesini ta'yin etmek ve yapabilmek

3-Bir tabaka kağıd alub ikiye ayırarak şekil 9'da gösterildiği vechle B, S kısmı sağ taraf hattı olub müstatili bir mesâhe tayin idülür ki şu suretle teşkil itmiş olacaktır. A,B, S, A'dan

3- Ba'de bu kısmı B S kısmını A B üzerine katlayarak şekil 10 da gösterildiği vechle sağdan üç santimetre bırakılacak ve bu suretle yeni bir kat daha yapılacak E F hasıl olacak kadar ki şu hesâb üzerine bir tabaka kağıd dört kısma ayrılmış olacaktır.

5-Şekil 10 daki A, E, Y'' ,1-5 santimetre ba'd mesahede bir kat veya bir çizgi çizilerek J H katı husûle gelecek

2-A ve D arasının nısf irtifa'ından İ, J harfleriyle gösterildiği vechle bir hat çizilecek veya bir kat daha yapılacak

Koltuk altı: Şekil 11'de görüldüğü vechle h harfinden beda ile soldan 12: 13 milimetre derinliğinde kesilerek J den V 5 kadar mınhını bir kavis tersim idilerek matlub hasıl olur.

Omuzlar: şekilde görüldüğü vechle V'den B-D ile S harfine doğru 5:2 santimetre tulunda bir çizgi çekildiğinde omuz hasıl olur,

Mâ-ba 'dı var

Vedide

Terzilik kaliselerinin geç kalmış olmasına mebnî gelecek hafta derc olabileceğini ma 'al itizar beyan iyeleriz.

(s. 15)

Kadınlığın Tefriki: Muharriri: Ebû'l Feridun Mehmed Sıdkı

Katıl Mirasçı 10

Sanih Bey, birahânededen yüklendiği küllük-i sevm endişe nâ-kıyle misafir olduğu Mazlûm'un tramvay caddesine nazır odasında ihzâr idilmiş yatağa baygın bir halde düşüb uyudu.

Ma'lûl uykusu onu dürlü dürlü kebabîs-ı müdhişe içinde sarsa sarsarak ürküde ürküde sabaha tevdi' itmişti.

Mazlum Bey, yegâne arzu-yı vicdaniyesi olan Refet ile Sanih beynindeki huneyn pencerelerin doğurması yüzde seksen muhtemel olan münâfereti söndüremediğinden dolayı gıceyi pek endişe-nâk geçirmişti.

Kış günlerine mahsûs donuk güneşli sabahın bir yüzünde mefrûş şefef karların üzerine kondurduğu yaldızlı puseleri arasında Sanih kızıl toprağa 'avdet idiyordu....

Refet, evine varır varmaz, sokakda tasvir ettiği süje üzerine-yapmış olduğu muameleden dolayı kalbinde uyanan ihtisâsât-ı şükrân kezaleti anlatmak için – Nihâl'e bir mektup yazmak için hemân yazıhânesine koşdu...Kalemimi dest-i ri 'şedâr mestisine aldığı vakit hatrına Nihal'e en bakire, en müstesnâ bir elkâbı yazmak ciheti geldi.

Ruhum, elmasım, sevgilim, 'azizem, mahbube-ı vicdânım. Bunların hepsi 'avâmın fem-i isti'mâline düşündüğü için artık bayağılaşmış, fersûdeleşmiş buldu ve beğenmedi. Nihâyet ma 'bude-i garâmım nihalcığım! Terkibiyle mektuba başladı.

"Kızıltoprak'taki şatosuyla arabasına mağrur Salih Bey nâmında bir zengin zâtın güya sizinle münâsebetdâr olduğunu birkaç def'a işidmişdim. Fakat şeyhin kerâmeti kendisinden menkûl fevâsınca bu şâyı'a onun şatosunda devran itmiş olduğundan inanmadığım için geçen gece size bahs itmedim.

Mektûb dediğim bu kağıd parçasının üzerinde teselsil iden bu kelimeler. Sizi mu'âheze değil belki dün akşam mîr-mumi- ileyhe tatbîk buyurulan mu 'ameleri tardiyeden dolayı size payân teşekkür içindir.

Ben ihtimal ki! Siz; gönülsüzün istiklâliyetini her gün kol çantanıza sığınan altunlarla ihlâl itmezseniz.

Siz Sanih'in debdebe-i dâradatına 'arz-ı iftkâr idecek kadar mahkûr belki arzı-yı kalbinize karşı her şey'i istihkâr ider, ganâ-yı tabi'iyeye maik bir kadınsınız.

Fakat ba ‘zen layık olunmadığı bir servet ve semâni istihdâf idenler ğarib bir cinnet-i ğana ile her şey gibi para ile gönül ve kalb de satın alınabilir i ‘tikâdındabulunuyorlar

Halbuki: bedlâ zenginler, bilmezler ki ‘alemde nâ-kabil bey‘ ve şera bir şey var ise o da gönüldür.

İşte ‘azizem; sizin gönlünüzü satın almak için kimbilir ne gibi vesaite mürâcaat iden, planlar kuran Sanih beyi siz müdhiş bir sukût-i ağlakaa düşürdüğünüz ki: pek isâbet buyruldu. Artık sizden de gizlediğim bu rekâbet-i müdhişenin mahiyetini ve almış olduğu şekl-i faci‘i söylemek

Siz eğer böyle yapmasaydınız? Ya‘ni Sanih‘i koĝmasaydınız aramıza da bu sebebden dolayı müdhiş bir suretde açılıb ileruleyen rekâbet-i huneyn bir facia ile fâsıl olacaktı. İşte sizi lâ-yezal ve ebedî bir ‘aşk-ı müstesnâ ile seven bir vucud-ı katl olmaktan yahud maktul düşmekden kurtardınız.

Fakat kimi? O kıymetdâr sevdâ-yı iltifatınızla kazanmış...

Hüzzam Şarkı

Selanikli Ahmed Bey’in

Ufur usülü

Sevdiğim günden beri pek bî-vefâ buldum seni

Üzme Allah ‘aşkına artık yeter bu bendeği

Havf-ı hicrânınla zirâ derd-nâk itdin beni

Nakarat: istemem bir dem senin görmek firâk-ı hicranını

KADINLIK

Numro:11

Kapak Sayfası

Birinci sene numro 11

“Cumartesi” 17 Mayıs 1330 2 Receb 1331

Sahib-i imtiyaz ve müdiri: Hacı Cemâl

Ser-muharriresi: Nigâr Hanım

Heyet-i tahrîriye müdiresi: Nevvâre Şükrân

Nüshası 50 paredir.

“Abone Bedeli”: Seneliği posta ücretiyle beraber 80, altı aylığı 50 ğuruşdur.

Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 35, altı aylığı 18 frankdır.

idarehânesi: Bab-ı Ali caddesinde Hattat Arif Beyin yazıhânesidir.

İhtâr: Gönderilen makâlât derc idilsün idülmesün ‘iade idilmez.

Kadınlığın varlığını ve memleketde bir mevki’i bulunduğunu müdafa’a ider.

Cuma-ertesi günleri neşr olunur musavver gazetedir. Sahâifemiz bil- ‘umûm Osmanlı hanımları âsârına küşadedir.

Üsküdar Ahali-i Muhteremesine

Muhtac olduğunuz sına ‘i dişleri damağsız yaptırmak işe yaramayacak kökleri, ağrısız çıkarmak çürük olanlarını mine ile bilerseniz doldurtmak ve kök üzerine sabit vidalı diş ve tac yaptırmak arzu iderseniz Ahmediye Caddesinde her türlü ma’nâsıyla mükemmel ve muntazam (Osmanlı Tıp Dar-ül-fünûnuyla Paris’den me‘zun) Ahmed Hamdi diş muayenehânesini bir kere teşrif buyurunuz. Her halde memnun olursunuz. Muayene zamanları her gün sabahdan akşama kadardır.

Telefon numrosu 74.

(s. 2)

Kısm-ı İctimâ’i

İttihâd-i Nisvân Münâsebetiyle...

Kadınlığın bir mevki’i olduğunu ta’yin etmek ve bu hakkı bütün dünyaya tanıttırarak, müstakbel validelerin evlâdlarına ve hem-cinslerine mu‘avenât-ı madiyyede bulunabilmeleri esbâbını ihzâr zemininde “ittihâd-i nisvân” nâmıyla bir cem‘iyyet teşkil ideceğimizi ve işbû emr-i hayra iştirâk ideceklerin tahrîren idarehânemize mürâcaat itmelerini, ‘ilân itmiş idik.

Kemâl-i teessüfle kaydından sarf-ı nazar idemeyeceğiniz bir nokta varsa o da ashâb-ı müraca‘âtın pek mahdûd bir halde kalmış olması cidden nazar-ı dikkati calibdir. Fakat işte biz ‘azm ve niyetimizde sebât itmiş olmak için teşkilata mübaşeret idiyoruz. İctimâ’iyyâtda ‘adedler hicirât gibi teksir-i tabi‘iyyeye marbûtdurlar. ‘Adeta bir çığ gibi yuvarlandıkça cesâmet peydâ ider. Binâen-aleyh bugün mahdûd bir kısımla işe başlanıldığı halde bir gün gelecektir ki bütün kitle-i nisviyyetle muhterem nâm ‘ulvî yalnız tebessüm, şiir okumak ve şarkı terennüm itmek için yaratılmış ‘add idilsün. Arzu idildiği takdirde bir nağme halinde harim-i muhite dahi titreyebilir. Çünkü hem-cinsiniz sizden meserret-âmîz haberlere intizâr idiyor. Siz sa’ikinize onlara müjdeler virerek hakikatin ölmeyeceğini isbât itmeniz lazım gelir.

Bunun için de her dürlü âmâl-i harisâne ve evzâk-ı mûvakiteden kefi nıfs iderek ciddi ve sabit hatvelerle ilerilemek lazımdır, çünkü zamanın âlmakda olduğu vaziyetsiz kadınlara bunu icâb itdirir. Her talib bir hakka müstenid olub hak ise

ancak tahrî ve yorulmakla elde edilebilir. (Ben hürriyetimi alarak, artık erkeklerin elinde bir bâzice halinde bulunan benliğimi kurtaracağım) diye çalışmak değil; çünkü bunun tevlid ideceği netâic bir herc û merceden başka bir şey değildir. Kadınlar çalışmalı, fakat ne için biliyor musunuz? Hürriyetlerini istihsâl ile beraber vatani müstefid idebilecek hayırlı evlâdlar, iş görecektür torunlar ve muhitimizi 'imâr edecek fedakârlar yetiştirmek için çalışmalıdırlar.

Bu uğurda sarf idilecek her dürlü kuvvetin şüphesiz bir de istinâdgâhı bulunabileceğinden netice-i matlubiyede pek az bir zaman zarfında vasıl olunabilir.

Şurası da şayân kayd ve tezkârdır ki; ahkâk-ı hak kâ'idesi meşhûdâtımıza nazaran yalnız İstanbul muhitine hasr ve kasr idilmek isteniliyor ki bu bir haksızlık ve mantıksızlıktır. Çünkü biz kadınların 'umûmiyet 'itibariyle hür ve birer hak sahibeleri olduklarını görmeye ihtihâr edebiliriz. Taşranın o her şeyden bî-haber olan aksâm-ı cahilesini ikâz iderek ânlarla konferanslar verdirüb zihinlerinin esbâb-ı inkişâfını te'min itmekliğimiz lazım gelir. Çünkü ânlarla hak sâhibesi olduklarını tanıtmak icâbe mühim ve müşkil bir mes'ele olması hesabıyla hayat-ı beşerin kadımla ka'im olduğunu, kadımsız terakki ise beyâbânda yetişen bir ağacın meyvesine kabil teşbiye bulunduğunu anlamak lazım gelir. Bu hak tanındıktan sonra mu 'ayyen program dahilinde hareket idilmek üzere memleketin seviye-i 'irfanı nisbetinde mekâtib ve dârü's sînâ'alar ihdâsıyla işe başlamak icâb ider. İşte bu netice dairesinde hadd-i 'azam on sene 'itibariyle memleket de pek büyük tebdilât ve terakkinin inkişâf ideceğini te'min iderim.

Hürriyetini istihsâl itmek isteyen hiçbir hanımefendi idilemez ki; yukarıdan biri ta'addâd ide geldiğim hakikî kabulde imtinâ göstere, bu hürriyet ise teşkilini i 'lân itmek de bulunduğumuz cem 'iyete talib ve dâhil olmakla mümkün elhusûldur. 'Asırlardan beri bir birimizi yiyüb kemiren (görenek ve su-i tefhim) beliyeleri zihinlerimizden def' ve tard idilmedikçe bu maksada vûsul bir hükm-i müte 'assırdır. Çünkü müktezâ-yı lisân ve edebiyât Türkçede müsta'mel bi'l-cümle ceml ve terkibâtın mütecânis bulunması hesabıyla herkes kendi zihniyet ve kabiliyeti derecesinde te 'vil ve tefsire yelteniyor ki bu sakîm-ı 'adet ref' ve ve ilğa idilmedikçe doğru ve sabit bir maksada vûsul 'adım lâ-mekandır. Bunun için biz erkekler, fil-hakika kadınlıkta bir hak ve bir hakk-ı hürriyyet tanımak istiyor isen her şeyden evvel lisânımızdan bu gibi mütecânis kelimât ve cümlelerin ilğasıyla daha sade ve daha makul bir usûl ve kaideye rabt itmekliğimiz icâb ider. Çünkü bugün tecârib-'adidesiyle manzuramız olagelmekte bulunan bil-'umûm yolsuzluk ve 'adm-i

imtizâc keyfiyyetleri sırf bu hatanın netice-i müessesesinden ibarettir. Kadınlarımız bir taraf; biz erkekler bile ekseriyyeti i ‘tibariyle hakkıyla tahsil göremediğimizden okuduğumuzu ma ‘na-yı muradıyla anlamak ferâstinden mahrûmuz. Su’i tefehhüm, hemân tabi ‘at (s. 3) saniye derecesinde zihnimize yerleşmiş ve bu menhus-ı tabi ‘at sebebiyle nice kimseler ‘azim tahta ve felakete uğramaktadırlar ki cemâl-i mütrrâdife ve mütecânisenin ıslâhı; şu halde beşeriyyet için pek büyük bir hizmet dimekdir. Görenek ise, tafsile hacet kalmayacak derecede pek vâsıh ve mu ‘indir. Hele biz Türklerde göreneğe tabi‘ olmayan hemân hiçbir ferd yok gibidir. Bizim mücâhedâtımızdan maksad, sırf bu beliyyenin aramızdan tard ve tab‘id ile Avrupalılarla benzemekden ziyâde eski milliyet ve anânayı temizi ihyâ iderek milletin şân ve şevketini i‘ade itdirerek iktisadî bir suretde Avrupa’nın daman ihtikârından tahlis-i gariban itmekliğimiz içindir. ‘İtilâ ancak bu suretle mümkündür.

H. C.

Musâhabe

Kız Darü’ş-şafakası

Kadınlığı; her gün sürüklemekte olan bu saylâb-ı cehl ve felaketin fizân-ı müdhişinden kurtarmak için ilk hatve-i tahlis ma‘âlîyi atmağa muvaffik olan İstanbul vilâyeti ma‘ârif müdiriyetini, bugün cem‘iyyet-i tedrisiye-i İslâmiye hey’eti muhteremesi ta‘kib itdi. Ve ikinci hatve-i fedakâriyi o atıyor. Sa‘ileri meşkûr olsun.

Gazetemizde evvel ve âhir söyledik: Memleketin kadınlığını dolayısıyla âtf-i hayatını ‘irfân ve kemâlât ile tetvîc iyleyeceği der-kâr olan bu bülend müesseseleri alkışlayarak müesseselerine müebbeden ‘arz-ı şükrân eylemeliyiz.

Zirâ bu hayatdâr teşebbüsler, kadınlığı cehl ve ta‘assubun, o müdhiş düşmanın savlet-i kahrından muhâfaza idecek muhîb birer kal‘e-i âhenindir.

İstanbul ma‘arif müdiriyeti hakikaten mislî nâ-mesbûk fedakârlıklara katlanarak, Avrupa’dan celb itdiği muktedir müdire ve mu‘allimelerin idaresinde ve mu‘allimât-ı ‘Osmaniye’nin en bülend, ‘azimkâr erkânından müteşekkil bir hey’et-i tedrisiye ile mücehhez...Ciddi ve esaslı bir program ile müzzyen...

Muntazam bir kız Sanayi‘mektebi vücuda getirdi, açdı.

Cem‘iyyet-i tedrisiye-i İslâmiye hey’eti müteşebbisesi de bî-vâye kalmış yetim, öksüz kızları tahsil ve terbiyeden hissedâr eylemek ve onlara münevver bir istikbâl kazandırmak için bir kız dar’üş-şafakasının tesîs ve küşâdını düşünüyor...

Bu hayatdâr eserler, feyâz müesseselerin içinde okuyacak tenevvür idecek kadınlıktır. Fakat yükselecek memleket yaşayacak millettir.

Kızlarımıza ‘irfân ve kemâlâtı, hayat ve insanlığı göstermek ve öğretmek için açılan bu münevver pencereleri atılan temelleri gördükçe ve istedikçe: İstikbâl-i nisvân hakkındaki ümîdlerimiz çoğalıyor ve bu mes‘ûd ümîdler çoğaldıkça kalblerimiz, vicdanlarımız bütün minnet ve şükrân ile kabarıyor.

“Firdevs-i akdes medeniyettir: en geri, en aciz, en felezkâde millet kadınlığı hemşire-i cehalet idendir.

Verin, verin:

Kalbin, semâhatin; hele ‘ilmin yarattığı..”

“Her şeyde kızların, bu mu‘azzez çiçeklerin!”

Bir hakkı var, verin!

Gittikçe ta‘addüd ve tekamül iden bu ‘ilm ve ‘irfân ocakları; kadınlığa ruh ve mülküne nurlar saçacak ve artık bundan sonra cehle miskinâta, taassuba... İnhitâta harb-i ‘umûmî i’lân ile ‘ilmin, fazîletin tağlib mes’udini göreceğiz.

Oh...Artık; yarınki münevver annelerin feydzâr kucağında yetişen canlı, ‘irfanlı evlâdlarıyla yaşayacak ve evlâdlarını mes’ûd, müreffa yaşadacak...

‘Asırlardan beri boş bulduğu kadınlığın karanlık dimağlarında icrâ-yı nüfûz ve ahkâm iden cehl ve ta‘assub; artık bütün satvetiyle sükût idecek ve evinin yerinde ‘ilm , nur-ı necât hükümrân olacaktır.

Bu mübeccel teşebbüslerden, ‘alî himmetlerden .karilerimizi haberdâr ittiğimiz gibi.. Bizi bizim çare-i necât ve teâlîmizi annelerimizden evvel babalarımızdan ziyâde düşünen erkekliğin bülend, muhterem ricâlinin mübârek himmetleriyle ve bizlerin iştirak ve mu’aveniyetimizle vücuda gelecek bu’ulvî mü’esseselerin müjde-i küşâd-yenide inşâllâh yakın vakitlerde tebşir iylemeğe muvaffak olacağız...!

Fakat’isyân-ı cehalete, ba’demâ ve daima ‘isyan...

Şu ‘ilâve idilmeğe; eskiden valideler, kızlarını beğendirmek için elmaslarla, ipek kamyşlarla, daha bilmem nelerle süsler ve onları büyük bir gurur ve fahr ile (s.4) sandık dolusu esvâblar, günâ-gün cehâz ile gelin iderler idi.

Fakat şimdi, hayır daha şimdi değil lâkin yarın artık kızlarımız; göz kamaşdırıcı parlak taşlarla, bez parçalarıyla değil ancak ‘ilm ile, terbiye ve kemâlât ile süslenecek ve belki sandık dolusu cehâz bulundurmaz, fakat dimâğ dolusu ‘irfân ve sağlam imân ve vicdan ile gelinliğin serir ihtişamına çıkacak ve öyle bir gelin ki

intisâb ideceği ‘ailenin hayatını tanzim zevcini tes‘id eyleyecek, memleketi ve zamanını ‘ilm ve ma‘rifetle mücehhez evlâdlarıyla ‘ilâya çalışacak...

İşte bu; bir inkilâb-ı mes‘uddur ki: Hulûl feyâzında kadınlar cehl ve miskineten erkekler de câhil ve meflûc kadınların mevcûdiyetinden kurtulacaktır.

Nişantaşı: B. ‘Udviyye Sıdkı

İzdivâcda Âsâr-ı Teceddüd

Bizdeki husûs izdivâcın sakâmetinden bu sahifelerde def‘ât ile bahs etmiş. Zarar-ı maddî ve ma‘nevisini bütün kuvvetimle teşrihe çalışmışım. Kadınlık nâmına bu maraz-ı müzminin teşhis ve tedavisini vazife edinmiş. Kalemimin vüs‘atı derecesinde bu sarî hastalığın cehd-i teşrihiyesine gidilmesini ‘azize hemşerilerimden ricâ etmiş idim.

Bu husûsdaki efkâr ve mutâla‘atımı bütün vüzûhuyla meydana koyduğundan nazariyâtı bi‘t-terk fa‘liyânın müşâhidi olmaklık zamanın hulûlini anladım. Ve iki üç haftadan beri bu husûs hakkında icâle-i kalemden sarf-ı nazar eyledim. ‘icale-i kalemden iki üç hafta... Geçirdiğim bu zamanı her mesmû‘um olacak düğün izdivâc sözlerine hasr itdiğimi söylersem inanınız. Her gün müte‘eddid refikâlarım gidiyor. Mesâhibenize, falan beylerin düğünü gayet parlak olacaktı... Yahud falanca hanımların cem‘iyyetinde saz bulunacaktı...Gibi. Sözlerin zemin olup olmayacağına dikkat idiyordum. Şayân-ı teşekkürdür ki gitdiğim yerde bu gibi sözlerin ‘aksini işliyor, esnâ-yı musâhabemizde izdivâca ‘aid bir bahs-ı meydan âlırsa mutlak, düğünün, ve bu uğurda sarf edilecek mebalığın fazlalığının, ve şimdiki usûl-ı izdivâcdaki fenâlığın ileri sürüldüğünü görüyor, seviniyor, seviniyordum.

Şu kadar var ki bunlar da birer fikirden ‘ibaretdi. Ben istiyordum ki bu fikirler mevki‘-i icrâyâ konulsun, aile bütcesini rehinedâr iden bu mesârifâta nihâyet virilsin. Düğün ve buna mümâsil vâhi merâsim fa‘alen ref‘ ile usûl-ı izdivâc teshil idilsin.

Dün “yine şe‘amet-i izdivâc ile müte-ellim esbu‘ mecmûalardan birinin sahifelerini çeviriyordum. Validem sükût-ı ihlâl ile:

-Kızım dedi.

Yine ne okuyorsun?

İzdivâca ‘aid bir şey var mı diye bakıyorum.

Cevabını verdim.

Şu iki cümle validemle mülâkâtımızın tevsi‘ine medâr oldu. Diyordu ki:

-Hakikaten bizdeki usûl-ı izdivâc birçok hanımanın sükûtunu ve bu münasebetle ihtiyar olunan mesârifât pek çok aile bütçesini rehinedâr idiyor.

-Onu siz düşünüyorsunuz ama başkaları düşünebiliyorlar mı?

Dedim.

Öyle bir cevaba hedef oldum ki, sevincimden şu'ûruma hulul gelecekti.

-Kızım dedi.

Artık herkes bu mesârifâtın zâid olduğunu husûs-ı izdivâcın şaşâmatını anlamağa başlamışlardır. Misâl mi istiyorsun? ... İşte (...) Hanımlar (*Arzularına binâen ismi yerine nokta konulmuştur.)

büdceleri düğün; hem de mutantan, meş'eş' bir merâsim icrâsına müsâid iken böyle bir merâsimi hâtırlarına bile getirmiyorlar. Ve diyorlar ki: 'Aileye sarf edilmesi lazım gelen bir pare ile 'alemi eğlendirmek cinnet değil de nedir?

Validem şu sözleri söylerken ben bu mes'ud 'aileye karşı kalben sa'adet temennisinden, ve sa'adet-i 'aileyi düşünenlere de bu yakışır demekden vaz geçmiyordum. Dimek ki istediğim oluyor, izdivâcda da icrââte germi viriliyor. Şimdi ne kadar münşerih ne kadar mahzuzum.

İşte bu 'aile düğün gibi bî-lüzum mesârifâtı fa'alen kaldırarak izdivâcı teshil idiyor ve bizlere numûne olmak istiyor.

Muhterem hemşirelerim. Bizlerde bu numûneye teb'itden imtina' itmeyerek tarafeyninin izrârını bâdî olan düğün maskesini (s. 5) yırtmağa gayret, bu sakim 'adeti sed idelim. Çünkü düğün çabuk geçer fakat bütçe kolay düzelmez.

Ümid iderim ki bundan böyle, sa'adet-i 'aileyi bilen, mesârif-i beytiyyeye âgâh olanlar bu bî-lüzum mesârifâtdan bi'l-tevki bütçelerini rehnedâr ve birkaç sa'at için 'alemi eğlendirmek cihetini iltizam itmezler. Biraz düşünürsek çabuk buluruz ki o parelar evlâd u ayâl nafakasıdır. Onu âhirin keyfi için sarf etmek 'akılsızlık ve vicdan nokta-i nazarından bâdî'i mesuliyetdir.

Âyazma: Raife Halil

(s. 6)

Âsar-ı Mürûde

Biri birbirimizi aldatmaktan tevkî idelim!!

Kadınlık gazetesinin bu haftaki nüshasını ele alır almaz, ilk sahifesinde bir Türk kızını temsil iden temamiyle son modaya muvafık çarşaf giyinmiş bir hanım resmi nazarlarıma çarpmış, bunu da; hanımlarımızın teceddüd-perverliklerine!! Bir numune olmak üzere telakki itmiş idim. Her zamanki gibi müfit mütala'at ve efkare

ma'kis olan sahifelerini karıştırdıkça Nimet Cemil Hanım'ın Kadınlar Dünyası'ndaki makalelerine verilen cevapları okudum. Hayret taaccübe düçâr oldum.

Bilâ-ihiyar bu ne tezâd sözlerini fırlatmışım.

Dermiyan idilan fikirlerin cidden makul ve mantikî olduğunu itiraf itmemek imkan haricinde...

Fakat meziyât-ı hakikiyenin en mümtazı emsâlin akvale mütabakatı olduğu halde bundan inhirâf idilmesi yani neşriyât hilâfına –son moda bir fotoğraf vasi' idilmese de şayan-ı hayret değil midir?

Ben de taaccüb itmekde ma'zur değil miyim? Af'alın akvalini cerh itmesiyle hiçbir semere hasıl olmayacağına hala itikâd idemeyecek miyiz?

Nimet Cemil Hanım'ın itiraf itmeli ki: Makaleleri pek ve adeta haddin fevkinde cüretkâranedir. (moda) kelmesine kadınlarca boykot idilmedikten sonra bizüm için saaddet ve refaha nailiyetin adim âlâ- mekân bulunduğu bugün herkesin taht-ı tasdikindedir. Yalnız bu hanımefendinin bütün kadınlarımız gibi inhimâkiyle beraber şayan-ı takdir bir meziyeti varsa: o da itiraf ve aldatmak üzere hareket itmemesidir. Yazdığım satırlar emin olunuz! Şahsiyâtdan pek ba'iddir.

İsterdim ki: Bütün Osmanlı kadınlığının vekâletini derûhde iden mecmuâmız neşriyatıyla mütenâsib bir tarik-i sevabda devam itsün...

Artık; kadınlığın teâlî ve terakkisinin ancak ilim ve maarifetle ta'mîmi, ma'ali-i ahlâkiyenin tezyidi ile kabl olacağına itikâd idelim. Yoksa; hanımlarımızın şimdiki kadın gazetelerinin heman cümlesinin ta' kib itdiği üsûl ile fotoğraflarını derc itmekle kadınlık bir âdım ilerilemiş olmaz, bilakis hatvât-ı seri'a ile terakkiden uzaklaşmamızı intâc ider. Bir de kadınlar için en ziyâde nazar-ı ehemmiyet ve 'itibâre alınacak mesâilden biri de ve belki de en mühimi nezâket-i lisaniyedir.

Muharrireler, ictihâdât-ı zâtiyelerini nezihâne ve vakıfâne telkine bezel akdem itmekle kadınlığın maksad-ı 'ulviyyesini izâha çalışmışlardır.

Kadınların hissiyât-ı refika ve nezaket-i ruhiyyeleriyle kabl-i te' lif olmayan mahal-ı haysiyettahkirleri yazmaktan münevverü'l fikr hanımlar ve bilhassa bütün kadınlar nâmına hareket iden muharrirelerin kalemlerini men' itmeleri icâb ider zannındayım.

Yevm-i intişârından beri kat'iyyen şahsiyâtı mevzu'-u bahs itmeyen kadınlık gazetesini ilel- ebed öyle görmek isterdik.

Udviyye Sıdkı Hanımefendi hemşiremizin makalelerinin ibtidasında ne derecelere kadar müesser ve muhak olduğunu teslim itmeyecek bir ferd yokdur.—

eğer hanım mumi-ileyhânın taakküb itdiği ğaye ve tarik yazılarıyla mütenasib Osmanlı kadınlığı cidden mümtâz ve müstesna bir semaya malik dimekdir.- yalnız bir hemşire hakkında revâ görülen barid tabirler, udviyye hanımefendi gibi rakik bir kadın kalemiyle daha nezaket şî'ar bir tarzda ifhâm idilemez miydi?

Sem'amızda derin izler bırakmış olan köhne ta'birleri okumak istediğiniz bir zamanda kadınlığın esbâb-ı teâlî ve tenviri husûsunda ibzal-i mesâî iyleyen bir hemşirenin (s. 7) Kadınlığı dil-hûn idecek tabirleri canlandırması kadınlık namına kalbimi kanatdı.

Hanım hemşiremin afv alilerine mağrûren teessürümü beyândan men'-i nefis idemedim.

Makalenin mefkurede husûle getirdiği heyecen ve teşevvüşün; pek ciddi bir hanım olduğunu müte'addid müfid makalâtıyla anlamış olduğum udviyye hanımefendi mecbûr itdiğine ve ihtimaline de bila ahire nedamet his itdiklerine eminim...

Udviyye Hanımefendi'nin dediği gibi kadınlarımız moda deliliklerine kapılarak bu hallere düşeceğine keşke eskisi gibi saf ruhlara malik olarak yaşasaydılar temennisini izhar itmekte insan bazen mazdar kalıyor.

Evet; kadınlarımızın tarz-ı telbisleri o kadar garibleşdi ki... fakat; maalesef devr-i harabetden beri yani insanlığımızı idrake başlayalı 'aynı nakarat-ı tekrar idildiği halde bizde daha sarsılmaz bir arzu ve hevâ-hoşla moday merbut kalmaktan başka bir his uyandırmadı, tabi'idir ki uyandırmaz! Çünkü kıyafet-i nisvânın ale'l acayib olmasından bahs iden her kadın gazetesinde yine aleyhinde bulunduğu kıyafetde birçok fotoğraflar bulunuyor. Yeni! Bu; birbirimiz aldatmaktan başka bir şey değil de nedir ne yapayım! Ben böyle i'tilâlardan hiçbir şeyi anlamıyorum. Okuduğum gazetelerle hakikati mukayese ittiğim rikkat-i neticeyi hiç görmüyorum.

Ben: kendi hesabıma böyle fotoğraflar mes3adif nazarım olunca: eyvah! Ne güzel; demekden ve elbiselerin vaziyetlerin en ince teferruatına kadar hem de kemâl-i merakla bakmaktan kendimi alamıyorum.

Artık gazete basit idilan ma'kul ve mantıkî efkarın hiçbirinin te'siri hasıl idemeyeceği tabii değil midir?

Nazariyât ma'lumdur ki 'ameli şeyler kadar icrâ-yı te'sir idemez. İnsanlar üzerinde ameli şeyler kadar icrâ-yı te'sir idemez. İnsanlar üzerinde en büyük aamel görenekdir. Buna kapılmayanlar cidden müstesna fitrat da olanlardır ki ne kadar tebeccül ve takdir idilse azdır. Heyhat ki... Muhitimizde öyle müstesna vücud o

kadar az ki... Binâen-aleyh kadınlarımızın i'tilassını arzu idenler istedikleri kadar cildler doldursunlar bu haller devam itdikçe mesâîlerinin bir netice-i hüsnesini göremeyeceklerine emin olmalıdırlar.

Cidden terakk-i nisvân tarafdarı olan hanımlarımız biraz müddet arzu idilen inkişâf fikr-i husûle gelinceye kadar fedakar ve sabûr olsunlar-sadece fotoğrafının neşri maksad ve arzusuyla mensûb olduğu millete fenalığının dokunmasını arzu edecek hiçbir kadın yokdur zan iderim- emin olalım ki ... Fotoğraflar baz kadınlarımıza pek müdhiş tesirler icrâ ediyor.

Şimdiye kadar resimler gazeteye derc idilen Osmanlı hanımlarından edibe-i muktedere Yaşar Nezihe hanımefendiyle Kadınlar Dünyası'nın (40) ncı nüshasını tezyin iden Feride Mahmud Hanımefendinin huzurunda 'amık bir hiss-i hürmet ve ta'zimle eğildim. İşte dedim. İslamiyet ve Türklük ma'nâyı ulviyyesini takdir iden hanımlar, acaba bütün hanımlarımız için bu tarzda fotoğrafı aldirmek mümkün değil midir?

Bundan sonra da muharrirlerimizin bütün resimlerine gazeteler vasıtasıyla nail olacağımızı düşünerek ne kadar sevinmişdim. Fakat tevâli iden resimlerle bu arzunun ne kadar (okunmadı) olduğunu teessüfle anladım.

Eminim ki: yazılarım pek çok kimseleri ve bilhassa teceddüd-perver hanımlarımızı ağzab edecek ve beni taassub ve ananât-perverlikle ithâm edeceklerdir. Fakat; şahsî münakaşalarla meşgul olacak derecede vaktim müsaid olmadığından virilecek cevablarla sükutla mukabele ideceğimi, 'arz ider, esasen mütâlaâtımı pek de ğayr-ı makul görmediğimden serd idilecek her dürlü efkârı cevabdan müstağni ad iderim.

İzmit: Şahûr

Hamiş: Mecmuâmızca teşkil idilecek cemaatin diğer nisvân cemiyetleri mesellü münhasıran istanbulun münevverü'l fikr kadınlarını değil, asıl muhtaç-ı ıslâh Asnadolu kadınlarını nazar-ı dikkatde bulundurması şayan-ı teşekkürdür. Yakın zamanlarda teşekkülüne muvafakkiyet hasıl olmasını temenni ile burada da cemiyet-i mezkureye dahil olacak birçok hanımlar bulunduğunu arz iderim. ..cemiyetimizin telbis-i nisvânı nazar-ı ehemmiyetden dûr buldurumaması da elzemdir. Cemiyetin tensib ve kabul ideceği bir modeli hükümet de resmen kabul idtirerek i'zâyı cemiyetin tatbik itmesi ve fotoğrafların resmi âldırılması daha muvafıkdır zan iderim.

Kadınlık

Şahur Hanımefendinin mektublarının bir iki noktasına gelecek nüshada cevap virilecektir. Cemiyetimize dahil olmak arzusunu izhâr buyurdularından dolayı kendilerini tebrik-i tebeccül iyleriz.

Meşâhir-i Nisâ'dan Mâba'd

Behiyet'ül-Medeniyye: Kadim Medine-i münevvere meşâhirinden ve fazılât-ı nisvândan idi. Bir gün kendisine tedavisi mümkün olamayan yâre nedir? diye su'al itdiklerinde "kerimin laime hacetiyle heybetidir. Dimiş" Zıll ve şeref nedir? dinildiğinde zıll şan ve şeref sahibi bir zâtın pestmâye bir adamın mazhar-ı kabulü olamamasıdır. Şeref dahi bir kimseye mukâbilinde hiçbir şey intizâr itmeksizin yapılan iyiliklere tesmiye olunur dimişlerdir:

İyleme kimseye 'arz-ı hâcet

Olma ham-geşte-i yar-ı minnet

Sahib-i hasıl ve tama' rüsvadır

Kimya-yı şeref istiğnadır

'Âli et himmetini hor olma

Gördüğün şey'i talebkâr olma

Diye Nâbî-i merhûmun şu müseddesi cidden câlib-i dikkatdir.

Bedeviye: Bir vakit Mısır'da hükümet ider müluk-i revâfız-ı Fatimiyeden Âmr bi-Ahkamullah'ın mahbube-i menkûhası bir fasıha-i sahib-i seciyedir ki vaf-ı nesebiyyesi ism-i zâtisine ğalebe itmişdir. Zâten Mısır'ın Sa'id ciheti köylü kızlarından olub güzelliği ve talakat-ı lisâniye sahibeliği sebebiyle hükümdar haremi olmuş ve fakat bedâvet-i aslıyesini terk itmediği cihetle bedeviye diye şöhret bulmuşdur.

Köylülük ve bedevilik hayatından tecridiyle 'aile-i hükümdariye dahil olduğu tarihten 'itibaren kapalı yerlerde yaşamağa alışamadığını nazar-ı dikkate alan zevci Âmr bi-Ahkamullah mumâ-ileyhaya Nil'in kenarında "Hevdec" namında bedi'ü'l-bina bir kasr-ı dilâra yaptırmışdı ki kasr-ı mezkûr bir vakit Fatimilerin nüzhetgâh merğubi idi. Ne çare ki Bedeviye'nin Âmr bi-Ahkamullah'a hiçbir muhabbeti olmayub amucazâdelerinden "İbn-i Mubâh" namında bir çocukla hükümdarın bunca ni'am ve muhasenine rağmen ta'ati-i ğaram ve muhabbet itmekden tahaşi itmezdi.

Bezel: 'Asr-ı 'Abbasiye Hânendelerinden ve fi'l-asl cariyeye cinsinden halâvet, tarâvet ve 'ilm-i musikîde kesret-i mahâret ile mevsufa bir muganniye-i meşhûredir. Abdullah bin Musâ el-Hâdi'nin cariyelerinden idi. Ekseriya Me'mun halifeyi

eğlendirir idi. Mûsikîyi Felih ve İbn-i Cami' ve İbrahim ve İshak el-Musuli'den tahsil ve ta'lim itmiş idi.

Pertevpiyâl (Pertevniyal): Sultan Abdulaziz Han merhumun valideleri olup meşarün ileyha hakkında manzûm birçok alkışlar vardır:

Sen Ümmü'l-aziz ve izzet-i dünyasın
Sultane-i dünya ve mâ-fi-hâ sını
Emvâc-ı sitemle garıkım imdada iriş
Deryâ-yı mürüvvette der-yektâsın

Kendileri fil-hakika ekiletü'l-muhadderât ve daire-i tac el-müstevrât olup Aksaray'da muhterik Kâtib Cami'-i mahalline 1288 senesinde bir küçük kütüphâne ile beraber metin ve müzeyyen müceddeden bir cami'-i şerif, sebîl, mekteb, hademe haciratu, e'imme ve ser-müezzinin sekenâsı ve muvakkithâne ile kendileri için gayet dil-nişin bir türbe inşa itdirerek ibrâz-ı hayru'l-hasenât buyurmuşlardır.

Peridhat: Çin padişahlarından birinin kerimesi olup 'asr-ı Feridun şahda cihan pehlivanı ve meşhur Rüstem'in dedesi olan Sâm ibn-i Neriman müşârün ileyhaya taaşuk iderek tezevvüc eylemiş ve Rüstem'in pederi olan Zâl-i zaman ki "zal-i zer" dahi dirler ândan tevellüd itmiştir. Rüstem de Zal oğlu Rüstem tesmiyesi buradan kalmıştır.

Bezm-i Alem: Sultan Abdülmecid Han cennet-mekan Hazretlerinin valideleri ve Sultan Mahmud Han Sani Hazretlerinin kadınlarındandır. Müceddeden ve ta'miren birkaç cami-i şerif, çeşme ve mekteb gibi hayırlı eserleri mevcûddur. Bunlardan başlıcası Gureba hastahanesiyle Dolmabağçe Cami-i Şerifi merhume-i müşârün-ileyha Hazretlerinin birer yadigar bî-bahalarıdır.

Basbas: abbasiye muğanniyâtından meşhur bir hanende-i dir ki fi'l-asl medine-i münevvere mevlûdatından ve rical-i Abbasiyeden Yahya ibn-i Nefis'in cariyelerinden idi. Muahhiren külliyyetli akçe ile Mehdi halifenin daire-i mülküne geçmiştir. Basbas'ın fevka'l-had hüsnü olduğu ve hatta ziynetli zamanında şemse ve pejmürde halinde kamere benzediği gibi gayet güzel lağute çaldığı ve o hazâkat ve mahâretiyle beraber hüsn ü eda ve şive sahibesi idi.

Bağdad Hatun: İlhanîlerden ki Cengiz'in hafidi Hülâgü Hanın neslinden dimekdir. Ânların iman ile müşerref olanlarından "Ebû Sa'id Bahâdır Han" zemânında emirü'l-mir'ad olunan ve muahharen Cengiziye furu'-î sayılarak kırk sene müstakil hükümet iden ve evlad ve ahfadına çoban diye unvan-ı istiklâl olan meşhur Emir Çoban'ın kızıdır. Pek müdhiş bir surette sahabe-i hüsn ve melahat idi.

Sultan Ebû Said müşârün ileyhaya taaşşuk iderek pederi tarafından Şeyh Hasan-ı kebire tezevvüc ve tenkîh olunmuş iken zevcinden ayırub kendine nikah eylemiş ve muhabbetinin şiddetinden kaffe-i umûru husûsâtını müşârün ileyhaya tafviz ve teslim itmiş idi. Zevci Ebû Sa'id hanın vefâtından sonra yerine padişah olan “Ârpahan” müşârün ileyhayı Ebû Sa'id'i tesmim töhmetiyle katl ve idam iyledi.

Nigâr Cemâl

Cümel-i Hikemiyye

Telifuzları gayet kısa olan evet ve hayır kelimeleri pek ziyâde tefekkür isterler.

Feysağur

Ziyâde süsülenmek pek büyük kusurdur, servet güzelliği örter.

Madam Nekr

Yüzlerine gülmekle erkekler zabt edilmiş olsaydı; ihtiyar kadınların kâfesininin birer birer ...olurdu.

Polan Leymarak

İnsanlar arasındaki adem-i müsâvâtı kaldıran ancak muhabbetdir

Mareşal

Kadınlar diğerlerinin saadeti için kendilerini fedaya meyâl olduklarından erkeklerden değerlidirler.

Madam Dö Yüeyyziyu

Ateş gibi muhabaet de her şeyi temizler.

Madam Klamons Ruber

Mahiyetin yalnız ibtidası lutf olduğundan herkesin tekrarlamağa çalışmasına ta 'accüb itmemelidir.

Pörnis Di Lungi

Kadın Mektupları

Muazzez Melihacığım,

Fakat beni niçin beyhude mevahize idiyorsunuz.? Eski bir mektub arkadaşımın döğününde de bulunmak ve onu başında tacıyla, omzunda telleriyle, yüzünde duvağıyla muhteşem bir gelin olarak görmek, âh mazilerini daima tahassürle hâtırlayan benim gibi bir kadın için az sa'adet midir..? lakin rica iderim kardeşim insaf idiniz! Bir parçada benim düşünm bugünkü mevki'im neden düşünmüyorsunuz..?

Ben bugün yalnız bir ev kadını değil ‘ayn zamanda üç çocuk validesi bulunurum..

Artık hayatımın hiçbir saatine bile sahip değilim, her saniyesi çocukları-mındır..!

Emin olunuz ki müteselsilen üç dört defa ziyaretime gelen bir komşuya bile iki ay oluyor.. henüz gitmeğe vakit bulamamışım..!

Evde çocuklarımın her şeyini biz-zât kendi elimle yapmak isteyorum..

Ne yapayım elimde değil ki. Hizmetçiye bir dürlü emniyet idemiyorum!

Çok def’alar hizmetçiye ‘aid bir işi zevceme gördürüyorum.

Fakat bundan dolayı senin hâtır ki : senin aklına kimbilir neler gelecek..?

Biliyorum sen daima her şeye tersine düşünmeksden telezzüz idiyorsun! Ve belki bana diyeceksin ki: “tebrik iderim: hükmünü istediğin gibi geçirebilecek ahmak bir zevce malik olmuşsun ; bir kadın için bu , ne bahtiyarlık..?

Lakin hayır Melihacığım sakın böyle düşünme! Çünkü necib bir ‘ailenin yegâne bir erkek evlâdı olarak buymuş olan zevcim; zeki, terbiyeli, ve samimi bir delikanlıdır, oldukça iyi bir tahsil görmüş, münevver bir genc olduğundan kadınlığa ifrat değil fakat vası’ bir hürmeti var ve hukuk zevciyyete son derece ri‘ayatkârdır.

Bugün fikir ve vicdan ‘itibariyle zengin ise de : maddeten fakirdir..! çünkü: Ebeveyninin afâlinden sonra bî-kes fırsat ‘add iden ğadar akrabaları tarafından bütün mameleki zabıt ve ...bir zamanda bitmiş...!

Bilirsiniz ki: ...sevenlerden değilim! Fakat zevcim paresizlikden başka hiçbir kusuru olamayan bir gencdir.

En küçük bir meziyeti fazîlet ahlâkiyesidir.. lakin ben, evet sevgili hemşireciğim; ben o kadar başkalaşmış, hırçınlaşmış bir kadın olmuşum ki: âh nasıl anladamam:

Benim için hepsi bir ...müdhiş olan macera-yı hayatımı nasıl anladayım..?

Kendimde ‘adeta o eski benliğimden ..kalmamışdır! zaman olur ki : evde ; en küçük bir vakı‘ayı vesile ‘add iderek tepeden tırnağa kadar kin ve sitem kesiliyorum. Zevcim, fena bir adam olmamakla beraber beni ve benim her saniye-i hauyatımı hürmetleri, nüvâzişleri ile geçirmek için çalışıyor. Fakat heyhat ..

Ben onun zaman zaman izzet-i neefsini cerihâdar iylemekdeen vazgeçmi-yorum..!

Ben de anlayamıyorum! Neden? Gayr-i ihtiyarî bir arzu doğuyor: onu daima haşlamak, ta‘zib itmek istiyorum..!

Erkek terbiye-i esasiyem müsa'id olsa, kurbanlık bir kuzu gibi yaşayan zavallı zevcimi belki daha 'amiyane hakaretlerim altında yaşadacağım..! bazen benim öyle bard ve za 'iyatlarım, azgın çehrelerim karşısında bulunuyor ki...!

Ma-mafiye o, derin bir sabır ve hilmiyet içinde benim bütün bu hırçınlıklarımı, hazz idiyordu.. ve daima mu'aşeret-i zevciyyetimizi ihlâl iyleyecek en küçük bir hareketten bile sakınıyor...

Son zamanlarda ben de öyle bir halet-i ruhiyye uyandırmışdır ki: kalbimde, bütün muhabbetlerimi ssevgili kızım, tatyib ve iltifatlarımı da ebeveynim uğrunda sarf ve ibzâl idiyorum!

Ruhumun hassasına düşün, yalnız azgın ve vaz'iyetlerim, yalnız çatik çehrelerim...

Lakin tuhaf değil mi?

O, buna tahammül idemeyecek yerde bilakis kanaat idiyor! Çok defalar çılgın bir meseretle kapudan giren zevcim merdivenleri me 'yûs adımlarla çıktığını unudamıyorum!

Pek çok defalar yavrucaklarım karşısında gözlerinin yaşardığını görmüşüm.

Şimdi netice-i hükmü siz veriniz! Benim bu dileklerime rağmen ben zevcin muhabbetinden mi emin olayım, kendi sadakatimden mi şüphe eyleyeyim..?

İhtimal ki mektubum seni biraz düşündürüyor ve kendi cürmünü bilâ-pervâ itiraf iden bir kadının dahi, bulunduğu karşı ta 'accüb idersiniz! Fakat ta 'accüb itmeyiniz.

"Kişi noksanını bilmek gibi 'irfan olamaz." Benim bu i'tirâfat-ı hazinim tenvir ve te 'ali -i nisvâna bir şahid olamaz?

Ma-mafih siz henüz girdiğiniz bu hayat-ı mes 'ud izdivâcınızda zinhar beni taklid itmemenizi temenni iyerim

Bâkî daima mes 'ud olunuz kardeşim

Mektub arkadaşınız Fahamet

Müstensihi: Nevvâre Şükrân

(s.10)

Koltukdan Evvel ve Sonra...!

İki sa'atten berü genç matmazelin tenkîtdâr nazarları altında ikinci bir görücü hayatı yaşayan Cazibe....

Artık sıkılmışdı... Sehpalı seyâr ayine önünde ayakda durmaktan mütevelid rahvetkâr kesiklikler içinde narin ve mütenâsib ayaklarını şetr iden pûde süet

iskarpinlerin mini mini ökçeleriyle halinin hariri ağûşuna hırçın darbeler indiriyordu... ve canı sıkılanlara mahsûs bir vas'-ı haşin ile...Artık yeter! Matmazel diyordu. İnsâf idiniz. Sabahdan beri ayakdayım. Dermansızlıktan bitdim.... İnsan demirden olsa dayanamaz... O kadar müşkülpesentsiniz ki..... Ve eğilerek gizlice 'ilave idiyordu.

Gelinliğin bu kadar mezâhmı olduğunu bilseydim...! Ötede, ajur işlemeli ipek bluzun san'atkâr kıvrımlarıyla oynayan adayı terk itmesi için madamozelin ibrâmlarına, hiddetlerine, küstah birer kahkaha ile mukâbilde bulunan, bilir bilmez her şey'e kusur isnâd iderek tabi'atsızlıklarına hükm iden Behzâde: Ağabeyine....

Bak-Ağabey diyordu...Bu valla olmaz bu kaleleri ne hale getirdiniz... Annem görürse kıyameti koparacak.. Hem bizi yalnız... Bıraksanıza...İçeride Bedi'a Hanım gitmenizi bekliyor...Buraya gelecek..

Behzâd; elleri pantolonunun cebinde istiğnalar (s.11)-imâ iden ehemmiyetsizlikle kalkmışdı, işte diyordu..

Sen zaten böylesin, latifeden iltifâtdan anlamazsınız ki...

Benim şurada size ne zararım var... kusurlarınızı tashih idiyorum... Sen de gelinin sevinci var... 'Ayıb değil â...İyi fenayı fark idemiyorsun... Madamozelin de bugün beceriksizliği. Size kalırsa bu saçları öğleye kadar değil; akşama kadar yapamayacaksınız! Hem sen bugün bu başla koltuğa gireksen bilsen cazibe ne gülünç olacaksın...

Ayakda duran İkbâl kalfaya dadı...diyordu. Şimdi bu bukleler Cazibe'nin beyi; hatta yırtmış, koparmış olsaydı 'acaba sesini çıkarır mıydı...

Cazibe: köpürmüştü.. Ağabek gidecek misin yoksa hizmetçiye vicdan didi. Anlaşıldı ağabeyimden rahat yok! Ayineyi küpeli odaya getir...

Haydi siz de madmazel!!...

Biraz sonra!.. Köhne konağın yaldızlarla müzeyyen vâsı' odalarının birinde Cazibe'nin emeller va'd iden perân kahkahalarında hoppalığın çılgın na'meleri dalgalanıyor; loş koridorların karanlık ve muksî derinliklerinde 'akisler husûle getiriyordu!

Cazibe, serir-i 'arusenin çelenk-i müzehherinde beyaz guran dö şön gelinlikleriyle melekleri tanzir idiyor, kestane saçlarının balay-ı iclâlinde pırl pırl yanan muhteşem pırlanta tacın banu iltima'ları, gümüş tellerin genc kızlara hülyalar ihsâs iden ma 'deni hıştırlarıyla bir şehâb sakibin tantana-i nevârını andırıyordu.

Şimdi o; ...gençlerin husûd ihtiyarların mültefit ve müşfik enzârı karşısında bu; nevin in'itafların ğaze-i füsûndarından ziyâde mâzînini hâtırat-ı şuşf âludiyle birden büsbütün başka bir hayatın emel-i pirâ ağûşuna atılıyor, muhayyilesini bir rahik mesretle sermest gotuz iden düşünceleri... ona sabih ve mütebessim bir çehredeki kumral bıyıkların hülyalı kıvrımlarından bir aşk-ı ğaramın bütün safhat-ı şî'irini ; bütün...saadetini yaşıyordu. Ve bu tahayyülün mâzîsine, âti-i hayatına o kadar irtibat ve muvâneseti vardır ki ..

Bir aralık; mezheb salonun müstatil ve ılık sahesinde müzdehim kadın kitlesi dalgalandı geliyor..! sedâları... Cazibenin ruh-ı bakru ma 'sumunda âni bir heleca uyandırdı..

Tiz bir kadın sesi; müjdekar ve mütelaşi titredi. Araba gekliyormuş.. bir birini çiğneyenler, düşen, kalkan, çocuğunu ğayb iden hanımlar... mahşerellah..! cazibeyi âlet âlet kata indirmişlerdi.

Lond iki Macar atının müdhiş cer idilen lastikli hafif bir faytonun semâni atlaslarına gömülen Necdet; Behzâd'ın mu'avenetiyle arabadan inmiş; (mer) merdivenlerin geniş basamaklarını çıkıyordu.

İki dakika sonra ... ihtiyar Peder öksürüklü bir sesle bir şeyler mırıldanmış, Cazibe ile Necdet kol kola virmişdi..

Cazibe, Necdet'in koltuğunda bütün haşmet ve daratıyla bulutlara bürünmüş bir bahar perisi hafitiyle nazan ve ...silik aman iyliyordu.

Maşallah nidâları etrâfda 'akus tarakaları husûle getiriyor, onlar..mütereddid ve ra'şedâr hicre-i zefâfede doğru ilerliyorlardı..

Şimdi orada lane-i 'aşkın harim ve saltanatda müctenib , .. muhteris emellerinin çılğın arzularını tatmin idiyorlar..

Lake bir kanape üstünde bî- tabane fart-ı mesretten ağlayan bir valide ile; afakların âvnağ jaledarına nasb-ı nigâh itmiş? Mebde-i mechûl bir te'sirin taht-ı kahrında uzun uzun düşünen ..Maî gözlü, sevdâvî bir kızın rikkati okşayan vaz 'iyet-i hüzn âlûdı bu şevk-i şadının selsebil emvâcı karşısında büyük bir tezâd teşkil idiyordu...

Kızıltoprak

Bir Kadının Tazlim Hali

'Ailevi Şiirlerden

Fakat annen de kadındı, bu ne tahkir-i elim?

Bence bu ömre mu 'adil ve müreccehdi cübh-him..

Bir kadın, sence “kedi”den de mi ‘adî.? Eyvâh:
 Nasıl insan yaratmış seni lakin Allah..?
 Hak senin, neşe senin, zevk seninmiş heyhat.?
 Önce güldün yüzüme, hüsne mi ibtal itdin!
 İmtizaç , nâmına her saniye ta ‘zib itdin!

(s. 12)

İzzet-i nefsimi kırdın, beni tahrib itdin!

‘Asimetimden sakîl, insanlığıma merhamet it
 Elverir ezdiğin artık, çekil ey kabus; git!
 Git, temiz kanına girme şu zavallı kadının
 Git, seni darb eder, elbet huzuru yarının

Dem gelir belki bu zalimin ile kalbin utanır!
 Şu akan yaşların elbette hesabı aranır!
 Ey kadın düşmanı; erkelliği etme lekedâr
 Bir gün elbet seni bu nâm-ı mübeccel çarpar..!

Nişantaşı: Nevvâre Şükrân

Siyahlar...

Bir Sefilin Sahaif-i Hayatından

“Hemşirem Hadice Hanıma”

Onu daima reh-güzârında bekledim. Merak itmişdim. Naazar-ı dikkatimi celb iden; çarşafından, kundura ve çorablarına kadar siyah oluşu ve daima ortalığı hailerle örten kasvet-engiz karanlığın çöktüğü, aydınlığın ortadan silindiği zaman aynı yolu mütefekkir ve mütevazı‘ etvârıyla ta’kib idişi nereye gidiyordu?.

‘Avdeti pek geç olurdu. Ona her tesâdüfimde karşımda siyahlara bürünmüş bir peri-i cism olmasından pek ürküyordum.

Her akşam aynı zaman gözümün önünde peydâ oluyor. Bu yekne-sak mevcûdiyet beni pek ürkütüyor. Onu gözlerimle ta’kib itmek istiyorum..heyhat, heyhat ki birden bire ğaib oluyor. Nihâyet nihâyet ki birdenbire bütün bu düşüncelerimi târ u mâr iden ılıman bir hevâ fikrimi tırmalıyor.

O, ...birden...idiyor, yine birden meydana çıkıyor. Nereye gidiyor? Nereye gitdiği mechûl, nereden geldiği? O da mechûl..

Bazen bir mürğ-1 matem gibi gözlerimde tecelli idiyor, bir murg-1 elim gibi yine aynı dakikada nihân oluyor.

Bütütn bu emrâr itdiğim hayat-1 esrar-1 engiz, bana pek faci‘ kokular iştişmam itdiriyordu. Bunda bir şey aramak..., ne sır mı?

Ya leblerinde uçuşan safiyet, ‘aşk mı?: fakat şu yüzünden serpilen şu mirârat ne?

İşte peydâ oldu. Aynı zaman mu‘akibi aynı bulubar ... matem oldu, nihâyet oldu.

Bir akşam mu‘tadem vechle onu bekliyordum. Maksad, ilk ve son bir fikrimi, arzumu ifâ itmekdi.. Onu bir akşam ta‘kib etmek, nihâyet gitdiği yeri, onun ısrarını dudaklarından uçan bî-ruh teneffüsleri. Hepsini, hepsini tamamıyla öğrenmek...

Bulubarın bir kısmını nazarlarıyla dönüb selâmladığını gördüm. Ta‘kib idildiğini anlamışdı. Sonra epey müddet devam iden dolambaçlı yollar geçilmişdi ki ortalık, artık büsbütün matemî tüllerle örtülmüş, gözümü gecenin zulmeti arasında siyah bir nokta gibi görünen matemizden ayırmıyor ve böylece kat‘ı mesafe idiyordu.

Nihâyet, birden şaşırdım, ne olduğumu bilemedim....

Evet onu, o siyah noktayı ğaib itmiş idim. Hemân koşarcasına ileriledim:

Of! Şimdi anladım: onun bir matemî, pür esrar bir kalbi olduğunu pek iyi düşündüm.

Sağda zulmete bürünmüş, kabus çökmüş menfur makber, üstünde baykuş boğuşmalarına, puhular cevab viren ve tâ semalara kadid kollarını uzatan mevheş, haşiş serviler .. bize hisar olmuş idi. Ben ileriledim, kapusının yanında tevkif itdim. Kamer’in matemî serpen hizmet-i ziyâiyeleri yek- diğerine müvâzi yükselen ve matemî , daima beyazdan başka bir şey olmayan o korkunçlara bir kat daha nefret ilkâ idiyordu.

O, adım adım ileriliyordu. Kabirlerin arasından geçerken ğaib ider gibi oluyordum. Bir müddet sonra bir mezarın yanında tevkif itdiğini gördüm. Yüzü koyun eğiliyor ve ba’zen hıçkırığa pek benzeyen sedalarla, bütün mevcûdiyetle titrediğini fark idiyordum. Muzdarip olmağa başladım. Bu hal ve tavır esrarengiz, bu ortalıkda dünün âlâm ve ekdâr kokuları ne idi? Aman yarabbi... faci‘at, zihnimize gitdikce büyük izler hak idiyordu..

Bu irti‘aş ile ona doğru ilerilemiş ve beş altı adım gerisinde bulunuyordum. Birden doğruldu. Elini göğsünden kaldırdığı zaman... bir şey parıldadı. Of his itdim ve hemân düşünebildim.. bu manzara-i feca‘atle neticeleniyordu!..

Yukarı klakan parıldı, birden aşağıya ...inmeden bile ki elimde bulunuyordu. Hiç düçâr tezlezel olmamış soğukkanlılığı muhâfaza itmiş ve binâen aleyhe çehresinde bir mürüvvet-i nümayan olduğu halde yalnız:

-Siz de mi buradasınız dedi.

Ben cevaba his itmeksizin onu kaldırdım ve bu mazlum kabusdan kurdulduktan sonra akşam geldiğimiz yolları ta'kib iderek bulvarı kat' itmeğe henüz başlamadık ki ona birçok sualler sormak istiyordum. Cevabsız kalmak korkusunda ümidim muhtemel oluyordu. Cesaret itdim birkaç şey sordum. O her bir sualimi 'aynı cevablarla kapatmak isteyordu.

Ve diyordu ki:

-Ben sizde kendimin ismi'zâr-ı hayatıma düçâr itmek istemem, bilmiyorum, neden böyle merakla soruyorsunuz ... bu sözleri öyle mağmumana, öyle müteessirane telaffuz idiyordu ki 'adeta mütezzi, zebûn, oluyordum.

Israrıma mukavemet göstermek istemeedi, rıza gösteriyor ve va 'd idiyordu:

Madem ki bu kadar ... idiyorsunuz, ben de muvafakat idiyorum. Pazar irtesi sizinle melâkı olmak üzere saat sekizde Sarıyer'de bulunurum. Nasıl şimdi memnun oldunuz mu?

Bu muvafakat; ma'nidar bir sualle nihâyetleniyor idi. Ben teşekkür makamında elinin parmakları avcunu hafif sıkarak ayrıldım...

Mürûr iden dakikalar, saatler; aylarca senelerce çekilebilen ızdırahlara müsavî tutulabilir. Her geçen gün, ayrı bir teellüm-i tevlid idiyordu,

(s.14)

Pazartesi 13-Mayıs -326-

Bu se-levhâ-yı her tefekkürüm, her tahlîlim ben de acı hisler tevellid idiyordu, o gün, o tarih, o mülakât istikbâldeki şe 'âmetin mebbe-yi olmasa idi!...

O gün; mev 'ûd mahalde bulunuyordum. Vakit telakiden pek erken şitâb ittiğim için, onu bir iki saat beklemeğe mecbûr olduğumdan 'adeta canım sıkılıyordu. Sekize bir çeyrek müddet kalmışdı ki, karşıdan birinin, yavaş yavaş bana doğru ilerlediğini gördüm . yanına geldiği zaman tanıdım.

Mütebessim ve elimi sıkdıktan sonra ilave itdi.

Oh beyefendi, ne kadar 'acül davranıyorsunuz ve sonra buraya bu kadar erken teşrif ..

Cümleyi bitirmede gözlerime dikkat idiyordu. Bilmem o da benim gözlerimden ne anlamak ne fark itmek istiyordu?

-Buyurun güzelim ...didi.

Yavaş yavaş korulukda ilerilemeğe başladık. Yol ipince bayırdı. Bir müddet devamından sonra yerimiz istenildiği gibi تنها olduğundan oturmağı arzu itdik...

O bana sergüzeşt-i elim engizine anlatırken, ben dalgın dalgın onun ısrarını tahlîl ile meşgul bulunuyordum. O zaman bilmem, kalbimde ona his itdiğim bir muhabbet vardı. Safiyet kalbiyesine bir terehhüm his idiyordum.

Kendimden geçmiş bî-ruh bir bir cesed gibi karşısında donmuş lâ-yetenâhi bir te'sir dolayısıyla bî- hoş kalmışım.. bir aralık mevcûdiyetimde bir eziklik his itdim. Gözlerimi yukarı kaldırdığım zaman onun da ser-mest ve puyân, gözlerini baygın bir aşk ve tahassürle parladığını gördüm.

O da sükût itmişti. O da kendinden geçmiş ve ihtiyar kalmıştı... lakin bu güzel ! bu kadar hararetli ve yakıcı olmasa idi... ne böyle meş'um tarihi bir gün , ne de böyle...

Gayr-i ihtiyari ikimiz de kalkdık, yavaş yavaş iskeleye indik, orada ayrılırken gözlerimiz yek-diğerine 'adeta nüfuz itmek istiyor, birbirimizden 'adeta uzaklaşıyorduk. O birkaç adım ileriledikten sonra tevkif itdi;

-Bey efendi...dedi, 'afv idersiniz ilelebed mi iftirak idiyorsunuz?.. Mahbûb oldum ne demek istediğimi anladım, hemen cezve-i daimi çıkardım, bir kart- duvizit uzatdım. Teşekkürle kabul itdikten sonra, el çantasından menekşe kokulu bir maî kağıd üzerine inci serper gibi birkaç kelime yazdı ve:

-Kartım kabul edilirse minnettarınız olurum, dedi. hiç çekinmeksizin parmakları ucuna bir buse hediye itdim. Yavaşça:

-Teşekkür iderim dediğini işttim.

Günler, haftalar, aylar onun hayaliyle, telâkiyle onu tefekkürle mürûr idiyordu. Artık hayatının bahar mes'udanesinde yaşıyordum..

Tesâdüf, va'd, telakki ve sonra yakıcı, hararetli, nazarlar... daha sonra bunları ta' kib iden medîd buseler! Olmasa idi, böyle meş'um bir tarih... ne de mes'ud bir mebdain yakıcı bir neticesi olurdu... olurdu...

Şimdi ben her şeyden menfur, herkesden uzak, bütün mevcûdiyetinin elem ve ızdırabâtına bî-his ve lakaydım. Şimdi ben, artık onun mâzîdeki bir timsaliyim. Her akşam, mevcûdiyeetim gibi siyahlarla mestur bulvarı onsuz ta' kib idiyorum.. Mevta ebediyyetinde müsterih uyuyan ve siyahlarla 'aşklarını tezyîn iden, ona ve ötekine gözlerimden hayat-ı matemdarımı eriterek iki sevdâ-zadeyi takdis idiyorum.

Muktebes: Saliha Faruk

Saçlar Döküldüğü Zaman Cilde Ne Yapmalıdır?

Saçların te'min sıhhati ve mukavemeti için muc'ib ve hem her dürlü halatdan ihtirazen devamlı bir suretde tedavisi icab ider.saçlar da meşhud olacak ufak birtakım 'uvarzın netice itibariyle bir âft tevlid ideceğinden iştibâh hasıl olduğu anda bil-tabî' sıhhate de 'aynı te'sirâtı irâs itmesi pek tabî'bulunduğundan bilâ-tevkif tedâbir-i ihtiyâtiyeye mürâcaat itmek zarurîdir.

Saçlara mazrat tevellüd iden esbâb-ı müessirler hakkında birçok tecrübeler görüldüğü cihetle bu babdaki takidane muta'allık ma'lûmâtı a'ta ideceğiniz; fakat bunlardan evvel ta 'rifatımız dahilinde esbâb-ı muhâfazası tehiye ve mazarrat tevlidi der fenalıklardan ictinâb şartdır. Başlıca yapılacak çare usûl-ı tarâvete (s. 15) Fevk-al-âde dikkat ve i'tinadır. Çünkü bazen o kadar taykız ve i'tinaya rağmen tekâmül hastalıklara karşı mümane'et mümkün olamaz meğer ki usûl-ı tarâvetin kava'id-i mebhûs 'anhasına fevk-al-âde ri'ayatkâr kimseler bulunabilsun ki bu da fi zamanna pek azdır.: şu halde usûl-ı tarâvet-i sıhhiyenin saçlara ve saç derilerine icrâ idileceği te'sirat nazar-ı dikkate almak lazım gelir. Başın te'min sıhhatine vasatete idilecek mu'âlecâtın usûl ve kaideye muvafık olmasıyla beraber gaa'yr-ı methûl bulunması lazımdır.

Eğer baş derisi incezar vasıtasıyla saçlarda bir takım imrâz tevlid itmiş olursa tedâbir -i eveliya icrâ itmek ve kurutmak lazımdır.

Hekim-i muhterem doktor "Pepin" medid tahriyâtından sonra "petrolin: petoline nâmında ilaç keşif itmişdir ki cilde hiçbir zararı-ı ika itmez taaffündür.saç, temizler,başdaki ince kabukları ref' ider. (Mâ-ba'dı Var)

(s. 15)

Şekil: 11 üzerine suret tatbiki biçkinin kumaş

Kadınlık on numrolu nüshamızda terzilik bahsinin modelleri için ona göre tatbik idilmek iktizâ ider.

Tabâhat

Tabâhatdan Mâ-ba'd

Sucuklu Yumurta

Bildiğimiz et sucuğunu ince ve tekerlek olmak üzere doğramalı sucukdaki kursağı çıkarub evvelce sahnada kızdırılmış olan tereyağının içinde üç ve nihâyet dört kere çevirdikten sonra yumurtaları kırmalı üzerine tuz ve bibir ekmelidir. Yumurtalar kavrulmak için sahnın kenarından her tarafına birer ikişer damla su

‘ilave iylemelidir. Hemân kapağını kapamalı sıkıca sıkıca nezaret edüb yumurtaların akı pişer pişmez indirilmelidir.

Kıymalı Yumurta

Köftelik kıymadan luzüm mıkdârını sade yağda kavurmalı arzu idilir ise kıyma kızarmağa başladıkda biraz çentelmiş soğan dahi ‘ilave itmeli soğanlar yumuşamak için cezveye su damıtmalı ve soğanlar yumuşayınca sahne almalı biraz ma’danos yaprağı ‘ilave edub güzelce pişirmelidir.

Pasdırmalı Yumurta

Soğanı halka halka ve ğayet ince ve bolca doğradıktan sonra yağda kavurmalı durduğu vakit mıkdâr kâfi.

(Mâ-ba’dı Var)

(s. 16)

Kadınlığın Tefrikası

Muharriri: Ebû’l Feridun Mehmed Sıdkı

Katil Mirasçı 11

Öldüğünüz bu memlûk aşkınızı ...!

Sizin ni’met-i visalinizle ta’addi iden bu hayat şimdi sizin için yaşıyor. Sizin için size idi müstesna yaralık göstermek için yaşıyor.

Tufan rekabet kin ğayz selleriyle, intikam sırgeleriyle şimdilik klablerde icrâyı tahribat idiyor Zan idersem henüz dimağlarda, ondan sonra vücutlara sirayet itmemiştir.! Mamafiye âsar-ı tahribatını ; yarın hangi noktalarda göstereceği mechûl...

Emin olunuz ki güzelim: ben intikam; dinilen ...müdhişin ağvaât-ı hevânını altında zebun olacak kadaryaşamam.

Çünkü; beni yalnız bundan değil; hayatın bütün ‘asabi taşkınlıklarından emin iden sevda şefkat, aşkınız irşâd idiyor...

Hatta rakib-i meyûsumun –muhtemel olan-sevlât-ı ‘ukûranesine karşı bile mümkün olduğu kadar tedafî’ bir vaziyetde bulunacağım, bulunmak istiyorum.

Artık sizi ziyaretim, bil- tabi’ bu muharebe-i rekabetin –muzaferetiyle neticelenir ise –hitâmında yahud ...sende vuku’ bulacaktır. Yalnız şurasını istirhâm etmek mecbûriyetini his idiyorum ki ; şimdi her saniye-i tefekkürini...

Benim çare-i imhâ veyahut iskâteme hasır iden Sanih olabilir ki; benim için benim mahrûmiyetim için... size bir plan bir şeytanat ihdâs ve irtikabına teşebbüs

ider: bunlar varid-i hâtır olduğu için siz, ...bulununuz. Bak...sebâtkar kırmızı dudaklarınıza birer buse-i iştiyak kondururum azizim.

İmza

Sizin İçin Yaşayan

Mûsikî

Hüzzam Şarkı

Selanikli Ahmed Bey'in

Evfer Usûlü

Oldum âzade ser-sevdâ-yı zülf-i yardan

Kurtuluş yok anladım bu çeşm-i efsunkârdan

Sine- çakım her zaman bir gül için beyn-i hardan

Nakarat

İzan

Bilmece

Üç harfli bir civân ismi, bulunuz, ma'kusen

Okunacak nолursa bir kavm 'ünvanı ve kelimeler

Taksim ve teehir idilmek şartıyla da bir hastalık ismi husûle gelsün

Mürettibesi: Kızıl Toprak'da kuyu başında

Maknuzi Emel

Doğru hal idenler arasında kur 'a keşidesiyle birinciye; ğayet zarif bir sa'at, ikinciye gazetemizin üç aylık abonesi; üçüncüye; meraklı bir roman; dördüncü ve beşinciye müfid birer kitap altıncıdan elli ve daha ziyâdeye kadar birer kart hediye idilecektir.

10 numrolu bilmecemizin halî şöyledir:

Hüsn

Delail-i makne'esi dahi şöyledir: kase-i zerrini gördüm sakaya mıdan tehi

Dane-i aklım başımdan aldı bir sürü sehi

Kase-i zerrinden maksad "nun" harfidir. "n" ebced hesabıyla "50" ider. Ellinin 'arbiyesi de "hamsin" dir. Şu halde hamsinin müteşekkil bulunduğu hurûfât (h,m,s,n) 'ibaretdir. Kase-i zerrini ya'ni hamsin kelimesini mi den tehi daha açıkçası m ile y harfinden tehi görür isen mütebaki elde "h, s, n" harfleri kalır.

İkinci mısradâ (dane-i aklım başımdan aldı) ta'birinden maksad "h" harfindeki noktanın kaldırılması dımekdir ki şu halde "h,s,n" harfleri kalır ki tek noktalı bir erkek ismi meydana çıkmış olur.

Hal idenlerden birinciliği; Şehzadebaşı'nda kırık tulumbada Hüs'n Baba Dergahı Sokağında Hayrû'n- Nisâ bint Şakir Hanımefendi /bir şişe lavanta) kazanmıştır.

İkinciliği; İzmir'de Beyler Sokağı...Hacı İmamlar Sokağında 7 numrolu hânede Fatma Hanımefendi (bir kutu pudra) kazanmıştır.

Üçüncülüğü Halide, Kastel hicarında belediye ser- müfettişi Mehmed Said Bey'in kerimesi Faika Hanımefendi (bir ipekli mendil) kazanmıştır.

Dördüncülüğü; harbiye nezareti mu'alimat-ı zâtiye müdiriyesi sıhhiye kısmı evrak me'muru Osman Mazhar Efendi (bir kitab) kazanmıştır

İhtâr

Bu haftaki bilmecemiz ma'ala istiğrâb dört kişi tarafından hal idilebilmiştir. Bilmeceden maksad bil-tabî' inkişâf-ı zihne bir hizmet dımekdir. Güçlüğü derecesinde düşündürmeğe mecbûr ider ki netice i 'tibariyle çuval bir zihniyyet sahibi olunmuş olur.

Ma'mafih muhterem kari'at ve kari'inimizi daha fazla yormamak için ba'demâ mümkün olduğu kadar halî sehil bilmeceler koyacağımızı va'd ideriz.

Pudra

Dünyanın en iyi pudrası olduğu musadık olan pudralarımızın cildi tahriş idüb solduran kurşun, bizmut, alçı vesaire gibi her dürlü medavismiyeden ma 'ara olduğu garantidir. Fevk-al-âde nazın olub pek hafif okulu olan pudralarımız cildi parlatmakla beraber ona pek latif bir şefâfiyet viriler.

Kutusu 10, 20,40, ve 50 guruşdur.

Antririd Antik Pomadası

Numro 20

Cildin gada-yı tabî'iyyesi, çehrenin elyafına hayat ve elastikiyel virir te 'siri pek seri 'dir.

Suret-i isti 'mâli! Bütün yüze bir az pomada sürüb hafifçe masaj yapmalı veyahut gice yatarken sürüb sabahleyin ıslak sünger ile silmeli.

Dermusu Balsamı

Numro 38

Sivilceleri, kızartıları ve cilde ‘arz olan her dürlü tahrişatı sür’atle izale ider. Cildi parlatır, düzeltir ve deriyi inceltir.

Sur’at-i isti’mali: muhtac tedavi olan kısma sürüb kurutduktan sonr a sabaha kadar muhâfaza itmeli.

Karam Afrodiyat

Numro 35

Her türlü çilliği vesair lekeleri ne kadar eski olursa olsun izale ider, cildi beyazladır ve fevk-al-âde neticeler virir. sur’at-i isti’mâli: lekelerin üzerine yatmazdan evvel karam frodiyat sürüb sabaha kadar muhâfaza itmeli ve sabahleyin ılık su ile yıkadıktan sonra biraz pudra ekmeli.

İhtâr: Cildi ince olanlarda karam afrodiyatın bir aks-i lamel intaç ideceği muhtemeldir. Bu gibiler evlâ eyi bir pudra isti ‘mal itmelve karam afrodiyatı ilk hafta mıkdarını azaltarak daima kaplı olarak muhâfaza idiniz.

Güzellik Suyu

Numro:12

Sîmâya beyazlık ve tarâvet virir, ‘uzulâtı takviye ider, mesâmatı tahrîr ve takviye ider. Sîmânın muhâfaza-ı terâveti için yegâne sudur. Her cild için kabil-i isti’maldir.

Suret-i isti’mâli: Bez veya pamuğu suda ısladarak yüze sürmeli ve silmeyerek kurutmalı.

(Şam Alât-ı Mûsikîye ve Ğramafon Mağazası)

Şam-ı şerifin zarif ve ahenkdâr ‘avdleriyle her nev’ alât ve edâvat-ı mûsikîye nota ve Ğramafon makine ve plakları mebâyi ‘e isteyenler ve dört ay zarfında ‘arb usûlüyle ‘ud öğrenmek arzu iden zât zevât yolunda maliye tahsil şu’besi karşusunda 163 numrolu kazmanızade Şamlı Tevfik mağazasına teşrif buyursunlar.

Şehzadebaşı Manifatura Mağazası 101

Süleyman Emin Karimi

İpekli ve yünlü çarşafıklar ve manifaturaya ‘aid her nevi son moda çeşidlerimiz geldiğinden muhterem müşterilerimize tebşir iylerim

Fiyat katıyyen maktu ‘dur.

Çocuk hotozları	Patisden ve ketenden fisto ve dantela ile mezyin gayet şık ve 8 ğuruşdan i‘tibaren.
Hanımlara iç çamaşırları	Gömlükler, donlar gecelikler, korsejler, eteklikler, patisden hassadan dantel ve fisto ile mezyin 10 ğuruşdan i‘tibaren.
Erkek çamaşırları	Beyaz ve renkli gömlükler, gicelikler, enva ‘ kumaşlardan 15 guruşdan i‘tibaren
Kadın şemsiyeleri	Safi ipek yarı ipekli kumaşlardan ve ketenden enva’ı renk gayet şık 20 ğuruşdan i‘tibâren.
Baş örtüleri	Banjorden, karapdesinden kristalinden enva ‘moda renklerde 15 ğuruşdan i‘tibâren.
Zene çorabları	İpekli, fildekus, meşin ve güderiden kısa ve uzun her renk 7 ğuruşdan i‘tibâren.
Külotlar	Fildekusdan ve ipekli kumaşların envâ’ renginden 14 ğuruşdan i‘tibâren.
Mendiller	Beyaz ve renkli, markalı markasız patisden, dantelden, fistodan düzinesi 11 ğuruşdan i‘tibâren.
El çantaları	Meşinden, muhareden, güderiden ğayet şık biçimlerde 12 ğuruşdan i‘tibâren.
Yünlüler, içlikler	Kostüm tayyör yeldirme için gayet dayanıklı her renk enva’ı çeşid kumaşların beher arşuni 12 ğuruşdan i‘tibâren.
Tuhafiyeler	Kuraliyeler, dantelalar, fistolar, dökmeler, enva’ çeşid astarlıklar ve daha binlerce nev ‘ eşya gayet ucuzdur.
Kostüm tayyörleri	Envâ ‘ı çeşit yünlü ve ipekli fantezi kumaşlardan son moda ve ğayet şık 120 ğuruşdan i‘tibâren.
Yeldirmeler	Âlpakdan, yünlü, ipekli her renk fantezi kumaşlardan en son biçimlerde 95 ğuruşdan i‘tibâren.
Röbdöşambırlar	Patisden panjorden ve çiçekli fantezi kumaşların envâ ‘ından son moda ve ğayet zarif 25 i‘tibâren.
Pernis biçimi fistanlar	Tevliden, dantelden, panjüreden ve enva’i çeşid fantezi kumaşlardan en son moda 10 ğuruşdan i‘tibâren.
Bluzlar	Ketenden, markizet kumaşından, ipekli fereyundan, mesâlınden ve her nevi’ fantezi kumaşlardan en son biçim 20 ğuruşdan i‘tibâren
Üst etekler	Ketenden, alpaktan, libretiden ve her çeşid fantezi kumaşların en son moda renklerinden 12 ğuruşdan i‘tibâren
Kız fistanları	Ketenden, patisden, yünlü ve ipekli fantezi kumaşların enva’ından son modaya muvafık 20 ğuruşdan i‘tibâren
Kız ceketleri	Şayakdan, yünlü ve fantezi kumaşlardan son moda gemici biçimde 25 ğuruşdan i‘tibaren
Erkek çocuk kostümleri	Düz şeker renk ve çizgili ketenlerin enva’i renkden yıkanınca solmaz 25 ğuruşdan i‘tibâren.
Erkek çocuk kostümleri	Gayet fantezi, yünlü, İngiliz şayaklarından 30 ğuruşdan i‘tibâren.
Erkek çocuk ceketleri	Gayet zarif, fantezi, yünlü, İngiliz şayaklarından son moda gemici biçimde 40 ğuruşdan i‘tibâren.

KADINLIK**NUMRO:12****Kapak Sayfası**

Birinci sene, numro12.

Cumartesi 24 Mayıs 1330 Rebi'ül aher 1331.

Sahib-i imtiyazı Müdür-i umûr: Hacı Cemâl .

Ser-muharriresi: Nigâr Hanım .

Heyet-i Tahrîriye Müdiresi: Nevvâre Şükrân.

Nüshası 50 paredir.

“Abone Bedeli”: Seneliği posta ücretiyle beraber 80, altı aylığı 50 gürüşdur.

Memâlik-i ecnebiyye için seneliği 35, altı aylığı 18 frankdır.

İdârehâne: Bab-ı Ali caddesinde Hattat Arif Beyin Yazıhânesindedir.

İhtâr: Gönderilen makâlât derc idilsün idülmesün ‘iade idilmez.

Kadınlığın varlığını ve memleketde bir mevki‘ bulunduğunu müdâfaa ider.

Cumartesi günleri neşr olunur musavver gazetedir. Sahâifemiz bil-‘umûm Osmanlı hanımları âsârına küşadedir.

Üsküdar Ahali-i Muhteremesine

Muhtac olduğunuz sına’i dişleri damağsız yaptırmak işe yaramayacak kökleri, ağrısız çıkarmak çürük olanlarını mine ile bilerseniz doldurtmak ve kök üzerine sabit vidalı diş ve tac yaptırmak arzu iderseniz Ahmediye Caddesinde her türlü ma’nâsıyla mükemmel ve muntazam (Osmanlı Tıp Dar-ül-fünûnuyla Paris’den me’zun) Ahmed Hamdi diş muayenehânesini bir kere teşrif buyurunuz. Her halde memnun olursunuz. Muayene zamanları her gün sabahdan akşama kadardır.

Telefon numrosu 74.

(s. 2)

Kısm-ı İctimâ’i**Nüfusun Azalmakta Bulunması Münasebetiyle**

Bu haftaki baş makaleyi nüfûs mes'elesine tahsis itmekliğim bilhassa şayân-ı dikkatdir. Çünkü mevcûdiyet-i milliye ve mâddiye gösterebilmek ancak teksir-i nüfûsla kaimdir. Halbuki son zamanlarda bilhassa Türklük 'aleminde müdhîş bir inkirâz baş gösteriyor. Sokakda gezerken şöyle bir dikkat idilecek olursa hal-i ten dürüstiyyede pek az kimselere tesâdüf idilebilmektedir. Mütebâki ekseriyyet-i 'azimeye hep mariz, solgun simâlı, cılız birtakımlar!.. İnsan bu hali görüp ve bir de tarihe 'atıf -ı nazar idince evvelki satvet ve kudret sahibi bahadırlarla bu bir âlay-ı

kadîdi yek-diğeriyle mukâyese itdiğinde pek hazin bir manzara karşusınd mebhût kalıyor.

Şu halde bizim böyle za'yıf ve kuru olmaklığımıza başlıca 'amel ne olabilir? Niçün tevellüdât azalmaktadır?

İşte asıl mühim mes'ele bu iki su'ale bir cevâb-ı sevâb virebilmektir ki bu da fikrimizce iki sebebden ileri gelir. Birincisi cehl ve anâniyet ikincisi ise ahlâksızlık ve bi'l tabi' dolayısıyla sui-isti'mâlâtdır. Her ne kadar ba'z yerlerde imrâz-ı müstevliyenin tahribâtı nazar-ı dikkatden dûr tutulmamak icâb iderse de başlıca müesser bu iki evvelki marazın te'sirât-ı müdhişesinden başka bir şey değildir.

Cehâlet; muhit-i 'umûmiye 'itibariyle hicirât-ı dimağiyemizi pek sönük bir halde bırakmıştır. kadın ve erkek bu iki 'uzv-ı mühimin ma'rûz kaldığı tekâmül-i felâket:maraz-i müzminin netâyic-i muharebesinden 'ibâretidir. Bu ise şüphesiz had-ı nisâb dahilinde bulunmayan mekteplerimizde görülmekte olan tahsilin pek ibtidâî bir derecede bulunması alel-husûs kadınlarımızın ni'met-i ma'ârifden mahrûm bırakılmaları keyfiyyetinden münbei'sdir.

Cehaletin te'sirât-ı müdhişesi hakkındaki tafsilât bu küçük sahifelerde değil formalarla kitab yazılsa pek müşkülâtla anlatılabileceği cihetle bu husûsu ma'ârif nazâretinin uhde-i hamiyet ve dirâyetine terk ile ikinci kısmı teşkil iden ahlâksızlık ve sui-isti'mâlâtdan bahs itmek daha sâlim bir terrakî ta'kib itmek dimekdir.

İstanbul muhitini nazar-ı 'itibâre alarak söylüyorum; burada ahlâk pek bir korkunç bir tedenniye uğramıştır. O dereceki erkek ve kadın yek-diğerlerine 'adeta şüpheli ve muhlik birer düşman vaz'iyetini alıyorlar. Teşbihde ma'zûr görülürse diyebilirim ki erkek tenbel ve nâçar kadın ise tahammül-fersa bir yük halindedir. Delil mi istersiniz? Pek kolay. Erkek ve kadın herhangisine sorar iseniz sorunuz! İzdivâc lafzını 'azâb-ı cehimeden başka bir suretle tefsir itmezler. Çünkü erkek hevâyı hüsne mağlûb; çalışmaktan müteheviş, mütenefir ve şu halde te'min-i ma'işet bir hükm müteamir halinde bundan sonra da her türlü münhiyatdan tevki ile 'aile yuvasını himâye ve siyânet idecek bir cazibe yok. Bundan da çıkacak netice şu olabilir: Kadın bir erkeğin ne demek ve nasıl bir mevcûdiyet sahibi olduğundan bî-haber izdivâcı yalnız bir münâsebet-i zevciye suretiyle telakki ider. bunda da aranılabilecek gaye ki: Teşkil-i 'aile mes'elesine velev nakl-i hâtırda kalabilir ma'lûmâta mâlikitdâr ki evde mefkûddur. Erkek uzak lâ-yetenhaninin 'amâk-ı bî-pâyânında müstağrik-i sefâhât. Binâen-aleyh bu hayat-ı zevciyyet fil-hakika hayat-ı cehimenin bir timsali mücessemesi demek doğru olmaz mı?

Bu tezâd-ı hal hakkındaki esbâb aranılırsa neticede "ya kadın ve erkek cazibe-i hüsn ve ânlarının meftunî ve yahud ebebevyn tarafından birisinin servetinin meshûrî, olarak vuku'a gelmiştir. Bu gibi mes'elede kefvî derece-i ehemmiyet ve hayat memât kadar elzemiyeti mevzu-ı bahs olamaz.

Halbuki nice 'alime, 'alim. fazıla fazl velhasıl hayat-ı "umûmiye-i beşerin her bir ledünniyatına vâkıf mûtevsıt veya fakir kadın ve erkeklerimiz bu husûsda hiçbir hak-ı rüchâniyete mâlik değildir. Çünkü; hanım kızı ebeveyninden gördüğü gibi layık olduğu derecede elegant gezdiremezmiş veya (s. 3) bil'akis beyefendi her şeyden mahrûm olarak perverde olmuş bir kızla idâme-i hayatı haysiyet-i ricâlesinin! inkisârını mucîb olurmuş!!! Velhasıl bir takım hoş... hoş...larla sükût-ı ahlâkı ve tedenni-i nufûs-ı ntâc ider. Bu hallerimizden müstefid olanlar yalnız Hristiyanlardır; zarar-dide olan ise vatandır.

Bugün etrâfımıza şöyle bir bakar isen servet-i "umûmiyenin selâsen bir çar-yeki Hristiyanların elinde bulunuyor. Memleketimizin ticareti, san'atı hatta zira'atı onların taht-ı ahsârında, biz ise bir kısım i'tibariyle kezb, riyâ gibi fezâyihden mâ'ada ebleh-feribâne bir suretde sığmal idindiğümüz hükümeti dolayısıyla milleti dü-çâr medayike itmeğe sâ'i birtakım menfaatperversitân!...Kadınlarımız ise; onlarda kısmen modanın o beytimin tükenmek bilmez mesarifât tahmil-fersânın karşı erkeğin kisesini açmağa sa'i gezmek, eğlenmek, zevk ve sefâ, ahenk ve tarb-ı yegâne meşguliyet!..

Birisi 'aciz ve muhkîr, diğeri meclûb sefahat-i istikbâlden bî-haber böyle seviyeye mâlik olan milletin bir kısmından ne beklenir? Modadan başka bir şey düşünmeyen kadınlardan nesile suretle inkişâf ider? Çocuk, oh!.. Bu mübeccel kelime her şey'e mani. Â! Hiç olur mu efendim!! Kızım pek zayıf haml-i harabetini mucîb olur. henüz vakitleri müsa'iddir. Hele biraz hayat-ı zevciyyetin lezzetinden haberdâr olsunlar... Haberdâr oluncaya kadar da moda beliyesi dolayısıyla birçok talâk vuku'a geliyor. Bundan da çıkan netice kız seyibe, hakir. Erkek ahlâksız sefil, vatan nesilden mehcûr! Da'vanın halî lazım gelirse izmihlâl ile mebsûten mütênâsib olmaz mı?

Hacı Cemâl.

Musâhabe

Erkekler ve Kadınların Mevki'i

Musâhabemin kenarına çizdiğim, erkekler ve kadınların mevki', sernâmesinden kar'ilerim zan idecekler ki: Bu nâciz muharrire de herkes gibi

hukuûk-ı nisvândan dem vuracak lakin hayır; ben hukûk-ı nisvân-ı terkibiyle uğraşan budalalardan değilim.

Biz, hâlâ harc'an el-beşer bir şey zan idilen zavallı kadınlardan ve kadınların mukaderâtından bahs etmek istiyorum: Bilmem müsâdif'il enzâr-ı dikkatiniz oluyor mu?

Bazen sokağa çıktığı zamanlar ğalabalık bir yerden geçerken ve bilhassa memleketimizde insan çeşitlerinin en zengin bir panoraması olan köprü üzerinde kâh hazin, kâh mudhîk ve ba'zen şayân-ı tedkik ve dikkat, ba'zen intibâh-ı omuz bu muhtelif ve nâ-ma'dûd vaziyetleri, tecellileri. Ben ğarib bir halet-i ruhiyye ile temâşâ idiyorum.

Bunlar arasında benim en ziyâde nazar-ı dikkat ve temâşâmı istiğal iden ve yoran; erkek ve kadın; hayat da insanlığın lazım ğayr-ı mefâriki olan bu iki mühim kuvvetin yek-diğere karşı takındıkları evsâ' ve hareketdir...!

Dikkat idiyorum: Çok def'alar; erkekler kadınlara karşı muğber, kadınlar erkeklerden muhteriz...!

Ve ba'zen erkekler kadınlardan müşfik, kadınlar erkekler kadar mültefit.... Lakin yine bir meclis-i hayatın daima ğayr-i mütecânis ve ğayr-i mütevâzin yaşayan iki a'sâsı...!

Yine erkekler müteğalib, kadınlar mağdûr; Yahûd onlar mütehakim, berikiler mahkûm!...

Hâlâ 'asâr-ı âfilenin bu iki kuvvet arasında açmış olduğu ihtilâf uçurumlarını kapatmamış; hâlâ erkekler hayatta kadın mevki'inin derecesinden bî-haber, kadınlar erkeklerin vazifesini takdirden 'aciz...!

Fakat ne dirlerse desinler:

"Bir hakikat kalmasın 'alemde Allahım nihân"

Derin bir kanâ'at ve tettebu' neticesi olrak iddi'â ideceğim şu insaniyet hazıra-i mütefekkire içinde hâsıl olan intibâh-ı münevver, bütün bu 'ilmi, fikri inkilâblara rağmen kadınların ser-nevşet hayatındaki hatvet-i siyah bâkîdir..!

Ben henüz beyaz cüppeli bir kadına tesâdüf itmedim..! Ve el-yevm ricliyyet, nisviyyetin muktedirât hayatıyesiyle uyanmakdan telezüz idiyor.

Erkek içinde, hâlâ validesine 'isyân, hemşiresini rencide, zevcesini tahkir bir zümre mevcûddur.

Daima işidiyoruz: Kadın evet hak-ı hayata müşterek fakat henüz hukukun hibe-i vahde bile virilmemiş bir hissedâr..!

İhtimal bu nakarat; mâzîlerin bile ba'zen terenüm itdiği bir beste-i iğfâl ve tağafil idi..!

(s. 4)

Lakin muhitimizde hak-ı hayatı teslim idilmiş kaç kadın, gösterilebilir..?

Yalnız "efendim hakikaten kadınlar zavallıdır" biçâredir. Muhtac-ı tahsîl ve terrakî bir zümre-i mağdûredir" fakat emin olunuz ki: Bu, i'tirâf-ı mühemmel; ma'nâsız bir terkipten başka bir şey değildir.

'Aileler arasında hergün cereyân iden ve ale'l ekser iftirâk ile neticelenen vakı'alar, çarpışmalar meydanda..!

Bir hafta evvel zevcinin hevesât-ı nefsâniyesine kurban olan sekiz on senelik bir kadının sergüzeşt-i elemi kemâl-i hüzn ile işitdim...

Kadın subur, mütevekkil ve zavallı bir kadın zevc, ötekiyle! Berikiyle münâsebât ğayr-ı meşrûada bulunmağa alışmış, ahlâksız vasfîye bir erkek. Kim bilir daha ne vakitden beri müdavimi bulunduğu o hayât-ı sefihâne kalbindeki muhabbet zevciyeti mevhum bir bahâne ile tatalık idilmiş!

Bugün en munsıf hak-şinâs ve en feminist geçinen erkekler bile 'ailevî ba'z mes'elelerde: - Daima hürmet ve müdafa'a idildiği hukuk-ı nisviyyeti; ğayr-i ihtiyârî çignemekden kendini men' idemiyor..! Sonra lisânıyla "kadınlar muhtac mu'avenet ve himâyetder, onların hukukuna hürmet lazımdır.."

Kasidelerini rast geldiğine terennüm eylemekte devam ider..!

'Aileler içinde her an metkûn hadisât: Eğer derin bir nüfûz ve nazarla muhâkeme idilecek olursa: Bizde kadınların hak-ı hissiyâtı, hürriyeti bütün ma'nâsıyla ma'sûb olduğuna kanâ'at tâme hâsl olur.

Ben nisvânın yüksek bir mevki'-i hayâta es'âdını henüz arzu idenlerden olmamakla beraber: Vaz'iyet-i hazıraya karşı bedbin ve istikbâlden nevmîd değilim..!

Yalnız düşünüyorum ki: Bir erkek arzu itdiği tarz ve sahada yaşar, istediği gibi gezer, eğlenir; hatta münâsebetsiz bir takım yerlere bile gidub günlerce evine 'avdet iylemese.. Evdeki zevcesi ona: nereye gitdiğini anlamak, nerede kaldığını sormak hakkını hâiz olamıyor!

Velev ki gicelerini sabahlara kadar kafes arkasında intizâr ve merakla geçirmiş olsun.. Değilmi ki kadınlar elbette su'ale hakkı yokdur. Zevc ise o, erkektir. Vası' bir hürriyete malikdir. Ona hiç kimse karışamaz. Hiçbir şey sorulamaz. Fakat kadın zevcinden izinsiz bir hastanın 'ibâdetine, bir mevlûd cem'iyetine bile gitmiş

bulunsa: Derhal kıyametler kopar, yıldırımlar düşer, muvâhizeler yağar, tahkirler, zorbalalar...

Belki zevci sayıklamadan, Allahdan korkmadan: izinsiz hasta ziyaretine gitti diyerek zavallı kadıncağızı tatlık cinâyetini de irti'câb iyler..!

Bunlar; hâlâ bizde tedavi idilememiş feci' bir hastalık şeklinde devam idüb gidiyor.

Hâtırlıyorum: Talâk mes'elesi; pek çok def'alar sahâif-i matbu'âtı işgal itmiş bir keyfiyettir.

Ma'mâfih biz ve bizler... Talâkın esâsal-ı mühimesi hakkında mütâla'a yürütmek, fikr-i beyân eylemeğe ne haddimiz var ve ne de salâhiyatdârız. Buince vahim mes'elenin düşünmesini:

Taaddüd-i zevcât! ile iştiğal eyleyen fikhâ-ı muharririne terk iderek demek istiyoruz ki: Zevâtin ehemmiyeti şer'iyye ve mâhiyet-i ictimâ'îyyesini takdir ve âciz bulunan cahil ve vicdansız bir erkeğin esâret-i zevciyyetine –hasbe'l kader-nâmûskâr, terbiyeli necîb bir kız virilir..! Zaten vicdaniyât ve insaniyetden nasibesi olmayan erkek günün birinde gönlü arzu ider, yahûd ufak bir şeyden canı sıkılır ve "sırtımda yumurta küfesi yok Â.." diyerek zavallı kadıncağızı tatlık idiverir.

Çünkü: Talâk herkesin hürmet itdiği ve karşısında vicdanların titredığı, erkeklige bahş olunmuş bir silâh-ı mukadderdir. Fakat o mukaddes silah, sefiye ve cahil bir erkek elinde bulundukça 'acaba ne elim hadiseler, nice faci'alar tevli'd ider düşünölsün..!

İşte kemâl-i ehemmiyetle düşünölecek 'ailevî bir mes'ele mühimme ki: Nisviyyet-i mağdûrenin muhâfaza-i hukûkî için bir takım kıyûd ve şurût ile muhtac takayyüddür zan ideriz.

Çünkü: Bu sihâm-ı talâk ile mınkarız olmuş 'aileler mahv ve perişan olmuş hanımânlar ve 'ayn zamanda zevcelerinin fert- ismet ve necâbetini bir asâr-ı za'f ve mağlûbiyet telakkî iderek. İkide; birde: Olur olmaz vesilelerden dolayı, yahûd tazyîk ve tağlibini tezyîd için: Meş'ûm baykuşlar gibi daima zevcesinin başında (sus zirâ seni boşarım.) mersiyeleriyle öten ve iftihar iden zevceler de var.

Nişantaşı: B. 'Udviyye Sıdkı

(s. 5)

Erkeklerin Kısım-ı Cehilâsına

Kadın nedir. Bilir misiniz? Eminim ki bilmezsiniz. Çünkü: Bilseniz onların mevki'ini düşünür, mez'ic huruf-i endâzlıklarınızla iz'âc itmezsiniz.

Kadın: Vatanla tevvam. Zirâ, vatana evlâdı, memlekete askeri yetişdiren o, efrâd-ı vatana terbiyeyi bahş iden o, sizleri büyüden, bütün mevcûdiyetini mevcûdiyetinize hazır iden yine o, hep o, hep odur.

Terbiye-i ictimâ'iyeyi ondan alır, tekâmüli ondan öğrenir, insanlığı ondan ta'lim idersiniz, yine onu hakir görmekten vazgeçmez, muhteşem mevki'ini düşünmek istemezsiniz. Bu kadar hakâyika karşı nerede bir kadın görseniz hemân az'âca, keser i'tibârınızı bâdî olan feth-i hurfu endazlığa cür'et, onu sokağa çıkdığına pişman iderseniz, sanırsınız ki kadın kafes arkasında oturmağa mahkumdur. Bilmezsiniz ki onalr muhterem bir vücûddur.

Düşünmeli; ve bilmelisiniz ki, her sokağa çıkdıkça münâsebetsiz sözlerinize hedef olan kadınlar arasında zevceleriniz, valideleriniz de bulunmaktadır. Nasıl ki tanımadıklarınıza yılışıyorsanız zevcelerinize hemşirelerinize de yılışanlrdır. Hatta diyebilirim i içinizde tanımaksızın kendi hemşiresine veya zevcesine söz atanlar da yok değildir.

Düşünüyorum da şu halet-i kabıhayı irtikâbınıza hayretten kendimi alamıyorum. Bilmem ki ne öğreniyor, ne kazanıyorsunuz, zan etmeğe bir kimse bile hedef-i tahkîr olmak arzusunda bulunsun. Şüphesiz ki 'âdiyâne herif-i endâzlıklarınızla kendini kıymet-i nisviyyetini bilen her kadının tahkîr ve tekdîrâtına hedef olmakdan kaçamıyorsunuz. Yoksa ricâ iderim. Bu tahkirât sizce iftihâr madalyası makamına mı geçiyor? Eğer böyle ise teessüf bir kere teessüf ki bizler beyhûde çalışmış, çabalamış sizleri bu yıllara bu senelere getirmişiz. Hayvan hayvan iken sahibine ihânetden kaçınır. Halbuki sizler insan iken yetiştiğiniz kucaklara ihânete şitâb idiyorsanız yazık doğrusu pek yazık ki, namınızı bu suretle telvîs ve bu levsiyât-ı cinsiyet i'tibâr ve haysiyetlerinin biz kadınlar nazarında ne kadar dûn olduğunu anlarlar da bu cahilâne hareketlerine nihâyet verirler. Zaten hükümet-i 'adilemiz teşekkür olunur ki bu husûsun, ehemmiyetin derpiş iderek sıkı bir kanûna tabi' bulundurmuş ve bu suretle bu gurûh-ı cehle biraz tadiye yüz tutmuşdur. Fakat herkesce ma'lûm bir darb-ı mesel vardır ki "Hûy canın altındadır" dirler. Can çıkmazsa hûy çıkmaz.

Âyazma: Raife Halil

Fakir Bir Kadının Kızına Nasihati

Evlâdcığım, artık hayâtımdan ümidim kalmadı. Yakın zamanda beni ğa'ib ideceksin. Hâmisiz kalacaksın, son def'a olarak söyleyeceğim sözleri dinle! Dünyada bir kıza en büyük ziynet, edeb ve terbiye; en 'ali şeref dahi iffet ve namusdur.

Namuslu bir kadın şayân-ı takdisdir. Bir muhdire iffeti, çalışkanlığı, terbiyesi sayesinde mes'ûd olabilir. Namusunu hayâtın gibi muhâfaza it. 'İmam 'Ali (Radyallahu-anhu) efendimiz buyurmuşlar ki: Hayr min zehiye "kızım bizim gibi fakirlerin medâr-ı sa'adetleri sa'yıdır sermaye-i zevkleri de terrakî" hüner ve ma'rifettir ki çalış ve çalışmaktan bîzâr olma!

Sa'adet sa'yın mahsulüdür.

'Atâlet, ma'nen ve madden insanı helâk iyer. Su' destinle ta'yiş itmeğe mecbûr olduğun için iftihâr it! Bak bir edib-i kemâl ne dimiş: "İnsan sui-destiyle yaşmalıdır ki: zamanının kıymetini bilsun. Hayâtının lezzetini düşünsün.

Elinin emeği ile kazandığın meblağa kana'ât it ve muktedir olduğun kadar beni nev'ine iyilik it. Zîrâ insan olana fezâil-i ahlâk yakıştır:

Evlâdım şu nasihatlerimi unutma! Yaşadığın müddetçe nâm-ı hayır ile yâd iderek ruhumu ihyâ idersin.

Beşiktaş: Mediha Emsâl

(s. 6)

Meşâhir-i Nisâdan Mâ-ba'd

Bint Hudâverdi--624 tarihinde İskenderiye'de zuhûr iden bir hatundur ki kolsuz yaradılmış ve memeleri erkeğe mahsûs olan şekilde iki meme başından 'ibâret bulunmuş idi. Ayağı ile kalem açub yazı yazar ve güzelce tahrîr-i merâm eyler idi. Rivayete nazaran mezbûrenin İskenderiye'de kabri hâlâ belli ve evkâfı mevcûd imiş.

Buran: Zevce-i Me'mûn el-'Abbas olan meşhûr Buran'dır ki vüzerâ-yı 'Abbasiye'den civân-merd meşhûr Hasan bin Sehlin kerimesidir. 'Âkile ve edîbe bir hatun idi. Me'mûn ile izdivâc idecekleri zaman Me'mun'un pederine virdiği 'atâya-i debdebe ve darât eğer müverrihlerde mübâlağa yok ise yalnız leyle-i zifâfda yakdıkları mum kırk batman 'anberden ma'mûl imiş ve cümlegah 'arûse öyle bir hasır döşemişler ki kâmilen sırma ile dokunmuş ve üzeri bütün şehidâne inci ile donadılmış idi. "Boran"ın velâdeti 192 olub vefâtı 271 olub Me'mûn ile yalnız sekiz sene yaşayabilmişleridir.

Tacı Hanım: 'Acem şahı şâh İsmail'in mahbubesi olub Sultan Selim seferi bozgunluğunda mu'arekeden firâr ider iken Mesih Pâşazâdenin eline geçmiş ve iki gice anın haymesinde kaldıktan sonra "li-'al Böbrek" nâmındaki meşhûr küpelerini ana terk ile tahlis-i rakabe eylemiştir.

Tuhfe: Veliyâtdan bir 'arife-i 'Arabiyedir. Bu Tuhfe esasen birinin cariyesi ve 'ud çalar sazendesesi imiş. Kendisini 'aşkın pençe-i bî-emanına kapdırarak yiyub

içmekden kesilmiş ve gice, gündüz âh ü inin ile hâne halkını uyutmamağa başlamış olduğundan tecennün itdiği zehâbiyle efendisi tarafından tımarhâneye gönderilmiş ve oradan da Sırrı Sakati Hazretlerinin mu'âvenetiyle kurtulmağa beraber müşârün ileyhin akçesiyle de memlûkiyetden kurtulmuştur. Kendisinin tımârhânedeki iken söylemiş olduğu bir şi'irin tercümesi 'aynen şöyledir. Ey ma'şer-i nâs ben deli olmadım. Ancak bir ser-mestim ki kalbim ayıktır. Siz beni anın muhabbetinde olan renc ü rüsvâyılığımın başka bir kabahatim olmadığı halde ellerimi zincir-bend itdiniz. Ben bir dostun muhabbetine meftunum ki anın kapusundan ayrılmak istemem. Şu halde şimdi siz bence felâh ve salâh zann itdiğiniz şey benim 'ayn-ı tebâhüm, fesâd ve tebâr zan itdiğiniz hal 'ayn-ı felâh ve salâhımdır. dimişdir.

Terhan Hadice Sultan: Sultan İbrahim zevcelerinden olan Hadice Sultandır ki avcı diye meşhûr olan Sultan Mehmed Han rabi'in validesi ve yeni cami'-i şerifle evkâfının sahibesidir. Cami'-i şerif-i mezkûr ibtidâ esasından şuru'u Kösem Valide dinilen Mâhpeyker Sultan'ın olub anın şehadetinden sonra müşârün ileyha Hatice Sultan bina ve itmam eylemiştir. Mekteb, 'imâret, sebil, çeşmeleri, ve bir 'ali türbesi vardır. 1094 tarihinde vefât iderek mezkûr türbede garîk-i rahmet-i rahmân olmuşlardır. Tab'-ı 'aliyeleri daima hayr ve hasenâta mail ve sadık ve niyeti mübâşeret itdiği mübarâtı muhâmil imiş. Kendileri müşârün-ileyhâ Kösem Valide'nin gelinleri olub meşhed-i 'ulyalıkları valide-i müşârün-ileyhânın bakiye-i hayâtlarına mü'sâdif olmağa bir vakit "küçük valide" diye müte'ârif idiler.

Tebtiye bint Ba'ar: Fazıla-i sahâbiyyetden bir ma'ruf hatundur ki ashâb-ı güzinden Ebû Hazife Hazretlerinin zevcesidir. Zevc ve zevce fazl ve dirâyet ile müstehirlerdir. Hazret-i Ebû Hazife ser-âmeden Kureşden 'Atabe bin Rabi'anın oğlu ve Hint bint-i 'Atebe'nin hemşiresi olduğu halde iman-ı ezelisini pek kadim izhâr idenlerden ve ibtida arz-ı Habeşeye ve ba'de medine-i münevvereye muhâceret eyleyenlerdendir. Peygamberimizle kaffe-i gazavat-ı seniyyede bulunmuş ve Ebû'l-Yemâme'de şehiden vefât itmiş "Bedr" gazasında küffar tarafından müharezeye ya'ni yalnızca çıkub bir düşman ile tutuşmağa davet olundukda efendimiz kendisini men' buyurmuşlar idi.

Canfedâ Kadın: Sultan Murad Salis zamanında harem-i hümayun kethüdası olan meşhûr Canfedâ kadındır ki erkân-ı devletden idi. O vakit erkân-ı devlet Nedim şehriyari Şemsi Ahmed Paşa ile darü's-sa'ade ağası Gazenfer Ağa ve Tacü't- Tevârih sahibi ma'lum şehriyari Hoca Sa'ddeddin Efendi bir de harem-i hümayun müdiresi

işbu Canfeda kadından ibaret olub zemâm-ı idare-i devlet bunlar elinde idi. Saray-ı şehriyari de vasi‘ derecede sahibe-i nufûz idi.

Nigâr Cemâl
(Mâ-ba’dı var)

Cümel-i Hikmiyye

Kadınlar, simâlarına dikkat itdikleri kadar zekâlarına dikkat itselerdi daha mes’ud olurlardı.

Madam Sesilfe

Kadınların en müdhiş silahı za’afıdır.

Madam Dödöfan

(s. 7)

Her büyük işin meydanında kadın vardır.

Alfred dö Musset

Muhabbet kalbın romanı; zevk ise tarihidir..

Bumârşe

Bilmeden zevk ve sâlik çekmedikçe firakâtın olmayınca hasta kaderin bilmez
...adem sıhhatin gençliğin kıymeti bilinse kocalığın şikayeti az olur.

Genç iken ‘aşk, zevk viren bir fenâlıktır;

Fakat sonra rahatsız iden bir zevkdir.

Delilerle ‘aşıkların her yaptıklarını ‘afv itmek icâb ider.

Sevilmek için sevebilmek lazımdır.

Kısm-ı Edebî

Mahfûzât-ı Edebiyyeden 2

A‘ma Bir Kızın Feryadı

Bir leyle-i nâr içinde daim,

Geçmekte nehâr-ı umûrum eyvah..!

Var kuvvetin, ey hüdâ-yı akdes

Zulmet de dahi yaratmağa nur

Aç gözlerimi, aç ey Hüdâ sen

Maderle peder bana görünsün?

Asarın olan şu kainâtı;

Çeşmân-ı hazine-i ‘ayân it:

Bilmem ki: Ne itdiğim cerâim
 ‘Afv eyle beni yeter ey Allah
 Seyr eylemede cihânı herkes
 Çeşmim, bu husûs içinse ma’zûr
 Kaldır şu hicâbı sen gözümden
 Yâhûd kefene benim bürünsün
 Ya aç gözümü, ya al hayâtı
 Yahûd ‘adme anı revân it

Makberde miyim, cihânda mıyım ya?
 Fark eylemem cihân ve kabri
 Dünyada iken mi kabre girdim?
 Etrâf ve cevâda zulmet
 Dünyada sa’adet olsa ancak
 Ru’yetle olur vücudı bahar
 Her derde cihânda bir devâ var,
 Tenvir ‘uyüne çare ... Allah!
 Layık mı bu sende olmak ‘amî?
 Seyr eylemeden bahar-ı ömrü
 Görseydi gözüm eğerce dirdim
 Çeşmânım imiş de sa’adet
 Mes‘ude olur idim muhakkak
 Her nesne bana evveliydi zâhir
 Bir zulmet içindeyim ki, her yer
 Hiç görmeyeceğim ben...? Eyvah!

‘Ali Seydi

Annemin Ninnilerinden

Kardeşim Necdet’e
 Tan yeri ağardı her yer nurlandı
 Çiçekler açıldı, kırlar donandı,
 Sabah oldu, artık ‘alem uyandı...
 Çok ağladın oğlum kaygun ne senin
 Uyu, pek üzüldü kalbi annenin

Öz beşiğin olsun işte kucağım
 Seni dinler şimdi yalnız kulağım
 Büyü ciğer-parem geçmeden çağım
 Uyu senin soyun arslan soyudur
 Hayırlı analar oğlan büyüdür.

Beşiğin başında gözüm süzüldü
 Seni ağlar gördüm, uykum çözüldü
 Bu gice yüreğim, pek çok üzüldü...
 Neden uyumazsın; ey güzel gonca.
 ‘Aceb sana noldu bilmem bu gice..?’

Hu hu yavrum, hu hu,, bitdi nefesim
 Ninni söylemekden kısıldı sesim!
 Seni büyütmekdir, bütün hevesim
 Bu dilber seherler uyku dağıdır.
 Uyu şimdi vaktin uyku çağıdır.

Lakin sana var bir ulu öğüdüm
 Helâl olsun dirsek? Sana bu sevdâm
 Karşında bilenmiş bir kılınç kûdum
 Uyu, büyü, uç, al düşmandan yarını!
 Rumeli’yi, -ağlar- unutma sakın...!

Nişantaşı: Nevvâre Şükrân

(s. 8)

Hissiyât-ı Şâ’irâne –

Nerdesin ruhum efendim görmedim didârını
 Ağladır ferdâ-yı sevdâ-yı aşk ğam-ı ğuvârını
 Göz yaşımla yazdığım mektub-ı istirhâmımı
 ‘Anif ile red eyledikde anladım esrârını
 Bir hata mı itdi mektubum ayâ! Dargın mısın?
 Eyledin mehdûf-ı hicrân bilmedim efkârını
 Sözlerim ders-i nasihatdır sana ey.....
 Mektubum mu kırdı eyvah kalb-i ‘ismetkârını?’

Sui-tefsir iyliyorsun zan idersem nâmemi
 Hiddet etme ağladırısın zay-ı zerini
 Nağme-i şi'irim bütün dünyayı sarhoş eyledi
 Pây-mâl iyer hak senin de hissinin kehsârını
 ‘Aşkımı, âhımla tasvir eyleyub yazdım sana
 ‘Aşk nedir? Sevdâ nedir! Hiç bilmedin mukaddârını
 Fırsatın bulsam kapansam damın pâkizene
 Anlarım elbette mübhem şive-i ahtârını!
 Münfail olmak günahdır böyle ma'sûm bendeyi
 Kimlere karşı saçarısın âteşin etvârını
 Hali görsen eminim rahmi dersin ey melek
 Rahmet it gel de gör bak ‘âşk-ı bimârını
 Etme metruk gönlümü gel inkisarımdan sakın
 Bir hata ba's olur mu terke sadık yârini
 Soldu gül-zâr-ı şebâbım hakâretler nedir?
 Kim geçib tahkîr ider hiçbir kusursuz yârini
 “Eyvah nevs ” Artık tulu' it ebr-i firkat Parlasın
 Gökde kudsiler bile seyr eylesün envârını

Müstensih: H.C

Gözlerin ve Ümidlerim

Gözlerin pek sevimli pek çılğın
 Bir harâret, ufak adımlarla
 Gezer ufkumda, bense pek dalğın

(s. 9)

Uçuyordum bir hisli rü'yada
 Bir küçük darbesiyle kalbimde
 Penbe bir nur gölgeler saçdı
 Bilseniz ufuk-ı yeis târımında
 Marğaritler, menekşeler açdı.
 Koklamak, öpmek, ölmek, eğlenmek
 Hepsi tek darbeden, hayâtımda
 Bir derin iz bırakan, nazarlardan
 Bir va'd aldım işte: Evlenmek
 Âh ey sevgilim bugün okudum:

Gözlerin sanki pür ümid, pür his
 Bir yeşil ma'bed nazarlarım
 Şimdi ruhum o ma'bedin idi.
 Za'iri oldu. Neş'edar-ı sürûr
 Orda her gün muhic mağrûr
 'Aşka 'aid neşideler okuyor.
 Bunlar ey sevdiğim birer gölge
 Bir güneşsiz günün elhâmı
 Onu sen ma'bedinde bir dinle

Beşiktaş: Münevver Nâfiz

Bir Mevt-i Hâil

Her taraf mazlum, her taraf mahûf..? Kainatı ihâte iden zulmet-i leyl içinde semâvâte doğru yükselüb 'umûdu bir sûtûn gibi görünen bir servi ağacının tepesinde öten bir baykuşun bârid, korkunç sedâsı. Kulûbe-i ahzânımın cihât erba'asını ihâte iden; ancak cenâb-ı feyâz-ı hakikâtın bahşâyîş-i ilâhiyesinden alub hiçbir sahib-i hamiyet tarafından hâl-i i'mâriyesi çaresine tevsil olunmayan vâsı' ve cism'i armanın 'asr-ı dide ağaçlarının sert bir lodos rüzgarının te'siriyle hasl eylediği medid uğultusu, denizin emvâc-ı müteselsilesinin sahilin metin ve mürtefi' kayaları üzerine çarpmasından mütehasıl 'aks-i sedâsı, muhalefet-i hevâdan nâşî keşif, siyah bulutlarla mestur olan kamerin sönük ziyâsı, rüzgarın şiddet ve zanından ve gök görülmelerinin sürekli tarakalarından korkarak sığınacak bir melca-i tahrişîyle koşuşan hayvanatın çıkardıkları muhtelif ve boğuk (okunmadı) sanki: Birkaç dakika sonra vuku'a gelecek bir vakı'a-ı mulemeye ve müşahede idecekleri kanlı ve çeker sözbir levhaya sed çekeceğim ve böyle bir hadise-i ğayr muhtemelenin zuhûr yafta olmaması için bâ-cümle eflâk yek-diğeriyle çarpışıyor ve kâfe'i mevcûdât yekzebun olarak Cenâb-ı Hakka niyâz idiyorlardı...

İşte; bu zamanda idi ki: Hücre-i ğamina kimin bir köşesinde yanan ufak bir mümin-i muhteriz ve hafif ziyâsı odamı kaplayan karanlığı ceza-i ta'dil itdiği gibi, bende bu ziyâdan istifâde iderek bir sa'atden beri taht tehdidinde bulunduğum bir mevt-i hailin pençe-i huzurundan hülâs olmak ve bir an evvel bu zelil hayâta hatme çekerek müstehak olduğum ceza-yı sezamı kendi elimle tertib itmek için oturduğum yerden kalkarak evvelce at ahdâr eylediğim – vâsıta-i memâtım olacak – ufak bir şişeyi çekmecemin üst gözümünden çıkarub bir hamlede derûnundaki mâyı' içtim.!!

Ânıda tekâmül damarlarımdaki kanın incimâd itdiğini ve vücudumu istilâ iden müdhiş bir sancıdan kımıldanamayacak bir hale geldiğim cihetle hemân kendimi kanepenin üzerine atdım! Fakat son demhayâtıma kadar his iylediğim haleti yazmağa ‘azm itdiğimden kalemi elime aldım!... Heyhât!... Artık şu’le-i hayâtım sönmek üzere bulunuyor... İhtimâl ki yarın akşam bu zamanda aram-gâhım mezar-ı ‘adım hevâbgahım bir toprak kümesinden ‘ibâret bulunacak... Âh artık yazamıyorum... Ellerim fena halde titreyor.. Nur-ı basrım müntefi oluyor!.. Zirâ evvelki konuyu çokdan gaib itdi... etrâfımı bir zulmet, bed istilâsına aldı. Of!.. Artık zihnimde tağılmağa başladı aman!... fena..ölüyorum... yazmayacağım..

Elveda’ !... Sebeb... Memâtım... Olan... Âh o... Â... la’net!!!

İzmit: Su ‘adiye Ziyâ

Bir Kızın Hayât-ı Tahassüsâtından:

...!

Zan ider isem pek meşgulsünüz.! Bir kalb-ı nâlâna ümîd ve teselli virecek kadar da mı vaktiniz yok?... Bir sâik-i derûniyeye mi muhtacsınız? İnsanın vicdanı saik-i beşer, mevcûdat-ı hayâtdır!

Rica iderim, bir kerecik olsun vicdanınızla hasb-ı hâl idiniz!... Bakınız size ne acı hakikatler terennüm (s.10) idecek, ne müdhiş hiss-i kabl...bildirecekdir. Ve o zaman anlayacaksınız ki: Şu mektûb, mektûb değil, kadîd olmuş bir kalbin feryâdıdır!... Fakat metin olunuz! Baziçe-i ‘aşkınlıkla harâb olmuş bir kalbin ahvanını istediğiniz zaman vicdanınızı susdurmayınız, yumruklamayınızBırakınız! Size çehre-i ‘aşkınlık acılıklarını tersim itsün!..

İşte, şimdi size kırılmış aşkınlık sönmüş semasını takdim diyorum... Bu ‘aciz beşerin ’adî elleri değil, pek ulvî olan vicdanınızın dest-i muktederi tarafından tersim olunmuşdur!... Bakınız!.. Vicdanınızın tersim itdiği çehre-i ‘aşka!... Ne kadar solmuş, ne kadar büzülmüş değil mi?Rica iderim, sorunuz! Niçün böyle hazân yaprakları gibi sararmış?

O, size cevab virecekdir:

-“Vefasız ‘aşk; kış güneşine benzer; işte bende; bu güneşin bu hararetsiz şu’lenin yalancı iltima’larına kandım, bir vakit ğadayı sa’adetim sandım; fakat sonra anladım ki aldanmışım, ne beis var, ‘aşkda aldanmak da bir ders-i ‘ibret olmuş olur, temenni ideyim ki: bu ders matem-i engiz olmasun?!..

Müstensihi: İzmit: Su‘adiye Ziyâ

Sahra Nihad'e

Sevdâ-yı Medfûn

Beni afv it o gizli sevdânı
Benzetirdim zalam-ı meçhûle
Şimdi ben anladım ki ruhunda
Parlayormuş muhabbet-i ecrâmı:

Nâdim olsamda 'afve muhtacım
Beni sen sevdiğin zamanlarda
Seni ben sevmedim pişmanım
Şimdi mâzî olan o hâtıra ki;

Ey bugün 'ömrümün içinde uçan
Mürg-ı nazân, senin mezarından
Şimdi boş kaldı her taraf sanki
Beni 'afv it diysem sevüb de seni

Ne yazık ki o hâtırât ölmüş
Beni 'afv it diyib de ağlarsam
Ne yazık ki o 'aşka rûh koyamam
O zamanlar ne tatlı bir günmüş

Âh! O günler bugün rucû' itse.
Onları bir daha yaşatmak için
Viririm 'ömrümün bakiyesini

“Leyl-i mâzîye ağlamak ne için”
Diyebilsem ne hoş olur bu gice,
Ve fakat ben ser-şık hasretimi

O hatayı (okunmadı) silmek için
Ebediyyen akıtmak istiyorum:
Beni 'afv eylediğini bekliyorum!..
Çıngıraklı Bostan: Nezâhat Sadri

İntubâ'ât

B. 'Udviyye Hanımefendiye

Bir kukla kadar şuyûh ve bebekler gibi süslü

Bu süslü gezen zümre-i nisvân giyendir.

“İfrât-ı telbis ve tezyîn” Fakat hürriyet:

En süslü kadınlardır olan mazhar-ı rağbet

Süslenmeğe mahkûm ve terrakîye hevesli...!

Elbet gezecek, süslenecek, çünkü kadındır...?

Erenköy: Namık İhsân

Fantâzi

Venüs'ün Heykeline –

Garb ilahelerinin, ateşin kadınlarının Sermîn ref-refeleri bütün semâyı gazeleyordu.

Rüzgâr; ölen, sararan manolyaların, minelerin melûl rişelerini ‘asabî bevrâlarıyla sallıyor, sallayordu...

Gözlerim, ğurûb levhâsının mütebessim dalğalarını, kızıl köpüklerini görmek için (maneviyatınıza) idilmiş gibi sakın sâkit-i derin bir temâşâyâ dalmışdı...

Ben bu hallerle çabalarken odamın içinde ipek (s. 11) vucûdlarından hâsıl olacak sâm'a -i nûvâz bir feşfeşe beni bu ‘atâletden ibkâz itdi... Enzârım, ansızın kuytu, karanlık bir köşesindeki boruya saplandı. Üzerinde duran nâim heykelin etrâfını bir takım ‘azizeler sarmış, gözlerinden saçılan şa ‘âb- peresteş, nur-ı tab’bıd-ebkem, samet-i taş parçasına esiri bir...sıvamışdı

O; nevâzış tufanına ğark iden meleklerle her günkü tavr-ı mağruranesiyle, dudaklarında tersim iden ce‘li hânendeleriyle gözlerinin olanca baygınlığıyla bakıyordu. Ortalık epeyce kararmağa başladı; o an bir günün ma ‘sum semasına gicenin hissiz bulutları bir lakay-ı efval örtüyor. O dam, bir ma ‘bed-i metrukun rikkat-ı âvr kimsesizliğini; ruzenleri bir ma ‘bed örümceklere birer mehir esrar olan mescid heykellerin hayât-ı ketumunu yaşıyordu.

Ben, tenvim edilmiş gibi “vah-ı nevâsından” muktebes heykele peresteşlerle yaklaşan, dudaklarında mağferet talb iden münâdiler gibi geriye karin tebessümler, yeniden ‘azizeleri seyr idiyordu.

Onlar; seyl-i vucudlarının inhinâ-yı halâvetiyle “vah nevsili”nin önünde yaltaklanan aşıklar gibi kalblerinini mezmur-ı ğaramını mersiyeleri seslerinin ihtizâzı aşkıyla dudaklarının arasında bir safir ta... gibi çeviriyorlardı. O, hala lakayd!

Artık, bu sekân-ı semâdan ğurûb tes'il ve muhabbetden bizâr oldular. Ma'bûde-i hüsnün ruh-ı te'mine son birer püse veda'-ı ebzâl iderek kanadlarının nevvâr temaslarıyla açık pencereden çıkdılar. Kendilerine birer penâh-ı ğaram olan kehkeşanlı ağûş esmerinde ğaib oldular.

Mazlûm Sâmi.

Terzilik

Terzilikden Mâ-ba'd

İç gömleğin manzara-i hariciyesi

Makus bir "A" harfinin teşkiliyle "je" harfine kadar bir santimetre kadar kısaltılmalıdır.ve "J" harfi dahi bu suretle ârkanın alacağı manzarayı gösterir. Çevreyi önden çizmek için model açılacak ve önündeki "M" harfinden beda ile hilal şeklinde kesilecektir.

(Şekil:12 iç gömleğin manzara-i hariciyesi)

(Şekil:12 suret-i kat'ada had-a'zamı i'tibariyle iki santim derinliği geçmeyecektir.)

Doğrudan Doğruya İç Gömleği KesmekUsûlü

İç gömleği evvelki mübâhesede zikri dilen modeller mesellü kemâl-i i'tinâ ile kesilir. Fakat müstâtil "A", "B" üzerinden bir santimetre tankis edilecektir ve bir santimetre de kezlik "B,S" noktalarından tankıs icâb ider. Şekil 8'de ârâ'e idilmiş olan "B,N,N,L" noktalarının yarım santimetre kadar tankısı lazımdır. Aynı zamanda "B, M" noktaları da yarım santimetre kadar dekolte olarak kesilecektir.

(şekil:13 iç gömlek kolunun suret-i tersimi)

İç gömlek i'mâli-küçük çocuklara birbiri üzerine iç gömlek giydirilir.

1-İç gömleğine ince bez veya patiskadan yapılır.

2-Fanila gömlek yahud silaşpordan ki bunun yerine alel ekser tarîku kaim oluyor.

3-Üst gömleği ki bazen veya pamukdan ma'mul bir nevi pikeden yapılır.

İç Gömleğinin Sırt A'mali

İç gömleği için kullanılacak mensucâtın her halde biz veya ğayet ince patiskadan olması lazım gelir. Bu gibi gömlekler ğayet ince ve hafif dikilmeğe ğayret idilmelidir. Çünkü çocuğun vücudunu tahriş ider. Gömleğin tekâmüli çevrelerini basdırarak kenar yapılmalıdır. Ba'de işbu kenar üzerine ince bir dantela dikilirse güzel olur. üst gömleğine gelince- bu gibi gömlekler için kullanılan mensucât ekseriyetle ince pikedir.ve fakat esnâ-yı intihabda mümkün olduğu kadar yumuşak

olması müstelzim ise bu nev'i kumaşların kalın olacağı cihetle kenarlarını basdırmağa lüzum yoktur; ancak ince dikiş olmalıdır. Ba'de arka tarafından gömlek ayrılarak ilikler açılacaktır. Gömlek kenarları her ne kadar basılmayacak ise de ve uca gelmek şartıyla dikilmiş olacaktır. Ba'de göğüs ciheti oya ve dantelalarla veyahut makine vasıtasıyla nakş işlemek suretiyle tezyin idilecektir. Etrâfi dahi ince boncuk veya buna mümasil münasib bir şeylerle çevreleyecek olursa bil tabi pek şık olur. ince bazen veya pamukdan ma 'mûl pikeeden basılan gömleklerin kenarları her halde basdırılmak icâb ider ki

(şekil:14 iç gömlek modelleri)

Bunun da mîkdârı dört santimetreyi tecavüz itmemelidir. İşte buna binâen gömlek biçilirken dikiş payı bırakmağı unutmamalıdır. Gömleklere ekseriyyetle ne ilik açılır ve ne de düğme dikilir. Bunun birine gömleğin açık mahlerinin kenarlarına 3:4 santimetre genişliğinde pamuk şeritler dikilmekle iktifâ iderler. Bu usûl he halde diğerine müreccehdür. Çünkü evvelkinden düğme ve iğne pasları bulunabilmek ihtimali olup bu suretle yapılan gömleklere böyle muhazır bulunmaz.

(Mâ-ba'dı var)

(s. 12)

Saçları Usûl-ı Tahlîl

Saçları Yıkamak Usûlü

Saçları yıkamak mes'elesi: Te'min ideceği tetâfet ve kuvvet nokta-i nazarından şayân te'mildir. Bu vasıta ile dökülmesine mani' olunabilir. Çünkü saçların dibleri iliğe müşâbeyir maddeyi hâvîdir ki; bu madde cildin muhâfızı makamına kaim olabilir. Bunun için yıkamak suretiyle saçların dibleri takviye edilerek sertleşdirilir. Binâen-aleyh cirâb ta'bir idilen kisecek şeklindeki bizler de bu suretle saç tevlidânında bela 'ârza devam idebilir.

Saç yıkamak usûlü bize en evlâ İngiltere'den gelmiştir. İngilizler saçlarını daha küçük yaşda buldukları zamandan 'itibâren yıkamağa başlarlar; işte bunun için ki hemân ekseriyyetle İngiltere gayet gür ve latif saça malikdirler. Pek çok kimseler saçların uçlarını yıkamakla matlûb netâice vâsıl olunur zannında bulunurlar. Fakat, bu bir hatadır; bilakis tekmîl saçlara temâs itmek lazımdır. Bunun için saç maşalarını iyice kızdırdıktan sonra saçları örmeli, ba'de bu maşa asanesiyle ucundan nihâyetine kadar yakılmalıdır.

Şu kadar ki bu 'ameliyat dahi bir usûle tabi'dir ki gelişigüzel yakılacak olursa faide yerine mazret iras itmek ihtimâlde vârid-i hâtır olduğundan en iyisi bu gibi

işlere dahi saçlar yine dökülürse şu halde tedavisini tahrî itmek üzere her halde bir tabibe müraca'at iderek 'ilac alınması icâb ider.

Dehşetli Bir Suretde Saçlar Döküldüğü Zaman Ne Yapılmak İcâb İder?

Saçlar bir tehlikeye maruz kaldığı zamanda tahlîl suretle kıymetdâr bir zaman kazanılmış olur. Zirâ bu suretle tehlikenin miktarıyla derece-i te'sirâtı hakkında ma'lûmât-ı kâfiye elde idilebilir böyle bir hal vuku'unda telaşe düşmemek için muhterem karilerimize çare-i tedavi ve men'i hakkında ba'z tedâbir tavsiye idilecektir.

Saç hastalıklarına karşı hikmâ ve etbânın icrâ itdikleri tecârib pek muhtelifdir. Binâen aleyh biz, hepsinden daha ziyâde haiz-i ehemmiyet olan Pastörün ihtirâ'atından bir nebze bahs etmek isteriz:

Çünkü meşarun ileyhin intisâbetinin istihzârâtı, gerek cild ve gerekse saç hastalıklarına karşı pek ziyâde te'sirât-ı şifâ bahşâsı vardır. Cildin müsâmâtine dahil olan mazrar mikroplarla haşerât tafiliyenin kat'iiyen helâkini mucîb olmaktadır. (s.13) bunlardan mâ'ada 'ilm-i kimya sayesinde bir çok hulâsa-i nebatiye elde edilmiştir ki, soğan zarından hâsıl olan marazın ev'iyeye-i şî'riye aralarına telkih idilecek bir şüpheden ... bir suretde netâic ...elde edilir.

"Kloridratde pilokripin" mevâd şube klopedin yaprağı son birkaç seneden biri göz hastalıklarına karşı bile cilde telkih idiliyor.

Doktor "Şimiç – Schmitz – işbu mahlûlden seyrek saçlı bir ihtiyar kadının göz perdesine 14 gün zarfında 3 def'a bu mıkdarın iki misliyle bir şırınga yapmış idi, ki ğaşa-i muhâtideki hadka arzu idildiği gibi gaib olmuşdu. Fakat birkaç zaman sonra başında hafif hafif nev'i hasıl olmağa başlamış; üç ay zarfında saçlar gür olarak gelmeğe başlamışdır.

Doktor "Smic" bu 'alâmet-i zaşriyeyi o kadar 'atıf-ı ehemmiyet etmemiş idi bundan birkaç zaman sonra yine " floridate plokorpini" ile başka bir 34 yaşındaki tabka-i şebkiyesinin irfizâlatından dolayı mesâb olan bir hastaya ki tepesi sacdan mahrûm idi.

'Ayn 'ilacdan iki şırınga ile yalnız imrâz 'iğnesi değil, saçlarının pek gür oalrak geldiğini bile görmüşdür.

Bu suretle birçok eşhâs üzerinde idilen ticariyeleriyle virdiği netâic 'ayn fevâid mûcib olmasıyla sabit olmuşdur.

Bunun için muhterem kariatımdan bu gibi hastalıklarla müsab olanlar varsa evvel-i emirde evi'ye-i şî 'iriyeden tafsih akşamın fenn-i tedavisi neye mutevakıf ise

ona göre çare-i tedavisini tahri itmek icâb ideceğini ‘arzını ve ceybe-i zimmet ‘ad iderim.

Meşhûr doktor “Pepin” dahi bu suret-i tahriyât neticesi sa ‘yende muvafık olmuştur. Lakin bu maksude vusûl içinde birçok seneler çektiği zahmet ve meşketle gösterdiği sabr ve metânetle tahribat neticesi “patrolinémahlûlünü keşfe muvafık olabilmıştır. İşbu terki, terkiât ahire-i fenniyyenin en son ihtira‘atından ma ‘dud olub bütün dünyanın mazhar-ı rağbeti olmaktadır. (s. 14) Şimdiye kadar etıbbânın ekseriyyet-i ‘uzmâsı dökülmüş saçın tekrar neşv ve nemâ bulması ‘adımü’l- imkandır ve fakat mevcûdiyeti muhâfaza kabildir. Çünkü saçların dökülmesi, saç köklerinin dökülmesinden ileri gelir, dirler ki bu fikr o kadar batıl ve o kadar büyük bir hata-yı fahişdir ki kaillerinin her halde terkiât-ı hatradan haberdar olmadıklarını isbât ider. saçların kökleri evet ölür ve fakat saçlara kök bahş iden Semr? Cerabı istihsalatı olmaz. Şu kadar ki soğan zarı tesmiye olunan cildin müntehasındaki made büsbütün her halde daha az zahmeti mucîb olur

“Petrolin” muhteri ‘i doktor Pepin ihtiyacı olanlara şöyle tavsiye idiyor:

“2” numro ile işaret olunan şişe ihtiyacı-ı ‘adiye zamanında isti’ mal olursa pilokrapin terkiabinin mıkdarı biraz daha aşağıda gösterilecek saçların cinsiyetlerine göre az veya çok isti’ maliyede caiz olabilir. Bu hastalığın zuhûrunda evvel bul nev’i ve ne gibi şeylerden mütessir olduğuna dair doktorun ma ‘lumatına müraca‘at itmek icâb ider.

Mâ-ba ‘dı var.

(s. 14)

Tabâhat

(Tabâhatden Mâ- ba’d)

Su ‘ilâvesiyle su çekilinceye kadar kaynatmalı cazırdamağa başladığı zaman yarı yağlı ve yarı yağsız pasdırmayı ince ince dağrayub ‘ilâve eylemeli üç beş kere kaşıkla çevirüb ba‘de olub yumurtaları kırub pişirmelidir

Soğanlı Yumurta

Soğanı halka halka toğramalı bolca sade yağda sarartmalı bir az su ‘ilâve edüb yumuşatmalı sonra bir az serpmeli, birkaç kere çırpmalı, ondan sonra ‘acele tavadan sahne alub yumurtaları kırmalıdır, güzelce tuz virildikten sonra üzerine şiş kebablarını çekmeli. Ba‘de kâfi mıkdarıda yoğurt gezdirmeli. Yağ haşlandığı takdirde pek nefis ve leziz olur.

Rafadan Yumurta

Kaynar biraz suya gayet taze olmak şartıyla dört beş yumurta bırakmalı. İki nihâyet üç dakika kalub hemân kırmaksızın çıakrmalı, sıcak olduğu halde bir tabağa kırmalı, bir kaşık kabuklarında kalan yumurtaları da güzelce sıyırmalı, tuz ve biber; serpildikten sonra ekmeğe bulayub nokta-i nazarından ziyâdesiyle faidelidir.

Yumurta

Domates, pasdırma, soğansız olmak üzere diğer suretle de pişirilebilir; bi, iki kaşık ruğan sadeyi bir tavaya koymalı, yandıktan sonra üç dört yumurtayı kırmalı tuz ile biberini 'ilâve iylemeli. Ba'de ateşden indirmeli, bunun dahi çokça pişmesi hıfz'ıl sıhhiyeye muvafık değildir.

İspanaklı Yumurta

Soğanı sade yağda iyice yumuşadıktan sonra toğranmış ve oğulmuş ispanakı 'ilâve itmeli, kavurmalıdır. Ba'de yarım parmak kadar döşemeli, sahanda yumurtanın 'adedine nazarân yer açmalı; yumurtaları kırmalı, çokça pişirmeksizin indirilmelidir.

Tereyağlı Yumurta

Taze olmak üzere tereyağını sahında isti'mali râhiyasına hulul gelmeksizin yumurtaları kırmalı tuz ve biber eküp fecâğını 'acele kapamalı, yumurtaların akı pişir pişmez indirmeli.

Peynirli Yumurta

Kaşar, kaşkaval veya dil peynirini rendeleyüb tulum yahûd salamura veya taze peyniri ufalayub arzu idilursa az olan tereyağının atmalı. 'Acele bir iki kere karıştırmalı, kapağını kapamalı. Yumuşayınca yumurta kırub pişirmeli.

(Altıncı Takım)

Şiş Kebabların Enva'ı

Tavuk Kebabı

Semiz veya yağlı tavuğu ayıkladıktan sonra güzelce otlayub iç ve dışına soğan suyu tuz sürdükden sonra ve bir sa'at durdurmalıdır. Kanadlarıyla inciklerini münâsib yerlerine ve tavuğu şişe geçirüb mu'tedil ateşde çevirmelidir. Yağı tamlamağa başladığı vakit leblebi unu ve bulunduğu takdirde has-ı dakik serpüp kızartmalı ba'de arzu olunan bahârâtı eküb bir (s. 15)ince kağıda sarub ve bağlayub yumuşak pişinceye kadar yine ateşde çevirmeli bil-mu 'ayene pişdiği anlaşıldıktan sonra kağıdı çıkarub sıcak sıcak tenâvül olunmalıdır.

Piliç Kebabı

Bu dahi tavuk kebabının ‘aynı ise de behr piliç derûnine evlâ cezai kebab olmuş birer bildircin konduğu suretde piliç bildircinin yağ ve suyunu imdiği için a’lâ olur.

Ördek Palâzı Kebabı

Yağlı kaz palazının içini ve tüyünü güzelce ayıklamalı, âlude otulamalı. Otlar oğub yıkamalı kokusu bitdikden sonra bolca soğan suyunu üstüne gezdirüb bakiyesini de derûnine vas’ itmelidir, böylece yarım sa’at turmalı. Mu’aheren kanad uçlarını ve incik kemiklerini etinin münâsib yerlerine saplayub beş on yerinden delüb gerek temür ve gerek ağaç şişe dolanı geçirmeli, rüzgarsız bir yerde kebabın her tarafını pişirecek kadar dolanı bir ateş yakub itsâline karşılıklı iki çatal ve zı’ıyla şiş üzerine uzatmalı ve altına mustatil tava ve yahud bir lenger kumlu âheste âheste çevirmeli. Kebab kurumağa başlayınca tamlayan su ve yağdan üzerine sürmeli, yumuşadıktan sonra kâfi miktârda tuz ve biber ve tarçını mezkûr su ile karıştırub palâzın tekrarı üzerine sürüb ve içine döküb çevirerek her tarafı tuzu emdikden ve layıkıyla pişdikten sonra lenger veya duz kayık tabağa çekmeli ve sıcak sıcak tenâvil işlemelidir. Rüzgarsız mahalde pişirmesine dikkat elzemdir.

Kebab lengerden üç parmak yüksek ve ateş ise kebabe yandan yakın bulunmak ve duman viren ateş olmamak ve ateşin her ciheti bir suretle yanmak, kebabın her tarafına bir sıyâkda hararet virmek ve lengere damlayan yağ ve su kâfi derecede olduğu suretde lengere lüzumu kadar ‘adî ve sıcak su vas’ ile karıştırub sürmek icâb ider.

Karaca, Geyik, Yaban Keçisi Kebabları

Karaca ve geyik ve yaban keçisinin lop etlerinden büyükçe parçalar kesmeli soğan suyu ile tuzu üzerine sürüb bir sa’at kadar kaldıktan sonra yağlıca koç etinden parçalar. (Mâ-ba’dı Var)

Kadınlık Tefrikası

Muharriri: Ebû’l Feridun Mehmed Sıdkı

Katil Mirasçı 12

Büyük bir isti‘câl-ı rekâbetle yazılan bu mektub: sabah postasına tutduğundan dört, beş saat sonra... Nihal Hanımın dert-i endişe nâ-gende titreyordu.

Nihal’in ateşin gözleri: Setreden setre intikâl itdikçe: havf ve heyecanı artıyor.. gözleri kararıyor, kalbi çarpıyordu..

Mektubu ikmâl idince: Nihâl, denize nazar intiha odasında ...gelişigüzel bir dağınık saçları altında ateşler fişkırarak başını elleri arasına alarak düşünmeğe başladı. Refet'in mektubda tasvir itdiği o korkunç şeylerin manzara-i hayaliyesi önünde muhâkeme iderek gözden geçirdi.. ve huzur muhilâtında damlayan kanlar, Nihal'i pek çok ürpertti. Sonra mütikazane bir vaz'iyette süslenerek fırsattan istifadeyi hâtırlayub : kalbinin en derin köşelerinde icrâ itmekle katiiyen anladı, kani' oldu ki : Refet'e karşı mühim ve nâkâbil bir muhabbet ile merbût bulunuyor... Ve bu esnada Sanih hiç düşünmedi ve gönlümde onu düşünmek ihtiyacı görmedi.. çünkü Sanih'i sevmiyordu!.. o yalnız Refet'e münhemim imiş..

Nihal, Refet'in: o sarışın, ince bıyıklarıyla, cevâl gözleriyle çekme kaşlarıyla, kumral saçlarıyla süslenen semâî hânenede nâzını düşünüyor ve düşündükçe göğsü kabarıyor, gözleri sulanıyordu..

Gönlünden kopub tahaccüm iden bir ihtiyaç mafu'l tahammil onu odadan odaya dolaştırıyor ve hiçbir yerde oturtmuyordu.. Hep Refet'i düşünmek istiyor, hep Refet'in 'evâkib hayâtiyesini sayıklayordu. Bu hal devam ettikçe, saniyeler, dakikalar, sa'atler geçtikçe:Nihâl, kendi kendisine ahvâl-i 'umûmiyesinde bir fevkalaldelik, kalbinde Refet'e karşı tahmil-i fersâ bir inhizâb his etmeğe ve yavaş yavaş Refet'in ismini telaffuz iden kendi dudaklarından bile kıskanmağa başlamışdı..

Nihal'in mühimce bir vakti bu hây-ı huy ğaram ile gecdikden sonra: hizmetçi kadına seslendi: Gülizar... Benim yazı takımımı getirsene..!

Nihal, her halde Refet Bey'e bir cevâbnâme yazmak lüzum kılıbısını? His itmişdi. Gülizar yazı takımını getirdi..

Nihal Hanım, minder üzerinde uzanarak evet, didi velev ki birkaç satırlık bir tezkîre ile olsun Refet'i teşci' itmeliyim: O, şimdi benden ziyâde bir buhran geçiriyor. Ona şimdi-eğer müsa'id ise- dalgından?başka mu'âvenet idecek hiçbir zehiri yoktur belki.. benim yüzümden uğradığı bir tehlikede ona, ben yardım idemez isem: Bari mektubum mu'âvenet itsun..diyerek yazı takımını karşısına koyub elinde tutmakta olduğu kağıda kalemimi temâsa başladı.

Sevgili Refetçim!

Birkaç saat evvel aldığım mektubunuz, beni sevindirdi. Fakat çok da korkutdu. Bana karşı bu derece-i muhabbet fevk-al-âde beslediğinizden dolayı ne deerece sevindim, memnun oldum ise: benim muhabbetim uğrunda tesâdüf itdiğiniz müşkülâtından dolayı o kadar müteessir oldum..

Ve bahs itdiğiniz şâyi‘elere inanmak da pek ısbat itmişsiniz! Çünkü ‘azizim; Sanih; didiğiniz; o babasından tevârüs itdiği bir mıkđâr servet ve nakidden başka hiçbir meziyete malik olmayan şımarık genç, bana yahud benim muhabbetime sahip olmak için lazım gelen vesâit-i iktidardan mahrûm bulunduğu ma‘lum..! Beni, benim bu bâlâ- pervâz gönlümle uyanmak için ba‘z sarkıntılıkda bulunmak küstahlığını göstermişdi. Lakin layık olduğu makabilini aldı ve çekildi. Ma‘mafih ... Rekâbet! Dinilen o ocuk oyuncağını siz de iştirâk idecek dereceden daha yüksek bir irfan ve giyâsete malik bulunduğunuzu bilirim.. Fakat ihtiyaten yine İstirhâm itmemek elimden gelmiyor... ‘Azizim! Bu ‘avam-ı pesnedâne(Mâ-ba’dı Var)

Musikî

Zengin Semai İbrahim Bey’in
Gerçe o güzel gözlerine mâil olan var.
‘Aşkından olan mücrim olan, katl olan var.
Allah’a direm ben diyemem doğrusu bir şey.

Nakarat

İzâ

İKİNCİ BÖLÜM

KADINLIK DERGİSİNİN BİÇİM VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

1. KİMLİK VE BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ

Araştırmaya konu olan Kadınlık dergisi, Milli Kütüphâne ile Tarık Hakkı Us kütüphanelerinden temin edilmiştir. Derginin bulunduğu saptanan kütüphâne ve kayıt numaraları şöyledir:

Milli Kütüphâne: 1957 SB 214.

HTU: 1207 (0257).

BDK:0,4538:10.

İÜEF:SK 4406; 1-11.

KEKBM: 1.91; 1-11.

“Kadınlığın varlığı ve memleketde bir mevki’i bulunduğunu müdâfa’a ider. Penç-şenbe günleri neşr olunur musavver gazetedir. Sahaifimiz mesleğimize muvaffak asar-ı küşâdedir.” ilkesöz-sloganıyla çıkan dergi, kendini bir gazete olarak tanımlamaktadır. Gazetenin gerek biçim gerekse içerik yönünden bir dergi niteliğini taşıdığını görmekteyiz. Bu açıdan bu çalışmada dergi ifadesini kullanmayı uygun gördük.⁵ Resimli bir gazete olarak kadınlara mahsûs olduğunu vurgulayan derginin kapak tasarımı da bunu göstermektedir. Her kapağında ayrı bir resim-fotoğraf olan derginin iç sayfalarında da ünlü kadınların fotoğrafları ile belli bir konuya vurgu yapmak ve örnek teşkil etmesi için yayımlanmış fotoğraf ve resimler mevcuttur.

Kadınlık dergisi, ilk sayısı 8 Mart Cumartesi 1330/ 30 Rebi’ül aher 1331/21 Mart 1914 tarihinde yayınlanmıştır. Son sayısı ise 24 Mayıs 1330 / 13 Recep 1331/ 5 Haziran tarihinde yayınlanmıştır. “Kadınlığın varlığı ve memleketde bir mevki bulunduğunu müdâfa’a eden dergi, perşembe günleri yayımlanan ve resimli gazete olduğunu kapak sayfasında bildirmiş; gazetenin sayfalarını gazeteciliğe muvaffak olan bütün Osmanlı kadınlarının eserlerine açık olduğunu bildirmiştir.

⁵ Bu dönemde yayınlanan kadın gazeteleri dergi niteliğini daha çok taşımaktadır. Bu dergilerin bibliyografya çalışmaları için bkz: İstanbul Kütüphanelerindeki Eski Harfli Türkçe Kadın Dergileri Bibliyografyası, (1869- 1927) Kadın Eserleri Kütüphânesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Metis Yayınları, Komisyon (s.322-326); 1869 -1923 Yılları Arasında Yayımlanan Türk kadını ve Aile Dergileri Sosyo-kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi, C. 3,Ankara, s.966-978.

Derginin yayınına neden son verildiği hakkında bir bilgi yoktur. Fakat bu dönemdeki savaş koşullarının ve ekonomik güçlüklerin etkili olduğu söylenebilir.

Her bir dergi, numarlandırılmış 16 sayfadan ibarettir.

Derginin ilk sayısı perşembe günü yayınlanacağı bildirildiği halde cumartesi günü yayınlanmıştır. İkinci sayısı perşembe günü yayınlanmıştır. Derginin 9,10,11.sayıları perşembe; derginin diğer sayıları ise cumartesi günü yayınlanmıştır.

Dergi, yayın günü değişikliklerini ve gecikmeleri okuyucularına bildirmiştir. Derginin 8. sayısında görülen lüzum üzerine bundan sonra cumartesi günü yayınlayacağını bildirmiştir.

Kadınlık dergisinin yayın tarihleri:

Sayı	Yayın Tarihi (Rumî)	Yayın Tarihi (Hicrî)
1.	8 Mart 1330	30 Rebi'ül aher 1331
2.	13 Mart 1330	24 Rebi'ül aher 1331
3.	20 Mart 1330	30 Rebi'ül aher 1331
4.	27 Mart 1330	14 Cemâzi-yel-evvel 1331
5.	3 Nisan1330	21 Cemâzi-yel-evvel 1331
6.	10 Nisan 1330	28 Cemâzi-yel-evvel 1331
7.	17 Nisan 1330	5 Cemâzi-yel-âhir 1331
8.	26 Nisan 1330	14 Cemâzi-yel-âhir 1331
9.	3 Mayıs 1330	21 Cemâzi-yel-âhir 1331
10.	10 Mayıs1330	28 Cemâzi-yel-âhir 1331
11.	17 Mayıs 1330	2 Recep 1331
12.	24 Mayıs1330	13 Recep 1331

1.1. Fiyatı ve Satış Politikası

Kadınlık dergisinin kapağında derginin nüsha ve yıllık abone ücreti ve yurt dışı yıllığı belirtilmiştir. Buna göre, her nüshası 50 paradır, abone bedeli seneliği posta ücretiyle beraber 80, altı aylığı 50 kuruş; yurt dışı için seneliği 35, altı aylığı 18 frank olduğu derginin kapağında tespit edilmiştir.

Kadınlık dergisi okuyucularına çeşitli hediyeler vermiştir. Dergi çeşitli bilmeceler sorarak bilenleri adresleriyle beraber yayınlamıştır. Örneğin, derginin 9. sayısında 8 .sayıdaki bilmeceyi çözenlerin kazandıkları hediyeler, kazananlarla beraber okuyuculara duyurulmuştur. Birinciliği, Âksaray'da Laleli'de 62 numroda, Naciye Hanım el çantası; ikinciliği Ayazpaşa'da 12 numarada Memdûhe Hanım bir

kalem, üçüncülüğü, İzmit merkez İnâs Rüşdiyesinden Sadiye Hanım güzel bir roman kitabı, dördüncüğü ve beşinciliği ise Cağaloğlu'nda Alaca Mescid'de 18 numroda Safiye ve Boğaz içinde Şahide Hanım beraber işlikli mendil kazanmışlardır. Kokulu kart kazananların isimleri uzun bir liste halinde verilmiştir(KD,S.9:16).⁶

10. sayıda sorulan bilmecelerin cevabını doğru bilenlere ise sırasıyla bir şişe lavanta, bir kutu pudra, bir ipekli mendil ve bir kitap hediye edilmiştir (KD,S.11:16).

11.sayıda sorulan bilmeceyi doğru çözenler ise kura yoluyla birinciye; ğayet zarif bir saat, ikinciye gazetemizin üç aylık abonesi, üçüncüye, meraklı bir roman, dördüncü ve beşinciye müfid birer kitap, altıncıdan elli ve daha ziyâdeye kadar birer kart hediye edileceği duyurulmuştur (KD,S11:16).

Derginin ön ve arka kapağında ve iç sayfalarında reklamlara yer verilmiştir. Bu reklamlarda yeni çıkan kitapların künyeleri, irtibat adresleri verilmiştir. Kitapçıların kitaplığında bulunan kitaplar ve fiyatları, tiyatro-piyes gösterimleri, terzhâne, mağaza, öğretmen, doktor, çeşitli kozmetik malzemelerinin reklamı verilmiştir.

1.2.Sahibi ve Başyazarı

Derginin kapağında sahibi ve genel müdürü olarak Hacı Cemâl; başyazarı ise Nigâr Hanım olarak yer almaktadır. Derginin 6. sayısında yazı işleri müdürü olarak Nevvâre Şükrân adı geçmektedir.

1.3. Dergisinin Adresi

Kadınlık dergisinin adresi, Babıali Caddesinde bulunan Orhan Bey Handa 8 numara olarak verilmiştir.11, 12. sayılarda derginin adresi, Babıali Caddesinde Arif Hikmet Bey yazıhânesindeki daire olarak gösterilmiştir.

Dergide yer alan yazar ve okuyucuların yazılarını gönderdiği adresler ve derginin ulaştığı yerler hakkında bilgi vermektedir. İstanbul'un birçok semtinden dergiye yazılar gönderilmiştir. Örneğin, "Fakir Bir Kadının Kızına Nasihati" adlı yazı Beşiktaş'tan; Suadiye Ziya'nın "Bir Kızın Hayat-ı Tahassüsâtından" adlı yazı ise Nişantaşı'ndan gönderilmiştir. Bunun dışında yazarların imzalarında; Erenköy, Çingiraklı Bostan, Panğaltı, Heybeliada, Kızıltoprak, Şehzadebaşı, Fatih, Büyükada, Anadolu Hisarı yer almıştır.

⁶ Kadınlık dergisinden yapılan bütün alıntılar, metin içinde sayı ve sayfa numaralarıyla KD kısaltması biçiminde verilecektir.

Derginin 5. sayısında “Trabzon’dan Mektup”, 6. sayısında ise “Edirne’den Mektup” başlıklı yazıların yayınlanması, derginin geniş bir çevreye ulaştığını göstermektedir.

1.4. Yazar Kadrosu

Bir kadın dergisi olarak yayınlanan Kadınlık’ın yazar kadrosunda kadın ve erkek yazarların bir arada çalıştıklarını görmekteyiz. Derginin imtiyaz sahibi aynı zamanda yazarlarından biri olan Hacı Cemâl’dir. Nigâr Cemâl, derginin başyazarıdır. Nevvare Şükran ise 6. sayıdan itibaren yazı işleri müdürü olarak görülmektedir.

Ebû Süreyya Sami, Udviyye Sıdkı, Raife Halil, Mustafa Sadık, Aziz Haydar, Vedide, Aliye Haşmet, Şukûfe Nihal Mithat, İdris Sabih, Halise Eşref, İbnül Feridun Mehmet Sıtkı, Nilüfer, Halide Nevzât, Aliye Mehmet, Hayriye Fitnat, Aliye Suzan, Nezahat Sadri, derginin içinde yer alan yazarlardır.

Dergiye birçok mektub gönderilmiş ve bu okuyucu mektupları yayınlanmıştır. Birçok dergi okuyucusunun gönderdiği yazıların edebi değerde olduğu görülmektedir.

Derginin yazarlarından Şukufe Nihal (Mithat), Türk edebiyatının önemli kadın yazarlarındanıdır. Derginin 1. sayısında yayınlanan derginin amacına uygun bir seslenişi taşıyan “Bugünün Genç Kadınına” başlıklı yazısı ile 10. sayıda “Kuruyan Yaseminlerim” adlı yazısı dergide yer almıştır.

1.5. Dil ve Anlatım Özellikleri

Kadınlık dergisi, 20. yüzyıl Türkçesi ile Arap alfabesi ile yazılmıştır. Tamamı Arap alfabesiyle yazılmış, bazı metinlerde yabancı isim ve terimlerin Latin alfabesiyle yazıldığı görülmektedir. Arapça-Farsça kelime ve tamlamalar, bazı metinlerde yoğun olarak kullanılmıştır. Özellikle “kısm-ı ictimâî” ve “kısm-ı edebî” bölümlerinde kullanılan dil, diğer bölümlere göre daha ağırdır. Bu bölümleri yazan yazarların dönemin aydın dilini kullandıkları muhakkaktır.

Kadınlara ev işlerinde, mutfakta, terzilikte yardımcı olacağı düşünülerek hazırlanan bölümlerde gündelik konuşma dilinin kullanıldığı ve çok sade bir Türkçeye yer verilmiştir.

Bu dönemde 1911’de Selanik’te çıkarılan Genç Kalemler dergisinde Yeni Lisan makalesinde belirtilen sade dil anlayışına dergi yazarlarının tam anlamıyla intibak etmedikleri görülmektedir. Derginin 3. sayısında Nigar Cemal’in “Lisan ve

Edebiyat Meselesi” başlıklı yazısında “ bir dil ne ne kadar sade ve kolay olursa onu konuşanlar için bu durumun nimet sayılacağını” söylemiştir. Çünkü bir dili öğrenmek için senelerce sarf idilecek emek ve eğitim yerine dilin sadeliği sayesinde ilim ve fenne harcanır ki milletlerin ilerlemesi bunun sayesinde olur (KD,S3:7).

Dergide; makale, deneme, sohbet, fıkra, mektup, hikâye, şiir, özdeyiş, biyografi, tarih ve tercüme türlerine yer verilmiştir. Bunun yanında saç bakımı ve temizliği, yemek yapımı ve mutfakla ilgili önemli husûslar ile müziğin tarihçesi ve bazı şarkıların söz ve notaları da dahil olmak üzere ansiklopedik bilgiler de yer almıştır. Dergide ayrıca terzilik ile ilgili şekillerle anlatılan birçok dikiş ve nakış örneği sunulmuştur.

Derginin okur kitlesi, gönderilen mektuplardan anlaşıldığı üzere, hemen her düzeyden ve farklı kesimlerden birçok kadının dergiye ilgi gösterdiğini görmekteyiz.

1.6.Yayın İlkeleri

Dergi, okuyucularına kendini takdim ederken “Kadınlığın varlığını ve memleketde bir mevki’i bulunduğunu müdafa’ a eder.” şiarıyla yayın hayatına başlamıştır. Kadınların memleketde bir yeri ve bir konumu olduğunu savunan dergi, sayfalarını bütün Osmanlı kadınlarının eserlerine açıktır.” diyerek kadınları, ayırım gözetmeden- dil,din, cins, ırk- sayfalarına davet etmiştir.

Derginin birinci sayısında “Mesleğimiz” başlığı altında Kadınlık imzasıyla derginin izleyeceği yayın ilkeleri açıklanmıştır. Basın hayatında her şeyden önce kadın ve kadınlığa ait hiçbir görüş ve akımı eleştirmek ya da tercih etmek gibi bir yol izlemeyeceği söylenmiştir. Hiçbir mesleğe aleyhdar olmayacağını söyleyen dergi, mesleğinin çok açık ve belli bir çizgide olacağını ifade etmiştir (KD,S.1:2).

Kadınlığın düşüncesinde bir aydınlanma yaratmak, yılların cehalet ve taassubun kararttığı kadınlık ufuklarını aydınlatmak ve ona parlak bir gelecek hazırlamakla beraber bu hakkı herkese tanıtmayı hedefleyen dergi, bu amaca ulaşmak için hiçbir fedakarlıktan kaçınmayacağını ifade etmiştir. Dergi, cehaletin kara pençeleriyle yırtılan gariban kadınlara bir çare sunmak için çalışacağını ifade etmiş; ‘ilmi, edebî ve ‘ailevi çiçekler, güller takmak ve onu hayata katmak , zayıf dimağını ilim ve irfan ile donatmak derginin en önemli amacı olmuştur. “Asırlardan beri kadınlığın saf ve nezih dimağlarını pasladan cehl ve zulmet yosunlarını icâb

iderse –biz, ‘ilmin beyaz, münevver tırnaklarına söküp çıkarmağa uğraşacağız.’” ((KD,S.1:2). diyerek cehalete ve karanlıkla savaşacağını ilan etmiştir.

Kadınlık dergisi, okuyucuların mektublarına ve görüşlerine önem veren bir yayın politikası izlemiştir. Okuyucuların gönderdiği mektupları yayınlamış, eleştirileri ve önerileri dikkate almıştır. Udviyye Sıdkı, “Musâhabe” bölümünde gönderilen mektupları tetkik ettiğini söyleyerek okuyucuların dergiyi ne kadar takdir ettiğini, aydın fikirli birçok kadının dergiye mektup yazdığını aktarmaktadır.

Dergi, yayınlamaya uygun görmediği mektupları neden göstererek yayınlamamıştır. Örneğin,“Muhâberât-ı İlaniyye” başlığı altında İcmal Mahir Hanımefendi’ye yanıt verilmiş, mektubunun niye yayınlanmadığı açıklanmıştır.

“Mütâ‘alatınız doğru, lâkin lisânımız gayr-ı müsâ‘id. Makalenize lisân ve edebiyât ser-levhasıyla münderiç mütâlaâtımız cevab-ı kâfidir.Bunun için de mektubunuzun neşrini muvâfik görmedik. Hakkımızda perverde buyurduğunuz latifkârlığa bütün samimiyetle teşekkürler ideriz. Mesleğimize muvâfik makâlatınızla mecmûamızın kıymeti artacağından va’adinize intizâr idiyoruz hanımefendi”(KD,S.3:1).

Okuyucudan gelen bir mektupta, dergi yazarlarının eleştirildiği de görülmektedir.

“Siz bize bir hayat hakkı, parlak bir gelecek hazırlamak için ruhunuzla, kaleminizle cehaletten ve uyuşukluktan bizi silkinmeğe davet ediyorsunuz ve diyorsunuz ki, Silkin artık, nedir bu kirli hayat / Sa’y ve irfana doğru bir adım at...Fakat düşünmüyorsunuz ki biz geçmişten babalarımızdan bize kalan cehalet, miskinlik ve taassub hastalığı miras kaldı. Kadınlığı bu hastalıklardan bu illetden kurtarub bize aydın ruh vermek, bir mevki aşılacak amacıyla birçok nasihatler verilmekte.okuyucular da bu yazıları büyük bir heves ve istekli okumakta”(KD, S. 3:3-4).

Okuyucu; nasihatlerin yeterli olmadığını, “elbet sefil olursa kadın, alçalır beşer” mısrasını tekrar ederek kadın hakları savunucusu olduğunu söylüyor. Oysa, yalnız konferans vermekle, gazete çıkarmakla üç dört yazarın yazı yazmasıyla birkaç şairenin yetişmesiyle bunun olacağını zannetmek doğru değildir diyerek kadınlara iş alanları açılması gerektiğini; en azından her mahallede birer dikimhâne, çorap makineleri, nakış dikiş işleri gibi işyerlerinin açılmasını ve bunları duymak istediğini ifade ediyor (KD,S. 3:3/4).

Derginin ilk sayısından itibaren “ihtar” kısmında, gönderilen hiçbir yazının ister yayınlansın ister yayınlanmasın geri gönderilmeyeceği bildirilmiştir.

Derginin bazı sayılarında dönemin en ünlü kadın dergisi olan Kadınlar Dünyası dergisinin içeriği ve yazılarıyla ilgili bazı tartışmalara da yer verdiğini görmekteyiz.

Dergide yeni çıkan kitap, gazete ve mecmuâlar ilanlarla okurlara duyurulmuş, çeşitli yayınlar tanıtılarak alıntılar yapılmış, bunun yanı sıra, giyim ve kozmetik konularını da içeren geniş bir yelpaze oluşturulmuştur.

1.7. İçerik Özellikleri

Derginin her sayısında düzenli olarak toplumsal, sanatsal ve kültürel konuların yanında kadınlara günlük hayatta faydalı olabilecek dikiş-terzilik, yemek yapımı ve mutfak işleri, saç bakımı gibi konularda ayrıntılı bilgiler sunulmuştur. Bunun yanında reklamlar, eğlenceli bimeceler ve müzik notalarına yer verilerek dergiye ilgi duyulması sağlanmaya çalışılmıştır.

Dergide genel olarak şu bölümler yer almıştır: Kısım-ı ictimâî, kısım-ı edebî, musâhabe, terzilik, tabâhat, mûsikî.

Kısım-ı ictimâî bölümü, derginin gündemini belirleyen bölümdür. Bu bölümde kadın hakları, kadının toplumdaki yeri, annelik, evlilik, kadın-erkek ilişkileri, şark ve garb kadınlarının özellikleri ve karşılaştırılması, feminizm, kadın özgürlüğü çocuk yetiştirmek, nüfus yapısı, gelenekler ve bunların kadınlar üzerindeki etkileri, gibi birçok konuya yer verilmiştir. Bu bölümün yazarları genellikle kadının varlığı ve konumunu, toplumsal durum ve sorunlarını tartışmış, çözüm önerilerinde bulunmuşlardır.

Kısım-ı edebî bölümünde genellikle lirik ve didaktik şiirler, hikayeler, tefrika-çeviri romanlar ve süslü nesirlere yer verilmiştir. Bu bölümde derginin 3.sayısında "Lisân ve Edebiyat Meselesi" başlıklı makalede edebiyat dili ve bu dilin sadeliği üzerinde durulmuştur.

Musâhabe bölümü, derginin bir nevi okuyucularıyla sohbet ettiği bölümdür. İçten ve samimi ifadelerle yazılan bu bölümde kadın ve erkek ilişkilerine cesur bir bakışla yaklaşılmaya çalışılmıştır. Derginin 3. sayısında Udviyye Sıdkı'nın tetkik ve mütâla'a ettiği birçok mektupta kadınlık dergisi hakkındaki düşüncelere yer veriliyor.:

"Bunların tedkik ve mütâlaa vazifesi benim hisseme isbât ettiği için hepsini okudum. Bu mektupların kimisi gazetemizin nefset tabını takdir idiyor, kimisi de kadınlığın tenviri uğruna katlandığımız fedakârlığa medhiye oluyor.Fakat kısım-ı 'azamı; kadınlığa çökmüş olan kabus-ı meş'ûm cehalete ilan ittiğimiz cihat-ı tenvir hakkındaki neşriyât-ı nacizânemizi alkışlamak için gönderilmiş birer takdir nâme mahiyetini haizdir .Ma'mafih mesleğimiz ve gazetemiz hakkında bu kadar bülend-i tevcihe ve iltifatlar gösteren muazzez kar'ilerimize 'arz-ı teşekkürât iyeleriz.'" (KD.,S 3,:3/4).

Kadınlık/Kadınlığın Tefrikası bölümünde Katil Mirascı adlı romanın tefrikasına yer verilmiştir. Muharrir olarak İbnü'l Feridûn Mehmed Sıdkı'nın adı geçmiştir. Roman, kadın ve erkek ilişkilerine yer vermektedir.

Meşâhir-i Nisvân/Nisâ, adlı bu bölümün amacı Şark-Doğu kadınlarının tarihin farklı dönemlerinde birçok alanda kendine yer bulduğunu göstermek, A'dan Z'ye Türk ve Müslüman dünyasında ünlenmiş kadınları meziyetleriyle tanıtmaktır.

Meşâhîru'n-nisâ adlı eser, son dönem Osmanlı âlimlerinden Mehmed Zihni Efendi tarafından hazırlanmış bir meşhur kadınlar ansiklopedisidir. (Ermiş,2006:45) Bu bölüm derginin 12 sayısında devam etmiştir. Nigâr Cemâl'in bu eserden alfabetik sıraya uygun olarak bu bölümü düzenlediği görülmektedir. Yazar, bu bölümün amacını şöyle belirtmiştir:

“Biz, bu yetime’ irfân olan şarkın kızları, kadınları olduğumuz halde mâzinin doğurub tarihimiz bile bize naklinde müsamaha eylemek de olduğu meşâhiri ve ale'l-husûs meşâhir-i nisvânı tanıtmak vazifesi bugün bizim için ‘ayn-ı farizâdır. Biz, kadınlar, ibtidâ her şeyden evvel kendimize benzeyenleri, kadınlarımızı tanımalıyız” (KD ,S:1:7)

Tabâhat, bölümünde aşçılık ve mutfak ile ilgili derginin 6.sayısından itibaren kadınlara alaturka ve alafranga yemek tarifleri sunulmuş; bunun yanında mutfak eşyalarının kullanımına dair bilgiler de verilmiştir. Yemek pişirme yöntemleri sırasında gerekli olan bilgilerin verildiği bu bölümde ayrıca yemek saatleri, içecekler, yemek kablari hakkında da bilgiler verilmiştir (KD.S.6:15).

Derginin 5.sayısından itibaren Vedide imzasıyla terzilik bölümü yayınlanmaya başlanmıştır. Bu bölümde dikiş-nakış işleri, elbise modelleri şekilli ve ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Paris'ten terzilikle ilgili getirilen kitap, tefrika halinde kadınların ilgisine sunulmuştur.

“Kadınlık” görmekte olduğu rağbet ve teveccühe karşı edâ-yı şükranı idebilmek ve tevâli iden müraca'at üzerine bu nüshadan itibaren bihassa Paris'den celb itirilen son terzilik san'atı hakkındaki bir kitabı tefrika suretle neşre başlamıştır. Muhterem kar'ilerimizi memnun idebilirsek ne büyük bahtiyarlık...”(KD,S.5:11).

Kadınlara saç sağlığı ve bakımı ile ilgili ayrıntılı bilgilerin verilmeğe başlandığı 5.sayıda; saçın dökülmesini engellemek, saç sağlığının korunması, kullanılacak ilaçlar ve uygulanacak yöntemler bu bölümde anlatılmıştır:

“Güzel saç, kadınların en güzel meziyetini teşkil eder. O kadar diyebilirim ki, güzel saça sahabe olmayan bir hanım hiçbir vakit Melahat veçhe melike olamaz. Hakikî güzel olabilmek için saçlar; mebzul uzun, parlak ve ince olmalıdır: Halbuki alelküsür hanımlarımızın saçları; kısa, cilâsız soluk ve bir parça kaba olarak bulunmaktadı ki bu kusurların ta'didi pek basitdir. Yalnız her şeyden evvel saçları day' itmemeye gayret itmelidir. Çünkü çünkü onların i'âdesi muhâfazasından daha güçtür.”(KD,S.5:13).

Mûsikî bölümünde kadınlara müziğin tarihçesi, Türk müziğinin makamları ve şarkı notaları verilmiştir. Derginin ilk sayısında müziğin önemine vurgu yapılmış, “Biraz da Mûsikî” başlıklı yazıda, hayat için yemek, içmek ne kadar önemli ise insan ruhu için müziğin o kadar zorunlu bir ihtiyaç olduğu belirtilmiştir. Müziğin ruhun gıdası olmadığını düşünen bir fert yoktur, diyen Hacı Cemâl, dergi okuyucularına önemli bir müjde vererek ikinci nüshadan başlamak üzere her nüshada ikişer şarkı notası yayınlacağını söylemiştir (KD, S.1:16).

Dergide sanat, siyaset, edebiyat, din gibi alanlarda birçok ünlünün kadınlar, aile ve buna benzer konularda söylemiş oldukları özlü sözlere “Cümel-i Hikmiyye” bölümünde yer verilmiştir. İlk sayıda kadınlar hakkında “Bazı Meşahirin Sözleridir” başlığı altında yer verilmiştir. Örneğin; Kadınlar üç şey’i pencereden atarlar: Vakitlerini, sıhhatlerini, parelerini (Madam Döjöfron), Kadınların silahları dilleri, hiçbir vakit paslandırmazlar. (Madam Tekr), Genç ve güzel iki kadın hiçbir vakit dost olamazlar (Ninon dö La Noğla), ‘Âmâmın birisine” zevcen bir güldür!” dediklerinde: Evet dikenlerinden ben de öyle olduğunu his idiyorum.” demiş, (Sen Sirin), Kadınsız bir saray, ilkbaharsız bir saraya yahud gülsüz bahara benzer. (Birinci Fransuva). (KD,S.1:7)

İslam dünyasından da örnekler mevcuttur. Örneğin, ‘Ali Kerimallah’tan “Lisân yırtıcı hayvan gibidir, başıboş bırakılırsa ‘ukûr olur”. (KD,S.4:15) sözüne yer verilmiştir.

Derginin Posta Kutusu adlı bölümü, 1. ve 3. sayılı dergilerde mevcuttur. Bu bölümde, “Çukolata İptilası” başlıklı metin, birbirinin devamı niteliğinde mektup - hikaye türünde yazılmıştır.

2.KADINLIK DERGİSİNİN KADIN KONULARINA BAKIŞ AÇISI

2.1.Kadının Varlığı ve Konumu

Kadının varlığı ve toplumsal konumu, Tanzimat ve Meşrutiyet döneminde sürekli tartışma konusu olmuştur. Kadının varlığına, bireysel ve toplumsal hayatına dair tartışmalarda çözüm önerileri kimi zaman muhâfazakâr kimi zaman batıcı akımların ve düşüncelerin çerçevesinde şekillenmiştir.

Osmanlı’da kadın genellikle geleneksel bir biçimde ataerkil düzenin öngördüğü çerçevede yaşayan ve buna göre bir çevreye mahkum olan bir varlıktır. Toplumun kadınları hep aynı şekilde algılaması süregelen kadın zihniyetiyle ilgilidir. Tanzimat ve II.Meşrutiyet döneminde yayınlanan birçok kadın dergisinde toplumun

kadına bakışı ve kadının varlığı çok yoğun bir şekilde tartışılmıştır. Osmanlı Kadın Hareketi adlı çalışmasıyla Türkiye'deki kadın çalışmalarında önemli bir boşluğu dolduran Serpil Çakır, Kadınlar Dünyası dergisi üzerinde yaptığı çalışmada, yazı kadrosu tamamıyla kadınlardan oluşan derginin önemli yazarlarından biri olan Aziz Haydar'ın "Kadının Yaradılışı, İstidadı, Vazifesi" adlı yazısında kadın denince zihinde şekillenen tasvire yer verir, bu tasvirin değişmez olduğunun altını çizer:

"Küçük iken bebek oynar, mektebe gider, biraz büyüdü mü nakış işler, dikiş diker, icab ederse ev işi öğrenir, hin-i hacete annesinin yardımcısı olur.Evlendikten sonra çocuk doğurur, büyüdür, terbiye eder. Genç iken bütün muhitinin emrine baş eğer,orta yaşlılıkta az çok hayatın imtiyazlarına nail olur.ihtiyarlığı zamanında da ... söyleyeyim mi? Çenesi düşük asabi bir hanım şekline girer. (Çakır, 2013:171)

Son dönem Osmanlı aydınlarından Selahaddin Asım, Osmanlı'da Kadınlığın Durumu (Türk Kadınlığının Tereddidi yahud Karışmak) adlı eserinde, kadınların sosyal hayatın dışında kaldıklarını ve sadece cinsel bir nesne olarak algılandıklarını ifade eder.⁷ Kadının toplumsal bir varlık olmaması yüzünden kadın sorunu olmadığını vurgular. (Asım,1989:15)

"Bizim kadınlarımızın, ne ailede, ne de toplumda toplanıp konuşacakları, halledecekleri, olumlu bir emek harcayacakları millî veya sırf toplumsal bir kadın sorunu, toplumun sağlık, hayat, menfaat iktisat, hayrat, eğitim, idare vb. gibi bir ihtiyacına ilişkin bir kadın sorunu yoktur. Onlar her yönden işlevsizdir, yani olumlu işlevselliklerini hazırlayan beyinsel kuvvetleri dumur etmiş, ve yerlerine olumsuzlar yerleşerek onları bu hastalıklı ve olumsuz yaşayışa mecbûr etmiştir. Bu toplumsal işlevsizlik, onların zekai kabiliyetlerini, sönmüş denecek derecede örtmüş, bütün hayatlarında kendilerini büyüüp gelişemeyen bir çocuk, bir budala yapmıştır. (Asım,1989:166)

Osmanlı'nın son dönem aydınlarından biri olan Celal Nuri'ye göre bizde kadının konumu korkunçtur. Bunun nedeni ise İslam'ın temel kurallarından sapılmış olmasıdır. Osmanlı'nın yıkılışının temel nedeni olarak da kadınların ve erkeklerin ayrı dünyalar oluşturmasına bağlar (Nuri,1993:110).

Selahaddin Asım, Türk toplumunun toplumsal kadınsızlık yüzünden çok fazla zarar gördüğünü ve Türk toplumunun kadınsız bir toplum olduğunu söyler:

"Toplumsal kadınsızlık, bir millet için iki katlı müthiş bir zarar ve ziyandır, hayati ve medenî bir tehlikedir. Çünkü buna düşar olan millet, öncelikle ekonomisinden, yani hayat ve kuvvetinden kaybediyor, üretici öğelerini eksiltiyor, çalışan kollarını kırıyor, eğitsel ve yönetsel zihniyetleri zekaları söndürüyor, sonra bunların hepsinin üstünde olmak üzere de işlevsiz bir kadınlığın, analığın yarattığı geniş ve her tarafa baştan başa salgın bir karışmak çevresi ebedi bir ruh ve seciye yozlaşma ve çöküşüne boğuluyor"(Asım,1989:175).

⁷ Karışmak terimini "Karışmaktan esas, toplumsal işlevsellikten yoksun olmaktır" anlamında kullanmaktadır.(Asım,1989:15)

Kadınlık dergisinin yazarları Osmanlı toplumunda kadının varlığı, yokluğu, konumu konusunda birçok yazı kaleme almış; kadını ve kadınlığı tanımlamaya çalışmışlardır. Bununla beraber kadınlığın tarihsel süreci ile ilerlemesini ve kendini var etmesini de Batı ve Doğu kadınlarını karşılaştırarak açıklamaya çalışmışlardır.

Derginin bir nevi manifestosu konumundaki sesleniş yazısında “Bugünün Genç Kadınına” başlıklı makalesinde Şukufe Nihal; kadının, kadınlığını hissetmesini, yaradılışının gücünü farketmesini ve bu güce sahip olarak karanlık ve sefaletle tahammül etmemesi gerektiğini ifade eder. Kadının bilinmemesinin, tanınmamasının suçlusunu, yine kadının kendisidir.

“Ulviyyet-i tabi‘atı biraz hisset uç o seni ne kadar yükseltir. Sabahlara dikkat et ne şevkle açılıyor perûr ufuklarda. Ne derin bir ilhâm-ı saâdet var. Hilkatın o muazzam nurânîyeti karşısında sen bu mâhiyet-i zulmet ve sefâlete tahammül eder misin? Hayır değil mi? (KD,S1:4-5)

Şukufe Nihal, kadının acemi adımlarla dahi olsa da mücadeleye başlaması gerektiğini, kendini milyonlara tanıtarak aydınlık yarınların onun sayesinde kurulacağını ifade etmektedir. Kadın öncelikle kendi varlığını kendisi kabul edecek, sonra da toplum onun varlığını tanıyacaktır.

Öyle ise hadi yavaş yavaş kıpırdan ilk adımların pek acemi olacak belki şu milyonlarca halk seni tanımayacak. Zarar yok. Çünkü kabâhat sende çünkü sen olanlara hiçbir vâkit onların annesi olduğunu tanıtmadın. Fakat ağlama üzgün olma artık samimi bir azm bir ümidle büyük gaye ki doğru yavru. Feyyâz ruhundan onlara hakikî güneşler doğsun biraz hayât bulsunlar. Sonra onlar medeniyeti yavaş yavaş tanıyacaklar ve bir ihtirâm-ı takdîrkâr ile ellerini öperlerken sen artık münevver istikbâlin zi-hayât bir neslin en büyük şeref-i ruhunda hiss edecek azâb-ı itihâmdan kurtulan pâk semâda ebediyetlere kadar yükselecek, yükselecek!” (KD,S1:4-5).

Kadınlık dergisinin ilk sayısında “Bizde Kadın Zihniyeti” başlıklı makalesinde Ebu Süreyya Sami, kadının varlığını, kökleşmiş ataerkil zihniyetinin görünümünü kadınların bazı sorulara verdikleri cevaplarda yansıtmaktadır. Kendisi hariç herkes için var olan kadın; dini, evi-kocasını ve çocuğu ekseninde hayatını yaşar. “İbadet, itaat, hürmet ve muhabbet” kadının hayatında yansıtabildiği duygu ve düşünceleridir. Dünya’ya niçin geldiniz sorusuna “Allâh’ıma ibâdet, pâdşâhıma itâat, kocama hürmet, evlâdına muhâbbet için” yanıtını verir. Kadınlar; ev idaresine dair ne biliyorsunuz sorusuna -Yemek pişirmek, ortalık süpürmek, dikiş dikmek, çocuklarımı, zevcemi temiz giydirmek, tahtaları temiz tutmak. Çocuklarının geleceği sorulduğu zaman -Mehmedimi zâbit, ‘Osmânımı rahmetli dedesinin mesleği olan nâ’ib, Hüseyin’i mi de babası kendi kalemine alarak kâtib yapacağız! Kadınlara para

hakkındaki düşüncesi sorulduğu zaman para ile ilgili tasarrufun kadının vazifesi olmadığı cevabını alır ve devam eder:

“Kadın erkeği ne getirirse sarf ider, ne virirse harç iyer.” Para kazanmak erkeğin vazifesidir, bunu harcamak, kadının işidir. Çünkü kadının görevi para kazanmak değil, iyi yemek, iyi giymek, gezmek, yürümek, eğlenmektir, bunları sağlamak da erkeğin görevidir (KD,S.1:3).

Ebu Süreyya Sami, aynı makalede kadınların varlık ve toplumsal görünümelerini yansıtan tesettür hakkında ne düşünüyorsunuz sorusuna iki ayrı yanıt aldığını ifade eder ve erkeklerin sahip oldukları hak ve özgürlüklere sahip olmadan kadın erkek arasında eşitlik sağlanamayacağını ifade eden kadının yanında diğer kadın bu konuda konuşmanın kıyamet alameti olacağını söyler (K,S.1:3).

Ebu Süreyya Sami; Osmanlı ve İslam hanımları, “bu pejmürde zihniyetten nasıl kurtulacaklardır” sorusuna batılı kadınlar seviyesine gelip zihniyetlerini aydınlatarak, değiştirerek “zihniyetlerini tenviren ta’dil suretle ulaşacaklardır” batılı ulaşacak ve köhnemiş bu zihniyetten kurtulabileceklerini söyler.

Süreyya Sami, Kadınlık dergisinin 2. sayısında “Kadınlıkta Terakki Var mı Yok mu” başlıklı yazısında kendisine bir sorulan bir soruya hem evet hem de hayır yanıtını verir ve bunu örneklerle açıklar. Kadınlıkta bir ilerlemenin olduğunu Madam Kürri, Fatma Aliye, Nigâr Bint-i Osman, Belkıs Şevket gibi kadınların varlığı buna işaretler. Eğer bizde kadınlık yok ise onu yine kadınlarımız var edeceklerdir (KD,S.2:2-3) diyerek kadınlara duyduğu inancı yansıtır. Tarihsel anlamda bakılacak olursa toplumsal hayatın gelişimi ve kavimlerin medenîleşme ölçüsü, kadınlardır. Bir milletin kadınları hak ve hürriyetten ne kadar nasibini almışlarsa o derece ileri bir medenîyet seviyesine erişmişlerdir (KD,S.4:3).diyerek kadının medeniyetteki konumuna işaret eder.

Derginin önemli yazarlarından Nevvâre Şükran, “Bizde Kadınsızlık ve Kadınlıkta Marifetsizlik” adlı yazısında memlekette büyük bir boşluk oluşturan kadınsızlığın ve kadınlıkta marifetsizliğin olduğunu söyleyerek kadın denildiği zaman zihinlerde canlanan kadın imajını çizer: “Süslü bebekler gibi güzel giyinmiş, şık bir takım heyâkil zi-ruh tuvaletli; fakat karanlık fezâlardan müteşekkil bir kitle ğayr-ı mütefekkiye” olarak tasvir edilen kadınlar, aynı zamanda “şarkın- rengîn semâları altında yaşayan mahlûkât-ı beşeriyyenin en latîf ve aynı zamanda en muhtasar bir anâsır-ı meflûcu bir insan müsveddeliğinden kurtulamamış” bir varlık olarak tanımlar. Cehaletin ve miskinliğin kucağında büyüyen genç kızların evlilikle beraber yeni bir cenderenin içine hapsedildikleri, evliliğin de onlara yeni ufuklar

açmadığını söyleyen Nevvare Şükran, kadının bu konuma süslü bir kukla gibi hazırlandığını ama gerekli irfan ve terbiyeden yoksun olduğunu ifade eder. Çünkü başını süsleyecek bir tac, uzun bir duvak, bir deste tül ile evlilik için gerekli şartların hazırlandığı yanılığının devam ettiğini vurgular (KD,S.2:3).

Şükran, aynı yazısında kadının varlığını annelik ile eviçi rollerle tanımlar ve pekiştirir. “Elinde süpürge tutmasını bilmeyen ocakta kaynayan tencerenin sesini hiç duymamış pek çok kadın” olduğunu “kadınsızlık ve kadınlıkta marifetsizlikden kurtulmak” gerektiğini ifade eder. Kurtuluşun yolu olarak da ‘ilm ile ‘irfân ile dimağ ile donanmış aydın anneler mücehhez ve münevver anneler yetiştirmek için kızlarımıza muntazam ve meşru’ bir ta’lim ve terbiye vermekle kadınlıkta ınkılâb-ı ‘ilm ve dimağ esaslarını hazırlamak lüzumuna kâil olanlardır.Yeni ve aydın her şeyden önce bizi zayıflatan cehalet ve taassubla mücadele etmek şarttır.

Kadının ve erkeğin varlığını beden-ruh benzetmesiyle ortaya koyan yazarın bir beden olarak varlığını erkeğe muhtaç kılmıştır. “Erkek, bir güneştir ki: En karanlık evlere bile tulu‘uyla nurlar, neş’eler saçar...Erkek bir ise; kadın o vücudun mevcûdiyetini yaşadacak bir ruhdur.” Yazara göre kadınlar, üstlendikleri rolün değerini bilselerdi erkekler daha refah yaşardı, kadınların varlığı ve önemi erkeği mutlu etmekle değerlendirilmiştir. “Kadınlar; hayatta oynamağa selâhiyatdâr buldukları rolün kadr ve ehemmiyetini takdir etseler idi: Erkekler elbette refâhiyet-i hayatiye içinde mes‘ud yaşarlardı.” (KD,S.2:4)

Hacı Cemâl’in derginin 6. sayısında yazdığı “Saâdet-i Beşeriyye Kadınlıkla Ka’imdir” adlı makalesinde toplumsal hayatın varlığı, kadının varlığıyla gerçekleşir, diyerek kadınsız hayatı aysız bir geceye benzetmiş; kadının varlık nedenini şöyle sıralamıştır:

- 1- Doğurmak ve neslin devamını sağlamak,
- 2- Çocuk terbiyesi ve eğitim hakkı,
- 3- Toplumsal ve ailevî yaşamak usülü,
- 4- Ev idaresi ve ekonomisi,
- 5- Önceki dört şartın gerçekleşmesinden sonra yaşam mücadelesinin içine dahil olmak,

Kadınlar, beş maddeyi gerçekleştirmek için var edilmişlerdir, kadın, erkeğin malik olduğu hukuk derecesine dahil olmamalıdır. Kadın ve erkek işbirliği içinde beraber çalışmak için yaratılmamıştır (KD,S.6:2). Hacı Cemâl, kadını dönemin zihniyetine göre eviçi-ailesel görevlerle sorumlu kılmıştır. Bu görev alanı, kadının

hem varlık nedeni hem de erkeklerin yanında sahip olduğu görev alanını temsil etmektedir.

Kadınlık dergisinin 7. sayısında Aziz Haydar, “Yalnız Kadınlar mı Islâha Muhtâc?” adlı makalesinde kadınların nasıl olmaları ya da olmamaları gerektiği, kadın erkek tüm toplum tarafından sürekli bir çerçeve olarak çizildiğini ifade etmektedir. Toplumda çok yaygın olan bu düşüncenin yanlışlığını vurgulayan Haydar’ın “Bu gereklilikler acaba, erkekler için de geçerli değil midir?” diye sorduğunu görürüz.

“Her zerreye gitseniz, kimi dinleseniz hep ‘aynı nakarat hatta biz kadınlar bile öyle kadınlar, şöyle kadınlar olmalı, kadınlar böyle olmalı, kadınlar okumalı, kadınlar çalışmalı, kadınlar işgüzar olmalı?, kadınlar nazik olmalı, kadınlar mati’ olmalı, kadınlar hüsn ve ahlâk sahibi olmalı, kadınlar imtizaçlı olmalı, olmalı, olmalı, olmalı!...Peki anladık olmalı fakat;.. Erkekler hiç bir şey olmamalı mı?... Şu kadınlar için elzem olan şeylerden hiçbiri erkeğe lazım değil mi?... 'Acaba erkekler kendileri zan ettikleri gibi lâ-yahtîmidirler.’” (KD,S.7:28).

Neden her şeyi kadınlar olmalı; neden her şeyi kadınlar yapmalı, neden erkekler bir şey olmak zorunda değil, isyanıyla yazısına başlayan Aziz Haydar, öncelikle bu bakış açısının değiştirilmesi gerektiğini vurguluyor. İnsanlar arasında uyumsuzluğun nedeni olan bu hastalığın teşhis edilmesi gerektiğini ifade ediyor. Toplumsal hayattaki her kusurun kadına yüklenmesine karşı çıkan Haydar, kadının varlığını ve konumunu kadın ve erkekleri karşılaştırarak yapmaktadır. Çok önemli tesbitleri olan yazarın karşılaştığı hususlar şunlardır:

“ Kadınlarımız karanlık fikirli imiş, erkeklerimiz nurlu mu? Kadınlarımızın terbiye-i ictimâ’iyyeden mahrûmuşlar, erkeklerimiz bu terbiyeyi haiz mi?Kadınlarımız 'aile teşkilini bilmiyormuş, erkeklerimiz biliyorlar mı? Kadınlar çocuk yetiştirmeyi bilmezlermiş, erkekler bilirler mi? Bir kadın evinin idâresini bilmeliymiş fakat sadece kadın mı bunu bilmeli. Bu konuda erkeklerin herhangi bir görevi yok mudur? (KD,S.7: 4-5) .

Yazısının devamında Haydar, kadında görülen kusurların tamamının erkekler için de geçerli olduğunu “Acabâ erkekler kendilerinin zannettikleri gibi mükemmel midirler? diye sorar.

“Serbestiyye-i Nisvan” adlı yazıda Hacı Cemâl, kadınların özgür olmasından kastedilenin, gazetelere yazı yazmak, moda uygun giyinmek, aile reisine itaat etmemek velhasıl dilediğini yapabilmek olmadığını söyler. Zîrâ bunlar, bir kadını serbest bulundurmakdan ziyâde ailenin dağılmasına neden olur.

Kadınların özgür bulunmalarından amaç, maruz kaldıkları esaretten kurtarmak ve dört duvar arasında mahsur bir halde kalan günışığına çıkarmaktır. Cemâl’e göre; eskiden beri Müslümanlarda, erkeğin her istediğini yapmakta hür,

kadının ise daima susmaya mahkum edilmesi şeklinde bir anlayış vardır. Bu anlayışa şu sözlerle karşı çıkar:

"Biz erkekler kadınlardan büyük hangi meziyete malikiz? Para kazanıyor isek, onları (çalışmaya) bıraktık mı? Tahsil ediyor isek onlara müsade ettik mi? Teşkil-i aile ediyoruz, onlara bu husûsta imtiyaz-ı mahsûs bahşettik mi? Meşak ve mezahim veya zevk ve sefamıza, onları teşrik ettik mi? Velhâsıl kadınlara ne verdik ki ne istiyoruz? Hakk-el insaf şöyle bir düşünür isek asıl biz erkekler idaresizliğimiz neticesi, kadınlığın bu tereddisine amel-i yegâne olduk ve bu kadar münakaşata rağmen el'an da bulunmakta berdevamız. Efsus ki, bu kaygısızlığımıza zavallı vatan kurban gidiyor... Bu gün ekseriyet denecek derecede kısım-ı uzmaya dâhil olan erkeklerimiz el'an kadınları esiri mutlak telakki ediyorlar ve kadınları, yalnız koklanmağa mahsûs bir gül ve fakat usanıldığında payimal-i hakaret olmağa mahkûm olmuş yapraklar menzilesinde bulunduruyorlar. ...Kadınlar, teşkil-i aileye memurdurlar, fakat aşçı, hizmetçi, çamaşırcı ve cariye değildirlir." (KD, S.8:2).

Yazar Azize Haydar'a göre kadınlar, kendi hayatlarına sahip çıkmalıdır. tarafından düzeltilmelidir. Kadınların erkeklerle eşit olup olmadığı konusu bir kenara bırakılarak kadınların ihtiyacı olan şeylere bakılması gerektiği göz önüne alınmalıdır:

"Bir kere kadınlarımız hayatlarına sahip olsunlar. Bir kere erkeklere karşı bir mevcûdiyet gösterebilirler. Hak sarîhlerini isteyecek kadar bir kuvvete malik olsunlar. Daha doğrusu bu gibi mes'elelerde; ya'ni bugün hayat-ı ictimâ'iyemizde görülen fenâlıkları sırf kadına 'aid olmayub erkeklerimizin de bunda büyük kusurları büyük noksanları olduğunu meydana koyabilsunlar de sonra fennen kadının erkekden aşağı veya yukarı olduğunu varsun erkekler iddi'â ede dursunlar. (KD,S.7: 4-5)

Halise Eşref, "Bir Hitâbeden" adlı edebî yazısında kadının hep naif, korunmaya muhtac bir varlık, unutulmuş ve terk edilmiş süslü bir bebek olarak görüldüğünü tasvir ettikten sonra kadınlardan bu gaflet uykusundan uyanmalarını ve esaret zincirlerini kırmalarını ister. (KD,S.1:7)

2.2.Feminizm ve Kadınlık Dergisinin Feminizme Bakış Açısı

Kadınların tarihlerini özgürce yaşamaları ve yazmaları zaman zaman kesintiye uğramış; geleneksel tarih yazımı içinde uzun dönemler boyunca genellikle erkeklerin tarihinde bir figüran olarak yer almışlardır. Çünkü geleneksel tarih ve yazıcılığı, kadınları görünmez kılmış; erkeklerin yaşam pratiklerini, savaşlarını ve kahramanlıklarını anlatan, öznesi erkek olan bir tarih oluşmuştur. Erkek egemen bir dünyanın ürettiği bilgi, egemenliği sahip olmayan diğer kitlenin (kadınların) deneyimlerini önemsememiş; kayda geçirilmesini önlemiştir. Üstelik bu kaynakları kullanan, yorumlayan tarihçilerin çalışmalarında kadın deneyimleri ve deneyimlerin bulunduğu alanlar, örneğin "gündelik yaşam" yok sayılmıştır.

Kadınların kendi tarihini yazması, 19. yüzyılda kadın özgürlüklerinin büyük bir oranda dillendirilmesiyle mümkün olabilmiştir. Tarih disiplininde cinsiyetçi

tarihsel yaklaşımlar ve kadını yok sayan kamusal alandan dışlayan tarih yazımı, yerini kadınların görünür kıldığı bir alana bırakmıştır. Her ne kadar bu durum günümüzde istenilen seviyede olmasa da önemli aşamalar kaydedilmiştir. Genel olarak kadın hareketi çıkış noktası açısından bir özgürlük ve eşitlik hareketidir. Hareket; toplumun özgürleşmeye, bireyselleşmeye başladığı, geleneksel yaşam biçiminden koptuğu, siyasal ekonomik dönüşümlerin yaşandığı 18.yüzyıl sonları ve 19.yüzyıl boyunca ideolojisini belirlemiş, feminizm kavramıyla kendini ifade etmiştir (Çakır,2013:55).

Kadın hareketi, kadınların kendilerine yüklenen rol kalıplarına, yaşam tarzlarına bir başkaldırı olarak ortaya çıkmıştır. Bu toplumun yapısal ve kurumsal değişimler geçirmesiyle eşitlik ve özgürlük fikirlerinin genel toplum değerleri olmasıyla yakından ilintilidir. (Çakır, 2013:30) Kadınların kitlesel olarak tarih sahnesine çıkması ilk kez Fransız devrimiyle gerçekleşmiştir (Çakır,2013:56).

Osmanlı kadınlarının tarih sürecinde yer almaları ve görünmeleri, ne yazık ki çok eskilere dayanmamaktadır. Özellikle Tanzimat Fermânı ve Meşrutiyetle beraber, kamusal alanda görünmeye başlamaları, basın ve cemiyetlerle mümkün olmuştur. Kadın hareketi, uzun yüzyıllar boyunca dillendirilmemiş; ama kadınların bütün olumsuz koşullar ve durumlardan kurtulmak için bekledikleri bir zamanı kollamıştır.

Osmanlı Devleti'ndeki toplumsal yapının içinde kadın erkekten ayrı bir mekandadır. Cinsiyet düzenine göre kamu mekanı erkeklere ait iken kadınlara özel mekan ayrılmıştı. Erkekler evin dışındaki işlerle uğraşırken kadınlar, evin içindeki işlerden sorumlu tutuluyordu. Böylece siyasal, ulusal, ekonomik veya askeri işler erkeklerin dünyasına; ev, çocuk, aile ile ilgili işler kadınlar dünyasına aitti. Bunu sonucuda evin gelirini sağlamak erkeğin işi iken o geliri harcamak, kadınlardan bekleniyordu (Van Os, 2002:339).

Kadınlık dergisinde toplumsal düzenin yapısına dair büyük bir eleştiri getirilmemekle beraber, kadını bu yapının içinde kabul ettirecek ve onu değerli kılacak söylemlere yer verilmiştir. Dergi, kadınlığın tarihsel serüvenini birçok makalede dile getirmiştir.

Hacı Cemal, Kadınlık dergisinin 5. sayısında “Kadınların Mevkii” adlı makalesinde kadının gelişmişliğini tarihsel anlamda sınıflandırarak açıklar. Bunlardan ilki tarihte yüksek ve ayrıcalıklı konumlar işgal eden kadınlarken diğeri standart koşulların yarattığı kadınlardır. İlki kadınlığın tarihsel gelişiminde azınlık

olmalarına rağmen belirleyici rol oynarken, ikincisi ancak sevgi bağlamında kutsal görülmenin biçimlendirdiği bir esaret içindedir (KD, 5: 2).

Hacı Cemâl makalesinin devamında Antik Yunan, Antik Roma, Antik İran ve Antik Yahudi medenîyetleri arasında bir karşılaştırma yaparak, kadının Batı'daki toplumlarda prestijlerinin ve konumlarının yükseldiğine değinmiştir (KD,S. 5: 2).

Kadınlığın tarihteki serüveninden bahseden dergi yazarlarından biri olan Mahmut Sadık, insanlık tarihinin ilkel çağlarından medeniyete doğru ilerleme derecesini göstermek için bir milletin kadınlık durumu önemli bir ölçü olduğunu söyler. “Kadınlık Safahatı” adlı yazısında kadınlığın tarihi sürecini anlatır. Yazar, Avustralya vahşilerinde kadın derecede her türlü eziyeti gören bir varlıktır. Erkekler karınlarını doyurub da kendilerinden ne artarsa onu kadınların önüne atarlar. Kadın sahillerde erkekler için avlanır ve ona hizmet eder, erkeğin malı sayılır, hatta erkeğin yiyeceği dahi olur.

“...Erkekden erkeğe geçer, bir erkek vefât iderse kadını yahûd kadınları küçük kardaşına kalır ve üç gün sonra küçük kardaş bunları istifrâş idebilir. Avustralya vahşileri arasında yaşamış, lisânlarını öğrenmiş olan bir rahip bir gün beş on kadının sopa sopaya gelerek birbirinin başlarını yararken kocalarının karşudan gülerek seyir itdiklerini görmüş olduğunu hâtıratında yazmıştır. Kocalarına niçün bu kadınları ayırmadıklarını güldüklerini sormuş onlar da şu cevabı vermişler: Biri birilerini öldürürlerse ne çıkar? Gerideki bir yerine bin kadın var. Fakat zamanlarında Avustralya yamyamlarının kendi kadınlarını kesüb yedikleri de meşhûd imiş, Afrika vahşileri bir derece zir‘aate ve mahsulât-ı arzıyaya alışmış oldukları için, buranın yamyamları kendi zevçlerini kesüb yemiyorlarmış, bunlar bir derece daha Avustralya vahşilerinden yüksek...” (KD,S.)

Mahmut Sadık, kadınların bir değişim ve tazminat aracı olarak kullanıldığını, örneğin Cermenler de inek, öküz, para karşılığında ya da bir katilin cezasına karşılık karşı tazminat olarak maktûlun ‘ailesine on kız verildiğini söyler. Bu dönemden sonra ise erkeklerin hizmetçisi olarak kadınların erkek egemenliği altında yaşamağa devam ettiğini, medeniyet asırlarında ise kadınlar ittata ve hizmete mecbûr hizmetçi payesinden bir az daha yukarı çıkarıldığını ifade eder. Fakat sınıfları vesilesiyle kadınlar, erkeklere has görülen, haklardan ve ayrıcalıklardan mahrum kalmıştır.

Medeni milletlerde Amerika hükümetleri ile Norveç, Finlandiya, Yeni Zelanda ve Avusturalya’da kadınların reşid bulunduğunu,hak ve hürriyetde erkeklerden farksız olduğunu kabul etmiş; kadın ve erkeğin eşit olduğunu onaylamışlardır. (KD,S4:2)

Kadınlık dergisinin 8. sayısında yayımlanan Kısm-ı İçtimaî bölümünde “Serbestiyye-i Nisvan” başlıklı makalede yazar Hacı Cemâl, kadının toplumsal ve

ekonomik hayata katılması, yaşama biçimini, varlığını ve konumunu sekiz maddede sıralamıştır. Erkekler tarafından izin verilerek yapılacak eylemler, kadını daha aktif ve görünür kılacaktır. Evin idaresi, çocuk bakımı, evlilik, dul kadının yaşamı, geçinmesi ve toplumsal konumu, erkeklerin izin verdiği ölçüde ve düzende yapılan evlilikler gerçekleşecektir. Osmanlı kadınlarının bir bakıma ataerkil zihniyetin kalıplarıyla yaşamağa mahkum edildiği bir zihniyetin görüntüsü içinde var olan kadınlar için bu maddeler, aslında bir nevi bir toplumsal kabullenıştır.

1-Öncelikle, kadınları ağır hizmetçilik işlerinden kurtarmalı, mutfak ve ev işlerinin bir kısmını hizmetkârlara bırakıp bu işlerden kurtarmak gerekir.

2- Kadınları evin düzenini sağlamak konusunda tam anlamıyla serbest bırakmak, dikkati çeken olumsuz bir hal görüldüğünde uyarmalı ve uyarıyla yetinilmelidir.

3- Çocukların terbiye ve eğitimleri konusunda sadece anneler değil, babalar da sorumlu olmalı

4- Bir kız evleneceği erkeği kendisi seçmeli, ebeveynin denetiminde kız ve erkek yek diğerini yalnız bir defa görmeli ve görüşmeli. Ailelerin yaptığı araştırma ve görüşmelerden sonra elde edilen bilgiler ışığında karar verilir, kızların sürekli temasta bulunması suiistimal olacağından buna izin verilmemelidir.

5- Kadınlar; evli olsun bekar olsun çalışmalıdır, el işleri, dikişve buna benzer şeylerle uğraşmalı, emeğini sandıkta saklamak yerine satıp nakitte dönüştürebilmeli, emeğiyle, eşine-kocasına hiç muhtac olmadan hizmetçi ve zorunlu ihtiyaçlarını lazım olan parayı kazanabilecek güce ulaşabilmelidir.

6- Kadınlar şantöz ve artist kıyafetlerinden kurtarılarak ölçülü kıyafetler giyilmeli. Örneğin, bu gibi çarşaflar yerine kollu yeldirme ve bir baş örtüsü ile serbest gezebilmelidirler.

7- Dul olup güvенеcek hiç kimsesi, dayanacak bir yeri olmayan kadınlar, özel teşebbüste bulunmalı; eşinin varlığında rahat ve mutlu bir hayat yaşamağa alışmış olan bir kadın çamaşırcılık ve aşçılık edemeyeceğine göre kendi gücü ve olanakları derecesinde çalışabilmeli ve bu uygun görülmeli.

8- Bir kadın bir ailenin kurulması için gerekli şartları ve ihtiyaçları bilmeli ve öğrenmelidir. Meselâ; tahsil, el işleri, mutfak işleri, usûl-ı terâvet ve nezâkete vakıf olmalıdır. Çünkü bunları bilmeyen bir kadın hiçbir vakit 'aile teşkil idemez ve hânesinin müdiri olamaz.

Hacı Cemâl'e göre bu sekiz şart kabul edilip uygulanırsa kadınlığın ilerlemesi için önemli aşımalar atılmış olur ve gelecekte vatan refah bulur, mutlu yaşanır(KD, S. 8:3).

Osmanlı'nın son döneminden aydın bir erkeğinin bakış açısını oluşturan bu sekiz hak, Osmanlı kadının bireysel ve toplumsal yaşamda kendisine çizilen çerçevenin sınırlarını göstermesi açısından önemlidir. Kadının kıyafetinden çalışma hakkına kadar tamamen erkek tarafından çizilen varlığı, kadınların özgürlük alanını darlığına da işaret etmektedir. Erkeklerin verdiği bu haklar, kadınların erkekler karşısında ne kadar ezildiğini ve toplumsal anlamda ne kadar güçsüz bir konum sergilediğini göstermektedir.

Hacı Cemâl, "İttihâd-ı Nisvan" başlıklı makalesinde kadının vatan için, hayat için önemini vurgular ve kadınların haklarının verilmesi gerektiğini söyler:

"Kadınlar her halde erkeklerin bâziçesi olmakdan kurtulmalı ve onların hakk-ı meşru'larını tanımalıdır.. Kadınlar mürebbiye-i vatandır. İnsâl onlarla ka'imdir.. Bir esire hiçbir vakitte mevcûdiyet-i milliye gösteremez. İnsanları tekâmile sevk iden;zevkin, neş'enin menba'-ı cereyânı hep kadındır. (KD,S.9:2)

Fransızların kadınlarımız hakkındaki "Doğu'da kadınlar ev eşyasından sayılır" sözünden mahcubiyet duyulmasını, usanıldığında değişmeye mahkum bir esire olarak algılanmasının gittiğimiz yolun sonunun uçurum olduğunu anlamamızı gerektirtirdiğini söyler. Hacı Cemâl, Osmanlı topraklarındaki cehaletin yok edilmesi ve milli bir refaha ulaşmak için İttihâd-ı Nisvân adında bir cemiyet kurulacağını, bunun için kadınların katılımını beklediklerini ifade etmektedir. Cemiyet programının hazırlandığını, katılım sağlandığı takdirde hükümete takdim edip onay alacaklarını bildirmiştir. (KD,S:9:2)

Cemâl, yazısında kadınlığın ilerlemesi ve yükselmesinin ancak somut adımlar atılarak gerçekleşeceğini, sadece gazete sütunlarının eğlenceli kısımlarıyla zaman geçirerek zihniyetin değişmeyeceğini söylemektedir. (KD,S:9:3)

Biz Türkler, zihniyetlerimizde öteden beri temerküz itmiş veya iliklerimize kadar işlemiş bu 'adât-ı sekimeyi ref' ile cedd-i esâsâte rabt iderek ona göre çalışmak istiyoruz: Hürriyetini istihsâl itmek isteyen nisvânımızdan göreceğimiz tezâhürâte istinâd-ı hareket itmek isteriz.

Alacağımız muvâfakiyyet cevablarının mîkdârı hadd-i ma'kûl bulursa teşebbüsât-ı cedideye tevsil ideceğiz. İşbu programın ta'dil ve tebdil-i cem'iyete iştirâk idenlerce talep idilebilecek ve andan sonra bir tarîk-i müstakimde kat'-ı merâhil idilecektir.

Ebu Süreyya Sami derginin ilk sayısında öncelikle zihniyetin değişmesi gerektiğini savunur. Zihinler aydınlanmadan kadınların özgürlüğünden ve hukukundan bahsetmek önemli değil. Zihniyet değişirse bunlar kendi kendine olur diyerek cehaletin yenilmesi gerektiğini söyler (KD,S1:4).

Kadınlık dergisinde feminizme batılı bir ilim gözüyle bakılmakta, feminizme doğrudan doğruya hücum edilmemektedir. “Feminizm yahud Hukuk-ı Nisvân Mes’alesi ‘İlm Muvâcehesinde Hukuk-ı Nisvân Kadın” adlı makalede, kadınların kendisinin erkekle eşit olduğunu söylüyor ve bunu istiyor. Bu reddedilen, inkar edilen bir husûs değildir; ancak bu eşitlik durumu gerçekten mümkün müdür, istenilen aydınlanmayı sağlayacak mıdır soruları soruluyor (KD,S.2:5).

“Feminizm” bizi nelere sevk ediyor? Feminizmin had gayesi ne olacak sorusuna kadının aslî görevi olan validelik-annelik karşılığı verilmektedir. Bu vazifenin yerine başka bir meşgale gelmesi kadındaki anneliği ve doğurganlığı yok edecektir ki Amerika istatistikleri bunu göstermektedir.

Derginin yazarlarından Udviyye Sıdkı, “Kadınlıkta Fikri Teşebbüs” adlı yazısında toplumsal muhafazakarlıklar ve cehalet devam ettiği sürece kadının miskinliğinden kurtulamayacağını söylemektedir. Kadınların cevap vermeleri gereken bazı sorular soran yazar, “Bugün, bir kadının vezâif-i esâsiyesi neden ‘ibaretdir? Umûr-ı beytiyye nedir? Usûl-ı tabâhate dair olsun neler biliyoruz? Bir ‘aileyi tes’id için teşkilât-ı mu‘âşerete nasıl başlamalı?” bu dörd soruyu bilmeyen pek çok kadının olduğunu söyler. Kadının görevi bunları bilmek, “bunları okumağa ve alim birer ev müdiresi, çalışkan bir sanat kadını olarak yetiştirmek” çalışması lazımdır.

Türk ve İslâm kadınlığından örnekler veren yazar, bu örneklerin azlığından şikayet eder: “Birisi Sultan hamamında açılan Seyde Kemâl Hanım Şekerleme Hânesi, ikincisi de Beşiktaş’da Orta Bahçe’de Selânik muhacirlerinden Remziye Hanım’ın Türk terzhânesi.”

2.3.Kadın Giyimi-Tesettür ve Moda

Kadının kıyafetleri ve nasıl giyinmesi gerektiği Tanzimat ve II. Meşrutiyet aydınlarının temel tartışma konularından biri olmuştur. Muhâfazakâr çevrelerin bu konuda tavırları çok katı iken ilerici düşünürlerin yaklaşımı çok farklı bir çizgide gerçekleşir.

Osmanlı Devleti'nde kadınların kıyafetleriyle ilgili birçok düzenleme yapılmıştır. Osmanlı kadınlarının ev içinde giydikleri elbiseler gösterişli ve şatafatlı olmasına rağmen, ev dışında bu şatafatı tamamen örten giysiler tercih edilirdi (Akyılmaz,2000:78).

Selahaddin Asım'a göre , “bizi cemiyet ve medenîyette yarım bırakan, sosyal organizmanın bir yarısını sakat ve felç yapan, kadını medenî hayatın yüzüne çıkmayan liyakatsiz gösteren tesettürdür. Toplumsal gelişmeyi engelleyen, toplumsal ayrıma neden olan (anayı ve evladı, zevc ve zevceyi hemşire ve biraderi hayat sahasında biri birbirinden ayıran) tesettür, sosyal hayata katılımı da engelleyen bir unsurdur. Tesettürün kadının kimliğini tanımlayan ve onun kişiliğini saran her şey olarak görüldüğünü söyler. Bizde kadın demek tesettür demektir, tesettür olmadı mı, kadın, analık ve insanlıktan çıkmış ve koğuluktur.Kadının, ananın namusu, ahlâkı, haysiyeti tesettürdür (Asım,1989:28).

Celal Nuri, Selahaddin Asım kadar, radikal düşünceler ileri sürmemekle beraber, tesettürün (örtünme) yanlış anlaşıldığını söyler. Dinsel sınırların dışında örtünmeye karşın olan yazar, bunun tersine hızla, ahlâk düşkünlüğüne yol açacak şekilde olmasına da karşıdır (Nuri, 1993:137).

Kadın gazete ve dergilerde moda konusunda kadınların aşırıya girmesi karşı çıkılan ortak konulardan biri olmuştur. Kadınlık dergisi de bu konudaki aşırılığa ve zararlarına değinmiştir. Batılı kıyafetlerle kadının kadınlığında uzaklaşacağı belirtilmiştir. “Meselâ:jüp külotlar, jüp pantolonlar, kostüm tayyörler, yok bilmem tanğo birtakım ğarib bir sehveletle kabul idiyor didikleri bu moda, ‘acaba Avrupa’da ne kadar büyük bir “umûmiyet kazanabildi, emin olunuz bu kıyafetle kadın, kadınlıktan uzaklaşıyor.” (KD,S1,s.2).

Udviyye Sıdkı, modaya günden güne artan düşkünlüğü bir hastalığa benzetmektedir. “Pek çok defalar öyle kıyâfetlere tesâdüf edilir ki: İnsan gayr-i ihtiyârî kendi kendine mırıldanır. Özellikle kadınlarda fermân olan modaseverlik aşırı süslenmeye yönelik bu sürekli yoran hastalık günden güne sertleşmektedir. Kadınlığın güzel giyinimi ile oluşan kıyâfet giyme biçimi bu karnaval kıyâfetlei içinde büsbütün ortadan kalkıyor. (KD, S. 10: 3).

Udviyye Sıdkı, modaya düşkünlük yüzünden kadınların sararıp solduğunu, iskelete benzediklerini de ekler. “Görülüyor ki giydikleri kıyâfetlerle bir kukla gibi süslü yaşayan gençlerimizde maneviyât, dengeli bir zihniyet, sağlıklı bir beden namına hemen hiçbir şey kalmamıştır. Bugün moda sevgisi ve şıklık nedeniyle

kadınlık bir tür iskeletten ibâret olmuştur. Kadınların sararmasında ve solmasında modanın etkisi olmadığını kim iddiâ edebilir.

Hacı Cemâl'e göre kadınların modaya olan düşkünlükleri yüzünden kadınlar, neslin devamına ve ve doğuma riayet etmiyorlar. Çünkü o zaman zevk ve sefalarından men olacaklar. Bu durum memlekete de zarar vermektedir. Hatta hükümetin dahi bu konuda tedbir alması gerekir (KD, S. 7: 3).

2.4.Kadın, Evlilik ve Ailenin Oluşumu

Osmanlı'da evlilik, geleneksel ailenin oluşumu ve devamı açısından oldukça önemli bir işleve sahipti. "Geleneksel ailenin içindeki en önemli üye kadındır. Fakat gerek aile içindeki gerekse toplumdaki statüsü, üretim fonksiyonu ile ilgili değildir. Kadının aile ve toplum içindeki konumu ve çocuklarının sayısı ve yaşlılık ile yükselir. Kadının ailenin erkeklerine bağımlılığı evlilikten sonra da devam eder ve kırsal kesimdeki kadın, şehirdeki hemcinsinin aksine, bir aileden diğerine nakledilen üretim unsuru konumundadır (Ortaylı,2009:105).

Müslüman dünyasında "modern" bir aile biçimi, milliyetçi hareketlerin yükselişiyle eş zamanlıdır ve bu hareketler tarafından beslenmiştir. İlerici erkeklerle kadınların kurdukları bir milliyetçi feminist ittifak, eğilimi daha çok işlevsel olan yeni bir kadın ve aile söylemi yarattı. Kadınların okur yazar olmamaları, eve kapatılmaları ve erkeğin birden çok kadınla evlenebilmesi bu söylemde nüfusun yarısının insan haklarının çiğnenmesine neden olduğu için değil, cahil anneler, sığ ve düzenbaz eşler, istikrarsız evlilikler, ve tembel, üretken olmayan bireyler yarattığı için eleştirilmekteydi (Kandiyoti, 2007:106). 1917 Aile Kanûnu, geleneksel Osmanlı ailesinin yerine, İttihat ve Terakki cemiyetinin milliyetçi ve yenilikçi idealleri doğrultusunda oluşacak çekirdek "milli aile" yi koymayı amaçlıyordu (Kandiyoti, 2007:108). Bu kararname, kadına hakime başvurarak boşanma hakkını tanıması açısından da önemlidir. (Akyılmaz,2000:86)

Tanzimat ve II Meşrutiyet dönemlerinde kadınların evliliği, nikah ve boşanma konusunda bir dizi düzenleme yapılmıştır. Dönemin aydınları bu konuyu sıkça işlemiş ve birbirinden farklı görüşler ileri sürmüşlerdir. Bunlardan biri olan Celal Nuri, kızlarımız için başka bir meslek (kariyer) olmadığını ve gözünü açar açmaz tasarlanan gelecekkocayı düşündüğünü ifade eder (Nuri,1993:119).

Evlilik, kadın dergilerinin en vazgeçilmez konusu olmuş; en çok tartışılan ve çözüm arayışları olan konu olmuştur. Evlilik öncesi, evlenecek çiftin birbirlerini

tanımak için bir araya gelmeleri doğru mudur, sorusu Kadınlik dergisinde her sayıda yazarlar tarafından tartışılmıştır. “Kadın bir eve gelin olarak duvağıyla girer ve ancak cenaze halinde tabutuyla çıkar. (KD, S.5:3) ifadesi, kadının yaşam serüvenini özetler.

Raife Halil, “Usûl-ı İzdivâc” adlı makalesinde evlilik deyince aklımıza ilk geleni tanımlar:

“Biz de izdivâc denildi mi avuç dolusu paralar sarf edilerek bir kızın tüller, mücehhez elbiselerle tezyin edilüb yabancı bir erkeğin ağuşuna keza bir erkeğin tabiaten değil şahsen bile tanımadığı bir kızın haclegâh visaline atılvereceği fikri zihne tebâder ider.”

Derginin 7. sayısında “Tevlid ve İdame-i Nesl” adlı makalede Hacı Cemâl, evliliğin asıl nedenini nüfusun artması ve neslin devamını sağlayarak aile hayatını kurmak ve insanoğlunun mutluluğunu sağlamaktır. İzdivâcda ‘aile hayatının kurucusu kadın, koruyucusu ise erkektir. Erkek çalışır; kadın kocasının işinden elde edilen geliri güzelce idare ederek mutlu bir ailenin oluşmasını temin eder. İki tarafın karşılıklı güveniyle aile kurulabilir, güvene dayanmayan bir ailenin kurulması mümkün değildir (KD,S,7:2).

Evliliğin gerçekleşmesinin ilk aşaması öncelikle evlenecek kadın ve erkeğin birbirinden haberdar olmasıdır. Görücülük, bu aşamada devreye girer. Osmanlı toplumunda eş seçimi, kadının seçimi, -erkeğin kadını seçmesi aslında kadının eliyle yapılıyor. Anne, hala, teyze, komşu kadın, veya bir büyük tarafından görücülük usulüyle uygun görülen kız seçilmektedir.

Nevvar Şükran, İzinsiz Nikahlar başlıklı Musahabe’inde damadı bazen ne babanın ne de annenin seçtiğini, konu komşu tarafında seçildiğini anlatır.

‘Ailevî işlere katıyyen ‘alakadar olmayan konu komşu tarafından; on üç yaşında bir öksüz kıza kırk elli yaşlarında bir erkek zevc olarak intihâb edilir ve kızın öz babası dururken veli nâmına biçare kızcağzın ma’sumiyetinden bala istifade büyük validesinin iznine müraca’at suretiyle –bedbaht pedere ma’lûmât virilmeksizin –‘akd ve nikah edilir..!’”

Derginin yazarlarından Hayriye Fitnat, Raife Halil Hanıma yazdığı “Bizde İzdivac” başlıklı yazısında görücülüğün geleceği belirlemekte ne kadar etkili olduğunu ve bunun ne kadar vahim olduğunu “İki dakikada dört tane bakışın toplayacağı fikir ve kanaat uzun bir hayatın mutluluğunun temîni için ne derecede etkili olabileceğini” sorar. Bu yöntem sadece kadınların değil erkeklerin bile aleyhinedir. “Benim gözüm görmüyor, aklım yetmiyor, geleceğimi, iyiliğimi

düşünemiyorum; bu yüzden siz görünüz, siz düşününüz” demek de erkeği küçümsemekten başka bir şey değildir.

Görücülük, kadınların ve erkeklerin çoğu zaman mutluluğunu engelleyen eski bir gelenektir ama bu gelenek bir hastalık halini almıştır. Yazar sakıncalarını şöyle dile getirmiştir.

“Hem bir erkeğin seçme hakkına ve zevkine taarruz ve hem de bir kadının hukuk-ı tabiiyesine hürmetsizlik demek olan bu usûl-i sakîmenin bugünkü fenâlıkları, aile hayatlarına arz olan sekte ile bedidârdır. Kaç aile var ki bu gün mes’ud bir yuva kurabilmiş olsun? Daha kırkıncı günü dul kalan aile hayatında mütehasır genç kadınların bugünü her gün fazlalaşmaktadır”(KD,S.5:3-4).

Derginin tartışılan konularından biri de evlilikten önce kadın ve erkeğin temasta bulunup bulunmayacağıdır. Derginin yazarları bu konuda farklı görüşler ileri sürerler. Evlilik konusuna sürekli değinen Raife Halil, evlenecek kız ve erkeğin önceden birbirini görmesi ve birbirinden haberdar olması gerektiğini söyler. Öncelikle evlenecek kız ve erkeğin evlenmeden önce birbirleri ile temasta bulunmalı, birbirlerinin tavırlarını, davranışlarını, huylarını ve evlilik için yeterli vasıflara sahip olup olmadığını kendileri görmeli, değerlendirmeli ve karar vermelidir.

“Bu temas nasıl gerçekleşecektir” ya da bir kız ile bir erkeğin evlenmeden önce görüşmeleri dinen caiz midir? Soruları sadece kadınlık dergisinin değil dönemin birçok aydın ve yazarı tarafından işlenmiştir. Celal Nuri, “Kadınlarımız” adlı eserinde, uygar dünyada en kötü, en şaşırtıcı ve görülmedik, en zararlı evlenme yönteminin bizde olduğunu ve bilinmeyenlerle evlendiğimizi;karı kocanın birbirini tanımadığını söylemiştir (Nuri,1993:123) İslam dini, yalnız kadını değil, bir adam alacağı kadını da bilmelidir diyor (Nuri,1993:123).

Derginin önemli yazarlarından Raife Halil’e göre bu temas gizli değil, açık bir şekilde meydana gelmelidir. Erkek kızın ve kız erkeğin evine gidebilmeli. İçli dışlı olacakları aileler ile anlaşılıp anlaşılamayacağını anlamalı ve ondan sonra esaslı bir mutlu aile teşkiline vesile olacak olan evliliğe karar vermeli.” (KD,S.6:4)

Raife Halil’e göre görücülükle gerçekleştirilen evlilikler, eşler birbirini iyi tanıyamayacakları için mutsuz bir ailenin oluşmasına neden olmaktadır. Halbuki birbirlerini görerek temas kurarak yapılan evliliklerde çiftler birbirlerini tanıyabilecekleri için daha olumlu sonuçlar doğmaktadır. (KD,S.6:5)

Raife Halil Hanıma cevap veren Vedide Hanıma evlenecek kadının aranılacak özelliklerini şöyle sıralar:

- 1- Hoşluk, incelik ve yüz güzelliği,
- 2-Tabîatının ve mizâcının uygunluğu,
- 3-Güzel yaradılış ve temiz bir aileye mensûbiyyet,
- 4:Beraber yaşamak, görgü kurallarına sahip olmak ve işbirliği içinde çalışmak,
- 5-Yaşamak için gerekli fikir sahip olmak.

Dergide evlilikle ilgili önemli diğer husus, evlilik yaşıdır. 1917 Tarihli Hukuk-ı Aile Kararnâmesi ile her şeyden önce evlenecek erkek ve kadın için yaş sınırlaması kabul edilmiştir. Klasik İslam hukuku doktrininde evlenmek için herhangi bir yaş sınırı getirilmediği ve çok küçük yaştaki çocukların velileri tarafından evlendirilebildikleri düşünülürse bu oldukça büyük bir yeniliktir. Artık 9 yaşından küçük kız çocukları velileri tarafından evlendirilemeyecekleri gibi 17 yaşını doldurmuş olan kadın da velisinin iznine gerek olmadan kendisi nikah akdedebilecektir (Akyılmaz,2000:85)

Kadınlık dergisinde evlilik, evlilik öncesi temas, kadın ve erkek ilişkilerinden sonra düğün ve çeyiz konularında da yapılan yanlışlar üzerinde durulmuştur. Düğün için yapılan harcamaların fazlalığı en çok eleştirilen konulardan biri olmuştur.

“Adât-ı Kadimemizden Usûl-ı İzdivac” başlıklı makalede Raife Halil, evlilik dendiği zaman “avuç dolusu paralar harcanarak bir kızın tüllerle elbiselerle süslenip tanımadığı bir erkeğin kucağına; erkeğin de kişiliğini hiç bilmediği bir kızın gerdek-gelin odasına gireceği” düşüncesi şekillendiğini söyler. Yazının devam eden kısmında Halil, evliliğin maddi ve manevi zararları olduğunu söyler: Anne ve babaların çocuklarının mürüvvetlerini görecektir diye geçimlerini kısımları, borç altına girmeleri ve gereksiz masraflar yapmalarına karşı çıkarlar (KD,S.3:4).

Raife Halil “dikensiz gül olmayacağı gibi düğünsüz izdivâcda olmaz, düşüncesinin terk edilmesi gerektiğini söyleyerek, ‘alemi bir takım kesânı eğlendirmek, onlara bir şeyleri göstermek adına yapılan masraflara karşı çıkar.

“Bakın ben kızımı gelin idiyorum, yahûd oğlumu evlendiriyorum, görün” gibi birçok pareler sarf iderek sofralar yapmak, çalgılar çaldırmak daha birçok lüzumsuz şeylere girişmek düşünülmeğe muvâfık bir fikir midir? Binlerce mezâheme göğüs gerilerek elde idilân ve yahûd müzayake-i ma’îşete boyun eğerek ve bunca faiz virerek istikrâz olunan parelerle bir gün birkaç sâât için ‘alemi eğlendirmeği hangi hevesle ilci’atına kapıldığımız yanlış fikrimizi tashih itmezsek.. Emin olalım ki daha pek çok kızlarımızı birçok erkekleri izdivâca kurbân ider, zamanlardan beri üstlerine titrediğimiz yavrucaklarımızı kendi elimizle felâkete sevk itmiş oluruz (KD,S.4:5)

Raife Halil, aynı yazıda, evliliğin maddî açıdan zararlarına nisbetle manevî zararları çok vahimdir. Birbirini tanımayan gerek kız ve gerek erkek yek- diğèrinin yabancıları olarak evlendiklerinde kişilik ve düşünsel yönden birbirinin zıddı olan insanların kuracağı ailede hayalkırıklıkları ve anlaşmazlıklar başgösterir. Bu ailede doğan çocuklara da zarar görmektedir (KD,S.3:5).

Derginin 6. sayısında Musâhabe adlı bölümde “Bizde İzdivac” başlıklı yazıda Udviyye Sıdkı, pek çok ‘aileleri sessiz sedâsız hicrânlarıyla perişan eyleyen bu müzmin hastalığa ilgisiz kalmayan gazetenin bu konuda okuyucularını aydınlatacağını söylemiştir:

“Bir baba, bir anne gelin ideceğı kızı için bir iki lira mekâbilinde ‘âriyet bir tac kiralamakdan vaz geçmiyor!.. oturduğı yegâne evini terhin işlemek suretle kızına cihâz nâmiyla fuzûlî bir çok bez parçaları tedârîki peşinde koşmaktan girü turamıyor!. “Düğün, koltuk, hediye, ... duvağ, tül, yüz görümlük gibi mâddî öğeler artık bir kenara bırakılmalı, “başına tac giymeyen gelin olamaz!” düşüncesinden kurtulmak gerekmektedir.” (KD,S6:3).

Erkeklerin evlenecekleri kızın zengin olmasını istemeye başlamaları, evlenirken servete sahip zengin kızları yeğlemeleri de bir sorun olarak görülmüştür. Anneler, ekonomik geliri belli bir düzeyde olmayan kimseye kız vermemekte, gelin olacak kızın terbiye ve ahlâkından önce parası, geliri olup olmadığı sorulmaktadır. Damad olacak bir erkek için her şeyden evvel “ güzelliğı ve parası var mıdır?” soruları sorulmaktadır.

Reşide Nihad, Udviyye Sadık Hanımın derginin 6.sayısında “Biz de İzdivâc” adlı yazısına yazdığı cevap niteliğindeki mektupta evlilikle ilgili tantanaların atılması gerektiğı konusunda fikir birliğı içinde olduğunu söylemektedir.

Eski nesil anne ve babalarımızdan farklı olmalıyız diyen Nihad, damadını kendi seçen validelerin hayat pazarlığına girişen pederlerin evlâdı olabiliriz ama; biz genç Türkiye’nin müstakbel valideleri artık sırf lüzumsuz gelenekleri yok etmek için çalışmalıyız. Artık evlilik için için bir kızın güzelliğini, servetini, bir erkeğın dolgun maaşını, düşünmekten vazgeçmeli, bir kız için güzellik ve servet ikinci derecede kalması gerektiğini ifade etmektedir.

Kadın ve erkek birbirini tanımalı, biri diğèrini yalnız siyah bir çarşaf içinde görmüş, yek-diğèrine karşı pek yabancı gibi bir his besleyen biri nasıl olur da sevimli bir ‘aile hayatı kurabilir. Yüz görümlüğü, ağırlık ve buna benzer maddi menfatlerin ortadan kalkmalı; makul ve meşru, sade bir şekilde evlilik yapılmalıdır. Saadet, kadın ve erkeğın maddi ve manevi açısından uyumlu bir evlilik gerçekleştirmesi sonucunda mümkün olmaktadır.

Dergi; ailenin ve evliliğin önemini her fırsatta vurgulamış, mutlu bir ailenin hangi temeller üstünde kurulacağını okuyucularıyla makaleler, mektuplar ya da sohbetlerle paylaşmıştır. Evliliğin amacı, mutlu bir ale meydana getirmektir. Bu ailenin en önemli varlığı da çocuklardır. Annelerin ve çocukların eğitimi, vatanın kurtuluşu ve refahı için üstünde önemle durulan bir konudur. Kadın eğitiminin önemi, çocuk eğitimi için çok gerekli görülmüştür.

Annelik, derginin en çok işlediği kavramlardan biridir. Hem ictimâî hem de edebî kısımda annelik el üstünde tutulmuştur. “Fakir Bir Kadının Kızına Nasihati” başlıklı yazıda Mediha Emsal adlı kadın okuyucu, kızına nasihatler vererek onu hayata hazırlamaya çalışmıştır. Yakında beni kaybettiğin zaman hamisiz kaldığın zaman sözlerime kulak ver diyen anne, “Dünyada bir kıza en büyük zinet, edeb ve terbiye; en ‘ali şeref dahi iffet ve namusdur. Namuslu bir kadın şayân-ı takdisdir. Bir muhdire iffeti, çalışkanlığı, terbiyesi sayesinde mes‘ûd olabilir. Namusunu hayatın gibi muhâfaza it.” Diyerek mutlu olması için çok çalışması gerektiğini, zamanın kıymetini bilmesini istemektedir. (KS.12s,5)

Kadınlık dergisinin kısm-i edebî bölümünde de annelik konusu şiirlerle işlenmeye çalışılmıştır. Nevvare Şükran didaktik tarzda yazdığı “Yarınki Validelere” adlı şiirinde genç kadının yarının annesi olacak şekilde hayatı öğrenmesini, ilim ve irfanla donaması gerektiğini söylüyor.

Yarın bir annesin lâkin hazırlan yok değil erken
Hayatı, ilmi, irfanı ve mes’ud olmağı öğren.
Çalış öğren ki mes’ud sebeble yaşar her insan.
Yaşarsan sen dahi annen gibi meflüc ve bî-iz’ân
Eğer mâzîye benzerse senin de ömr-i ruhnâmen
Yazık , ey nesl-ı âfî-ah ...Evvel etmektedir şanın

2.5.Kadın ve Erkek ilişkileri

Derginin yazarlarından Hacı Cemâle göre, evlilikde kadın aile hayatını kuran erkek de onu koruyan kişidir. Erkek çalışır; kadın eşinin getirdiğini mutlu bir ailenin teşkili için harcamakla görevli olur. İki tarafın da birbirine itimad etmeleri gerekir. Evlilikten sonra erkeğin kendisine tayin ettiği mekanları olmak zorundadır, bunun dışına çıkan erkeklerin uğradıkları felaketler, gözümüze çarpmaktadır, diyen Hacı Cemâl, ailesinin geçimini sağlamak zorunda kalan erkeğin eşiyle beraber ailenin devamını sağlayacağını söyler. ." (KD,S.11:2).

Cemâl, bu makalesinde ailenin dağılmasının sorumlusu olarak kadını görür; çünkü gül gibi karısı dururken hevâyı hevesine kurban olan erkeklerin yanlış yola sürükleyen yine kadındır. Bütün gün akşama kadar çalışan bir erkeğin eve geldiğinde karısından duyduğu boş laflar- komşu hanımın kostüm tayyörünün pek hoş olmasından çarşafının eskimesinden ya da kıskançlıktan dolayı evinden ve eşinden uzaklaşmasına sonuçta da ailenin dağılmasına neden olur. Cemâl, bunun nedenlerini terbiye noksanlığı, cehalet-eğitim eksikliği ve birlikte yaşamaya dair kayıtsızlık olarak görmektedir. Ailenin dağılmasında bazen kadınların hiç suçu olmadığını söyleyen yazar, bu oranın yüzde yirmilerde otuzlarda kaldığını belirtmektedir. ." (KD,S.11:3).

Derginin 5. Sayısında Udviyye Sıdkı, sohbet bölümünde erkekler arasında bir atasözü haline gelmiş "Kadın emrâz-ı dahiliyedendir." Yani bir iç hastalıktır sözünün cehaleti ve taassubu ile iftihar eden erkekler arasında söylenmeğe devam ettiğini; bir kadının eve ancak duvağıyla girebileceğini ve tabutuyla çıkabileceğini söyleyen bu eski zihniyetin yeniliğe ve aydınlanmaya karşı olduğunu söyler. (KD,5:3)

Bu eski cahil zümrenin erkekleri hayat eşini, aylıksız daimî bir ev hizmetçisi, bir esire olarak görmekte; " Sofra başında yemeğin tuzu az konmuş bahânesiyle sıcak yemek dolu koca bakır tabağı kaldırıp eşinin kafasına vurmakta", bununla kalmayıp kızını eşini döven ya da eşini boşayan erkekler olduğunu söylemektedir (KD,5:3)

Udviyye Sıdkı, "Kağıdhane'ye Doğru" başlıklı yazısında mekanın tarihî özelliklerinden bahsettikten sonra kocası tarafından Kağıdhane'ye gitme izni verilmeyen bir kadının evinin kiremitlerini satarak giden, kağıthane gezmesinden geç döndüğü için kocası tarafından terkedilen boşanmak zorunda kalan kadın hikayelerini anlatır. Bu hikayelerin yanında haddini bilmeyen erkeklerin kadınları taciz ettiği ve rahatsız ettiği en çok dillendirilen şikayetler arasındadır. Tek ya da bir arkadaşıyla gezen bir kadını rahatsız eden erkeklere karşı hükümetin yaptırımlar uyguladığını ekliyor. "Zîrâ bu hakikat artık unutulmamalıdır ki: Kadın, yâ bir valide, bir hemşire veyahûd bir zevcedir, ve 'ayn zamanda erkeğin yâ bir baba, bir kardeş, yâhud bir zevcedir." Yazar, bu çirkinliklerden kaynaklı kadınların özgürlüğünün kısıtlandığını "Belki bir hangi erkeğin tecavüzüne, laf atmalarına hedef olurum korkusuyla haftalarca, aylarca –mebrum ve meşrûh bir işini bile görmek için – sokağa çıkamayan annelerimiz, hemşirelerimiz az olmadığını belirtmektedir.

Erkekler için de bu durumun vehameti ortadadır. Bir kadın bulur da söz atarım düşünce ve hayaliyle sokaklarda serseri gibi dolaşan, hayatının koca bir

kıymetdâr gününü yalnız üzeri çarşafli bir insan peşinde koşmakla harcayan erkekler bulunduğunu” söyleyen yazar, kadın onurunu çiğneyen ve ruhsuz mankenler gibi dolaşan kadınların suçlu olduğunu da eklemektedir.

Kadınlık dergisinin son sayısında Hacı Cemâl, “Nüfusun Azalmakta Bulunması Münasebetiyle” adlı makalesinde, milli ve maddi bir varlık gösterebilmek nüfusun çokluğu ve artmasına bağlıdır. Son zamanlarda nüfusun azalması; cehalet, ve gelenekler ile ahlaksızlık ve suistimallerdir. Özellikle de istanbul’da ahlak, korkunç bir bir durumdadır. O derece ki erkek ve kadın birbirine karşı düşmanca davranıyorlar. Erkek tenbel ve nâçar kadın ise tahammül-fersa bir yük halindedir. (KD,S.12:2)

Kadın erkek ilişkileri duygusal anlamda da işlenmiştir. Derginin 12. sayısında müstensihî İzmit’den Suadiye Ziya olan “Bir Kızın Hayat-ı Tahassüsatından” başlıklı yazıda vefasız bir aşkın sonunda aldandığını hisseden aşk acısı duyan bir kadının serzenişleri vardır, bunun bir ders olmasını temenni etmektedir. “Aşkda aldanmak da bir ders-i ‘ibret olmuş olur, temenni ideyim ki: bu ders matem-i engiz olmasun?”(KD,12:9) Derginin kısm-ı edebî bölümü bu açıdan oldukça zengindir.

SONUÇ

Tanzimat Fermânıyla başlayan köklü toplumsal ve hukuksal değişimler, II.Meşrutiyet döneminde daha güçlü ve görünür olmuş; ortaya çıkan özgürlük ortamıyla beraber basın hayatında da renklilik ve hareketlilik artmıştır. Bu dönemde kadınlara yönelik çıkarılan dergi ve gazetelerin sayısı artmış; niteliği ve içeriği de gün geçtikçe zenginleşmiştir. Birçok yazıda kadınlar, kendilerini tanımlamaya, içinde buldukları durumu gözler önüne sermeye çalışmış, kadın imajının görünümü üzerinde çok yazı kaleme almışlardır. Kadın dergilerinde Osmanlı kadınlarının sorunları, istekleri beklentileri dergilerin sayfalarına taşınmıştır.

II.Meşrutiyet’in ilanından sonra başlayan kadın hareketi ve kadının toplum hayatına katılmasının gerekliliği meselesi çeşitli gazete ve dergilerde üzerinde durulan konu haline gelmiştir. Bu gazete ve dergiler Batılı kadınların modern hayata ayak uydurmak için verdiği mücadelelere yer vererek Osmanlı kadınlarına örnek olacak şekilde konuları işlemişler ve kadın meselesini kadının eğitimi, toplum hayatına katılması, kadınların uğradıkları haksızlıklar gibi konularla gündeme getirilmiştir.

Bu çalışmaya konu olan 1914 tarihli Kadınlık dergisinin genel anlamda Osmanlı'daki kadınların toplumsal konumu, aile ve evlilik yaşamı, eğitimi, kıyafeti ve gündelik hayatında üstlendiği domestik durumu tartışılmış, kadınların iş hayatında yer alması gerektiği konusu işlenmiş, yazarlar farklı düşüncelere sahip olsalar da kadınların varlığı, konum ve durumu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Toplumsal anlamda geri kalmışlığın ve çöküşün nedenlerinden biri olarak kadının geri kalmışlığı ve toplumsal hayatın dışına itilmesi olarak görülmüştür. Hayata karışmayan kadının topluma bir faydası olamayacağı ve böylelikle toplumun daha da kötüye gideceği vurgulanmıştır.

Dergide Osmanlı kadınlarının zihniyeti sorgulanmış; ataerkil hegemonyanın baskısı altında kalan kadının kendini ifade etmemesi eleştirilmiştir. Dergi, ataerkil düzenin cinsiyetlere dağıttığı rollerin dışına çıkmayarak, kadına annelik görevini her fırsatta hatılatmış ve bu görevin kutsallığını, önemini vurgulamıştır. Bütün yazarlar, kadınlığın en önemli görevlerinden biri olarak anneliği görmüşlerdir. Kadın iyi bir anne, eğitilmiş bir anne olmalıdır. Çocuklarını iyi yetiştiren bir annenin vatana ve millete katkısı büyüktür. Vatanın kurtuluşu ve ilerlemesi, annenin yetiştireceği nesle bağlanmıştır bu yüzden kadının eğitimi derginin en çok önemle değindiği konulardan biri olmuştur. Kadınlar, eğitime muhtaktır. Kadın aldığı eğitim ile iyi bir eş, iyi bir anne ve hatta iyi bir işe de sahip olabilir.

Ev işleri, çocuk bakımı kadının temel görevi olarak vurgulanmış, çocuk eğitiminde, babanın da anne kadar sorumlu olması gerektiği sık sık vurgulanmıştır.

Kadınların erkekler gibi çalışmaya hakları vardır. Evini geçindirmek, eşine destek olmak, ev bütçesine katkıda bulunmak için çalışmaları gerekmektedir. Özellikle kimsesi olmayan dul kadınların çalışması zorunludur. Dergi, her fırsatta kadınların çalışması gerekliliğini savunmuş ve bu yolda başarı gösteren kadınları sayfasına taşımıştır.

Kadının varlığı ve konumu, dergi yazarları farklı yaklaşımlar sergilemiştir. Genel anlamda yazarların çoğu, kadının varlığını geleneksel rollerle tanımlayıp değerli ve önemli olduğunu vurgularken kadının öncelikle bir birey olarak tanınması ve erkekgibi özne olarak toplumsal alanda bir özne olarak kendini ifade etmesi gerektiğini belirten yazarlar da mevcuttur. Kendini gerçekleştirebilen bir kadın, erkekler gibi toplumda her türlü sorumluluğu üstlenebilir.

Dergi; köhnemiş, faydasız ve zararlı birçok geleneğe karşı çıkmıştır. Özellikle de görücülük usulüne ve zararlarına sayfalarında yer veren derginin bu usulün hem erkek hem de kadına zarar verdiğini söylemektedir.

Evlilik öncesi yapılan harcamalar, borçlanılarak yapılan düğünler,dergi yazarlarının karşı çıktıkları konulardan biridir. Evin geçimi için harcanacak paraların düğünde harcanmaması, sade bir merasimle yapılan törenlerin daha doğru olacağı vurgulanmıştır.

Yazarlar, evlenmeden önce belli kurallar dahilinde kadın ve erkeğin aşırıya kaçmadan birbirlerini tanımaları gerektiğini söylemişlerdir.

Kadınlık dergisinde genel anlamıyla kadının varlığı, geleneksel yapıyı çok sarsmadan ama kadının varlığını da kabul ederek milli-muhafazakar geleneksel bir kadın ideali yaratıldığını söylemekle beraber, bunun yanında bazı yazarların daha ilerici bir tarzda yaklaşarak kadının bireyselliğini ve özgürlüğünü , kadın erkek eşitliğini vurguladıkları da görülmüştür. Osmanlı kadınına ilgilendiren birçok konunun tartışıldığı dergide radikal çözümler üretildiğini görmek mümkün değildir.

Dergide kadınların gündelik hayata dair, yararlı olabilecek pratik bilgilere yer verilmesi, derginin bir nevi kadının ev içi konumunu pekiştirdiğini göstermektedir. Mutfak ve terzilik, bir anne olarak kadının en çok ihtiyaç duyduğu alanlardır.

Kadınlık dergisi, erkekler kadar kadınların da birey olarak daha özgür, daha eşit bir dünyada yaşayabileceklerini anlatmaya çalışmıştır. Kadınlık dergisi, basıldığı dönemin sosyal ve siyasi koşulları değerlendirildiğinde toplumsal, kültürel tarih çalışmalarına kaynak teşkil edecek sosyal, kültürel ve edebi özelliklere sahiptir.

KAYNAKÇA

1.Arşiv Kaynakları

Kadınlık Dergisi, 1-12.Sayılar.

2.Telif Eserler

Akyılmaz, Gül (2000). *Osmanlı Hukukunda Kadının Statüsü*, Konya:Göksu Ofset-Matbaa.

Asım, Selahaddin (1989). *Osmanlıda Kadınlığın Durumu*, (haz:Metin Martı) İstanbul: Arba Yayınları.

Aşa, Emel (1992). “1869-1923 Yılları Arasında Yayınlanan Türk Kadın Ve Aile Dergileri”, *Sosyo- Kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi*, C.III, Ankara: T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, s.124-137.

Çakır, Serpil (2013). *Osmanlı Kadın Hareketi*, İstanbul: Metis Yayınları.

Davis, Fanny (2006). *Osmanlı Hanımı, 1718'den 1918'e Bir Toplumsal Tarih*. İstanbul: YKY.

Ermış Hamza (2006) . “Meşâhîru'n-Nisâ'nın Muhtevası, Kaynakları ve Arap Dili ve Edebiyatı Açısından Önemi”, *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi Arap Dili ve Belagatı*, S.13, s. 45-63.

Faroqhi, Süreyya (1998). *Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam*. (Çev. E. Kılıç). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Kaplan, Leyla (1998). *Cemiyetlerde ve Siyasal Teşkilatlarda Türk Kadını (1908-1960)*. Ankara: Atatürk Kültür, Tarih ve Dil Yüksek Kurumu.

Koçak Cemil, (2002) “Yeni Osmanlılar ve I. Meşrutiyet”, *Modern Türkiyede Siyasal Düşünce, Cumhuriyete Devreden Düşünce Mirası Tanzimat ve Meşrutiyetin Birikimi*, C.I. İstanbul:İletişim, s.72-82.

Kurnaz, Şefika (1991). *Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını 1839-1923*. Ankara: T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.

Nuri, Celal (1993). *Kadınlarımız*, (akt:Özer Ozankaya), Ankara:T.C Kültür Bakanlığı Yayınlar Dairesi Başkanlığı.

Ortaylı, İlber (2009). *Osmanlı Toplumunda Aile* İstanbul: Timaş Yayınları

Van Os, A.N.M (2002). “Osmanlı Müslümanlarında Feminizm” *Modern Türkiyede Siyasal Düşünce Cumhuriyete Devreden Düşünce Mirası Tanzimat ve Meşrutiyetin Birikimi*, C.1 İstanbul: İletişim Yayınları, s..335-347.

Zihnioğlu, Yaprak (2003) *Kadınsız İnkılap, Nezihe Muhiddin, Kadınlar Halk Fırkası, Kadın Birliği*, İstanbul:Metis Yayınları.

Zürcher, Eric. J.(2007) *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

EKLER

Ek-1: Transkripsiyonu Yapılan Dergilerin İçindekiler Sayfası Kadınlık Dergisi Sayı:1

Yazar	Yazının Adı	Edebî Türü/ İçerik	Sayfa
Kadınlık	Mesleğimiz	Başyazı	2
Ebûsürreyya Sami	Kısm-i İctimai: Bizde Kadın Zihniyeti	Fıkra	3-4
Şukufe Nihal Mithat	Bugünün Genç Kadınına	Makale	4-5
Nevvâre Şükrân	Dış Gelini	Hikaye-ailevî yazı	5-6
İdris Sabih	İlk Kurbanlara	Şiir	6-7
Halise Eşref	Bir Hitabeden	Deneme	6-7
.....	Kadınlar Hakkında Bazı Meşâhîrin Sözleri	Vecize/özdeyiş	7
Nigâr Cemâl	Meşâhîri Nisvân	Tarih/biyografi	7-10
İbnü'l Feridun Mehmet Sıtkı	Kadınlık Tefrikası:Katil Mirasçı	Tefrika Roman	10-14
Nilüfer	Posta Kutusu: Çukolata İbtilas	Mektup	11-15
Vedide	Tabâhat	Aşçılık	15-16
Hacı Cemâl	Musiki Hakkında Birkaç Söz	Müzik	
Udî Ahmet Bey	Nota	Müzik	16
.....	Karilerimize Tebşire-i Mühim İlanlar	Duyuru-ilan	Arka kapak

Kadınlık Dergisi Sayı:2

Yazar	Yazının Adı	Edebî Türü/ İçerik	Sayfa
Ebû Süreyya Sami	Kısm-ı İctimâi:Kadınlıkda Terakki Var mı Yok mu	Makale	2-3
Nevvâre Şükrân	Bizde Kadınsızlık ve Kadınsızlıkda Marifetsizlik	Makale	3-4
Nilüfer	Bir Cinâyet Dersi	Fıkra	4-5
Âliye Haşmet	Feminizm Yahut Hukuk-ı Nisvân Meselesi	Makale	5-11
İbnül Feridun Mehmet Sıtkı	Kadınlık Tefrikası:Katil Mirasçı	Tefrika Roman	10-13
Nigâr Cemâl	Meşâhîr-i Nisvân	Tarih/Biyografi	11-12
Nevvâre Şükrân	Kısm-ı edebi: Birinci Merhale-i İttıla	Şiir	12
A.selahaddin	İğne	Şiir	
Nilüfer	Bir Müsamerede	Şiir	13-14
Raife Halil	İçtihadım	Fıkra	14
Hacı Cemâl	Notaya Dair Birkaç Söz	Müzik	14-15
Osman Bey	Hüzzam Peşrevi	Nota/Müzik	16

Kadınlık Dergisi Sayı:3

Yazarın Adı	Yazının Adı	Edebî Türü/İçerik	Sayfa
Ebûsüreyya Sami	Kısm-ı İctimâi: İnsanlarda Halet-i Ruhiyye	Makale	2-3
Udviyye Sıdkı	Musâhabe	Sohbet	3-4
Raife Halil	Âdat-ı Kadimemizden:Usûl-ı İzdivac	Makale	4-5
Nigâr Cemâl	Meşâhîr-i Nisâdan Mâ-ba'd	Tarih/Biyografi	5-6
Nigâr Cemâl	Lisân ve Edebiyyât Meselesi	Makale	6-7
Nevvâre Şükrân	Yarıncı Validelere	Şiir	7
Raife Halil	Müntehire	Hikaye	7-10
İbnü'l Feridun Mehmet Sıtkı	Kadınlık Tefrikası:Katil Mirasçı	Tefrika Roman	9-14
Halide Nevzat	Fantezi: Gurub ve Ben	Süslü Nesir	10
Nevvâre Şükrân	Fulyalar	Süslü Nesir	10-11
Nilüfer	Posta Kutusu: Çukolata İptilas	Mektup/Hikaye	11-13
.....	Cümel-i Hikmiyye	Vecize/Özdeyiş	
Vedide	Tabâhat	Aşçılık	13-15
Hacı Cemâl	Mûsikî Hakkında Birkaç Söz: Mûsikînin Taarif ve Taksimi	Müzik	15-16
Dede Efendi	Hüzzam Yörük Semai	Müzik	16

Kadınlık Dergisi Sayı:4

Yazarın Adı	Yazının Adı	Edebî türü/İçerik	Sayfa
Mahmut Sadık	Kısmı İctimâi:Kadınlık Safahatı	Makale	2-3
Udviyye Sıdkı	Musâhabe:kadınlıkda fikr-i teşebbüs	Sohbet	3-4
Raife Halil	İzdivaç ve Muaşeret Nasıl Olmalıdır	Makale	4-5
Aliye Mehmet	Kadınların İştirak-ı Fiili Teşebbüs-lerinden	Makale	6
Hayriye Fıtnat	Bizde İzdivaç	Mektup	6-7
Nevvâre Şükrân	Kadınlık	Şiir	7
Aliye Suzan	Nura Doğru		7-10
N.Ş.	Sahife-i Mizah: Çıtkırıldım Hnmeftndi	Mizah	10-11
İbnü'l Feridun Mehmed Sıtkı	Kadınlık Tefrikası:Katil Mirasçı	Tefrika Roman	10-15
Hacı Cemâl	Usûl-ı Teravetten	Saç Bakımı	11-12
Nigâr Cemâl	Meşâhîr-i Nisâdan Mabad	Tarih/Biyografi	12-14
Julie Henriette	Tabâhat	Aşçılık	14-15
.....	Cümel-i Hikemiyye	Vecize/Özdeyiş	15
Hacı Cemâl	Mûsikî Hakkında Birkaç Söz	Müzik	16
Kazaasker Mustafa Efendi	Şark-ı Hüzzam	Müzik	16

Kadınlık Dergisi Sayı:5

Yazarın Adı	Yazının Adı	Edebî Türü/İçerik	Sayfa
H.C.	Kısmı İctimâî : Kadınların Mevkii	Makale	2-3
B.Udviyye Sıdkı	Musâhabe	Sohbet	3-4
Hayriye Fitnat	Bizde İzdivaç	Makale	4-5
Vedide	İslamiyette Erkek ve Kız İzdivaçtan Akdem Temâsta Bulunmalı mı Bulunmamalı mıdır?	Makale /Mektup	5-6
NigârCemâl	Meşâhîr-i Nisâdan Mâ-ba'd	Tarih/Biyografi	6-7
Raife Halil	Cevabım	Mektup	7-9
Nevvâre Şükrân	Babamın İlk Hediyesi	Şiir	9-10
İbnü'lFerdün Mehmet Sıtkı	Kadınlık Tefrikası:Katil Mirasçı	Tefrika Roman	9-14
Halide Nevzat	Kamer'in Hıyaneti	Hikaye	10-11
Vedide	Terzilik	Terzilik/Moda	11-13
Hacı Cemâl	Saçların Suret-i Muhâfazası	Saç Bakımı	13-15
Nedime Sara	Trabzon'dan Mektub	Mektup	15-16
.....	Hüzzam Şarkı	Müzik	16

Kadınlık Dergisi Sayı:6

Yazarın adı	Yazının adı	EdebîTürü/İçerik	Sayfa
Hacı Cemâl	Kısm-ı İctimâî:Saadet-i Beşeriyye Kadınla Kaimdir.	Makale	2
B.Udviyye Sadık	Musâhabe	Sohbet	3-4
Raife Halil	Hayât-ı Zevciyyette Muaşeret	Makale	4
Vedia Visal Hemşire	Hemşire-i Muhterem Raife Halil Hanıma	Mektup	4-5
Raife Halil	Temâs ve Adem-i Temâsa Dair Bir İki Söz	Makale	5-6
M. Agâhül abidin	Edirne'den Bir Mektub	Mektup	7-8
NigârCemâl	Meşâhîr-i Nisâ'dan Mâ-ba'd	Tarih/Biyografi	9
.....	Cümel-i Hikemiyye	Vecize/Özdeyiş	9
Halide nevzad	Tayf-ı Teselli	Şiir	9
Nevvâre Şükrân	Tahazzün	Şiir	10
Suadiye Ziya	İstikbalimden Emin Değilim	Deneme	10
Marcel Perver	Kefaret (I)	Roman. (Nezahat Sadri)	12-14
İbnü'l Ferdün Mehmet	Kadınlık Tefrikası:Katil Mirasçı	Tefrika Roman	12-14
.....	Usûl-ı TarâvettenMabad: Saçları Ayırmak	Saç Bakımı	12-14
Vedide	Terzilik	Terzilik	14-15
Vedide	Tabâhat	Aşçılık	15-16
Udi Ahmet Bey	Hüzzam Şarkı	Nota/Müzik	16

Kadınlık Dergisi Sayı:7

Yazarın Adı	Yazının Adı	Edebî Türü/İçerik	Sayfa
H.C.	Kısmi İctimâi:Tevlid ve İdame-i Nesil	Makale	2-3
B.Udviyye Sıdkı	Musâhabe:Hukuk-ı Ceyran	Sohbet	3-4
Azize Haydar	Yalnız Kadınlar mı İslaha Muhtac	Makale	4-5
Nezahat Sadri	BizdeYükselebilmek Çareleri	Makale	5-6
Nigâr Cemâl	Meşâhîr-i Nisâdan Mâ-ba'd	Tarih/Biyografi	6-7
Halide Nevzat	Kısm-ı edebî:Buhran-ı Emel	Nesir	7-8
Nevvâre Şükrân	Babamın Serzenişleri	Şiir	9
Aliye Suzan	Matemlerin	Küçük Hikaye	9-10
İbnülferidün Mehmet Sıtkı	Kadınlık Tefrikası:Katil Mirasçı(V)	Tefrika Roman	9-15
Vedide	Terzilik	Terzilik	10-11
.....	Usûl-ı Tarâvetten Mabad: Sabunlu Su ve Yağlı Saçlar	Saç Bakımı	11-12
.....	Tabâhat	Aşçılık	12-16
.....	Usûlat-ı Mûsikîye	Mûzik	16
Udi Mehmet Efendi	Hüzzam Şarkı	Mûzik	16

Kadınlık Dergisi Sayı:8

H.C.	Kısmiİctimâi:Serbestiyet-i Nisvân	Makale	2-3
Nevvâre Şükrân	Musâhabe	Sohbet	3-4
Raife Halil	Telhis-i Makalatım ve Neticesi	Makale	4-6
Reşide Nihat	B.Udviyye Sıtkı Hanım Hemşireme	Mektup	6-7
Fatma Hemşirem	Sueda Suzan Hanıma	Mektup	7
Nigâr Cemâl	Meşâhîri Nisâ'dan Mâ-ba'd	Tarih/Biyografi	8
Nevvâre Şükrân	Ferdayı İntihar	Şiir	9
Halide Nevzat	Pervayı Vuslat	Mizah	9-10
İbnü'İFeridün Mehmet	Kadınlık Tefrikası:Katil Mirasçı	Tefrika Roman	10-14
Nevvâre Şükrân	Yırtılmış Mûsvedde	Fıkra	11
Sadiye Zulal	Günahkar Bir Kız	Süslü nesir	11-12
Saide	Bir Hâtıra-i Terenedar	Mektup	12-13
.....	Saç Bahsinden Mâ-ba'd	Saç Bakımı	13-14
.....	Tabâhat	Aşçılık	15
Hacı Cemâl	Mûsikî ve Tesirâtı	Mûzik	15
Meknuze Emel	Bilmece	Bilmece	16
....	Segah	Nota	16

Kadınlık Dergisi Sayı:9

Yazarın adı	Yazının adı	Edebî türü/ İçerik	Sayfa
Hacı Cemâl	Kısm-ı İctimâi: İttihad-ı Nisvân	Makale	2-3
B. Udviyye Sıdkı	Musâhabe:Kağıdhâneye Doğru	Sohbet	3-4
Raife Halil	Her Günkü Nakarat	Sohbet	4-5
Bedriye	Trabzon'dan Mektub	Mektup	5-6
Nigâr Cemâl	Meşâhîr-i Nisâdan Mâ-ba'd	Tarih/Biyografi	6-7
....	Cümel-i Hikemiyye	Vecize/Özdeyiş	7
Müfide Meliha	Şark Hurafelerinden : Fesane-i Garam	Şiir	7-8
Aliye Suzan	İnkisar-ı Hayal	Süslü nesir	8-9
Nezahat Sadri	Bir Bedbaht Pederin Hicran-ı Garamı	Mektup	9
Paul Berger	Pençe	Hikaye:Mütercim:Nezahat Sadri	9-10
Nemide Mukadder	Küçük Hikaye	Hikaye	10-11
Muazzez Salih	Melekler Dünyasından	Nesir	
Vedide	Terzilik	Terzilik	12-13
İbnü'lFeridün Mehmed Sıdkı	Kadınlık Tefrikası:Katil Mirasçı	Tefrika Roman	13
...	Tabâhat	Aşçılık	14-15
Udi Ahmet Bey	Segah	Nota	15
...	Bilmece	Bilmece	16

Kadınlık Dergisi Sayı:10

Yazarın Adı	Yazının Adı	Edebî Türü/İçerik	Sayfa
Kadınlık	Kısm-ı İctimâi: Nimet Cemil Hanımefendiye	Makale	2
B. Udviyye Sıtkı	Musâhabe: Teşebbüs ve Tezeyyün-i Nisvân	Makale	3-4
Raife Halil	Kadınlıkda İntibah	Makale	4-5
Cahide Cevdet	Hukuk-ı Nisvân	Makale	5-6
Mustafa Şevket	Felaketlerimizin Sebeplerimizden	Makale	6-8
Şahver	Unutulmuşlar İçin	Duyuru/ilan	8-9
Nigar Cemâl	Meşâhîr-i Nisâdan Mâ-ba'd	Tarih/Biyografi	9-10
-----	Cümel-i Hikemiyye	Vecize/Özdeyiş	10
Nevvâre Şükrân	Süslen	Şiir	11
Halid Nevzat	Buhran	Süslü Nesir	11
Sadiye Ziya	Bir Tenezzüh-i Rebi		12
Nevvâre Şükrân	Fantezi: Mayıs Sabahı	Süslü Nesir	12
Sukufe Nihal	Kuruyan Yaseminlerim	SüslüNesir	13-14
Vedide	Terzilik	Moda-Giyim	14-15
İbnü'lFeridun Mehmet Sıtkı	Katil Mirasçı: Katil Mirasçı	Tefrika Roman	15-16
Udi Ahmet Bey	Hüzzam Şarkı	Nota	16

Kadınlık Dergisi Sayı:11

Yazarın adı	Yazının adı	Edebî Türü/ İçerik	Sayfa
Hacı Cemâl	Kısm-1 İctimâi: İttihad-ı Nisvân Münasebetiyle	Makale	2-3
B. Udviyye Sıdkı	Musâhabe:Kız Darüşaffakaları	Sohbet	3-4
Raife Halil	İzdivaçta Asar-ı Teceddüd	Makale	4-5
Nigâr Cemâl	Meşâhîr-i Nisâdan Mabed	Tarih/Biyografi	5-6
Şahver	Birbirimizi Aldatmaktan Tevakki Edelim	Makale	6-7
.....	Cümel-i Hikemiye	Vecize/Özdeyiş	8
Fehamet	Kadın Mektupları	Mektup:Müstensih:Nevvâre Şükrân	8-9
Mehmet Rıfat	Dul Kadın	Şiir	10
Halide Nevzat	Koltuktan Evvel ve Sonra	Nesir	10-11
Nevvâre Şükrân	Ailevi Şiirlerden Bir Kadının Tazallumi Hali	Şiir	11-12
Saliha Faruk	Siyahlar: Bir Sefilin Sefile-i Hayâtından	Nesir	12-14
.....	Saçlar Döküldüğü Zaman Cilde Ne Yapmalıdır	Saç Bakımı	14-15
.....	Terzilik	Terzilik /Moda	15
.....	Tabâhat	Aşçılık	15
İbnül Feridun	Katil Mirasçı: Katil Mirasçı	Tefrika Roman	16
Udi Ahmet Bey	Hüzzam Şarkı	Nota	16

Kadınlık Dergisi Sayı:12

Yazarın Adı	Yazının Adı	Edebî Türü/İçerik	Sayfa
Hacı Cemâl	Kısm-1 İctima-i:Nüfusun Azalmakta Bulunması Münasebetiyle	Makale	2-3
B.Udviyye Sıdkı	Musâhabe: Erkek ve Kadınların Mevkii	Sohbet	3-4
Raife Halil	Erkeklerin Kısm-ı Cehilâsına	Makale	5
Mediha Emsal	Fakir Bir Kadının Kızına Nasihati	Öğüt-deneme	5
Nigâr Cemâl	Meşâhîr-i Nisâdan Mab'ad	Biyografi	6
.....	Cümle-i Hikmiyye	Özdeyiş/Vecize	6
Ali Seydi	Kısm-1 EdebîMahfuzat-ı Edebiyyeden	Şiir	6
Müstensih:Hacı Cemâl	AnneminNinnilerinden	Şiir/Ninni	7
Münevver Nafiz	Gözlerin ve Ümidlerim	Şiir	8
Suadiye Ziya	Bir Mevt-i Hail	Süslü Nesir	9
Müstensih: Suadiye	Bir Kızın Hayât-ı Tahassüsâtından	Süslü nesir	9
Nezahat Sadri	Sevdâ-yı Medfûn	Şiir	10
Namık İhsan	İntiba'ât	Şiir	10
Mazlum Sami	Fantezi	Nesir	11
Vedide	Terzilik	Terzilik	11
.....	Saçları Usûl-ı Tahlil	Saç Bakımı	12-13
.....	Tabâhat	Aşçılık	14
Muharriri:Ebu'lFeridun	Kadınlık Tefrikası:Katil Mirasçı	Tefrika Roman	15-16
.....	Bilmece	Bilmece	Numarasız